

ARTEMİS

New York Times çoksatarı yazar

J. RANDY TARABORRELLI

Marilyn Monroe

VE BİLİNMEYEN HAYATI

Marilyn Monroe

VE BİLİNMEYEN HAYATI

J. RANDY TARABORRELLI

İngilizceden Çeviren
Beril Tüccarbaşıoğlu Uğur

ARTEMİS

AB/291
ABG/111
AÇ/46
A/55

MARILYN MONROE
VE BİLİNMEYEN HAYATI

J. RANDY TARABORRELLI

Orijinal Adı: *The Secret Life of Marilyn Monroe*
Genel Yayın Yönetmeni: Ilgın Sönmez Toydemir
İngilizce Aslından Çeviren: Beril Tüccarbaşıoğlu Uğur
Türkçe Düzenleme: dramaRepublic
Yaratıcı Yönetim: photoRepublic
Grafik: Karen Yardımlı

1. Basım: Mayıs 2011
ISBN: 978 - 605 - 4482 - 36 - 8
Sertifika No: 10905

Rose Books, Inc. © 2009

Bu kitabın Türkçe yayın hakları Onk Ajans LTD. aracılığıyla Alfa Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti.'ne aittir. Yayınevinden izin alınmada kısmen ya da tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

ARTEMİS YAYINLARI
Ticarethane Sokak No: 53 Cağaloğlu / İstanbul
Tel: (212) 513 34 20-21 Faks: (212) 512 33 76
e-posta: editor@artemisyayinlari.com
www.artemisyayinlari.com

Baskı ve Cilt: Melisa Matbaacılık
Çiftehavuzlar Yolu Acar Sitesi No: 4 Bayrampaşa / İstanbul
Tel: (212) 674 97 23 Faks: (212) 674 97 29 Sertifika No: 12088

Genel Dağıtım: Alfa Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti.
Tel: (212) 511 53 03 Faks: (212) 519 33 00

Artemis Yayınları, Alfa Yayın Grubu'nun tescilli markasıdır.

Ailem için...

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ 1
GİRİŞ 5

BİRİNCİ BÖLÜM / **Başlangıç** 11

Norma Jeane'in Koruyucu Annesi Ida 13
Norma Jeane'in Büyükannesi Della 16
Marilyn'in Annesi Gladys 21
Norma Jeane'in Doğumu 28
Della'nın Korkunç Kaderi 30
Bolender'larla Yaşamak 33
Gladys'le Ürkütücü Bir Karşılaşma 38
Ida, Norma Jeane'i Evlat Edinmek İstiyor 42
"Artık Anneni Tanıma Vaktin Geldi." 44
Yeni -Ve Geçici- Bir Hayat 49
Sesler Dönüyor 55
Grace, Norma Jeane'in Yasal Vasisi Oluyor 59
Norma Jeane'in Gladys'i Ziyareti 63
Norma Jeane Kimsesizler Yurdunda 64
Grace, Ida'ya Karşı 70
Norma Jeane Bir Üvey Ablası Olduğunu Öğreniyor 74
Norma Jeane Evleniyor 76

İKİNCİ BÖLÜM / **Dönüşüm** 83

Deli mi? 85
Gladys'in Zeki Planı 89
Cennette Sıkıntı 93
Bir Gecede Gelen Şöhret 97
Gladys Serbest Kalıyor 100
Gladys'in Norma Jeane'den Ricası 102
Jim'e Büyük Sürpriz: Gladys 105
Gladys Çocuklarını Nasıl Kaybetti? 107
İlk Norma Jeane 113
Jim'in Ültimatomu 115
Son Meydan Okuma 116
Norma Jeane 20th Century-Fox'la Anlaşma İmzalıyor 120

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM / **Marilyn** 125

Marilyn, Gladys'i Anlamaya Çalışıyor 127
Gladys'e Ulaşmak 133
Wayne Bolender'dan Baba Tavsiyesi 137
Ruhunu Satmak 139
Natasha 145
Hayalkırıklığı 149
Johnny Hyde 151
Gladys Evleniyor 156
Çıplak Poz İçin 50 Dolar? 159

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM / **Yıldız Oluşu** 163

Davetsiz Misafirler 165
Elmas Kaçakçıları 169
Perde Açılıyor 171
Sarışın Tilki 174
Johnny'den Sonra İntihar Etti mi? 179
Marilyn "Babasıyla" Tanışmayı Deniyor 182
İlk Filmler 187
Jasper Ölüyor 189
Tehlikeli Bakıcı 192
Joe DiMaggio 195
Çıplak Takvim Skandalı 202
Gladys: "Çocuğumun Sevgisini İstiyorum." 206
Marilyn ve Joe: Fırtınalı Bir İlişki 212
Gladys'in Sürpriz Ziyareti 214
Niagara 217
Sarışın Bomba: Erkekler Sarışın Sever 219
Gladys, Grace'i Tehdit Ediyor 223
Gladys'in Yeni Evi 228
Milyoner Avcıları 231
Dönüşü Olmayan Nehir 234

BEŞİNCİ BÖLÜM / **Zor Zamanlar** 237

Grace'in Üzücü Sırrı 239
Grace, Marilyn'in Sorunlarını Öğreniyor 242
Grace'e Yakışır Bir Veda 245
Grace'le İlgili Şaşırtıcı Bir Keşif 247
Marilyn'in İsyanı 249

Natasha'nın İki İşlevi 253
Bayan DiMaggio 255
Sahne Aşıkları 261
Yaz Bekarı 264
Marilyn, Joe'dan Boşanıyor 269
Sinatra 272
Yanlış Kapı Baskını 277
Marilyn, New York'ta 283
Arthur Miller 293
FBI Neden Marilyn'i Soruşturdu? 297
Otobüs Durağı 299
İstenmeyen Natasha 302

ALTINCI BÖLÜM/ **Sesler** 309

Arthur Miller'la İlgili Sıkıntılar 311
Marilyn'le Arthur Evleniyor 314
Uyuyan Prens 316
Arthur Miller'ın Lanet Olası Günlüğü 323
Fırtınadan Önceki Sessizlik 326
Marilyn Depresyonda 331
Bazıları Sıcak Sever 337
Tanrı'nın Bir İşareti mi? 344

YEDİNCİ BÖLÜM / **Yavaş Ölüm** 347

Sesler Dile Geliyor 349
Marilyn ve Pat 356
Uygunsuzlar 365

Rahat Yok 373
Marilyn İntihar Etmeyi Düşünüyor 379
"Sen Çok, Çok Hasta bir Kızsın" 382
"Bu Zavallı Delilerle Hapsedildim" 386
"Bana Nasıl İhanet Edersin?" 389
Gladys'in Çarşafları Kan İçinde 392
Sinatra'nın Güvenli Kollarına Dönüş 394
Berniece'le Yeniden Kavuşma 403
Greenson'ın Teşhisi 407
İkinci Görüş 413
Marilyn'in İlaç Seçimi 415
Doktor Greenson Kontrolü Ele Alıyor 422
Eunice Murray 427

SEKİZİNCİ BÖLÜM / **Kennedyler** 431

Kennedy Tarzı 433
Marilyn ve Bobby 438
JFK: "Nihayet buradasın!" 445
Adı Kötüye Çıkanlar 448
Marilyn'in Başkan'la Haftasonu 451
Something's Got to Give 454
Marilyn'in Başkan Tutkusu 458
Marilyn'in Pat'e Sürpriz Ziyareti 462
JFK Yüzünden Aşırı Doz mu? 464
Yeni Çiftimiz Marilyn'le Bobby mi? 465
Bobby: "Başkan da istiyor, ben de." 471
'Mutlu Yıllar, Bay Başkan' 476

DOKUZUNCU BÖLÜM / **Üzücü Sonlar** 483

Marilyn Kovuluyor 485
Gladys: "Ben Veda Etmem" 492
Pat: "Arkadaşım ölüyor" 500
Kayıp Haftasonu 504
"Belki" 511
Son Perde 513

EK BÖLÜM 521

MARILYN'DEN SONRA 523
TEŞEKKÜR 543
KAYNAKLAR VE DİĞER NOTLAR 553
MARILYN MONROE FİLMOGRAFİSİ 583

ÖNSÖZ

Marilyn Monroe.

Sırf adı bile herkesin aklına farklı görüntüler getiriyor. Bazılarına dişiliği ve şehveti çağrıştırıyor. Güzellik. Zarafet. İncelik. Diğerlerinin aklınaysa güvensizlik geliyor. Perişanlık. Trajedi. Bu gizemli yıldızın karmaşık ve büyüleyici hayatını layıkıyla ele almak isteyen birinin önce tüm önyargıları bir kenara koymaya gayret etmesi gerekiyor. Ama Marilyn gibi bir ikon söz konusu olduğunda bunun hiç kolay olmayacağı kesin.

Belki de Marilyn'i tam olarak anlamanın ilk adımı, onun adıyla bütünleşen bütün o canlı görüntülerin gerçek olduğunu kabul etmek. En iyisinden en kötüsüne, en gösterişliden en trajiğe kadar hepsinin. Marilyn'in hayatındaki eğlenceli ve sıkıntılı olayların çoğunu hepimiz biliyoruz. Bu sayfalarda okuyacağınız bazıları ise şimdiye kadar gizli ve özel kaldı. Yine de ona gönülden bağlı hayranları daima Marilyn'i çok iyi tanıdığına inandı. Ona kayıtsız şartsız tapan bazıları, Marilyn'in

bir filmde sergilediği unutulmaz bir performans karşısında gözyaşlarına boğulabilir. İdollerini hayata yeniden, bu sefer sağlıklı ve mutlu bir halde döndürmek için hemen her şeylerini feda edebilecek sayısız fanatik var. Onlara göre Marilyn tapılacak ve heykeli dikilecek -tercihen sinema dünyasındaki zarafetine layık bir pozla- bir kadındı. Daha ince eleyip sık dokuyanlarsa onu şımarık bir Hollywood yıldızı olarak görür ve yaşadıklarının, süperstarlığın insanın başına neler açabileceğine dair ibretlik bir hikaye olduğunu savunur. Onlara göre Marilyn sevildiği kadar acınacak bir kadındı da. Onunla ilgili her yargı ve düşüncede bir gerçeklik payı olsa da bu biyografiyi okurken sizden bir şey bekliyorum. Sadece bir şeyi, yalnızca gerçeği isteyen gruba katılmanızı.

Marilyn Monroe hakkında çok şey yazıldı demek yetersiz kalır. Bu kitabı yazarken yaptığım araştırmalarda, yıllarca Marilyn'in hayatıyla ilgili ne kadar çelişkili ve karmaşık bilgiler sunulduğuna şaşırdım. Çoğu hikayesinin neden ona özel kaldığına dair ilgi çekici nedenler olduğunu da öğrendim. Sanki yeryüzünde olduğu sürece onu bir yanılsama perdesinin ardından izlemiştik. Öncelikle onunla ilgili birçok fantastik hikaye doğru kabul edilmişti. Bu nedenle gerçeği kurgudan ayırmak hiç kolay olmayacaktı. Özellikle de onunla ilgili hayali hikayelerin çoğu, hanımefendinin kendisi tarafından yaratılmışken! Eski Hollywood halkla ilişkiler taktiklerini de unutmamak lazım tabii. Şahsen Marilyn'in hayatında olan pek çok kişi çok farklı bir çağın ürünüydü. Bir zamanlar ünlülerin imajları söz konusu olduğunda bir uzak durma politikası vardı. Bugün de bu topluluğun hayatta kalan üyeleri için bir hürmet, bir saygı duygusuyla stüdyolar film yıldızlarını belli bir mesafeden görmemizi istiyor.

Ancak Marilyn'in gerek ekranda gerekse özel hayatında daha farklı bir konumu olduğunu söyleyebiliriz. Her zaman insanlara yakın ve ulaşılır görünüyordu. Sanki ona sormak istediğiniz bir soruyu hemen sorabilirmişsiniz gibi. Ama bu da bir illüzyondu. Marilyn Monroe'nun doğruyla, zaman zaman da gerçeklikle bir aşk-nefret ilişkisi vardı. Doğrulardan neden çaresizce kaçmaya çalıştığı büyük bir sır değildi. Marilyn ona ıstırap veren dayanılmaz gerçeklerden kaçabileceğini umuyordu. Neden? Çünkü Marilyn, dış dünyaya karşı cazibenin ve kendine güvenin resmi olan o kadın, çoğu insanın bildiğinden çok daha sıkıntılı bir hayat yaşamıştı. Kusursuz bir stil ve zekayla bunu tüm dünyadan saklarken yalnızca en yakınları en derin, en karanlık sırrını biliyordu; kendi akıl sağlığından endişe ettiğini. Büyükannesi ve annesi akıl hastanesine yattığından Marilyn de onu bekleyen bir delilik tehdidiyle boğuşuyordu. Kendi aklıyla yaptığı, insanın kalbini ezen o savaş, şimdiye dek düzgün bir şekilde incelenip ortaya konmadı. Neyse ki bu biyografi sayesinde Marilyn'in çoğu çağdaşı bildiklerini anlatıp onun gizli savaşını gün yüzüne çıkarmayı kabul etti. Anlatıcıların çoğunun hayatının sonlarında yapılan bu röportajlar bu kitabın tamamlanması için hayati önem taşıyordu. Destek vermeyi kabul etmelerinin kısmen Marilyn'in hayatına dair bazı gerçeklerin bilinmemesinden ve onun gerçek mücadelesinin kendileriyle birlikte yok olacağını farketmelerinden kaynaklandığına inanıyorum.

Marilyn Monroe'nun hikayesinden elimizde kalanlar şüphesiz ilham verici. Başa çıkılmaz gibi görünen bir sürü zorluğu aşıp hayranlık ve saygı görmekle kalmadı, birçoklarına göre dünyanın en büyük film yıldızı haline geldi. Hayatının büyük kısmını kariyerini oluşturma ve sürdürme kavgasıyla geçirir-

ken içten içe de bir aile arayışı ve özlemiyle yanıp tutuşuyordu. Aile kurumunun vaat ettiği istikrar en büyük özlemiydi ve ne yazık ki hayatının büyük kısmında bu beklentisi gerçekleşmemişti. Yine de Marilyn sürekli hastaneye yatan annesiyle ve varlığından bile kimsenin haberdar olmadığı üvey kardeşiyle hiç yılmadan görüşmeyi sürdürdü. Bu inanılmaz bağı ve daha önce yanlış anlaşılan birçok ilişkiyi ilerleyen sayfalarda okuyacaksınız. Marilyn verdiği uzun uğraşlardan sonra babasıyla da tanıştı. Onunla gerçek ve anlamlı bir ilişki, bir akrabalık kurma arayışı hayatı boyunca sürdü.

Marilyn Monroe'nun hayat hikayesinin can suyu şüphesiz bu inanılmaz kadının en çok sahip olduğu şeydi: Umut. Yaşamı boyunca bu dünyada her şeyin mümkün olacağına gönülden inandı ve sık sık bunun gerçekleşebileceğini bize kanıtladı. Marilyn'in hayatına dair bu kitapta yazılan huzursuz edici gerçekleri okumaktan rahatsız olanlar unutmamalıdır ki Marilyn hayatının son anlarında bile sonsuz mutluluğun avuçları arasında olduğuna inanıyordu. Onu çoğu insandan ayıran en önemli özelliği şu ana sıkı sıkı tutunmasıydı. Şimdinin, geçmişinden ve geleceğinden önemli olduğuna inanırdı. Ne yazık ki o ne kadar şimdide kalmak istese de geçmişi kabus gibi peşinden gelmeye, geleceği onu korkutmaya devam etti.

Marilyn Monroe ünlü bir film yıldızından çok daha fazlasıydı. Hassas bir ruh, cömert bir varlık ve kendi aklıyla amansız bir savaş veren cesur bir askerdi. Bu kitapta onun zorlu yolculuğunu anlatmaya kalkışarak bir bakıma kendime meydan okudum. Hikayeye teslim olduğumdaysa tanıdığımı sandığım kadından çok daha farklı, daha karmaşık, daha ciddi ve belki de daha trajik bir Marilyn buldum karşımda.

GİRİŞ

Devasa alanı, elektrik akımı gibi bir heyecan sarmıştı. Duvarlar kahkaha ve alkışlarla titreşiyordu. Uzun koridorlardan birinin sonundaki kapalı kapının arkasında bir kadın oturmuş, tek başına bambaşka bir deneyim yaşıyordu. Daha birkaç dakika önce seyirci ve sahne arkası teknisyenlerinden oluşan kalabalığın içinden kendinden emin gülümsemesi ve gösterişli tavrıyla süzülüp yürümüştü oysa. Şimdiyse bir sahne görevlisinden istediği içeceği beklerken endişeyle titriyordu. "Benimle alay ediyorlar," dedi ona bir bardak New York şehir musluğu suyunu uzatan görevliye. "Dinle." Ama adam ona söyleneni yapamayacak kadar büyülenmişti. Kadının gözlerini onun gözlerine dikişi... Onunla konuşması... Onun Marilyn Monroe'nun ta kendisi oluşu... Tüm bunlar adamı sersemletmişti. Adam daha bir saat önce ABD Başkanı'yla el sıkışmış olsa da ömrü boyunca unutmayacağı an bu andı.

Kadın dakikalar önce duygusal bir kriz eşiğinde şaşırıp panikleyerek başını kulisin kapısından uzatmış ve adamdan içe-

cek bir şeyler istemişti. Ama şimdi ona bambaşka bir şey arar gibi bakıyordu. Derinlik. Güven. Hatta belki bilgelik. Adam onun varlığıyla neredeyse felç geçirmiş hale gelince kadın o endişeli bakışını bırakıp gülümsedi. Sonuçta adam ona aşık milyonlarca erkekten biriydi ve kadın bunun farkındaydı. Ama adamın bilmediği bir şey vardı, ki bilse buna gerçekten çok şaşırırdı. Kadın da onu seviyordu.

19 Mayıs 1962'de Marilyn Monroe yakın arkadaşlarının sayısını sadece birkaç kişiye indirdi ya da koşullar onu buna zorladı. Anksiyete ve paranoya nöbetleriyle ilgili ona yardım etmek isteyen pek çok kişi olmuştu ama çabaları sonuçsuz kaldı. Marilyn daha iyisini bildiğine inanıyordu. Yakınları bu yürekler acısı çıkmaza teslim olup Marilyn'in haklı çıkma ihtiyacına destek olmaya karar verdi. Marilyn'in tek haklı olduğu konu kendi sefaleti olsa da. Hayatında, karanlık dönemlerinde onu umutsuzluktan çekip çıkarabilecek biri kalmadığı için vaktinin çoğunu tek başına geçiriyordu. Düşünerek. Ki bu da onu her geçen gün çaresizliğin dipsiz kuyusuna biraz daha gömüyordu şüphesiz. İşte bu yüzden, böyle küçük anlar -karşısında heyecandan dili tutulan bir hayranla karşılaşmak- ona kim olduğunu ve ondan ne beklendiğini hatırlatıyordu.

Yaslandığı duvardan uzaklaşıp genç adama yaklaştı. Adamın önünde durup başını avuçlarının arasına aldı ve genç hayranını başından öptü. "Teşekkür ederim," dedi usulca. "Artık hazırlanmam gerekiyor."

Adam odadan çıkarken Marilyn'in yüksek sesle iç geçirerek kocaman bir aynanın önüne geçtiğini gördü. Kapının tokmağını çevirip kapıdan çıkarken Marilyn gülmeye başlamıştı. Kapı kapandı. Yeniden sessizlik. Bu tuhaf davranış karşısında adam, o gece sahne arkasındaki herkesin aklına gelen şeyi dü-

şündü. Orada ne oluyordu? Sadece odada değil, Marilyn'in güzel kafasında neler oluyordu?

"Marilyn bu performans için çok çalıştı," diyor arkadaşı Susan Strasberg. "Hatta haddinden fazla çalışıyordu bana kalırsa. Onun için çok önemliydi. Oysa tek yapacağı *Mutlu Yıllar* şarkısını söylemekti. Çoğu sanatçı bunu gözleri kapalı yapar."

Tabii Marilyn sıradan bir *sanatçı* değildi. Aslında o sıradan *biri* de değildi. O, dünyada birçok insanın mustarip olduğu bir şeyle, akıl hastalığıyla savaşan bir kadındı. Halk, ruh halindeki iniş çıkışları ve dengesiz davranışlarını Marilyn Monroe imajının önemsiz ve doğal tuhaflıkları olarak görüyordu. Ancak hayatı boyunca mücadele ettiği o zorlu, duygusal savaş, belki de Marilyn'in karakterini en çok belirleyen özelliğiydi.

O gece, dünyaca ünlü bir yıldız olduğu halde, Marilyn neden herkesin onunla alay ettiğini düşünmüştü? Geçmişte pek çok defa onunla ilgili kötü şeyler düşünüldüğü ve söylendiği kaygısına boş yere kapılsa da o gece haklıydı. Onunla alay ediyorlardı.

Hayatının bu noktasına kadar Marilyn Monroe'nun kim olduğunu dünyaya anlatmak için tonlarca gazete mürekkebi harcanmıştı. Ancak New York, Madison Square Garden'daki o performanstan önceki haftalarda mürekkebin çoğu onun her şeyden öte sorumsuz biri olduğunu söylemek için kullanıldı. Yakın zamanda rol aldığı -ve kısa bir süre sonra kovulacağı- filminin çekimlerine genellikle geç kalmış, bazen de haber bile vermeden hiç gelmemişti. Dünya bunu biliyor ve önemsemiyordu. Sonuçta o Marilyn Monroe'ydu. Halkın gözünde onun her şeye hakkı vardı. Son on yıldır hayranı olanlar, dengesizliğinin gerekli bir arıza, Marilyn'i Marilyn yapan şeylerden biri olduğunu düşünüyordu. Ancak Marilyn'in gittikçe garipleşen

davranışları, kokteyllerde espri konusu olacak sıradan yıldız şımarıklıklarını ötesindeydi. Marilyn'de çok ciddi bir sorun olduğunun göstergesiydi.

O gece birçok meşhur sanatçı, Başkan John F. Kennedy'nin doğum gününü kutlamak için sahnedeydi. Frank Sinatra, Diahann Carroll, Jack Benny, Henry Fonda, Leontyne Price ve daha bir sürü yıldız... Her biri saygılı bir takdim sonrası sahneye çıktı. Ancak Marilyn'in sahneye çıkışı diğerlerinden farklı oldu.

İngiliz aktör Peter Lawford gece boyunca sayısız kez, "Bay Başkan, Marilyn Monroe," diye onu anons etti. İşin *komik* tarafı, bu takdimlerin ardından spotlar sahne girişine kaydığında orada kimse yoktu. Marilyn gelmiyordu. Herkes güldü elbette. Marilyn Monroe'nun güvenilmezliği artık az kişinin bildiği bir şaka olmaktan çıkmıştı. Komik miydi? Pek sayılmaz. Özellikle de, neden böylesine güvenilmez bir hale geldiğine biraz kafa yorulduğunda.

O gece esprilerin ardı arkası kesilmedi tabii ve Marilyn'in sonunda sahneye teşrif edişi dört saatlik gösteri boyunca alay konusu olsa da Marilyn eğlenmiş gibi göründü. Hayatı boyunca, sahip olduklarını değil, insanların, sahip olduğunu düşündükleri tarafını öne çıkarması gerektiğini bilmişti. "Marilyn Monroe deyince çoğu insanın aklına yetenek gelmiyor," demişti Dean Martin bir keresinde. "Bir tanrıça güzelliğinde ama kuş kadar beyni olmayan bir yaratık gördüklerini sanıyorlar." Fakat Marilyn aptal sarışın değildi, çoğu insanın düşündüğünden daha zekiydi. Yıllarca zekasını en özel mücadelelerini saklamak için kullanmıştı.

O gece, sıradan bir ölümlünün, dünyanın tanıdığı ve aşık olduğu o tanrıça rolüne bürünmesi inanılmaz bir irade

gerektiriyordu. Marilyn sonunda sahneye çıktığında salon alkıştan yıkıldı. Karizmatik, güçlü ve akıl almaz derecede güzeldi. Peter Lawford, Marilyn'in kendisine doğru usulca yürüyüşünü izledi. Şeffaf elbisesinin etekleri çok dar olduğu için küçük adımlar atabiliyordu. Lawford gece boyunca süren espriye son bir katkıda bulunduktan sonra, "Bay Başkan, biraz geç olsa da... Marilyn Monroe," diye anons etti ve yıldızın muhteşem göğüslerinden kürkünü aldı. Payetler ve boncuklarla, göz alıcı ışıklar altında bir yıldız gibi parıldayan Marilyn, sadece nefes kesici güzelliğine sarınmış halde neredeyse çırılçıplak kaldı.

Şarkısına başlamak için kalabalığın susmasını bekledi. Uzunca bir süre uğultular kesilmedi. Azalan alkışlar, yerini kalabalığın -çoğunlukla da erkeklerin- tutulan nefeslerinin fısıltısına ve tezahüratlara bırakmıştı. Elbisesinin gözler önüne serilmesinden sonra şarkı söyleyebilmesi için otuz saniye geçmesi gerekti. O süre içinde yuhalamalar mırıldanmalara, sonra da hafif kahkahalara dönüştü. Elini alnına götürüp spot ışıklarına karşı gözlerine siper etti. Kim bilir, belki de o yüce adamı daha iyi görmeye çalışıyordu, günün birinde onun için liderden daha fazlası olacağını umduğu adamı. Ön sıralardaki bir adamın gürültülü kahkahasından sonra omuzları düşen Marilyn yüksek sesle iç geçirdi. Nihayet insanların susmasını beklememeye karar vererek tepkilerin arasında şarkısını söylemeye başladı.

"Mutlu yıllar... size," diye mırıldandı seksi ve belki biraz detone bir fısıltıyla. "Mutlu yıllar size. Mutlu yıllar... Bay Başkan. Mutlu yıllar size." Bütün salon yakışıksız, kaba tepkisini göstermeye devam ederken Marilyn onlara istedikleri şeyi -unutulmaz bir Marilyn Monroe anısını- vermek için

elinden gelenin en iyisini yaptı. İlk kısmı bitirince insanlara katılmalarını işaret etti. "Hep birlikte! Mutlu yıllar..." Kalabalık onun davetine ve kollarını sallayarak yaptığı garip şefliğe uyarak şarkıya eşlik etti.

Marilyn gösterisini tamamlayınca arkasından bir adam yaklaştı. Kameralar içeri getirilen bir doğum günü pastasına dönerken adam, Marilyn'i, aslında katılmak istediği o andan çekip uzaklaştırdı. Başkan John F. Kennedy kısa bir teşekkür konuşması yapmak için merdivenleri çıkıyordu. Marilyn ona küçük bir öpücük verip kulise dönmek istemişti. Ama o gece Marilyn'in dengesiz ve garip olduğunu düşünen çok kişi vardı. "Evet, etrafındaki insanlar tedirgindi," diyor Diahann Carroll. "Nedenini ya da neler olup bittiğini bilmiyorum. Ama bariz bir gerilim hatırlıyorum. Bazıları çok... huzursuzdu."

Marilyn kulise döndüğünde Başkan'ın, performansı için ona teşekkür ettiğini duydu. "Doğum günüm böyle tatlılık ve içtenlikle kutlandıktan sonra artık emekliliğimi isteyip politikayı bırakabilirim," diyordu Başkan. Birkaç ay önce Marilyn, JFK'ye, eski kocası DiMaggio'nun evliliklerini sürdürmek için Marilyn'in sahne hayatını bırakmasını istediğini anlatmıştı. Şimdi Başkan'ın söylediklerini duyunca yüzünden şaşkınlık dolu bir ifade geçti. Marilyn Monroe daha sonra bu açıklamanın onu kastederek yapılıp yapılmadığını, JFK'in kızkardeşi Pat Kennedy Lawford'a soracaktı. Bu sorunun mantıklı cevabı elbette hayır olacaktı ancak Marilyn'in uzun bir süredir mantıkla sorunları vardı. Netlik ve şaşkınlık arasında keskin gidiş gelişler yaşıyordu. Yıllarca sanatını bir illüzyonu sürdürmek için kullanmıştı. Aslında insanların ona bakınca gördüğü yıldız basit bir ambalaj harikasıydı sadece. Yıllar önce yok olan birinin -tabii gerçekten varolduysa- ustalıkla işlenmiş bir yansımasıydı.

BİRİNCİ BÖLÜM

Başlangıç

Norma Jeane'in Koruyucu Annesi Ida

Ida Bolender'ı nasıl tarif etmeli? Keskin hatlı, ince uzun yüzündeki kocaman, yuvarlak gözlüklerin ardına gizlenen koyu kahverengi gözleriyle disiplinli bir okul müdiresine benziyordu. İstese çekici görünebilirdi. Ama yüzeysel şeylerle uğraşacak vakti yoktu. Saç stili çok şey anlatıyordu mesela. Kulaklarının hemen altından pek de düzgün kesilmemiş saçları, makası eline almış da hiç düşünmeden kendisi kırpmış gibi duruyordu. Başındaki simsiyah bone de bu umursamazlık hissini kuvvetlendiriyordu. Giysilerinin de söyleyecek çok şeyi vardı. Her gün aynı tarzda giyinirdi. Bedenini çuval gibi saran kısa kollu, bol bir elbise. Bu ev kıyafetinin çok fonksiyonel ve pratik olduğunu söylüyordu. Daha otuz yedi yaşında genç bir kadın olmasına rağmen öyle bir çalışkanlık ve hamaratlık timsaliydi ki olduğundan yaşlı, neredeyse ellilerinde görünüyordu. Her zaman meşguldü. Ya bir sürü ev işi onu beklerdi ya da bağlı

bulunduğu California, Hawthorne'daki Hawthorne Cemaat Kilisesi'nin ufak tefek işlerine koşardı.

Bazılarına göre Ida soğuk, duygusuz bir kadındı ve bakıcılık yapmasına rağmen çocukları pek sevmezdi. Uzak ve mesafeli görüntüsü, çocuklara gerçekten kendi isteğiyle bakıp bakmadığı sorusunu akla getiriyordu. Baktığı* çocuk başına, çocuğun ailesinden ya da California Eyaleti'nden aldığı haftalık 25 doların da bu işi yapmasında bir etkisi olabilirdi pekala. Ne var ki bu çok adaletli bir tanımlama değildi. Ida 1920'lerin zorlu günlerinde evini temel haklardan yoksun çocuklara açmıştı. O dönemde hem çalkalanan ekonomi, hem de işgücündeki genç kadın ihtiyacı nedeniyle çok sayıda küçük çocuk evlatlık veriliyordu. Ida'nın ticaretle ilgisi olmasa da daha iyi bir hayat istediği kesindi. Postacı kocasının cüzi maaşıyla elde edemeyeceği bir hayat. Koruyucu annelikten eline geçen para çok olmasa da ona kendini önemli ve bağımsız hissettirmeye yetiyordu. Bakıcılığını yaptığı çocuklardan Nancy Jeffrey şöyle açıklıyor: "Ida'nın insanlara bu kadar uzak olmasının bir nedeni de işitme cihazı olmadan duyamaması olabilir. Çoğunlukla dudak okumak zorunda kalıyordu, özellikle de yaşının ilerlediği dönemde." Ida Bolender gururlu bir kadın olduğu için insanların söylediklerini duymadığı her seferinde kendini ele vermiyordu. Soğuk görünüşü büyük ihtimalle bunun bir sonucuydu.

Baptist Kilisesi'ne bağlı dindar insanlar olan anne babası Ida'ya kibrin şeytan icadı olduğunu öğretmişti. Bu nedenle Ida kendi başarılarıyla nadiren böbürlenirdi. Mesela başarılı

* Bunun, kelimenin tam anlamıyla evlatlık alma olmadığını göz önünde bulundurmak gerekir. Ida'nın o zamanlar yaptığına bugünkü adıyla tam gün çocuk bakımı diyebiliriz. Ancak kocasıyla birlikte bu iş için Los Angeles Eyaleti'nden çocuk bakım izni almışlardı.

bir öğrenci olduğu ya da öğrenciler arasındaki popülerliği pek dillendirilmezdi. Anne babası katı ve kuralcıydı. Her günü Tanrı'ya karşı bir sınav olarak görürlerdi. Ya geçer ya da kalırdınız. Onlara, özellikle de annesine göre, Ida çoğu günler kalıyordu. Bu uzun ve zorlu bir sınavdı. Ailesi ona öyle bir sorumluluk duygusu ve görev bilinci yüklemişti ki Ida'nın gençliği New York, Buffalo yakınlarındaki küçük bir çiftlikte, o daha farkına bile varamadan geçip gitti.

1918'de, iffetli bir ilk gençlikten sonra, Albert Wayne diye bir adamla evlendi. Albert da Ohio, Brown County'de bir çiftlikte büyümüştü. Ida'yla aynı inanışlara bağlı olarak yetiştiği için onun da gelecekten basit, elde edilebilir beklentileri vardı. Evlendiklerinde çok çalışmak, çok dua etmek ve dine dayalı, düzgün bir hayat sürmek dışında planları yoktu. 1919'da California'ya taşındılar.

Ida'nın hayatta birkaç ufak tutkusu vardı ve açıkçası bakıcılığı bir tutkudan çok görev olarak görüyordu. Kilisenin sadık bir üyesiydi, bağış toplama konusunda çok hevesliydi. Kilise, pasta börek satışı ve piyango düzenlerdi, ancak en kazançlı girişimi, büyük övgü toplayan eşya satışıydı. Kadınlar cemaate ait eşyaların arasından kendilerine en yakışacak şapkayı, elbiseyi ya da başka giysileri sudan ucuza almak için ta nerelerden kalkıp gelirdi. Sadece cemaate ait kullanılmış eşyalar satışa sunulmuyordu tabii. Ida kendi tezgahını güçlendirmek için Hollywood'da terzilik yapan Anna Raymond adında bir kadınla gizlice anlaşmıştı ve kadın her ay Bolender'ların evine tıkabasa eşya dolu bir kutu getiriyordu. Kutuda Ida'nın giymeyi aklından bile geçirmeyeceği, rengarenk, püsküllü elbiseler, kocaman imitasyon taşlarla süslü aksesuvarlar ya da Ida'nın tüylerini diken diken eden topuklu ayakkabılar olurdu. Büyük

ihtimalle çeşitli film prodüksiyonlarından artakalan bu eşyaların Bayan Raymond'ın eline nasıl geçtiği bunca yıl sonra bile bilinmemektedir.

Ida, fazla böbürlendiğini düşündüğü etrafındaki bazı kadınlarla ilgili cemaatine danışırdı. İstediklerini elde etmek için dişiliğini kullanan bu kadınlar Ida'ya göre ölümcül bir günah işliyordu. Ancak kaderin cilvesine bakın ki davranışları tam da bu tanıma uyan bir kadın, Ida'nın hayatına tam da orada, Hawthorne Cemaat Kilisesi'nde girdi. Ida Bolender eşya satışında tezgahında otururken bu avam giysilerin çoğunu tek bir kişiye satacağını bilirdi. Karşı sokağında oturan komşusu Della Monroe'ya.

Norma Jeane'in Büyükannesi Della

Bin dokuz yüz yirmi beşte kırk dokuz yaşında olan Della Monroe, o zamanın standartlarına göre varlıklı bir kadın olmasa da savurganlığına engel olamıyordu. Ürünleri sezon fiyatında almaya gücü yetmediğinden her yerde pazarlığa girişirdi. Pazarlığın hoş karşılanmadığı yerlerde bile. Hawthorne Cemaat Kilisesi'nin bodrumuna inen merdivenlerde, üzerindeki ikinci el kürk ve takılara 'zarif' kelimesini yakıştırmayan kadınların önyargılı fısıltılarını duymaması imkansızdı.

Della gençliğinde göz alıcı bir çekiciliğe sahipti. O zamanlar büyüleyici mavi-yeşil gözleriyle her an gülen yüzünü upuzun, gür, kahverengi saçları çevreliyordu. Dikkat çekici ve hayat doluydu. Gel gör ki zaman acımasızdı. Bir zamanlar

porselen gibi pürüzsüz cildi gevşemiş ve parıltısını kaybetmişti. Şimdi başının üstünde kablo gibi dikilen bir tutam cansız saçıyla çok hırpani görünüyordu. Della'yı böylesine değiştiren sırf yaşlılık olmamıştı. Bir zamanlar sokulgan, kıvrak zekalı, kıpır kıpır bir kadındı. Kıpkırmızı rujunun altında hep büyüleyici bir gülümseme dururdu. Ancak zaman içinde gözlerindeki ışık sönmeye yüz tuttu, yaşı ilerledikçe insanlardan uzaklaştı. Sanki dünya ile Della Monroe'nun dünya algısı arasına büyük bir uçurum girmişti. Onu tanıyan herkes ondaki bu yavaş değişimi farketse de kimse bu konuda ne yapacağını bilemedi. Aslında her şey çocuklarının doğumuyla başlamıştı.

Hawthorne Cemaat Kilisesi'nden Peder Charles Lewis'ın sekreterinin kızı Louise Adams, "Duyduğuma göre doğum yaptıktan sonra depresyona girmiş," diye anlatıyor. "Annem derdi ki, Della önceden sulugözlü biri olmamasına rağmen son zamanlarda yere on sent düşse kendini kaybederek ağlamaya başlamış. Ancak bir süre sonra kendine gelirmiş. Ama birkaç gün sonra yeniden yok yere kendini kaybedip günlerce ağlarmış. Ve yine iyileşirmiş. Yemek yemediği için zayıflamış ve iyice hastalıklı görünmeye başlamış. Uyuyamıyormuş. Kimse nesi olduğunu bilmiyormuş. Zaten o zamanlar, üzülüp onun için dua etmekten başka yapacakları pek bir şey yokmuş."

Della Monroe büyük ihtimalle doğum sonrası depresyonuna girmişti. Modern doğum prosedürleri 1900'lerin başlarında yeni yeni uygulanmaya başladığından Della'nınki gibi ciddi belirtiler çoğunlukla görmezden geliniyor ya da loğusalığın normal seyri olarak görülüp ciddiye alınmıyordu. Ancak onun durumunda, hamileliklerinin ardından yaşadıkları, daha ciddi bir durumun habercisiydi. Kimse kesin olarak bilmiyor elbet-

te ama ailesinin görüşüne göre hamilelikleri Della'da geri dönülmez bir ruh hastalığını tetikledi.

Ancak zaman, Della'dan yabani gençliğin anılarını çalamamıştı. Karşı cinsin ilgisini memnuniyetle karşılıyor ve bu davranışıyla akranlarını tehdit edip olası yakın arkadaşlarını kendinden uzaklaştırıyordu. Nihayetinde bir yakınlık aradığında da yardımına erkekler koşuyordu. Daha gençken Della herhangi bir duygusal ilişki beklentisi olmadan bir erkekle rahatlıkla bir içkiyi paylaşabilirdi. Kasabanın meyhanesindeki masa başında geçirilen keyifli saatlerde oradaki adamlardan biri gibiydi ama geç vakitlerde bu muhabbetlerin sonu sarhoşluktan kaynaklanan yakın ilişkilere varabiliyordu. Bu da kaçınılmaz olarak onu iyi tanıyan kadınların dedikodu yapmasına yol açıyordu.

Gençliğini geride bırakan Della, Hawthorne'da, East Rhode Island Caddesi'ndeki evinde Charles Grainger diye bir adamla yaşıyordu. Della karı koca oldukları konusunda ısrar etse de kimse ne bir evlilik cüzdanı görmüştü ne de onların evli olduğuna inanıyordu. Della'nın erkeklerin ilgisini çekme arzusu zayıflamıştı ama giyinip kuşanma hevesi devam ediyordu. Böylece, 1925'in Ekim'inde bir gün Della kiliseye gitti ve otuz yedi yaşındaki komşusu Ida Bolender'la karşılaştı.

Della'nın hayatının komşusununkinden çok farklı olduğu şüphe götürmezdi. Della 1900'lerin başında ahlaksızlık olarak kabul edilen şeylerden hoşlanan özgür bir ruhken Ida'nın kişiliği katı dini kurallarla sınırlandırılmıştı. Ida, Della'nın geçmişte yaşadıklarından birkaçını bilse herhalde onunla aynı havayı bile solumamaya çalışırdı. Yine de nasıl olduysa oldu, iki kadın arasında garip bir bağ kuruldu. Della eşya satışlarında sadece Ida'nın tezgahında bulunan cafcaflı

giysilere ve takılara tutulmuş, gardırobu için ona güvenmeye başlamıştı. Zaman içinde Ida, kimsenin almayı aklının ucundan bile geçirmeyeceği en şatafatlı giysiyi bile Della'nın hevesle kapacağını öğrenmişti.

Ida, onun stil *satıcılığını* yaparak kilise, hatta biraz da kendisi için para kazanıyordu. Sonunda, giysileri bir dahaki satışı beklemesine gerek kalmadan alabilsin diye Della'ya evini de açtı. Ekim 1925'te Della, Ida'nın koruyucu annelik yaptığı iki çocuğun ne kadar terbiyeli olduğunu farketti ve kendi kızı Gladys Baker'ın, üçüncü çocuğuna hamile olduğunu anlattı. Gladys evli olmadığından hamilelik çok sorun yaratıyordu. Della'nın dediğine göre Gladys kariyerine Hollywood'da devam ediyor, Consolidated Studios'da montajcı olarak çalışıyordu. Della, Ida'dan aldığı bazı kıyafetleri kızına hediye ettiğini anlattı. Kızını biraz olsun neşelendirmek istiyordu çünkü Gladys ilk iki çocuğundan ayrıldıktan sonra asla eskisi gibi olmamıştı. Çocuklarına eski kocasıyla onun yeni karısı bakıyordu. Della, çocuklarından ayrılınca kızının çok içmeye başladığını anlattı.

O sırada Della, çalıştığı petrol şirketi tarafından Hindistan'a gönderilen *kocası* Charles'ın yanına gitmek üzereydi. Aralıkta yola çıkacaktı. Gerçi adamın onu görmek için can attığı söylenemezdi. Gönderdiği bir kartta yolculuğun ona *ağır* geleceğini, Della'nın bir süre daha gelmemesinin daha iyi olacağını söylemişti. Ama Della kararını vermişti. Yine de gittiği zaman Gladys'e ve bebeğe ne olacağını merak ediyordu. Sıkıntılarını Ida'yla paylaşmış, "Bir şey olursa yanlarına koşamayacağım," demişti. Ida, "Belki onların iyi olduğunu görene kadar beklemelisin," demişti ama Della buna itiraz etti. "Hayır, bekleyemem."

Sohbetleri süresince Ida, Gladys'ten çok karnındaki bebeği için endişelenmişti. Bebeğin yetişmesinde Gladys'in iş yoğunluğu ve sosyal hayatı bir yana, asıl olarak ahlaki durumu sorun olacaktı. Bir kere babalık meselesi vardı. Della torununun babasının kim olduğunun belli olmadığını söylemişti, birkaç aday vardı. Bu talihsiz durum Ida'ya inanılmaz, hatta iğrenç gelmişti. Ne Gladys -duyduğu kadarıyla- ne de Della, Tanrı'nın yolunu izliyordu.

Ida, Gladys'in bebeği nasıl büyütmeyi düşündüğünü sordu, özellikle de Della ülkeden ayrıldıktan sonra. Tanrı'nın planına uygun olacak mıydı? Yavrucağın gideceği okulu kararlaştırmışlar mıydı? Annesi bebek için iyi örnek olabilecek miydi? Gerçi Ida'ya göre bütün bu konuşma gereksizdi. Gladys evli bile değildi ve bu durumda bebek onda kalmamalıydı.

"Ya sen, Della?" dedi Ida buruk bir gülümsemeyle. "Sen de çok dengeli bir kadın sayılmazsın."

Della -sonradan anlattığına göre- arkadaşının ne demek istediğini anlamadı. Gerçi içten içe, Ida'nın onun tutarsız ruh hallerini ve özellikle de sürekli izlendiğini düşünmesini kastettiğini biliyor olmalı. "Evden çıkınca biri beni izliyor, biliyorum," derdi Ida'ya. "Benim bildiğimi bildikleri sürece güvendeyim. Ama gardımı hiç düşürmüyorum. Aptal bir kadın değilim." Paranoya Della'nın hayatında öyle sık tekrarlayan bir şey haline gelmişti ki arkadaşları bunu üzücü bulmakla birlikte artık önemsemez olmuştu.

"Gladys o çocuğu büyütemeyecekse senin büyütebileceğini de düşünmüyorum," dedi Ida içtenlikle.

"Bunun bir önemi yok," dedi Della. "Ben zaten Hindistan'a gidiyorum ve geri dönmeye de niyetim yok."

Tüm bunlar Ida'ya hiç mantıklı gelmiyordu. Della'dan on iki yaş küçüktü ama ondan daha olgundu. Kızının başı dertteyken ülkeden ayrılmayı nasıl düşünebildiğini aklı almıyordu. Hem bir anne, çocuğunun başını böyle bir derde sokmasına nasıl izin verirdi ki? "Bence bunu tekrar düşünmelisin," dedi Ida. "Bu konuyu tartışmalıyız. İkimiz de anneyiz. Neyin doğru olduğunu biliriz."

Sonraki günlerde Ida sürekli Della'yı durumun ciddiyeti konusunda uyarmaya çalıştı. Ida'nın uyarıları meyvelerini verdi, nihayet Della, Gladys'in bebeğe bakamayacağına ikna oldu. Öncelikle Gladys gece dışarı çıkmayı severdi ve çıktığı zaman da her şeye evet diyebiliyordu. Ayrıca başka problemleri de vardı. Biri Gladys'i de takip ediyordu, belki de Della'yı takip eden kişi. Anne kız birbirinin korkularını çok iyi anlıyordu çünkü aynı korkudan mustariplerdi.

Sonunda Della Monroe, kızı Gladys Baker'ı doğum yaptığında bebeğini geçici olarak, dindar ve faziletli bir kadına, komşusu Ida Bolender'a teslim etmesi konusunda ikna etti.

Marilyn'in Annesi Gladys

Gladys Pearl Monroe, dışarıdan bakınca kıpır kıpır, mutlu bir kadın gibi görünüyordu. Çalkantılı gençliğine bakılırsa bu oldukça şaşırtıcıydı. 27 Mayıs 1900'de, Otis ve Della Monroe'nun kızı olarak Meksika, Piedras Negras şehrinde doğdu. Babası o sıralar Meksika Devlet Başkanı José de la

Cruz Pofirio Díaz Mori onuruna adı Porfirio Diaz olarak değiştirilen şehirde Pasifik Elektrik Demiryolu'nda çalışıyordu. Gladys'in doğumundan sonra ailesi Los Angeles'a taşındı.

Gladys'in annesi Della'yı sokakta dans edercesine yürürken gören herkes dönüp bir daha bakardı. Çekici olduğu kadar sert de bir kadındı. Gladys'in eski aile albümlerindeki bazı fotoğraflarda güzel ve güçlü görünen Della, ciddi bir yüz ifadesiyle, ondan ödü kopuyormuş gibi duran bir adamın, Otis'in yanında dikilir. Otis eğer bir gün Della'ya sözünü geçireceğini umduysa bile, durumun öyle olmadığını anlaması uzun sürmemiş olmalıydı. Della kimseden emir alacak biri değildi. Bu nedenle daha balayında başlayan tartışmaları dur durak bilmedi. Aile fotoğraflarının birinde Otis'in yanağında derin bir yara izi görünüyor ve yaranın nasıl olduğuna dair kimsenin bir fikri yok. Ancak kesin olan bir şey var, Della'yla evlenmeden önce Otis'in yüzünde böyle bir yara izi yoktu.

Gladys ve 1905'te doğan erkek kardeşi Marion göçebe bir hayata alıştı çünkü Monroe'lar 1903'le 1909 arası California'nın içinde o ev senin bu ev benim en az on kez taşındı. Bir işte tutunamayan Otis umursamaz ve sorumsuz bir hayat sürmeye başladı. İçki içmesinin yanı sıra ani baygınlıklar ve korkutucu hafıza kayıpları da yaşıyordu.

1908'de kırk bir yaşındaki Otis'in fiziksel ve zihinsel durumu öyle hızlı kötüleşti ki ciddi bir sorunu olduğu kesindi. Sağı solu belli olmuyordu, bedeni sürekli bir kriz halindeymiş gibi titriyordu. Baş ağrıları öyle uyuşturucu ve şiddetliydi ki Otis dayanamıyordu. Fiziksel olarak biraz gücü olduğu zamanlarda da öfkeden kuduruyordu. Böyle şiddetli öfke krizlerinde Della çocuklarını alıp bir komşunun evine gidiyor ve fırtınanın dinmesini bekliyordu. Doktorlar Otis'in bu hayret verici dav-

ranışlarını açıklayamıyordu. "Otis aklını kaçırdı, artık bunu kabullenmeliyiz," yazmıştı Della bir mektubunda.

1909'da Otis Monroe frengi hastalığından hayatını kaybetti. Daha kırk üç yaşındaydı. Bunu çocuklarına nasıl açıklayacağını bilemeyen Della, profesyonel bir yardım da alamadığı için, dokuz yaşındaki Gladys'e ve dört yaşındaki Marion'a babalarının delirip öldüğünü söyledi. Sonraki yıllarda bazı aile üyeleri Otis'in delilik yüzünden değil frengi nedeniyle öldüğünü iddia etti. Diğerleri de frengi yüzünden delirdiğini söyledi. 1900'lerin başında tıp dünyasının dışında böyle ayırımlar pek yapılmazdı. Della, "Delirip Tanrı'nın yanına gitti," deyip meseleyi kapatmak istiyordu ama bunda başarılı olamayacaktı. Genlerinde varolan delilikten duyacakları korku, sonraki on yıllar boyunca Monroe çocuklarını ele geçirecekti. Ve tüm bunların başlangıcı, Della'nın Otis Monroe'nun ölümünü delilikle açıklaması oldu.

Otis öldükten sonra, otuz üç yaşındaki Della iki küçük çocuğuyla yalnız kaldı. Çekici ve birlikte vakit geçirmesi hoş bir kadındı ama birden dengesizleşiyor ve kendini çaresiz hissettiği anlarda huysuzlaşıyordu. Mart 1912'de, Lyle Arthur Graves adında, kendinden altı yaş küçük bir demiryolu makas denetçisiyle evlendi. İlişkileri çok kısa sürdü. Della boşandıktan sonra bazısı saygın, çoğu ipe sapa gelmez bir sürü kişiyle birlikte oldu. Tanıştığı adamlar hayatından hızla çıkmadan önce hemen hepsiyle ateşli bir gece geçiriyordu. İkinci evliliği bittikten sonra Della ahlaki değerleri tamamen bir kenara bırakmıştı ve bunun on iki yaşındaki Gladys'le yedi yaşındaki Marion'u nasıl etkileyeceğini düşünmemişti bile.

Gladys Monroe ergenlik yıllarında omuzlarına dökülen ipek gibi uzun, dalgalı, kırmızıya çalan kestane rengi saçlarıyla

görenlerin aklını başından alıyordu. Mavi gözlerine, dolgun dudaklarına, inci gibi bembeyaz dişlerine, sağlıkla parıldayan cildine bakmaya doyum olmuyordu. İncecik, ufak tefek kızın boyu, büyüdüğünde de bir elliyi geçmedi. Ancak yaşından olgun kişiliği ve çekiciliği sayesinde okulda ve geri kalan hayatında kendini herkese sevdirdi.

Gladys on altı yaşındayken annesi on bir yaşındaki kardeşi Marion'u evden kovdu. Marion okulda sürekli sorun çıkarıyor, evde de laf dinlemiyordu. Della onunla nasıl başa çıkacağını bilemiyordu. Disiplin vermeye çalışmak işe yaramıyordu. İnatçı ve söz dinlemez oğlu, sabrını zorluyordu. Bir sabah Della onun bütün oyuncaklarını toplayıp bir yastık kılıfına doldurdu. Gladys arabanın ön koltuğunda sessizce oturmuş dümdüz karşıya bakarken ve Marion arka koltukta usulca ağlarken Della arabayı San Diego'ya sürdü. Orada oğlanı bir kuzenine bıraktı. Marion'dan en son o zaman haber alındı.

1916'nın aynı döneminde Gladys, Jasper diye bilinen, John Newton Baker adında genç bir işadamıyla tanıştı. Jasper askerliğini yaptıktan sonra Kentucky'den Los Angeles'a yeni taşınmıştı. Zayıf, köşeli yüzlü, ince uzun bir adamdı. Düz siyah saçlarını bir yana yatırmak için büyük çaba harcıyordu. Baştan beri Gladys'le çok ilgilendiği belliydi. Onun evdeki sorunlarını dinliyor, çözüm bulmaya çalışıyordu. Gladys'ten on iki yaş büyük olduğundan daha deneyimliydi ve onu zor hayatından kurtarmak istiyor gibiydi. Bu nedenle Jasper ona evlenme teklif ettiğinde Gladys sevinçle kabul etti. Della kızının Jasper'la evliliğini onaylamakla kalmamış, onları bütün kalbiyle bu evliliğe teşvik etmişti.

On altı yaşındaki Gladys Monroe 17 Mayıs 1917'de John Newton Baker'ı kocalığa kabul etti. Evlilikleri parçalanma-

dan önce iki çocukları oldu. Jack takma adlı Robert Kermit ve Berniece. Daha sonraları Jasper'ın içtikçe sapıtan bir alkolik olduğu ortaya çıktı. Gladys'i dövüp hayatını cehenneme çeviriyordu. Başına vurduğu için genç kadının iki kez beyin sarsıntısı geçirmesine neden oldu. Gladys sonunda ondan boşanınca Jasper çocukların ikisini de alıp Kentucky'ye taşındı çünkü Gladys'in uygun bir anne olmadığına karar vermişti. Gladys'in ne bu konuda söyleyebileceği bir şeyi vardı ne de bir avukat tutacak parası.

1924'te yirmi dört yaşındaki Gladys, Martin Edward Mortenson'la ikinci evliliğini yaptı. Norveçli göçmen bir ailenin yirmi yedi yaşındaki oğlu Mortenson klasik anlamda çok yakışıklı sayılmazdı. Ama geniş alnı, çıkık elmacıkkemikleri ve kocaman gülümsemesiyle hoş biriydi. Bu uzun boylu, güçlü kuvvetli, dost canlısı adamın tek derdi yeni karısını kollayıp memnun etmek gibi görünüyordu. Ancak bu pek mümkün olmadı çünkü Gladys yirmilerinin ortasına geldiğinde, genç kadının çok ciddi bir sorunu olduğu gerçeği artık su götürmezdi. O da annesi gibi ruhsal açıdan ani değişimler ve ağlama nöbetleri yaşamaya başlamıştı. Dört ay gibi kısa bir süre sonra Edward Mortenson boşanmak için mahkemeye başvurdu.

Henüz boşanmasalar da evlilik bağından kurtulduğunu hisseden Gladys Baker annesinin hareketlerini tekrar ederek her önüne çıkanla birlikte olmaya başladı. Bir sürü sevgili değiştirirken film editörü ya da montajcı olarak çalıştığı Consolidated Studios'ta da kötü şöhreti aldı yürüdü. Çok geçmeden de şirkette çalışan bir satış müdürü Charles Stanley Gifford'la bir ilişki yaşamaya başladı.

Stanley Gifford 1898'de Rhode Island, Newport'ta doğmuştu. Otuz yedi yaşında, iki çocuk sahibi olduğu başarısız

evliliğini sonlandırıp Los Angeles'a taşındı. Consolidated'da gündüz vardiyasında ustabaşı olarak işe girdi. Gladys onunla tanışınca kendini fena kaptırdı. İnce bıyıklı, koyu renk gözlü, simsiyah dalgalı saçlı, zarif ve saygın bir adamdı. Neşeli ve canayakın halleriyle kadınların aklını başından alıyordu. Kıvrak zekası, harika bir espri anlayışı vardı ve biraz paralı bir aileden geldiği için de polo oynamaktan hoşlanıyordu. Ailesi gemi inşa işinden bir servet kazanmıştı ve bu sayede Gifford, başının üstünde çatısı olanların kendini şanslı saydığı Büyük Buhran döneminde Los Angeles'ta iki eve sahip olacak kadar varlıklıydı.

"İyi bir işi vardı," diyor bugün seksen altı yaşındaki oğlu Charles Stanley Gifford. "İyi bir hayatı vardı. Polo dışında ava çıkmaktan ve balık tutmaktan hoşlanırdı. Ben 1922'de doğdum, annemle babam 1926'da boşanmış. Yine de bana ve kızkardeşime harika babalık yaptı. Yıllar içinde ciddi olarak flört ettiği üç kadını tanıyorum. İkisiyle evlendi. Annem ve ikinci karısı Mary. Gladys o üç kadından biri değildi. Diğeri Katolik bir kadındı ve çok hanımefendiydi. Babam onunla kendi nedenlerinden dolayı evlenmedi, Gladys yüzünden değil. Gladys konusunda ciddi olduğunu sanmıyorum, yoksa bunu bana söylerdi. Onu tanıdığını ve ara sıra takıldıklarını anlattı ama o kadar. İşin aslı, Gladys çok çekici bir kadındı ve o zamanlar bir sürü kişiyle çıkıyormuş."

1925'in sonlarında Gladys hamile olduğunu öğrendi. Ama bebeğin babası kimdi? Yıllarca Gladys'in, karnındaki çocuğun babasını bilmediği, sevgililerinin sayısından kendisinin bile haberi olmadığı, sadece keyfine baktığı yazılıp çizildi. Oysa işin içyüzü hiç de öyle değildi. Gladys her zaman bebeğinin babasının Stanley Gifford olduğunu iddia etti. Bu

düşünceden hiç vazgeçmedi. Biyografi yazarları ve tarihçiler onun ruhsal dengesizliğini ve önüne gelenle birlikte olmasını ileri sürerek bu iddiaya inanmak istemedi. Ancak sırf ciddi problemleri var diye bebeğinin babası konusunda ona güvenmemek adaletsizlik olur, özellikle de Gladys'in yıllar boyunca bu konudaki ısrarını tutarlılıkla sürdürdüğü düşünülürse.

1925'te Gladys, Stanley Gifford'a bebeğin babası olduğunu söylediğinde Gifford onun başka adamlarla yattığını bildiğini söyleyip sorumluluğu kabul etmedi. Gladys ısrar edince Gifford sinirlendi. Kadın onu birkaç kez daha görmeye gitse de Gifford ona hiç inanmadı. Gladys bebeği kendi başına büyütmek zorunda kalacağını anladı ve buna hazırlıklıydı. En azından öyle sanıyordu.

Daha sonra okuyacağımız üzere, Gladys 1940'larda da bebeğin babasının Gifford olduğunu iddia etmiş, 1960'larda da bu konudaki iddiasını sürdürmüştü. 1962'de, Marilyn Monroe'nun ölümünün ardından, Gladys ünlü aktrisin babalık meselesini La Crescenta'daki Rock Haven Akıl Hastanesi'nde hastabakıcılık yapan Rose Anne Cooper'la konuştu. Cooper orada çalıştığı sırada yirmi yaşındaydı, Gladys ise altmış iki. "Çok emindi," diyor Cooper. "Bir sürü adamla yakınlaştığını söyledi ve geçmişinden bahsetti. Gençken kendi deyimiyle *fena dağıttığını* açıkça söyledi. Ama sadece Stan Gifford'la hamilelikle sonuçlanabilecek bir yakınlık yaşadığını anlattı. Onca zaman doğruyu söylediği halde kimsenin ona inanmaması çok canını sıkıyordu. Kendi annesinin bile ona inanmadığını söyledi. *Herkes yalan söylediğimi ya da bilmediğimi düşünüyor. Oysa biliyordum, hep bildim*, dedi."

Norma Jeane'in Doğumu

Della Monroe'nun kızı Gladys Baker, 1 Haziran 1926 sabahı Los Angeles Devlet Hastanesi'nin -bugün 1200 North State Caddesi'ndeki Los Angeles County USC Tıp Merkezi- ücretsiz hasta koğuşunda doğum yaptı. Consolidated'dan bir grup işçi, işe dönene kadar masraflarını karşılaması ve devletin karşılamadığı tedavi ücretleri için aralarında para toplayıp Gladys'e verdi. Gladys saatler süren doğumdan yorgun düşmüş halde nekahat odasında dinlenirken bebeğini görmek için koridorda heyecanla volta atan bir baba yoktu. Geçen aralıkta Hindistan'a giden annesinden de haber yoktu.

O dönemlerde bekar annelerle ilgili önyargıları tahmin edersiniz. Şüphesiz Gladys de hastanedeki hemşirelerin ona nasıl küçümseyerek baktığını farketmiştir. Hastaneye yatarken doldurması istenen belgeler de Gladys'in içini rahatlatmaktan uzaktı. Çünkü ilk sorulardan biri bebeğin babasının adıydı. Gladys bebeğinin babasının Edward Mortensen olduğunu ve bir süredir ayrı olduklarını yazdı. *Mortenson*'ı bilerek yanlış yazmıştı. Bebeğin babasıyla soyadlarının farklı olması yetmezmiş gibi bir sonraki soru şüpheleri iyice üzerine çekecekti. Babanın ikamet ettiği yer. O gün Gladys tarafından doldurulan forma baktığımızda cevap kısmında özellikle kalın harflerle *Bilinmiyor,* yazdığını görüyoruz. Gerçekten de o formu doldurmak Gladys'e çok zor gelmiş olmalı. Kendi adresini yazmıştı, onda bir sorun yoktu. Daha önce kaç çocuk doğurduğuna ilişkin soruya ise üç yanıtını vermişti. Tuhaf. Daha üçüncüyü doğurmamıştı ki. Annenin hayattaki çocuklarının sayısı sorusuna

verdiği yanıt ise ya kasten ya da yanlışlıkla hatalıydı. Bu üç çocuktan sadece birinin yaşadığını söylemişti. Aslında iki çocuğu daha vardı ve onlara eski eşi Jasper bakıyordu. Evet, Gladys'in hareketli bir geçmişi olmuştu. Belki de hemşirelerin ona iyi davranmasını istediği için bilerek dürüst olmamıştı. Belki ilk iki çocuğunun ölmüş olmasının üçüncünün gayrimeşruluğunu affettireceğini düşünmüştü. Kafasında ne kurmuş olursa olsun kendisine yöneltilen sorulara verdiği cevaplar o gün çok zorlandığını gösteriyor. Yıllar sonra bir arkadaşına bu konudan bahsetmişti. "O hastane hala rüyalarıma giriyor. Her şey aşırı parlaktı ve hemşireler acımasız rahibelere benziyordu."

Çoğu kadın gibi Gladys de doğumdan hemen sonra yoğun duygusal çalkantılar yaşadı. Doğum sonrası depresyonunun da bunda payı olduğu düşünülebilir. Bu durum ailede daha önce de görülmüştü. Annesi Della'nın da aynı şeyleri yaşadığı, hatta belki hiç atlatamadığı biliniyor. Sebep her neyse, doğumu izleyen günlerde Gladys kendinde değil gibiydi, çok sıkıntılıydı. Hemşire, bebeği odaya getirip onun göğsüne bıraktı. Della orada olmasa da bir akrabasına yazdığı mektupta o anı anlatmıştı. "Gözlerini kapatıp onu kollarına aldı. Kendimi çok kötü hissediyorum. Bebek onda kalamaz. Durumu iyi değil. Önce kafasını toplaması gerek."

Gladys yapmayı kabul ettiği şeyi yapmadan önce bebeğiyle iki hafta geçirdi. Annesi şehirden ayrılmadan önce Gladys bebeğini Ida Bolender adında bir yabancıya vermeyi kabul etmişti. O iki hafta içinde bu anlaşmayı haklı çıkaran korkunç bir şey oldu. Gladys'in Consolidated Studios'tan Grace McKee diye bir arkadaşı, Gladys'in alışverişe çıktığı bir öğleden sonra bebeğe bakmaya geldi. Grace ilerleyen yıllarda Gladys ve Norma Jeane'in hayatında çok önemli bir rol oynayacaktı. Gladys eve

dönünce kendini kaybetti ve bilinmeyen bir sebeple Grace'i bebeği zehirlemekle suçladı. Her şey birbirini tetikledi ve nasıl olduysa Gladys, Grace'i mutfak bıçağıyla yaraladı. Yara ciddi olmasa da Gladys'in bebek için tehlike oluşturduğu artık kesindi. Herkesi dehşete düşüren bu şiddet nöbetinden sonra Norma Jeane'i Ida'ya vermek zor bir karar olmadı.

Bu duygu yüklü işlem 13 Haziran 1926 günü gerçekleşti. Gladys Baker kucağında iki haftalık bebeğiyle Ida Bolender'ın kapısına geldi. Uzun ve zor bir vedadan sonra Ida'nın evinden, yanında Norma Jean Mortensen* adlı bebek olmadan ayrıldı. Yeni dünyasında zavallı Norma Jeane'i sıcak bir karşılama beklemiyordu. Yeni mobilyalarla dolu bir bebek odası, küçük bir gardırobu ya da gelecek planlarına onu dahil eden hiç kimsesi yoktu. Hayatının ilk günlerini ona ilgi gösteren değil ona katlanan insanlarla geçirdi. O bir yüktü. Kimse kesin olarak bilemez ama dünyasında bir şeylerin tam olarak yerine oturmadığını, ona gereken ilginin gösterilmediğini çok küçük yaşlarda hissetmeye başlamış olabilir. Zaten hayatının büyük kısmını bu durumu değiştirmeye adadı. Ne var ki bunu başarmak için bir gün... Marilyn Monroe olması gerekecekti.

Della'nın Korkunç Kaderi

Norma Jeane'i Ida ve Albert Wayne Bolender'a teslim ettikten sadece günler sonra Gladys Baker bu kararından pişmanlık

* Okura not: Şu noktadan itibaren Edward'dan söz ederken Edward Mortenson kastedilmiş olacak. Norma Jeane de Mortenson olacak.

duymaya başladı. "Bence annesinin ona vermediği şeyi o çocuğa verebileceğini anlamıştı. Onu sevebilir, onun her zaman yanında olabilirdi," dedi akrabalarından biri. Anlaşmaya göre Norma Jeane'e bakmaları karşılığında Bolender'lara her hafta 25 dolar verecekti. Bu parayı ödedi de. Başlarda bazı haftasonları onlarda kalıp bebeğin yanında olabilmek için fazladan birkaç dolar da ödedi ama bu durum fazla uzun sürmedi. "Bence Gladys, Ida'nın kendi çocuğuna bakmasına şahit olmayı kaldıramıyordu," diyor, annesi Ida'yla yakın arkadaş olan Mary Thomas-Strong. "Ida bazen katı olabiliyordu. Her zaman kendini haklı görürdü. O bir bakıma profesyonel bir anneydi. Norma Jeane'le de kendi usulünce ilgileniyordu. Buna seyirci kalmak Gladys için kolay değildi. Bebeği her haftasonu ziyaret etmeye kararlı olarak Hollywood'a döndü. Sayısız kez gidip geldi." 1930'daki bir nüfus sayımında Gladys, Bolender'larla aynı evde sayıldı.

Hindistan'dan sıtmaya yakalanarak dönen annesi Della da Gladys'in ruh halini etkiledi. Sözde kocası Charles Grainger onunla ABD'ye dönmemişti. Herkes ayrıldıklarını düşünüyordu. Della ateşlendi ve haftalarca halüsinasyonlar gördü.

1927 yazında Della, Norma Jeane'i görmek için Bolender'ların kapısını çaldı ama Ida onu evine sokmak istemedi. Ida'nın neden böyle bir karar aldığı bilinmese de aklı başında olmayan kadının bebek için tehlikeli olduğunu düşündüğü iddia edilebilir. Gerçekten de Della dirseğiyle camı kırıp zorla içeri girdi. Ida'nın karşısına geçip bebeğin öldüğüne ve kimsenin onlara haber vermediğine inandığını söyledi. Şaşkına dönen Ida ne yapacağını bilemeyip Della'nın, beşiğinde uyuyan torunu Norma Jeane'i görmesine izin verdi. Ona bir bardak su getirmeye gitti ve döndüğünde bebeği yastıkla boğ-

maya çalıştığını gördü. "Ida şaşkına dönmüş," diyor Gladys'in bir arkadaşı. "Bebeği kapmış. Della kayan yastığı düzeltmeye çalıştığını söylediyse de Ida öyle kızmış ki onu evden kovmuş." Marilyn Monroe -ve hatta Bolender'lar- yıllar boyunca bu hikayenin farklı versiyonlarını anlattı.

"Ida'yla Wayne polis çağırdı," diye anlatıyor Mary Thomas-Strong. "Polis geldiğinde karşısında sayıklayan bir Della buldu. Norma Jeane ağlıyor, Ida bağırarak Della'yı suçluyordu. Polis bu kaosla nasıl baş edeceğini bilemediğinden Della'yı evine götürdü. Oysa onu hastaneye götürmeleri gerekirdi."

Della uzun süre acı çekti. Acısına karışan yoğun öfke de yanındakilere yöneliyordu. Yanındaki de, ona bakmak için yanına taşınan Gladys oluyordu genellikle. Bir dizi testten sonra Della'nın muhtemelen kalp hastası da olduğu anlaşıldı. Bu teşhis, hamilelikleriyle başlayıp yıllardır süregelen dengesizliklerini açıklamıyordu elbette. Ona yazılan ilaçları almaya başlayınca iyice kötüleşti. Durumu yakınlarına kocası Otis'in nasıl delirdiğini anımsatıyordu. Gladys en çok bundan korkuyordu. Babasının başına gelenleri bu sefer de annesi yaşıyordu.

Gladys onun yanına taşındıktan birkaç gün sonra Della bağırarak odaya girdi ve Charles Grainger'ın zorla eve girerek ona tecavüz ettiğini öne sürdü. Grainger'ın orada olmadığını anlaması için Gladys'in evi kontrol etmesine bile gerek yoktu. Ama o gece Della'yı sakinleştirmek mümkün değildi. Birkaç gün sonra kasabın kıymaya cam parçaları karıştırdığını söyledi. Bir hafta sonra, 1 Ağustos'ta, Gladys ve Grace onu doktora götürmek zorunda kaldı. "Doktor onun kesinlikle hastaneye yatırılması gerektiğini söyledi," diyor Mary Thomas-Strong. "Gladys buna inanamadı. İtiraz edecekti ki çok tuhaf bir şey oldu."

3 Ağustos akşamı anneyle kızı mutfak masasında sessizce yemek yiyordu. Gladys belki de hislerini gözden geçiriyor, annesiyle ne yapacağını düşünüyordu. Yıllar içinde Della onun en yakın sırdaşı olmuştu. Ne de olsa ikisi benzer zihinsel sorunlar yaşıyor, sık sık birbirlerini o seslerin gerçek olmadığına, peşlerindeki insanların hayal olduğuna ikna etmek durumunda kalıyorlardı. Gladys, Della'yı nasıl hastaneye gönderebilirdi? Hem bu durumda o da yalnız kalacaktı. Zaten üç çocuğunu kaybetmişti. Şimdi de annesini mi kaybedecekti? Gladys bunu istemiyordu. Özellikle de babası benzer bir yere yollanıp bir daha geri dönmemişken. Babasının kaderi son haftalarda hiç aklından çıkmıyordu.

Della aniden başını kaldırdı, kızına hüzünlü gözlerle bakıp "Gitmeme izin ver Gladys," dedi. "Gitme vaktim geldi. Gitmek istiyorum." Anne kız uzun uzun, dipsiz bir üzüntüyle bakıştı. Gladys gözyaşlarını tutamazken Della yemeğine döndü.

4 Ağustos 1927'de Della Monroe, Norwalk Devlet Hastanesi'ne yatırıldı. On dokuz gün sonra, 23 Ağustos'ta öldü. California, Whittier'daki Rose Hill Mezarlığı'na, kocası Otis'in yanına gömüldüğünde sadece elli bir yaşındaydı.

Bolender'larla Yaşamak

1929'da üç yaşındaki Norma Jeane Mortensen kıvırcık, sarı saçlı, bebek mavisi gözlü, çok tatlı bir çocuktu. Biblo gibi kusursuz bir yüzü vardı. Yanından geçerken onu farketmemek imkansızdı. Etrafındaki tüm karmaşaya rağmen Bolender'la-

rın yanında rahat görünüyordu. Mutsuz değildi. "Ona kendi çocuğumuz gibi baktık," dedi Ida Bolender 1966'da. "Çünkü onu seviyorduk." Ama ilerleyen yıllarda yazarlar onun ilk yıllarını hep hüzünle anlattı.

"Galiba durumu dramatize etmek istediler," diyor Nancy Jeffrey, Bolender kardeşlerden geriye kalan tek üye. "Norma Jeane'in sonradan yaşadıkları yüzünden, bütün biyografi yazarları evimizde korkunç bir hayatı olduğunu yazdı. Ama yaşayan tek aile ferdi olarak hiç de öyle olmadığını söyleyebilirim. Norma Jeane bizimle mutluydu. Sevgi ve çocuk dolu bir yuvamız vardı. Annem çok üretkendi. Tüm giysilerimizi kendi elleriyle yapardı. Bizi çok severdi. Bize kötü bir şey olmasını istemezdi. Evden çıkarken bizi durdurup güvenliğimiz için hızlıca dua ederdi."

Bu yanlış anlamanın asıl sebebi, Marilyn'in ünlü olunca yoksul geçen ilk yedi yılını olduğundan kötü göstermesinden kaynaklandı. Jeffrey, Ida'nın hayattayken bu duruma çok bozulduğunu söylüyor.

Ida ve Wayne Bolender, Hawthorne'daki iki dönümlük arazilerinde tavuk, keçi ve sebze yetiştiriyordu. "Taze domateslerle, koçanındaki mısırlarla, kavun, taze fasulye ve balkabağıyla büyüdük," diyor Nancy Jeffrey. "Meyve ağaçlarımız da vardı. Norma Jeane ve Lester -annemlerin gerçekten evlat edindiği tek kardeşimiz oydu- özellikle bir incir ağacına tırmanmayı çok severdi. Ağaca battaniyeler çıkarıp oraya kale kurarlardı. Tavuklarımız ve tavşanlarımız vardı. Bazılarımızın inek sütüne alerjisi var diye babam bir de keçi almıştı. Sık sık alışverişe gitmemiz gerekmiyordu. Gittiğimizde de babam Ford arabasında bizimle oturur, alışverişi annem yapardı. Arabada oyunlar oynar, şarkılar söylerdik. Babam bize hikayeler anlatırdı.

Çocukluk anılarımdan biri de, yağmur yüzünden evden çıkmadığımız günlerde yemek masasının altına sandalyelerle kale yapmamız. Annem orada yemek yememize bile izin verirdi. Norma Jeane buna bayılırdı."

East Rhode Island Caddesi, 459* numaradaki küçük, köhne ev bir çocuğa hiçliğin ortasındaymış gibi görünüyordu muhtemelen. Norma Jeane'in orada yaşadığı yedi yıl süresince birkaç çocuk gelip gitmişti ama çoğunlukla orada olan beş üvey kardeş vardı. Daha önce adı geçen Lester'a ek olarak Mumsy, Alvina, Noel ve Nancy. "Buhran yıllarında ailelerin çoğu çocuklarına bakamıyordu," diye hatırlıyor Nancy Jeffrey. "O yüzden durumları düzelene kadar çocuklarını koruyucu ailelere verirlerdi. Bu çok yaygındı." Tüm kaynaklar Norma Jeane'in üvey kardeşleriyle, özellikle de ondan iki ay küçük Lester'la iyi anlaştığını gösteriyor.

Wayne Bolender herkese iyi davranan, çocukları seven, canayakın, açık yürekli bir adamdı. İnce, uzun boyluydu, kalın gözlükleri ve dikkat çekecek kadar iri bir burnu vardı. Güçlü ve güvenilir biriydi. Otuz beş yıl aynı muhitte -Los Angeles'ta 48. Cadde ile Vermont Bulvarı arasında- postacılık yapmıştı. "Çocuklarla vakit geçirmeyi severdi," diyor Bolender'ları tanıyan bir kaynak. "Çocuklar da onu severdi. Ida gibi o da inançlı bir Baptist'ti. Evde küçük bir matbaa makinesi vardı ve onunla kilise için dua kartları basardı."

Aynı idealleri paylaşmalarına rağmen Wayne'le Ida'nın ilişkilerini sürdürdüğü söylenemezdi. Nadiren konuşurlardı. Bu da genellikle Ida'nın günah işlediği için ona kızması ya da yapmak istemediği bir şeyi yapması için ısrar etmesi şeklinde olur-

* 1940'larda Hawthorne'da adres değişikliği yapıldı ve o sıralar adres 4201 West 134th Street olarak değişti. Orijinal ev hala duruyor.

du. Wayne'in Ida'dan çekindiği, hatta korktuğu söyleniyor. Ida üvey çocuklarına karşı görevlerini çok ciddiye alıyor, evi eski bir yetimhanenin katı kurallarıyla idare ediyordu.

Ida'yla Wayne'in bağnaz inançları hakkında çok şey yazıldı, katı Protestanlar oldukları söylendi. "Her şeyden önce, Baptist'tik," diyor Nancy Jeffrey. "Gerçi galiba annem bir ara United Pentecostal Kilisesi'ne üyeydi. Pazar sabahları pazar okuluna, çarşambaları gece hizmetine giderdik. Çok bir şey değildi. Annem bazen büyük kilise yemeklerini hazırlardı. Bazen de cemaatin çoğu bizim eve gelirdi. Onların bağnaz oldukları söylentisi ne zaman yayıldı bilmiyorum. Herhalde Marilyn Monroe'ya dönüşen Norma Jeane hakkındaki mitler yüzünden böyle oldu. Annem bize Tanrı'yı ve birbirimizi sevmeyi öğretti. Norma Jeane'in sahip olduğu tek bağ buydu ve hayatında bunun çok faydasını gördü. Annemin niyeti de buydu."

Marilyn Monroe'ya dair yazılan hikayelerden birine göre dört yaşındayken bir dua ezberlemeye zorlanmış ve bu konuda sıkça sınanmıştı. "Tanrım, alkollü içecek satın almayacağıma, içmeyeceğime ve satmayacağıma, tütünün hiçbir çeşidini kullanmayacağıma ve senin adını boş yere ağzıma almayacağıma yemin ederim." Üvey kardeşi Nancy Jeffrey bu hikayeye dudak büküyor. "O duayı hayatımda hiç duymadım. Annem öyle bir şey yapsaydı bile bir sakıncası olmazdı. Ama yapmadı."

Başka bir hikayeye göre sinemaya gitmeleri kesinlikle yasaktı. Çünkü orada insanın neler göreceği belli olmazdı. Hatta Marilyn bir keresinde Ida'nın ona şöyle dediğini söylemişti. "Sen sinemada otururken dünyanın sonu gelse ne olur biliyor musun? Kötü insanlarla birlikte sen de yanarsın. Biz kilise-

ye gideriz, sinemaya değil." Marilyn yıllar sonra, "Bir çocuğu korkutmak için Tanrı'yı böyle kullanmak hiç doğru değil," diyecekti.

Nancy Jeffrey buna da itiraz ediyor. "Sinemaya gitmemiz sadece pazar günleri yasaktı. Zaten sinemaya çok gitmezdik. Küçücük çocuklardık. Daha yedi yaşında bile değilken hangi filmi izleyebilirdik ki? Annemin Norma Jeane'i öyle korkuttuğunu sanmıyorum. *Biz kiliseye gideriz, sinemaya değil*, demiş olabilir. Bu onun söyleyebileceği bir şey. Ama kalanı, kötülerle birlikte yanma kısmı... Onları söylemiş olamaz."

Sinemaya gitsin -o da yanında bir yetişkinle elbette- ya da gitmesin, Norma Jeane'in Ida'yı memnun etmek için yapabileceği çok fazla şey yoktu. Ne kadar uğraşırsa uğraşsın Bolender ailesinin kadın reisinin uslu durma ve temizlik anlayışını karşılayamıyordu. "Zavallı Norma Jeane'in başı hep dertteydi sanki," diye anlatıyor Mary Thomas-Strong. "Pek çok çocuk gibi o da çamurda oynamayı severdi. Bu durum Ida'yı kızdırıyordu. Ida onu tertemiz giydirir, Norma Jeane yarım saat sonra çamur içinde dönerdi. Ida deli olurdu. Norma Jeane'in yaramazlık yapmasını istemiyor, bazen bu konuda hoşgörüsüz olabiliyordu."

Evet, Ida Bolender zor bir kadındı. Bu konuda kimsenin şüphesi yok. "Ama benim inancıma göre onun ilk yıllarında hayatında dengeleyici bir unsur ve tanıdığı ilk güçlü kadın oldu," diyor Nancy Jeffrey. Belki de Ida, onun hayatında ne yaptığını bilen bir yetişkinin eksikliğini hissetmişti ve bu boşluğu doldurmaya çalışıyordu. Üvey kızı ya da başka herhangi biri ne düşünürse düşünsün, o şöyle düşünüyordu: "Ben onu doğru şekilde yetiştirdiğimi biliyorum. Buna tüm kalbimle inanıyorum."

Ida Bolender'ın kişilik özelliklerinden çoğu, o yedi yıl süresince Norma Jeane Mortensen'e de geçti. Duygu dünyası karmaşık bir anneden doğduğu için, kontrolcü ve sert bir üvey anne tarafından şekillendirilmek belki de onun şansıydı. Gösteri dünyasında tutunabilmek için bir gün Ida'nın gücüne ve azmine ihtiyaç duyacaktı. Ne var ki Gladys'in kırılganlığı ve duygusal değişkenliği de Norma Jeane'in yadsınamaz bir parçasıydı. Örneğin profesyonel hayatındaki başarısızlıkları Ida gibi dirayetle karşılarken özel hayatındaki olumsuzluklarda çok zorlanıyordu. Tıpkı Gladys gibi.

"Norma Jeane adına tek istediği, kendisi gibi güçlü olmasıydı," diyor Nancy Jeffrey. "Onun zor bir hayat süreceğini başından beri biliyordu. Ailesinden gelen yanının ona yardımcı olmayacağını, hatta onun zaafı olabileceğini öngörebiliyordu. Bu yüzden onu şımartmıyordu. *O benden daha zorlu rakiplerle karşılaşacak, bu kadarını şimdiden anlayabiliyorum. Ayaklarının üstünde durmayı öğrenmeli. Şu anda benden nefret edebilir ama güçlü olacak. Güzel bir hayatı olacak*, derdi."

Gladys'le Ürkütücü Bir Karşılaşma

1929 sonbaharında Della Monroe öleli iki yıl olmuş, Gladys tüm varlığıyla bağlanabileceği biri olmadan yaşamaya alışmıştı. Gönül ilişkilerinin hiçbirini nihayete erdirememiş, çocukları ya ondan alınmış ya da onları kendi elleriyle başkasına teslim etmek zorunda kalmıştı. Consolidated Studios'taki işi ona yeni arkadaşlıklar kurma fırsa-

tı tanımıyordu. Montaj asistanı olarak önemsiz bir iş yapıyordu. Filmi nasıl ve nereden keseceği, filmin bir bütün olarak görülebilmesi için nereden birleştirileceği ona söyleniyordu. Gladys muhtemelen bu meslekteki ironiyi hiçbir zaman farketmedi. Oysa Gladys'in zihinsel yetersizliğinin kusursuz bir metaforuydu. Gladys de kendi hayatının parçalarını birleştiremiyordu. Grace McKee gibi iyi bir arkadaş edinmişti ama Della'nın ölümünden beri Grace de ona erişemiyordu. Sanki bir düğmeye basılmış ve Gladys insanlarla temas kurmayı umursamaz olmuştu. Belki de kafasındaki sesleri bastıramadığı için. Ne de olsa yalnızca annesi onu daha makul bir ruh haline çekebiliyordu. Tek başına hayatına uzaktan bakmayı başaramıyordu. Bu tek yönlü bakış açısıyla her şey ana indirgeniyordu. Geleceğe dair hedefler koyamıyor, atacağı adımların sonuçlarını hesaplayamıyordu. Zihni darmadağındı. Çevresindeki herkes bunu biliyor ama bir şey yapamıyordu.

Her anı işkence gibi yaşasa da Gladys'in hala başarabildiği şeyler vardı. Örneğin işe vaktinde geliyor, alışveriş yapıyor, çiçekleri sulamayı hatırlıyordu. İnsanın hayatı gündelik işlere göre yargılanabilirse Gladys Baker sıradan biri gibi görülebilirdi. Onu farklı kılan, yaşadıklarını algılayışı ve verdiği tepkilerdi.

Della hayatının sonlarında bile kızının hayatında dengeleyici bir faktör olmuştu. Bunun bir sebebi Gladys'in kendini onun sağlığından sorumlu hissetmesiydi. Bu görev onun dikkatini paranoyak sanrılardan uzak tutuyordu. Ama artık bu paranoya büyüyordu. Tek başınayken mantığını korumakta zorlanıyordu. Doğal olarak ilk planı bir erkek bulmaktı ve bu planını da yakınlardaki bir barda hayata geçirebiliyordu.

Elbette bu yakınlaşmalar birkaç günden öteye geçmiyordu. Yeni erkeklerle tanışması giderek zorlaşıyordu. Bunun sebebi onunla ilgili ahlaki kaygılardan çok, ondaki tuhaflığın farkedilmeye başlamasıydı. Tüm bunların ötesinde Gladys'in ömür boyu yanında tutmak istediği biri vardı. Norma Jeane. Ne de olsa Norma Jeane onun kızıydı. Onu Ida'ya, bir gün bebeğe kendi başına bakabileceği umuduyla vermişti.

Bir öğleden sonra, güçlü bir paranoya krizinin etkisiyle Bolender'ların kapısını çaldı. Ida'nın kiliseden bir arkadaşının kızları -bu kitap için ikisiyle de görüşüldü- yaşananları annelerinden öğrendikleri haliyle ilk kez anlattı.

"Norma Jeane nerede?" diye sordu Gladys, Ida'yı itip içeri girerek.

"Ne var Gladys?" dedi Ida dikkatle. "Ne oldu?"

Gladys, Norma Jeane'in artık Bolender'larda kalamayacağını söyledi. Onu almaya gelmişti. Gözleriyle küçük evi tarıyordu. Onunla mantıklı bir konuşma yapmak imkansızdı. Ida ona sakin olmasını, oturup konuşmaları gerektiğini söyledi ama Gladys onu duymuyordu. Norma Jeane'in onun kızı olduğunu ve onu eve götüreceğini yinelerken Ida bir an için Gladys'i kolundan tutup durdurdu. "Onun evi burası," dedi. "Henüz resmi olmayabilir ama evlat edinme belgelerini aldığımızda..." Gladys evlat edinme falan olmayacağında ısrar etti. Norma Jeane onundu, Ida'nın değil. Bunu söyledikten sonra Ida'nın elinden kurtuldu ve arka bahçeye koştu. Üç yaşındaki Norma Jeane orada, bir gün Wayne'in peşine takılıp gelen ve Tippy adını verdiği köpekle oynuyordu. Ida, Gladys'in peşinden koşarken ona kendine gelmesi için yalvarıyordu. Gladys ise ona ait olanı almaya geldiğini söyleyerek karşılık verdi. Ağlamaya başlayan Norma Jeane'i yakalayıp "Annenle geliyorsun hayatım," dedi.

Nesilden nesile aktarılan hikayelere göre ortalık fena karışmıştı. Havlayan bir köpek, ağlayan bir çocuk, kafası karışık ve tehlikeli olabilecek bir kadından küçük bir kızı kurtarmak için çabalayan Ida... İtişerek mutfağa kadar gittikten sonra Gladys, Ida'yı dışarı itip kapıyı kilitlemeyi başardı.

Çılgına dönen Ida kapıyı yumrukladı, ardından da zorla açmaya çalıştı. Bir süre boş yere uğraştıktan sonra evin etrafından dolanarak ön kapıdan içeri girdi. Nefes nefese kulak kabarttı. Ses yoktu.

Ida, Gladys'in bir şekilde kaldırıma ulaşmış olabileceğini düşünerek tekrar dışarı çıkıp etrafa baktı. Kimse yoktu. Gözyaşlarına boğulmak üzereyken kapı birden ardına kadar açıldı. Gladys kıpkırmızı bir yüzle belirdi.

Ida, Norma Jeane'in boğuk çığlıklarını duyup dehşete düştü. Gladys çocuğu Wayne'in bez alet çantasına sokmuş, çantayı kapatıp omzuna almıştı. Sırtındaki yük yüzünden dengesizce yürüyerek çimenleri aşmaya çalışıyordu. Ida çantanın kayışına asılıp onu Gladys'ten almaya çalıştı. Bu tuhaf savaş, çantanın yırtılıp Norma Jeane'in yere düşmesiyle son buldu. Çocuk, "Anne!" diye haykırdı. İki kadın da kollarını açan çocuğa bakıyordu. Norma Jeane, Ida'ya dönük duruyordu. Ida onu hemen kollarına alıp eve götürdü ve kapıyı kilitledi.

Tir tir titreyerek içeri giren Ida mutfak kapısında durdu ve gözlerini ön kapıdan ayırmadan Norma Jeane'e sıkı sıkı sarıldı. Gladys eve girmeye çalışırsa arka kapıdan kaçmaya hazırdı. Kıpırdayıp duran kapı koluna bakarken tek duyabildiği, çocuğun çığlıklarıydı. Gladys eve giremiyordu. Ida sonraki birkaç dakikayı evin etrafında dolaşan ve kapıları, pencereleri yoklayan Gladys'i pencerelerden gözleyerek geçirdi. Cesaretini

toplayınca kapalı bir camdan seslendi. "Polis çağırdım! Birazdan gelirler!"

Ida kucağında, artık sesi kesilen Norma Jeane'le dışarıyı dinledi. Sessizlik. Gladys Baker geldiği gibi bir anda yok olmuştu.

Ida, Norma Jeane'i Evlat Edinmek İstiyor

Üç yıl içinde Ida Bolender, Norma Jeane'e iyice düşkünleşmiş, onu öz kızı gibi sevmeye başlamıştı. Norma Jeane de ona bağlanmıştı. Ida'nın amacı bu çocuğu küçüklüğünden itibaren bağımsız biri olarak yetiştirmekti. Hayatının zor olacağını biliyor ve onu buna şimdiden hazırlamak istiyordu. Bunu Tanrı'nın sadece Norma Jeane için değil kendisi için de hazırladığı bir plan gibi görüyordu. Pek çok konuda olduğu gibi bu konuda da çok kararlıydı. Norma Jeane her inat ettiğinde onu hizaya getiriyordu. Ida'nın kafasında, bağımsızlıkla asilik arasında ince bir çizgi vardı ve Norma Jeane söz konusu olunca o çizgiyi saptamak kolay olmuyordu. Her şeye rağmen Ida çocuğu tüm kalbiyle seviyordu ve onu resmi olarak evlat edinmeye karar verdi.

Aile üyelerinin -Monroe'lar ve Bolender'ların- anılarına göre Ida, Norma Jeane'i görmesi ve evlat edinme işlemini konuşmaları için Gladys'i yemeğe davet etti. Grace McKee, Ida'ya, Gladys'in Norma Jeane'i almaya geldiği günkü davranışlarının ilaçlarını almamasından kaynaklandığını açıkla-

mıştı. Ida da o korkunç günü aklına getirmemeye çalışıyordu. Bu hiç kolay değildi. O günden sonra Gladys'le tekrar biraraya gelip sakin bir konuşma yapmak onun için bir tür sınav gibiydi. Ama Ida kararlı ve sorumluluk sahibi bir kadındı. Gladys'le görüşmekten başka çaresi yoktu, hem her ihtimale karşı Wayne yan odada bekliyordu.

Yemekleri bitince Gladys kızıyla oynamaya başladı. Ida gelip kızı kollarına alınca Norma Jeane ona sarıldı. Ida kanepeye gidip Gladys'in yanına oturdu. Ida ona kızının üç yıldır onların yanında kaldığını hatırlattı. Kocasının ve kendisinin Norma Jeane'i çok sevdiğini ve onu evlat edinmelerine izin vermesinin en iyisi olacağını söyledi. O konuşurken çocuk onun kollarında huzur içinde uyuyordu.

Ida'nın söyledikleri üzerine Gladys yavaşça ağlamaya başladı. Ida'ya bir çocuğunu daha kaybetmeye dayanamayacağını söyledi. Zaten iki çocuk kaybetmişti. Ida onu kesinlikle anlıyordu ama Norma Jeane onların yanında mutluydu ve güvendeydi. Küçük kızın sırtını okşadı. "Onun hayatının sonuna kadar böyle mutlu olmasını istemez misin?" diye sordu Gladys'e.

"Elbette."

"Öyleyse lütfen doğru kararı ver," dedi Ida sonradan anlatılanlara göre.

"Bırak bu küçük kız hakettiği hayatı yaşasın. Onun için en iyisi bu. O hep senin kalbinde olacak."

Gladys kanepeden kalktı. "Asla," dedi sertçe. Çocuğunu Ida'nın kucağından almak için uzandı ama ona dokunduğu anda Norma Jeane ağlamaya başladı. Ida onu hala kucağında tutuyordu ama kıpırdamadı, belki de Gladys'in tekrar çocuğa uzanmasını bekleyerek oturdu. İki kadın da

karmaşık duygularla çocuğa bakıyordu. Nihayet Ida harekete geçip Norma Jeane'i avutmaya başladı. Daha fazla dayanamayan Gladys gözyaşları içinde odadan fırladı ve evden çıktı.

"Artık Anneni Tanıma Vaktin Geldi."

Yıllar hızla geçti...

Norma Jeane, yedi yaşına bastığı Haziran 1933'te insanlarla ilişki kurmakta zorlanıyordu. Gittiği Hawthorne'daki Washington Street Okulu'ndaki yaşıtlarıyla da anlaşamıyordu. Bolender'ların evlat edindiği Lester kesinlikle onun tarafındaydı ama Norma Jeane başka birileriyle tanışmak ve oynamak istemiyordu. Onda gözle görülür bir hüzün vardı. Utangaç ve içe kapanıktı. Buna rağmen yıllar geçtikçe daha da güzelleşiyordu. Yüzü aydınlık, saçları ışıl ışıldı. Bu güzellikten Ida da etkilenmiş olacak ki çocuğun saçları iyice parlasın diye onları limon suyuyla yıkıyordu. Küçük Norma Jeane göz kamaştırıcıydı.

Norma Jeane, Ida'yı annesi gibi görmeye başlamıştı ama Ida onu bu konuda sürekli uyarıyordu. Resmi bir evlat edinme işleminin gerçekleşmeyeceği kesinleştiğinden beri, çocuk ne zaman ondan annesi olarak bahsetse, "Ben gerçek annen değilim," diyordu. "İnsanları yanıltmayalım." Marilyn Monroe otobiyografisinde Ida'nın, "Artık bunları bilecek yaşa geldin. Aramızda kan bağı yok. Annen yarın seni görmeye gelecek. Ona anne di-

yebilirsin," dediğini yazdı. Ida'ya göre gerçeklerden kaçamazdınız. Çocuğun annesi o değildi, bu kadar basit. Norma Jeane bu gerçeğe ne kadar çabuk alışırsa o kadar iyiydi. Ida mantıklı bir kadındı, pek duygusal sayılmazdı. Evet, daha duyarlı davranabilirdi ama Ida böyle biriydi ve bu yüzden özür dileyecek değildi.

Marilyn, Wayne Bolender'dan da 'baba' diye bahsetmesine izin verilmediğini söyledi. Bu doğru değil. Aslında Marilyn ona hayatı boyunca, "Babacığım," diye seslendi. Açık havada çalışmaktan esmerleşmiş bu adamın gülümsemesi sıcak, gözleri anlayış doluydu. Norma Jeane, Wayne'in ona düşkünlüğünü sezmiş olacak ki adama hemen bağlandı. Wayne onun adına üzüldüğü için Norma Jeane'e çok iyi davranıyordu. Nancy Jeffrey bu tabloyu şöyle anımsıyor. "Ailemizde disiplini annem sağlardı. Babamsa çok sessiz sakin, uyumlu bir adamdı. Norma Jeane bu yüzden ona bağlanmış olmalı. Çok meraklı bir çocuktu. Küvetin yanında bir tabure olduğunu hatırlıyorum. Babam tıraş olurken Norma Jeane oraya oturur, ona hiç durmadan sorular sorardı."

Ne yazık ki Ida ona kızdığında, Wayne'in Norma Jeane'e pek yardımı olmuyordu. Adam karısından çekindiği için sesini çıkarmıyordu. Kıza haksızlık yapıldığını düşündüğünde bundan hoşlanmasa da elinden bir şey gelmiyordu. Dahası, Bolender'ların evinden geçen çocuklar arasında Norma Jeane'le ya da başka herhangi biriyle diğerlerinden fazla ilgilenirse Ida ona kızardı. Siyah gözlerinde alevlerle ona bakar, çocukları şımarttığı için azarlardı. Ancak saatler sonra kendini kaybettiği için üzülür, özür dilerdi.

Haziran 1933'te yedi yaşına bastığında Norma Jeane'in hayatı bir düzene girmişti. Evet, Bolender'ların evinde sorunlar vardı ama Norma Jeane orada rahattı. Üvey kardeşleriyle ara-

sı iyiydi ve ona daima neşe veren sadık bir dostu vardı. Köpeği Tippy.

Ne var ki Tippy'yle ilgili trajik bir olay, Norma Jeane'in Bolender'ların evinden ayrılmasını hızlandırdı. Bu hikayenin zaman içinde birbirinden çok farklı versiyonları anlatıldı. Hikaye, komşuların köpeğin sürekli havlamasından şikayet etmesiyle başlıyor. Marilyn'in anılarında yazdığına göre, bir gün gözü dönmüş bir komşu elinde çapayla saldırıp hayvanı vahşice öldürdü.

Bolender ailesinden başka birinin açıkladığına göreyse aslında Tippy'ye araba çarptı ve hayvanın yolun ortasında kalmasını istemeyen Ida bir çapa yardımıyla onu kenara çekti. Ida köpeğin ölüsünü ortadan kaldırmak için Wayne'in dönmesini bekliyordu ki Norma Jeane çıkageldi. En yakın arkadaşının ölüsünü ve yanındaki çapayı gören kız çığlık çığlığa eve koştu ve saatlerce sakinleşmedi.

Olayın etkisini azaltmaya çalışan Ida, kimliği belirsiz birinin köpeğin başına vurduğunu ve hayvanın hiç acı çekmeden hemen öldüğünü söyledi. Bu şekilde çocuğun biraz avunacağını düşünmüştü. Norma Jeane ona inanmadı ve kendi hikayesini yarattı. "Tippy çapayla ölmüş," dedi gözyaşları içinde. "Komşular onu sonunda öldürdü!"

Ida bu senaryoyu onun kafasından silmek için elinden geleni yaptı. Hatta bir aşamadan sonra gerçeği de anlattı ama hiçbiri işe yaramadı. Kız, komşunun uzun zamandır bunu planladığına inanmıştı bir kere. Ida bundan çok rahatsız oldu. "Ida, Norma Jeane'in annesi gibi sanrılar görmeye başladığından korktu," diyor bir akraba. "Norma Jeane komşunun köpeği öldürdüğüne kafayı takmıştı. Galiba Ida, Gladys'ten hep korkmuştu ve artık kızının durumundan da endişelenmeye başlamıştı."

Norma Jeane'in yaşadığı kriz ertesi güne de taştı. Aile sadece o uyurken dinlenebildi. Ida duyguların bu şekilde dışa vurulmasını hoş karşılamıyordu. Dünyaya sırf bu kadar hassas bir çocuğu yetiştirmek için gelip gelmediğini bile sorgulamaya başlamıştı. Bu, Norma Jeane'in yaşadığı ilk kriz değildi. Ida onun için yaptıklarının ters teptiğini düşündü. Onun amacı Norma Jeane'i güçlü biri yapmakken bu otoriter tavır kızı olumsuz etkiliyordu belki de. Yoksa en küçük bir travmada kontrolden çıkan bir çocuk mu yaratmıştı?

Ida'nın kafasının karıştığını ve üvey kızıyla ilgili bir dönüm noktasına geldiğini varsayabiliriz. Bir zamanlar Wayne'le bu kızı evlat edinmeyi düşünmüşlerdi ama Gladys buna yanaşmamıştı. Üstelik son aylarda Gladys yine kızını istediğini söylemeye başlamıştı. Ida her seferinde bir gerekçe bulup onu oyalıyordu. Norma Jeane okuldaydı, arkadaşlarının yanındaydı, hastaydı... Ida belki de zamanın geldiğine karar verdi. "Norma Jeane zaten üzgün. Her iki sıkıntısını aynı anda aradan çıkarabiliriz," dedi Wayne'e. Ertesi gün öğleden sonra Gladys'e telefon etti. "Gelip Norma Jeane'i alsan iyi olacak," dedi. "Çok üzgün. Annesine ihtiyacı var."

Ida için kolay bir karar değildi. "Onu seviyordu," diyor akrabalarından biri. "Ama Norma Jeane konusunda başarısız olduğunu düşünmeye başlamıştı. Çocuğun kırılganlığını, onu güçlü biri yapmak için sarf ettiği çabalarının beklenmedik bir sonuç doğurmasına bağladı. Ama Norma Jeane güçlüydü aslında. Sadece bir çocuktu. Çok hassas, çok narin bir çocuktu. Ida'yı bu karara sürükleyen bu oldu."

Ertesi gün Norma Jeane'e annesinin gelip onu evine götüreceği söylendi. "Ama ben zaten evimdeyim," dedi Norma Jeane. "Evet, öyle," dedi Ida. "Ve ne zaman istersen buraya gelebilirsin."

Norma Jeane burnunu çeke çeke gözlerini sokağa dikti ve arada bir onu ziyarete gelip *bir gün* güzel bir hayat yaşayacaklarını vaat eden bu gizemli -ve bazen korkutucu- kadını beklemeye başladı.

Ida sessizce ona küçük bir bavul hazırladı, ardından onu bir konuşma yapmak üzere mutfağa çağırdı. "Hep senin yanında olacağımızı bilmeni istiyorum," dedi ona, anılardan öğrendiğimize göre. Sözlerinin altını çizmek ister gibi ağır ağır konuşuyordu. "Seni hep seveceğiz," diye ekledi. "Ama artık anneni tanıma vaktin geldi. Gerçek anneni. Anlıyor musun?" Ida, Norma Jeane'le konuşurken bütün çocuklar salonda toplanmış ağlıyordu. Çıkardıkları sesler Ida'yı çıldırtmış olmalı. Kimse Norma Jeane'in gitmesini istemiyordu. Ida durumu yeniden gözden geçirdi. Doğru mu yapıyorlardı? Acele mi etmişlerdi? Gladys'i arayıp fikrini değiştirdiğini mi söyleseydi? Hayır. O hep kararlı biri olmuştu ve bu saatten sonra da değişecek değildi.

Sonunda Gladys evin önüne park edip korna çaldı. Arabadan bile inmemişti.

Ida, Norma Jeane'e ceketini giydirdi. Onun yanına diz çöküp ellerini omuzlarına koydu. Üzgün çocuğa bakarken birden gözleri doldu. Bebekliğinden beri ona annelik etmişti. Ona sıkı sıkı sarıldı. "Seni özleyeceğim, Norma Jeane," dedi. Sonra da küçük bavulunu verip onu evden uğurladı.

Norma Jeane kaldırımdan inip bir yabancı gibi gördüğü kadının arabasına yürüdü. Arka kapıyı açıp arabaya bindi. Araba uzaklaşırken camdan anne bildiği tek insana bakıyordu. Norma Jeane Mortensen nereye gittiğini bilmiyordu. Tek umudu orada onu bir yuvanın beklediğiydi.

Yeni -Ve Geçici- Bir Hayat

Gladys Baker kızını almaya tek başına gelmemişti. Yanında yakın arkadaşı, bir zamanlar Norma Jeane'e bakıcılık da yapan Grace Atchinson McKee de vardı ve bu kadın, genç kızın hayatında önemli rol oynayacaktı. Bir süredir Gladys'in ev arkadaşıydı ve o da Consolidated Studios da film negatifleri *kesiyordu.*

Consolidated bir film laboratuvarıydı. On yıllardır Los Angeles'ta kendi dalında liderdi. Gladys iyi para kazanıyordu. Gerçi bunaltıcı bir iş yapıyordu. Sonu gelmeyen film şeritlerini stüdyo editörlerinin işaretlediği yerlerden kesmek üzere inceliyordu. Son birleştirme işlemi için de filmleri başka bir departmana teslim ediyordu. İşyerinin beton duvarlarında çok az pencere vardı. Havalandırma yoktu, boğucu bir ortamda çalışıyordu. Ama kalıcı bir işti ve önemli olan da buydu. Ayrıca Grace'le de orada arkadaş olmuşlardı.

Clara Grace Atchinson adıyla Montana'da doğan kadın, 1933'te otuz yedi yaşındaydı. O güne dek iki kez boşanan ve tıpkı Gladys gibi güzel bir kadın olan Grace sadece bir elli boyundaydı.* Vücut yapıları da benzeyen iki kadın sık sık birbirinin kıyafetlerini giyiyordu. Aynı mekandayken Grace'e bakmamak mümkün değildi. Klasik bir güzelliği olmasa da canlılığı ve karizmasıyla etkileyiciydi. Dalgalı saçlarını bazen sarıya boyuyor, bazen de doğal rengi olan kahverengi bırakıyordu. Gözleri koyu kahverengi, dudakları inceydi. İçten içe oyuncu olmak istiyordu. Hırslı ve hatta bir ölçüde yetenekli

* Önceden 1933'e kadar üç kez evlendiği belirtilmişti fakat bu doğru değil. O zamana kadar iki eşi olmuştu: Reginald Evans ve John Wallace McKee.

olduğu halde bu konuda hiçbir zaman ciddi bir adım atamadı. Bir kuzenine yazdığı mektupta şöyle diyordu: "Jean Harlow'un hayatını ben yaşasaydım ne güzel olurdu. Oyuncu olmak benim hayalim. Olur mu bilmem. Ama istediğim hayali kurarım, değil mi?"

Zaman zaman sorun yaşasalar da Gladys'le Grace iyi anlaşıyordu. Norma Jeane yeni doğduğunda yaşadıkları bıçaklama vakasını atlatmaları, arkadaşlıklarını sınayan bir test olmuştu. Yirmili yıllarda iki kadın da içki ve erkek bulmakta hiç zorluk yaşamamıştı. Bu hayat tarzından keyif almadıkları da söylenemez. "ÇOK eğleniyoruz," diye yazmıştı Grace, kuzenine.

Gladys hayatının her alanında Grace'in tavsiyelerine başvuruyordu. Della'dan sonra güveneceği birine ihtiyacı vardı ve bu boşluğu Grace'le doldurmuştu. Bir ekip gibi hareket ediyor, kararlarını ortak veriyorlardı. Grace akıllı ve kendine yeten bir kadındı. Bütün soruların cevabını, tüm sorunların çözümünü bildiğine inanıyordu. Sadece kendi sorunlarının da değil, herkesinkinin. Yardımını istemeyenlere bile yol göstermekten geri durmazdı. Evliliklerinin yürümemesinin bir sebebi de buydu. Sık sık şöyle derdi örneğin. "Senin sorunun ne biliyor musun?" Sonra da o sorunu ve çözümünü anlatır dururdu. Kendi yolunu arayan Gladys ise onun bu yaklaşımına minnettardı.

"Grace pek çok açıdan hayatını başkaları üzerinden yaşardı," dedi onu tanıyan Bea Thomas 1976'da. "Bazıları onu çekici bulmazdı. O yüzden kendisi için yapamadıklarını başkaları için yapmak isterdi. Gerçi içsel bir güzelliği vardı, fotoğraflarından da görebilirsiniz. Gladys'i tamamen değiştirdi. Siyah saçların onu ürkek gösterdiğini, parlak kızılın ona daha çok uyacağını söyleyince Gladys bunu dinledi. Grace fazla muha-

fazakar giyindiğini, daha kışkırtıcı olması gerektiğini söyleyince Gladys ona hak verdi. Alışverişe gittiklerinde ikisinin giysisini de Grace seçerdi. Grace ayrıca onun kelime dağarcığını da genişletmesi gerektiğini söylüyor, sık sık Gladys'in dilbilgisi hatalarını düzeltiyordu. Grace çocuk sahibi olamayacaktı, o yüzden Gladys'i Norma Jeane konusunda daha çok sorumluluk almaya teşvik ediyordu."

O günlerde Gladys'le Grace, Hollywood'da çok küçük bir apartman dairesinde oturuyordu. Norma Jeane oraya daha önce gitmişti. Gladys'in onu Bolender'lardan alıp bir geceliğine oraya getirdiği olmuştu. Marilyn daha sonra, annesinin yanında kaldığı dönemde vaktinin çoğunu dolapta, giysilerin arasında saklanarak geçirdiğini söyledi. "Benimle pek konuşmazdı. Sadece sık sık, *Gürültü yapma Norma,* derdi. Gece yatakta bir kitabın sayfasını çevirdiğimde bile söylerdi bunu. Sayfanın sesi bile onu geriyordu."

Şimdi aniden anne kızın iyi bir ilişki kurması beklentisi ortaya çıkmıştı. Fakat bu hiç kolay değildi. Henüz birbirlerini doğru dürüst tanımıyorlardı bile. Norma Jeane onlarla yaşamaya başlayınca Gladys kızı mutlu edemediğine karar verdi. "Yedi yıl koca bir çiftlikte oturdu, şimdi burada ne yapsın?" dedi Grace'e. "Bu ev ona işkence gibi geliyordur." Yanılmıyordu. Norma Jeane, Ida teyzesini ve üvey kardeşlerini çok özlüyordu. Sevdiklerinden ve kendi hayatından koparılmıştı. Haksızlığa uğradığını düşünüyordu muhtemelen. Annesi üzülse bile duygularını da saklamıyordu. "Ida teyzeyi ne zaman ziyaret edeceğiz?" diye üsteliyordu. Gladys'le Grace onun Bolender'ları tekrar görmesinin uygun olmayacağına karar vermişti. Yoksa yeni hayatına alışması daha da zorlaşırdı.

"Bu sırada Gladys'in bunalımı giderek derinleşiyordu. Kadın her zamankinden daha çaresiz görünüyordu," diyor, annesi Ruth Consolidated'da çalışan Esther Thompson. "Bazı değişiklikler yapmak için zamana ihtiyaç duyduğunu söylemişti. Sonunda kızını almıştı ve artık müstakil bir evde oturmak istiyordu. Her şeyin mümkün olduğuna inanan Grace, kafa kafaya verirlerse bunu başarabilecekleri konusunda onu yüreklendirdi."

Amerika'nın 1933'teki ekonomik durumu düşünülürse Grace McKee'nin bir ev alabilecekleri konusunda bu kadar emin konuşması ilginçti. Neredeyse on beş milyon Amerikalı işsizdi. Bunların iki milyonu iş bulmak için ülkeyi dolaşıyordu. Yüz binlerce insan evsiz kalmış, çadırlarda ve harabe kulübelerde yaşıyordu. Yatırımcılar paralarını alelacele çekince otuz sekiz eyalette bankalar birer birer kapanmaya başlamıştı. Hayal etmesi bile güç olsa da Büyük Buhran, ABD tarihinin trajik bir parçası. Ülkenin yeni başkanı, elli bir yaşındaki Franklin Delano Roosevelt insanlara güven aşılamaya çalışıyordu. Mart 1933'te göreve gelince bir konuşma yapmış, "Korkmamız gereken tek şey korkunun kendisi. Belirsiz, sebepsiz, yersiz bir dehşet," demişti. Grace McKee'nin korkusuz olduğu kesindi. Onun bu yaklaşımı, etraflarında olup biten onca şeye rağmen Gladys'in geleceğe umutla bakmasını sağlıyordu.

Norma Jeane'i yeni bir aileye verme kararını iki kadın birlikte aldı. Atkinson'lara. Tabii geçici olarak. İkisi de İngiliz olan George ve Maud Atkinson filmlerde figüranlık yapıyordu. George ayrıca, Oscar kazanan ilk İngiliz olan George Arliss'in dublörlüğünü de yapıyordu. Nellie adında, Norma'nın yaşlarında bir kızları vardı. Gladys'le Grace bir sonraki hamlelerini düşünürken Norma Jeane'in onlarla kalması kararlaştırıldı.

Roosevelt ekonomik krizin büyümesine seyirci kalmayacağına dair söz vermişti. Halkın hükümete güven duymasını istiyordu. 1933'le 1938 arasında bir dizi program yürürlüğe soktu. Bu zor günlerde halkın yükünü biraz olsun azaltmaya çalışıyordu. Dar gelirlilerin ev sahibi olmasını kolaylaştırmak için Ev Sahiplerine Kredi Şirketi'ni kurdu. Temmuz 1933'te Grace, Roosevelt'in planından faydalanmanın bir yolunu buldu. Tüm bürokratik işlemleri tek başına halletti. Ancak son anda, çalıştıkları stüdyoda grev olacağını öğrenince, böyle büyük bir borcun altına girmenin doğru olmayacağına karar verdi.

Ağustos'ta Gladys, Hollywood Bowl yakınlarındaki Arbol Drive'da iki katlı, üç yatakodalı bir ev satın aldı. Beş bin dolarlık peşinatı California Mortgage Garanti Şirketi'nden aldığı parayla ödedi. İlginçtir, başvuru formunda evli olduğunu yazmıştı.

Eve yerleştikten sonra Gladys, Norma Jeane'i orada büyütme konusunda kararsız kaldı. Grace aksini iddia etse de, Norma Jeane'in onlarla mutlu olamayacağı fikrine -ya da bahanesine- saplanmıştı. Kızının sorumluluğu ağırdı. Hem içten içe iyi olmadığını da biliyordu. Hala zaman zaman onu korkutan sesler duyuyordu.

Gladys baskı hissetmesin diye Atkinson'ların onların yanına taşınması fikri Grace'ten çıktı. Atkinson'lar da ekonomik sıkıntı içindeydi, bu fikre sıcak baktılar. Bu beklenmedik bir durumdu ama Gladys'e iyi geldi.

Bolender'ların dindarlığı ve Ida'nın katı kurallarının aksine, Atkinson'lar yumuşaktı. "Biraz içmeyi, sigarayı, dans etmeyi, şarkı söylemeyi, kağıt oynamayı severlerdi. Daha önce bana bunların hepsinin günah olduğu söylenmişti," dedi Marilyn Monroe yıllar sonra. "Yine de iyi insanlara benziyorlardı."

Bir gün George Atkinson ona kapağında oyuncu Joan Bennett'ın olduğu bir dergi gösterdi ve Bennett'ın gençliğine benzediğini söyledi. Norma Jeane hiç de aynı fikirde değildi. "Ama benim için ilginç bir andı. Düşünmemi sağladı..." diye yazdı anılarında. Atkinson'larla geçirdiği süre içinde Norma Jeane film seyretmeyi sevmeye ve perdede görünmenin nasıl bir şey olacağını düşünmeye başlamıştı.

1930'ların başı, gösteri dünyası için ilginç yıllardı. FDR'ın kampanya şarkısı *Happy Days Are Here Again* 1933'te hala Amerikalıların kulaklarındaydı ama Hollywood bu olumlu havayı henüz paylaşmıyordu. Sinema başkentinde 1932'de piyasaya Warner Bros'un suç filmleri hükmediyordu. İkisinin de başrolünde Paul Muni'nin oynadığı *Yaralı Yüz*, *Prangalı Hapishane Kaçağıyım**, MGM'in öne çıkan filmleri bol yıldızlı Grand Hotel ve doğaya dönüş temalı *Tarzan-Maymun Adam*'dı†, Marlene Dietrich de Şangay Ekspres'i çekmişti‡. Quigley'nin 1932-33 almanağında, film yıldızları sıralamasının tepesinde altmış dört yaşındaki Marie Dressler vardı. İki yıl sonra kanserden ölen yıldızın yerini tüm zamanların en popüler çocuk yıldızı Shirley Temple aldı. Ertesi yıl listeye Warner Bros'tan üç müzikal (*Kırk İkinci Sokak*, *Ramp Işığı Geçidi* ve *Koca Avcıları*§) girdi. Grace bu filmleri ezbere biliyor, Atkinson'larla birlikte Norma Jeane'i bu tarz filmlere götürüyor ve onu bir gün perdede olabileceği konusunda cesaretlendiriyordu.

Gladys kızının bu ani ilgisini nasıl karşılayacağını bilemese de bazen onu Grauman's Chinese Theatre'a film izlemeye götürürdü. Sayısız sinemasever gibi Norma Jeane Mortensen de zamanın ünlü yıldızlarının betondan el ve ayak izlerini

* Scarface, I Am a Fugitive from a Chain Gang.
† *Tarzan the Ape Man.*
‡ *Shanghai Express.*
§ *42nd Street, Footlight Parade ve Gold Diggers.*

görünce heyecanlanıyordu. Fakat bu süreçte hala hayatında Bolender'ların etkisi olduğunu not etmek gerek. Gladys'in, Atkinson'ların ve Grace'in rahat yaşam tarzı onda suçluluk duygusu yaratmaya devam ediyordu. Geceleri dizlerinin üstüne çöküp hepsinin günahlarının bağışlanması için Tanrı'ya dua ediyordu.

Sesler Dönüyor

Sadece birkaç ay boyunca, ağustostan ekime kadar, Norma Jeane'in hayatı oldukça sakin geçti. Gladys ve Atkinson'larla yaşamaya alışıyordu. Eylül 1933'te Norma Jeane, Selma Avenue İlkokulu'nun ikinci sınıfına kaydoldu. Sınıf arkadaşları ve öğretmenleriyle iyi geçiniyordu. Gladys elinden geleni yapıyor, Norma Jeane kendini güvende hissediyordu. Bunların iki aydan daha uzun sürmesini istemek çok muydu?

Ne yazık ki ekimde Gladys'in eski kayınbiraderi Audrey'den gelen bir mektup her şeyi mahvetti. Gladys yıllardır ondan haber almamıştı. Mektupta korkunç bir haber vardı. Gladys'in on üç yaşındaki oğlu Jackie geçen Ağustos'ta böbrek hastalığından ölmüştü. Gladys, babalarının yanında çocuklarının güvende olduğunu düşünmüştü. Jasper'ın Jackie'yle ilgili sorgulanabilir kararlarından habersizdi. Örneğin Jasper onu doktorların itirazlarına rağmen rehabilitasyon merkezinden çıkarmıştı. Çocuk bir fişek kazasında bir gözünü kaybetmiş, kısa süre sonra böbreklerinden hastalanmıştı. "Babam onu

hastaneye götürmeliydi," dedi Gladys'in kızı Berniece sonradan. "Sonunda Jackie'nin böbrekleri tamamen iflas etti."

Jackie'yle Berniece'in Norma Jeane'e göre sakin bir ortamda doğdukları unutulmamalı. İlk yıllarında Gladys onları kendisinin yetiştireceğinden emindi. Jasper çocukları alınca Gladys kaybını içine atmış ve çocuklarına annelik yapacağı günü beklemişti. Çocuklar büyüyünce o günün geleceğine inanıyordu.

Onların aksine Norma Jeane bambaşka şartlarda doğmuştu. Kendi aklıyla savaşan yalnız bir annesi vardı. Gladys bu bebeği yanında tutamayacağını biliyordu. Norma Jeane ona en az şey ifade eden çocuğuydu ve o acılı günde bu durum onun yüzüne vuruldu. "Neden sen değil de o?" diye defalarca bağırdı Gladys. Kadın, Norma Jeane'in ölümünü kaldırabileceğini düşünüyordu. Jackie'ye ise dayanamazdı.

O korkunç günden sonra annesi, Norma Jeane'in gözünün önünde giderek kötüleşti.

Jackie'nin ölümünden kısa süre sonra bir akrabası Gladys'e telefon etti. Büyükbabası ölmüştü. Kuzeni haberi verirken Tilford Marion Hogan'ın ölümünden önce aklını yitirdiğinden de bahsetti. Ölümü doğal yollardan olmamıştı, adam kendini asmıştı. Gladys anne babasının delirdiğine inanıyordu. Büyükbabası da mı delirmişti? Kendi akıl sağlığı da onu daima endişelendirmişti. Ve bu görüşme, endişelerini iyice artırdı. Sıra onda mıydı?

Gladys kafasının içindeki sesleri yıllarca duymazdan gelmişti. Ne var ki yaşadığı trajedilerin ardından sesler giderek yükseliyordu. Bu iki kayıp, sanrıları çoğalttı. Oğlunun ona seslendiğini, oynamak için dışarı çağırdığını duyuyordu. Evin çeşitli odalarında büyükbabasını gördüğünü de söylemişti. Atkinson'lar durumun farkındaydı ve onun yanında kalmak istemiyordu. Grace de korkuyordu, hiç alışık olmadığı bir çaresizlikle kar-

şı karşıyaydı. Gladys kayıp gidiyordu. "Sanki ışığı sönmüştü," diye anlattı Grace daha sonra. "O günden sonra tamamen karanlığa gömüldü."

Kader sanki Gladys'e yeterince yüklenmemiş gibi daha her şey bitmemişti. Büyükbabasının intihar haberinden günler sonra Grace'le çalıştıkları stüdyoda grev başladı. "Her şey üst üste geldi," dedi Grace sonradan Berniece'e. Bu ifade hafif bile kalırdı.

1934'ün ilk ayları bir felaketti. Norma Jeane annesinin aklını yitirdiğine tanık oluyordu. "Zavallı çocuk o yılın ilk altı ayında öyle şeyler yaşadı ki bunların etkisini kestirmek güç," diyor Mary Thomas-Strong. "Aile içinde o günlerden konuşulduğu zaman çoğu şey örtbas edilir. Çünkü herkes Norma Jeane'in neler çektiğini biliyor ama hiçbir şey yapamıyordu. Deliren bir annenin yanında yaşıyordu. Her gün ne çılgınlıklara şahit olduğunu kim bilebilir? Grace o kadar endişeliydi ki Ida'dan çocukla konuşmasını istedi."

Gerçekten de Ida, Norma Jeane'i telefonla aradı. "Buraya gelip bizimle yaşamak ister misin canım?" diye sordu sesindeki kaygıyı gizleyemeyerek. "İstersen baban gelip seni alabilir. Bence en iyisi bu olur." Norma Jeane, Grace teyzesinden izin almak zorunda olduğunu söyledi. Norma Jeane onun gerçek teyzesi olmadığını biliyordu ama ona böyle hitap etmeyi seviyordu. Durumu öğrenen Grace çok kızdı ve hemen Ida'yı aradı. "Ona onu hala sevdiğini söylemen için aramanı istedim," dedi öfkeyle. "Onu yine bizden almaya çalışacağın hiç aklıma gelmedi." Yine mi? Ida'nın duyguları incindi. "Tek istediğim ona sevildiğini hissettirmekti," dedi Grace'e. "Benimle nasıl böyle konuşursun? Onu ben de seviyorum. Ona yedi yıl baktım! Unuttun mu?" Grace telefonu kapadı. Herkesin sinirleri fazlasıyla gerilmişti.

1934'ün ortalarında Gladys için bir şeyler yapmak gerektiği artık kesindi. Grace sonunda onu bir nöroloğa götürmeye karar verdi. Orada Gladys'e bir gün boyunca çeşitli testler uygulandı. 1930'ların tıbbi şartlarında kesin bir teşhis konamadı. Kısaca, kadının giderek delirdiği ve yapılacak bir şey olmadığı söylendi.

Grace bir gün eve geldiğinde kanepede yatan Gladys'in bir tür nöbet geçirdiğini gördü. "Tekmeler savurup bağırıyordu. Merdivenlere bakıp birinin oradan gelip onu öldüreceğini söylüyordu."

O dakikalarda neler olduğuna dair çelişkili çok sayıda ifade var. Kimileri Gladys'in hayali saldırganlarla baş etmek için eline bir bıçak aldığını söylüyor. Marilyn anılarında bu olayı da yazdı. O ve İngiliz çift -Atkinson'lar- kahvaltı ederken birinin merdivenden düştüğünü duymuştu. Düşen, annesiydi. Mutfakta kalması söylenmesine rağmen küçük kız da kapıdan baktı ve annesinin bağırdığını, güldüğünü, tamamen kontrolden çıkmış bir halde olduğunu gördü. Norma Jeane bunun annesinin hayatındaki dönüm noktalarından biri olduğunu anlamıştı. Gladys Baker ciddi bir nöbet geçiriyordu. Artık kendisi ve çevresi için tehlike arz ettiğinden polis çağrıldı. Psikiyatrik tedavi için hastaneye yatırılması gerektiğine karar verildi.

Hastanede çok sayıda doktor aynı kanıya vardı. Gladys paranoyak şizofreni hastasıydı ve bir akıl hastanesine yatırılması gerekiyordu. Belirsiz bir süre için Norwalk Hastanesi'ne götürüldü. Her şey çok mu hızlı olup bitmişti? Aslında yıllardır ilerleyen bir süreçti. Şizofreni çoğunlukla yanlış bilinen, ülke nüfusunun yüzde birini etkileyen bir beyin hastalığı. Yalnızca ABD'de her yıl yüz bin kişiye şizofreni teşhisi konuyor. Paranoyak şizofreninin -ciddi, insanı iş göremez hale getiren bir hasta-

lık- korkutucu belirtileri var. Hastalar sesler duyuyor, zihninin okunduğu sanrılarına kapılıyor, birilerinin ona zarar vermek için planlar yaptığına inanıyor. Çoğu kez şizofrenler ergenlik sonrası yıllara kadar hiç belirti göstermiyor. Derken zihinsel bir değişim yaşanıyor. Erkeklerde bu değişim daha erken kendini gösterirken -onlu yaşların sonu, yirmilerin başı gibi- kadınlarda genellikle yirmili ya da otuzlu yaşlarda ortaya çıkıyor.

Bu korkunç teşhisin bir anlamda Gladys'i ve etrafındakileri rahatlatması da dikkate değer. Yıllar süren endişe artık geçmişe gömülmüştü. Otuz iki yaşındaki Gladys Baker hayatının çoğunu kafasındaki seslerle mücadele ederek geçirmişti. En azından artık seslerin kazandığı kesindi.

Grace, Norma Jeane'in Yasal Vasisi Oluyor

Gladys'in belirsiz bir süre için akıl hastanesine yatmasıyla aynı soru yine gündeme geldi. Norma Jeane'e ne olacaktı?

Marilyn Monroe, Grace McKee ile arkadaşları arasında geçen bir konuşmaya kulak misafiri olduğunu hatırlıyordu. Arkadaşları ona çocuğun sorumluluğunu almamasını söylüyordu. O da *akıl hastası* olabilirdi. Marilyn bunun ne anlama geldiğini bilmese de iyi bir şey olmadığını tahmin ettiğinden yattığı yerde titremeye başladı. Arkadaşları Grace'e o ailedeki akıl hastalarını hatırlatıp aynı kaderin küçük kızı da beklediğini söylediler. Grace her şeye rağmen arkadaşının kızına bir şekilde sahip çıkacaktı. Kısa süre sonra gerekli belgeleri doldurdu ve onun yasal vasisi oldu.

Yine de Norma Jeane'in bir süre daha Atkinson'larla yaşamasına karar verildi. 1934'ün kalanında Norma Jeane, Arbol Yolu'ndaki evde, onların yanındaydı. Tam annesine alışmışken şimdi de onsuz yaşamaya alışması gerekiyordu. Haftalarca Gladys'in nerede olduğunu, ne zaman döneceğini sordu. Annesi ona, "Keşke sen ölseydin," demişti ama son aylarda yakınlaşmışlardı. Sonunda mutluydu. Ama birden her şey sona ermişti ve Norma Jeane bunun sebebini bilmek istiyordu. Grace her zamanki gibi ona karşı çok sabırlı davranıyordu. "Annen gitti, hayatım," dedi. "Uzun bir süre de dönmeyecek. Ama ben yanındayım."

Grace, Consolidated Studios'taki grevden sonra Columbia Pictures'ın film arşivinde çalışmaya başlamıştı. Sinema dünyasında çok sayıda tanıdığı vardı ve onlarla Columbia için çalışan oyuncuların kariyerlerini konuşuyordu. O yıllarda Columbia küçük bir şirketti. Sonraki yıllarda bu kadar büyüyeceğini kimse tahmin etmiyordu. Grace etrafındakilerin etkisiyle, film piyasasının başka bir alanında çalışabileceği hevesine kapılmıştı.

Norma Jeane'i tanıdıkça da onun gösteri dünyasında belki bir oyuncu olarak yer edinebileceğine inanmaya başlamıştı. Sadece çok güzel bir kız değildi, onda daha karmaşık bir şeyler vardı. İri gözlerinden zeka fışkırıyordu. Bakması, dinlemesi eğlenceli biriydi. Genç yaşına rağmen sıradışı bir karizmaya sahipti. Günün birinde Marilyn Monroe olacak bir kız için sonradan bunları söylemek kolay ama Grace bunu ta o zamandan farketmişti. Tanıdığı herkese kıza güvendiğini, onda farklı bir şeyler olduğunu söylüyordu. Bugün Grace'in Norma Jeane'de sezdiği şeye *X Faktörü* diyebiliriz. Yıldızlardaki algılanabilen fakat tarif edilemeyen bir özellik.

"Annem, Grace'in onu güzelce giydirip işe getirdiğini anlatırdı," diyor Dia Nanouris. Annesi Columbia'da kurgu yardımcısıydı. "Grace onun üstüne titriyordu, onu kendi kızı gibi sevdiği belliydi. Zaten çoğu insan onları anne kız sanıyordu. Grace, Jean Harlow'a hayrandı. Anneme göre onun kafasında Norma Jeane için Harlow'unki gibi bir kariyer vardı. Kızın gösteri dünyasında olmasını istediği kesindi. Grace kafasına koyduğu şeyi yapardı. Norma Jeane'i sürekli Jean Harlow filmlerine götürür, kıza hep onu anlatırdı."

Sessiz film döneminin son yıllarında Hollywood'a gelen Jean Harlow -eski adıyla Harlean Carpenter- tüm yıldız adaylarıyla aynı yolu izleyip Hal Roach kısa filmlerinde ve sıradan uzun metrajlarda figüranlık yapmıştı. Efsanevi Howard Hughes sayesinde de kariyeri birden roket gibi çıkışa geçmişti. Hughes ona Birinci Dünya Savaşı'yla ilgili epik bir film olan *Cehennem Melekleri*'nde başrol verdi. Harlow ertesi yıl farklı stüdyoların beş filminde oynadı. Bunlardan biri de James Cagney'yi süperstarlığa, Warner Bros'u da gangster filmlerinin önderliğine taşıyan *Halk Düşmanı*'ydı. Aynı yıl -1931- Columbia Pictures'ın en ünlü yönetmeni Frank Capra'nın *Platinum Blonde* filminde oynadı ve filmin adıyla özdeşleşti.

Grace McKee'nin Norma Jeane'in geleceğine dair öngörüsü belki de hayal edebileceğinden bile daha doğru çıktı. Jean Harlow son filmi Saratoga'da başrolü Clark Gable'la paylaşıyordu. İroniye bakın ki Marilyn de son filmi *Uygunsuzlar*'da *(The Misfits)* Clark Gable'la oynadı. Bazı yazarlar Monroe'nun son filmi olarak *Something's Got to Give*'i gösterir ama bu film asla bitirilemedi ve gösterime girmedi.*

* Sinema'da Clark Gable'ın esas kadınları olarak rol almanın dışında Harlow ve Monroe'nun hayatlarında birkaç başka paralellik daha vardı. Yıllar sonra Marilyn'in

"Grace'in Jean Harlow'a ilgisi tuhaf bir boyuttaydı," diye anlatıyor Dia Nanouris. "Annem, onun kızı işe her getirişinin oyuncu seçmelerine dönüştüğünü anlatırdı. Kıza çeşitli surat ifadeleri yaptırırmış. *Onlara ne kadar güzel olduğunu göster, Norma*, dermiş. *Aynı Jean Harlow gibi! Gülümsemeni göster hadi. Jean Harlow gibi. Hadi göster.* Annem bunu tuhaf bulurdu. Kız daha sekiz yaşındaydı. Makyajlıydı, saçı yapılıydı ve Grace onun burnunu yaptırmaktan bahsederdi! Yüzünü güneşten korumak için ona devasa bir şapka taktırırdı. Şık değil mi, diye herkese soruyordu. Ama Grace zaten oldum olası hep eksantrik bir kadındı. Resimlerine bakarsanız onun saçlarını peroksitle açtırdığını, çok makyaj yaptığını ama makyajı iyi taşıdığını görürsünüz. Ucuz bir kadın değildi. Teatral bir havası vardı. Aile albümlerinde o resimleri görünce Marilyn Monroe'nun birçok şeyi ondan aldığını düşünmeden edemiyorum."

En güzel özeti Marilyn Monroe'nun kendisi yapıyordu. "Grace teyze bana kimsenin söylemediği şeyler söylerdi. Beni oturtur, ellerimi tutup bana bir şeyler anlatırdı. Kendimi kimsenin yemediği bir somun ekmek gibi hissederdim."

---

yapacağı gibi, on yedi yaşındaki Jean Harlow 1928'de Griffith Park'ta, Edward Bower'a çıplak fotoğrafların çektirmişti. Harlow aynı zamanda *Life* dergisinin kapağında yer alan ilk film yıldızı olacaktı. (3 Mayıs 1937'de.) Aynı şekilde Marilyn de Ağustos 1954'te *Playboy* dergisinin ilk sayısının kapağında yer aldı.

Marilyn Harlow'un hayatını oynaması için bir teklif alsa da rolü geri çevirdi ve menejerine, "Umarım ben öldükten sonra bana da aynısını yapmazlar," dedi. Elbette aynısını ona da yaptılar, hem de pek çok kez. Bunu ilk yapanların arasında da *After the Fall*'daki karakterini Marilyn'e dayanarak oluşturan, Marilyn'in eski kocası Arthur Miller da vardı.

Norma Jeane'in Gladys'i Ziyareti

1934'ün sonlarına doğru Gladys Baker'ın bazı haftasonları hastaneden çıkabileceğine karar verilmişti. İlaçlar işe yaradığı için doktorlar birinin refakatinde dış dünyanın ona iyi gelebileceğini düşünüyordu. Grace elbette bu geçici tatillerde arkadaşına eşlik etmeyi seve seve kabul etti. Ne var ki eylülde başlayan ve ortalama ayda bir gerçekleşen bu haftasonlarının hiç de kolay geçmeyeceği anlaşıldı. Hastaneye ilk yatırıldığı zamana göre daha iyi olsa da Gladys hala iyileşmemişti.

Kasım 1934'te bir haftasonu Grace, Gladys'le Norma Jeane'i Ambassador Hotel'de yemeğe çıkardı. Onlara şık bir mekanda, hoş bir yemek yedirmek niyetindeydi. Los Angeles'taki Wilshire Bulvarı'nda bulunan bu otel dönemin en moda yeriydi. Sekiz ay önce Oscar törenleri burada yapılmıştı. Grace ayrıca Norma Jeane'in bir senede ne kadar değiştiğini Gladys kendi gözleriyle görsün istiyordu.

Norma Jeane'in sarı saçları bukle bukleydi. Mavi gözleri elbette her zamanki gibi çarpıcıydı. Artık dudaklarında da hafif bir kırmızılık vardı. Grace'in çevresindeki bazı insanlar bu makyajı hoş karşılamıyordu. Norma Jeane sekiz yaşındaydı ve Grace sanki onu ergenliğe zorluyordu. Grace'in kafasında onun nasıl görünmesi gerektiğine dair belirli bir fikir vardı ve kızı bu doğrultuda saatlerce eğitiyordu. Ona reverans yapmayı, nezaketi, konuşurken insanların gözlerinin içine bakmayı, kelimeleri tane tane söylemeyi öğretiyordu. Adeta tek öğrencili bir terbiye okulu işletiyordu.

Anlatılanlara göre Gladys kızının yeni halini görünce hiç tepki vermedi. "Aşağıdaki kafede yesek daha iyi olurdu," dedi Grace'e, Norma Jeane'i görmezden gelerek. Öfkeli görünüyordu. Bu ifadesi yemek boyunca da değişmedi. "Orada kalamam," diye ısrar ediyordu. "Çıkmak istiyorum."

Norma Jeane yemek boyunca uslu uslu oturup onları dinledi.

İşin aslı, Gladys kendi durumuyla öyle meşguldü ki ne Norma Jeane'i ne de bir başkasını düşünebiliyordu. Tek derdi o hastaneden kurtulmaktı. Kızının karşısında oturması umrunda değildi. Benzer sahneler ilerleyen yıllarda sık sık tekrarlandı. "Sevmek şöyle dursun, benden pek hoşlandığını bile sanmıyorum," demişti Marilyn Monroe o günleri hatırladığında. Elbette Gladys açısından bu kopukluğun sayısız sebebi vardı. Grace de dahil kimse onun zihninden geçenleri tahmin edemezdi.

Bu sıkıntılı yemeğin bir anında Grace, Norma Jeane'e döndü. "Annene büyüyünce ne olmak istediğini söylesene." Norma Jeane belki de annesinin ilgisini çekme hevesiyle atıldı. "Film yıldızı olmak istiyorum." Gladys buna karşılık olarak kızına soğuk gözlerle bakmakla yetindi ve tek kelime etmeden yemeğine döndü.

Norma Jeane Kimsesizler Yurdunda

Norma Jeane'in hayatının bu sayfası Marilyn Monroe'nun hayatını inceleyenlerin hep kafasını karıştırmıştır. 1935 sonbaharında Grace McKee dokuz yaşındaki Norma Jeane'i

Hollywood, North El Centro Bulvarı, 815 numaradaki Los Angeles Kimsesizler Yurdu'na* götürmeye karar verdi. Hem güçlü annelik içgüdüleri taşıyan hem de Norma Jeane'in bir yıldız olmasını isteyen Grace'in neden birdenbire böyle bir karara vardığını anlamak güç. Bazı yazarlar Atkinson'ların Marilyn'e kötü davranmaya başladığını iddia etti ama Marilyn böyle bir şeyden hiç bahsetmedi. Ama Grace McKee yıllar sonra Berniece'e, onları Norma Jeane'e iyi davranmadıkları için kovduğunu söyledi. Bu doğru olabilir. Atkinson'ların gidişinin bir diğer nedeni de anayurtlarındaki film piyasasındaki yeni fırsatlardı.

Bu sıralarda Grace, Gladys'in her konuda yasal vasisi oldu ve arkadaşının hastaneye yatarak ortada bıraktığı tüm sorumlulukları üstlendi. İlk kararlarından biri, çoğunu sağlık harcamalarının oluşturduğu borçları karşılamak için Gladys'in evini satmak oldu. Sırada da Norma Jeane'i evlat edinmek vardı. Bu sadece bir fikirdi ama arkadaşları bundan haberdardı. Grace onu zaten kendi kızı gibi görüyordu ve Gladys'in buna karşı çıkmayacağını düşünüyordu. Norma Jeane'in yanında olmak isteyeceği, belki bir de Ida teyze dışında, başka kimse yoktu. Grace teyzesini seviyor ve ona güveniyordu.

O zamana kadar Grace üçüncü kez boşanmış, dördüncü evliliğini yapmıştı. Kısırlığı önceki üç evliliğinde de sorun yaratmıştı. Dördüncü kocası, Doc diye de bilinen, Ervin Silliman Goddard adında, hali hazırda ailesi olan bir adamdı. Grace'ten on yaş küçüktü. Dokuz, yedi ve beş yaşlarında üç çocuğu vardı. Amatör bir mucitti ve çok para kazanmıyordu. Grace kendini bu evliliği yürütmek zorunda hissediyordu. Kırklarındaydı

* Burası 1956'da yeniden inşa edildi ve bir yıl sonra adı Hollygrove Kimsesizler Yurdu olarak değiştirildi.

ve bunu son şansı olarak görüyordu. Kendi ayakları üstünde durabilen, güçlü bir kadın olmasına rağmen hayatında bir eş istiyordu. "Yaşlandığımda yalnız kalmak istemem," diyordu. Bu yeni ailenin Norma Jeane için de çok iyi olacağını düşünüyordu. Ama bir engel onun yolunu tıkayacaktı.

Norma Jeane, Grace'e çok bağlandığı için onun ilgisini bir adamla ve daha kötüsü adamın kızı Nona'yla paylaşmak istemiyordu. Norma Jeane dokuz yıllık hayatında defalarca terkedilmişti. Grace'i de kaybedeceğini düşünmüştü muhtemelen. Tüm bunların doğal bir sonucu olarak sorun çıkarmaya başladı. Sık sık öfke patlamaları yaşıyordu. Grace'ten karşılanması mümkün olmayan taleplerde bulunuyordu. Yanında olmadığı her an ağlıyordu. Nona'yla iyi geçindikleri de oluyordu ama nadiren. Grace hiç yapısına uymayan bir şekilde Norma Jeane'e sert davranmaya başladığını farketti.

Norma Jeane'in Grace'i kaybetme korkusu, kendi kendini gerçekleştiren bir kehanete dönüştü. Doc yanlarında yaşayan bu çocuğa paralarının yetmeyeceğini düşünüyor, diğer iki çocuğunu da oraya getirmek istiyordu. "Gitmek zorunda," dedi Norma Jeane için. Grace çabucak bir şeyler değişmezse yine yapayalnız kalacağından korktu. Yeni kocasını kaybetmek istemiyordu. Ama onun kafasında Norma Jeane'i evlat edinip yeni ailesine katmak vardı. Ne yapacağını düşündü ve zor bir karar verdi. Norma Jeane'i kısa bir yürüyüşe çıkardı ve onu kimsesizler yurduna yollayacağını açıkladı. "Ama sadece kısa bir süre için. Söz." Norma Jeane bunu elbette anlamadı. "Uslu durabilirim," dedi ağlayarak. "Lütfen beni yollama." Grace onu avutmaya çalıştı ama çabaları boşunaydı.

Nasıl olduğu bilinmiyor ama Ida Bolender, Norma Jeane'in kimsesizler yurduna gönderileceğini bir yerden duydu. Bir akra-

bası, "Ben ölmeden olmaz," dediğini söylüyor. "Buna izin veremezdi. Grace'i aradı. *Lütfen onu evlat edinmemize izin ver, sana yalvarıyorum. Hiç değilse bakımını üstlenelim. Onu kimsesizler yurduna yollama. Onun iyiliğini düşün. Kardeşleri onu çok özledi. Onu seviyoruz. Burada bir yuvası var. Sakın yapma*, dedi."

Grace Goddard'ın Ida'yı hiç sevmediği kesin. Onun Norma Jeane konusunda haddini aştığını düşünüyordu. Hem Gladys'e, kızını Ida'ya vermeyeceğine dair söz vermişti. Gladys ona Norma Jeane'i Ida'ya verirlerse çocuğu bir daha hiç göremeyeceklerinden korktuğunu söylemişti. Gladys elbette hastalığın etkisiyle konuşuyordu ama sonuç olarak iki kadın da Ida Bolender'ı düşman bellemişti ve Ida'nın bunu değiştirmek için elinden bir şey gelmezdi.

Ida, Grace'e bu sefer uzun bir mektup yazdı ve Norma Jeane için yaptığı şeyleri hatırlattı. "Onu sevdik, ona değer verdik. Hasta olduğunda yanındaydık. Kocam ve ben onun tanıdığı tek ailenin bizimki olduğunu düşünüyoruz ve kimsesizler yurdu gibi korkunç bir yere yollanmasındansa onu seve seve yanımıza alırız."

"Nazik teklifiniz için teşekkür ederim," diye cevapladı Grace mektubu. "Ama Norma Jeane için gereken hazırlıkları çoktan yaptık."

13 Eylül 1935 günü Grace, Norma Jeane'in eşyalarını bir bavula ve bir alışveriş torbasına doldurdu, kızı yeni evine götürdü.

"Hapishaneye gittiğimi sandım," demişti Marilyn yıllar sonra. "Neden beni başlarından atıyorlardı? Çok korkuyordum, korkumu göstermeye de korkuyordum. Tek yapabildiğim ağlamaktı."

Norma Jeane kendini Los Angeles Kimsesizler Yurdu'nda bulduğunda dokuz yaşındaydı. Marilyn Monroe o bir buçuk yıldan hayatının en karanlık dönemlerinden biri olarak bah-

sedecekti. "Belirsizliğe itilmek nasıldır, bilir misiniz?" diye sormuştu bir keresinde. Annesi ve Grace teyzesi hala hayatta olduğu için kendini kimsesiz gibi hissetmiyordu. Kimsesizler yurduna gitmek istemiyordu. Binanın merdivenlerinde durup haykırdı. "Ama ben kimsesiz değilim. Kimsesiz değilim!" Acı dolu hayatındaki ağır travmalarından biri de bu oldu.

Magna Bernard'ın üvey kardeşi Tony, Norma Jeane'le aynı sıralarda o yurttaydı. "Ailemizin şartları gereği Tony'nin bir süre kimsesizler yurdunda kalması gerekti ama onu her hafta ziyarete gidiyorduk. Norma Jeane'i güzel, mavi gözlü, sevgiye aç, kocaman yürekli bir kız olarak hatırlıyorum. Çok güzel ama hüzün dolu bir çocuktu. Yurt Norma'nın sonraki yıllarda anlattığı kadar korkunç bir yer değildi. Bence çocuklara iyi bakıyorlardı. Orada yirmi beşi kız, altmış çocuk kalıyordu. Odalarda yirmişer yatak vardı. Çocukların yaşları altıyla on dört arasındaydı. Tatillerde partiler düzenleniyor, kumsala günübirlik geziler yapılıyordu. Yurdun sahilde de bir binası vardı. Çocuklar sık sık oraya gidip kumda oynuyordu. Yılbaşında herkese hediyeler verilirdi. Şeker almaları için harçlıkları vardı. Sirke, Griffith Park Gözlemevi'ne de gidilirdi. RKO film platosunu gezip ünlülerle tanıştılar. Pazarları temiz kıyafetler giyip Vine Street Metodist Kilisesi'ne devam ediyorlardı. Bana sorarsanız çocuklar için hiç de fena bir yer değildi. Sonraki yıllarda Marilyn'in orada yapmak zorunda kaldığı sıkıcı işlerden yakındığını biliyorum. Onun saatlerce bulaşık ve çamaşır yıkamak zorunda olduğunu söylediğini hatırlıyorum. Tuvalet temizleyip yerleri de siliyormuş. Abartıyordu!"

Marilyn ünlü olduktan sonra, Bayan Ingraham adındaki bir yurt yetkilisi şöyle dedi. "Bayan Monroe'nun neden bu korkunç hikayeleri anlattığını bilmiyorum. Gazeteler o ne dese

yayınlıyor. Marilyn'in bulaşık yıkadığı saçmalık. Bulaşık falan yıkamadı. Tuvalet de temizlemedi. Haftada bir saat bulaşıkları kuruluyordu. Yatağını kendi başına düzeltmesi, odanın ona düşen bölümünü derli toplu tutması gerekiyordu, o kadar."

"Bazen uyanıp öldüğümü sanırdım," dedi Marilyn bir keresinde, arkadaşı Ralph Roberts'a. "Sanki uykumda ölmüştüm. Artık vücudumun bir parçası değildim. Kendimi hissedemiyordum. Dünya sona ermiş sanıyordum. Her şey çok uzaktaydı ve hiçbir şey beni rahatsız edemezdi."

Marilyn'in bu kötü günleriyle ilgili en ilgi çekici şeylerden biri, zamanını nasıl geçirdiğine dair anlattıkları. Bir fantezi dünyasına dalıyordu. Hayalinde diğer çocuklar arasından özel olduğu için seçiliyordu. "Hayalimde o kadar güzeldim ki kimse gözünü benden alamıyordu. Güzel kıyafetler içinde gururla yürüyordum. Erkek, kadın, herkes imrenerek bakıyordu. Övgülerin yükseldiğini duyuyordum. O övgüleri ben uyduruyordum ve başkaları söylemiş gibi yüksek sesle tekrarlıyordum."*

* Elbette ki isteğine ulaştı. Hem kadınlar hem de erkekler bakımından. Marilyn Monroe'nun hayatını araştıran tarihçi James Haspiel ilginç bir hikaye anlatır: Onu şehirde gezdiren, Peter Leonardi adında bir yardımcısı vardı. Bir gün Peter'ın kardeşi Marie, Beşinci Cadde'de Marilyn'le alışverişe gitmiş. Marilyn'in Waldorf Towers'taki evine döndüklerinde kıyafetleri denemeye karar vermişler. Ama Marilyn yeni giysilerini giymeden duş alması gerektiğini söylemiş. Böylece banyoya gidip küvete girmiş. Marie de hala salondayken iki kadın konuşmaya devam etmiş. Sonunda Marilyn, "Buraya gelsene, seni duyamıyorum," demiş. Yüzde yüz heteroseksüel olan Marie daha sonra kardeşine, "Jimmy, küvete baktım, o kadar nefes kesici bir güzelliği vardı ki inanamadım. Ayak parmakları bile güzeldi. Küvete doğru çekildiğimi hissettim ve Marilyn, gitmem lazım, hemen, dedim. Gitmeseydim orada kendimi aptal durumuna düşürecek bir şey yapacaktım," diye anlatmış.

Grace, Ida'ya Karşı

Grace Goddard, Norma Jeane'i kimsesizler yurduna yollamaktan başka seçeneği olmadığını düşünmüştü ama ona hala düşkündü. Hayat umduğu gibi şekillenmemişti sadece. Yine de bir gün Norma Jeane'i evine almanın hesaplarını yapıyordu. Her hafta onu ziyaret ediyor, ona yeni giysiler ve hediyeler veriyordu. Sık sık onu dışarı çıkarıyor, sinemaya götürüyordu. "Kendini çok kötü hissediyordu," diyor Bea Thomas. "Her ziyaretinden ağlayarak dönüyordu. Ama onun yanındayken filmlerden bahsediyorlardı ve Norma Jeane'e *Bir gün tıpkı Shirley Temple gibi olacaksın. Bak görürsün,* diyordu. Norma Jeane'in oyuncu olacağına hala inanıyordu ama kafasındaki imajı Jean Harlow'dan Shirley Temple'a dönüştürmüştü."

Ida ve Wayne Bolender da onu ziyaret etmeye başlayınca Norma Jeane'in rutininde ilginç bir gelişme oldu. Bolender'ların onu ne kadar sevdiği göz önüne alındığında onu görmek istemelerinde şaşılacak bir taraf yok. Norma Jeane de onları hala anne babası gibi görüyordu. Elinde olsa kimsesizler yurdu yerine onların ve üvey kardeşlerinin yanında yaşamayı gözünü bile kırpmadan tercih ederdi. Ida kurabiyeler ve çocuklardan birine ait ikinci el giysilerle her geldiğinde Norma Jeane ona bir gün Shirley Temple olacağından bahsediyordu. Kısa süre sonra Ida bile onu bu konuda yüreklendirmeye başladı. Norma Jeane bundan bahsettiğinde Grace şüpheye düştü. Dindar Ida'nın Norma Jeane'in gösteri dünyasına dair hayallerini desteklemesi ona garip gelmişti. Düşündükçe daha da huzursuzlandı. Ne de

olsa zor zamanlardı. Wayne Bolender bir postacıydı ve ekonomik kriz yıllarında memurların işlerinin hiçbir garantisi yoktu. Ida'nın kafasında, zamanı gelince Norma Jeane'den maddi anlamda faydalanmak mı vardı? Kız kolay kolay bulunmayacak bir güzelliğe sahipti. Yetenekli de olabilirdi. Kendisi günün birinde onun şöhrete kavuşacağına ikna olmuşken Ida'nın da buna inanmadığını kim söyleyebilirdi?

"Grace, Norma Jeane'e Ida'yla neler konuştuklarını sorunca cevap hep aynıydı. Shirley Temple, Shirley Temple, Shirley Temple," diyor Bea Thomas. "Grace bundan hiç hoşlanmadı. Ida'yı zaten sevmiyordu. Kadının bu yeni yaklaşımı çok garipti. Grace'in Norma Jeane'den faydalanmak istediğini iddia edecek kadar ileri gidemem ama... Ida'nın kızı ziyaret etmesini hiç istemediği kesin."

Gerçekten de 5 Aralık 1935'te Grace, yurdun yöneticisi Sula Dewey'ye sert bir mektup yazıp kendisinin yazılı izni olmadan kimsenin Norma Jeane Baker'ı ziyaret etmesine izin verilmemesini istedi. Norma Jeane'in soyadı konusunda Grace de dahil kimse çok tutarlı davranmıyordu. Baker adı bazen kullanılıyor, bazen kullanılmıyordu. Mektupta ziyaretine izin verilmemesi gereken belirli bir kişiden de bahsediliyordu. Elbette Ida Bolender. Bu ziyaretlerin Norma Jeane'i üzdüğü yazıyordu. Bu belki de doğruydu. Bayan Dewey cevap olarak yazdığı mektupta, Norma Jeane'in bu ziyaretler başladığından beri eskisi kadar mutlu görünmediğini, talebin yerine getirileceğini bildirdi. Ne var ki daha sonraki bir mektupta Bayan Dewey'nin fikrini değiştirdiği anlaşılıyor. "Norma Jeane'in ruh halini ziyaretçilerine bağlamak yanlış olabilir. Onun bazen sebepsiz yere aşırı mutsuz olabildiğini görüyoruz. Bayan B.'yle görüşmesini engellemek doğru

olmayabilir. Dün Bayan B.'yle telefonda uzun uzadıya konuştuk. Sorunun o olmadığına ikna oldum. Bay ve Bayan B.'nin ziyaretleri konusunda sizinle görüşmek istiyorum." Grace bunun üzerine hemen kısa ve öz bir cevap yazdı. "Lütfen söylediğim gibi yapın. Taleplerimin geçerli nedenleri var. Şimdiden teşekkür ederim."

"Bence bu konu, Ida'dan çok Grace'le ilgiliydi," diyor Bea Thomas. "Yapmayın. Ida, Norma Jeane'den faydalanabilmek için onu oyuncu olmaya itmiyordu. Hem bunu nasıl yapacaktı ki? Kimseyi tanımıyordu. Bağlantıları olan Grace'ti. Bana sorarsanız bu olay Grace'in tuhaf paranoyalarını yansıtıyor. İki kadın çetin bir mücadeleye girişti. Özellikle de Ida, Norma Jeane'i ziyaret etmesine izin verilmediğini öğrendiğinde. Bir gün oraya gittiğinde ona çocuğu göremeyeceği söylenince nasıl tepki verdiğini tahmin edebilirsiniz. Bunu sessizce sineye çekmedi elbette."

26 Haziran 1937'de Norma Jeane en sonunda Los Angeles Kimsesizler Yurdu'ndan çıktı ve Goddard'ların yanında yaşamaya başladı. Bir ay önce, Grace'in Norma Jeane'e örnek gösterdiği aktris Jean Harlow, daha yirmi altı yaşındayken ölmüştü. Marilyn Monroe yıllar sonra, *artık Jean Harlow'un olmadığı bir dünyada olmanın tuhaf bir his olduğunu* söyleyecekti.*

Grace, Norma Jeane geldikten sonra Doc'ı onun bu eve ait olduğuna ikna etmeyi ummuştu ama öyle olmadı. Norma Jeane'in gelişi, Grace'e evliliğinin tehlikede olduğunu düşündürecek kadar büyük kargaşa yarattı. Küçük bir kızın bu kadar

* 1947 Ekim'inde, Norma Jeane yetimhaneden ayrıldıktan on yıl sonra Bayan Dewey, onun durumunu sormak için Grace Goddard'a bir mektup yazmış. Grace de ona, "Norma Jeane Baker sinemada büyük ün kazandı ve bir yıldız olmak üzere. Çok güzel bir kadın ve artık Marilyn Monroe adıyla oyunculuk yapıyor," yazdı.

sorun çıkarması pek olası görünmüyor. Grace'le Doc'ın ondan bağımsız sorunlar da yaşadığı muhakkak. Doc çok içiyordu. Marilyn sonradan adamın onu rahatsız ettiğini söylemişti. "Birkaç kere, *Bana öpücük vermeyecek misin,* dedi. Korkup odadan kaçıyordum." Goddard'ların yanına geldikten altı ay sonra bavulu bir kez daha toplandı. Yine yola koyuluyordu. "Ama gerçekten kalmak istiyorum," dedi Grace'e. "Biliyorum," dedi Grace. "Ama gitme vaktin geldi." Norma Jeane için her zaman gitme vaktiydi. Grace onu kimsesizler yurdunda bıraksa belki daha iyi olacaktı. Ama her ziyaretinde kızın ne kadar üzgün olduğunu görüyordu.

Aralık 1937'de, on bir yaşındaki Norma'nın Lankershim İlkokulu'na yazıldığı sıralarda, Grace, kızın yengesi Olive Monroe'dan çocuğu North Hollywood'daki evine almasını istedi. Olive Monroe'nun kendi sorunları vardı. On yıl önce kocası Marion Otis -Gladys'in Della tarafından aileden kovulan ağabeyi- onu ve üç çocuğunu terkedip gitmişti. Sert bir kadın olan annesi Ida Martin onun yanına taşınmıştı ve ikisi pek iyi anlaşamıyordu. Paraları da yoktu, ucu ucuna geçiniyorlardı. Olive'in Norma Jeane'i kabul etmesi bir mucize. Grace'in bu talebi onun Norma Jeane'e bir ev ararken ne kadar çaresiz kaldığını gösteriyor. Fakat Norma Jeane, Monroe'larla yaşamaya alışamadı. "Oradaki çocuklarla akraba olduğumu biliyordum ama kendimi ıssız bir adada yerlilerin ya da Appalachia dağlarının ilkel insanlarının yanında gibi hissediyordum. Hiç o kadar yalnız kalmamıştım. Hayatım bir çıkmaz sokağa girmişti. O kadar korkuyor ve üzülüyordum ki yemek yiyemiyordum. Yediğim her şeyi kusuyordum." Marilyn kahvaltıdan oyuna, banyodan yatağa gitmeye kadar her konuda kuzenlerinden sonraya kaldığını da asla unutmayacaktı.

Norma Jeane Bir Üvey Ablası Olduğunu Öğreniyor

1938 kışında Gladys Baker, California, San Jose'deki Agnews Devlet Hastanesi'ndeydi ve hiç olmadığı kadar umutsuzdu. Neredeyse kaçmayı da başarıyordu. Onu bu girişime iten, eski kocası ve Norma Jeane'in doğum belgesinde baba olarak kaydettirdiği Edward Mortenson'ın telefonlarıydı. Gladys, Mortenson'ın öldüğünü sanıyordu ama adam gayet iyiydi ve ilişkilerini sürdürmek istediğinden bahsediyordu. Ama Gladys kilit altındayken bu nasıl olacaktı? Konu özgürlüğü olunca kararlılığını daha önce de ispat eden Gladys bir şekilde bir hemşire üniforması ele geçirdi ve akıl hastanesinden çıktı. Saatlerce sokaklarda dolandıktan sonra da yakalandı. Daha sonra, Mortenson'ın kaçmayı başarırsa diye ona bir yerde randevu verdiğini ama gelmediğini söyledi. Hastaneye götürülürken direnmedi. Kalbi kırılmıştı. Aynı hafta ziyarete gelen Grace'e onu hastaneden çıkarması için yalvardı. Ama Grace bunun doğru olmayacağını biliyordu. Gladys zihinsel olarak yetersizdi ve hayatının o döneminde tam da bulunması gereken yerdeydi. Grace'in, arkadaşının yakarışlarını duymazdan gelmekten başka çaresi yoktu. Ne var ki Gladys başka bir yol denemeye karar vermişti. Yıllardır görmediği kızı Berniece'e bir mektup yazdı. Onu nerede bulacağını kesin olarak bilemediği için mektubu eski kocasının Kentucky, Flat Lick'teki bir akrabasına postaladı. Nasıl olduysa mektup Jasper'ın eline geçti. Ne yapacağına karar vermeyen adam karısıyla da konuştu ve sonunda mektubu Berniece'e verdi. Berniece o sırada on

dokuz yaşındaydı. Yeni evlenmiş, Pineville'e taşınmıştı ve ilk çocuğuna -Gladys'in torununa- hamileydi.

Berniece yıllar önce öldüğüne inandığı annesinden mektup alınca şaşkına döndü. Gladys'i pek tanımasa da izlenimleri olumlu değildi. Üvey annesi Maggie, çocuğunu terkettiği için yıllarca Gladys'e sayıp dökmüştü. Berniece'in kızı Mona Rae Miracle, annesinin Gladys hakkında bir şeyler öğrenmek için *Jasper'la Maggie'yi taştan su çıkarır gibi sıkıştırması gerektiğini* söylüyor. Her şeye rağmen Berniece annesini merak ediyordu ve şifonyerinde onun küçük bir fotoğrafını bulunduruyordu. Jasper'a sık sık Gladys'in ne kadar güzel olduğunu söylüyordu. Jasper bunu kabul ediyordu ama onun aynı zamanda sorumsuz bir kadın olduğunu ekliyordu. Berniece yıllar içinde, annesiyle umduğu gibi bir ilişkileri olamayacağını kabullenmiş, sonunda da onun öldüğüne inanmıştı. Derken birdenbire eline bu mektup geçmişti. Mektubun büyük bölümünde Gladys onu hastaneden çıkarması için yalvarıyordu. Ayrıca ona, Gladys'in Oregon'daki bir akrabasıyla iletişime geçip yardım istemesini söylüyordu. Berniece'e bir de dudak uçuklatan haberi vardı. On iki yaşında, Norma Jeane adında bir üvey kardeş. Mektuba Norma Jeane'le Grace Goddard'ın adreslerini yazmıştı ve Berniece'in onlarla da temasa geçmesini istiyordu.

Berniece'in şaşkınlıktan ağzı açık kaldı. Annesi hayatta ve bir akıl hastanesindeydi. Üvey bir kızkardeşi vardı. Berniece kesinlikle onunla yakınlaşmak istiyordu. İlk iş olarak Grace'e bir mektup yazdı. Çok sevinen Grace hemen ona yanıt verdi ve ondan Norma Jeane'e de yazmasını istedi. Grace ayrıca Norma Jeane'e de bir üvey ablası olduğu haberini iletti. "Bu dünyada yapayalnız olmadığını bilmenin Norma Jeane'e iyi

geleceğini umuyordu," diyor Grace'in bir akrabası. "Kızın onu tanımak isteyen bir yakın akrabası vardı."

Norma Jeane, Kentucky'de bir üvey ablası olduğunu öğrenince sevinçten havalara uçtu. "Adeta duaları kabul olmuştu," diyor Monroe ailesinin bir üyesi. "Bu haber üzerine Norma Jeane'in tüm dünyası değişti. Berniece'i tanımak, onunla ilgili her şeyi bilmek istiyordu. Bir mektup yazıp fotoğrafını yolladı. Berniece de bir mektup ve kendi fotoğrafıyla yanıt verdi. Daha en başından birbirlerine bağlandılar. Norma Jeane mektuplarını 'Ablan,' diye imzalıyordu. Berniece'le Norma Jeane hayat boyu sürecek bir dostluk kurdu."

"İkimiz de terkedilmişlik hissiyle büyüdük," diye anlatacaktı Berniece yıllar sonra. "İkimize de güzel ve yetenekli olduğumuz söyleniyordu ama yine de cesarete ve kararlılığa ihtiyaç duyuyorduk. Bunu da birbirimizde bulduk."

Norma Jeane Evleniyor

1938 sonbaharında Norma Jeane Mortensen'in, Grace'in halası Edith Ana Lower'la yaşaması kararlaştırıldı. Lower, yıllarca Norma Jeane'e bakan üvey annelerden daha iyi bir aday gibi görünüyordu. Elli sekiz yaşında, yumuşak başlı, iyi huylu, sevecen, kır saçlı bir kadındı. Duldu ama maddi sıkıntı çekmiyordu. Nebraska Bulvarı, 11348 numarada iki katlı bir binası vardı. Katlardan birinde kendisi oturuyordu, diğerini kiraya vermişti. Ek gelir olarak Christian Science adına çalışıyor, yani insanlarla birlikte dua ediyor ve onlara mezhebin kurucusu

Mary Baker Eddy'nin öğretilerini anlatıyordu. Her şeye pozitif bakan ve manevi dünyası çok derin bir kadın olarak genç Norma Jeane'in hayatında önemli bir yer edinecekti. Hemen uyuştular ve Norma Jeane çok geçmeden ona, "Ana teyze," demeye başladı.

Norma Jeane yanına taşındıktan sonra Ana öncelikle onun kendine güvenini yerine getirmeye çalıştı. "Başkalarının onunla ilgili söylediklerini kafaya takmaması gerektiğini söylüyordu," diyor Marybeth Miller-Donovan. Marybeth'in teyzesi, Ana'nın en yakın arkadaşıydı. "Sadece dış görünüşünün değil, içinin de güzel olduğunu, kendini değersiz hissetmesi için hiçbir sebep olmadığını ona hatırlatıyordu."

Ana'nın yanına taşındıktan bir buçuk yıl sonra Norma on üç yaşına bastı ve Westwood'daki Emerson Ortaokulu'na başladı. Fen öğretmeni Mabel Ella Campbell sonradan onu şöyle anımsayacaktı. "Kimseyi takmıyor gibi görünüyordu. Giysileri onu diğerlerinden ayırıyordu." Norma Jeane'in kendine güveni yerine geliyordu. Dar kazaklar giyiyor, hafif bir makyaj yapıyordu. Kendini başka bir açıdan görmeye başlamıştı. Diğer öğrenciler de onu öyle görmeye başlayınca okulda popüler oldu. Güzelliğinin ve onu kullanabileceğinin farkına bu sıralarda vardı. Ayrıca büyüleyici görüntüsünün seksapeliteden ayrı, başlı başına bir değeri olduğunu anladı. İnsanları mıknatıs gibi kendine çekiyordu. Bu noktadan sonra Norma Jeane onu daha çok sevmeleri ve daha güzel bulmaları için yollar aramaya başladı. Makyaj. Ruj. Daha dar kıyafetler. İnsanların sevmenin yanında hayranlık da duyacağı bir karakter yaratmaya girişti. Bu çabası on üç yaşından otuz altı yaşında ölene kadar sürecekti. "Önceleri dünyanın dışında kalmış gibiydim.

Sonra birden tüm kapılar açıldı. Kızlar bile dikkate alınmam gerektiğini düşündükleri için bana biraz ilgi göstermeye başladı. Okula gidip dönerken büyük bir memnuniyetle kilometrelerce yol yürüyordum. Bütün arabalar korna çalıyordu. Bütün dünya bana iyi davranmaya başlamıştı."

Her zamanki gibi Norma Jeane, Ana'nın yanında da çok kalamadı. Altmış yaşına gelen Ana ciddi bir kalp rahatsızlığı da dahil sağlık sorunları yaşıyordu. 1940 Şubat'ında Norma Jeane'i istemeye istemeye Goddard'lara bıraktı. Ana, Batı Los Angeles'a taşınırken Goddard'lar da onun Van Nuys'taki eski evine geçti. Ana ayrılmalarından önce Norma Jeane'le kendine güveni konusunda konuşmayı ihmal etmedi. Bir aile dostlarının anlattığına göre, "Bütün hayatını başkalarına bağımlı yaşayamazsın," dedi. "Büyüdüğünde kendi başının çaresine bakmalısın. Ben her zaman yanında olamam. Hiç kimse her zaman yanında olamaz."

Norma Jeane bu sefer Goddard'lara uyum sağlayacak gibiydi. Doc'ın diğer kızı BeBe'yle ve diğer akrabalarla arkadaş oldu. Kendine güveni sayesinde bu aileyle yaşadığı sorunlar azalmıştı.

Eylül 1941'de Norma Jeane ve BeBe, Van Nuys Lisesi'ne kaydoldu. Kızların okula gidiş gelişi bir sorundu. Grace'in eski evi okula yakındı ama o sırada oturdukları Ana'nın evi uzaktı. Norma Jeane okulda mutlu olduğu için Grace onu başka bir okula aldırmak istemiyordu. Grace, hala arkadaş olduğu eski komşusu Ethel Dougherty'nin oğlu Jim'in arabası olduğunu biliyordu. Kızlar okul çıkışı oraya giderse, Jim'in onları arabayla mahallelerine bırakması mümkün müydü? Kızlardan beş yaş büyük olan Jim onlarla hiç ortak noktası olmadığını düşünerek önce biraz tereddüt etti ama sonra Grace'i geri çevirmedi.

12 Nisan 1921'de Los Angeles'ta doğan James Dougherty dağınık, açık kumral saçlı, koyu mavi gözlü, yakışıklı bir gençti. Kalın dudaklarının üstünde ince bir bıyığı vardı. Sırım gibi, güçlü kuvvetli bir İskoç'tu. Beş kardeşin en küçüğü olarak zor şartlarda yetişmişti. Okulda popüler bir çocuktu. Futbol takımında oynuyordu ve öğrenci birliği başkanıydı. Grace onu çok tutuyor, onun Norma Jeane'e iyi bir eş olabileceğini düşünüyordu. 1941'deki bir parti için ikisi arasında ilk randevuyu ayarlayan da o oldu. Birkaç buluşma sonra birbirlerine ilgi duydukları anlaşıldı. Grace'in Norma Jeane'i ondan beş yaş büyük bir gençle ilişki kurmaya teşvik etmesi garip gelebilir ama bir planı vardı. Doc Goddard, Adel Precision'da Doğu Sahili satış müdürü olarak iş bulmuştu ve Virginia'ya taşınacaklardı. Norma Jeane onlarla gelemezdi. Doc bu büyük değişimin ortasında bir çocuğun daha sorumluluğunu istemiyordu. O zaman Norma Jeane'e ne olacaktı?

Norma Jeane büyük bir hayalkırıklığına uğradı. Grace'e sonuna kadar güvenmişti. İhanete uğradığını düşünmeden edemiyordu. "Kesinlikle haklıydı," dedi Jim Dougherty. "Grace onu kimsesizler yurdundan alırken bir daha asla öyle bir hayata geri dönmeyeceğine dair söz vermişti. Norma Jeane onun sözünden döndüğünü düşünüyordu."

Biri onu evlat edinmezse on sekizine basana kadar Norma Jeane'e kimsesizler yurduna dönmekten başka yol gözükmüyordu. Bunun onu ne kadar mutsuz edeceğini bilen Grace çılgınlar gibi bir çıkış yolu arıyordu. Ethel Dougherty'yle bir plan yaptı. "Oğlun Norma Jeane'le evlenirse nasıl olur? Kimsesizler yurduna gitmekten kurtulur. Hem zaten birbirlerinden de hoşlanıyorlar." Bunun iyi bir fikir olduğunu düşünen Ethel oğluyla konuştu.

Norma Jeane, Haziran'da, California'da yasal evlenme yaşı olan on altısına girecekti. Jim onu fazla küçük bulsa da ondan hoşlandığını gizlemiyordu. Norma Jeane güzel ve eğlenceliydi. Ama flört etmekle evlenmek bambaşka şeylerdi. Jim yıllar sonra bu konudan bahsederken, kimsesizler yurdundan kurtulmaya çalışan Norma Jeane'in bu evliliği reddedecek bir bahane bulamadığını söyledi.

Gerçekten de Norma Jeane'in başka seçeneği yoktu. Bu evlilikten bahsedilince gönülsüzce de olsa kabul etti. Hayatında hiç yürüyen bir evlilik görmediği gibi, Jim'in karısı olmanın ne anlama geleceğini de bilmiyordu. Onunla fazla yakınlaşmak konusunda çekinceleri vardı. Korkularını Grace'e açınca kadın ona zamanla öğreneceğini söyledi. Grace daha anlayışlı davranabilirdi ama onun bir an önce evlenmesini sağlamaya çalışıyordu. Grace'in arkadaşları onun Norma Jeane'i kimsesizler yurdundan kurtarmak için elinden geleni yaptığını söylüyor. Grace'i eleştiren kimileri ise, kocasıyla hayatına devam ederken vicdan azabı çekmemek için çabaladığını ileri sürüyor.

Plan hızla işledi. 1942'nin sonunda Goddard'lar Virginia'ya giderken Norma Jeane evli bir kadın olmayı öğrenmeye çalışacağını söyleyerek liseyi ikinci sınıfta terketti. Bu kararından dolayı hep pişmanlık duyacaktı. "Okulu bıraktığına üzülüyordu," diyecekti Jim yıllar sonra o günleri anlatırken. "Aslında bırakmasına gerek yoktu. Bu acele bir karardı. Her şey fazla hızlı olup bitiyordu ve galiba aynı anda birden çok şeye odaklanmak istemiyordu."

Bir papaz yönetimindeki düğün 19 Haziran 1942 günü Goddard'ların arkadaşı Chester Howell'ın evinde gerçekleşti. Howell'ın yeğeni Alexander konuşulanları hatırlıyor.

"Yıllar boyunca aile içinde duyduğum hikayelere göre bu öylesine bir düğündü. Goddard'lar katılmamıştı bile. Norma Jeane'in annesi Gladys de yoktu. Ida ve Wayne Bolender oradaydı ve varlıkları anladığım kadarıyla sorun yaratmıştı."

'Ida teyze'si ve 'baba'sı gelmezse evlenmeyeceğini söyleyen Norma Jeane'di. Grace'le Ida arasındaki gerginliğin farkındaydı ama Grace'in düğünde olmayacağını biliyordu. Grace, Virginia'ya gitmişti ve dönüp gelecek değildi ya. Norma Jeane, Ida'yı davet etmekte bir sakınca görmedi. Düşüncesini Ethel'e açınca Ethel ona Grace'e haber vermeleri gerektiği söyledi. Bu duruma bozulan Grace, Norma Jeane'e telefon ederek Ida'yı davet etmemesini tercih edeceğini söyledi. Wayne'in gelmesinde bir sakınca yoktu ama Ida'ya göz yumamazdı. Norma Jeane iki teyzesi arasında daha fazla kalamayacağını söyleyerek Ida gelmezse evlenmeyeceğini söyledi. "Kimsesizler yurduna gitmeyi yeğlerim. Ne farkeder? Eskiden de bunu çekiyordum, yine çekerim. Başa çıkabilirim." Norma Jeane her geçen yıl Ida'ya biraz daha benziyordu. Kararlı, dirençli, itilip kakılmayı kabullenmeyen genç bir kadın olmuştu. Grace'in başka seçeneği kalmadı. Norma Jeane'e nasıl biliyorsa öyle yapmasını söyledi. Norma Jeane, Ida'yı zaten çoktan davet etmişti.

Sadece onu ve Wayne'i değil, Nancy Jeffrey de dahil tüm üvey kardeşlerini de davet etmişti. "Salondaki merdivenleri ve onu merdivenlerin tepesinde gördüğümü hatırlıyorum," diye anlatıyor Nancy o günü. "Çok güzel bir gelindi."

Norma Jeane'i gelinliği ve duvağıyla gören Ida ağlamaya başladı. Henüz on altı yaşındaydı ama bütün dünyanın bir gün Marilyn Monroe olarak tanıyacağı kadının izlerini taşıyordu. Gülümsemesi göz alıcıydı, gözleri kobalt mavisiydi ama o yıllarda henüz esmerdi.

Ida törenden sonra bile gözyaşlarına hakim olamadı. Üvey kızından yıllarca ayrı kalmıştı ve hala görüşmelerine karşı çıkılıyordu. "Bizi davet ettiğin için çok teşekkür ederim," dedi ona sarılarak. "Benim için anlamını bilemezsin, Norma Jeane." Gelin de onun iki elini birden tutup gözlerinin için sevgiyle baktı. "Sen olmasan bugün eksik kalırdı," derken o da ağlamaya başlamıştı. "Güzel görünüyor muyum, Ida teyze?" Ida başını sallamaktan başka bir şey yapamadı. Norma Jeane, Wayne'in yanına gidip ona sarıldı. Wayne gözyaşlarını silip gülümsedi. "Bana da soracak bir şeylerin var mı? Beni hep soru yağmuruna tutardın, Norma Jeane." Herkes güldü. "Tek bir tane," dedi Norma Jeane. "Beni hep seveceğine söz veriyor musun, baba?" Wayne gülümsedi. "Söz." Sözünü tutmaya da kararlıydı.

İKİNCİ BÖLÜM

Dönüşüm

Deli mi?

Jim'le Norma Jean Dougherty, California, Van Nuys'ta dört odalı küçük bir eve yerleşti. Geleneksel bir balayının ardından Jim, Lockheed'deki işine geri döndü ve Marilyn de onun karısı olarak yeni bir hayata başladı. Evinin düzenini oturtmaya ve mütevazı mobilya seçimleri yapmaya çalışırken halinden memnun görünüyordu. Jim yeni evleriyle ilgili kararların çoğunu ona bırakmıştı. Her bir parçaya büyük bir titizlikle karar verildi: Bardaklara, çatal bıçak takımlarına, hatta sokak kapısındaki paspasa bile. Marilyn ilk kez bir evin asıl sakiniydi ve müthiş bir heyecan içindeydi. Jim eve gelmeden önce duş alıp akşam yemeği için hazırlanmaya özen gösteriyordu. Kocasına kendini özel hissettirmek ve onun da karısı için aynı şekilde hissetmesini sağlamak istiyordu.

Jim daha sonra, evlendiklerinde Norma Jeane'in kesinlikle bakire olduğuna inandığını söyledi. Bu gayet mantıklıydı. Karısının son derece tecrübesiz olduğunu da eklemişti, ki bu da normal. Hatta doğum kontrolü için diyaframı nasıl kullanı-

lacağını bile Marilyn'e o öğretmek zorunda kalmıştı. Ama bir kere alıştıktan sonra Marilyn'in seksten hoşlanmaya başladığını iddia etti. "Seks onun için sabah kahvaltı yapmak kadar doğaldı," diye anlattı o günleri sonradan. "Bu konuda hiç sorun yaşamadık." Yıllar geçtikçe yatakodası maceraları hakkında iyice boşboğaz oldu. "Cinsel birleşmeden bu kadar hoşlanan bir kızla daha tanışmamıştım," diyordu. "Sevişmemizi gerçek bir zevke dönüştürüyordu." Hatta onunla evin dışında ve halka açık yerlerde seks yaptıklarını bile hatırlıyordu. Ne var ki bu açıklamalar hiç inandırıcı değildi çünkü Jim, Norma Jeane hakkında tam tersi iddialarda da bulunmuştu.

"Jim bana Norma Jeane'in evliliklerinin ilk günlerinde kendini banyoya kilitlediğini söyledi," diyor o dönemde Jim'le arkadaşlık eden Martin Evans. "Grace Goddard'ın ona verdiği seks kitapları ve oyuncaklarının hiçbiri işe yaramamış. Korkuyormuş. Hatta bildiğim kadarıyla Grace'e Jim'le asla yatamayacağını söylüyor, böyle bir şey mümkün mü diye soruyormuş. Sadece arkadaş olabilir miyiz diyormuş. Seks konusunda çok ürkekmiş. Doğrusunu isterseniz ben o ikisinin iyi bir seks hayatı olduğunu hiç sanmıyorum. Jim sonradan aksini iddia etti ama gerçek bu."

Geçmişe bakarsak, Jim Dougherty'nin Norma Jeane'le seks hayatları konusundaki açıklamalarının, karısının meşhur Marilyn Monroe olmasından sonrasına denk geldiğini görürüz. Hatta Marilyn'in ölümünden yıllarca sonrasına. Jim, Norma Jeane'le evlendiğinde yirmi bir yaşında genç bir adamdı ve karısı boşanmalarının ardından tüm zamanların en büyük seks sembolüne dönüşmüştü. Dolayısıyla da onu cinsel açıdan tatmin edip edemediği sorulduğunda hayır diyecek hali yoktu.

Marilyn Monroe'nun yaşamı hakkında araştırmalar yapan ve Marilyn'le tanışıklığı 1954'ten 1962'deki ölümüne dek süren James Haspiel bu konuda şöyle düşünüyordu: "Jim Dougherty'nin hayatındaki en belli başlı olayın Marilyn Monroe'yla evliliği olduğunu söyleyebiliriz. Yani bir erkek işinde harikalar yaratabilir ama kaç kişi Marilyn Monroe'yla evlenebilir ki? Eski karısı sayesinde dünyaca tanındı, televizyon programlarına katılıp Marilyn hakkında konuştu. Onun ilk kocası olarak ebedi bir şöhret elde etti. Zaten Marilyn'in hayatına giren herkes bir şekilde ünlendi. Yani Dougherty yapması gerekeni yapıp klasikleşmiş hikayedeki rolünü oynadı. Ve hepimiz biliyoruz ki anlattıklarının hepsi sadece kendi bakış açısıydı."

Bir de Marilyn'in bakış açısını görelim. İşte günlüğünden bir cümle: "Evliliğin benim üzerimdeki ilk etkisi sekse duyduğum ilgisizliği artırmasıydı."

Norma Jeane'in Jim'le seks hayatı konusunda dehşete kapılması oldukça mantıklı. Sonuçta, sırf yetimhaneden kurtulabilmek için bekaretini doğru düzgün tanımadığı bir adama teslim etmek zorunda kalmıştı. Bunun çocukluğundan beri sarsıntılarla dolu bir yaşam süren bir genç kız için hiç de ideal bir durum olmadığı ortada. Aslına bakarsanız Norma Jeane kocasıyla yatmamak için yeni ve yaratıcı fikirler üretmeye bile başlamıştı. Jim de bunun farkındaydı. Sonradan Norma Jeane'in şiddetli baş ağrılarının, kramplarının ve çeşitli hastalıklarının karılık görevlerinden yırtmak için uydurduğu bahaneler olduğunu söyleyecekti. Hatırladığı kadarıyla karısına karşı çoğu zaman anlayışlıydı. Ama bir gece ısrar etmişti. Ona hızlı bir duş alacağını, sonra yatakodalarına gidip sevişeceklerini söylemişti. Duştan sonra Jim banyodan

çıktığında Marilyn'i yatakta onu beklerken bulacağını umut ediyordu. Ama Marilyn ortadan kaybolmuştu.

Evi şöyle bir dolandıktan sonra karısının paltosunu kapıp dışarı fırladığına karar verdi. Ilık bir geceydi ama Marilyn'i bıraktığında üzerinde geceliği vardı ve karısının sokağa o şekilde çıkmayacağını düşünüyordu.

Jim bir saat boyunca karanlık salonun penceresinde bekledi. Sonra zifiri karanlık ve ıssız sokakta bir beyazlık gördü. Karısı üzerinde onu en son gördüğündeki geceliğiyle koşar adım eve doğru yürüyordu. Jim hemen yatakodasına geçip uyuyormuş numarası yaptı. Bir dakika sonra Norma Jeane sokak kapısından girip yatakodasına koştu ve yatağa dalıp kocasına yapıştı.

"Peşimde bir adam var," diye fısıldadı telaşla.

"Ne?"

Norma Jeane söylediğini tekrarladı. Evden çıkması gerektiğini, yürürken takip edildiğini hissettiğini anlattı. Jim bunu mantıklı bulmuştu. Ne de olsa karısı gecelikleydi. "Herhalde aklını kaçırdığını düşünmüştür," diye fikir yürüttü.

Ama Norma Jeane bir türlü yatışmıyordu. Peşindeki adamın anormal derecede hızlı olduğunu anlatıyordu. Bir baktığında bir ağacın arkasındaydı. Sonra onu karanlık bir evde otururken görmüştü. Sonra da bir arabanın içinde. Ya adamın insanüstü yetenekleri vardı ya da yalnızca karısının hayal gücünün ürettiği bir dehşet figürüydü. Sonra Norma Jeane, Jim'den evi aramasını istedi. Jim bir-iki dakikalığına yatakodasından çıktı ve geri döndüğünde her yere baktığını söyledi. Tabii ki böyle bir şey yapmamıştı.

Norma Jeane gözle görülür şekilde titriyordu. "Gördün mü bak? Sana söylemiştim, burada kimse yok," dedi Jim sakin bir

sesle. Bu olayın ardından Jim Dougherty ilk kez arkadaşlarına, karısını sıradan korkular yaşayan bir kadından öte gördüğünü anlattı. Acaba ileride o da annesiyle aynı korkunç kaderi mi paylaşacaktı?

"Ama beni izliyordu," diye yanıtladı Norma Jeane.

Jim derin bir iç geçirdi. "Yapma, Norma Jeane," dedi. "Bir adam nasıl aynı anda her yerde olabilir? Bu sana da biraz çılgınca gelmiyor mu?"

Jim'in kullandığı kelime -çılgınca- havada asılı kaldı ve Norma Jeane'in bakışlarındaki endişeli ve panik dolu ifade birden siliniverdi. Sessizce yattı. Şimdi gözlerinde boş ve mesafeli bir bakış vardı.

Gladys'in Zeki Planı

Norma Jeane'le Jim bir daha o tuhaf takip olayından hiç bahsetmedi ve ikisi de böyle bir şey yaşanmamış gibi davrandı. 1943 yılına girdiklerinde başka birçok bakımdan evlilikleri fena gitmiyordu. Fakat başka can sıkıcı meseleler vardı. Örneğin Norma Jeane, Jim'e *daddy* yani *babacık* diye hitap etmekte ısrar ediyordu. Jim'in o zamanki arkadaşlarından Martin Evans, "Bana bundan hoşlanmadığını söyledi," diyor. "Bu onu endişelendiriyordu, özellikle de Norma Jeane babasının kim olduğunu bilmediği ve buna kafayı taktığı için. Jim, *Beni babası gibi görmesini istemiyorum. Ben onun kocasıyım,* derdi. Ayrıca Norma Jeane'in onu tehdit ettiğini söylüyordu. Evlilikleri biterse kendine zarar verirmiş. *Kendimi bir köprüden atarım*

babacık, demiş. Jim bunun öylesine söylenmiş bir şey olmadığını düşünüyordu. Karısının gerçekten intihar edebileceğini düşünüyordu. Norma Jeane genel olarak güvensiz bir tipti ama Jim'in canını en çok 'babacık' meselesi sıkıyordu. Ona bundan hoşlanmadığını söylerse Norma Jeane'in gözyaşlarına boğulacağından endişeleniyordu. Bence onunlayken hep diken üzerindeydi."

Bu süre zarfında Norma Jeane'in annesi Gladys Baker hala aynı hastanedeydi. San Jose'deki akıl hastanesinde bir fantezi dünyasında yaşıyordu. Sürekli sanrılar görüyordu.* Oradan kurtulmak için umutsuz bir çaba içindeydi ve aklına gelen her yolu deniyordu. Hatta uzun süredir görüşmediği kızı Berniece'le bile temasa geçmişti. Oysa Gladys acı gerçeği biliyordu aslında: Kimse onu istemiyordu. Ama bununla yüzleşmektense kafasında bir senaryo üretmişti. Kızı Norma Jeane'in ve hatta kızının babasının hayatının bir parçası olduğu bir senaryo. Üstelik kendine göre zekice davranıp şansını denedi, geçmişte kalan bu adam sayesinde özgürlük biletini almaya çalıştı.

Bu arada Grace Goddard, Chicago'ya taşınmıştı. California'ya yaptığı kısa bir yolculuk sırasında San Jose'deki hastanede kalan Gladys Baker'la, Los Angeles'taki arkadaşı Ethel Dougherty'yi ziyaret etmeye karar verdi. San Jose'ye gittiği sabah Gladys ona bomba gibi bir haberi olduğunu söyledi. Norma Jean'in babası Charles Stanley Gifford diye bir

* Grace Goddard'ın tarihsiz bir mektubu Gladys'in nasıl bir ruh hali içinde olduğunu açıklıyor. "Hastaneye gönderilme sebebinin yıllar önce Sosyalist partiye oy vermesi olduğunu sanıyor," diye yazmıştı Grace. "Marilyn'in resimlerini görmemek için başını yatağın ayakucuna koyarak uyuyormuş. Onu rahatsız ediyorlarmış. Hiçbir cinsel deneyim yaşamamış olmayı arzu ediyor. Böylece İsa'ya daha yakın olabilirmiş."

adamdı. İlişkileri Edward Mortenson'la boşanmadan hemen önce başlamıştı. Hikaye elbette, Gladys'in on yedi yıl önce Gifford'a bebeğinin babası olduğunu söylediği ama adamın ona inanmadığı şeklinde devam ediyordu. Bu haber Grace'te şok etkisi yaratmadı. Çünkü iki kadın geçmişte Gifford'dan bahsetmişti. Grace o zamanlar da şüphelenmişti ama Gladys ilk kez bu şüphelerini doğruluyordu.

Peki ama Gladys'in kafasından neler geçiyordu? Bunca yıl sonra Grace'e açılmasının sebebi neydi? Grace'in bunu Norma Jeane'e anlatmasını umduğu ortadaydı. Sonra kızı Gifford'un peşine düşecek ve ona babası olduğunu söyleyecekti. Gladys'in fantezilerinde Gifford güzel kızını görünce dayanamayıp onu kabul ediyor ve onunla yeni bir hayata başlamaya karar veriyordu. Baba kız uzun yıllar sonra kavuşunca mutlu aile tablosunda tek bir eksik kalıyordu. Anne, Gladys! Anlaşılan Gladys hastaneden çıkmak için şimdi yepyeni bir isme, Charles Stanley Gifford'a güveniyordu.

Gladys'in yanından ayrıldığında Grace ne yapacağını bilmez haldeydi. Bunu Norma Jeane'e anlatmalı mıydı? Kız nihayet mutluydu. Böyle bir haberin ona ne faydası dokunacaktı? Belki de bu sırrı kendine saklamalıydı. Açıkçası büyük bir ikilemde kalmıştı. Sonunda yakın arkadaşı, Jim Dougherty'nin annesi ve Norma Jeane'in kayınvalidesi Ethel'le konuşmaya karar verdi.

Ethel, Norma Jeane'in bunu bilmesi gerektiğini düşünüyordu. Rivayete göre, "Gerçeği hak ediyor," dedi. "Ama ya doğru değilse?" diye sordu Grace. "Gladys'in sözlerine ne kadar güvenebiliriz? Kim bilir bu haber Norma Jeane'i nasıl etkileyecek?" Ama Ethel'in fikri değişmedi. Doğru ya da değil, Norma Jeane annesinin itirafını öğrenmeliydi. "Öyleyse sen

anlat," dedi Grace, Ethel'e. "Bence bunu ailesinden birinden duymalı."

Ethel ona babasının Charles Stanley Gifford adında bir adam olduğunu açıkladığında Norma Jeane doğal olarak şaşırdı. "Hatırladığım kadarıyla bu konuyla ilgili hisleri karışıktı," diyor Martin Evans, Jim'den duyduklarına dayanarak. "Onu aramaya çekiniyordu ama bunu yapması gerektiğini biliyordu."

1 Şubat 1943'te Norma Jeane, Grace Goddard'a yazdı ve Gifford'la görüşmek için sabırsızlandığını söyledi. Hayatı boyunca babasının hayalini kurmuştu ve onu tanımak istediğinden emindi. Biraz araştırmanın ardından Consolidated Studios'un iki eski çalışanından Gifford'un telefon numarasını buldu. Bir gece babasına telefon açtı. Jim'le kayınvalidesi Ethel de yanındaydı.

"Ben Norma Jeane," dedi titrek bir sesle. "Gladys Baker'ın kızıyım." Birkaç saniye sonra ahizeyi yerine koydu. "Yüzüme kapadı," dedi ve ağlamaya başladı. Jim onu teselli etmeye çalıştı ama bu hiç kolay olmadı elbette.

Jim, Martin Evans'a bu olayı, "Gerçek bir darbeydi," diye anlatmıştı. "Gerçek bir darbe."

Bugün seksen beş yaşındaki Charles Stanley Gifford Jr. bu olayı kesinlikle yalanlıyor. "Böyle bir şey olmadı," diyor. "Bu da onun -Marilyn Monroe- uydurmalarından biri. Zaten hayatı hakkında abartılı hikayeler üretmeye bayılırdı. Bence insanlara onu arayacağını söyledi, hatta bir numara çevirdi ve birini aradı ama o kişi babam değildi. Babam asla yüzüne kapamazdı. Hayatı hakkında bir şeyler öğrenmeye çalışır, Gladys'i sorardı. Dediğim gibi bence tanıklarının önünde numarayı çevirdi ve sonrasında rol yaptı."

"Hayalkırıklığına uğradı," diye anlattı Jim Dougherty yıllar sonra ve evet, o olay sırasında gerçekten karısının yanındaydı. "Gifford, baba olma şansını kaçırdı. Ona hiç saygı duymuyordum. Karımı teselli ettim ve Norma Jeane nihayet kendine geldi. Ama çok üzülmüştü."

Cennette Sıkıntı

Jim ve Norma Jeane Dougherty'nin çocuk yapmama kararı almasındaki en önemli etken, hiç şüphesiz içlerinde bir yerlerde bunun bir aşk evliliği olmadığını bilmeleri olsa gerek. Norma Jeane anne olmaktan korkuyordu. Daha on yedi yaşındaydı ve sonradan duygularını şöyle dile getirdi: "Hamile kalma fikri bende dehşet uyandırıyordu. Ailemdeki kadınlar annelik meselesini öyle batırmıştı ki." Sonradan, daima evliliklerinin biteceğinden endişe ettiğini söyleyecekti. Jim çıkıp gidecek ve "mavi elbiseli beyaz bluzlu küçük kız yine *teyzesinin* evinde bulaşıkları yıkayıp cumartesi gecesi küvette diğerlerinden artakalan suda banyo yapmak zorunda kalacaktı."

Jim Dougherty 1943 ilkbaharında Merchant Marine'e katıldı. Los Angeles'tan kısa bir gemi yolculuğuyla ulaşılabilen Catalina Adası'nda görev yapacaktı. Dolayısıyla Norma Jeane'le ikisi ada da bir daire tuttu. Fakat çift Catalina'ya gittiğinde Dougherty'lerin evliliğinin üzerinde kara bulutlar dolaşmaya başladı. Norma Jeane minicik mayoları ve kocaman gülümsemesiyle kısa sürede popüler oldu ve Jim bundan hiç hoşlanmadı. Ayrıca karısı aşırıya kaçmasa da alkol kullanmaya başlamıştı. Jim içkinin zihnini bu-

landırıp onu sadakatsizliğe sürükleyeceğinden endişeleniyordu. Ama endişeleri yersizdi. Marilyn bunu sonradan, "Sadıktım çünkü sekse ilgi duymuyordum," diye açıklayacaktı.

Norma Jeane'in üvey ablası Berniece'e yazdığı üç sayfalık bir mektupta Gladys'le ikisinin Catalina'ya yaptığı bir seyahatten bahsetmesi ilginçtir. (Belli ki bu yolculuk Gladys hastaneye kapatılmadan önce gerçekleşmişti.) Berniece'in ilk mektubuna cevaben Catalina Adası'ndan ona yazdığı mektubun bir kısmı şöyledir:

"Anneme ne kadar benzediğini anlatamam... Zaten Ana (Lower) teyze seninle benim birbirimizi hafiften andırdığımızı ama senin anneme daha çok benzediğini söylemişti. Ben annemin gözleriyle alnını almışım ama geri kalanım babama benziyor. Catalina Adası'nı hiç duydun mu? Annem yedi yaşımdayken beni buraya getirmişti. Gazinoda onunla dansa gittiğimi hatırlıyorum. Tabii ben dans etmemiştim. Annem bir kenarda oturup onu izlememe izin vermişti. Yatma vaktimi epey geçirmiştim. Merchant Marine aynı yerde büyük bir dans partisi düzenledi. Jimmie'yle gittik. On yıl sonra aynı dans pistinde olmak komik bir histi."

Mektubun devamında Berniece'i, kocası Paris'le birlikte California'ya çağırıyor ve Paris'in ne tip bir askeri göreve başvurabileceğiyle ilgili tavsiye veriyordu. "Denizcilik... Böylece insan şerefiyle görevini tamamlayıp sonra istediğini yapabilir."

Mektubu, "Umarım bana yazıp kendinden daha çok bahsedersin. Sevgilerle, Norma Jeane. Not: fotoğraf için tekrar teşekkürler. Herkes bu tatlı çiftin kim olduğunu soruyor ve ben de göğsümü gere gere ablamla kocası diyorum," diye bitiriyordu.

Bir yıl sonra Jim, Western Pacific'e geçti. Beraberliklerindeki sorunlara rağmen California, San Pedro'dan sefere çıkarken ona veda etmek Norma Jeane için çok zor oldu. Ama bu hayatındaki başka bir terkediliş gibi görünse de güçlü durmaya ve cesaretini kaybetmemeye çalıştı. Jim'in ailesinin yanına taşınıp kocasından haber alacağı günü beklemeye başladı.

Bu sırada Radioplane diye bir yerde ilk işine girdi. Burası Burbank'te, uzaktan kumandayla çalışan ve askeri tatbikatlarda hedef olarak kullanılan pilotsuz uçaklar üreten bir firmaydı. Norma Jeane uçak parçalarına spreyle cila püskürtüyordu. "Kolay bir iş değildi," diyor, annesi aynı dönemde Radioplane'de çalışan Anna DeCarlo. "Çalışma saatleri uzundu. Bazen günde on iki saate kadar çıkıyordu. Cilanın keskin bir kokusu vardı. Saçlarına ve ellerine bulaşıyordu. Yıkamakla çıkmıyordu. İşe hep geç kalırmış. Aslına bakarsanız her yere geç kalma konusunda ün yapmış. Ama çalışanlar arasında popülermiş. İnsanların sevdiği biriymiş. Sorunlarını konuşabileceğin türden biri."

Jim çoğu zaman yoktu ve Norma Jeane ister istemez kendini yalnız hissediyordu. 1944 Ekim'inin sonunda Radioplane'den kazandığı parayla bir tren yolculuğuna çıkmaya karar verdi. Önce Detroit'e taşınan yirmi beş yaşındaki ablası Berniece'e gidecek, sonra Chicago'ya geçip Grace Goddard'ı ziyaret edecekti. Norma Jeane nihayet ablasını göreceğine inanamıyordu. Bunu o kadar uzun zamandır bekliyordu ki. Detroit'e vardığında Berniece onu tren istasyonunda karşıladı. Yanında kızı Mona Rae, kocası Paris ve Paris'in kızkardeşi Niobe vardı.

Berniece o günü sonradan şöyle anlattı: "Norma Jeane bana kıyafetini tarif etmişti. Paris, Niobe ve ben rayların önünde durup trenin durmasını bekledik. Onu önce hangimizin tanı-

yacağını merak ediyordum. Ya da belki gözümüzden kaçacaktı. Ama buna imkan yoktu! Trenden inen tüm yolcular sıradandı. Sonra o uzun boylu*, muhteşem kızı gördük. Hepimiz aynı anda bağırdık. Diğer yolculardan öyle farklıydı ki. Uzun boylu, çok güzel ve diriydi. Tıpkı söylediği gibi giyinmişti. Kobalt mavisi yün bir takım ve kenarında kalp şeklinde süs olan bir şapka."

Ziyaret iyi geçti. İki kızkardeş zamanlarının çoğunu birbirini tanımaya çalışarak ve aile tarihlerini konuşarak geçirdi. Bölük pörçük duydukları hikayelerin parçalarını birleştirip akrabaların fotoğraflarına baktılar. Gladys'in gençlik resimlerine -çok güzeldi- bakarlarken Berniece onun şimdi nasıl göründüğünü sordu. Norma Jeane annesinin hala güzel olduğunu söyledi ama Gladys'in artık hiç gülmediğini de eklemeden edemedi. Annesini bir yabancı gibi gördüğünü itiraf etti. "Bir yanım onunla olmak istiyor," dedi, "ama bir yanım ondan korkuyor."

Berniece'le Jackie'yi uzun zaman önce Gladys'ten alıp yeni karısıyla büyüten Berniece'in babası Jasper'dan da konuştular. Berniece babasıyla asla yakın olmadığını itiraf etti. Alkol problemini anlattı. Ama üvey annesini, onu Gladys'in yerine büyüten kadını çok seviyordu.

Bu hoş ziyaret Norma Jeane kocasının beklenmedik bir şekilde izne geleceğini öğrendiğinde aniden kesilmek zorunda kaldı. Van Nuys'a dönmeden önce apar topar Chicago'ya gidip Grace'i gördü. O dönemle ilgili ilginç bir ayrıntı da Norma Jeane'in, *teyzesi* Grace'e düzenli olarak para göndermesidir. Görünüşe bakılırsa Grace'le Doc maddi sıkıntı yaşıyordu. Norma Jeane işinde fazla para kazanmasa da yıllar-

* Norma Jeane'in boyu 1.68'di.

dır ona sevgiyle yaklaşan kadına karşı cömert davranmanın bir yolunu bulmuştu. Ayrıca Grace'i onu terkedip ailesiyle Virginia'ya taşındığı için affetmesi de kayda değer bir ayrıntıdır. Belki de Norma Jeane yaşamda iniş çıkışlar olduğunu, insanların her istediklerini elde edemeyeceğini ve bağışlamanın, hayatla başa çıkabilmenin anahtarı olduğunu öğrenmişti.

Norma Jeane nihayet California'ya döndü ve hayatı kimsenin hayal edemeyeceği bir anda tamamen değişti.

Bir Gecede Gelen Şöhret

1944 yılının sonunda, Norma Jean Dougherty tatilden işe döndüğünde, ordu eğitim programı için film yapan askeri bir birim, fotoğraf çekimi için ona ve birkaç kadına poz vermelerini teklif etti. Fotoğraflar devletin çıkardığı *Yank* diye bir dergide yayınlanacaktı. Norma Jeane bunu başarabileceğinden emin olmamakla birlikte yine de denemek istiyordu. Grace Goddard yıllardır ona güzel ve özel olduğunu ve bir gün şov dünyasına gireceğini söylüyordu. Gerçi bu iş sinemayla alakalı sayılmazdı. Fakat kesinlikle heyecan vericiydi. David Conover'in de dahil olduğu fotoğrafçılar onu iş kıyafetleri -gri bol pantolon ve yeşil bluz- içinde çekmeye geldiğinde heyecandan yerinde duramıyordu. Ama fotoğraf çekimi ona gayet kolay geldi. Hiç gergin değildi. Tek bir an bir insanın tüm hayatını değiştirebilir ve Norma Jeane'in hayatının dönüm noktası da Conover'in bu seksi ama iffetli görünümlü kızın resmini çektiği andır. "O askeri fotoğrafçı deklanşöre bastığı an Norma Jeane'le geleceğim

tehlikeye girmişti," diye hatırlayacaktı o günleri Jim Dougherty. "Ama benim henüz bundan haberim yoktu."

Şöhret basamaklarını hızlı tırmanan pek çok ünlü için, "Bir gecede ünlü oldu," denir. Bu ifade genelde bir abartıdan ibarettir ama ileride Marilyn Monroe'ya dönüşecek olan Norma Jeane Mortensen için gerçeğin ta kendisiydi. Fotoğrafçılar arasında çabucak popüler olduğu ve anında aranan bir model haline geldiği söylenebilir. Gerçi yıllar içinde, iş almak için onlarla ilişkiye girdiğine dair spekülasyonlar da yapıldı. Ama Marilyn'le romantik ilişki yaşadığını iddia eden fotoğrafçıların söylemleri her zaman şüphe çeken cinsten olmuştur. Bir kere hiçbiri Marilyn şöhret olana dek tek kelime etmezken sonradan konuşmaya başlamıştır. Üstelik fotoğrafçıların anlattığı bu hikayelerdeki -hatta yazdıkları kitaplardaki- iddialar detay bakımından hep eksik kalmıştır. Marilyn daima o yıllarda sekse ilgisi olmadığı izlenimi vermişti. Belki bunun sebebi basın danışmanlarının yürüttüğü saçma sapan bir reklam kampanyasıydı ama Marilyn bu konuda hep ısrarcı davrandı. Onu yakından tanıyanlar iş kapmak için fotoğrafçılarla yattığı iddiasını şaşırtıcı buluyordu. Sanki yeterince güzel değilmiş gibi. Sonunda bir mankenlik ajansıyla anlaşma imzaladı ve daha çok iş almaya başladı. 1946 ilkbaharında otuzdan fazla derginin kapağına çıkmıştı bile.

Hızlı başarısının haricindeki başka bir şaşırtıcı gerçekse Norma Jeane'in modellik işini bu kadar çabuk kapmasıdır. Fotoğrafçılığa meraklı, görünüşü konusunda eleştireldi. Örneğin David Conover'e ışık, farklı kamera lensleri, modellerini en iyi pozu vermeleri için nasıl yönlendirdiğiyle ilgili sorular sordu. Çekimlerden sonraki toplantılarda profesyonel bir model gibi dikkatle fotoğraflarını inceliyordu. Beğen-

mediği bir pozda neyi yanlış yaptığını bilmek istiyordu. Eğer görüntüsü yüksek standartlarına uymuyorsa kesinlikle kabul etmiyordu. Verdiği her poz kusursuz olmazsa asla rahat etmiyordu.

Belki Norma Jeane'in bir filmde oynayacağına dair sezileri o kadar da şaşırtıcı değildir. Sonuçta küçük yaştan beri diğerlerinin onayını almaya çalışıyordu. Ida onu yeterince severse belki annesini aramasına izin verirdi. Yeterince iyi olursa belki Gladys onu isterdi. Yeterince güzel olursa belki Grace'in takdirini kazanırdı. Başkalarına nasıl göründüğü onun birinci önceliğiydi ve güvensizliği bunu iyice tetikliyordu. Yıllardır başkalarını inceliyordu. Hayatına girip çıkanları, diğer insanlar tarafından kabul görmek için neler yaptıklarını... Tanımadıklarını da inceliyordu. Şöhretli insanları. Onları bu kadar özel yapanın ne olduğunu anlamaya çalışıyordu. Artık on sekiz yaşındaydı ve kendi varlığını ortaya koyma vakti gelmişti. Bunun farkında değildi ama fotoğraflarda bir insanın tüm duygularını gösterme konusunda gerçek bir sanatkardı.

Jim Dougherty işi nedeniyle açık denizlerde dolaşırken karısının heyecan verici modellik kariyerinde parlak bir dönem başlıyordu. Oysa Jim onun tek başına evde oturup kendisini beklemesini tercih ediyordu. Ona sert bir mektup yazdı. Modellik iyi hoştu ama geçici bir heves olarak kalmalıydı. Eve döndüğünde Norma Jeane'den çocuk yapmasını ve bir aile olmalarını bekliyordu. "Durulman gerek. Bir kadın ancak annelik yapabilir ve aynı anda iki yerde olamaz," dedi. Norma Jeane nihayet hoşlandığı bir iş bulmuşken Jim'in tek taraflı olarak bebek yapma kararı alması oldukça ilginçti doğrusu.

Jim'in annesi Ethel her zaman Norma Jeane'in tarafını tutardı. Ama modellik yapmasını o da onaylamıyordu. Oğlunu

sadece Norma Jeane'in aldığı işler konusunda bilgilendirmekle -ve bunları bir sorun gibi göstermekle- kalmıyor, aynı zamanda gelinini evliliğinin tehlikeye girebileceği konusunda uyarıyordu. Norma Jeane'in tepkisi Dougherty'lerin evinden tekrar Ana Lower'ın iki katlı evinin alt katına taşınmak oldu. Şimdi her zamankinden daha güçlüydü ve Ida Bolender'ın yaratmaya çalıştığı özgüvenli kıza dönüşmeye başlamıştı. Ne yapması gerektiğini ve bunu nasıl yapacağını biliyordu. 1945 ilkbaharında Jim izin için eve döndüğünde artık Norma Jeane'in hayatının merkezinde olmadığını anladı. Karısı meşguldü. Ona gereksinim duymuyordu. Norma Jeane belki hala onu seviyordu ama hayatta kalmak için kocasına ihtiyacı yoktu. Aralarındaki dinamik değişmişti ve Jim bundan hiç hoşlanmadı.

Gladys Serbest Kalıyor

Gladys Baker, San Jose'deki Agnews Devlet Hastanesi'nden çıkabilmek için her yolu denemişti. Nihayet Ağustos 1945'te doktorlar gidebileceğine karar verdi. Ama bir şartları vardı. Bir yılını Oregon'da, teyzesi Dora Graham'la geçirecekti. Norma Jeane annesinin salıverilmesi hakkında ne düşüneceğini bilemiyordu. Gladys'in hala iyi olmadığının farkındaydı. Onu iki kez görmüştü -biri hastanede, biri Ana teyzeyle öğle yemeğinde- ve annesi kesinlikle aklı başında davranmamıştı. Ama Berniece annesinin dış dünyaya dönüşü konusunda heyecanlıydı. Bunu aynı ay savaşın bitmesiyle aynı kefeye koymuş ve Gladys'in serbest kalışını *kendi kişisel mucizesi* olarak nitelen-

dirmişti. Berniece, Gladys'i hiç tanımıyordu. Yıllardır onu kafasında büyütmüş ve annesiyle bir ilişki kurabileceğini hayal etmişti. Öte yandan Norma Jeane, Gladys Baker'la sorunlu bir deneyim yaşadığı için daha gerçekçiydi.

Gladys hastaneden çıktıktan hemen sonra kendini *Christian Science*'a kaptırdı. Bunu ona Ana teyze önermişti. Bu mezheptekiler duayı tüm ruhsal ve fiziksel hastalıkların ilacı olarak görür. 1908'de Mary Baker Eddy tarafından kurulmuştur ve o günden beri pek çok tartışmaya yol açmıştır. Gladys, Ana'nın ona verdiği kitapları yalayıp yutuyordu. Hayatta gerçekten ilgilendiği tek şey bu gibiydi.

Aslında Gladys'in *Christian Science* öğretisinden bu kadar etkilenmesi şaşırtıcı değil. Zira yıllardır hiç kimse hastalığına çare olamıyordu. Ne doktorlar ne de dostları. Hatta annesi bile. Belki kendini *Christian Science* kitaplarına adarsa onlarda işine yarayacak gizli bir sır ya da gerçek keşfedeceğini ve nihayet mutluluğu bulacağını düşünüyordu.

Gladys beyaz bir üniformayla dolaşmaya başlamıştı. Tıpkı bir hemşire gibi beyaz çoraplar ve beyaz ayakkabılar giyiyordu. Bunun nedenini asla açıklamadı ve ailesi bunun sebebini hiç öğrenemedi. Belki kendine rol model olarak hastanede tanıdığı hemşireleri almıştı ve onların iyi birer hayatları olduğunu düşünüyordu. Ne de olsa günün sonunda oradan çıkmakta özgürlerdi. Gladys ve diğer hastalar kilitli kalırken hemşireler sevdiklerine kavuşabiliyordu. Ya da belki onları güçlü ve iş bilir tipler olarak görmüştü. Gladys hayat boyu böyle biri olamamıştı. Dışarı çıkar çıkmaz dinlenme evlerinde geçici işler bulmaya başladı. Norma Jeane annesinin tıbbi yardım gerektiren hastalarla ilgilenmesini endişe verici buluyordu. Dora gibi diğerleriyse Gladys'in diplomalı bir hastabakıcı olabileceğini

umuyordu. Ne de olsa nihayet yıllardır özlemini çektiği özgürlüğü elde etmişti.

Gladys'in Norma Jeane'den Ricası

Aralık 1945'te Jim Dougherty, Noel tatili için eve döndü. On sekiz aydır yoktu. Bu sırada o ve Norma Jeane arasındaki ilişki kesinlikle değişmişti ve Jim bunu karısını tren istasyonunda görür görmez anladı. "Bir saat geç kaldı," diye hatırlıyordu o günü. "Bana modellik işinin uzadığını söyledi. Tek mazereti buydu. Tabii hiç hoşuma gitmedi. Bana sarılıp öptü ama tavırları biraz soğuktu. Gemideki işime dönmeden önce iki haftalık zamanım vardı ama bu süre içinde ancak üç ya da dört geceyi birlikte geçirdik. Sürekli modellik yapıyor ve iyi para kazanıyordu. Ne kadar hırslı olduğunu ilk kez o zaman farkettim."

Norma Jeane kafasında evliliğini tamamen bitirmemişti. Hala Jim'in bir sabah fikrini değiştirmiş olarak uyanacağını umuyordu. "Evet, evet, evet," diyecekti. "Seni anlıyorum. Ve evet, kariyerini onaylıyorum!" Belki ona André de Dienes adlı nispeten daha ünlü bir fotoğrafçı tarafından çekilen son pozlarını gösterdiğinde böyle bir tepki bekliyordu. Jim'in onları beğeneceğini ümit ediyordu. İyi olduklarını biliyor, kocasının ikna olabileceğini düşünüyordu. Jim'e son zamanlarda kapaklarını süslediği dergileri de gösterdi. Basında çıkan fotoğraflarından derlediği bir albüm hazırlamıştı. Gururla sayfaları çeviriyor ve her bir resmin nerede ve ne zaman çekildiğini

açıklıyordu. Mayolu poster çekimleri de yapmaya başlamıştı. Jim'in bundan hoşlanmayacağını tahmin etmiş olmalıydı ama onları da gösterdi. Bu kadar kısa sürede bu kadar çok derginin kapağına çıkmışken kocası ona nasıl hayran olmazdı? Onu nasıl cesaretlendirmezdi? Hem de karısı böylesine mutluyken.

"Endişelerim yersiz değildi. Başka birine dönüşmeye başlamıştı," diye anlatacaktı Jim Dougherty o günleri. "Bana fotoğraflarını, aldığı yeni elbiselerle ayakkabıları gösterdi. Sanki böyle şeylerle ilgilenirmişim gibi. Blue Book'taki -anlaşma imzaladığı mankenlik ajansı- popülaritesiyle gurur duyuyor ve benden onu takdir etmemi bekliyordu." Jim'in ilgisiz ve donuk tavrı evliliğini iyice yokuşa sürdü. Norma Jeane hayalkırıklığına uğramıştı. Kocası neden en azından onun adına mutluymuş gibi davranamıyordu?

Jim karısıyla baş başa zaman geçirmeye ihtiyaçları olduğunu hissetti. Böylece onunla konuşacak ve sorunlarını çözebileceklerdi. Diğer bir deyişle Norma Jeane'i onun isteklerine boyun eğip kariyerini bırakmaya ikna edebileceğini umuyordu. Karısını alıp Oregon'a gitmeye, Dora teyzenin evinde kalan Gladys'i ziyaret etmeye karar verdi. Norma Jeane istemeyerek de olsa kabul etti. Annesini görmesi gerektiğini biliyordu. Ama geçmişte bunu her yaptığında pişman olduğunu da biliyordu. Herhalde uzun zamandır geçinemediği kocasıyla aynı arabada olma fikri de onda karışık duygular yaratmıştı.

Jim'e bakılırsa yolculukları iyi geçti. "Gladys'le ilk karşılaşmam ufak bir şok etkisi yarattı," diye anlattı sonradan. "Benimle konuşmadı bile. Aklı başka bir yerdeydi." Jim, Norma Jeane'le Gladys'in birbirlerine ne kadar benzediğine de hayret etmişti. "O yaşa geldiğinde Norma Jeane'in nasıl görüneceğini hayal etmek zor değildi. Gladys güzel bir kadındı. İyi bir

makyaj ve doğru düzgün bir saç modeliyle muhteşem biri olabilirdi."

Jim'le Norma Jeane odaya girdiğinde Gladys hasır bir koltukta dimdik oturuyordu. Onları görünce hiçbir tepki vermedi. Beyaz naylon bir elbise ve yine aynı renk çoraplarla ayakkabılar giymişti. Yani hemşire üniformasını. Norma Jeane annesinin ayaklarının dibinde diz çöktü ve zarif ellerini tutarak ifadesiz gözlerine baktı. Neler düşündüğünü ve onu gördüğünde ne hissettiğini anlamaya çalıştı.

"Nasılsın, anne? Hastaneden çıktığına memnun musun?" diye sordu ilgiyle.

Gladys boş boş gülümsedi.

Hala dizlerinin üzerinde olan Norma Jeane rahatsız edici sessizliği bozmak için Berniece'i ziyarete gittiğinden söz etmeye başladı. "Seni görmek için sabırsızlanıyor, anne," dedi Gladys'e. Ne var ki Norma Jeane ne derse desin Gladys'in ilgisini çekmeyi başaramadı. "Anne, lütfen," dedi yüzünde bir ifade arayarak. Gladys kızının yalvaran sesine sessizlikle yanıt verdi. Ama sonra birden Norma Jeane'in ellerini sıkıp eğildi ve kulağına onunla yaşamak istediğini söyledi.

Norma Jeane şaşkınlıkla ona baktı. Nasıl bir cevap vermesi gerektiğini bilmiyordu. Açıkçası bu ne beklediği ne de istediği bir şeydi. Eski hayatını -hatta evliliğini- geride bırakıp kariyerine odaklanmaya hazırlanıyordu. Gladys büyük bir sorumluluk demekti. Hiç şüphe yok ki ikisi yıllar içinde sıcak bir ilişki kurabilseydi Norma Jeane bu yükü sırtlamaya daha meyilli olurdu. Fakat karşısındaki kadını neredeyse hiç tanımıyordu. Üstelik Gladys sağı solu belli olmayan dengesiz bir tipti. Ama yine de annesiydi. Norma Jeane'in gözleri yaşlarla doldu. Gladys'in ellerini bırakıp ayağa kalktı. "Artık gitmeli-

yiz, anne," dedi ve Jim'e çaresiz bir bakış fırlatarak paltosunu aldı. "Sana Ana teyzenin adresini ve telefon numarasını bırakacağım. İstediğin zaman ara." Sonra yanaklarından süzülen gözyaşlarıyla eğildi ve Gladys'in alnına bir öpücük kondurdu. Gladys tepki vermedi ve Norma Jeane'le Jim odadan çıktı.

Los Angeles'a dönüş yolculuğu sessizlik içinde geçti. Norma Jeane düşünceli ve çok mutsuzdu. Seyahatleri Jim'in planladığı gibi gitmemişti. Karısıyla, evlilikleri konusundaki endişelerini paylaşmaya fırsat bulamamıştı. Fakat Ana teyzeye gittiklerinde hepsi bir bir ortaya döküldü. "Modellik işinden bıktım usandım," dedi Norma Jeane'e. "Artık bir dakika bile dayanamayacağım. Sana ne olacağı söyleyeyim. Nisan ayında geri döndüğümde seni evimizde bulmak istiyorum. Aklını başına alıp bu saçmalığa bir son vereceksin ve çocuk yapacağız. Beni anladın, değil mi, Norma Jeane?" Norma Jeane kafasını salladı ama tek kelime etmedi. Daha sonra o gece kalp çarpıntısından uyuyamadığını söyleyecekti. Çalıştığı fotoğrafçılardan biri çekim öncesinde uykusunu alsın diye ona bir şişe uyku hapı vermişti ama Norma Jeane o gece onları almaya korktu.

Jim'e Büyük Sürpriz: Gladys

1946'nın ilk dört ayı yoğun geçti. Norma Jeane neredeyse yirmisine gelmişti ve hayatı boyunca hiç bu kadar yoğun çalışmamıştı. Poz verdiği tüm fotoğrafçılar resimlerde ne kadar iyi çıktığını görünce şaşırıyordu. Norma Jeane artık acemi değildi. Baştan beri ne istediğini ve bunun ne gibi sonuçlar doğuracağı-

nı biliyordu. Şimdi bu sonuçlara yaklaşıyordu. Deli gibi çalışıyordu. Sürekli işteydi. Öyle ki bir arkadaşı, Jacquelyn Cooper, onun fotoğrafçılarla yattığından şüphelenmeye başladı. "Bana açılabileceğini söyledim. Sırrını tutarım dedim. Ama Norma Jeane, *Kesinlikle hayır*, dedi. Onu ne sanıyordum? Bunu aklıma getirmemi bile hazmedemedi. O kadar bozuldu ki benimle günlerce konuşmadı."

"Beni parayla satın almaya çalışan adamlar midemi bulandırıyordu," dedi Marilyn yıllar sonra. "Onlardan bir sürü vardı. Tekliflerini reddetmem fiyatımı yükseltiyordu."

Çok çalışıyordu. Ama bir fotoğrafçıya bazen kendini berbat hissettiğini itiraf etti. Durup dururken depresif bir ruh haline bürünüyordu. Öyle anlarda hiçbir sorunun cevabını bulamayacağını düşünüyordu. Bu tip yorumlar ilgi çekici çünkü akla anneannesi Della'yla, annesi Gladys'in *kasvetli günler* diye nitelendirdiği günleri getiriyor. Fakat o dönemki karanlık ruh halini asıl ortaya koyan, Marilyn'in söylediği şu kehanetimsi sözler: "Evet, bende özel bir şeyler vardı ve ben bunun ne olduğunu biliyordum. Ben koca bir yatak odasında elinde boş bir uyku hapı şişesiyle ölü bulabilecekleri türden bir kızdım. Ama henüz her şey siyah değildi. Genç ve sağlıklıyken pazartesi günü intihar etmeyi planlayıp salı günü yine kahkahalarla gülebilirsiniz."

Bu süre içinde, yani Jim uzaklardayken ve Norma Jeane farklı fotoğrafçılarla çalışırken yine hem kendisi hem gelecekteki hayranları için [illegible]i değiştirecek bir şey oldu. Şubat 1946'ydı. Menajeri E[illegible]ne Snively'nin tavsiyesiyle Norma Jeane önce kestane rengi saçlarını düzleştirdi, sonra altın sarısına boyattı. Bunları bir şampuan reklamı için yapmıştı. Şimdi Norma Jeane Baker Dougherty, Jean Harlow'a her zamankinden çok benziyordu. Ama daha önemlisi, başka bir büyük

yıldıza, tüm zamanların en şöhretli kadınına benzemeye başlamıştı. Marilyn Monroe'ya. Değişim neredeyse tamamlanmıştı. Norma Jeane Mortensen geçmişte kalmıştı ve kocasını endişeli günler bekliyordu.

Jim söz verdiği gibi nisanda geri döndü. Ne var ki Norma Jeane söz verdiği gibi onu San Pedro Körfezi'nde karşılamadı. Jim üzüntüyle bir taksiye atladı ve doğruca çiftin eskiden beraber oturduğu Van Nuys'taki küçük eve gitti. Taksiciye parasını verip eve doğru yürürken perdelerin açık olduğunu farkedip içeriye bir göz attı. Tüm mobilyalar yerli yerindeydi. Sonra Norma Jeane'i gördü. Belli ki isteğini yerine getirmişti. Nihayet eve dönmüştü. Şimdi karısıyla konuşabilir ve evliliğini kurtarabilirdi. Rahatlaması gerekirdi. Ama böyle bir rahatlama yaşamışsa bile kısa sürmüş olmalıydı. Çünkü Jim Dougherty anahtarını kilide soktu ve kapıyı açtığında işte sürprizi tam karşısındaydı.

Norma Jeane değil.

Gladys.

Gladys Çocuklarını Nasıl Kaybetti?

"Hayatı boyunca çok sıkıntı çekti," dedi Norma Jeane kocasına. "Onu sokakta bırakamazdım."

"Ama o deli," diye itiraz etti Jim.

"Belki onun yaşadıklarını yaşasaydın sen de delirirdin."

Norma Jeane annesiyle empati kurabiliyordu çünkü sadece ailenin en yakınlarının bildiği bir hikayeyi biliyordu. Gladys'in

çocuklarının -Norma Jeane'in üvey ağabeyiyle ablasının- kaçırılma hikayesini.

1922'de, Gladys Baker yirmi iki yaşındayken, yani Norma Jeane'in 1946'daki yaşından sadece iki yaş büyükken, ilk kocası Jasper'la evlenip boşanmıştı bile. Çocukları Berniece ve küçük Jackie'nin velayeti ondaydı. Ancak Jasper eski karısının davranışları konusunda endişeliydi. Fazlasıyla renkli sosyal hayatı ve alkolle haşır neşirliği yüzünden annelik görevlerini layığıyla yerine getiremeyeceğini düşünüyordu. Tüm kaygılarına rağmen Los Angeles'tan ayrılıp memleketi Kentucky'ye doğru yola çıkarken geri dönüp çocuklarını yoklayacağına yemin etti.

Aylar sonra aniden kayınvalidesi Della'nın evine geldi ve çocukları onunla yalnız buldu. Gladys'in izini bulması zor olmadı. Evden birkaç blok ötede, gizlice içki satılan bir mekandaydı. Gladys yirmi dört saat açık, sigara dumanıyla dolu bu lokantada Jasper'ı farketmedi bile. Birkaç dakika sonra diğer alemcilerden biri Gladys'e eski kocasını gördüğünü söyledi. Gladys bunun imkansız olduğunu söyledi çünkü Jasper şehirde bile değildi. "Çok garip. Onu gördüğüme yemin edebilirdim," dedi arkadaşı. Kısa ve tuhaf bir sessizliğin ardından Gladys omuz silkti ve dostlarıyla geçirdiği çakırkeyif akşama geri döndü. Sonradan bu olayı akrabalarına aktardığı şekliyle, o dakikada kendini arkadaşının yanlış gördüğüne inandırdığını biliyoruz. Yine de içkisini yudumlarken içine bir korku düştü. Belki de Jasper gerçekten oradaydı. Gizlice onu takip ediyordu. Düşünceleri sorunlu ilişkilerinin korkunç anılarına kaydı. Jasper ona defalarca anne olmaya uygun olmadığını söylemişti. Gladys'in kaygısı giderek arttı ve sonunda lokantadan çıkıp çocuklarına bakmaya gitti.

Koşar adım eve doğru ilerlerken genç ve savunmasız görünüyordu. Nihayet evin önüne vardığında birden durdu. Annesi Della öndeki basamaklarda durmuş sigara içiyor ve ağlıyordu. Gladys yıldırım hızıyla merdiveni çıkıp sokak kapısından içeri daldı. Çocukları gitmişti.

Oğlu ve kızı olmadan geçirdiği ilk birkaç hafta Gladys Baker için kafa karıştırıcı bir dönemdi. Jasper'ın ailesiyle temasa geçtikten ve Kentucky'ye dönmediğine ikna olduktan sonra, onu ve iki çocuğunu aramak için yollara düştü. Önce San Diego'ya gitti. Jasper bir keresinde orada liman işçisi olarak iş bulabileceğinden bahsetmişti. Sonrasında otostopla seyahat edip ucuz motellerde konakladığı maceralı bir dört ay başladı. Tabii tek sosyal aktivitesi haline gelen gizli meyhanelerden de uzak duramıyordu. Yoldan kuzenine yazdı. "Elimden geleni yapıyorum. Ama yeterli mi bilmiyorum. Nasıl idare ettiğimi de bilmiyorum." Seyahat işe yaramadı. Döndüğünde Gladys sert ve katı bir ruh haline bürünmüştü. Della kızını bu korkunç süreçle ilgili sorgulamamaya karar verdi. "Sanki gülümsemesi solmuştu," dedi yıllar sonra bir akrabasına. "Önceleri bana hep çocuk gibi gelirdi, döndüğünde kadın olmuştu. Doğruyu söylemek gerekirse onunla tartışmaya alışmıştım. Ama artık hiçbir coşkusu kalmamıştı. Sadece çok mutsuz bir kadındı."

Gladys annesinin evine döndükten sonra, yokluğunda kayınbiraderi Audrey'nin gönderdiği mektubu buldu. Gladys'in ruh halinden endişe eden Audrey ondan önemli bir bilgiyi sakladıklarını itiraf ediyordu. Jasper son dört aydır annesiyle birlikte Kentucky, Flat Lick'te yaşıyordu ve çocuklar da yanlarındaydı. Gladys'e hayatına devam etmesini ve Jasper'la bağlantı kurmaya çalışmamasını öneriyordu.

Della sonradan Gladys'in yanaklarından süzülen gözyaşlarını seyrettiğini hatırlayacaktı. Kızını neşelendirmeye çalışmıştı ama yapabileceği hiçbir şey yoktu. Eve sessizlik hakimdi. O gece, yatmadan önce, Della, Gladys'e koca bir kase çorba götürdü. Ertesi sabah kızını uyandırmaya gittiğinde çorba dokunulmamış halde komodinde duruyordu ve Gladys gitmişti.

Gladys, Kentucky'ye kadar yolun çoğunu otostop yaparak katetti. Başparmağı havada beklemekten yorulduğu zamanlarda otobüse bindi. İlk durağı, Louisville'di. Günü orada geçirip kendine çekidüzen verecekti. Aylardır yollarda sürünüyordu ve çocuklarına kavuştuğunda en azından dinlenmiş bir görüntüsü olmasını istiyordu.

Flat Lick'e vardığında planı kayınvalidesinin kapısına dayanıp çocukları istemekti. Sonra hep birlikte Los Angeles'a dönecekler ve son ayları yaşanmamış sayacaklardı. Fakat Gladys'in çocuklarını babaannelerinin kollarından alması düşündüğü kadar kolay olmadı. Yoluna bir engel çıkmıştı. Çok basit bir engel: Kahkaha sesleri.

Gladys kayınvalidesinin mütevazı evinin önündeki sokağın karşı kaldırımında durup Jackie'yle Berniece'in kovalamaca oynayışını seyretti. İkisi kıkırdayıp bahçede koşuştururken gözleri küçük Jackie'nin aksayan ayağına kaydı. Bunun olduğu günü dün gibi anımsıyordu. 1920 yılıydı. Jackie üç yaşındaydı. Los Angeles'tan Jasper'ın annesini ziyarete gelirlerken arabada kocasıyla berbat bir kavgaya tutuşmuştu. Jackie yalnız başına arka koltukta oturuyordu. Anne babası tartışırken ufaklık 1909 model Ford'dan yola yuvarlandı. Yaralı çocukla Kentucky'ye vardıklarında Jasper'ın ailesi tabii ki dehşete kapıldı ve neler olduğunu bilmek istedi. Direksiyonda Jasper vardı ama kazanın suçunu karısının üzerine atıp çocuğun Gladys'in ilgisizliği yüzünden

düştüğünü söyledi. Gladys'in zaten aklı başından gitmişti, bir de Jasper tarafından acımasızca suçlanınca iyice perişan oldu. Sevdiği adamın ona böyle cephe aldığına inanamıyordu. Küçük Jackie kalçasını ciddi şekilde incitmişti ve bir daha asla tam olarak iyileşemedi.

Oğlunun topallaması o korkunç kazayı hatırlatmıştı. Gladys bir süre daha Berniece'le Jackie'yi izledi. Geniş bahçeye, bir ağaç dalına asılı kamyon lastiğinden salıncağa baktı. Çocuklar o kadar mutluydu ki Gladys arkasını dönüp onlara görünmeden oradan uzaklaştı.

Ne var ki çocukları olmadan Kentucky'den de ayrılmadı. Onları artık evleri bildikleri bu yerden nasıl koparacaktı? Jasper, Berniece'le Jackie'yi, Gladys annelik görevlerini ihmal ettiği için kaçırmıştı. Onları geri almak istiyorsa önünde iki seçenek vardı. Ya Jasper gibi onları kaçıracaktı ya da artık farklı bir kadın olduğunu ispatlayacaktı. Jasper'la ailesi eğer çocuklarına bakabileceğini anlarsa belki onları vermeye razı olurdu. Dolayısıyla Gladys, Louisville'de yeni bir hayata başladı.

Önce dış görünüşünü tamamen değiştirdi. Artık daha sade ve ağırbaşlı giyiniyor, yıllardır ilk kez makyaj yapmıyordu. Bu mütevazı hali çevresince kabul görmesine ve bir iş bulmasına yardım etti. Şehrin dışında yaşayan varlıklı bir aile -Margaret ve John *Jack* Cohen- onu dadı olarak işe aldı. Belki maddi açıdan fazla getirisi yoktu ama bu iş sayesinde eski kocasının onaylayıp anne sıfatına layık bulabileceği bir kadına dönüşebilirdi.

Cohen'ler mutlu bir çiftti ve kızları Norma Jeane üç yaşında, yumuşak huylu bir çocuktu. *Yeni* Gladys ailenin gözüne girmeyi başarmıştı. Kızlarına kendi çocuğuymuş gibi bakıyordu. Fakat Gladys'in asıl ve tek amacı, çocuklarının velayetini geri almaktı.

Aylar sonra, değişiminin tamamlandığından emin olunca, Baker'ların kapısını çaldı. Kayınvalidesiyle kapı aralığından ancak birkaç kelime edebildi. Sonra eski kocası geldi ve Gladys'i eve aldı. İçeri girdiğinde mutfağın önünde gözlerini kocaman açmış ona bakan küçük kızını gördü. Ama Gladys ona merhaba bile demeye fırsat bulamadan babaannesi ufaklığın elini tuttu ve bir odaya dalıp gözden kayboldular.

Gladys'in Jasper'la görüşmesi gergin geçti. Ne kadar değiştiğini anlatırken sanki karşısında sağır bir adam duruyordu. Jasper kararını vermişti. Gladys'in söyleyeceği ya da yapacağı hiçbir şey onu ikna etmeyecekti. En azından çocuklarını ziyaret edemez miydi? Jasper, Berniece'i görebileceğini söyledi. Ama küçük Jackie aylar süren ıstırabından sonra hastaneye yatırılmıştı ve orada ne kadar kalacağı belirsizdi. Jasper çocuğun bu duruma düşmesinden onun sorumlu olduğunu hatırlattı. Dünyası başına yıkılan Gladys eski kayınvalidesi ondan gitmesini isteyene dek Berniece'le kısa bir süre vakit geçirebildi.

Kusursuz aileyle kusursuz çocuklarının yanına döndüğünde tüm hisleri değişmişti. Artık Cohen'leri rol modeli olarak görmüyordu. Hatta varlıklarını rahatsız edici bulmaya başlamıştı. Sanki onunla dalga geçiyorlar, asla değişip saygıdeğer bir kadın olamayacağını vurguluyorlardı. "O aileyle geçirilen huzurlu günler Gladys'in kırık kalbine hançer gibi saplanıyordu," diyor bu kitap için görüşülen bir kuzeni. "Kaybettikleri için yas tutuyor, hayatının ne kadar farklı olabileceğini düşünmeden edemiyordu."

Gladys her ne kadar hiçbir şey olmamış ve sıradan bir haftasonu geçirmiş gibi davrandıysa da değişen ruh hali onu ele verdi. Geçmişte pek çok kereler tekrarlandığı gibi yine o bildik

karanlığa yuvarlanmıştı. Gösterdiği gelişme, hayal ettiği tüm o neşeli senaryolar, umutları... Hepsi silinip gitmişti. *Yeni* Gladys Baker yavaş yavaş ve acı çekerek ölüyordu.

İlk Norma Jeane

Sayısız Marilyn Monroe biyografisinde Gladys Baker'ın bebeğine Jean Harlow'un adını verdiği yazar. Fakat bu doğru olamaz. Zira Jean Harlow'un gerçek adı Harlean Carpenter'dı ve ünlü yıldız 1928'e, yani Gladys'in Norma Jeane'i doğurmasından iki yıl sonraya kadar bu ismi kullandı. Bu konudaki başka bir iddia da çocuğa başka bir aktrisin, Norma Shearer'ın adının verildiği. Bazılarıysa Norma Talmadge'da ısrarcı. Fakat bunların hiçbiri doğru değil. 1960'da Gladys kızının isminin nereden geldiğini Rock Haven Hastanesi'nde çalışan Rose Anne Cooper adlı genç hemşireye açıkladı.

Jackie'yle Berniece'in velayetini geri almayı başaramayan Gladys, Cohen'lerin evine döndü. Cohen'lerin bir yıldır baktığı üç yaşındaki kızlarının adı Norma Jeane'di. Gladys kendi çocuklarına veremediği ilgiyi bu küçük kıza yöneltmişti. Her gün onu beslemiş, eğlendirmiş ve sevmişti. Ne var ki Gladys çocukları olmaksızın Flat Lick'ten ayrıldığında her şey değişti. En basit açıklamasıyla aklı onu yarı yolda bırakmaya başlamıştı. Daha yirmi üç yaşındaydı.

Cohen'ler Gladys'in sorununun farkına varınca paniğe kapıldı ve bunun için iyi bir sebepleri vardı. İşte Cohen ailesinde nesilden nesile aktarılan hikaye:

Bir akşam Bay ve Bayan Cohen dışarıda baş başa yedikleri yemekten döndüğünde kızlarını bebek odasında yalnız buldu. İsterik bir vaziyetteydi, çarşaflarını pisletmişti ve uzun bir süredir onunla ilgilenilmediği belliydi. Gladys'i uzun süre aradıktan sonra büyük piyanonun arkasında buldular. Yere oturup dizlerini karnına çekmişti. Gözleri kapalıydı ve kendi kendine mırıldanıyordu. Yanaklarından gözyaşları süzülüyordu. Bir dakika sonra Bayan Cohen'e baktı ve "Gittiler mi?" diye sordu.

"Kim gitti mi, Gladys?" dedi evin hanımı.

"Adamlar."

Gladys son günlerde evin etrafında gezinen adamlar gördüğünü ama işverenlerini korkutmamak için bir şey söylemediğini anlattı.

Çift ilk başta kendi güvenliklerinden endişelendi. Fakat Gladys yaşadıklarını anlattıkça dadının akıl sağlığından endişelenmeye başladılar.

Gladys'in hikayelerinde hiçbir mantıklı yan yoktu. Mutfak tezgahının altındaki dolaptan bir şey almaya gittiğinde dolabın içinde yatan bir adam görmüştü. Cesaretini toplayıp başka bir adamı üst kattaki banyoya kadar izlemiş ama sonra hiçbir yerde bulamamıştı.

Cohen'lerin ciddi bir problemi vardı. Hemen çaresine bakmaları gereken bir problem.

Gladys Baker onlarda birkaç gün daha kaldı ama asla çocukla yalnız bırakılmadı ve sonunda Cohen'ler resmi olarak işine son verdi. Gladys karmaşık bir ruh hali içindeydi. Bir an gayet normal görünürken sonraki dakika sesler duyduğunu iddia ediyordu. Ama o sesleri başka kimse duymuyordu.

Gladys kibar ve medeni bir şekilde işten çıkarıldı. Cohen'ler ona artık bir dadıya ihtiyaçları olmadığını açıkladı.

Ama ya küçük Norma Jeane ne olacaktı? Kentucky'de geçirdiği zor günlerde tek tesellisi oydu ve Gladys, Norma Jeane'den ayrılma fikrine dayanamıyordu. Daha sonra Rose Anne Cooper'a Norma Jeane'i Los Angeles'a götürüp yeni bir hayata başlamayı planladığını söyledi. Ama buna gönlü elvermemişti. Çünkü evlat acısının ne demek olduğunu biliyordu ve Margaret Cohen'e de böyle bir kabus yaşatmak istememişti.

Evden ayrılmadan önceki gece Gladys odasında tek başına oturduğunu anımsıyordu. Bir-iki kıyafetiyle ufak tefek eşyası eski bir çantadaydı. Sonra karanlık koridordan bebek odasına doğru süzüldü. Norma Jeane'in yatağına oturdu ve çocuğun saçlarını okşadı. Dışarı çıkmadan önce eğilip alnına bir öpücük kondurdu. Odasına döndü, çantasını aldı ve karanlık geceye karışarak Cohen'lerin hayatından sonsuza dek çıktı.

Jim'in Ültimatomu

"Ama sadece iki odamız var," dedi Jim, Norma Jeane, Gladys'in onlarla kalacağını açıkladığında. "Onu nerede yatıracağız?"

"Imm..."

Jim çabucak eve bir göz attı. Bir terslik vardı. Masadaki vazoda çiçek yoktu. Oysa Norma Jeane salona renk katmayı severdi. Sehpadaki dergiler de gitmişti. Oysa karısı konuklarına kahve hazırlarken onları oyalayacak şeyler bulundururdu. Sanki evde kim-

se yaşamıyordu. Gözleri Norma Jeane'in duvarda asılı çerçeveli fotoğrafına takıldı. André de Dienes tarafından çekilen fotoğrafa. Bu hiç hoşuna gitmedi tabii. Dolaba paltosunu asmaya gittiğinde onu başka bir sürpriz bekliyordu. Askıda sadece birkaç elbise, yerde de iki-üç çift ayakkabı vardı. Belli ki Norma Jeane'le Gladys bu evde yaşamıyordu. "Neler oluyor?" diye sordu öfkeyle.

Yatakta oturmuş onları izleyen Gladys'in önünde rahat konuşamayacaklarını anlayan çift dışarı çıktı. Norma Jeane annesiyle birlikte Ana teyzede kaldıklarını söyledi. Bu aralar çok çalışıyordu ve Gladys'i yalnız bırakamazdı. Onun için, en mantıklısı Ana teyzeyle yaşamalarıydı. "Zaten senden anlamanı beklemiyordum, Jimmie," diye bitirdi sözlerini. Sonra o anın ağırlığı altında ezilerek ağlamaya başladı. Jim'in canına tak etmişti. Evet, kesinlikle anlamıyordu. Karısı ona kendi evlerine taşınacağını söylememiş miydi?

"Buraya kadar," dedi. "Seçimini yap, Norma Jeane. Ya ben ya kariyerin. Ya evliliğin ya kariyerin." İşte kaçındığı yol ayrımına gelmişti. Jim böyle bir ültimatom çekerek belki de aptallık etmişti. Norma Jeane hiçbir şey söylemedi. Sadece uzaklaşan kocasının ardından bakmakla yetindi.

Son Meydan Okuma

Jim Dougherty, Mayıs 1946'da ayrılık mektubunu aldığında Şangay'da görevdeydi. Sonradan bunu Norma Jean'in yazdığını söyleyecekti ama işin içyüzü farklıydı. Aslında mektup karısının avukatı C. Norma Cornwall'dan geliyor ve boşanma

davasının Las Vegas'ta açıldığını bildiriyordu. Norma Jeane kararını vermişti ve evliliğinin bitmesini istiyordu. Bu sürecin nasıl işleyeceğinden emin olmadığı için her sorununa çözüm olabilen tek kadını aramıştı. Grace teyzeyi. Grace, Norma Jeane'i bir mantık evliliği yapması için cesaretlendirmiş ve onu başka bir yetimhaneye gitmekten kurtarmıştı. Artık yirmi yaşındaydı ve kendi kanatlarıyla uçma vakti gelmişti. Grace boşanma davalarının en kolay sonuçlandığı yerin Las Vegas olduğunu biliyordu. Ama dava açılabilmesi için en az altı ay orada yaşamak gerekiyordu. Neyse ki Grace'in Las Vegas'ta oturan bir teyzesi vardı. Norma Jeane, Mayıs'ın başında boşanma sürecini başlatmak için Vegas'a gitti.

Jim Dougherty mektubu alınca ilk işi devletin asker eşlerine verdiği aylığı kesmek oldu. Çok kızgındı. Norma Jeane'in onu kullandığını ve işi bitince bir kenara fırlattığını düşünüyordu. Evlilikleri hiç şüphesiz karısına bazı avantajlar sunmuştu. Ya o ne kazanmıştı? Hiç. Son birkaç yılını bekar bir asker olarak geçirseydi kim bilir ne kadar eğlenirdi? Emin olduğu tek şey vardı: Norma Jeane evliliklerinden o kadar kolay kurtulamayacaktı. Onunla yüz yüze görüşene dek belgeleri imzalamamaya kararlıydı. Sonradan, sevişirlerse aklını çelebileceğini düşündüğünü söyleyecekti. Onca yılın ardından hala evliliklerinin mükemmel olmadığını kabul edemiyordu. Hatta Norma Jeane'in boşanmayı sırf MGM'le film kontratı yapabilmek için istediğini iddia etti. MGM'dekiler evli kaldığı takdirde onunla asla anlaşmayacaklarını söylemişti. Çünkü Norma Jeane hamile kalabilir ve stüdyonun yatırımı boşa gidebilirdi. Bu doğru değildi tabii. Norma Jeane'in, kız arkadaşı olarak kalmayı teklif ettiğini bile söyledi. Evet, o zamanlar film stüdyolarının yetkilileri çalıştıkları

yeni aktrislerin bekar olmasını tercih ediyordu ama bunun Norma Jeane'in kararıyla ilgisi yoktu. Jim'le mutsuzdu ve bu evlilikten kurtulmak istiyordu.

Jim, Haziran'da Amerika'ya döndüğünde karısıyla görüşmek için Las Vegas'a gitmeyi planladı. Onun Nevada'da olmadığını öğrenince çok şaşırdı. Norma Jeane, Los Angeles'ta Ana'nın yanındaydı. Karısı, Ana'nın iki katlı evindeki dairesinin kapısını açtığında, Jim'in ilk farkettiği, büyük yatakodasındaki yatakta oturan Gladys oldu. Ortamın havasını sezmişçesine huzursuz görünüyordu. Norma Jeane onunla şimdi konuşamayacağı için özür diledi ve başka bir zaman buluşmalarını önerdi. Jim oradan ayrılırken neden boşanmak istediği için özür dilemediğini düşünüyordu. "Ondan boşanmamakla ilgili kararlılığımı yitirmek üzereydim," diye anlattı o günü daha sonra. "Karım artık evlendiğim zamanki o kendini herkesi memnun etmeye adamış genç kadın değildi. Son görüşmemizde Gladys'in orada yaşayacağını kesin bir dille söylemişti. Annesi o dairedeki tek yatakta benim yerimi alacaktı. Gladys'le -yalnızca boş boş bakıp Tanrı'ya sığınan o kadınla- nasıl başa çıkacağını hiç bilmiyordum."

Sonraki birkaç gün Jim'le Norma sorunlarını konuşmak için pek çok kez buluştu. Hatta bir noktada Jim, Ana'ya başvurdu. Onun Norma Jeane'i mantığa davet edebileceğini düşünüyordu. Ana'nın Norma Jeane'in hedeflerini desteklediğini öğrenince şaşkına dönmesi tuhaf çünkü Ana her zaman Norma Jeane'in en büyük müttefikiydi. Jim sonradan onun için, "Norma Jeane'in bir film yıldızı olması ihtimali Ana'yı büyülemişti," diyecekti. Halbuki Ana'nın tek istediği Norma Jeane'in hayallerinin peşinden koşmasıydı. Aslında Jim'in evliliğini kurtarması için Ana'dan yardım istemesi ne kadar

çaresiz olduğunu gösteriyordu. "Boşanma kağıtlarını imzalamıyordu," diyor arkadaşı Martin Evans. "Ama bunun aşkla ilgisi yoktu. Artık bir ego meselesine dönüşmüştü. Norma Jeane'i benim evime getirdi çünkü onunla sakin bir ortamda konuşmak istiyordu. Annesi, Ana teyze ve Gladys onları bir türlü rahat bırakmıyordu. Ben de kabul ettim. Geldiklerinde Norma Jeane'in çaresiz halde olduğunu gördüm. Artık konuşmaktan sıkıldığı belliydi. Yanlış hatırlamıyorsam üzerinde çiçekli bir elbise vardı ve saçlarını atkuyruğu yapmıştı. Bence çok güzeldi. Ama Jim sürekli, *Şuna bak, Martin. O kadar üzgün ki günlerdir uyumuyor*, diyordu. Oysa hiç de öyle bir hali yoktu. Salona geçtiler. Tam onları yalnız bırakacaktım ki Jim, *Hayır, kal. Belki sen onu mantıklı olmaya ikna edebilirsin,* dedi. Kendimi fazlalık gibi hissettiğim halde kaldım."

Üçü oturduğunda Norma Jeane, "Şimdi ikiniz bir olup üzerime geleceksiniz," dedi. "Bu hiç hoşuma gitmedi, Jimmie."

Martin Evans'ın anlattığına göre Jim, "Hayır, Norma Jeane," diye yanıtladı. "Sadece oyunculuğun zor bir iş olduğunu bilmeni istiyoruz. Sen o kadar güçlü değilsin. O modellik ajansında kimden akıl alıyorsun bilmiyorum ama kafanı saçma sapan fikirlerle doldurdukları ortada. Bu işler sana göre değil."

Norma Jeane kısa bir süre sessiz kaldı. Tam konuşacakken Jim sözlü saldırıya geçti. Öfkeliydi çünkü yetimhaneye gitmemek için onu kullandığını ve şimdi işinin bittiğini düşünüyordu. Norma Jeane kendi hayatına devam etmeden önce ona daha ne kadar teşekkür etmesi gerektiğini sordu. Jim onu dengesizlikle suçladı ve daha kötüsü Gladys'le bir sürü ortak noktası olduğunu söyledi. Tabii ikisinin de akıl hastası olduğunu ima ediyordu. Bunun ardından Jim, arkadaşı Martin'le karısını

yalnız bırakıp odadan fırladı. "Norma Jeane ağlamaya başladı," diye anlatıyor Martin Evans. Onu bir süre izlemiş ve gözyaşları içindeyken bile ne kadar güzel göründüğünü düşünmüş.

Sonunda Norma Jeane ona döndü ve "Beni buradan götür lütfen," dedi ayağa kalkarak. "Beni buradan ve bu zamandan götür."

Norma Jeane 20th Century-Fox'la Anlaşma İmzalıyor

"Sen beyazperde için yaratılmışsın, Norma Jeane." Bunu o kadar çok fotoğrafçıdan duymuştu ki doğru olup olmadığını merak ediyordu. Aslına bakılırsa o ana dek fotoğrafını çeken tüm erkekler onu film piyasasına girmesi için cesaretlendirmeye çalışmıştı. Harika resim veriyordu ve kimseye benzemeyen havası, fotoğraf makineleri tarafından kolayca yakalanıyordu. Bu görünüşünün sinema perdesine nasıl yansıyacağı merak konusuydu. Yine de sinema gözünü korkutuyordu. Zira hiç oyunculuk tecrübesi yoktu. Çoğu ünlü aktrisin deneyimleri arasında saydığı okul oyunlarında bile rol almamıştı.

"Rol yapabilir miyim bilmiyorum," dedi Ana teyzesine. "Hayatım, sen hayatın boyunca rol yaptın," diye yanıtladı Ana. Zaten sezgileri daima kuvvetli olmuştu. "Ne kastettiğimi biliyorsun, değil mi?" Bu doğruydu. Norma Jeane bütün hayatını ortama ayak uydurmaya ve daha iyi olmaya çalışarak geçirmişti. Kabul edilen biri olmayı ummuştu. "Sen aklına koyduğunu yaparsın," diyordu Ana sürekli. "Biliyorsun

Christian Science'ın baş harfleri C.S.* aynı zamanda başka bir anlama geliyor." Norma Jeane güldü. Bunu defalarca duymuştu. Ana son noktayı koydu. "Benim içgüdülerim oyuncu olmak istiyorsan rol yapabileceğini söylüyor."

Ana'dan ilham alan ve 1946 yılının ilk ayları boyunca konuştuğu herkesçe cesaretlendirilen Norma Jeane Mortensen kendine Hollywood'da bir gelecek tasarlamaya başladı. Yıllar sonra şöyle diyecekti: "Hollywood gecelerini seyrederken *Benim gibi oturmuş film yıldızı olmayı hayal eden binlerce kız vardır,* diye düşünürdüm. *Ama onları kafama takmayacağım. Çünkü en büyük hayali ben kuruyorum,* derdim."

Norma Jeane, Jim'den boşanmaya kesinkes karar vermeden önce, modellik menajeri ve işinin ehli Emmeline Snively onun için film olanakları araştırmaya başlamıştı bile. Olaylar birbirini izledi ve nihayet 20th Century Fox adına yeni yetenekler kovalayan Ben Lyon'la bir görüşme ayarlandı. Norma Jeane aşırı heyecanlıydı ama 17 Temmuz 1946'da cesaretini toplayıp bu görüşmeye gitti. Ben Lyon ona 1944 yapımı ve başarılı bir Moss Hart Broadway oyunundan beyazperdeye uyarlanan *Winged Victory* filminin senaryosundan birkaç sayfa uzattı. Norma Jeane okumayı başarıyla tamamlamış olmalı ki Lyon ona hemen bir deneme çekimi ayarladı.

İki gün sonra Norma Jeane kendini 20th Century Fox stüdyolarında, yeni Betty Grable filmi *Mother Wore Tights*'ın setinde buldu. 1946'da Fox'un kontratı altında çalışan birçok büyük aktör ve aktris vardı. Henry Fonda, Gene Tierney, Tyrone Power, Betty Grable, Anne Baxter, Rex Harrison, Maureen O'Hara ve Vivian Blaine bu etkileyici listenin parlak yıldızlarıydı.

* Common sense: Sağduyu. Ç.N.

Norma Jeane'in sessiz deneme çekimini görüntü yönetmeni Leon Shamroy gerçekleştirdi. Yerleri süpüren kabarık etekli Norma Jeane'e kameranın önünde durup birkaç basit hareket yapması söylendi. Aşağı yukarı ağır adımlarla dolaşacak, bir tabureye oturacak, setteki bir pencereye doğru yürüyecekti. Heyecandan yerinde duramayan Norma Jeane kameranın önünde utangaçlığından kurtulup rahat, kendinden emin ve en önemlisi inanılmaz güzelliğini cesurca sergileyen bir kadına dönüştü. "Bu kız yeni Jean Harlow olacak diye düşündüm," dedi Leon Shamroy o gün hatırlatıldığında. "Doğal güzelliği ve hafif mahcubiyeti ona esrarengiz bir hava veriyordu. İçim ürpermişti. Sessiz sinema döneminden beri ilk kez böyle birini görüyordum. Gloria Swanson gibi eşsiz bir güzelliği, Jean Harlow'unkine benzer bir seksapeli vardı. Deneme çekimindeki her bir kareden seks fışkırıyordu. Ses bandına ihtiyacı yoktu. Bu etkiyi sırf görsellikle yaratabiliyordu. Bize istenen her duyguyu verebileceğini gösterdi." Stüdyonun onunla ilgilendiği su götürmezdi çünkü başka bir deneme yapmasını istediler. Bu sefer çekim teknikolor olacaktı. Kontrat imzalaması an meselesiydi.

Fakat Fox'un başkanı Darryl Zanuck, Norma Jeane'in deneme çekimlerini gören başkaları kadar coşkulu tepki vermedi. (İşin ilginç yanı bu adam hiçbir zaman onun hayranlarından biri olmayacaktı. Marilyn Monroe, şirketine bir servet kazandırırken bile.) Ne var ki Norma Jeane'de kontrat imzalayacak potansiyel olduğuna karar verdi. Altı ay boyunca haftada 75 dolar alacaktı. Stüdyo isterse ikinci altı ay için yeni bir anlaşma yapacak ve maaşı ikiye katlanacaktı. Norma Jeane çalışsın çalışmasın bu parayı alacaktı. Belki fazla değildi ama bir yerden başlaması gerekiyordu ve çok heyecanlıydı.

Tabii Norma Jeane'in hayatındaki bu değişiklik en çok onu sürekli kollayıp cesaretlendiren Grace teyzeyi sevindirdi. Norma Jeane henüz bir yıldız değildi ama kısa sürede çok yol katetmişti. O sırada sadece yirmisindeydi. California'da yasal bir anlaşma imzalayabilmesi için bir yıl daha büyümesi gerekiyordu. Dolayısıyla 24 Ağustos 1946'da onun adına kontratı imzalayacak tek bir kişi vardı: Grace Goddard.

20th Century Fox'la anlaşmasının son noktasına gelmek üzereyken Norma Jean Dougherty, Ben Lyon'ın ofisine çağrıldı. Bir sorun vardı: İsmi. Lyon soyadını fazlasıyla uzun ve telaffuzu zor buluyordu. "İnsanlar *Doe-herty* mi, *Do-gerty* mi bilemeyecek," dedi. "Değiştirmemiz gerek. Hem çok da çocuksu. Bize kırılgan görüntünü dengeleyecek bir şey lazım. Aynı zamanda klas olmalı." Norma Jeane bu konuda ne hissetti? Açıkçası nasıl yanıt vercceğini bilemiyordu. Ama Jim'le boşanmak üzereydi ve onun soyadını taşıması için bir sebep göremiyordu. Kabul etti. Sonunda Lyon'la ikisi Marilyn Monroe'da karar kıldı. Norma Jeane, Lyon'a, 1920'lerin Broadway aktrisi ve bir zamanlar beraber olduğu Marilyn Miller'ı hatırlatıyordu. Monroe ise Norma Jeane'in annesinin kızlık soyadıydı.

Aslında Norma Jeane bu isimden tam olarak emin değildi ama Lyon o kadar hevesliydi ki itiraz edemedi. "Pekala," dedi gözlerinde muzip bir pırıltıyla. "Galiba artık Marilyn Monroe'yum."*

---

* Oyuncu koçu ve arkadaşı Michael Shaw o günleri şöyle hatırlıyor: "Stüdyo adını değiştirdiğinde tamam dedi ama bu konuda pek heyecanlı değildi. Bana 'Marilyn'in nasıl yazılacağını bile bilmiyorum!' diye dert yandı. Çok sıkıntılı görünüyordu. Mırıltıyı andıran sesiyle 'İçinde iki *i* var, değil mi, hayatım?' diye sordu. 'Sanırım evet,' dedim ama sonra bir tane *i* olduğu ortaya çıktı."

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Marilyn

Marilyn, Gladys'i Anlamaya Çalışıyor

1946 yazıydı. Marilyn'in üvey ablası Berniece Baker Miracle'ın sabrı tükenmişti. Artık Gladys Baker'la tanışmalıydı. Annesini hiç hatırlamıyordu. Gladys onu yıllar önce Kentucky'de bıraktığında küçücük bir kızdı. Şimdi Gladys hastaneden çıkmıştı ve Berniece anneyle kızın yeniden kavuşma zamanının geldiğini hissediyordu. Fakat Marilyn o kadar emin değildi. Gladys serbest kaldığından beri onunla ve Ana teyzeyle yaşıyordu. Dolayısıyla annesinin iyi olmadığını biliyordu. Annelik duyguları şöyle dursun, sevgisini ya da bir insana duyduğu yakınlığı bile göstermekten acizdi. Ayrıca son derece alıngan ve kavgacıydı. Marilyn, Gladys'in birkaç densiz laf edip Berniece'in duygularını incitmesinden korkuyordu. "Annemizin hayalindeki görüntüsü gerçek hayattaki halinden bin kat iyi," dedi Berniece'e. "Belki onu orada bıraksan daha iyi olur." Üvey ablasının hayalkırıklığına uğramasını istemiyordu. Ancak Berniece'i durdurmak olanaksızdı. Annesini görmek için

üç ay Ana teyzede kalmakta kararlıydı. Yanında küçük kızı Mona Rae'yi de getirecekti. Kocası işinden bu kadar uzun süre ayrılamayacağı için evlerinde kalacaktı.

Berniece'le Mona Rae'nin Michigan'dan geleceği gün Marilyn arabasıyla Ana, Grace ve Gladys'i Burbank Havaalanı'na onları karşılamaya götürdü. Kadınlar akrabalarını taşıyan uçağın piste inmesini heyecanla bekledi. Hiç şüphesiz Marilyn Monroe, Ana ve Grace kaygılıydı. Gladys uzun zaman önce kaybettiği kızını görünce nasıl bir tepki verecekti acaba? Berniece'le Mona Rae uçağın metal merdiveninin başında belirdiğinde Marilyn onlara doğru koştu. Merdivenin dibinde kucaklaştılar. İkisini Ana teyzeyle tanıştırdığında yine sevgi dolu bir kucaklaşma yaşandı. Tabii Grace de Berniece'le kızına sarıldı. "Ve bu da annemiz, Berniece," dedi Marilyn sonunda. Gladys'e döndü. "Anne bak bu Berniece." Berniece ilk önce annesinin kısa bukleler halindeki kır saçlarını farkettiğini söyleyecekti. Gladys'in kaskatı durduğu gözünden kaçmamıştı. Kolları iki yanında, hiçbir tepki vermeden dikiliyordu. Şaşkına dönen Berniece, Gladys'e sarıldı. Gladys karşılık olarak kollarını bir anlığına kızının beline doladı ve sırtını okşadı. Doğrusu tuhaf bir kucaklaşmaydı. Grace Goddard, Gladys'in büyük kızıyla karşılaşmasını bir kuzenine yazdı. "Sanki kendi kendine neden buradaki herkes aynı hissi paylaşıyor ve ben neden paylaşmıyorum, ben neden hissetmiyorum diye soruyordu."

Ana'nın evine gittiklerinde Marilyn'in yukarıda Ana'yla uyumasına karar verdiler. Berniece ve Mona Rae, Gladys'le aşağıdaki dairede kalacaktı. Bu, Berniece'le Gladys'in aynı yatakta, Mona Rae'nin köşedeki açılabilir kanepede yatacağı anlamına geliyordu. Geçmiş düşünüldüğünde bu tip ayarlamaların Gladys için ne kadar zor olduğunu tahmin etmek güç değil. "Bu, Marilyn'in fikriydi. Bilhassa yaptı. Berniece'le an-

nesinin bir bağ kuracağını umuyordu," diye açıklıyor bir akrabası. "Annesinin bir şeyler *hissetmesini* istiyordu. Gladys'in duygusal bakımdan gelişme göstermesini bekledi durdu. Ne yazık ki bu hiçbir zaman olmadı."

Günler haftalara dönüştükçe Gladys'in hiç durmadan Marilyn'in yeni kariyerini eleştirmesi Berniece'i rahatsız etmeye başladı. Özellikle bir günü iyi hatırlıyordu. Marilyn aynanın karşısında bazı sözcükleri doğru telaffuz etme çalışması yapıyordu. "Ah, ne saçma," dedi Gladys kızına. "Hayatta uğraşmaya değer şeyler yapmalısın. Bunu değil." Marilyn stüdyodaki oyunculuk dersleri için diksiyonunu düzeltmesi gerektiğini anlatmaya çalıştı ama Gladys dinlemek bile istemedi.

Bu sahneye tanık olan Berniece annesini bir köşeye çekti. "Norma Jeane'i cesaretlendirmelisin. Kız başarılı olmak için çok çalışıyor. Sense sürekli yoluna taş koyuyorsun." Gladys kaba bir tavırla kendi kendine mırıldanınca Berniece ona laf anlatamayacağını anlayıp uzaklaştı.

Kısa bir süre sonra Norma Jeane, Emmeline Snively'den gelen telefonla sarsıldı. "Annenin burada olduğunu bilmek istersin diye düşündüm," dedi Emmeline. Gladys o sabah kalkıp hemşire üniformasını giymiş, bir taksi tutmuş ve Snively'nin ajansı Blue Book'un bulunduğu Ambassador Otel'e gitmişti. Snively'nin ofisine dalmış ve ona kızının kariyeri konusunda çok mutsuz olduğunu, Norma Jeane'in bu işleri bırakmasını istediğini söylemişti. Snively biraz şaşırdıysa da durumu iyi idare etmişti. Gladys'e bunun anne kız arasında bir mesele olduğunu, ajansı ilgilendirmediğini ve sorununu Norma Jeane'le halletmesi gerektiğini anlatmıştı. Fakat Gladys'in ofisi terketmeden önce söyleyeceği son bir söz vardı: "Genç kızların gözünü boyayıp hayatlarını poz vererek mahvetmesine sebep oluyorsunuz. Bu yap-

tığınız çok yanlış." Snively bunları Norma Jeane'e anlattığında genç aktris adayı utançtan yerin dibine geçti. Gladys ona kariyeri konusunda kimden destek aldığını sormuş, o da Snively'den bahsetmişti. Annesinin ajansın izini sürüp Snively'yle konuşacağı aklının ucundan bile geçmemişti. O akşam Gladys'le tartıştılar ve Norma Jeane annesine, "Bir daha sakın işime burnunu sokma," dedi. Gladys omuz silkti. "Pekala, madem istediğin bu, öyle olsun. Bildiğini yap. Artık umrumda değil." Sonra odasına gidip kapıyı öyle bir çarptı ki sesi bütün evde yankılandı. "Neden hep öfkeli?" diye sordu Berniece.

Gladys'i tek yatıştıran, Ana'nın pazarları evdeki tüm kadınları Christian Science'ın ayinine götürmesiydi. Hastaneden çıktığından beri bu mezhebe duyduğu ilgiyi bir an bile yitirmemişti. Sanki hayatını dengeleyemediğinin kendi de farkındaydı ve onun üzerinde yeniden kontrol kazanmak için her yolu deniyordu. Evde Christian Science'la onun kadar ilgili diğer iki kişiyse Ana'yla Marilyn'di. İkisi sabahın erken saatlerine dek Christian Science'ın en önemli kitabı, Mary Baker Eddy'nin *Science and Health*'ini (Bilim ve Sağlık) okuyordu. Marilyn, Jim Dougherty'yle evlenmeden önce bu inanışla ilgileniyordu ve boşanmasının ardından merakı tekrar uyanmıştı. Gladys'i daha sonraları, 1970'lerde bir dinlenme evinde tanıyan birinin, Marilyn'in Christian Science'a bağlılığıyla ilgili ilginç bir teorisi var:

"Her zaman insan etkileşimi üzerine uzmanlaşmaya çabaladı. Bir düşünün, durmadan şöyle davranırsam ne yaparlar, böyle yaparsam beni çekici bulurlar mı diye sorguladı. Sevilmek için nasıl bir yol izlemeliydi? Bütün hayatı boyunca bu konu üzerinde çalıştı. Sanırım bunun sebebi annesinin aklının yerinde olmadığını bilmesiydi. Kendisinin de ruhsal rahatsız-

lıklara meyilli olabileceğini tahmin ediyordu. Çünkü hem anneannesi hem annesi benzer kaderleri paylaşmıştı. Dolayısıyla insan beynini anlama ve zihninin işleyiş biçimini değiştirerek hayatını değiştirebilme kavramı ona cazip geliyordu. Tıpkı yüksek bir binanın ilk katına adım atmak gibiydi. Marilyn'in sözleri de bunu doğruluyor. *Bu konuda şimdiden yeterince çalışırsam annemin aklını kaçırmaya başladığı yaşa geldiğimde belki durumumu daha iyi kontrol edebilirim.* Böyle demişti. Bence daima, içinde saatli bir bomba olmasından korktu."

1946 yazıyla ilgili başka bir ilginç detay Gladys'in Kentucky'deki Margaret Cohen'e bir dizi mektup yollamasıdır. 1922'de bir yıl baktığı Norma Jeane artık yirmi yedi yaşındaydı. Gladys kızı görmek istediğini söylüyordu. "Kendi kızlarım beni anlamıyor, hatta bunu denemiyorlar bile," diye yazmıştı. Fakat Cohen ailesi, Gladys'in mektuplarını son derece rahatsız edici buldu. Bir kere onlara nasıl ulaştığını anlayamıyorlardı. Zira çoktan başka bir şehre taşınmışlardı. İkinci kaygı verici unsur da bir haftada beş mektup almalarıydı. Hepsi Norma Jeane'i görme ricalarıyla doluydu. Gladys satır aralarına bol miktarda Christian Science edebiyatı sıkıştırmıştı. Bu mektuplardan birinde Marilyn'in kariyerinden de söz ediyordu. "Ne yazık ki kızım Norma Jeane meslek olarak sinema oyunculuğunu seçti. Buna çok karşıyım. Fakat ne zaman onunla konuşsam bana el kaldırıyor ve işlerine burnumu sokmamamı söylüyor. Keşke fikirlerime değer veren bir çocuğum olsaydı ama Norma Jeane öyle değil." Cohen ailesi Gladys'in mektuplarından hiçbirine cevap vermedi.

Berniece'in uzun ziyaretinin tamamı endişe ve öfkeyle geçmedi. Bazı güzel günler de oldu. Mesela Marilyn, üvey ablasına Fox'a çektiği deneme filmini göstermek için sabırsızlanıyordu. Stüdyoda sadece ona özel bir gösterim ayarladı. Başka eğlenceli

anlar da vardı. Bazen maaile akşam yemeğine çıkıyorlardı. Haftasonları Marilyn onları Los Angeles çevresinde günübirlik gezilere götürüyordu. Grauman Çin Tiyatrosu'na, çiftçi pazarına, belli başlı şöhretlerin evlerine -sokak köşelerinde satılan haritalar yıldızların evlerinin yerini kesin ve net bir şekilde gösteriyordu, tabii ünlüler bu işten hiç memnun değildi- ve plaj da dahil olmak üzere Batı Sahili'nde bir sürü yere gittiler. Kadınların Santa Monica plajında hep birlikte çekilmiş birkaç fotoğrafı bile var. Bu gezilerde Marilyn'le Berniece hiç durmadan konuşurdu. İkisi çok iyi geçiniyordu. Bu sırada Ana'yla Grace, Gladys'i de sohbete çekmek için epey uğraş verirdi. Bazen başarılı oluyorlardı ama Gladys genelde kendi kabuğundaydı. "Neden bir türlü eğlenmiyor?" diye hayıflanıyordu Marilyn.

Gladys Baker hastanede belirli bir düzene alışmıştı. Yemek, açık hava aktivitesi, okuma ve uyku saatleri hep belirliydi. Öyle uzun zamandır bu şekilde yaşıyordu ki Ana ve Marilyn'le olan hayatında da aynı şeyi istiyordu. Her günün aynı geçeceğinden emin olmalıydı. Bu ona kendini güvende hissettiriyordu. Fakat Berniece'in gelişi Ana'nın evinde oturtmaya çalıştığı rutini altüst etmişti. Üç ayını, sonraki dakika nerede olacağını ve orada ne yapacağını bilmeden geçirdi. Yine de Marilyn annesinin hoşlanacağını düşündüğü programlar yapmak için çırpınıyor, ondan duygusal bir tepki alabileceğini umuyordu.

Bir gün Grace'ten onları Gladys'in babası Otis Elmore Monroe'nun -kendini asarak intihar eden- elleriyle inşa ettiği eve götürmesini istedi. Fakat bu potansiyel nostaljik yolculuk bile Gladys'in kalbine ulaşmadı ve eski evini gördüğünde en ufak bir tepki vermedi.

Marilyn sonra Grace'e, onları Gladys'in yıllar önce Hollywood'da aldığı eve götürmesini rica etti. Gladys o evde

kısa bir süre Marilyn ve Atkinson'larla yaşamıştı. Herhalde bu kez tepki verirdi. Çünkü orası aynı zamanda psikoz döneminin başladığı ve akıl hastanesine götürüldüğü evdi. Kadınlar uzun süre evin karşısındaki sokakta, arabanın içinde oturup mobilyalardan, Marilyn'in çok sevdiği ve Gladys'in bir gün çalmayı öğreneceğini söylediği piyanodan, salondaki çiçeklerden ve aydınlık mutfaktan bahsetti. Hiçbir şey. Gladys hiçbir şey hissetmedi.

Gladys'e Ulaşmak

Jim Dougherty'yle yaptığı korkunç konuşmadan birkaç ay sonra, 13 Eylül 1946'da, Norma Jeane ve birlikte yaşadığını söylediği kadın -Minnie Wilette adında, altmış dokuz yaşında bir dul- Nevada, Reno'da hakim karşısına çıktı.

Jim tarafından itiraz edilmeyen davada -aslında itiraz edebilirdi çünkü karısı son altı ayını Las Vegas'ta geçirmemişti- Norma Jeane kocasının uyguladığı aşırı ruhsal baskının sağlığını tehdit ettiğini söyledi. Avukatı birkaç soru sordu. Artık Nevada'da kalmayı mı düşünüyordu? "Evet," dedi Norma Jeane. Mayıs'ta buraya gelirken de planı bu muydu? Evet. O zaman da Nevada'ya yerleşmeyi düşünüyordu, öyle mi? Evet. Sonra Dougherty'nin hangi bakımlardan kötü davrandığını anlatması istendi. Norma Jeane şöyle yanıt verdi: "Kocam bana destek olmadı ve çalışmama karşı çıktı. Beni sürekli eleştiriyordu. Öfkeli bir yapısı vardır. Beni üç farklı yerde ve arkadaşlarımın önünde küçük düşürdü. Bizim için bir yuva kurmaya çalışmadı." Davranışlarının onu

üzdüğünü ve gerdiğini söyledi. Evliliklerini kurtarma şansları olmadığını, kocasının bu durumu düzeltmesini mümkün görmediğini belirtti. Hakim boşanmayı onayladı. Duruşma ancak beş dakika sürmüştü. Sonra Marilyn ilk uçağa atlayıp Los Angeles'a geri döndü.

Eve vardığında mutluluğu yüzünden okunuyordu. "Ana teyzeye geldiğinde yerinde duramıyordu," diye hatırladı Berniece sonradan. "Beni görünce boynuma atladı. *Artık özgür bir kadınım. Bunu kutlamalıyız,* dedi gülerek."

Sonra Marilyn evde Gladys'i buldu. Geçmişte annesiyle pek çok kereler iletişim kurmaya çalışıp başarılı olamamıştı. Ama bu kez umutluydu. Belki yeni elde ettiği hürriyet ve önünde uzanan parlak kariyer yüzünden içi coşmuştu ve heyecanını Gladys'e de bulaştırabileceğini düşündü. Ki öyle de oldu. Anne kız akşamın çoğunu birlikte geçirip şehirde yiyecekleri yemek için hazırlandı. Evdeki tüm hanımlar Gladys'in geri dönüşüne tanık oldu ve asla bitmeyecekmiş gibi görünen kasvetinden nihayet kurtulduğunu umdular. Marilyn ne zaman annesinde ufacık bir gelişme görse heyecana kapılıyordu zaten. Asla değişmeyen bir fikri vardı: Annesi doğru şekilde idare edildiği ve çevresindekiler belirli bir enerji yaydığı sürece akıl sağlığını koruyacaktı. Geçmişte bir sürü taktik deneyip sonuç elde edememişti. Fakat o gece, sanki her zamankinden derine inip Gladys'in tepki verdiği bir karaktere bürünmüştü. Annesinin hayatında kıvılcım yakan neşeli bir karaktere.

O gece hep birlikte Los Angeles'ın merkezindeki Pacific Seas Restoran'a gittiklerinde Marilyn akşamki ruh halini sürdürdü. Yeni büründüğü karakter kendinden emin olduğu kadar kırılgan, çekici ama ağırbaşlı, kaygısız ve mutluydu. Flörtöz ve... komikti. Gladys kızını izlemekten memnun görünüyordu. O

gece masada Gladys, Ana, Grace, kızkardeşi Eunice, Marilyn ve üvey ablası Berniece vardı. Berniece'in kızı Mona Rae de yanlarındaydı ve ileride annesinin akşama dair bazı detayları hatırlamasına katkıda bulunacaktı.

Los Angeles'taki Pacific Seas Restoran'ı Beverly Kramer'ın babası Marvin işletiyordu. Grace'in kocası, Doc'ın iyi arkadaşıydı. Beverly restoranda garsonluk yapıyordu ve o zamanlar on sekiz yaşındaydı. "Grace aileyi sık sık restorana getirirdi," diye anlatıyor Beverly. "O gecenin fotoğraflarını da gördüm, dolayısıyla gayet iyi hatırlıyorum."

Marilyn kadehini kaldırdı. "Hadi, şerefe içelim. Geleceğe ve herkese."

"Evet, geleceğe," dedi Grace.

"Geleceğe!" diye bağırdılar ve kadehler tokuşturuldu.

Marilyn, Gladys'e sıcacık gülümseyerek tekrarladı. "Geleceğe, anne." İşte o zaman Gladys kadehini kızına doğru kaldırdı. Kısa bir andı. Ama herkes görmüştü ve yanılmıyorlardı. Gladys gülümsemişti.

"Gladys için endişeleniyorlardı," diyor Beverly Kramer. "Ne zaman restorana gelse mutsuz görünürdü. Ama o gece sevinçliydi. Gülümsüyordu. Herkesle, özellikle de Norma Jeane'le iyi anlaşıyor gibiydi."

Gecenin ilerleyen saatlerinde Polinezya stili bir orkestra o adaların müziklerini çaldı ve bir grup kız tek bir mikrofonun etrafında şarkılar söyledi. Bir noktada kızlar masaların arasına dalıp onlarla sahnede hula dansı yapacak gönüllüler aramaya başladı. Beverly Kramer o anı iyi hatırlıyor. "Marilyn seçilmeyi bile beklemeden yerinden fırlayıp sahneye çıktı ve grubun toplanmasını bekledi. Komik bir gösteri oldu. Zorla kaldırılan konuklar isteksizce çabalıyor, diğerleri alkışlıyordu. Fakat

Marilyn orkestranın çaldığı parçaya aşinaydı. Bing Crosby'nin filmi *Waikiki Wedding*'den *Blue Hawaii*'yi çalıyorlardı. Şarkıyı söylemeye başladı." Marilyn o kadar profesyoneldi ki sahnedekilerden bazıları için tuhaf bir durum oluşmuş, kadınların çoğu çaktırmadan yerine geçmişti. "Ama Gladys kızının şarkı söylemesine bayıldı," diyor Beverly Kramer. "Gülümsediğini hatırlıyorum. Gerçekten harika bir gülümsemesi vardı."

Marilyn'in annesi konusunda ilerleme kaydettiği günlerde Gladys şok edici bir duyuru yaptı. Kahvaltıda Marilyn'e hüzünlü gözlerle baktı ve "Biliyorsun, beni burada sonsuza dek tutamazsın, Norma Jeane," dedi. Bu kafa karıştırıcı bir cümleydi. Marilyn ne tepki vermesi gerektiğini kestiremedi. Gladys daha sonra odasına gidip eşyalarını toplamaya başladı. Marilyn peşinden geldiğinde kararını verdiğini, Oregon'a Dora teyzenin yanına döneceğini açıkladı. "Lütfen, benimle kal, anne," diye yalvardı Marilyn. Gitmemesini, aklının onda kalacağını söyledi ama Gladys'in inadı tutmuştu. İkna olması imkansızdı. Marilyn en azından bir gün daha beklemesini söyleyince kabul etti.

Ertesi gün Marilyn alışverişe çıkıp annesine bir hediye aldı. Bunu bir kutuya koydu, paketledi ve o gece Gladys'e verdi. Kutunun içinden bembeyaz bir hemşire üniforması çıktı. Marilyn gözlerinde yaşlarla, "Seveceğini düşündüm, anne," dedi. Gladys üniformayı üzerine tutup "Bana olacağına emin misin?" diye sordu kuşkuyla. Marilyn, "Kesinlikle evet," diye başını sallayınca gülümsedi ve üniformayı kutuya koydu. "İyi o zaman."

Ertesi gün Berniece'le Marilyn annelerini otobüs durağına götürdü, ona Oregon için bilet aldı ve Gladys'i gözyaşları içinde uğurladı. Berniece onu tekrar göreceklerinden emindi ama Marilyn'in şüpheleri vardı.

İki hafta sonra Marilyn, Oregon'daki Dora teyzeyi arayıp annesiyle konuşmak istedi. Belki Dora'nın söylediği o kadar şaşırtıcı değildi ama yine de şok etkisi yarattı. Gladys oraya hiç gitmemişti.

Wayne Bolender'dan Baba Tavsiyesi

Marilyn Monroe annesi Gladys Baker'la geçirdiği son günleri nasıl yorumlayacağını bilmiyordu. Hayatında bir değişiklik yapabildiğinden bile emin değildi. Tek umudu beraber geçirdikleri günlerin Gladys'e iyi geldiğiydi. Fakat sonradan Gladys'in Berniece'le ikisini hiç özlemeyeceğini bildiğini söyleyecekti ve bu gerçek kalbini acıtıyordu. İşin ilginç yanı teselliyi eski kocası James Dougherty'de aradı. Dougherty'nin arkadaşı Martin Evans olayı şöyle hatırlıyor: "Jim bana Norma Jeane'den dokunaklı bir mektup aldığını söyledi. Son günlerde annesiyle oldukça fazla zaman geçirmiş ve bu kolay olmamıştı. Kadın ruh hastasıydı ve hiçbir iz bırakmadan ortadan kaybolmuştu. Norma Jeane polisin ne yapabileceğini merak ediyordu. Bütün Batı Sahili'ni didik didik etmeleri gerekecekti. Jim ona cevap yazıp meseleyi yüz yüze görüşmelerini istedi. *Mektupla anlaşmak zor olur,* dedi. Ama bildiğim kadarıyla bu buluşma asla gerçekleşmedi."

Marilyn o dönemde can sıkıcı bir haber daha aldı. Kontrol için gittiği jinekolog çocuk sahibi olmasını zorlaştıracak bazı sorunlar tespit etti. Aslında bu konuda hiçbir zaman kesin bir karara varmamıştı. Bazı günler çocuk fikri ona uzak geliyordu.

Ona bakamayacağından ve bebeğinin onun gibi yetimhaneye düşeceğinden korkuyordu. Bazı günlerse mükemmel bir anne olacağını düşünüyor, annesinin ona veremediği sevgiyi ve güzel hayatı kızına ya da oğluna verebileceğine inanıyordu. Bazen de korkunç bir kaygıya kapılıyordu. Ya bebeği anneannesi ya da annesi gibi olursa ne yapardı? Son zamanlarda kendi akıl sağlığından bile endişe ettiği zamanlar oluyordu. Böyle sorunları varken dünyaya bir çocuk getirmek mantıklı mıydı? Ne düşüneceğini bilmiyordu. Dolayısıyla küçük bir kızken gerçek sevgiyi hissettiği yere gitmeye ve onlara akıl danışmaya karar verdi. Bolender'lara. Ziyaretine bir mazeret uydurdu. Sözüm ona birlikte büyüdüğü üvey kardeşi Lester'dan Jim Dougherty'nin evinde kalan birkaç parça mobilyasını taşımaya yardım etmesini istiyordu. Hawthorne'a arabayla tek başına gitti. Vardığında Ida evde değildi. Kapıyı Wayne açtı ve onu içeri alıp onları ziyarete gelen yeğeniyle tanıştırdı. Yine birlikte evlatlık olarak büyüdüğü kızkardeşi Nancy Jeffrey o yeğenin yazdığı bir mektuptan şöyle bir alıntı yapıyor: "*O gün Wayne'i görmeye gelmiştim. İçeri Norma Jeane girdi. Lester'dan eski kocasının evinde kalan eşyalarını taşımaya yardım etmesini rica etti. Wayne amcayla derin bir sohbete daldılar. Norma Jeane'in canını sıkan bazı konular vardı. Bir çocuğu olursa annesine benzemesinden endişeleniyordu. Sanırım Wayne amcanın sağduyusuna ihtiyaç duymuştu. Bildiğim kadarıyla o hayatındaki tek aklı başında adamdı.*"

Marilyn endişesini açıkladığında Wayne'in öğüdü açık ve netti. "Sen annen ve anneannen gibi değilsin. Della'yı tanıyordum. Gladys'i de öyle. Sen kesinlikle onlara benzemiyorsun."

Marilyn'in tek çaresi *babasının* doğruyu söylediğini umut etmekti.

Boşanmasından kısa bir süre sonra Marilyn, Ana teyzenin evinden Hollywood'daki kendi dairesine taşındı. 1946'nın geri kalanıyla 1947 hem hüsran ve hayalkırıklığı hem yeni heyecan ve mutluluklarla geçti. Stüdyo, biyografisini hazırlayıp medyaya gönderdi. Marilyn Monroe'nun bir yetim olduğu ve 20th Century-Fox'un müdürünün çocuğuna bakıcılık yaparken keşfedildiği söylendi. Klasik bir film stüdyosu saçmalığıydı. Ardından basın bir sürü asılsız iddiada bulundu. Dedikodular üretildi. Berniece Miracle'a bakılırsa Marilyn'in anne babasının öldüğünü söylemek Grace Goddard'ın fikriydi. Bu şekilde meraklı gazetecilerin Gladys'in izini sürmesini engelleyebileceklerini ummuştu. Marilyn de kesinlikle onunla aynı fikirdeydi. Taktikleri işe de yaradı. En azından bir süreliğine.

Ruhunu Satmak

Fox'la hızlı bir kontrata imza atmıştı ama yeni yeni ünlenen Marilyn Monroe bir süre hiçbir filmde rol alamadı. Şubat 1947'de Fox kontratını altı ay daha uzattı. Fakat Marilyn'in tek yaptığı basın bültenleri için mayolu ve gecelikli pozlar vermekti.

İlk filmi *Şaşırtıcı Bayan Pilgrim'i (The Shocking Miss Pilgrim-1947)* çevirdiğinde neredeyse yirmi bir yaşında olan Marilyn, kobalt mavisi gözleri ve altın sarısı ipeksi saçlarıyla güzelliğinin zirvesindeydi. Marilyn bu filmde telefon operatörü olarak bir anlığına görünür –ve adı geçmez. Öyle ki çoğu hayranı onu tanımakta bile güçlük çeker. 1947 yapımı *Tehlikeli Yıllar*'da (*Dangerous Years*) yine çok az görünür. (Hatta

Berniece'e, "Tanrı aşkına gözünü bile kırpma, yoksa beni kaçırırsın!" diye yazmıştır.) 1948'de gösterilen dört filmde daha rol aldı, eğer bazı kaynaklara göre Monroe'nun filmografisinde yer alan Jeane Crain-Dan Dailey müzikali *Benimsin (You Were Meant for Me)* de sayılacak olursa. Marilyn aynı zamanda *Yaz Fırtınası*'nda (*Scudda-Hoo! Scudda-Hay!-Summer Lightning*) de görülebilir. Bu film teknikolordur ve saçma sapan bir Indiana setinde geçer. June Haver, Lon McCallister'ın bir çift katırla onu etkileme çabalarına maruz kalırken on yaşındaki Natalie Wood, Haver'in arsız kızkardeşi olarak bu abuk sabuk senaryoya katkıda bulunur. Yıllar içinde pek çok kereler Marilyn'in sahnesinin filmden kesildiği iddia edildi. Hatta bunu Marilyn'le Fox yetkilileri bile söyledi. Ama doğru değildi. Sahne kesilmemişti. Sadece iki kelime ediyordu. Bir de bir kayığın içinde kameraya sırtı dönük görünüyordu.

"Ödü patlamıştı," diyor senaryoyu yazan F. Hugh Herbert'ın kızı Diana Herbert. "Kimseye belli etmeden onu babamın filmi gösterime hazırladığı odaya soktum ve bazı sahneleri kesilmeden önce gördü. Film boyunca sadece bir cümle ediyordu ama bana *Berbatım, değil mi*, diye fısıldadı. Oysa babam onunla aynı fikirde değildi. Bana Marilyn'in muhteşem olduğunu söyledi. Onun bir gün büyük bir yıldız olacağını düşünüyordu."

Aynı yıl, 1947'de, Fox pastoral Indiana setini Wyoming kırlarıyla, iki katırı ise beyaz bir atla değiştirdi ve *Wyoming'in Yeşil Otları*'nı *(Green Grass of Wyoming)* çekti. Marilyn'in yine adı geçmiyordu ama bu kez ekstradan, dörder çiftten oluşan grupların yaptığı bir dans sahnesinde görünüyordu. Sonra, Ağustos 1947'de, stüdyo kontratını yenilememeye karar verdi. Menajeri Harry Lipton o günü şöyle hatırlıyor: "Ona Fox'un yeni bir kontrat istemediğini söylediğimde dünyası yıkılmıştı

sanki. Ama tipik bir Marilyn davranışı sergileyerek kafasını salladı ve Önemli değil. Bu bir arz talep meselesi, dedi. Acemiliğine rağmen film piyasasını çözmüştü. Stüdyonun pek çok yıldız adayıyla anlaşma imzaladığını, bazılarının bir gecede şöhret olduğunu, bazılarınınsa kaybolup gittiğini biliyordu. Yine de gösteri devam etmeliydi."

1947'de Marilyn'in hayatında gelecekteki ruhsal sıkıntıların habercisi niteliğinde bazı ilginç olaylar yaşandı. Diana Herbert bunlardan birini hatırlıyor. Marilyn'le aynı yaşta olan Diana onunla *Yaz Fırtınası* çekilirken tanışıp arkadaş olmuştu. Film tamamlandığında ailesinin Bel Air'deki evinde çoğunlukla UCLA'den arkadaşlarının katıldığı bir havuz partisi vereceğini duyurdu. Marilyn memnuniyetle katılacağını söyledi. Dediğine göre, o gün yeni arkadaşı aktris Shelly Winters'la ikisinin Actors' Laboratory'de -çoğunlukla New York'tan gelen aktör, aktris, yönetmen ve senaristlerin katıldığı bir çalışma- dersi vardı. Sonrasında partiye gelecekti.

Marilyn partinin yapıldığı eve çok geç ulaştı. "Sessizce geldi. Elinde plaj çantası vardı," diye anlatıyor Diana Herbert. "Onu soyunma odasına yönlendirmek için havuzdan çıktım. İçeriden bir türlü çıkmak bilmeyince kapıyı tıklatıp *Marilyn, iyi misin,* diye seslendim. *Evet,* dedi güçlükle duyulan bir sesle. *Beş dakikaya çıkıyorum. Daha giyinemedim.* Ben de havuza geri döndüm. Bir saat geçti ama Marilyn hala ortalarda yoktu. Yine soyunma odasının kapısını çaldım. *Hemen geliyorum,* dedi. Bu arada parti bitmek üzereydi. Herkes havuzdan çıkmış, gitmeye hazırlanıyordu. Biraz daha zaman geçti. Ben yine soyunma odasına gidip kapıyı çaldım. Ama... gitmişti. Oraya kadar gelip soyunma odasından çıkmamıştı." Yıllar ilerledikçe Marilyn'in hayatında buna benzer sayısız olay yaşanacaktı.

Yıl sonunda Lucille Ryman ve John Carroll adlı yeni *menajerleriyle* çalışmaya başladı. Aslında tam olarak menajer sayılmazlardı. Carroll bir aktördü ve iyi bağlantıları vardı. Lucille'se MGM'in yeni yetenekler bölümünde yönetmendi ve onun da iyi bağlantıları vardı. Nasıl bir anlaşma yaptıkları bilinmiyor. Belki onlara kendisini temsil etmeleri için maaş veriyordu. Ama bu pek mümkün değildi çünkü Marilyn'in parası yoktu. Ya da belki yaptığı işlerden komisyon alıyorlardı. Ama bu da uzak bir ihtimaldi. Zira Marilyn iş yapmıyordu. Neyse, zaten bunların pek önemi yok çünkü hayatına girdikleri gibi hızla çıktılar. Buna rağmen birtakım tuhaflıklara şahit oldular.

Carroll'ın karısı Lucille'in iddiası ilginç. Lucille'in söylediğine göre, Marilyn o dönem ona ve kocasına fahişelik yaptığını söylemişti. "Yemek parası için erkeklerle arabalarında şipşak seks yapıyordu. Bize bunu söylerken ne gururluydu ne utanıyordu. Müşterileriyle baştan anlaşıyor, yapması gerekeni yaptığında ona kahvaltı ya da öğle yemeği ısmarlıyorlardı." Lucille ayrıca Marilyn'in ona oturduğu küçük apartmandaki dairesinin soyulduğunu ve orada kalmaya korktuğunu söylediğini iddia etti. "İşler berbat, sokaklarda çalışmaya devam etmem gerek," demişti Marilyn. Dahası Lucille'e dokuz yaşında tecavüze uğradığını ve on bir yaşındayken her gün seks yaptığını anlatmıştı. "Bu kendini bize kabul ettirmek için bulduğu yoldu ve işe yaradı." Çift, Marilyn'in onlara ait bir dairede kalmasına izin verdi.

Marilyn'in sempati kazanmak için hikayeler uydurduğu biliniyor. Dolayısıyla Marilyn Monroe'nun hayat öyküsünü yazarken karşılaşılan en büyük sorun hangisinin doğru, hangisinin onun geniş hayal gücünün eseri olduğunu saptamak. Kısacası, hayatındaki insanlar Marilyn'i tanıdıkça dediği hiç-

bir şeye kesinkes itibar edilemeyeceğini öğreniyordu. Sonuçta, bu çiftin cömertliği sayesinde daha iyi koşullarda yaşamaya başladığı bir gerçek. Sonra 1947 Kasım'ında bir gece tuhaf bir şey oldu. Marilyn, Carroll'ları aradı. Çılgına dönmüş gibiydi.

"Çocuğun teki beni dikizliyor," dedi nefes nefese.

Lucille buna anlam veremedi. "Neden bahsediyorsun?"

"İzleniyorum."

"Ama nasıl?"

"Bir merdiveni var. Şu anda tepesinde ve bana bakıyor."

"Marilyn, hiçbir merdiven üçüncü kata kadar çıkmaz. Rüya görüyor olmalısın."

"Ama uyanığım. *Uyanığım!*"

Bu konuşma bitmek bilmeyince Carroll'lar çaresiz Marilyn'i evlerine davet etti. Genç oyuncu adayı onları sıkmaya başlamıştı ve ne yapacaklarını bilemiyorlardı. "Bir noktada durup düşündük ve hayatımızı onun yönettiğini farkettik. Sürekli arıyor, telefonda ağlıyordu," diyor Lucille. "Ne yapacağımızı şaşırmıştık. Saçma sapan bir ilişkiydi. Marilyn hayatını kontrol edemiyordu. Onu seviyorduk ama bu çılgınlığın sona ermesini istiyorduk."

Carroll'ların dileği çok geçmeden gerçek oldu ve Marilyn 1948'in başında hayatlarından çıktı. Şubat'ta onu bir partiye götürdüler. Marilyn orada Gloria Vanderbilt'in eski kocası, işadamı ve Hollywood'un namlı playboylarından Pat DeCicco'yla tanıştı. Pat aynı zamanda 20th Century-Fox'un altmış dokuz yaşındaki genel müdürü Joe Schenck'in ahbabıydı. Söylenenlere bakılırsa Schenck, DeCicco'dan bir cumartesi gecesi evinde düzenleyeceği poker partisi için birkaç manken ayarlamasını istemişti. DeCicco, Marilyn'e bu işle ilgilenip ilgilenmeyeceğini sordu. Tek yapacağı süslenip püslenip

Schenck'in arkadaşlarının içkilerini tazelemek ve belki onlara birkaç puro ikram etmekti. Basit görünüyordu. Aynı zamanda büyük bir fırsattı. Kabul etti. Tabii parti göründüğü kadar masum değildi ve Marilyn bunu ancak oraya gidince anladı. Erkek konuklar şov dünyasının kodamanlarıydı ve hanımların bazıları -hepsi manken ya da umut vaat eden aktrisler- kendilerini onların kucağına atmak için fırsat kolluyordu. Marilyn, Schenck'in yanından ayrılmadı. Gecenin sonunda Schenck onun için deli olduğunu farketmişti. "İnsanda elektrik çarpmış gibi bir etki yaratıyor. Adeta ışık saçıyor," diyordu. Ertesi gün Marilyn'i alması için bir limuzin yolladı ve birlikte yemeğe çıktılar. O gece Marilyn onunla yattı.

"Hoşlandığımı söyleyemem," dedi daha sonraları dublörü Evelyn Moriarty'ye, "ama başka seçeneğim yoktu sanırım." O geceyi ucuz ve bayağı olarak tanımladı. "Kendimi berbat hissettim. Ruhumu satmak gibiydi." Ama *Hollywood oyunu* diye adlandırdığı şeyin ne olduğunu anlamaya başlamıştı ve gösteri dünyasında isim yapmak istiyorsa bu oyunu oynamak zorundaydı. "Acı vericiydi," diye devam etti. "Ama gerçekti." Marilyn'le Schenck ilişkilerini bir süre daha kesintili olarak sürdürdü ve bazı kaynaklara göre Marilyn zaman içinde onu sevdi.

Schenck, Columbia Pictures'ın başındaki Harry Cohn'u Marilyn'in deneme çekimini görmeye ikna etti. Cohn fazla ilgilenmedi. Ama Marilyn'in deneme çekimi stüdyolarda dolaşmaya başladı ve nihayet Columbia'nın yetenek avcısı Max Arnow'un masasına ulaştı. Arnow genç yıldız adayından pek etkilenmemişti ama stüdyonun oyuncu koçlarından Natasha Lytess'a çekime bir bakmasını söyledi. Ne yazık ki o da pek heyecanlanmadı. Marilyn kimseyi etkileyememişti. Lytess onu yeterince kendine güvenli bulmadı. Fakat Natasha yine de bu

kızda ilginç bir şey olduğunu düşündü. Tanımlaması zordu. Belki güzelliği ve kırılganlığıyla ilgili bir şeydi. Onunla çalışmak istiyor, *biraz potansiyeli* olduğunu düşünüyordu. Harry Cohn, Marilyn'e altı aylık bir kontrat teklif etmeye karar verdi. Başlangıç tarihi 9 Mart 1948 olacak ve haftada 125 dolar alacaktı. Marilyn bir anda kendini Columbia Pictures'la anlaşma imzalamış olarak buldu.

Natasha

1948'de otuz beş yaşındaki Natasha Lytess, Marilyn Monroe'nun 10 Mart 1948'de ofisine ilk geldiğinde üzerinde kırmızı yün bir hırka ve çok kısa bir elbise olduğunu söyledi sonradan. Lytess'a bakılırsa *tıpkı bir fahişe gibi* giyinmişti. Marilyn'le tanışınca ondaki güven eksikliği konusundaki şüpheleri doğrulanmış oldu. "Kendi önemsizliğine bile sığınmaktan acizdi," diye anlattı o günü. Oysa Natasha başlı başına bir karakterdi. Kalem gibi ince vücudu ve solgun teni sağlığında bir sorun olduğu izlenimini veriyordu. Gözleri koyu renkli ve tehditkardı. Nadiren gülümserdi. Ciddi bir aktris ve oyuncu koçuydu. Ona bakılırsa ağzından çıkan her söz, oyunculuk açısından altın değerindeydi. Egosantrik ve eleştirel bir tipti. Fakat tüm bunlara rağmen mükemmel bir öğretmendi. Marilyn'e hayatının o döneminde güçlü biri lazımdı. Sadece hayal kurmakla yetinmeyip aksiyona geçen bir Grace Goddard. Natasha'nın evindeki ofisinde gösteri dünyasıyla ilgili etkileyici bir kütüphane vardı. Marilyn vakit kaybetmeden bu kitapları yalayıp yutmaya girişti. İki ka-

dın saatlerce oyunculuk sanatından bahsediyor ve Marilyn'in nasıl daha iyi olabileceğini konuşuyordu. Natasha, Marilyn'in diksiyonu, konuşma tarzı ve stili üzerinde çalıştı. Aslına bakarsanız Natasha'dan öğrendiklerinin bir kısmı ileride onun aleyhine olacaktı. Her bir heceyi abartarak telaffuz etmesi ve konuşmadan önce dudaklarını oynatması Natasha'yla çalışmasının getirdiği talihsiz sonuçlardır. Marilyn ileriki yıllarda bu alışkanlıklarını kırmak için epey uğraşacaktı. Bu tarz komediye uygundu ama dramatik rollere yakışmıyordu.

Natasha'yla çalışmaya ilk başladığında istenen bilgilerle doldurulabilecek boş bir yazı tahtası gibiydi. "Hiç cesareti yoktu," diyecekti Natasha onun için. "Kendi gölgesinden bile korkuyordu. Korkunç güvensizdi. Topluluk içinde rahatsız ve ürkekti. İnsanlarla ne konuşacağını bilmiyordu. *Ne demeliyim*, diye bana sorardı.

"Niteliklerini kullanmasını sağlamaya çalıştım. Kendi deneyimlerini yaratmasını. Ama bana kalırsa bunu asla yapamadı. Marilyn gerçek kimliğini reddetti. Sadece cinsel çekiciliğine güveniyordu. Bunun işe yaradığını biliyordu ve cazibesini bir yüzücü ya da balerin gibi zarafetle kullanıyordu."

Natasha, Marilyn'e, "Seni yeniden yaratmak istiyorum," dedi. "Seni büyük bir oyuncu olman için yoğuracağım. Gerçi bundan şüpheliyim ama... Ya da belki şimdilik emin değilim demeliyim. Ama önce kendini bana teslim etmelisin. Beni anlıyor musun?" Natasha'nın eşcinsel eğilimleri olduğu ortadaydı.

Marilyn anlamıştı. Ama razı olmayacaktı. Daha önce Joe Schenck'in isteğine boyun eğmiş ve kariyeri konusunda işe yarasa da pişman olmuştu. İçinden çabucak bir karar verdi. Aynısını Natasha Lytess için yapmayacaktı. Yine de kesin bir hayır demek istemiyordu. En azından şimdilik.

Bir oyuncu koçuyla öğrencisi arasında bir sürü duygu gidip gelir. Öğrenciyle öğretmen bu duyguları karakterlere, rollere geçirir, bazen de birbirine. Natasha'nın yayınlanmayan günlüğüne göre, bir gün Marilyn'e sarıldı ve "Seni sevmek istiyorum," dedi. Marilyn'in yanıtı, "Benimle çalıştığın sürece beni sevmek zorunda değilsin, Natasha," oldu. Marilyn yıllardır kadınlara istediklerini vermeye alışkındı. Ida'ya, Gladys'e, Grace'e. Ama artık buna bir çizgi çekmişe benziyordu.

Helena Albert o sıralar Natasha'nın diğer öğrencilerinden biri ve sırdaşıydı. "Natasha çoğu zaman işle özel hayatı birbirine karıştırırdı," diyor. "Bana da aynı şekilde yaklaşmıştı ama Marilyn hayatına girdikten sonra gözü kimseyi görmez oldu. Marilyn, Natasha'nın ona ne kadar değer verdiğini anlayınca geri adım atar diye düşünsem de o bunu avantaja çevirdi. Gerçi Natasha için işkence gibiydi. Ama onu pek umursadığını sanmıyorum. Marilyn için iyi bir öğretmen ve benzemeye çalıştığı zeki bir kadındı, hepsi o. Bunun devam etmesini istediği için onu suçlayamazsınız. Aslında bir gün dayanamayıp ona bu konuyu sordum."

Helena'nın anlattıklarına bakılırsa bir gün bir toplantı için Natasha'nın ofisine gitmişti. Eve girerken Natasha'yla karşılaştı. Gözyaşları içinde dışarı çıkıyordu. "Şimdi görüşemeyiz," dedi yanından geçerken. Helena içeri girdiğinde Marilyn'i bir iskemlede gözlerini boşluğa dikmiş halde buldu.

"Her şey yolunda mı?" diye sordu.

Marilyn dümdüz karşıya bakmaya devam etti.

"Marilyn, her şey yolunda mı?"

"Hayır, değil," dedi Marilyn sonunda. "Korkarım Natasha *hayır* kelimesinin anlamını bilmiyor. Ona defalarca anlatmaya çalıştım. Neden en iyi yaptığımız şeyi yapmıyoruz? Neden sadece oyunculuğa odaklanamıyoruz?"

"Biliyorsun, o kadar basit değil."

"Hayır, basit," dedi Marilyn. Ayağa kalkıp Helena'nın yüzüne baktı. "Hayatta her istediğini elde edemezsin. Ben de bir sürü şey istedim ama olmadı. Ne düşünüyorum biliyor musun? Bence Natasha şımarığın teki. Şimdiye dek her istediğini elde etmiş ve edemediğinde nasıl davranması gerektiğini bilmiyor."

Marilyn'in Natasha konusunda sabrının tükenmekle kalmayıp ona karşı katı davranmaya başladığı ve öğretmeniyle empati kuramadığı belliydi. Duygularını o kadar uzun yıllardır baskı altında tutuyor ve diğerlerinin istediği gibi bir insan olmaya çalışıyordu ki aynısını Natasha'nın neden yapamadığını anlayamıyordu. Eşyalarını topladı ve gitmeden önce Helena'ya döndü. "Onu görürsen üzgün olduğumu söyle. Yapabileceğim başka bir şey yok. Umarım çalışmamıza devam ederiz ama beni bırakmak isterse anlayış gösteririm." Böyle söyleyip evden ayrıldı.

"İşin aslını isterseniz, hayatım ve hislerim tamamen onun ellerindeydi," diyecekti Natasha Lytess yıllar sonra. "Ben yaşça büyüktüm. Öğretmendim. Ama ona bağlılığımı biliyor ve bu duygularımı sadece daha genç ve güzel bir insanın yapabileceği şekilde sömürüyordu. Bana muhtaç olduğunu söylüyordu. Oysa tam tersiydi. Onunla hayatım kendimi daimi olarak inkar etmekle geçti."

Ve bu durum altı yıl daha böyle sürecekti.

Hayalkırıklığı

14 Mart 1948'de, Marilyn'in Columbia'yla kontrat imzalamasından yalnızca bir hafta sonra, sevgili Ana teyzesi kalp rahatsızlığı yüzünden öldü. Altmış sekiz yaşındaydı. İşin tuhafı, Westwood Memorial Park'ta isimsiz bir mezara gömüldü ve üzerine ancak birkaç yıl sonra ufak bir mezar taşı dikildi. Geçmişte Marilyn'in kariyeriyle çok meşgul olduğu için cenaze törenine katılmadığı yazıldı. Ama üvey ablası Berniece bunu yalanladı. Marilyn asla Ana teyzenin cenazesini kaçırmazdı. Aslında Marilyn, Grace ve Doc Goddard'la birlikte kısa bir an artık yaşamayan Ana'ya bakmış ve gözyaşlarına boğularak diğerleri gelmeden önce oradan ayrılmıştı. Daha sonra Ana için, "Bana sevginin ne olduğunu öğreten insandı," dedi. Ana, Marilyn'e *The Potter* adında bir kitapla bir not bırakmıştı. "Marilyn, hayatım, bu kitabı mutlaka oku. Sana sadece sevgimi bırakabiliyorum. Ölüm ne bunu yok edebilecek ne beni senden uzaklaştırabilecek."

Marilyn Monroe, Ana'nın ölümünden sonra acınacak halde olduğunu söyleyecekti. Kendi deyişiyle, *umutlarından ve sorunlarından bahsedebileceği bir insan kalmamıştı.* Belki de kariyerinin bu dönemde renklenmeye başlaması büyük şanstı. Columbia için yaptığı ilk film, düşük bütçeli müzikal *Koro Kızları*'ydı (*Ladies of the Chorus*). Bu filmde başroldeydi ve iki şarkı söylüyordu. *Every Baby Needs a Da da Daddy*'yle *Anyone Can See I Love You.* Ve Adele Jergens'la iki düet yapıyordu. Ayrıca pek çok sahnede dans etmesi gerekiyordu ki bu Marilyn için gerçek bir sınavdı. *Koro Kızları* kısa bir filmdi. Sadece bir saat sürüyordu ve çekimi on gün-

de tamamlanmıştı ama Marilyn şaşılacak kadar başarılıydı. Şarkı söyleyişi ilham vericiydi. Ne var ki film aynı yıl gösterime girdiğinde Marilyn'in kariyerine hiçbir getirisi olmadı. Hatta sinema salonlarında gösterilmeye başladıktan kısa bir süre sonra Columbia, Marilyn'e yol verdi. Büyük bir hayalkırıklığıydı. "Odama gittim, yatağıma uzandım ve ağladım," diyecekti Marilyn. "Bir hafta ne yemek yedim ne konuştum ne saçlarımı taradım. Sanki Marilyn Monroe'nun cenazesini kaldırmışım gibi sürekli gözyaşı döküyordum. Bu kadar aptal olduğum ve çekiciliğimle ilgili hayaller kurduğum için kendimden nefret ediyordum. Bir gün yataktan kalkıp aynaya baktım. Korkunç bir şey olmuştu. Artık güzel değildim. Karşımda kaba suratlı, sıradan bir sarışın vardı."

Marilyn 1948 Haziran'ında Hollywood Studio Club'da iki kişilik bir odaya taşındı. Günlüğü 12 dolardı. Harcamalarını kısması gerekiyordu -işler umduğu gibi gitmemişti- ve taşınması bunun en iyi yolu gibiydi. Fakat oradan hiç hoşlanmadı çünkü ona yetimhaneyi hatırlatıyordu. *Koro Kızları*'nın müzik denetmenliğini yapan Fred Karger'la çıkıyordu ve ilişkileri iyi gitmiyordu.

Marilyn bu karanlık günler boyunca cesaretini yitirmedi. Yılın sonunda, televizyonda yayınlanan reklam filmlerinde rol almaya razı olacak kadar düşmüştü. Herhalde sinema kariyerinin sona erdiğini düşünüyordu. "Ama içimden bir his beni Norma Jeane olarak yaşadığım hayata dönmekten alıkoyuyordu," diye anlattı o günleri daha sonra. "Hırs ya da zengin ve ünlü olma isteği değildi. Keşfedilmemiş bir yeteneğim olduğunu hissettiğim falan da yoktu. Hatta kendimi güzel ve çekici bile bulmuyordum. Ama içimdeki o tuhaf çılgınlık pes etmeme izin vermiyordu bir şekilde. Sürekli benimle konuşmaya devam ediyordu."

Natasha, "Büyük patlamanı ne zaman yapacağını asla bilemezsin," diyordu Marilyn'e. "Ancak bu gerçekleştiğinde anlayacaksın." Dediği gibi oldu ve Marilyn için *o an* o yılın sonunda, film yapımcısı Sam Spiegel'ın evindeki yılbaşı partisine gittiğinde geldi. Akşamın ilerleyen saatlerinde William Morris Ajans'tan Johnny Hyde'la tanıştı. Marilyn tokalaşmak için elini uzattığında hayatı tamamen değişti. Artık hiçbir şey aynı olmayacaktı.

Johnny Hyde

Marilyn Monroe son birkaç yıl içinde gösteri dünyasından pek çok değişik karakterle tanışmıştı ama hiçbiri Johnny Hyde gibi değildi. Elli üç yaşındaydı, boyu ancak bir elli beşti, saçları seyrekleşip alnı iyice açılmıştı ve yakışıklı bir adam değildi. Üstüne üstlük boynu fazlasıyla kısaydı, ince ve uzun bir burnu vardı, gözleri birbirine çok yakındı. O kadar çelimsizdi ki hasta görünüyordu. Aslında gerçekten hastaydı ve kalp rahatsızlığı her hafta kardiyoloğunu ziyaret etmesini gerektirecek kadar ciddiydi. Rus bir sirk akrobatının oğlu olan Hyde adeta bir zıtlıklar kralıydı. Sıradan görüntüsünün ardında çok güçlü bir insan yatıyordu. Piyasanın saygı duyduğu biriydi ve işine delicesine bağlıydı. Hayattaki en büyük önceliği mesleğiydi. "Herkes Johnny'nin gösteri işiyle yatıp kalktığını bilirdi," demişti bir dostu bir keresinde. Rita Hayworth, Lana Turner ve Betty Hutton gibi birçok şöhretli aktris, kariyerini bu adama borçluydu. Aynı zamanda Bob Hope'u temsil ediyordu.

Johnny, Marilyn'le tanıştığında adeta dünyası durdu. Hayatında hiç bu kadar güzel birini görmemişti ve onu elde etmesi gerektiğini biliyordu. "İlginç bir adamdı," diyor William Morris Ajans'ta çalışan ve genelde Hyde'ın işlerini yapan, o sıralar on yedi yaşındaki Bill Davis. "Zehir gibi bir zekası vardı. Hırslı ve saldırgandı. Yakışıklı olmamasına rağmen kadınlar ondan hoşlanırdı. Görür görmez Marilyn Monroe'ya vuruldu. Kaldığı yere hediyeler ve aşk mektupları gönderiyordu. Marilyn'in onu görmezden gelmesi ya da terslemesi kolay değildi. Sonuçta Hyde güçlü biriydi ve Marilyn'in başı dertteydi. Kariyeri konusunda acil yardıma ihtiyacı vardı."

Johnny tanışmalarından kısa bir süre sonra Marilyn'e, "Seni bir yıldız yapacak kadar güçlüyüm," dedi. "Kontratlı bir oyuncu değil, gerçek bir yıldız!"

"Johnny Hyde'a oyunculuk hayallerimden bahsettiğimde gülümsemedi bile," diye anlatacaktı Marilyn. "Beni dinlerken kendinden geçmiş gibiydi. *Tabii ki bir yıldız olabilirsin*, dedi. Sinema tutkumu ciddiye alan ilk insandı ve sırf bunun için bile ona minnetim sonsuz." Marilyn belki biraz abartıyordu ama sözlerinde samimiydi.

"Anladığım kadarıyla anlaşmaları açık ve netti," diyor Bill Davis. "Marilyn filmlerde oynamak istediğini söyledi, Hyde da bunu yapabileceğini. Zaten piyasada güçlüydü. Bence onunla tanışmak Marilyn'in en büyük şansıydı. Hayatlarını değiştirmek için Hyde'la yatmaya hazır bir sürü yıldız adayı vardı. Elbette Marilyn adamla seks yapmak zorundaydı. Yani Hyde'ın da bir çıkarı olması lazımdı, değil mi? İşler böyle yürür."

Ocak 1949'da Marilyn kendini Johnny'yle Palm Springs'te buldu. Hyde evli olmasına rağmen ilişkileri orada başladı. Güç en büyük afrodizyaktı ve Marilyn onunla sadece kari-

yerine devam etmek için değil aynı zamanda çekici bulduğu için yattı. Sevişmeye başlamalarından bir ay sonra Marilyn, Üç Ahbap Çavuşlar Elmas Peşinde (*Love Happy*) diye aptal bir Marx Kardeşler filminde rol aldı. Düşük bütçeli bu United Artists yapımının tek özelliği, efsanevi Marx Kardeşler'in son filmi olmasıdır.

Üç Ahbap Çavuşlar Elmas Peşinde o yaz nihayet gösterime girdiğinde Marilyn'in çıktığı reklam amaçlı turne, filmin kendisinden daha kayda değerdir. Belli başlı şehirleri ziyaret etme fırsatı buldu ve basının ilgisini çekti. "Beyazperdede altmış saniyeden az görünüyordum," dedi sonradan ve yine her zamanki gibi abartıyordu. "Ama reklam turu için beş hafta boyunca dolaştım, sekiz şehre gittim. Filmde o kadar önemsiz bir rolüm vardı ki sahneye çıkmaya utanıyordum ama izleyicilerin bunu dert ettiği yoktu." Bu süre içinde *the mmmmm girl* ("Mmm, leziz kız," anlamında) diye anılmaya başladı. Bunun sebebi bazılarının Marilyn'i görünce ıslık bile çalamayıp sadece "Mmmm," diyebilmesiydi. Marilyn beğenilmişti ama *Üç Ahbap Çavuşlar Elmas Peşinde* için aynı yorumlar gelmeyecekti. Hiç şüphesiz, Johnny Hyde gözde kızı için bir Groucho Marx filmindeki *altmış saniyelik* rolden fazlasını yapabilirdi.

"Johnny daha en baştan onun için elindeki tüm imkanları kullanacağını söylemişti," diyor Bill Davis. "Bu gayet netti. Tanışmalarından kısa süre sonra yanlarındaydım ve Marilyn'e, *Bana biraz zaman verirsen bu şehirdeki en büyük yıldız olursun,* dediğini duydum. Marilyn gülümsemekle yetindi ve tavırları biraz fettandı. O zaman onun o boş kafalı ve parladığı gibi hızla sönecek kızlardan biri olduğunu sandım. Önyargılı davrandığımı biliyorum ama bende bıraktığı ilk izlenim buydu. Beyinsiz gibiydi. Ağzından tek çıkan *Evet, Johnny, Hayır,*

Johnny ve *Nasıl istersen, Johnny*'ydi. Sanki Johnny onu azarlasa bile umursamayacaktı. Bazen ona 'Babacık,' diyordu. *Karısı bu işe bayılacak*, diye düşündüğümü hatırlıyorum."

Reklam turu sırasında Marilyn, Nevada'da yaşayan ve boşanma davası için oradayken tanıştığı Bill Purcel diye bir arkadaşına telefon etti. Ağlıyordu. "Sürekli resmimi çekmelerine dayanamıyorum," dedi. "Sırf onları durdurmak için yüzümü asitle yakacağım!" Ruhsal bir çöküntünün eşiğinde gibiydi ve daha o kadar ünlü bile değildi. "Özel hayatı kalmamıştı. Bazı gazeteciler kaba ve fazlasıyla talepkardı. Sanki Marilyn onlara borçluymuş gibi davranıyorlardı," diye anlatıyor Bill Purcel o günleri. Marilyn fotoğrafların işinin bir parçası olduğunu biliyordu ama promosyon turu sırasında azıcık şöhretin bile can sıkıcı olduğunu farketmiş, sonunda tepki vermişti.

Johnny, Marilyn'e ilk görüşte aşık olduğunu ve sonraki yıl boyunca ona sadık kaldığını söyleyecekti. Marilyn onun için asla böyle hissetmedi. Fakat Johnny öyle zeki, ilginç ve güçlüydü ki ona çekildiğini hissediyordu. Hyde oyunculuk sanatında ilerlemesi konusunda Marilyn'i yüreklendirdi. Natasha'yla yaptığı çalışmaları yeterli bulmuyor, Turgenev ve Tolstoy okuyarak entelektüel bir bakış açısı kazanmasını istiyordu. Marilyn iki yazarla sınırlı kalmadı. Aynı zamanda *The Autobiography of Lincoln Steffens*'ı okudu. Steffens (1866-1936) dünyanın ilk magazin gazetecilerinden biriydi. Politik yolsuzluklara karşı tavrı ve böyle politikacılara saldırılarıyla tartışma yaratmıştı. Hatta Başkan Theodore Roosevelt bunun için skandal haber yapanları tanımlamakta kullanılan *muckraking* terimini üretmişti. Johnny'nin tavsiye ettiği başka kitaplar da vardı. Thomas Wolfe ve Marcel Proust'un film yapımcılığı üzerine kitaplarını okumasını öneriyordu.

Marilyn kendini onun istediği gibi biri olmaya adamıştı. Johnny ona Stanislavsky'nin *Bir Aktör Hazırlanıyor*'unu *(An Actor Prepares)* verdiğinde bunu bir ders kitabı olarak okudu çünkü sonradan sınava çekileceğini biliyordu. Halinden memnundu. Bilgi açlığı doymak bilmiyordu ve tavsiye ettiği kitapları Johnny'yle tartışmaktan son derece keyif alıyordu. "Büyük gelişme kaydettin," dedi Johnny bir gün. Natasha da aynısını söyleyip duruyordu. "Oyunculuğunda bu bilgilerden faydalanmalısın." Zaten Stanislavsky'nin kitabının anafikri de buydu.

Johnny, Marilyn'in bir dakikasını bile boş geçirmesini istemiyordu. Örneğin Marilyn'in telefon sevdasına tahammül edemiyordu. Bunun bitmesi gerektiğini söyledi. "Johnny, Marilyn'in tüm vaktini kariyerine harcamasından yanaydı," diyor Hyde'ın bir zamanlar çıktığı güzel, sarışın aktris Elizabeth Hughes. "Bir kere Johnny'nin döngüsüne girdiniz mi hayatınız size ait olmaktan çıkar. Çoğu kadın buna dayanamadı. Çektikleri sıkıntıya değmeyeceğini düşündüler. Johnny Hyde'la olmak için güçlü olmanız gerekirdi."

Johnny nasıl Marilyn gibi biriyle tanışmadığını söylüyorsa aynı şey Marilyn için de geçerliydi. Geçmişte tanıdığı bütün erkekler onda hayalkırıklığı yaratmıştı. Buna onu çok seven ama karısı Ida'ya karşı duramayan Wayne Bolender da dahildi. Oysa Johnny'nin biri tarafından güdüldüğünü hayal bile edemiyordu. Onun kollarında kendini güvende hissediyordu. Bir noktada da Johnny Hyde aynı zamanda onun için bir baba figürüydü. Marilyn'in böyle bir figüre ihtiyaç duymasının sebepleri ortadaydı ve Johnny kesinlikle aradığı tipe uyuyordu. Fakat sonuçta ilişkilerinde epey karmaşa vardı ve bazen can acıtıcı olabiliyordu.

Marilyn şanslıydı çünkü Johnny destekleyici olduğu kadar da cömertti. Marilyn artık para sıkıntısı çekmiyordu ve bu tazeleyici bir değişimdi. Nihayet derin bir nefes alıp kariyerine odaklanabiliyordu. Maddi konular onun için sorun olmaktan çıkmıştı. Hyde, Marilyn'i finansal olarak desteklemekle kalmayıp karısıyla çocuklarını terkettikten ve sevgilisiyle yeni bir eve yerleştikten sonra evlilik için baskı yapmaya başladı. Marilyn'in kendinden alışık olduğu numaralarla sempati toplamaya çalışıyordu. "Ölüyorum," diyordu. "Biliyorsun, kalp hastasıyım ve sonum yakın. Benimle evlenirsen öldüğümde çok zengin bir kadın olacaksın, Marilyn." Fakat Johnny'nin yalvarışları işe yaramıyordu. Marilyn onunla yatıyordu. İyi biriydi ve kendince onu seviyordu ama ona aşık değildi ve Johnny'yle evlenmeyecekti. Ama ailede başka birinin başında evlilik rüzgarları esiyordu. Gladys'in.

Gladys Evleniyor

Marilyn Monroe, Natasha Lytess ve Johnny Hyde'ın tekliflerini reddetmekle meşgulken annesi Gladys yeni bir aşka yelken açmıştı. Nisan 1948'de kaçtığında John Stewart Eley diye bir adamla evlenmişti. Marilyn bunu duyunca çok şaşırdı. Gladys bırakın evlenmeyi, duygusal bir ilişki yaşayabilecek durumda bile değildi. "Kimmiş bu adam?" diye sordu Marilyn, Grace Goddard'a. Grace'ten "Hiçbir fikrim yok," cevabı alınca, "Ah, bak şimdi iyice endişelendim," dedi. Bu konuda kendini suçluyordu. Ama Gladys'in nerede olduğundan bile

haberi yokken onu nasıl kontrol edebilirdi? Grace, Marilyn'e hem gösteri dünyasında kendine bir yer edinip hem sorunlu annesiyle uğraşmasının imkansız olduğunu söyledi, "Bırak hayatını yaşasın," dedi. Marilyn ancak, "Tanrı yardımcımız olsun!" diye yanıt verebildi.

Hala William Morris Ajans'ta Johnny Hyde'a bağlı çalışan Bill Davis sonradan şöyle diyecekti: "Marilyn çılgın gibi ofise daldığında Johnny'yle çalışıyorduk. Üzerinde boğazına kadar ilikli, uzun kollu beyaz bir bluzla, aynı renk dar pantolon vardı. Bunu hatırlamamın sebebi bir seks tanrıçasına göre günlük hayatında vücudunu fazla sergilememesiydi."*

"Ah, Johnny. Yardımına ihtiyacım var," dedi Marilyn, Davis'in hatırladığına göre.

"Tabii, bebeğim. Sorun ne?"

"Annem aptalın tekiyle evlenmiş ve onun için endişeleniyorum," dedi Marilyn üzüntüyle. Sonra bir iskemleye çöktü. Bitkin görünüyordu. Johnny'den John Eley denen adamla ilgili bilgi toplamasını istedi. "Annemin evlendiğine inanamıyorum. Düşünebiliyor musun?"

Johnny, Gladys'i tanımadığı için bu evlilikle ilgili yorum yapamazdı. Fakat Marilyn'e yardım etmeye söz verdi. Bağlantıları yeterince sağlamdı ve dediğini yapabilecek durumdaydı. Marilyn otururken Johnny telefonu aldı ve konuyla ilgilenmesi için özel bir dedektif tuttu.

---

* Marilyn Monroe tarihçisi James Haspiel bu gözleme şöyle bir eklemede bulunur: "Sürekli seksi davranması beklenen bu kadın özel hayatında son derece ağırbaşlıydı. Örneğin Kore'de çekilen haber filmindeki görüntülerde Marilyn etrafında bir grup askerle sahnede yere çöker. Üzerinde bir kokteyl elbisesi vardır. Elleri göğüslerindedir. Diğer bir deyişle sanki vücudunu sergilememek için bir nevi kendini örter. Tabii aynı kadın bir takvim için çıplak poz vermiştir. Yine de benim çektiğim fotoğraflarına ya da diğer resimlerine bakarsanız dekolte bir şey giymediğini görürsünüz. Hepsi boynuna kadar kapalıdır."

Birkaç hafta sonra Gladys kızı, çocuğu ve kocasıyla Florida'ya yeni taşınan Berniece'e bir mektup yazdı. Eley Idaho, Boise'liydi. California'ya çalışmak için gelmişti ama Gladys adamın ne iş yaptığından bahsetmemişti. Mektuba yeni kocasının bir fotoğrafını da iliştirmişti. "Johnny benim için araştırıyor," dedi Marilyn, Berniece'e. "Her şey ortaya çıkaracaktır. Ona güveniyorum."

Çok geçmeden Johnny'nin özel dedektifi, John'la Gladys hakkında bilgi toplamaya başladı. Görünüşe bakılırsa Santa Barbara'da bir barda tanışmışlardı. Eley arkadaşlarına Marilyn Monroe'nun yaşlı annesini kafeslediğini ve sinema yıldızıyla tanışacağı anı sabırsızlıkla beklediğini anlatmıştı. Bu sırada annesine katlanmaya çalışacaktı. Gladys'i *görüp görebileceğiniz en çatlak hatun* diye nitelendiriyordu. Ayrıca Gladys'in kafasının içinde sesler duyduğundan ve kendi kendine konuştuğundan da bahsetmişti. Hatta bir arkadaşına, "Ödümü koparıyor," demişti. Johnny Hyde bu bilgileri sevgilisine aktardığında Marilyn öfkeden deliye döndü. "Piç herif," dedi. "Bana ulaşmak için annemi mi kullanıyor?" Hyde emin değildi ama dışarıdan bakıldığında öyle göründüğünü kabul ediyordu. Konuyla ilgilenmeye devam edeceğine söz verdi.

Birkaç hafta sonra Marilyn, John Eley'den bir mektup aldı. Annesiyle ilgilendiğini ama bunun için paraya ihtiyaç duyduğunu söylüyordu. Gladys'e değer veriyorsa isteğini geri çevirmez ve ona bin dolarlık bir çek gönderirdi. Marilyn mektubu Johnny'ye gösterdi ve ne yapması gerektiğini sordu. "O orospu çocuğuna 1000 dolar vermeyeceğin kesin. Bu çok büyük para!" dedi Johnny. Sonunda Marilyn'in mektubu yanıtlamamasına karar verdiler. Johnny'ye bakılırsa cevap verdiği takdirde Eley, Marilyn'le temas kurduğuna inanacak ve isteklerinin

ardı arkası kesilmeyecekti. Son günlerde yaşadıkları Marilyn'e fazla gelmişti. "Sanırım hayatım boyunca böyle şeylerle uğraşmak zorunda kalacağım," dedi Johnny Hyde'a. Johnny ona şefkatle gülümsedi. "Sen her zaman bir anne istediğini söylemez misin, tatlım? İşte bir annen var ama annelerimizi seçmek gibi bir şansımız yok ne yazık ki."

Kısa bir süre sonra bu kez Eley'den Berniece bir mektup aldı. Gladys'le ikisinin Florida'da Berniece ve ailesiyle birlikte yaşayıp yaşayamayacağını soruyordu. Hayatını kazanmak için çeşitli tamiratlar yaptığını ve bütün gün kamyonetinde çalıştığını söylüyordu. Planı kamyoneti Miracle'ların evinin önüne park etmek ve onlarla oturmaktı. Berniece bunun korkunç bir fikir olduğunu düşünüyordu. Marilyn de şüphelenmişti. Annesinin John Eley'le evlenerek neye bulaştığını bilmediğini ama kesinlikle iyi bir şey yapmadığını düşünüyordu.

Haklıydı.

Bir ay sonra Johnny Hyde'ın tuttuğu dedektif kötü haberi verdi: John Eley'in Idaho'da başka bir karısı daha vardı.

Çıplak Poz İçin 50 Dolar?

Mayıs 1949'da Marilyn, Johnny Hyde konusunda duygusal bir açmaza girmişti. Johnny hala onunla evlenmek istiyor ve giderek daha ısrarcı oluyordu. Fakat Marilyn evlenmek istemiyordu. Johnny daha önceden onun için Beverly Hills, Olympic Bulvarı'ndaki Beverly Carlton'da -şimdiki Avalon Hotel- bir daire tutmuştu. Bu sadece göstermelik bir davranıştı. Marilyn, Mayıs'ta

burada yaşamaya başladı ve kendi kirasıyla masraflarını ödemek istediğini söyledi. Fakat geçimini sağlamak için bir şeyler yapması gerekiyordu. "Asla bağımlı olmadım," diyecekti 1962'de o günleri hatırladığında. "Hep kendi başımın çaresine baktım. Bununla gurur duydum." Birkaç ay içinde Johnny onun için *Zorlu Yol (A Ticket to Tomahawk)* diye berbat filmde bir rol ayarlayacaktı. Yine fazla para ve başarı kazanamadı. Arabası geri alındığında Marilyn artık harekete geçmesi gerektiğini anladı.

Bir gün kartvizitlerini karıştırırken Tom Kelley adında bir adamın kartını buldu. Marilyn onunla tuhaf şartlar altında tanışmıştı. Ocak 1948'de bir okuma provasına giderken ufak bir araba kazasına karışmıştı. Olayın tek görgü tanığı Kelley'nin eskiden Associated Press'te çalıştığı ortaya çıkmıştı. Orada kameramanlık yapıyordu. Marilyn ona önemli bir seçmeye katılacağını söylemişti. Ama görünüşe bakılırsa gidemeyecekti çünkü kaza yapmıştı ve taksi parası yoktu. Kelley ona acımış ve beş dolarla kartını vermişti. O kartı bulana dek adam aklına bile gelmemişti.

Tom Kelley'yi aramaktansa doğruca Hollywood'daki stüdyosuna gitmeye karar verdi. Kısa bir görüşmenin ardından Kelley ona Pabst Biraları için çekeceği reklamda boy gösterecek modelin hastalandığını söyledi. Marilyn işi ister miydi? Tabii. Sonra Marilyn'in bir plaj topuyla oynarken birkaç resmini çekti. El sıkıştılar, Kelley ona birkaç dolar verdi ve Marilyn stüdyodan çıktı.

İki hafta sonra 25 Mayıs'ta Tom onu arayıp bira kampanyası için hazırlanan posterin çok beğenildiğini söyledi. Poster bir şekilde Chicago'da takvim üreten birinin eline geçmişti ve ondan çıplak poz vermesini istiyordu. Çekim gizli yapılacaktı tabii ve kesinlikle çırılçıplak olacaktı. Marilyn'in bunu uzun

süre düşünmesine gerek yoktu. Çünkü çıplaklığı dert etmiyordu. İki gece sonra kendini kırmızı kadife bir kumaşın üzerinde kıvrılıp bükülmüş halde, parmaklarını saçlarına dolayıp poz verirken, dudaklarını büzerken ve sırtını arkaya doğru büküp mal varlıklarından en değerli ikisini sergilerken buldu. Bu sırada Tom Kelley fotoğraflarını çekiyordu. Resimler bugünün standartlarına göre oldukça masumdu ama Marilyn çıplak poz verdiğinin bilinmesini istemediği için Mona Monroe adını kullandı. Çekimden sadece 50 dolar aldı. (Akla hemen Marilyn Monroe'nun en ünlü sözlerinden biri geliyor: "Para umrumda değil. Ben sadece muhteşem olmak istiyorum.") Yıllar sonra bu deneyimi, "Çok basitti, tek sorun cereyandı!" diye anlatacaktı. İşini yapmıştı ve bitmişti.

Şimdilik.*

* Daha sonra modelin o olduğu ortaya çıkınca Marilyn Monroe'ya birkaç ünlü söz atfedildi. Üzerinde ne olduğunu sorduklarında, "Chanel No. 5." diye pafüm adı vermiş, ortamda ne olduğuna yanıtıysa, "Radyo," olmuş.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Yıldız Oluşu

Davetsiz Misafirler

Marilyn Monroe'nun sinemada talihi, 1949'un sonunda, Metro-Goldwyn-Mayer'in bulunduğu Culver City'ye yaptığı gezi sırasında döndü. MGM ya da Metro o zamanın en önemli stüdyosu, film piyasasının parlayan yıldızıydı. Marilyn Monroe yeni filmi W.R. Burnett'ın romanından uyarlanan ve John Huston'ın yöneteceği *Elmas Kaçakçıları*'nı (*The Asphalt Jungle*) bu stüdyo için çekecekti. Johnny Hyde nihayet onun için Huston ve yapımcı Arthur Hornblow'la bir görüşme ayarlayabilmişti. Marilyn senaryo okumasına giderken fazla seksi giyinmekle hata ettiğini düşünüyordu. Karakterinin seksi bir tip olduğunu biliyordu ama biraz abartmıştı. Rolü kapmak için oyunculuk yeteneğine değil sadece vücuduna güveniyormuş gibi bir izlenim yaratmaktan korkuyordu. Çok gergindi ve okuma iyi geçmedi. Yine de deneme çekimi için çağrıldı. Bu kez çok daha iyiydi. Natasha'yla çalışması boşa gitmedi ve Louis B. Mayer sonuçtan etkilenip rolü Marilyn'e verdi.

Bu onun için büyük bir kariyer atağıydı ve tabii ki gerilmesine sebep olmuştu. Johnny Hyde'ın Marilyn'e inancı tam olsa da bazı kaygıları vardı. "Ruhsal çöküntü yaşayıp ağlaman gerekecek," dedi. "Yapabilecek misin?"

"Ama benim bir yıldız olduğumu söyleyen sendin. Şimdi başaramayacağımı mı düşünüyorsun?"

"Hayır, sadece endişeliyim. En iyisi Natasha'yla çalışmaya devam edin."

Natasha, *Elmas Kaçakçıları*'ndaki rolü için Marilyn'e oyuncu koçluğu yaparken Johnny'yi aramasını gerektirecek kadar panikletici bir şey oldu. Natasha'nın arkadaşlarından ve aynı zamanda genç bir öğrencisi olayı şöyle anlatıyor: "Natasha, Marilyn'le bir sahne üzerinde çalışıyordu. Karakter sevinçle yakında çıkacağı geziyi anlatıyordu. Sonra kapı çalınıyor ve korkuyordu. Senaryoya göre bir grup adam içeri dalıyor ve bir konuda söylediği yalanı itiraf etmezse onu hapse attırmakla tehdit ediyordu. Natasha sahneyi çalışmak için bir akşam Marilyn'in dairesine gitmiş. Ama Marilyn kapıyı açmamış. Natasha oraya giderken dairenin ışıklarının yandığını görmüş ama kapıyı tıklattıktan sonra ışıklar sönmüş. Natasha ısrar edip kapıyı çalmaya devam etmiş ve Marilyn'e seslenmiş. Nihayet ışıklar tekrar açılmış ve Marilyn kapıya bakmış. Marilyn akşam boyunca kapının dışında erkek sesleri duyduğunu, kapı çalınınca korktuğunu söylemiş."

Başta Natasha bu olayın üzerinde durmadı ve Marilyn'in rolüne hazırlanmak için gerçek bir korku yarattığını düşündü. Fakat gecenin ilerleyen saatlerinde Marilyn sürekli çalışmalarını kesip Natasha'ya sesler duyduğunu söyledi. Olayı anlatan kaynak şöyle devam ediyor: "Israrla, *Sen de duydun mu*, diye soruyormuş. Natasha önce Marilyn'in rolünü unuttuğu

için mazeret ürettiğini sanmış. Ama çalışmaları bittiğinde Marilyn'in gerçekten ruhsal bir bunalımın eşiğinde olduğunu hissetmiş."

Birkaç akşam sonra Natasha, Johnny Hyde'a görüşmeleri gerektiğini söyledi.

Natasha, Johnny'nin Marilyn'i kişisel zevki ve Hollywood çevrelerinde onunla böbürlenmek için kullandığını düşünüyordu. Marilyn'e karşı romantik hisler beslediğini çoktan kabul etmişti ve Johnny'nin onun hayatından çıkmasını istiyordu. Marilyn'le çalışmaya devam ederse onun kariyerini inşa edenin kendisi olabileceğini hissediyordu. Marilyn'in iyi bir aktris olarak ünlenmesi gelecekte hatırı sayılır film projelerinde yer almasını garantiliyordu ve Johnny'nin varlığı Natasha'nın konumunu tehdit ediyordu. Belki de Marilyn'in başarısında bir tek onun adı geçecekti. Belki de Marilyn onun Natasha'dan daha mühim olduğuna karar verecekti. İşte Natasha bu tip güvensizlikler içerisindeydi. "Johnny'nin geri çekilmesini istiyordu," diyor Natasha'nın arkadaşı ve öğrencisi. "Bana kalırsa Johnny'yi Marilyn'in aklını kaçırdığına inandırırsa onu çürük mal olarak göreceğini ve Marilyn'in yine kendisine kalacağını düşünüyordu."

Natasha bu maksatla veya değil, Johnny'ye Marilyn için endişelendiğini söyledi. "Onun üzerinde kaldıramayacağı kadar baskı yaratıyorsun," dedi. Johnny'nin ondan beklediği *kişisel ilginin* de bu baskıya katkıda bulunduğunu iddia etti. Başta genel konuştu ve çalışma sırasında yaşanan tuhaflıktan söz etmedi. Ama Johnny'yi etkileyemediğini görünce son darbeyi indirdi. "Bazı sesler duyuyor."

Ne var ki Johnny bu habere Natasha'nın beklediği tepkiyi vermedi. Sanki Marilyn'in *seslerinden* çoktan haberdardı. Belki

Marilyn ona da açılmıştı. Sonuçta Natasha'nın hayalini kurduğu gibi, onu dinledikten sonra ellerini havaya kaldırıp teslim olmadığı ortada. Hatta Marilyn için endişelenip bir şeyler yapmak istedi. "Johnny doktorları sihirbaz olarak görürdü," diyor bir çalışanı. "O zamanlar bu piyasadaki herkes böyle düşünüyordu. Eğer bir oyuncu bir sahneyi çekemiyorsa başvuracağın ilk kişi bir doktordu."

Sinema dünyasında gribi de, panik atağı da uyku ilaçları ve sakinleştiriciler iyileştiriyordu. Marilyn'i yeni bir gerçeklikle ilk tanıştıran Johnny oldu. Sakinleştiricilerin yarattığı bir gerçeklikle. Bu ilaçların kız arkadaşının dünyayı daha güvenli bir yer olarak görmesine yardım edeceğini düşünüyordu. Ayrıca o dönemde yaşayan herkes gibi bu ilaçların yan etkilerinden bihaberdi. İlaçları mutluluğa ve tatmine açılan bir kapı gibi görüyordu. Zaten etkileri ortadaydı. Belki de Judy Garland'ın parlak kariyerini bu ilaçların etkisinin bir kanıtı olarak kabul etti. Garland geçen on yıl boyunca Metro için para basmıştı adeta. Yatıştırıcı kullan ve gelsin paralar!

Johnny'nin isteğiyle stüdyo doktorları düzenli olarak Marilyn için ilaç yazmaya başladı. Marilyn onları memnuniyetle kullanıyordu. İşe de yarıyordu. En azından kısa vadede. Endişeleri azalmıştı. Sesler yumuşamıştı ve şimdi onu daha az rahatsız ediyordu. Tabii Marilyn Monroe'nun bu yeni gerçekliyle ilgili bir sorun vardı. Gerçek değildi.

Elmas Kaçakçıları

1949 sonbaharında Marilyn, John Huston'ın cesur gerilim filmi *Elmas Kaçakçıları*'nda rol almaya başladı. Bir filmde ilk kez bir hırsızlığın planlanış öyküsü tüm detaylarıyla suçluların gözünden anlatılıyordu. Marilyn'in rolü unutulmazdı. Yaklaşık beşer dakika süren üç sahnede görünüyordu. MGM'in kontratlı oyuncusu Louis Calhern tarafından canlandırılan yaşlı ve evli, düzenbaz bir avukatın Angela Phinley adındaki seksi ve şehvetli metresini oynuyordu. Film Mayıs 1950'de gösterime girdiğinde dört dalda Oscar'a aday oldu. İkisi Huston'ın yazarlığı ve yönetmenliği içindi, diğer ikisi siyah beyaz sinematografi ve en iyi yardımcı erkek oyuncu -Sam Jaffe- dallarındaydı. Marilyn rolünü layığıyla oynayıp bu işten alnının akıyla çıktı. Fakat ismi doğru düzgün hiçbir yerde geçmedi ve filmin sonundaki on beş kişilik oyuncu listesinde on birinci sıradaydı. Ancak bu bir başlangıçtı ve gelecekteki parlak kariyerine ulaşmasını hızlandırması açısından çok önemli bir filmdi.

"Çok çalışmıştı ve görünüşe bakılırsa bir süredir kendisi üzerinde de çok çalışıyordu," diyecekti John Huston daha sonraları. "Okuma provasının çok ilginç geçtiğini hatırlıyorum. Sahnede bir kanepe olması gerekiyordu ama kanepemiz yoktu. Marilyn senaryoyu okurken yere yattı. Ama ilk okumasından memnun olmayıp bana tekrar denemek istediğini söyledi. Ben de kabul ettim. İstediğin kadar tekrarlayabilirsin, dedim. Bunu bilmiyordu ama daha tek kelime etmeden rolü kapmıştı zaten.

"Onu gördüğüm an doğru kişi olduğunu anladım. O kadar savunmasız, o kadar tatlı ve istekliydi ki insanın onun karşısında erimemesi imkansızdı. *Böyle birinin istediği her rolü alması gerekir*, diye düşündüğümü hatırlıyorum. *Elmas Kaçakçıları*'nda harikaydı. Bana *Bunun en önemli filmim olacağını bilmenizi istiyorum*, dedi. Ben de iyi şanslar diledim. Yeterince başarılı olamayacağından korkuyordu ama başarılı olacağını ben biliyordum. *Ya sizi hayalkırıklığına uğratırsam*, diye sordu. *Uğratmayacaksın*, dedim. *Sadece kendin ol yeter.* Onun için en iyisini istiyordunuz, anlatabiliyor muyum? Belki şeytanın bacağını bu filmle kırdı ama bir şey kesindi. Marilyn buna hazırdı. Şansı döndüğünde kesinlikle buna hazırdı."

Marilyn, Natasha'nın her gün onunla sette olmasını istemişti. Hatta filmin bir yerinde Marilyn'in kamera arkasındakilere, büyük ihtimalle Natasha'ya baktığı bellidir.

"Ne yaptığımı bilmiyorum," dedi Marilyn, *Elmas Kaçakçıları*'ndaki işini bitirdiğinde, "ama harika hissettirdiğini biliyorum."

Yıllar sonra Marilyn Monroe filmi ilk kez yanında Johnny'yle, onun elini tutarak izlediğini söyledi. Eve dönerken hiç konuşmamışlardı. İkisi de Marilyn'in başarısının etkisindeydi. "Johnny benim için mutluydu," diye anlattı o günü. "O özverili ve iyi biriydi. Daha önce hiçbir erkek bana böyle yaklaşmamıştı. Sadece beni değil Norma Jeane'i de tanıyordu. İçimdeki acıyı ve umutsuzlukları biliyordu. Kollarını vücuduma dolayıp beni sevdiğini söylediğinde bunun doğru olduğunu bilirdim. Kimse beni öyle sevmemişti. Keşke ben de onu sevebilseydim."

Perde Açılıyor

Marilyn, *Elmas Kaçakçıları*'nda iyi iş çıkardığını bilmesine rağmen film bir süre daha gösterime girmeyecekti. Dolayısıyla 1950 beklenti ve biraz da hüsran dolu bir yıl olacaktı.

Ocak'ta Johnny Hyde'ın onun için ayarladığı başka bir berbat filmde kısa bir rol oynadı. *Ateş Topu*'nun (*The Fireball*) başrolünde Mickey Rooney vardı. Marilyn'in rolü tamamen dekoratifti. Sadece birkaç sahnede görünüp bir-iki cümle söylüyordu. Marilyn aynı sezon başka bir sabun köpüğü filmde, *Boksörün Aşkı*'nda *(Right Cross)* rol aldı. MGM'in yapımcılığını üstlendiği filmin başrollerinde stüdyonun popüler *komşu kızı* June Allyson'la kocası Dick Powell vardı. Afişlerde Marilyn'in adı geçmiyordu ve Powell'ın karakteriyle ufak bir diyaloğu olan bar kızı Dusky Ledoux'u canlandırıyordu. Sonra, 1950 ilkbaharında, Marilyn kendini *Büyük Haber (Home Town Story)* adında başka bir vasat filmin setinde buldu. Bu film hakkında ne kadar az konuşsak o kadar iyi. Gerçi Marilyn'in ölümünden sonra yurtdışında tekrar ilgi uyandırdı. Marilyn filmde bir gazetenin resepsiyonisti olarak sadece iki dakika görünür.

Johnny Hyde'ın kendine göre izlediği bir yol vardı aslında. Marilyn ne kadar çok filmde rol alırsa MGM'in ona kontrat önerme ihtimalinin o kadar artacağını düşünüyordu. Fakat böyle bir şey olmadı. Bu sırada Marilyn boş zamanlarının çoğunu reklam ve poster çekimleriyle geçiriyor, bir yandan hayatını kazanmaya çalışırken diğer yandan son derece zorlu bulduğu bu piyasada patlama yapacağı anı bekliyordu.

Johnny hala Marilyn'in kavalyesiydi. İlişkilerindeki güç dengesi ironik bir şekilde değişmişti. Başlarda Marilyn ona ihtiyacı olduğunu hissediyordu. Fakat aradan bir yıl geçmişti ve şimdi Johnny ona ihtiyacı varmış gibi davranıyordu. Marilyn'i mutlu etmek için elinden geleni yaparak onun kendisinden uzaklaşmasını engellemeye çalışıyordu. *Elmas Kaçakçıları* önemliydi çünkü Marilyn'in neler başarabileceğini kanıtlamıştı. Ama o kadar kısa bir roldü ki Marilyn eleştirmenlerin gözünden kaçtı. (O yıl Johnny'nin yönlendirmesiyle bir motoryağı markasının reklam filminde -ilk ve tek televizyon reklamı- oynayacaktı.)

Nisan 1950'de Johnny Hyde, Marilyn'i yazar ve yönetmen Joseph L. Mankiewicz'le tanıştırdı. Mankiewicz, Fox'taki Darryl Zanuck için yeni bir film çekmeye hazırlanıyordu. Filmin adı *Perde Açılıyor*'du (*All About Eve*) ve yönetmen *Elmas Kaçakçıları*'ndaki başarısını göz önünde bulundurarak Marilyn'e küçük ama önemli bir rolü okuttu. "Geleceği parlak tiyatro oyuncusu rolüne uygun olduğunu düşündüm," dedi Mankiewicz yıllar sonra. "Marilyn de o dönem geleceği parlak bir oyuncuydu. Karakter, ilerlemek için her yolu deniyordu ve Marilyn'in masumiyetinin altında da hafif bir şeytanilik sezmiştim. Doğrusu hayranlık uyandıran bir karışımdı. Bir yanı kırılgandı, diğer yanı hesapçı. Ne yaptığını biliyordu. Asla yanlış bir adım atmıyordu."

Eve'in öyküsü bir *Cosmopolitan* kısa hikayesinden uyarlanmıştır. Saf kız rolüne yatan ama aslında son derece acımasız ve komplocu Eve Harrington (Anne Baxter) kendine rol model olarak efsanevi ve artık yaşı iyice ilerleyen Broadway yıldızı Margo Channing'i (Bette Davis) seçer, onun yaşamına sızar ve şöhret basamaklarını tırmanırken dokunduğu tüm hayatları yerle bir eder.

Marilyn rolünde parladı ve sonraki on beş yıl boyunca dolduracağı baskın beyazperde kişiliğinin sinyallerini verdi. Margo'nun, dairesinde düzenlediği doğum günü partisinde bir merdiven sahnesi vardır. Filmin yıldızları burada Marilyn'in etrafında otururken ya da ayakta dururken görülür. Baxter, Gary Merrill, Celeste Holm, George Sanders ve Gregory Ratoff. Diğer karakterler rollerini yaparken insan gözlerini Marilyn'den alamaz. Binlerce kez söylendiği gibi kamera onu seviyor, biz de öyle. Başka bir sahnede onu bir tiyatro lobisinde bir okuma provasında sinirleri bozulmuş olarak görürüz ve tuvalette kusar. Mide bulantısını o kadar gerçekçi aksettirir ki içimizden soğuk havluyla alnına kompres yapmak gelir.

Bugün *Perde Açılıyor* tüm zamanların en önemli ve klasik filmlerinden biri olarak kabul edilir ve kesinlikle Broadway hakkında yapılmış en iyi filmdir. Hakkında bir sürü kitap yazılmıştır. Bunların en başarılısı, Sam Staggs tarafından kaleme alınan *More About All About Eve*'dir. Filmin çekim süreciyle ilgili pek çok hikaye anlatılır. Biri, çekimlerin Marilyn'in sürekli geç kalması yüzünden uzadığıdır. Marilyn randevularına asla zamanında gidemiyordu.

Perde Açılıyor gösterime girdiğinde on dört dalda Oscar adayı olacaktı. Bir filmin bu kadar çok dalda aday olması Akademi için bir rekordu ve *Perde Açılıyor* 1997'de James Cameron'ın *Titanik*'ine (*Titanic*) kadar bu rekoru elinde tuttu. Ne var ki *Titanik* on dört adaylıktan on birini alırken *Perde Açılıyor* En İyi Film, En İyi Yönetmen ve En İyi Senaryo da dahil olmak üzere altısını kazandı. Marilyn'in Oscar törenine ilk ve tek katılışı 29 Mart 1951 tarihindedir ve o gece Thomas Moulton'a *Perde Açılıyor* için En İyi Ses Kaydı Akademi Ödülü vermiştir.

Perde Açılıyor'daki rolünün önemi göz önünde bulundurulunca insan Marilyn'in çekimlere geç kalmamak için elinden

geleni yapacağını düşünüyor. Ama bu onun tarzı değildi. Bir gün aktör Gregory Ratoff, "Bu kız büyük bir yıldız olacak!" dediğinde, Celeste Holm gözlerini devirerek "Öyleyse neden herkesi bekletiyor?" yanıtını verdi. Yıllar içinde Marilyn'in her yere geç kalmasıyla ilgili bir sürü şey söylendi. Marilyn bırakın işiyle ilgili randevuları, bir arkadaşıyla kahve içmeye bile zamanında gidemiyordu. Hayatındaki herkes bunu biliyordu. Evet, sinir bozucu bir alışkanlıktı ama Marilyn, Marilyn olduğu için herkes katlanıyordu. Haksızlık etmeyelim, buna değdiği de bir gerçek. Bir şey kesindi: Varlığıyla bulunduğu yeri aydınlatıyordu. Bir keresinde, "Sorun benim gecikmem değil herkesin bu kadar acele etmesi," demişti.

Sarışın Tilki

1950 sonbaharında Marilyn -artık yirmi dört yaşındaydı- okula geri döndü. Los Angeles'taki California Üniversitesi'nde düzenlenen on haftalık dünya edebiyatı programına kaydını yaptırdı. Sınıf arkadaşlarının onunla ilgili fazla anısı yok çünkü bir öğrenci gibi davranıp bulunduğu ortama uyum sağlamak için elinden geleni yaptı. "Ufkumu genişletmek istiyorum," diye açıkladı Grace Goddard'a ve Grace onu tüm samimiyetiyle destekledi. Son birkaç yıldır Marilyn hayatını kendine göre yaşarken bir sürü büyüleyici insanla tanışmış, daha düşünceli ve kendini daha iyi gözlemleyebilen biri haline gelmişti. Beyinsiz bir sarışın olduğunu düşünenlerin yanılgıya düşme sebebi onun dikkatle inşa ettiği imajdı. Evet, için-

de hala kırılgan ve korku dolu bir çocuk yattığı bir gerçekti. Norma Jeane yaşıyordu ve Marilyn'in kariyeri ve hayatıyla ilgili yaptığı her şeyde rol oynuyor, belki de oynamaya korkuyordu. Kontrol edilmesi zordu. Ama Marilyn, Norma Jeane kadar çaresiz bir kadın değildi. Yirmi dört yaşındaydı ve en azından bunu biliyordu. Aynı zamanda zayıflıklarını avantaja dönüştürebileceğini de biliyordu. Güçlü bir erkek için, güzel ama kırılgan genç bir kadından daha çekici bir şey olmadığına karar vermişti.

"Katıldığı davetlerde rol yapardı," diyor Marilyn'i tanıyan genç ve geleceği parlak aktör Jerry Eidelman. "O zamanlar Hollywood'daki Fountain Caddesi'nde korkutucu bir oyuncu koçuyla birlikte yaşıyordu. (Marilyn sırf para biriktirmek için Natasha'yla aynı evde kalıyordu.) Bir gece o ve öğretmeni, düzenledikleri bir kokteyl partisine, aynı semtte komşu olduğumuz için beni de çağırdı. Marilyn'i orada burada görüyor, zeki ve ilginç buluyordum. Ama o gece partiye gittiğimde gözlerime inanamadım. Beyin hücreleri ölmüş gibiydi. Ona yardımı dokunacağını düşündüğü herkesle flört ediyordu. Öğretmenin konukları arasındaki tüm menajerlerle. Üzerindeki elbise o kadar dardı ki oturmasına imkan yoktu. Elinde bir martiniyle bir köşede duruyor ve sarhoş prenses havalarında bir bir yanına gelen hayranlarıyla ilgileniyordu. Sesini değiştirip küçük bir kız gibi konuşuyordu. Oysa günlük hayatta hiç böyle değildi. Çoğu filminde çocuksu konuştuğunu biliyordum ama bu sesi gerçek hayatında da kullandığından haberim yoktu."*

* James Haspiel yine klasik bir Monroe anısı anlatıyor. Onu tanıdığı sekiz yıl içinde Marilyn'i bir kez bile değil sarhoş, çakırkeyif bile görmediğini söylüyor. ancak bir gün, James, Marilyn'e çok sarhoş olduğu belli olan bir günde çekilmiş fotoğrafını gösterdi. "Bu, Marlene Dietrich'in evinin önündeki bir asansörde çekilmiş," dedi. Marilyn ona şaşkınlıkla bakıp "Hangi kattaydım?" diye sordu.

Ateş Topu'nun başrol oyuncusu James Brown, Eidelman'la aynı fikirde. "Gözlerini hiç durmadan kırpıştırarak tatlı ve aptal bir kız izlenimi yaratırdı. Ama sonra konuştuklarının ardındaki samimiyeti farkedip şaşkına dönerdiniz. O kız benim için bir muammaydı. Gerçek bir muamma."

Jerry Eidelman şöyle devam ediyor: "Ertesi gün Marilyn'i küçük bir köpeği gezdirirken gördüm. Galiba bir Chihuahua'ydı. Üzerinde siyah beyaz damalı bir capri pantolonla boğazına kadar ilikli beyaz bir bluz vardı. Ayağına saten babetler giymişti. Ondan benim kadar hoşlansaydınız siz de kıyafetlerini bütün detaylarıyla hatırlardınız. En azından ben hatırlıyorum. Neyse, onu durdurup *Biliyor musun, dün gece partide çok farklıydın*, dedim. Gözlerini kocaman açtı. *Ne demek istiyorsun Jerry?* Gülümsedim. *Ne demek istediğimi gayet iyi biliyorsun.* Bana imalı bir bakış fırlattı. *Marilyn, sen aptal sarışın değilsin ve bunu biliyorsun,* dedim. *Bana kalırsa ancak sarışın bir tilki kadar aptalsın.* Hoşuna gitmişti. *Ne demek istediğini anlamıyorum ama çok komikti, Jerry.* Sonra bana göz kırptı ve köpeğiyle birlikte uzaklaştı."

Bu sırada Johnny Hyde'ın sağlığı iyice bozulmuştu ve zamanının çoğunu yatakta geçiriyordu. Kalp hastalığına rağmen renkli bir hayat sürmek için bunca çabalayan bir adam için kaldırması zor bir durumdu. Marilyn özellikle hastalığından sonra onunla daha az ilgili görünse de Johnny hala ona bağlıydı. "Bununla nasıl başa çıkmam gerektiğini bilmiyorum," dedi Marilyn akrabalarından birine. "Onu öyle görmek beni çok üzüyor. Sanırım benim kalpsiz biri olduğumu sanıyor çünkü onu hasta görmeye dayanamıyorum. Ah, gerçekten ne yapacağımı bilmiyorum."

Senenin sonunda Marilyn nihayet William Morris Ajans'la üç yıllık bir kontrat imzaladı. Johnny'yle çalışmaya başladığın-

dan beri anlaşmaları hep sözlü ve el sıkışma usulü olmuştu. Artık bu işi resmiyete dökmenin vakti gelmişti. Aynı sıralarda Johnny onun için Fox'ta önemli bir deneme çekimi ayarladı. "Ne kadar heyecanlı olduğunu hatırlıyorum," diyor Jerry Eidelman. "Bana iyi bir iş çıkarıp Fox'la anlaşmayı her şeyden çok istediğini söyledi. *Onunın en büyük yıldızı olmak istiyorum Jerry*, dedi. Ben de, *Biliyor musun Marilyn, gösteri dünyasında yıldızlıktan daha önemli bir şey var, oyunculuk*, dedim. Kaşlarını çatarak yüzüme baktı. *Evet, Jerry, ama ne yazık ki büyük bir yıldız olmadan oyunculuğunu sergileme fırsatı bulamıyorsun*, diye yanıt verdi. Haklıydı.

"Çekimden sonraki gün havalara uçuyordu. Süper gittiğini söyledi. Ama birkaç gün sonra onu gördüğümde biraz üzgündü. Stüdyoyla kontrat imzalayamadığını ama rolü aldığını söyledi. *Komedi*, diye homurdandı somurtarak. *Bir sekreteri oynuyorum.* Filmin adını sorduğumda, *Kimin umrunda Jerry*, dedi. *Aptal bir sekreteri oynuyorum. Beni şimdi olduğum yerden bir adım ileri götürmeyecek.* Belki de yeni bir ajansa ihtiyacı olduğunu söyledim. Gözlerini devirdi. *Harika! William Morris'le daha yeni anlaştım. Hem de üç yıllığına!* Sonra kafasını arkaya atıp güldü. İş işten geçti. Eğer gelecek ay da beni burada köpeğimi dolaştırırken görürsen yerimde sayıyorum demektir. Hayalkırıklığına uğramıştı ama pes etmeyeceğini görebiliyordunuz. Kendi kendime *Bu Marilyn Monroe ilginç bir kız*, diye düşündüğümü hatırlıyorum."

Marilyn'in adını bile anmadığı filmin adı *Genç Hissetmek*'ti (*As Young as You Feel*). Tabii anlaşmayı onun adına Johnny Hyde yaptı ve Fox'tan bir kontrat koparmanın yollarını aradı. Marilyn için gerçekten çabalıyor, onu seviyordu. "Biliyor musun, belki de onunla evlenmelisin," dedi Joseph Schenck, Marilyn'e. "Kaybedecek neyin var?" Genelde Schenck'in fikir-

lerine saygı duyardı ama bunu dikkate almadı. "Aşık olmadığım biriyle evlenmeyeceğim," dedi. "Hangisini tercih edersin, tüm kalbinle sevdiğin fakir delikanlıyı mı, seni tüm kalbiyle seven zengin adamı mı?" Marilyn, "Fakir delikanlı," yanıtını verdi. "Daha zeki olduğunu sanıyordum," dedi Schenck şakayla karışık. "Beni hayalkırıklığına uğrattın, Marilyn."

Aralık ayının ortasında Marilyn'le Natasha, Noel alışveriş için Tijuana'ya gitti. Johnny'yle sekreteri haftasonu için Palm Springs'teydi. Johnny orada kalp krizi geçirdi ve ambulansla Los Angeles'a getirildi. Marilyn elinden geldiğince çabuk geri döndü. Johnny'nin yeğeni Norman Brokaw -o da William Morris'te Marilyn'i temsil ediyordu- ona Cedars of Lebanon Hastanesi'ne (şimdiki Cedars-Sinai Medical Center) kadar eşlik etti. Fakat hastaneye vardıklarında Johnny ölmüştü. Marilyn'e son nefesinde onun ismini haykırdığı söylendi.

Hastane personeli Marilyn'le Norman'ın Johnny'nin odasına girmesine izin verdi. Çarşafla örtülü cansız bedeni hala yataktaydı. Son derece sarsılmış görünen Marilyn ıstırap dolu bakışlar ve titrek adımlarla yatağa yaklaşıp çarşafı çok yavaşça Johnny'nin omuzlarına kadar indirdi. Johnny bir keresinde ona eğer ölürse tek yapması gerekenin onu kollarına almak olduğunu, sırf onun için hayata geri döneceğini söylemişti. Marilyn'in pişmanlık ve acı dolu gözyaşları ölünün yüzüne damlıyordu. "Seni seviyordum, Johnny," diye haykırdı. "Lütfen, seni sevdiğimi bil."

Johnny'den Sonra İntihar Etti mi?

Johnny Hyde'ın cenazesi zor ve sıkıntılıydı. Aynı yaşadığı karısı, Marilyn Monroe'nun törene katılmasına izin vermedi. "Korkunç biri olduğumu düşünüyorlardı," dedi Marilyn sonraları. Söylentilere göre Marilyn ve Natasha Lytess hizmetçi kılığına girip Johnny'nin North Palm Drive'daki evinde düzenlenen törene katıldı. Elia Kazan'a bakılırsa Marilyn törenden önceki gece eve gizlice girmiş ve Johnny'nin tabutu başında sabaha kadar dua etmişti. Sonradan başka bazı iddialar da ortaya atıldı. Ertesi günkü cenazede Marilyn'in tabutun üzerine yattığı ve insanlar onu kaldırmaya çalışırken tekmeler atıp haykırdığı söylendi. Aslında bu hikayenin kaynağı, Marilyn'in kendi kitabında yazdıklarıdır: "Kendimi tabutun üzerine atıp ağladım. Onunla birlikte ölmek istiyordum." Fakat cenazedeki kimse böyle bir şey hatırlamıyor. Tersine, Marilyn, Forest Lawn Memorial Park'taki defin esnasında gayet durgun ve dalgınmış.

Sonrasında saatlerce Johnny'nin mezarı başında kaldı ve anılara daldı. Hatta güneş batarken bir görevli onu artık gitmesi gerektiği konusunda uyardı. Emektar Hollywood menajeri Norman Winters bu hikayeyi doğrular.

Marilyn, Johnny'ye aşık olmadığından emindi. Bu basit bir kimya meselesiydi. Yoluna onunla devam etmek istiyordu ama Johnny'yi seks yapmadan hayatında ve kariyerinde nasıl tutacağını bilmiyordu. Daha sonraları, "Sanırım onu kandırdım," diye itiraf edecekti. Ne var ki ikisi bir sürü özel an paylaşmıştı. Marilyn kimsenin Johnny'yi onun kadar iyi tanıyamayacağını biliyordu. "Kimse paylaştıklarımızın derinliğini tahmin ede-

mez," diyecekti yakın arkadaşlarından birine. "Yatakta sadece ikiniz olduğunuzda, zifiri karanlıkta ve başını onun göğsüne yaslayıp kalp atışlarını dinlediğinde, işte bir adamı ancak böyle tanıyabilirsin. Kalbi senin için çarptığında."

"Onunla hiç tanışmasaydım, hayatta ve ailesiyle olurdu," dedi Marilyn, Natasha'ya göre. "Artık yapayalnızım."

"Yalnız değilsin." Natasha ona sımsıkı sarıldı. "Ben varım, Marilyn. Ben seninleyim."

Natasha daha sonraları, "Ona sürekli yalnız olmadığını hatırlatıyordum," diyecekti. "Çünkü hayatını bitirmeye karar verdiğine inanıyordum."

"Onu bir süredir görmüyordum," diye anlatıyor komşusu Jerry Eidelman. "Rastlaşa rastlaşa bakkalda rastlaştık. Sanırım cenazeden bir ya da iki gün sonraydı. Marilyn temizlik malzemeleri alıyordu. Üzerinde sarı dar bir pantolonla sarı-beyaz angora bir kazak vardı. Saçlarını atkuyruğu yapmış, kemik çerçeveli bir gözlük takmıştı. *Hayrola temizliğe mi giriştin*, diye sordum. Güçbela gülümsedi. *Hayır, Jerry. Temizliği yapacak bir kadınımız var. Ama ona malzeme aldırmak pahalıya geldiği için alışverişi ben yapıyorum.* Bir an duraksadı. *Kendimi meşgul etmeliyim. Johnny Hyde'ı duydun mu?* Duyduğumu söyledim. *Korkunç bir şey,* dedi. *Nasıl başa çıkacağımı bilmiyorum. Bir de annem konusu var. Beni çılgına çeviriyor.* Ona neden bahsettiğini sorduğumda annesinin kaçıp pisliğin tekiyle evlendiğini ve onun için çok endişelendiğini anlattı. Kadını bulup kocasından kurtarmayı planlıyordu. *Ama bunu yapamazsın Marilyn,* dedim. *En azından yalnız başına olmaz. İstersen birlikte gidelim.* O zaman, *Senden ya da bir başkasından annemle ilgilenmesini isteyemem. Ablamla beni nasıl bir duruma soktuğunu bilmiyorsun. O çok hasta,* dedi. Ve en büyük Marilyn Monroe anlarından biri

olarak hatırlayacağım bir şey yaptı. Elini dramatik bir tavırla alnına götürüp baygınlık geçiriyormuş gibi sendeledi ve *Kusura bakma ama gitmeliyim*, diye fısıldadı. Sonra temizlik malzemelerini bırakarak dışarı fırladı.

"Torbadakilerin parasını ödeyip evine götürdüm. Kapıyı o açtı. Korkunç görünüyordu. Ağlıyordu ve yüzü kireç gibi bembeyazdı. *İşte, temizlik malzemelerin*, dedim. *Bakkalda unuttun.* Bana boş boş baktı. *Hangi temizlik malzemeleri?* Şaşırmıştım. *Yarım saat önce bakkaldaydık ya Marilyn.* Aklı karışmış gibiydi. *Ah, tabii*, dedi. Sonra torbayı aldı ve teşekkür bile etmeden kapıyı kapadı. Tuhaf ve endişe vericiydi."

Johnny'nin cenazesinden birkaç gün sonra Natasha stüdyodaki çalışmanın ardından eve döndüğünde Marilyn'i yatakodasında buldu. Baygındı. Yanakları şişmişti ve rengi bembeyazdı. Dehşete kapılan Natasha hemen yanına koşup zorla ağzını açtı. Marilyn'in ağzı yarı erimiş haplarla doluydu. Natasha onu sarsarak kendine getirdi. Marilyn açıklama olarak uyku haplarını Schwab's'tan rüşvetle satın aldığını ve onları yutamadan uyuyakaldığını söyledi. Bu çok mantıksız bir senaryoydu ve Natasha inanmakta güçlük çekiyordu. "Kendini değersiz hissediyordu," dedi Natasha sonradan. "Hyde'ın kalp krizi geçirmesinden kendini sorumlu tutuyordu. Johnny onu o kadar sevip kollamasaydı hayatta olurdu diye düşünüyordu."

Marilyn, Johnny Hyde'ın ölümünden sonra intihara kalkıştığını hiç kabul etmedi. Asla böyle bir şey yapmazdı. Daha sonra fotoğrafçı arkadaşı Milton Greene'e, "Evet, kendimi suçlu hissediyordum ve duygularımla başa çıkmam gerekiyordu ama bebeğim, kesinlikle ölmek istemiyordum," dedi. Sözlerini hüzün dolu bir ifadeyle bitirdi. "Johnny uğruna ölecek bir şeyim olmadığını kesinleştirdi."

Fakat Natasha ikna olmamıştı. Öğrencisi Helena Albert'a bir mektup yazdı. Marilyn'in intihar etmek istediğini hissediyor ve kimsenin bunu engelleyemeyeceğinden korkuyordu. "Bence bir insan kendini öldürmek istiyorsa bunu eninde sonunda yapar," diye yazdı. Marilyn'e sadık kalacağını ve onu destekleyeceğini belirtti. Alaycı bir ifadeyle, "Vaktimiz kalırsa da oyunculuğu üzerinde çalışırız," dedi.

İki hafta sonra Noel'de Marilyn Monroe, Natasha Lytess'a altın çerçeveli fildişi bir broş hediye etti. Üzerine bir cümle yazdırmıştı. "Sana hayatımdan çok daha fazlasını borçlu olduğumu bilmeni istedim."

Marilyn "Babasıyla" Tanışmayı Deniyor

Johnny Hyde öldüğünde Marilyn sadece en büyük destekçisini değil aynı zamanda baba figürüne en yakın bulduğu adamı da kaybettiğini hissetti. Bu zor zamanı atlatmak için Natasha'ya sığındı. Natasha tabii ki ona yardım ediyordu ama Johnny'nin ölümünün dolaylı yoldan Marilyn'in kariyerini olumsuz etkileyeceğini düşünüyordu. Marilyn'le oyunculuğunu *derinleştirme* çalışmaları yapıyorlardı. Natasha onda büyük bir potansiyel sezmişti ve önceki filmlerinde canlandırdığı boş karakterlerin yeteneğini maskelemesini istemiyordu. "Bence Marilyn trajik rollerin kadınıydı," diyecekti yıllar sonra. "Onda bir tuhaflık var. Gerçek olamayacak bir üstünlük."

Johnny Hyde'dan fazla hoşlanmasa da Natasha onun Marilyn üzerinde yarattığı olumlu etkiyi kabul etmek zorundaydı. Son

birkaç performansına bakarak öğrencisinin büyük bir atılımın eşiğinde olduğunu hissediyordu. Marilyn hem kadın hem oyuncu olarak olgunlaşmıştı. Natasha'nın bir teorisi vardı. Ona göre Johnny, Marilyn'e o kadar inanmıştı ki o da sonunda kendine inanmaya başlamıştı. Bunun olumlu etkilerini sadece oyunculuk kariyerinde değil özel hayatında da görüyordu. Johnny'nin gidişiyle Natasha, Marilyn'in hayatındaki bu boşluğu dolduracak birini bulmaları gerektiğini hissetti. Acaba gerçek babası bunu yapabilir miydi? Natasha bunu denemeye değer buldu.

Marilyn Monroe'nun, babasının kimliği konusunda hiçbir şüphesi yoktu. Tıpkı Gladys gibi o da babasının Charles Gifford olduğunu biliyordu. Tabii o zamanlar babalık testi imkanı yoktu. Dolayısıyla Marilyn'in emin olması olanaksızdı ama bunu tüm kalbiyle hissettiğini söylüyordu. Natasha babasının izini sürmelerini ve onunla yüz yüze görüşmesini önerdiğinde itiraz etmedi.

Birkaç gün boyunca Charles Gifford'un Los Angeles'tan ayrıldıktan sonra neler yaptığını araştırdı ve adamın fazla uzağa gitmediği ortaya çıktı. Gifford, Kuzey California'ya taşınmıştı. Bir dağ evinin inşasında sorumlu müteahhit olarak çalıştıktan sonra kümes hayvanları yetiştirmeye başlamıştı. Tekrar evlenmiş ama karısı düğünden kısa bir süre sonra ölmüştü. Sonunda Hemet'te iki hektarlık arazi üzerine Red Rock mandırasını kurmuş ve orada yeniden evlenmişti. Marilyn, Gifford'un adresini kolayca bulduğu halde telefon numarasına bir türlü ulaşamadı. Ama Hemet'te söylenti yayılmıştı bile. Bu arada Marilyn risk alıp babasının yaşadığı yere gitmeye karar vermişti ve sürpriz faktörünü lehine çevirebileceğini umuyordu.

O tarihte sekiz yaşındaki Susan Reimer, şöhretli birinin Stan amcayı ziyarete gelmesinin ailesini heyecanlandırdığını hatırlıyor. Annesi Dolly'ye gelenin kim olduğunu sorduğunda ka-

dın, parmağını dudaklarına götürüp "Şişt. Kimseye söylememeliyiz," demiş. Kısa bir duraksamanın ardından da "Marilyn Monroe," diye fısıldamış. "İşte o zaman aile sırrını öğrendim," diyor Reimer. "Kimse uluorta konuşmuyordu ama Stan amca Marilyn Monroe'nun babasıydı. Bana bu konuda çenemi kapalı tutmamı söylediler ve senelerce dediklerini yaptım." Stan amcasına Marilyn Monroe'yu sorduğunda adam inatla karısını üzecek bir açıklama yapmayacağını söylemiş.

Charles Stanley Gifford Jr., "İnsanlar yıllardır ailem hakkında bunları söylüyor. Ama doğru değil," diyor. "Babam gerçekten Marilyn Monroe'nun babası olsaydı bunu bana anlatırdı. Basın peşini asla bırakmadı ve üvey annem Mary, Marilyn'in uydurduğu hikayelere dayanamayıp öldü. Zavallı kadının bunlarla hiçbir ilgisi yoktu ama hayatı boyunca bir saniye huzur bulamadı."

Henüz Los Angeles'tan ayrılmayan Marilyn'in elinde yalnızca Gifford'un adresi vardı ve Natasha'nın onu bu yolculukta yalnız bırakmayacağını umuyordu. Fakat Lytess, Marilyn'in bu önemli anı tek başına yaşaması gerektiğini düşünüyordu. 1950'de Natasha'nın öğrencisi ve arkadaşı olan, on sekizindeki Susan Martinson şöyle hatırlıyor: "Natasha bana Marilyn'in onu bir köşeye çekip *Lütfen, benimle gel. Yalnız gitmek istemiyorum. Zaten bir kere yüzüme telefon kapadı, bir kere daha reddedilmeye dayanamam*, dediğini söyledi. Natasha onu ikna etmeye çalışmış ama Marilyn ısrarcıymış."

Marilyn'le Natasha saatler süren bir araba yolculuğundan sonra Gifford'un evine vardı. Marilyn arka koltuğa uzanıp çantasından kapak olduğu dergiyi çıkardı. Derin bir nefes alıp arabadan indi. Bu adamın onun kim olduğunu bilmediğini ve

kimliğini ona ispatlamak için buna gerçekten ihtiyaç duyacağını düşünmüş olabilir miydi? Belki. Kapıyı çalıp elinde rulo halindeki dergiyle bekledi.

Kapı açıldı.

Marilyn kafasını kaldırdığında karşısında bir kadın buldu. Charles Stanley Gifford'un yeni karısı Mary Gifford'du. Konuşmaları kısa sürdü. Marilyn oradan elinde Gifford'un avukatının kartviziti ve korkunç bir anıyla ayrıldı. Gifford'un oğlu Charles Stanley Jr. hala ısrar ediyor: "Babam asla Marilyn'e bir kartvizit vermezdi." Fakat Natasha, Helena Albert'a böyle bir gezi yaptıklarını yazmıştı. "Keşke Marilyn'e bunu yaşatmasaydım çünkü ona hiç iyi gelmedi," demişti. Natasha'nın yazdıklarına bakılırsa Marilyn'le yol boyunca babalık meselesinden konuşmuşlardı. Hatta Natasha daha Hemet'e varmadan karar değiştirmişti. "Yanımızda bir psikiyatrist götürmemekle hata ettik. Ne düşünüyordum bilmiyorum!"

1962'de Marilyn Monroe'nun ölümünden kısa bir süre önce Charles Stanley Gifford'a kanser teşhisi kondu. İddialara göre o zaman California'daki bir hastaneden Marilyn'le temas kurmaya çalıştı. Monroe'nun arkadaşı aktör ve masör Ralph Roberts'a bakılırsa bir hemşire Marilyn'e telefon etti ve "Babanız çok hasta, her an ölebilir. Son isteği sizi görmek," dedi. Marilyn'in yanıtının, "Beyefendiye avukatımı aramasını söyleyin," olduğu iddia edilir. Oğlu buna da inanmıyor. "Kesinlikle, hayır. Babamı tanısaydınız bu dedikoduların ne kadar saçma olduğunu anlardınız."

Charles Stanley Gifford 1965'te kanserden öldü. Yine söylentilere bakılırsa ölümünden önce Presbiteryen rahibi Dr. Donald Liden'e yakın zamanda Marilyn'le telefonda konuştuğunu anlatmıştı. Tabii bu imkansızdı. Zira Marilyn üç yıl

önce ölmüştü. Dr. Liden onu sorguladığında her şeyi itiraf etmişti. "Marilyn Monroe kızımdı," demişti. Dr. Liden o günü şöyle hatırlıyor: "Ağzım beş karış açık kaldı. Ama doğruluğundan şüphe duymadım. Annesinin (Gladys) haksızlık ettiğini ve çocuğu ona göstermediğini anlattı. Tekrar evlenince de durum zorlaşmıştı. Karısı iyi bir kadındı ve evlilik dışı bir çocuğu olduğunu kabul ederek onu üzmek istememişti. Gifford çok pişmandı."

"Babam hastalandığında bir dakika bile yanından ayrılmadım," diyor oğlu Charles Jr. "Bana hiçbir itirafta bulunmadı. Onunla çok yakındık. Sadece nereye gömülmek istediğini, hayatı ve çocukları hakkında neler hissettiğini söyledi. Bunu itiraf etseydi ölüm döşeğinde bana itiraf ederdi!

"Babam Gladys'le flört ederken arkadaşı Ray Guthrie'yle aynı evde oturuyordu," diye devam ediyor Gifford Jr. "Bir keresinde Ray'i arayıp o günleri sordum. *Evet, Gladys'i hatırlıyorum,* dedi. *Bize gelip kahvaltı hazırlardı. Çıkar gezerdik. Sadece eğleniyorduk. Ciddi bir şey yoktu.* Ona babamın Gladys'ten bir çocuğu olup olamayacağını sorduğumda sadece güldü ve *Hayır, olsaydı mutlaka söylerdi,* dedi.

"Riverside Hastanesi'nde babamın DNA kaydı var," diye bitiriyor sözlerini. "Yattığı hastanelerden birinde Marilyn Monroe'nun DNA'sı varsa isteyen test yapabilir. İddia ediyorum, sonunda ulaşacağı tek sonuç, Charles Stanley Gifford'un onun babası, benim de kardeşi olmadığımdır."

İlk Filmler

Marilyn Monroe'nun 1950-1951 arasında çevirdiği filmler pek önemli değildir. 20th Century Fox, *Genç Hissetmek*'te tekrar onunla çalıştı. Afişlerde yer almasına rağmen filmde sekreter Harriet olarak sadece iki sahnede görünüyordu. Sonra içinde seks olmayan, İkinci Dünya Savaşı sonrası seks komedisi *Aşk Yuvası* (*Love Nest*) geldi. Başrollerde June Haver ve William Lundigan vardı. Sonradan Marilyn'in bir havluya sarılı şekilde duştan çıktığı sahne için uzatılmış cameo* denilecektir. Marilyn *Boşanma Oyunu*'nda (*Let's Make It Legal*) biraz daha uzun süre ve çoğunlukla bornozla göründü. Bu romantik komedide başrolleri Claudette Colbert ve Macdonald Carey paylaşır. Bir sinema eleştirmeninin yorumu filmin bir saat on beş dakikalık süresinin bile fazla uzun geldiği yönündedir.

Mart 1951'de Johnny Hyde'ın Marilyn için ayarlamaya çalıştığı Fox kontratı nihayet sonuçlandı. Johnny'nin ölümünden sonra William Morris Ajansı onunla fazla ilgilenmediği için Marilyn, Famous Artists'le çalışmaya başlamıştı. Sonraki birkaç yıl Hugh French diye bir adam tarafından temsil edilecekti. Fox'un anlaşması kırk haftalıktı ve Marilyn çalışsın çalışmasın haftada 500 dolar alacaktı. Stüdyo onu ödünç vermedikçe başka biriyle çalışması yasaktı. Fox her yılın sonunda kontratı yenileyip yenilemeyeceğine karar verecek ve eğer yenilemezse Marilyn yine tek başına olacaktı. Aksi takdirde, yani Fox anlaşmayı yenilerse ikinci yıl için haftada 750 dolar, üçüncü yıl 1250 dolar, dördüncü yıl 1500 dolar, beşinci yıl

* Cameo görüntü, kısaca cameo, çok tanınmış birinin bir oyunda, televizyonda ya da bir filmde kısacık görünmesidir. Ç.N.

2000 dolar, altıncı yıl 2500 dolar ve eğer o kadar uzun süre dayanabilirse yedinci yıl da 3500 dolar alacaktı. İşin ilginç yanı yine ondan hiç hoşlanmayan Darryl Zanuck'la çalışıyordu. Zanuck'un Marilyn'le anlaşmasının tek sebebi Johnny Hyde, Joe Schenck ve diğer pek çok kişinin yaptığı baskıydı. Marilyn'in kontratının bir parçası da Natasha Lytess'ti ve Marilyn'e koçluk etmesi için haftada 750 dolar -500'ü Fox'tan gerisi Marilyn'den- alacaktı. Yani Marilyn ilk yıl kazanacağı haftalığın yarsını Natasha'ya verecekti ki bu onunla çalışmalarını ne kadar önemsediğinin bir göstergesidir. Natasha ilk yıl Marilyn'den daha çok para kazanacaktı.

İlk filmlerinden bir diğeri de Fritz Lang'in *İki Sevgi Arasında*'dır (*Clash by Night*). Film 1951'de çekilmesine rağmen 1952'de gösterime girdi ve beyazperdeye Clifford Odets'in başarısız bir Broadway oyunundan uyarlandı. Odets, oyunun yönetmeni Lee Strasberg ve diğerleri 1930'lu yıllarda epey tartışmaya yol açan, sol eğilimli Group Theatre'ı kurmuştu. Oyunda Mae Doyle adındaki başrolü Tallulah Bankhead canlandırırken filmde onun yerini Barbara Stanwyck aldı. Filmin tanıtımı için hazırlanan afişlerde gösterişli bir şekilde yer alsa da Marilyn'in rolü küçüktü. Yine de önemli insanlarca farkedildi. Alton Cook'un *New York World-Telegram and Sun*'da çıkan övgüsü kesinlikle kayda değerdir. "Kız insanın içini coşturuyor, moral veriyor. Ayrıca güçlü bir oyuncu. Kesinlikle yetenekli bir yıldız adayı. Rolü büyük olmamasına rağmen oyunculuğuyla baskın bir hale getiriyor." Fox kontratlı oyuncusunu RKO'ya iddia edildiği gibi gişe potansiyelini ölçmek için ödünç verdiyse cevabını aldığı ortada. Stüdyo nihayet Marilyn'in çekiciliğini sergilemek ve onu daha şöhretli aktörlerle eşleştirme konusunda ikna olmuştu.

Jasper Ölüyor

1951 sonbaharında Marilyn Monroe, Natasha Lytess'ın dairesinden taşınmıştı ve artık Shelley Winters'la Hollywood'da oturuyordu. Görünüşe bakılırsa bu kararından ötürü Natasha'yla aralarında bir sorun çıkmamıştı çünkü üç kadın Marilyn'in taşınmasından sonra sık sık biraraya gelmeye devam etti. Marilyn her daim yeni heyecanlar arayan Shelley Winters'la, aşırı duygusal Natasha'dan daha çok eğleniyordu. Ayrıca yakın dostlarından Elia Kazan'ın söylediğine göre Marilyn, *The Method* adlı tekniğiyle tanınan ünlü drama öğretmeni Michael Chekhov'dan ekstra oyunculuk dersleri alıyordu. Kazan'a boş kafalı karakterlerden sıkıldığını söylemişti. Kendini daha zor rollerde sınamak istiyor, insanların onu sadece bir karikatür olarak görmekten vazgeçmesini arzuluyordu. Kazan onunla hemfikirdi. Marilyn'in verecek çok şeyi vardı. Tek yapması gereken yeteneklerini geliştirmekti. (Natasha'nın, Marilyn'in ikinci drama öğretmeni konusunda ne düşündüğü bilinmiyor.) Kazan, Marilyn'e UCLA'de daha çok derse katılmasını tavsiye etmiş ve Marilyn bunu yapmıştı. *Değişik dönemlerin tarihi, sosyal ve kültürel yönleriyle edebiyata giriş* adındaki edebiyat tarihi derslerine kaydoldu. Marilyn kendini geliştirme fırsatlarını asla kaçırmıyordu. Fakat bu kez kampus hayatı eskisi gibi olmadı ve üniversitede oldukça merak uyandırdı. Marilyn diğer öğrencilerin arasına karışmayı tercih ederdi ama bunu nasıl yapacaktı ki?

O sıralar üvey ablası Berniece'ten bir telefon aldı. Berniece'in babası Jasper -Gladys'in çocuklarını ondan kaçıran eski kocası- ölmüştü. Marilyn onunla hiç tanışmamasına

rağmen Jasper'ı biliyordu. Norma Jeane'ken yeterince büyüdüğünde babası hakkında sorular sormuş ve Gladys onun bir araba kazasında öldüğünü söylemişti. (Marilyn sonradan buna asla inanmadığını söyleyecekti. Bir keresinde Gladys'in üzerine gitmiş ve annesi kendini yatakodasına kilitlemişti.) Gladys, Edward Mortenson'ın -Jasper- fotoğrafını duvarından hiç indirmemiş ve Norma Jeane onu ziyarete geldiği zamanlarda bunu görmüştü. Genç kız sonunda fotoğraftaki adamın kim olduğunu sorguladığında Gladys yalan attı ve onun babası olduğunu söyledi. Marilyn daha sonraları Jasper'ın büyüsüne kapıldığını anlatacaktı. Sadece bir fotoğraftı ama onu derinden etkilemişti. "Bir babam olması, fotoğrafına bakabilmek ve ona ait olduğumu bilmek o kadar iyi hissettiriyordu ki," diye anlattı. "Ne harika bir fotoğraftı! Kafasında hafifçe yan yatırdığı, geniş kenarlı, fötr bir şapka vardı. Gözlerinin içi gülüyordu. Bıyığı Clark Gable'ınki gibi inceydi. Kendimi o resme yakın hissediyordum." Hatta Marilyn söz konusu resme bakışını, "İlk mutlu anım," diye tanımlıyordu. Gecelerce onu rüyasında görmüş, hayatında olsaydı nelerin değişeceği üzerine hayaller kurmuştu.

Şimdi Marilyn'in bir zamanlar fantezilerinde yaşattığı adam ölmüştü. Ablası ise ebeveyn olarak yalnızca onu bilmişti. Marilyn'in tek yapabileceği ablasının kaybı için yas tutmak ve Jasper hakkındaki karmaşık duygularını, ebeveynleri için hissettiği diğer çelişkili duygularla birlikte kalbine gömmekti.

Jasper'ın ölümünden kısa süre sonra Kentucky, Pineville'deki yetkili makamlar Marilyn'in doğum belgesinde babası olarak onun adının geçtiğini açıkladı. Bu onlara bir film yıldızıyla temasa geçme fırsatı sağlamıştı. Kentucky'li avukatlar aylarca Marilyn'in kafasının etini yedi. Mesele Jasper'ın mütevazı evi üzerinde hak

iddia edip etmeyeceğiydi. Sonunda Marilyn avukatı aracılığıyla böyle bir niyetinin olmadığını kesinkes ifade etti. Aynı sıralarda işlerini yönetmesi için Inez Melson adında yuvarlak gözlüklü, işgüzar tavırlı, güçlü bir hanımla anlaştı. Melson'ın görevlerinden biri de Gladys'e düzenli olarak para gönderilmesini organize etmekti. Ama Gladys'in izini bulmak kolay değildi. John Eley'e boşanma davası açmasına rağmen hala onunlaydı ve ikisi ülkeyi geziyordu.

Bir akşam Marilyn'e ödemeli bir arama geldi. Hattın diğer ucundaki kişi Gladys'ti ve bulunmak istemediğini söylüyordu. Berniece'le Marilyn'in onu yarı yolda bırakıp hayalkırıklığına uğrattığını düşünüyordu. Marilyn'i ne kadar sevdiğinden ve ondan yalnızca annesi Della yüzünden vazgeçtiğinden bahsetti. Marilyn'in ona karşı cephe almaktan ne zaman vazgeçeceğini bilmek istiyordu. Sonra Marilyn'in bir-iki yaşlarındayken birlikte büyüdüğü Lester'dan boğmaca kaptığını ve kendisinin Ida Bolender'ın evine taşınıp ona baktığını anlattı. "Tam bir ay seninle kaldım," dedi, "ve bana bir kere bile teşekkür etmedin." Marilyn hayal meyal Ida'nın böyle bir şeyden bahsettiğini hatırlıyordu ama o süreçle ilgili bir anısı yoktu. Gladys geçmişten nadiren konuşurdu. Marilyn bunun annesi için bir gelişme olabileceğini düşündü ve hemen yüz yüze görüşmeyi teklif etti. Böylece sorunlarını çözebileceklerdi. "İmkansız," dedi Gladys. "Çünkü bana ne yapacağımı söyleyen insanlar var ve hiçbir koşulda California'ya dönmememi söylediler. Orada can güvenliğim tehlikeye girer." İşte yine hasta Gladys konuşuyordu. Bu rahatsız edici telefon görüşmesi kızını dikkatli olması konusunda uyarmasıyla bitti. "İzleniyorsun," dedi Gladys. "Bana inanmalısın, Norma Jeane."

Marilyn sonradan Rupert Allan'a o gece gözyaşları içinde uyuduğunu söyledi. Ama önce tüm perdelerin kapalı olup olmadığını kontrol etmişti.

Tehlikeli Bakıcı

Marilyn şimdiye kadarki en önemli rolü için çalışmaya başlamıştı. Fox'un patronu Darryl Zanuck, Marilyn Monroe'nun oyunculuk geleceği konusunda kararsızdı. Dolayısıyla onu birinci sınıf filmlerde oynatmaya çekiniyor ve kontratlı oyuncusu için dar bütçeli, mütevazı projeler aramaya devam ediyordu. Marilyn'in deneme çekimine katılmasını önerdiği *Tehlikeli Bakıcı*'nın (*Don't Bother to Knock*) konusu şöyledir: Akıl hastanesinden yeni çıkan Nell Forbes, amcası (Elisha Cook Jr.) tarafından bir çocuk bakıcılığı işi için önerilir. Çocuğun anne babası Peter ve Ruth Jones (Jim Backus ve Lurene Tuttle) zengin insanlardır ve bir otelde yaşamaktadır. Onlar akşam yemeği için dışarı çıktıklarında Nell üzerinde Bayan Jones'a ait seksi bir sabahlık ve mücevherlerle yavaşça dans ederek avlunun karşısındaki odada kalan pilot Jed Towers'ı (Richard Widmark) baştan çıkarmaya çalışır. Jed bu etkileyici kadının oda numarasını bulup kapıyı çaldığında Nell onu içeri davet eder. Sonra işler öyle karışır ve tehlikeli bir hal alır ki Nell, Jed'i kendini pencereden atmakla ya da sorumluluğundaki küçük Bunny'yi (Donna Corcoran) öldürmekle tehdit eder. Şimdiye dek dizilerde ve televizyon programlarında yer alan Anne Bancroft bu filmde Jed'in eski kız arkadaşı ve otelin gece

kulübünde sahneye çıkan kabare şarkıcısı Lyn Leslie rolünde ilk kez sinema oyunculuğuna soyunacaktır.

Fox'un filme ne kadar önem verdiği, müzikler için Oscar ödüllü Alfred Newman'la anlaşmasından bellidir. Senaryo 1954'te İnsanlar Yaşadıkça'yla (*From Here to Eternity*) En İyi Film dalında Oscar alacak olan Daniel Taradash tarafından uyarlanmıştı. Görüntü yönetmeni yine ileride Oscar alacak Lucien Ballard'dı. Ballard, Obie'nin -yüzdeki cilt kusurlarını en aza indirmek için kamera üzerine ana ışık kaynağı monte edilir- yaratıcısı olarak piyasada haklı bir ün kazanmıştı. Lucien Ballard önceleri Merle Oberon'la evliydi ve bu fikir, ciddi bir araba kazasının karısının yüzünde bıraktığı izleri gizleme isteğinden doğmuştu. Kameraya onun ismi verildi.

Marilyn seçmeler için çok heyecanlıydı. Zanuck'un ona bayılmadığını biliyordu. Natasha'yla saatlerce senaryo üzerinde çalıştılar. "Açıkçası henüz bu kadar önemli bir rol için hazır olmadığını düşünüyordum," diyecekti Natasha sonradan. "Sanırım yeteneğini hafife almışım ya da en azından kararlılığını. Senaryo üzerinde iki gün çalıştık. Bir dakika bile uyuduğumuzu hatırlamıyorum. Son derece dramatik ve tutkuluydu. Tıpkı Marilyn Monroe'nun kendisi gibi. Sonunda deneme çekiminde o kadar iyi iş çıkardı ki Zanuck ona bir tebrik notu yazdı. Marilyn hem inanılmaz derecede şaşırdı hem heyecanlandı. Öylesine güvensiz ve yeteneğinden habersizdi ki insanların en ufak onaylamasını en büyük övgüyle eşdeğer tutuyordu."

Fakat Zanuck, Marilyn'in filmdeki performansıyla ilgili, "Aptalın teki. Üstelik kapı dışarı edilecek kadar deli. Tam bir seks bombası. Buram buram cinsellik kokuyor. Filmlerden iyi ekmek yiyebilir ama *artık dramatik roller yok*," diyecekti.

Marilyn'in arkadaşı John Gilmore, Montgomery Clift'in Marilyn ve Fox için söylediklerinden alıntı yapıyor. "Fox onu elinde tutmak ve sömürmek istiyordu. Bunun peşindeydi. Başka büyük yetenekler ve diğer oyuncular bu konuda farklı düşünüyor, Marilyn'in kendini küçük düşürmeme gibi bir şansının olduğunu söylüyordu. Ama patron buna izin vermedi. Bir aktris istemiyorlardı. Yuvarlak masalarının etrafında oturup Marilyn'in doğru seçimler yapamayacağına karar verdiler."

Dönemin bazı eleştirmenleri Marilyn'in yetenek eksikliği konusunda hemfikirken -Zanuck'un ağzına laf veriyorlardı- diğerleri onu övüyordu. *Daily Variety*, "Marilyn Monroe son derece dramatik bir rolü hakkıyla oynayarak herkesin ilgisini çekti," diye yazdı. Stüdyonun karar mercileri cesaretlendi ve 1952'de filmin gösterime girmesinin ardından Marilyn için başka bir film buldular (Sekiz haftalık çekim süreci 5 Mart'ta başlayan *Tehlikeli Oyun* (*Monkey Business*).

Zaman içinde Marilyn'in *Tehlikeli Bakıcı*'daki oyunculuğu yeniden kıymete bindi ve 2002'de film DVD olarak piyasaya sürüldüğünde mükemmel bulundu. Marilyn'in filmdeki performansı geleceğin süperstarının sonraki yıllarda oynayacağı abartılı derecede duygusal ve alışılmadık rolde nasıl bir iş çıkaracağının sinyallerini veriyor. 1953 yapımı *Niagara*'daki Rose Loomis rolü beyazperdenin unutulmazları arasındadır. Marilyn'in psikolojik sorunları olduğu ortaya çıktığında, sinema karakteri Nell Forbes'la ikisi arasında bir sürü abartılı analitik bağ kuruldu. Ama bunlar haksız yorumlardı ve bir oyuncu olarak yeteneğini asla gölgede bırakamadı. Tek gerçeklik vardı, o da Marilyn'in sete hazır geldiği ve muhteşem bir performans sergilediğiydi.

Fakat *Tehlikeli Bakıcı*'dan sonra Marilyn için kötü filmler devam edecekti. Ertesi yıl Mart 1952'de *Tehlikeli Oyun* için çalış-

maya başladı. Rolü cesaret kırıcıydı. Bir bilimadamını canlandıran Cary Grant'ın aptal sekreterini oynuyordu. Yine o sıralarda başrollerini Ginger Rogers, Mitzi Gaynor, Eve Arden ve Zsa Zsa Gabor'un paylaştığı, *Evli Değiliz* (*We're Not Married*) diye bir film çekti. Film üç ayrı hikayeye odaklandığı için çoğu oyuncunun beraber sahnesi yoktur. Dolayısıyla Zsa Zsa'yla Marilyn'i aynı sahnede görme zevkinden yoksun kalmamız kaçınılmazdır. *Evli Değiliz* de Marilyn'in kariyerinde kapı açmayan filmlerden biridir. Aynı yıl *Son Yaprak* (*O. Henry's Full House*) gösterime girdi. Filmde ünlü yazar O. Henry'nin hepsi beklenmedik sonlarla biten hikayelerinden uyarlanan beş kısa film vardı ve her birinin oyuncuları, senaryo yazarları ve yönetmenleri farklıydı. Birinci sınıf bir yapımdı ve Fox'un en popüler oyuncularıyla çekildi ama Marilyn için yine bir dönüm noktası değildi. Hatta çoğu kişi onun bu filmde rol aldığını bile bilmez.

"Hiç kolay değil," diyecekti Marilyn, Berniece'e kariyerini kastederek. "Bir aktris kötü filmleriyle ünlü olmadan önce kaç kötü film yapabilir bilmiyorum!"

Joe DiMaggio

Yoltin' Joe (Sarsıcı Joe). The Yankee Clipper (Yankee'lerin çalı makası). Lakabı ne olursa olsun tarihte hiçbir birinci lig beyzbol oyuncusu onun kadar ünlü olmamıştır. Bazı tarihçilere göre ise bu şöhreti yakalamasında New York Yankees'te orta saha oyuncusu olarak (1936-1951 arasındaki tüm profesyonel kariyeri boyunca) sergilediği yetenekleri kadar Marilyn'le ilişkisi de rol oynamıştır.

Giuseppe Paolo (Joseph Paul) DiMaggio Jr. 25 Kasım 1914'te California, Martinez'de Sicilyalı göçmen bir ailenin dokuz çocuğundan sekizincisi olarak dünyaya geldi. Bir yaşındayken ailesi San Francisco'ya taşındı. Katı Katolik değerlerle ve Sicilyalı kökenlerinin verdiği gururla yetişti. Aynı zamanda o dönemin tüm göçmen çocukları gibi hayattaki en önemli şeyin Amerikan kültürüne başarılı şekilde uyum sağlamak ve bir Amerikalı olarak görülmek olduğu bilinciyle büyüdü. Altı yaşlarındayken ayak bileklerindeki kalıtımsal zayıflık nedeniyle bacaklarına destek takıldı. İki yıl sonra destekler çıkarıldığında tüm ürkekliğine ve içe kapanıklığına rağmen fiziksel bir aktivitede yaşıtlarından bir adım öne geçmeye kararlıydı. Ağabeyleri Vincent'la Dominic beyzbol oynuyordu. Joe, Marilyn gibi onuncu sınıfta okuldan ayrıldı. Babası Giuseppe balıkçı olmasını istiyordu. Yengeç avcılığı nesillerdir bir aile geleneğiydi. Ama Joe balık kokusuna dayanamıyor, onları temizlemek midesini bulandırıyordu. Balıkçılıktan başka bir meslek seçtiği için babası onu yıllarca işe yaramazın biri olarak görecekti. Joe'nun ağabeyi Vince, San Francisco Seals'te oynamaya başlamıştı ve takım yönetimini 1932'de on sekiz yaşındaki Joe'yu savunma oyuncusu –shortstop- olarak almaları için ikna eden odur. Joe süper değildi ama kesinlikle oynayabiliyordu. Yirmi bir yaşlarındayken takım için güvenilir bir oyuncu haline gelmişti. 1936'da New York Yankees'le birinci ligdeki ilk beyzbol maçında Lou Gehrig'in önünde atış yaptı. Daha başından sahada yıldızlaştı. Takım dört yıldır Dünya Serisi'ndeydi ama DiMaggio'nun büyük etkisiyle sonraki dört yılı şampiyon olarak bitirdi. Joe'nun 1936'da Yankees'e katılması basının çok ilgisini çekti. Spor dünyası uzun zamandır onun gibi bir yetenek görmemişti. Oyun başına 15 bin dolar alıyordu. Parasını,

ailesini iyi bir eve yerleştirmeye ve Fisherman's Wharf'ta Joe DiMaggio's Grotto adında bir balık restoranı açmaya harcadı. 1941'de 15 Mayıs'tan 16 Temmuz'a kadar elli altı oyunda en az bir başarılı vuruş yaptı ve bu beyzbol tarihinin en büyük rekoru olarak kabul edilir. Bir oyun ara verdikten sonraki on altı oyunda toplam yetmiş üç vuruştan da yetmiş ikisi başarılıdır.

Fakat Joe DiMaggio bir beyzbol oyuncusundan fazlasıydı. Büyük Buhran günlerinde Amerikalıların ilham ve motivasyon için bazı insanlara ihtiyacı vardı ve DiMaggio bir anlamda kültürel bir ikondu. Sadece sporu değil ülkeyi de canlandırmıştı. DiMaggio'nun zarafetini ve çevikliğini izlemek heyecan verici olduğu kadar Amerikan rüyasının gerçekleştiğini görmek gibiydi. Fakat spor hayatı boyunca sakatlıklar peşini bırakmadı. 1940'ın sonlarında bırakın oynamayı doğru düzgün yürüyemediği zamanlar oldu. Yine de 1949'da Yankees'le 100 bin dolarlık bir kontrat imzaladı. Bu o zaman için spor dünyasında inanılmaz bir rakamdı. Ayağından ameliyat olmuş, Joe Jr. adındaki oğlunun annesinden boşanmıştı. Dolayısıyla işine odaklanamıyordu. Tüm bunlara rağmen en kötü günlerinde bile mükemmel bir oyuncuydu. O yıl üç oyunda dört sayı turu vurdu ve spor hayatı tekrar canlandı. Yaklaşık bir yıl daha adını tarihe geçirecek şekilde oynamaya devam etti. 1950'de 139 oyunda oynadı ve tek maçta 114 koşu ve üç sayı turu yaptı! Fakat 1951'de sakatlıkları -inatçı ülseri ve acı verici eklem iltihapları- onu tamamen ele geçirdi. 1951'in sonunda emekliliğini açıkladığında sadece otuz altı yaşındaydı. Sporu bıraktığında tarihteki altıncı en yüksek SLG (sluggish percentage: beyzbol istatistiklerinde vurucunun gücünü gösteren ölçü. Dimaggio'nunki .579'dur) ve beşinci en hızlı sayı turu atma rekoru ona aitti. DiMaggio beyzbol tarihinde oynadığı her sezon Yıldızlar Takımı'na seçilen

tek oyuncudur. Hala gelmiş geçmiş en büyük beyzbol yıldızlarından biri olarak kabul edilir.

Joe DiMaggio karmaşık biriydi. Karakteri zıtlıklarla doluydu. Pek çok ünlü gibi insanlarla dolu bir odada karizmatik görünürken kapalı kapılar ardında mesafeli ve asık suratlı birine dönüşebiliyordu. Ve yine pek çok ünlü gibi -özellikle de spor camiasındakiler- konu karşı cins olduğunda istediğini elde etmeye alışkındı.

Marilyn'le Joe DiMaggio'nun tanışma öyküsü yıllardır aynı şekilde anlatılır. Evet, ikisi söylenen zamanda tanışmış ama bu kitap için yaptığım görüşmeler farklı bir gerçeği ortaya çıkardı.

Önce kabul edilen hikayeyi aktarayım:

Marilyn'in White Sox'la gerçekleştirdiği çekime ait büyüleyici fotoğrafları gören Joe onu istediğine karar verdi. Ya da en azından onunla tanışmak ve sonra ne olacağına bakmak istediğine. Marilyn, Sox'un Pasadena, Brookside Park'taki ilkbahar kampında bir fotoğraf çekimi yapmıştı. Fotoğrafların birinde popüler beyzbol oyuncusu Gus Zernial'la poz vermişti. Joe, Marilyn'le tanışmayı kafa koyunca ortak arkadaşları David March'la temasa geçti ve 8 Mart 1952'de Villa Nova* adındaki İtalyan restoranında bir buluşma ayarlandı.

Marilyn, Joe'yla tanışmaya hevesli değildi. Kim olduğunu bilmiyordu ve umursamıyordu da. Joe'yu egoist bir beyzbol oyuncusu -belki futbol, doğrusu pek emin değildi- olarak hayal ediyordu. Sporla ilgili değildi ve bir ortak noktaları olduğunu sanmıyordu. Dolayısıyla genelde yaptığı şeyi yaptı ve Joe

* Sunset Bulvarı'ndaki Villa Nova şimdi Rainbow Bar & Grill'dir. Bu ünlü restoranın girişinde üzerinde Marilyn'in resmi bulunan altın bir levha vardır. (Marilyn günlüğünde Joe'yla ilk kez Chasen's restoranında tanıştığını söyler.)

DiMaggio, David March ve Peggy Rabe'i epey bekletti. ("Hoş bir geceydi ve ben *her zamanki gibi* geç kaldım.") Aslında Marilyn tam iki saat geç kaldı. Nihayet restorana vardığında masadakiler neredeyse sevinç çığlıkları atacaktı. Özellikle de iç açıcı kıyafetini gördüklerinde. Marilyn derin dekolteli beyaz bir bluz ve oturmasını riskli kılan daracık, mavi bir mini etek giymişti. Bilmiyordu ama DiMaggio onunla tanışma konusunda epey endişeliydi.

Marilyn daha sonraları bir beyzbol oyuncusu olduğunu bilmese onu büyük bir sanayici ya da parlamento üyesi sanacağını söyledi. DiMaggio beklediği gibi şamatacı bir spor kahramanı değil sessiz ve dalgın bir tipti. Fazla konuşmadı. Onun yerine gözlerini votka bardağına dikti. "Biliyor musun, kravatının ortasında mavi bir puantiye var," dedi Marilyn laf olsun diye. "Tam ortaya gelmesini özellikle mi ayarladın?" DiMaggio kafasını iki yana salladı ve gözlerini kaçırdı. Marilyn daha sonraları, DiMaggio'nun onun en iyi oyunlarından birini oynadığını düşündüğünü hatırlayacaktı. Marilyn de gizemli davranıp kaçamak cevaplar verir ve herkesin merakını uyandırırdı. Ama ikisinin bu oyunu nasıl oynayacağını kestirememişti. Sonunda o gece fazla konuşmayacaklarını kabul etmek zorunda kaldı.

Marilyn'i en çok etkileyen Joe'nun tüm bu sessizliğine rağmen masaya hükmedebilmesiydi. Hatta tüm restorana. Beyaz ipek gömleği, gümüş rengi kravatı, siyah pantolonu ve bronz teniyle New York'lu bir sporcudan çok bir sinema yıldızını andırıyordu. Yakışıklı denemezdi. Yüzünün hatları keskindi, gözleri birbirine çok yakındı ve dişleri düzgün değildi. Uzun boylu ve sıskaydı. Kambur bir duruşu vardı. Ama önemi yoktu. Adeta güç saçıyordu. Bir restora-

nın arkasındaki masadan tüm salona hakim olabiliyordu. Marilyn bulunduğu ortamlarda bütün ilgiyi üzerine çekerdi ama o gece sadece DiMaggio'nun diğer hayranlarından biriydi. Ya da kendisinin en iyi şekilde dile getirdiği gibi, "DiMaggio'nun yanında oturmak kuyruğunu sergileyen bir tavus kuşunun yanında oturmaktan farksızdı. İşte ancak o kadar ilgi çekebiliyordunuz." Hiç şüphesi yoktu. Ondan etkilenmişti.

Yemekten sonra Marilyn yorgun olduğunu söyleyerek izin istedi. "Sabah stüdyoya gideceğim," diye açıkladı. Joe ona arabasına kadar eşlik etmeyi önerdiğinde reddetmedi. Aslında onun hakkında biraz daha bilgi edinebileceğini ummuştu. Masaların arasından geçerlerken Joe'nun hayranları onlara gülümsüyordu. Marilyn'in hayranları da vardı ama kesinlikle Joe'nunkiler kadar heyecanlı değillerdi.

Otoparkta Joe, Marilyn'den onu oteline bırakmasını rica etti. Knickerbocker'da kalıyordu. Marilyn hevesle kabul etti çünkü henüz akşamın bitmesini istemiyordu. Otele vardıklarında hoş bir geceyi böyle bitirmenin yazık olacağını düşündüler ve üç saat boyunca Beverly Hills'te dolandılar. Beverly Hills'i bilen herkes oranın bir metropol olmadığını da bilir. Dolayısıyla üç saatlik bir turu ancak etrafı değil birbirini izlemek isteyen bir çift yapabilir.

Aslında ikisi birkaç yıl önce tanışmıştı. 1950'de Marilyn, Johnny Hyde'layken, Hyde'ın yeğeni, William Morris temsilcisi olan Norman Brokaw ona NBC'nin otuz dakikalık şov programı *Lights, Camera, Action*'da rol ayarlamıştı. Programı aktör Walter Wolf King sunuyordu ve Marilyn bir skeçte önemsiz bir karakteri canlandırıyordu. Şovdan son-

ra Norman'la Marilyn, KNBH stüdyolarından -şimdiki Los Angeles KNBC- meşhur Brown Derby Restoranı'na yürüdü. Yemek yedikleri sırada aktör William Frawley (*I Love Lucy*'nin Fred Mertz'i) masaya geldi. Norman onu Marilyn Monroe'ya tanıştırdıktan sonra Frawley, "Şurada Joe D.'yle oturuyorum ve bu genç hanımla tanışmayı çok istiyor. Ama çekiniyor," dedi. Bunun üzerine Norman, "Çıkarken yanına uğrarız," diye söz verdi. Frawley yanlarından ayrıldığında Marilyn sordu. "Joe D. de kim?" Norman, "Tüm zamanların en iyi beyzbol oyuncusu Joe DiMaggio," dedi. Marilyn bu açıklamadan etkilenmemişti. Sonra Norman, "Sizi tanıştırırsam telefon numaranı isteyeceğinden eminim. Senin için sorun olur mu?" dedi. Marilyn olmayacağını söyledi ve Derby'den çıkarlarken Norman onu Joe'nun masasına götürdü. "Joe, bu Marilyn Monroe," dedi. "Kendisi geleceğini son derece parlak gördüğümüz genç bir hanımdır. Bence çok yakında büyük bir yıldız olacak." Joe, Marilyn'e sıcak bir bakış fırlattı ama utandığı belliydi. Bakışlarını kaçırarak "Emin ellerdesin," dedi. "Norman işinde süperdir." El sıkışıp veda ettiler ve ayrıldılar.

"Elbette ertesi sabahki ilk telefonlarımdan biri Joe DiMaggio'ydu ve onun telefonunu istiyordu," diye anlatıyor Brokaw. "Ona Marilyn'in telefonunu verdim. Sonra Marilyn'i aradım. *Sana dememiş miydim*, diye bağırdım. *Biraz önce DiMaggio arayıp telefonunu istedi*, dedim."

Ama Joe'nun onu arayıp aramadığı bilinmiyor.

1952'deki akşam yemeğinden sonra Marilyn Monroe'nun içinde yeni duygular filizlenmeye başladı. Daha önce böyle bir şey yaşamamıştı. Jim Dougherty'ye aşık değildi. Joe Schenck ensesi kalın biriydi ve ona iyi davranmıştı ama ona

da aşık değildi. Johnny Hyde'ın duygularına karşılık verebilmeyi her şeyden çok istemiş, başaramamıştı. Ne var ki Joe DiMaggio'ya çekildiğini hissediyor, ona karşı farklı duygular besliyordu. Marilyn sezgilerinde yanılmıyordu. Gerçekten de bu adamla her şey farklı olacaktı.

Çıplak Takvim Skandalı

Joe DiMaggio'yla tanışmasından birkaç hafta sonra Marilyn Monroe kariyerinde ciddi bir kriz yaşadı. Yıllar önce Tom Kelley tarafından çekilen ve Marilyn'in Mona Monroe adıyla poz verdiği çıplak fotoğraflar nihayet gün yüzüne çıkmıştı. Aslında ilk kez 1951'de John Baumgarth takviminde yayınlanmışlardı. Fakat çıplak modelle Marilyn Monroe arasında bağlantı kurulmamıştı. O zamanlar meşhur olmadığı için fotoğraflardaki kızı kimse tanımamıştı. Fakat 1952'de artık bir şöhret sayılırdı. Birkaç film daha çekmişti ve stüdyo epey reklamını yapıyordu. Baumgarth şirketi 1952 takviminde Marilyn Monroe'nun resimlerini tekrar kullanmaya karar verdi. Üstelik bu kez kimsenin gözünden kaçmayacaklardı. Dedikodular yayılmaya başlayınca Fox yetkilileri büyük bir problem olduğunu anladı. Daha önce hiçbir aktris böyle bir şey yapmamıştı. En azından yakın tarihte. "Şöhretimin zedeleneceğini, stüdyonun beni kapı dışarı edeceğini ve günahımdan asla kurtulamayacağımı düşündüm," diye anlattı Marilyn Monroe sonraları.

Endişelenmek için kesinlikle çok haklı bir sebebi vardı. Hollywood stüdyo sistemi katı kurallara dayanıyordu.

1934'te sansür mevzuatının yürürlüğe girmesinden beri işler böyle yürüyordu. 20th Century-Fox gibi stüdyoların kontratlarında aktörlerle aktrislerin gözünü korkutmaya yönelik ahlaki maddeler vardı. Kendi ya da çalıştıkları stüdyonun imajını sarsan bir şey yaptıkları takdirde açığa alınıyorlardı. Gerçi bu çoğu oyuncuyu durduramıyordu ya neyse. Elizabeth Taylor, Frank Sinatra ve diğer pek çok şöhret hayatını bu kurallara göre yaşamıyordu. Ama hiçbiri çıplak poz vermemiş, sonra da resimleri şaşkın halkın önüne atılmamıştı. İşleri daha da kötüleştirense Amerikan tarihinin bu döneminin Senatör Joe McCarthy'nin yarattığı korkunun etkisinde olmasıydı. Senatör McCarthy'ye göre toplumun gevşek ahlak anlayışı yüzünden komünizmin ülkeye sızması an meselesiydi. Böyle bir uyarının akabinde Marilyn Monroe'nun kırmızı kadife bir kumaşın üzerinde göğüslerini cömertçe sergileyen -başka da bir yeri görünmüyordu- fotoğrafı ortaya çıkmıştı. Bugünün standartlarına göre bakınca böyle bir fotoğrafın o günlerde nasıl bir etki yaratacağını kestirmek güç. Aslında klasik bir erotik resimdi. Duruşundan çok da rahat olmadığı anlaşılıyordu. Kolunu kafasının arkasına atmıştı. Göğüsleri yuvarlak ve kusursuzdu. Sırtının arkaya doğru kavisi baştan çıkarıcıydı. Bacaklarını bükmüş, kalçalarını yan çevirerek mahrem bölgesini saklamıştı. Fakat 1952'de bir şöhretin böyle bir fotoğrafı bulunması kesinlikle sıradışıydı. Fox panik oldu. Marilyn stüdyoya çağrıldı ve fotoğrafların ona ait olup olmadığı soruldu. Evet, öyleydiler. "Ama Tom'un (Kelley) en iyi açımı yakalayamadığını düşünüyorum," diye ekledi. Marilyn'in soğukkanlı tavrı bir halkla ilişkiler uzmanı olarak sağduyusunun ve baskıyla ne kadar iyi mücadele edebildiğinin kanıtıdır.

Bunlar olurken Marilyn'in United Press International haber ajansından Aline Mosby'yle yapacağı röportaj çoktan ayarlanmıştı. Şimdi çıplak fotoğrafları ortaya çıktığına göre röportaj iptal mi edilmeliydi? "Hayır," diye karar verdi Marilyn. Mosby'nin karşısına çıkmakla kalmayacak, bunu kendini ifade etme fırsatı olarak değerlendirecekti. Kararlaştırılan günde röportaj ve fotoğraf çekimi için hazırdı. Sonrasında gazeteciyi bir kenara çekti. "Sizinle bir şey konuşmam gerek," diye fısıldadı Mosby'ye ve sonra klasik Marilyn Monroe ikna edici laf kalabalığının bir örneğini sergiledi. Bunu yıllardır kullanıyor, dinleyen herkese ne kadar zor bir hayat geçirdiğinden ve kendi ayaklarının üzerinde durmak için her şeyi yaptığından bahsediyordu. "Birkaç yıl önce yemek alacak ve kiramı ödeyecek param yoktu," dedi Mosby'ye. "Tanıdığım bir fotoğrafçı bir sanat takvimi için çıplak poz verir miyim diye sordu. Karısı da oradaydı. Bana çok iyi davrandılar. 50 dolar kazandım. Ah, o paraya ne kadar ihtiyacım vardı, bir bilseniz. Yaptığım korkunç bir şey değildi. Beni anlıyorsunuz, değil mi?" Bu soruyu sorarken gözleri yaşlarla dolmuştu. Dramatik etkiyi artırmak için duraksadı. "Kimsenin beni tanıyacağını düşünmedim," diye devam etti gözlerini iri iri açarak. "Şimdi bunların kariyerimi mahvedeceğini söylüyorlar. Fotoğraftakilerin ben olduğumu inkar etmemi istiyorlar. Ama yalan söyleyemem. Ben şimdi ne yapacağım?" Mosby, Marilyn'in değil ama kendisinin ne yapacağını biliyordu. Kocaman harflerle "Marilyn Monroe Takvimin Çıplak Sarışını Olduğunu Kabul Ediyor," yazacaktı. Tüm haber ajansları tarafından kullanılan ve dünyaya yayılan bu hikaye Marilyn'in en bomba *vuruşlarından* biridir. Üstelik diğer bazı hikayeleri gibi uydurma da değildir. Beklenen tepki çabuk geldi ve halk onu hemen affetti. Hatta bununla kalma-

dı ve resimlerin yarattığı etkiyle röportajında anlattıklarının zıtlığı onu daha da büyük bir yıldız haline getirdi. Sonunda fotoğraflardan biri *Playboy*'un ilk sayısında yayınlandı ve derginin satışları tavan yaptı.

Marilyn asla özür dilemedi. "Yoğun bir günün ardından işinden evine geldiğinde bu fotoğrafa bakıp canlanacak ve *Vay canına*, diyecek bir adam arıyorum," dedi. Aslına bakılırsa fotoğrafları ve ardından gelen skandalı gençlik hayatındaki her karmaşa gibi kabul etmişti. Bu geçmişte yaşadıklarının yanında hiç kalırdı. Sonra resimleri tıpkı geçmişi gibi lehine kullanmaya başladı. En iyi yorumu Frank Sinatra yaptı. "Limondan limonata yapmayı bilen bir kadın varsa o da Marilyn Monroe'dur." Hatta bu meselede limonlu turta bile yapmayı başarmıştı.

Sonrasında Marilyn Monroe'nun seks ilahesi imajı iyice yerine oturdu. Gelecek yıllarda pek çok derginin kapağını buram buram cinsellik kokan fotoğraflarıyla -çıplak fotoğrafların ortaya çıkışından kısa süre sonra *Life* için poz verdikleri gibi- süsleyecekti. O zamana dek ün yapmış tüm aktrislerden farklıydı. Marilyn yetenekleri sayesinde asla bayağı olmadı. Bazen çok yaklaştı ama o çizgiye geldiğini anladığı an geri çekildi. Bir sürü oyuncu onu taklit etmeye çalıştı, mesela Jayne Mansfield ve Kim Novak, ama aynı başarıyı sergileyemediler.

Yıllar içinde pek çokları Marilyn Monroe'yu kendilerinin keşfettiğini iddia etti. Belki bu onuru gerçekten hak eden ona beş dolar taksi parasıyla kartvizitini veren adamdır. Marilyn'i tüm dünyaya sergileyen fotoğrafçı Tom Kelley.

Gladys: "Çocuğumun Sevgisini İstiyorum."

Marilyn Monroe çıplak fotoğraflarının yarattığı kargaşayı tam atlatmışken yeni bir skandal patlak verdi. Yıllardır herkese bir yetim olduğunu ve annesiyle babasının öldüğünü söylüyordu. Bu belki babası için geçerli olabilirdi çünkü gerçekten de Marilyn'in hayatında değildi. Ama annesi açısından durum farklıydı.

Mart 1952'de Marilyn yirmi altısına basmadan hemen önce annesi ortaya çıktı ve onun için sancılı bir dönem başladı. *Hollywood Reporter*'dan Erksine Johnson adında bir muhabir, Gladys'in hayatta olduğunu öğrenip onu buldu. Hatta haberinde onun Agnews Devlet Hastanesi'nden yeni salıverildiğini iddia etti. Oysa Gladys oradan ayrılalı yedi yıl olmuştu. 3 Mayıs 1952 tarihli *Marilyn Monroe Annesinin Hayatta Olduğunu ve Burada Yaşadığını İtiraf Ediyor* başlıklı haberinde Gladys'in California, Eagle Rock'ta, Homestead Lodge adında özel bir bakımevinde çalıştığını yazdı. Hikaye Gladys'in hayatına değil Marilyn Monroe'nun bu konuda yalan söylemesine odaklanıyordu. Marilyn'in sorunları bununla da bitmiyordu. *Redbook*'tan bir muhabirle acı dolu çocukluğu hakkında kısa bir süre önce röportaj yapmış ve yetim büyümenin zorluklarını anlatmıştı. Çok geçti, derginin yayıncısının dağıtımı engellemesi imkansızdı. *Tek Başına Gidilemeyecek Kadar Uzak* adlı hikaye sadece Marilyn'i yalancı gibi göstermekle kalmadı, derginin ve gazeteci Jim Henaghan'ın güvenilirliğini sarstı. Henaghan, Fox'a telefon etti ve reklam departmanına şikayette bulundu. Marilyn'in yalancı olduğunu söyledi. Son derece üzgün ve öfkeliydi. Marilyn elinden geleni yaptı, meseleyi dü-

rüstçe ele aldı. Yayınlanması için *Redbook*'a bir mektup yazdı. "İtiraf etmeliyim ki sizden annemin hayatta olduğunu saklamakta bir sakınca görmedim. Zira hiçbir zaman yakın olmadık ve normal bir anne kız ilişkisi kuramadık," dedi.

Marilyn ünlü olduktan sonra da üvey ablası Berniece'le bağlarını koparmamıştı. Çıplak takvim skandalı patlak verdiğinde Marilyn'in yaptığı ilk şeylerden biri Berniece'i arayıp onu uyarmaktı. (Berniece'in kocası Paris çoktan eve Marilyn'in fotoğraflarının bulunduğu bir düzine dergi ve gazeteyle gelmişti.) İki kızkardeş uzun uzun konuşmuş, meseleyi tartışmıştı. Marilyn'in çıplak poz verirken en büyük korkusu bir gün Ana teyzenin o resimleri görmesiydi. Ana'ya nasıl açıklardı? Bütün Amerika'ya açıklamaktan bile zordu. Artık Ana olmasa bile, Marilyn'in hayatındaki diğer insanlar yaşıyordu. Dolayısıyla ilk kez onların neler hissedebileceğini düşünüyordu. Marilyn, Grace teyzesinin de fotoğrafları onaylamayabileceğini biliyordu. Çünkü kendini tamamen -Ana yaşarken bu derece değildi- Christian Science'a adamıştı. Ama Grace şov dünyasını tanıyordu ve eninde sonunda bunu anlayacaktı. Gladys bambaşka bir sorundu. Marilyn'le Berniece'in onun resimleri görmeyeceğini ummaktan başka çareleri yoktu. Fakat Gladys'in 1952'de daha önemli sorunları olduğu ortaya çıktı.

Dört yıl önce Johnny Hyde, Marilyn'e annesinin yeni kocasının bir karısı daha olduğunu söylediğinde Marilyn hemen Grace teyzeyi aramış. Grace de bunu Gladys'e anlatmış. "Sana bunu kim söyledi?" diye sordu Gladys. "Norma Jeane," diye yanıtladı Grace. Gladys'in, kızının onun evliliğini mahvetmek istediğine inanması için bunu duyması yeterli oldu. "Benden nefret ediyor. Hayatımı mahvetmek için elinden geleni yapıyor çünkü benim onunkini mahvettiğimi düşünüyor." Hiç

kimse Gladys'i aksine ikna edemezdi. Israrla John'un başka bir karısı olmadığını söyledi. Marilyn yalan söylüyordu. Bu da *onun hikayelerinden biriydi.*

Fakat Gladys'in Eley'le başka problemleri vardı. Adam çok içiyor, durmadan duygu sömürüsü yapıyordu. 1951'de Gladys boşanma davası açmaya karar verdi. Ancak gereken belgeler toplanamadan Eley kalbinden rahatsızlandı. O zaman Gladys başka çaresi olmadığını hissetti. Kocasıyla kalıp Christian Science inançlarını onu iyileştirmek için kullanacaktı.

1951 kışında Gladys *Hollywood Reporter*'da çıkan haberde adı geçen Homestead Lodge'daki işe girdi. John Eley 23 Nisan 1952'de altmış iki yaşındayken öldü. Gladys, Grace Goddard'la aynı eve yerleşti. Bir süre sonra Ida Bolender'ı bulup onunla oturmaya karar verdi. "Annem kimseyi reddedemezdi," diyor Ida Bolender'ın evlatlığı Nancy Jeffrey. Gerçi Gladys, Ida'nın yanına taşınır taşınmaz bundan pişman olmuştu. İki kadın geçinemiyordu. Gladys, Bolender'ların yanından ayrılmak istemesine karşın, Grace'in onu geri istemediği de aşikardı. Üstüne üstlük Marilyn, John Eley'in ölümü için bir taziye kartı bile göndermemişti. Marilyn, Gladys'e her ay para yollasa da Gladys kızını aldırmazlıkla suçluyordu. Sonunda ona iğneleyici bir mektup yazdı:

Sevgili Marilyn,

Sevgili çocuğum, lütfen bana bir mektup yaz. Burada işler çok can sıkıcı ve mümkün olduğunca çabuk taşınmak istiyorum. Çocuğumun nefretine değil sevgisine ihtiyacım var.

Sevgiler,
Annen

Marilyn mektubu son derece üzücü bulmasına rağmen anı olarak sakladı. Ayrıca komodininin üzerinde Gladys'in çerçeveli bir resmi duruyordu.

Gladys bir süredir Florida'ya gidip Berniece'i ziyarete gitmekten söz ediyordu. Herkes bu konuda telaşlıydı. Berniece annesini ağırlamak istiyordu ama Gladys'i ondan çok daha iyi tanıyan Marilyn'le Grace'in ciddi endişeleri vardı. Yine de Berniece, Gladys'e yazıp onu davet etti ve en kısa zamanda Florida'ya beklediğini söyledi. Marilyn bu yolculuğu onaylamamasına rağmen Gladys'in yol masraflarını üstlenmeye karar verdi. Sonra mesele havada kaldı. Kimse Gladys'in ne yapacağını bilmiyordu.

1952 yazında Gladys, Homestead Lodge'da çalışırken, kızı basının ilgisini her zamankinden fazla çekiyordu. Marilyn her yerdeydi. Dergi kapaklarında, televizyonda, gazetelerde. Özellikle de çıplak takvim skandalından ve Joe DiMaggio'yla yeni başlayan ilişkisinden sonra. Gladys işe gittiğinde kızını ya bir gazetede görüyordu ya da televizyon odasındaki hiç kapanmayan televizyonda.

Homestead'da işe girdiğinden beri insanlara Marilyn Monroe'nun annesi olduğunu söylüyordu. Aynı zamanlarda bakımevinde çalışan iki kadına bakılırsa bunda da son derece ısrarcıydı. "Size söylüyorum, Marilyn Monroe benim kızım. Bana neden inanmadığınızı anlamıyorum." Fakat herkes saçmaladığını düşünüyordu çünkü Marilyn Monroe'nun annesi ölmüştü. Marilyn bunu defalarca tekrarlamıştı. Anlaşılan Gladys'in, Grace'le Marilyn'in onu medyadan korumak için söyledikleri bu yalandan haberi yoktu. Konu ne zaman açılsa savunmaya geçiyor, işyerindeki insanların ona inanmadığını hissettiğinde dürüstlüğünün sorgulandığını düşünüyordu.

O sıralar Homestead'da çalışan iki kadından biri o günleri şöyle anlatıyor: "Gladys bir gün o ve Marilyn Monroe'nun fotoğraflarıyla geldi. Ya da en azından Marilyn Monroe'ya benzeyen bir kızın. Daha genç ve koyu renk saçlıydı. *Bakın, ben ve Marilyn Monroe*, dedi gururla. Şimdi inandınız mı? Kimse ne düşüneceğini bilmiyordu. Bu büyük bir haberdi. Sonunda herkes doğru söylediğine karar verdi. Ne de olsa elinde fotoğraflar vardı. Gladys kendini daha iyi hissetti ve hepimiz işimize geri döndük. Fakat ona bakışımız biraz değişmişti. Marilyn Monroe'nun annesinin nasıl olup da bir yaşlılar yurdunda çalıştığını merak ediyorduk. Çok tuhaf ve... üzücüydü."

Gladys'in kanıtladığı gerçek, bir havuzdaki dalgalar misali Homestead Lodge'dan tüm dünyaya yayıldı. Herkes birbirine Marilyn Monroe'nun annesinin California, Eagle Rock'taki bir bakımevinde çalıştığını fısıldıyordu. Olayın patlak vermesi an meselesiydi. Erksine Johnson'ı kimin aradığı bilinmiyor ve Johnson kaynağını hiçbir zaman açıklamadı. Tüm bunlar olup biterken Fox bu arada Marilyn'le kontratını yeniledi. Şimdi haftada 750 dolar kazanacaktı. Homestead Lodge, Gladys'in itirafıyla sarsılırken Marilyn apandisit ameliyatı için hastaneye yattı. Johnson'ın *Hollywood Reporter*'daki hikayesi yayınlandığında henüz tam anlamıyla iyileşememişti. Marilyn'in annesinin hayatta olduğu haberi yıldırım hızıyla dünyayı dolaştı. Fox durumdan hoşnut değildi. Marilyn'e annesiyle ilgili gerçeği saklaması söylendi. Bazı yetkililer yapılan haberlerin onun ihmalkarlığından kaynaklandığını düşünüyordu. Ama Marilyn aynı fikirde değildi. "Olan oldu," dedi. "Artık bir sır değil." Sonra meseleyi çabucak ele aldı ve ilk iş hastane yatağından Erksine Johnson'ı aradı. Çıplak takvim skandalının ardından

United Press International'dan Aline Mosby'ye uyguladığı taktiği tekrarladı ve Johnson'a özel bir röportaj verdi.

"Çocukluğumda bundan habersizdim ama," dedi Marilyn, "annem yıllarını bir devlet hastanesinde geçirmiş. Los Angeles şehrinin benim için belirlediği evlerde büyüdüm ve bir yıldan fazla Los Angeles yetimhanesinde kaldım. Annemi iyi tanımıyordum. Ama büyüyünce ve ona yardım edebilecek duruma geldiğimde onunla temasa geçtim. Şimdi anneme yardım ediyorum ve bana ihtiyaç duyduğu her an yanında olmaya devam edeceğim."

Marilyn daha sonraları Gladys için, "Tek istediğim, hayatındaki mutsuzluk ve acıları unutabilmek," diyecekti. "Benimkileri de öyle. Unutamıyorum ama denemekten vazgeçmiyorum. Marilyn Monroe'yken ve Norma Jeane'i düşünmediğim zamanlarda bazen işe yarıyor."

Görünüşe bakılırsa Gladys'in Marilyn'in annesi olduğunu kanıtlamaktaki amacı kızını incitmek değildi. Çünkü ona Marilyn'in onu sır olarak sakladığı söylenmemişti.

Daha önce bahsettiğim gibi, Erksine Johnson'ın Mayıs 1952 tarihli haberinde Gladys'in Agnews Devlet Hastanesi'nden daha yeni çıktığı iddia edilir. Aslında Gladys serbest kalalı yedi yıl olmuştu. Ama Marilyn kimseye bu detaydan söz etmediği için halk Marilyn Monroe'yu kalpsiz biri olarak gördü ve hastanede kalan annesini inkar ettiğini düşündü. 1952'den bu yana bunca yıl geçmesine rağmen Gladys'in hastaneden ne zaman çıktığı hala pek bilinmez. Bu biyografi gerçeği açıklıyor. Marilyn'in, annesinin yıllar önce öldüğünü söylemesi bir halkla ilişkiler kararından ibaretti ve Gladys'ten utanmasıyla ilgisi yoktu. Aksine, artık emin olduğumuz üzere Marilyn hayatı boyunca annesine yardım etmek için elinden geleni yaptı.

Marilyn ve Joe: Fırtınalı Bir İlişki

1952 yazında Marilyn'le Joe DiMaggio düzenli bir ilişkiye başladı. Joe televizyonda Yankees ve beyzbolla ilgili bir spor programı yapıyordu. Ama pek başarılı olduğu söylenemezdi. Televizyona çıkacak karakterde biri değildi. 1 Haziran'da yirmi altı yaşına basan Marilyn ona bu konuda yardımcı olabilirdi ama Joe yardım istemediği gibi, bunu pek hoş bir şekilde de dile getirmedi. Marilyn onu çabuk çözmüştü. Joe'ya göre Marilyn'in belirli bir *yeri* vardı ve orada kalması gerekiyordu.

Aslına bakılırsa DiMaggio'yla taze ilişkisinde tehlike çanlarını çalmaya başlamıştı bile. Gittikleri her yerde Marilyn'in diğer erkeklerin ilgisini çekmesi Joe'nun hoşuna gitmiyordu. Onunla stadyumdayken büyük bir heyecan yaratıyordu. Marilyn her zaman erkekleri büyülemişti ama 1950'lerde bu durum zirveye çıktı. Artık değişimi tamamlanmış ve tam anlamıyla Marilyn Monroe moduna geçmişti. Bir konuşması vardı ki sesi bal gibi baştan çıkarıcı bir fısıltıydı sanki. Dudaklarını oynatışı her an öpüşmeye hazır gibiydi. Ya vücudunu kullanışına ne demeli? İnsan her an striptiz yapmasını bekliyor ama bu hayal asla gerçeğe dönüşmüyordu. Halkın ve basının önündeyken, flaşlar yüzünde patlarken hemen *Marilyn Monroe* oluyordu. Düşünmesine bile gerek yoktu. Yarattığı kişilik artık onun bir parçasıydı. Tüm nesil için yükselen bir seks sembolüne dönüşmüştü. Yıldızı parlamaya devam ettikçe DiMaggio ve onun için her şey zor olacaktı. Fakat kalplerinin sesini dinleyip ilişkilerini sürdürdüler. Tabii Natasha bu konuda çok katıydı. Nefretini gizlemedi. "Bu adam Tanrı'nın sana verdiği bir ceza," dedi Marilyn'e.

Temmuz'da Joe, Marilyn'i ailesiyle tanıştırmak için evine götürdü. Oraya vardıklarında Marilyn erkek arkadaşının nasıl bir eş istediğini anladı. Joe evcimen bir kadının hayalini kuruyordu. Yemek pişirip temizlik yapan ve çocuk büyüten bir kadının. DiMaggio ailesi buna alışkındı. Ama Marilyn kesinlikle öyle biri değildi.

1952 yazının sonunda Joe bombayı patlattı! Marilyn'in kariyerini bırakması gerektiğini düşünüyordu. Hem bu kadar stres yaratırken devam etmesinin ne anlamı vardı? Joe'nun Marilyn'i anlamadığı ortadaydı. Kariyeri -yani şöhreti- onun en büyük tutkusuydu. Oyunculuğa önem veriyor ve yeteneklerini geliştirmek için çabalıyordu. Marilyn Monroe ünlü olmak istiyordu. Sadece birkaç ay sonra *Sarışın Bomba: Erkekler Sarışın Sever*'deki (*Gentlemen Prefer Blondes*) dublörüne, "Bir yıldız olmayı her şeyden çok istiyorum," diyecekti. "Bu çok değerli bir şey."

Marilyn o günleri, "Kariyerimi bırakmak istemedim," diye anlattı sonradan. "Joe bunu her şeyden çok arzuluyordu. O nasıl artık eski bir beyzbol yıldızıysa benim de güzel bir eski aktris olmamı istiyordu. Birlikte bir yola çıkacaktık ama ben henüz öyle bir yolculuk için hazır değildim. Tanrı aşkına, daha otuzuma bile basmamıştım!"

Joe'yla Marilyn arasındaki fiziksel çekim o kadar yoğundu ki birbirlerinden kopamıyorlardı. Fakat hayatta farklı değerleri olduğu açıktı. Özetlemek gerekirse Joe tutucuydu, Marilyn değildi. Ve ikisinin de kendinden ödün vermeye niyeti yoktu. Dolayısıyla aralarındaki ilişkinin fırtınalı olması kaçınılmazdı.

Gladys'in Sürpriz Ziyareti

Gladys Baker bir süredir Florida'daki kızı Berniece'i ziyaret etmekten söz ediyordu ama Berniece'le Marilyn onun ciddiyetinden şüphe duyuyordu. Marilyn yolculuk masraflarını üstleneceğini açıklayınca Gladys bir daha bu konuyu açmamıştı.

Sonra Gladys aslına sadık kaldı -hayatı boyunca bir görünüp bir kaybolmuştu- ve 1952'de Eylül ayının ilk haftası beklenmedik bir şekilde Florida'ya geldi. Seyahat için nasıl para bulduğu -hem de uçakla gelmişti, oysa Marilyn onu trenle göndermeyi düşünüyordu- tam bir muammaydı. Ama masrafı Marilyn'in karşılamadığı kesindi. Öbür türlü, Berniece'in bu ziyaretten haberi olurdu. Berniece'in kızı Mona Rae bir sabah telefona baktı ve hattın diğer ucunda Gladys vardı. Havaalanında olduğunu söylüyor, onu neden kimsenin almadığını soruyordu. Marilyn gelişmeden haberdar olunca endişeye kapıldı. Gladys'in bu yolculuğu nasıl yaptığını hayal edemiyor, böylesi sürprizleri son derece can sıkıcı buluyordu. "Ona nasıl göz kulak olacağımı bilmiyorum," dedi. "Annemle başa çıkmam giderek imkansızlaşıyor."

Zavallı Berniece de aynı durumdaydı. Sonraki birkaç hafta onun için çok zor geçecekti. Gladys ideal bir misafir değildi. Berniece'in kocası ve kızıyla oturduğu daire küçücüktü ve şimdi evde dördüncü bir şahıs vardı. Gladys tabii ki talepkar ve zor bir kadındı. Durup dururken kavga çıkarıp huzur bozuyordu. Hiçbir ev işine yardım etmediği gibi günlerini sızlanmakla ve şehirlerarası telefon görüşmeleri yapmakla geçiriyordu. Berniece annesini memnun edebilmek için her yolu deniyor ama hiçbir işe yara-

mıyordu. Gladys'in duygusal durumu karmaşıktı. Dikkatle idare edilmesi gerekiyordu ve Berniece'in böyle bir yeteneği yoktu. Sonunda bardak taştı. Özellikle de ilk ay gelen telefon faturasını gördüğünde. O zamanlar şehirlerarası görüşme yapmak çok pahalıydı ve Paris faturayı görnce köpürmüştü. Berniece telefon konusunu açtığında annesi savunmaya geçti ve onlara bundan bahsetmeyi unuttuğunu söyledi. Kafası karışan Berniece, Marilyn'i aradı. Gladys cidden unutmuş olabilir miydi, yoksa numara mı yapıyordu? Marilyn'e göre her ikisi de mümkündü ya da belki ikisinin bir karışımıydı.

Marilyn üvey ablası ile Gladys'in sorunlu ilişkisinden bir bakıma memnun oluyordu çünkü yıllardır Gladys'le geçinemeyenin bir tek kendisi olup olmadığını merak etmişti. Belki yeterince denememiş, gerektiği kadar anlayışlı ve sabırlı davranamamıştı. Fakat Gladys'in Berniece'le yaşadıklarını öğrenince bir nevi temize çıkmıştı. Diğer yandan, şimdi ne yapacaklarını düşünüyordu. Marilyn'in bir fikri vardı. Belki de Gladys'i Berniece'in yakınında bir eve taşıyabilirlerdi. Gladys, Florida'yı sevmiş görünüyordu. Belki orada yaşama fikrini cazip bulurdu. Marilyn tüm masraflarını karşılar, Berniece ona göz kulak olurdu. Kardeşler bunun iyi bir plan olduğu sonucuna vardı. Annelerinin kabul edeceğinden emindiler. Ne var ki Berniece konuyu açtığında Gladys hiç memnun olmadı. Hatta Berniece'le Paris'in onu başlarından atmaya çalıştığını düşünerek küplere bindi. Duyguları incinmişti ve artık bunu konuşmak istemiyordu. Dahası Berniece'in evinden taşınmaya hiç niyeti yoktu.

Gladys onunlayken Berniece fırsatı değerlendirip ona Marilyn'in babasını sordu. Gladys açıkça ifade etti. Edward Mortenson, Marilyn'in babası değildi. Marilyn bunu biliyor

muydu? "Evet," dedi Gladys çünkü Grace ona söylemişti. (Muhtemelen Grace'in onu hastanede ziyaret ettiği ve ona Charles Gifford'un Marilyn'in babası olduğunu söylediği günü kastediyordu.) Berniece, Marilyn'in bunu nasıl karşıladığını sordu. Gladys'in hiçbir fikri yoktu. (Doğruyu söylüyordu. Zira Grace, Marilyn'le konuştuğunda hastanedeydi.) Berniece konunun üzerine gidince Gladys iyice tedirgin oldu. Sonunda kızına bağırdı. "Bana bak, eğer tüm detayları bilmek istiyorsan Marilyn'e sor, tamam mı?" Berniece konuyu kapadı.

Kavga gürültü ve huzursuzlukla dolu iki aydan sonra Berniece 30 Ekim'de akıl danışmak için Grace Goddard'ı aradı. Grace onu anlıyordu. Gladys'i yıllardır tanıyor ve ne kadar zor bir kadın olduğunu biliyordu. Berniece'e annesinin kötü bir maksadı olmadığını, sadece hastalığı yüzünden böyle davrandığını söyledi. Yapabileceği fazla bir şey yoktu. Grace, Gladys'i iyileştirmek için Christian Science'ı kullanıyordu ama onun da pek işe yaradığı yoktu. Daha iki gün önce Berniece, Gladys'in asla tam olarak iyileşemeyeceğini söyleyen bir mektup yazmıştı. Onu San Jose'deki Agnews'e göndermelerinden korkuyordu. Belki de en iyisi Gladys'i California, La Crescenta'daki Rock Haven Sanatoryumu'na* yerleştirmekti.

Aslına bakılırsa Grace'le Marilyn, Rock Haven'i yakın zamanda ziyaret etmiş ve ikisi de buranın gayet iyi olduğu fikrinde birleşmişti. Grace'in yazdıklarına bakılırsa Marilyn ziyaretten o kadar etkilenmişti ki o gece doğru düzgün uyuyamamış,

* Marilyn Monroe biyografilerinde bu sanatoryumun California, Eagle Rock'ta ya da California, Verdugo City'de olduğundan bahsediliyor. Oysa La Crescenta'daydı ve 2006'da kapanana dek kadın bakımevi olarak faaliyet gösterdi.

hatta uyku hapı almak zorunda kalmış. Grace mektubuna şöyle devam ediyordu: "Gladys Rock Haven'de kalırsa Norma Jeane'le onu ziyaret etmemiz daha kolay olur. Hoş, Norma Jeane sık sık uğrayabilir mi bilmiyorum. Orası onu üzüyor. Fakat insanın annesine bakması lazım ve hepimiz Gladys için elimizden geleni yapıyoruz."

"Anneme Los Angeles'a dönmesi için tren bileti yollayalım," diye önerdi Marilyn. Sonra Gladys'e telefon edip California'ya dönmesini istediğini söyledi. Tabii Gladys ayak diredi. Hiçbir yere gitmiyordu. Hatta Marilyn'e sinema kariyerine odaklanıp onu rahat bırakmasını söyledi. Onun adına karar vermelerinden sıkılmıştı ve kendi planlarını yapıp hayatını istediği gibi yaşayacaktı. Sonra telefonu kızının suratına kapadı. Ertesi gün Marilyn bir tren bileti alıp annesine yolladı.

Niagara

Marilyn'in 1953 filmleri başarıyla kurgulanmış, göz alıcı Teknikolor teknolojisiyle çekilmiş, yüksek bütçeli ve iddialı yapımlardı. *Niagara*, *Erkekler Sarışın Sever* ve *Milyoner Avcıları*, Monroe'nun beyazperdedeki kimliğini tanımlamak için kullanılacak ve sonraki on yıl boyunca Hollywood'un parlak yıldızları arasında yer almasını garantileyecekti. Marilyn bu filmler sayesinde Quigley'nin Top On listesinde -yılın en çok gişe yapan yıldızları- beşinci sırada yer alacaktı. "Ünlü olduğumu düşünmeye başladığım sıralardı. Birini havaalanına bırakmıştım," dedi Marilyn 1962'de, "ve dönerken bir sinema

salonu gördüm. İsmimi ışıklı harflerle yazmışlardı. Arabayı sokağın aşağısına park ettim. Yakından bakamayacağım kadar büyüktü. Sonra, *Biri bir hata yapmış,* dedim. Ama oradaydı. Öylece oturup ışıkları seyrettim. Demek böyle oluyordu. Benim için o kadar tuhaftı ki."

Marilyn Monroe tarihçisi ve yazar Charles Casillo şöyle demiştir: "Marilyn Monroe güzeldi. Marilyn Monroe seksiydi. Marilyn Monroe çekiciydi. Her zaman çekici. Bunu herkes biliyordu. Sıradan bir seks sembolü değildi. *Gerçek* bir seks sembolüydü. Fakat bu onun tarafından yaratılıp kusursuzlaştırılmış bir cazibeydi. Çocuksu, masum, kışkırtıcı ve parlaktı. Bir kase dolusu kremalı taze çilek kadar iştah açıcı ve kolay ulaşılabilirdi. Marilyn Monroe sokakların istenmeyen kızından, döneminin en çok arzulanan, hakkında yazılıp çizilen, dedikodusu yapılan ve merak edilen kadınını yarattı."

Kariyerinde dönüm noktası olacak filmlerinden ilki *Niagara*'ydı. Stüdyo, film için kesenin ağzını açtı ve Oscar ödüllü bir ekip kurdu. Yönetmen koltuğunda deneyimli bir isim vardı. Henry Hathaway önceki yıl *Son Yaprak*'ı çekmişti ve Monroe'yu bu filmden tanıyordu.

Ruh sağlığı bozuk Kore gazisi Loomis'i Joseph Cotten, karısı Rose'u Monroe canlandırdı. Çift kötü giden evliliklerini kurtarmak için Niagara Şelalesi'ne gelir. Fakat Rose için bu evlilik bitmiştir ve gezide aşığı Patrick'le ilişkisini devam ettirir. Patrick, George'u öldürmeye ikna olur. Ancak cinayet planı geri teper ve şelaleye Patrick düşer. Rose kaçar ve George'la ölümcül bir kedi fare oyununa başlarlar. Fonda, şelalenin muhteşem güzelliği ve kulakları sağır eden gürültüsü vardır. George, Niagara'nın sudan perdesinde bir görünüp bir kaybolarak Rose'u kovalar. Nihayet güzel Rose'u bir çan ku-

lesinde sıkıştırıp boğduğunda seyirci hem dehşete kapılır hem rahatlar.

Marilyn film kariyerinin başından beri meslektaşlarının takdirini kazanmak istiyordu. Sinemaya adım attığı ilk günden itibaren yeteneklerini geliştirmek için oyuncu koçlarıyla çalışmıştı. Milyonlarca hayranı vardı ama hala güzelliğinin, ciddi bir aktris olarak görülmesini engellediğini düşünüyordu. Bazı film eleştirmenleri onunla aynı fikirdeydi. Arada sırada oyunculuğuyla ilgili olumlu eleştiriler de almıyor değildi. *New Yorker*'ın sivri dilli film eleştirmeni Pauline Kael bile onu kerhen övdü. "*Niagara* iyi bir film değil," diye yazdı, "ama merak uyandıracak kadar bayağı ve boş. Marilyn Monroe'nun çocuksu ahlaksızlığındaki kötülük ve nahoşluk potansiyelini ortaya çıkaran tek film." Aynı film için *New York Times*'taki bir eleştirmen, "Nereden bakarsanız bakın, şelale ve Bayan Monroe tek kelimeyle mükemmel," diyecekti.

Sarışın Bomba: Erkekler Sarışın Sever

"Kendimi bulmaya, iyi bir oyuncu ve insan olmaya çalışıyorum,"* dedi Marilyn, 1952'nin sonlarına doğru. "Ba-

* Marilyn Monroe gerçekten iyi bir insandı. James Haspiel şöyle anlatıyor: "Onunla ilgili meşhur hikayelerden biri de Marilyn'in New York Doğu 57. Cadde'de yaşarken çıktığı bir gece yürüyüşüyle ilgilidir. 58. Cadde'nin sonunda küçük bir park ve köprü vardır. Marilyn o köprüde durup iki çocuğun uzun sopalara taktıkları ağlarla güvercin yakaladığını ve bunları büyük bir kafese kapattığını görmüş. Aşağı inip onlara ne yaptıklarını sormuş. Çocuklar tanımadıkları bu sarışın kadına, toplayabilecekleri kadar çok güvercin toplayıp sonra onları tanesi yirmi beş sentten bir markete satacaklarını söylemiş. (Bunu uydurmuş olmalılar. Hangi market güvercin

zen içimde çok güçlü olduğumu hissediyorum ama onu dışarı çıkarmam gerekiyor. Hiç kolay değil. Yaşadığınız sürece hiçbir şey kolay değil."

1952'nin sonuna doğru Marilyn, Beverly Hills'te bir ev kiraladı. Böylece Joe'yla biraz huzur bulabileceklerdi. Zamanlarının çoğunu geçirdikleri Hotel Bel Air'deki süitlerinden ne zaman çıksalar bir paparazzi ordusuyla burun buruna geliyorlardı ve bu durumdan bunalmışlardı. Fakat yeni evlerinde ne sessizlik ne huzur bulabildiler. 1 Ocak'ta büyük bir kavga ettiler -konusu meçhul- ve Joe, Marilyn'in tabiriyle ona "bir sürü sıfat yakıştırdıktan sonra" dışarı fırladı. Birbirlerini sadece yedi aydır tanıyorlardı. Joe'dan nefret eden Natasha'ya göre Marilyn'in ilişkisinde büyük sorunlar vardı. Marilyn'in ondan neden hoşlandığını anlayamıyordu. Joe kişiliksizin tekiydi, anlaşılması güç biriydi ve belki biraz aptaldı –bu doğru değildi. Anlaşılan bir gün Marilyn'i aradığında telefona Joe bakmış ve *Bayan Monroe*'yla görüşmek istiyorsa *Bayan Monroe*'nun menajerini araması gerektiğini söylemişti. Joe, Natasha'yı kız arkadaşı üzerinde baskı kuran şirret bir kadın olarak görüyordu. "Tanrı aşkına, o sadece bir drama öğretmeni," demişti Marilyn'e. "Neden ona psikiyatristinmiş gibi davranıyorsun?" Marilyn anlamadığını söylemekle yetinmişti. Haklıydı. Joe anlamıyordu. Joe'yla Natasha tanıştıkları ilk dakikadan itibaren hep düşman kaldı.

---

ister ki?) Marilyn kısa bir duraksamanın ardından 'Şimdi bu banka oturup işinizi bitirmenizi beklesem, sonra da size para versem onları serbest bırakır mısınız?' demiş. Çocuklar kabul etmiş ve Marilyn serbest bıraktıkları her güvercin için bir çeyreklik vermiş. Sonra sormuş: 'Buraya hangi günler geliyorsunuz?' 'Perşembeleri,' demiş çocuklar. Marilyn kafasını sallamış. 'O halde gelecek perşembe burada olmaya çalışacağım,' demiş."

Marilyn Monroe, Kasım 1952'den Şubat 1953'e kadar en unutulmaz filmlerinden biri olan *Erkekler Sarışın Sever* üzerinde çalıştı.

Fox, *Erkekler Sarışın Sever*'in sahneden sinemaya uyarlanması için hiçbir masraftan kaçınmamıştı. Koreograf Jack Cole'a Jane Russell ve Marilyn Monroe'nun *We're Just Two Little Girls from Little Rock* parçasını seslendirdiği açılış sahnesi için büyük miktarda kredi açıldı. İki yıldız bu sahnede aynı tüylü başlıklarla ve baştan aşağı kırmızı payetli elbiselerle görünür. Son sahnede bu şarkıyı tekrarlarlar ve bu kez çifte düğünleri için yine aynı dantel yakalı gelinlikler içindedirler. Filmin kıyafetleri, Bob Mackie'ye kariyerinde ilham veren meşhur kostümcü Travilla imzalıdır. Russell film afişlerinde ve reklamlarda Marilyn'in önüne geçti. Para konusunda da öndeydi. Film için 400 bin dolar aldı, Monroe ise 11 bin 250 dolarla -dokuz hafta için haftalık 1250 dolar- yetindi. Fox, Marilyn'e iyi davranmıyordu. 1962'de, "Soyunma odam bile yoktu," diyecekti. "Sonunda -inanın bu seviyeye kadar düştüm- *Bana bakın,* dedim. *Sarışın olan benim ve filmin adı Erkekler Sarışın Sever!* Çünkü hala, *Unutma, daha bir yıldız değilsin,* diyorlardı. Aynen şöyle yanıt verdim. *Ne olursam olayım, sarışın benim!*"

Çekimler sırasında Jane'le Marilyn iyi anlaştı. Ondan beş yaş büyük olan Russell güvensiz Monroe'yu bir abla gibi kolladı. Onu cesaretlendirmek için sık sık tatlı sözler sarf etmesi gerekiyordu. "Çok çekingendi," dedi Russell sonradan. "Ama daha önce hiç bu kadar şarkı söylemek ve dans etmek zorunda kalmadığı düşünülürse normaldi. Tabii bir de drama öğretmeni (Natasha Lytess) vardı. Her dakika setteydi. Çok sinir bir kadındı. Marilyn'in hayatını kontrol ediyordu. Oysa bu film-

de ona ihtiyacı yoktu bence. Kendine birazcık güvenebilseydi tek başına başarabilirdi."

Lorelei Lee (Monroe) ve Dorothy Shaw (Russell), Little Rock'tan gelen iki küçük kız olabilirdi ama Paris'i fethettiklerinde kesinlikle sınıf atlayacaklardı. Deneyimli yönetmen Howard Hawks elmaslara zaafı olan güzel bir sarışının hikayesinde, geniş bir oyuncu kadrosunu buluşturur. Lorelei'in nişanlısı Esmond (Tommy Noonan) onun sadakatini ölçmek için Paris gezisinin masraflarını üstlenir. Lorelei'den şüphelendiği için de özel dedektif Ernie Malone'u (Eliot Reid) tutar. Kızları izleyecek ve Esmond'a rapor verecektir. Tabii dedektifin anlatacağı çok şey olacaktır. Özellikle de Lorelei değerli bir tacı çalmakla suçlandığında. Lorelei gerçekten suçludur ve iş Fransız hakimin vereceği karara kalmadan önce Dorothy, Lorelei gibi davranarak ortalığı karıştırır. Mahkemede tanıklık ederken gerçek kimliğiyle ilgili kafalarda soru işaretleri oluşturan Jane Russell, Marilyn'in Lorelai'inin kusursuz bir taklidini yapar ve buna *Diamonds Are a Girl's Best Friend* şarkısının çekici bir versiyonunu söylemesi de dahildir.

Marilyn'in bu şarkıyı söyleyişi yapımın en görkemli ve en çok para harcanan sahnesidir. Koreografi yine Jack Cole'a aittir. Marilyn'e bir smokinli erkekler ordusu eşlik eder ve bunlardan biri şakakları boyayla kırlaştırılan genç George Chakiris'tir. *Erkekler Sarışın Sever* 35 mm film formatında çekilmesine rağmen stüdyonun başındaki Daryl Zanuck, *Diamonds*'ın daha sonra sinemaskop tekniğiyle -bu tekniğin tanıtımında kullanılmak üzere- çekilmesini istedi. Tanıtım gösterimi Mart 1953'te Fox'ta yapıldı. Zanuck *Daily Variety*'ye sinemaskop çekimin üç buçuk saatte tamamlandığını, oysa orijinal versi-

yonu çekmenin dört gün aldığını anlattı. Sahnenin önceden prova edildiği düşünülürse akla yatkın bir açıklamaydı.

Marilyn bu filmle sadece kendiyle dalga geçen yönünü göstermekle kalmayıp iyi bir komedi oyuncusu olduğunu da kanıtladı. Monroe biyografisi yazarı Donald Spoto şöyle diyor: "Marilyn seksapelitesini farklı bir boyuta taşıdı. Bayağı, utanç verici, şok edici ve kötü değil, kesinlikle çok komikti. Üstelik Marilyn bundan büyük zevk aldı."

Playboy dergisinin kurucusu Hugh Hefner'ın yorumuysa şöyle: "Geçmişe bakıldığında, elliler her ne kadar politik ve sosyo-seksüel baskının etkisi altındaysa da değişen değer yargılarının sinyallerini görebiliyordunuz ve Marilyn bunun bir parçasıydı."

Erkekler Sarışın Sever'in galası 15 Temmuz 1953'te yapıldı. Jane'le Marilyn'in el ve ayak izleri artık Grauman's Chinese Theatre'ın avlusunu süslüyordu. Film üç gün sonra halkın beğenisine sunuldu, büyük bir gişe başarısıyla 12 milyon dolarlık hasılat elde etti.

Gladys, Grace'i Tehdit Ediyor

Kasım 1953'te Gladys Baker'a, Marilyn tarafından satın alınmış bir Florida-Los Angeles bileti ulaştı. Grace Goddard, Marilyn'in talimatlarına uyup gerekli düzenlemeleri yapmıştı. Ama Gladys'in uçakla değil trenle gelmesi onun fikriydi. Belki arkadaşının dönüşünü geciktirmek istemişti. Malum evi hazırlaması gerekiyordu. Aynı zamanda duygusal bakımdan

güçlenmek için zamana ihtiyacı vardı. Gladys yanında bir araba dolusu paranoya ve kafa karışıklığıyla dönüyor olabilirdi. Berniece'ten Gladys'in ruh halini ve bazı çelişkiler yaşadığını öğrenmişti. Ne var ki uzun tren yolculuğu Gladys için işkenceye dönüştü. Taksi Grace'in evinin önünde durduğunda Grace'le Doc, Gladys'in çığlıklarını duydu. Hemen pencereye koştular ve zavallı taksi şoförünün arabasından inip bagajı açışını, Gladys'in bavullarını yere fırlatışını ve kaçarcasına uzaklaşmasını izlediler. Galiba parasını almayı bile bekleyememişti! Gladys sert adımlarla Goddard'ların kapısına doğru yürüdü. Bir yandan da bağırarak yolculuğundan şikayet ediyordu. "İşkence!" diye cıyakladı. "Bana işkence etmek istedin, Grace Goddard. Ve başardın! Şimdi sıra bende!"

Grace, Doc'a pencereden uzaklaşmasını söyledi. Böylece evde yoklarmış gibi davranabilirlerdi. Perdeleri hızla çekip telefona koştu ve elinden geldiğince çabuk Marilyn'in numarasını çevirdi. Şansına Marilyn evdeydi. O sıralar onu temsil eden hukuk firması Wright, Wright, Green & Wright'tan Wesley Miller adında bir muhasebeciyle toplantı yapıyordu. Marilyn telefona baktığında Grace durumu açıkladı ve Gladys'in çıldırdığını söyledi. Onu daha önce hiç bu kadar kötü görmemişti. Sonra ahizeyi pencereye doğru tutarak Marilyn'e annesinin haykırışlarını dinletti. "Ben sana işkence neymiş göstereceğim, Grace! Aç şu kapıyı!"

Wesley Miller, "Marilyn'le Grace'in uzun süre konuştuğunu hatırlıyorum," diye anlatıyor. "Grace, Gladys'in neler yaptığıyla ilgili rapor veriyordu. Marilyn annesinin er geç sakinleşeceğini umuyordu ve sanırım öyle oldu. Fakat parçaları sonradan birleştirdiğim kadarıyla Grace ön bahçeye doğru yürüdüğünde Gladys'in konuşmalarını net olarak duydu. Çocuk gibi trene konmaktan ve tüm yolcuların yol boyunca onu sey-

rettiğinden söz ediyormuş. Marilyn sonradan bana onun hep aynı cümleyi tekrarladığını söyledi. *Günlerce her yerde gözler gördüm.* İşte böyle diyordu."

Hikayenin devamı şöyleydi:

Grace raporunu bitirdikten sonra durup etrafı dinledi. "Şişt," dedi, "dışarıda başka biri var." Grace'le Doc perdeyi aralayıp baktı. Komşularından biri yaygarayı duyup gelmişti. Gladys onu öfkeyle selamladı. Komşu, bağrışmalar duyunca gelip bakmak istediğini söyledi. Bunun üzerine Gladys iyice sinirlendi ve adama, "Los Angeles senin mi?" diye sordu. "Nefes aldığım hava da mı senin?" Grace, Gladys'in sesinin giderek alçalmasını ve komşularının gözden kaybolmasını izledi. Doc hemen mutfağa koştu. Arka kapıdan adamla konuşmayı deneyecek, Gladys'le ilgileneceklerini söyleyecekti.

"Bu sırada Marilyn, Grace'ten kimseyi aramamasını rica etti. Hemen geleceğini söyledi," diye hatırlıyor Wesley Miller. "Kapamadan önce de ekledi. *Sakın gitmesine izin verme.* Toparlandığını görünce, *Oraya yalnız gitmiyorsun Marilyn. Ben de geliyorum,* dedim. *Hayır,* diye itiraz etti. *Bu annemle benim aramda ve tek başıma halledebilirim.* Sonra evden koşarak çıktı. Salonunda oturmaya devam ettim. Çok endişeliydim. *Keşke onu yalnız bırakmasaydım, keşke ısrar etseydim,* diye tekrarlayıp duruyordum içimden."

Marilyn arabasına atladı. Trafik ışıklarına aldırmadan ve diğer arabalar arasında zikzaklar çizerek hedefine ulaştı. Los Angeles'taki bir polis karakoluna gitmişti. Patinaj çekerek sadece polis araçlarına ait otoparkta durdu.

Emekli bir polis memuru, "Her gün böyle şeylerle karşılaşmıyorduk," diye anlatıyor o günü. "Dışarı çıktığında silahımı çektim. Ama onu görür görmez tanımamak imkansızdı."

Marilyn polise bir yetkiliyle görüşmek istediğini söyledi. Karakola kanunsuz ve panikletici bir giriş yapmasına rağmen şaşkınlık içindeki memur onu binaya soktu ve komiserin odasına götürdü.

"Ofise girdiğinde ağlıyordu," diyor polis memuru. "Annesinin hasta olduğunu ve daha önce akıl hastanesine yollandığını anlattı. Bu hikayenin sonunun nereye varacağını anlamıştım."

Marilyn, Gladys'in çok korkak olduğunu söyledi. Komiser bir ambulans çağırıp Grace'in evine sessizce yaklaşmasını ve annesini fazla gürültü patırtı çıkarmadan almasını sağlayabilir miydi? "Kendini kötü hissetti ama prosedürler belliydi," diyor polis memuru şefi hakkında. "Önce bir devriye arabası yollanacaktı ve bu bendim. Onu sakinleştirmeye çalışacaktım." Ama komiser, Marilyn'e bu tip vakalar için özel eğitim görmüş polis memurları olduğunu açıkladı. Sonra polis memurunu o uzmanla temas kurması için görevlendirdi. "Teddy'yi (*uzman*) aradım. O gün oğlunun maçına gidecekti. Karşımda Marilyn Monroe'nun oturduğunu söyledim," diye anlatıyor polis memuru. "Teddy, üniformamı giydim bile, dedi."

Marilyn uzman memurun gelmesini beklerken Grace'e telefon etti. Gladys hala evin önündeydi ve komşular arayıp neler olduğunu sormaya başlamıştı. Marilyn iki ekip otosunun geleceğini bildirdi. Sirenlerini açmayacaklardı. Polis memuruna göre, "Tek istediği bu işin sessizce hallolmasıydı. Her şeyi kendi gözleriyle görebileceğini söyledim. Teddy'yle ortağını izleyecektik. *Teddy çok yeteneklidir*, dedim."

Dakikalar içinde iki polis arabası Grace'in evine doğru yola çıkmıştı. Birinde Teddy ve ortağı, ötekinde polis memuru ve sinema yıldızı vardı. "Sokağa girince yavaşladık. Marilyn koltuğundan büzülmüştü." İki araba Grace'in evine yakın bir

yere park etti. Ön basaklarda oturan Gladys'i görebiliyorlardı. Kollarını kavuşturmuştu ve sakin görünüyordu. Teddy ona yaklaştı. Marilyn'le polis memuru neler konuştuklarını duyamıyordu ama Gladys'in, karşısında üniformalı bir polis görünce tedirgin olduğu belliydi. "Telsizi alıp bir ambulans çağırdım ve Marilyn'e her şeyin çabucak biteceğini söyledim."

Marilyn tek kelime etmeden Teddy'nin, annesini sakinleştirmesini izliyordu.

Polis memuru, "Arabadan inip Teddy'ye bir işaret çaktım. Ambulans yoldaydı. Tekrar arabaya girdiğimde sokak kalabalıklaşmıştı," diyor.

Son bir saattir perde aralıklarından Gladys'in tuhaflıklarını izleyen komşular sonunda yakından bakma cesareti bulmuştu. Memur tekrar arabasına bindiğinde tuhaf bir manzarayla karşılaştı. Marilyn yedek polis üniformasının ceketini kafasına örtmüştü.

Telaşla sordu. "Beni gördüler mi?"

"Hayır, buraya bizi seyretmeye gelmişler," dedi polis. "Yalnızca meraktan." Sonra Marilyn'e arabadan inip annesiyle konuşmak isteyip istemediğini sordu. Marilyn istemedi. Zaten Gladys kendinde değildi. "Hem ne faydası dokunacak?" diye mırıldandı Marilyn.

Sonra ikisi, sessizce yaklaşan ambulansı izledi. "Sirenlerini açmamalarını söyledin mi?" diye sordu Marilyn polis memuruna. Memur başıyla onaylayınca elini onun dizine koydu. "Sen iyi bir adamsın." Bu sırada hala kötü durumdaki Gladys Baker tekerlekli sedyeye bağlanıp ambulansa alındı. Ambulans yanlarından geçerken kısa bir anlığına içerideki hasta kadının isterik çığlıklarını duydular. Marilyn irkilerek kafasında duran ceketi kulaklarına bastırdı.

Polis memuruyla Marilyn ambulansı izlerken tek kelime etmedi. Nihayet Marilyn ceketi indirdi ve astarına yapışan saç tellerini silkeledi. "İyi misiniz diye sordum," diye anlatıyor polis memuru, "ve bir anlığına gülümsedi." Sonra ambulans sağa döndü ve hedefine doğru ilerlemeye devam etti.

Karakola geri dönerlerken polisle film yıldızı sessizliklerini korudu. Nihayet Marilyn derin bir iç çekti. "Kimse anlamıyor," dedi yumuşak bir sesle, "bazıları elinde olmadan değişiyor ve kendileriyle başa çıkamaz hale geliyor."

Gladys'in Yeni Evi

9 Şubat 1953'te Marilyn Monroe, Photoplay Awards'ın (Filme Alınan Sahne Oyunları Ödülleri) törenine katılacak ve En Hızlı Çıkış Yapan Oyuncu ödülünü alacaktı. Akrabalarından biri Marilyn'in gitmek istemediğini hatırlıyor. "Kendisinden beklendiği gibi davranamayacağından endişeleniyordu. O gün yaşadıklarından sonra Marilyn Monroe olamayabilirdi."

Gerçekten zor bir gündü.

Aynı sabah Gladys, California, La Crescenta, Honolulu Caddesi 2713 numaradaki Rock Haven Sanatoryumu'na nakledilmişti. Burası Meksika stili geniş bir binaydı. Geniş bir arazi üzerine kurulmuştu ve dev gibi demir kapılarında metal harflerle *Rock Haven* yazıyordu. Marvina Williams o zamanlar on sekiz yaşındaydı ve orada yeni işe girmişti. "Muhteşem bir yerdi," diye anlatıyor. "Nedense bir diğer adı da Sinema Yıldızları

Sanatoryumu'ydu. Halbuki orada fazla film yıldızı kalmamıştı. Tek bildiklerimiz, Frances Farmer'la Florenz Ziegfeld'di. Onlar Rock Haven'den ayrılalı yıllar olmuştu ama hala hayran mektupları alıyorduk. (Not: Ziegfeld'le evli olan ve *Oz Büyücüsü*'nün (*Wizard of Oz*) İyi Cadı Glinda'sı Billie Burke de 1960'larda burada yatmıştı.) Ben Rock Haven'de çalışırken kırk iki misafirimiz vardı. Evet, onlara misafir diyorduk. Kırk iki de yatağımız vardı, yani tamamen doluyduk. Gladys gelmeden hemen önce biri öldü. Hatta galiba bir gün önce. Gladys uzun bir bekleme listesinin en sonundaydı ama Marilyn Monroe'nun annesi olduğu öğrenildiğinde hemen başa geçirildi. Adil değildi ama gerçek buydu."

Aradan yıllar geçmesine rağmen Williams, Gladys'i iyi hatırlıyor. Kendi ifadesiyle "onda bir şeyler vardı". Şöyle devam ediyor: "İnsan kendini kötü hissediyordu. Sanırım Marilyn Monroe'nun annesi olduğu içindi. Hastaneden yedi yıl önce çıktığını duyduğumda kulaklarıma inanamadım. Tek başınayken ilaçlarını düzenli olarak kullandığını sanmıyorum. Geldiği gün kızlarını aradığını söyledi. Galiba biri Florida'daydı. Diğeri de Marilyn Monroe'ydu. Marilyn'le o gün konuştuğunu ve onu almaya geleceğini anlattı. *Burada uzun kalmayacağım çünkü Marilyn Monroe beni almaya gelecek,* deyip duruyordu. Kızından *Marilyn Monroe* diye bahsetmesi son derece trajikti. Bazıları Marilyn'in onun kızı olduğuna inanmadı. Sonra biri bir gazete makalesiyle geldi ve elden ele dolaştırdık. Herkes şaşkınlık içindeydi."

Wesley Miller, "Marilyn aynı sabah Gladys'in tüm masraflarını üstlenmeyi kabul etti," diyor. "Annesini bir akıl hastanesinde görmekten hiç hoşlanmıyordu ama başka seçeneği yoktu. 1953'te Gladys'in tekrar hastaneye yatması Marilyn'i paramparça etti.

"Bana küçük bir kızken Gladys'i başka bir hastanede ziyaret edişini anlattı. Korkunçtu. Koridorlara bile yataklar atılmış ve her yer sidik kokuyormuş. Tüm hastalar aldıkları ilaçların etkisiyle uyuşuk vaziyetteymiş. Fakat kapalı kapılar ardından çığlıklar yükseliyormuş. Annesini oradan çıkarmak istemiş ve sonrasında sürekli kabuslar görmüş. Tekrar öyle bir yere gitmesini istemediğini söylüyordu. Tüm bu süreç ona unutmak istediği yetimhane günlerini hatırlatıyordu.

"Görünüşe bakılırsa Grace teyzesiyle daha önce Rock Haven'e gitmişler ve yaşam şartlarının fena olmadığını görmüşler. Bütün masalarda taze çiçekler varmış. Çok güzelmiş. Ama hastalar korkutucuymuş. *O kadar çok ilaç içmişlerdi ki ortalıkta zombiler gibi dolaşıyorlardı,* dedi. Bir kadın onu tanımış ve öyle filmler çevirdiği için bir şeytan olduğunu söylemiş.

"Bana, *Bununla nasıl başa çıkacağımı bilmiyorum,* dedi. *Yapmam gerekenleri nasıl yapacağım? Kariyerime nasıl odaklanacağım? Joe'yla nasıl uğraşacağım? Ve annemle?* Aslına bakarsanız ilk kez o zaman ciddi bir ruhsal bunalımın eşiğinde olduğunu hissettim. Bu kadarı fazla gelmişti. Gözleri seğiriyor, kekeliyordu. Gladys'le yaşadıklarıyla başa çıkamıyordu. Sanırım Berniece'in fazla yardımı dokunmuyordu. Marilyn'e bunu sorduğumda *Onun bir ailesi var, benim yok. Benim asla bir ailem olmadı. Bırakalım o bari hayatını yaşasın. Ben de benimkini yaşamaya mecburum. Annem benim sorumluluğumda,* dedi."

O günün tüm olumsuzluklarına rağmen Marilyn onu Photoplay Awards'ta görmeyi umanları hayalkırıklığına uğratmak istemedi. Gösteri devam etmeliydi. Çok zorlanacak olsa bile.

Ödülünü alırken derin göğüs dekolteli ve vücuduna yapışan altın rengi bir elbise giymeye karar verdi. Elbise o kadar

dardı ki tasarımcı Travilla onu neredeyse Marilyn'in üzerinde dikmek zorunda kalmıştı. Aslında bunu giymemesini önermişti çünkü Marilyn'e o kadar yakışmadığını düşünüyordu. (Marilyn aynı elbiseyle *Erkekler Sarışın Sever*'in bir sahnesinde de görünmüştü.)

Aynı hafta Marilyn'le Joe bir anlaşma yapmıştı. Marilyn artık vücudunu sergileyen elbiseler giymeyecek, Joe da kariyerine ve Natasha'yla arkadaşlığına karışmayacaktı. Joe karşılıklı fedakarlıklarla sorunlarını çözebileceklerini düşünüyordu. "Sen denersen ben de denerim," demişti. Fakat Marilyn anlaşmayı bozmak üzereydi. Hatta elbiseyi daha kışkırtıcı hale getirmek için içine iç çamaşırı giymemeye karar verdi. Sanki Joe'ya meydan okuyordu. Joe da kız arkadaşının planlarını öğrenince aynen böyle düşünmüştü. Onunla ödül törenine katılacakken Marilyn'in yanından hışımla ayrılıp ilk uçakla San Francisco'ya gitti. "Yeterince derdim vardı," dedi Marilyn. "Bir de bu çıktı. Onunla neden uğraşıyorum ki?"

Milyoner Avcıları

1953 Mart ayının ortasında Marilyn hem Beverly Hills'in hemen dışındaki Batı Hollywood Doheny Yolu'nda yeni bir daireye taşındı hem yeni filmi *Milyoner Avcıları* için çalışmaya başladı. Film yaklaşık altı haftada -9 Mart'tan Nisan'ın ortalarına kadar- tamamlandı.

Milyoner Avcıları'nın 1932'ye kadar uzanan bir tarihi vardır. Sam Goldwyn önceki sezonun Broadway oyunu, Zoe

Akins'in *The Greeks Had a Word for It*'in film haklarını satın almıştı. Oyun, üç genç ve güzel zengin koca avcısının New York'a gelişini anlatır. Amaçları kancalarını üç paralı adama takıp onlarla rahip karşısına çıkmaktır. Proje açıklandığında Doris Lilly'nin aynı isimdeki çoksatarından uyarlandığı söylendi fakat stüdyo yalnızca kitabın ismini kullandı.

Stüdyo yetkilileri bu tanıdık konuyu farklı bir şekilde sunmaları gerektiğini biliyordu ve bunu yaptılar. Teknikolor, sinemaskop ve stereofonik ses. Hepsi kullanıldı. Aslında yeni geniş perde tekniği ilk kez bu filmde uygulandı. Fakat stüdyonun prestij filmi *Zincirli Köle (The Robe)* bu filmden sonra çekilmesine rağmen daha önce gösterime girdi ve dünyanın ilk sinemaskop filmi olarak lanse edildi. Filmin dikkat çekmesi için uygulanan bir başka taktikse stüdyonun yirmi yıllık müzik direktörü Alfred Newman'ın 20th Century-Fox senfoni orkestrasını yönetirken filme alınmasıdır. Sete Yunan sütunları ve mavi gökyüzüyle amfiteatr havası verildi ve filmin başlangıcında Amerikan operası *Street Scene*'i çaldılar. Sonunda Newman dönüp kameranın önünde eğilir ve tekrar orkestraya dönerek *How to Marry a Millionaire*'in müzikal partisyonunun başlama vuruşunu verir.

Filmin yapımcılığı ve senaryosu Fox'a aitti. Senaryoyu Oscar'a aday gösterilen, *Gazap Üzümleri*'nin senaryo yazarı Nunnally Johnson kaleme aldı. Yönetmen, *Johnny Belinda* ile Oscar adaylığı olan Jean Negulesco'ydu. Kostümleri kostüm yetkilisi Charles LeMaire'in denetiminde Travilla hazırladı ve sonradan ikisi de kendi dallarında Oscar'a aday gösterildi.

Film basında yer almaya başladığında Hollywood'un tüm gazetecileri ellerini ovuşturdu. Fox'un kraliçesi Betty Grable ile tahtın varisi Marilyn Monroe arasında bir çekişme yaşanması ihtimali ağızlarının suyunu akıtmıştı. Ama hayalkırıklı-

ğına uğrayacaklardı. Grable kendisinden on yaş küçük başrol oyuncusuna samimi bir yakınlık gösterdi. Basına Marilyn'in "Hollywood için bir moral aşısı" olduğunu söyledi.

Hatta sette bir sürü tanığın önünde Marilyn'e, "Ben alacağımı aldım, hayatım," dedi. "Şimdi sıra sende." Betty, Marilyn'in yanında ikinci başrolde olmaktan rahatsızlık duymuşsa bile bunu asla dile getirmedi.

Fakat Lauren Bacall'la durum farklıydı. Bacall, Marilyn'den sadece iki yaş büyüktü, on dokuz yaşından beri bir yıldızdı ve disiplinli bir oyuncuydu. Dolayısıyla Marilyn'in sete sürekli geç kalmasını onaylamıyordu. Film çekilirken işini yapıp hadise çıkarmadı. Ama otobiyografisi *By Myself*'te Marilyn'le çalışmanın ne kadar sinir bozucu olduğundan bahsetti. "Natasha Lytess kameranın yanında oturup sahneleri defalarca çektiriyordu. Bazen on beş ya da daha fazla tekrarladığımız oluyordu," diye yazdı. Ama Marilyn'in kendisine sinir olmuyordu. İçinde hiçbir kötülük yoktu. "Hatta hüzünlü bir yanı vardı," diyordu Bacall.

Milyoner Avcıları'nda Marilyn yine ne kadar iyi bir komedi oyuncusu olduğunu ispatlar. Jestleri ve mimikleri öylesine gelişmiştir ki onları gözünüze sokmadan oynar. Miyopluğu en iyi şekilde canlandırır ve merdivenlerden düşüp duvarlara toslarken işin içine kırılgan seksiliğini de katarak mizahı farklı bir boyuta taşır. Filmin galası 29 Ekim'de New York'ta yapıldı ve 5 Kasım'da gösterime girdi. Columbia'nın İnsanlar Yaşadıkça'sından sonra 1953 yılının en çok hasılat yapan ikinci filmi oldu. Basın ve eleştirmenler filmi göklere çıkardı ve Marilyn hem güzelliği hem başarısıyla adından söz ettirdi. Yıllar içinde Marilyn'in hayatını yazan ve şov dünyasında yer alan herkes onun asıl yeteneğinin komedi oyunculuğu olduğunu söyledi. Marilyn'in filmografisine bakacak olursak haksız da sayılmazlar.

Dönüşü Olmayan Nehir

Marilyn o sıralar başka bir film daha yaptı. *Dönüşü Olmayan Nehir*'de *(River of No Return)* başrolleri Robert Mitchum'la paylaştı. Yönetmen de Otto Preminger'dı.

1949'da filmin yapımcısı Stanley Rubin, kurgucu Danny Cahn tarafından şov programı *Your Show Time*'ın seçmelerinde Marilyn'e yer vermesi konusunda ikna edilmişti. Bunlar televizyon için uyarlanmış bir dizi kısa hikayeydi. Okuma provasından sonra Marilyn'i tabii ki güzel bulmuştu. Ama fazlasıyla tedirgin ve deneyimsizdi. Sonunda işi ona vermedi. Fakat bu film için oyuncu arayışına girdiğinde hemen Marilyn'i hatırladı. Aslına bakılırsa son filmlerinde ne kadar geliştiğini görmüş ve *Dönüşü Olmayan Nehir*'deki rolü onu düşünerek yazdırmıştı. Marilyn'le temasa geçti ama Marilyn filmi yapmak istemedi. "Çünkü bunu bir western olarak gördü. Ona bir *Americana** düşündüğümü söylememe rağmen ikna olmadı. Fakat filmde söyleyeceği şarkıları gönderdiğimde kabul etti."

Avusturya doğumlu despot yönetmen ile hassas ve duygusal Marilyn Monroe'nun kimyalarının tutmayacağını düşünenler bir dereceye kadar haklıydı. Yönetmen, filme ilk başladığında Monroe'nun hem oyunculuğundan hem karakterinden memnun görünüyor, ona kibar davranıyordu. Fakat Natasha Lytess, Marilyn'in mimiklerini iyice abartmıştı. Heceleri bir robot gibi telaffuz ediyordu. Bundan kimse hoşlanmamasına rağmen kimse de değiştiremiyordu. Hatta

* Amerika'nın tarihi, coğrafyası, folkloru ve kültürel mirasıyla ilgili eserler. Ç.N.

Preminger bile. Üstelik Natasha sette yine problem yaratıyor, Marilyn'e nasıl oynaması gerektiğini söyleyerek yönetmeni eziyordu. Bu da Marilyn'le Preminger arasında ciddi problemlere yol açtı.

Dönüşü Olmayan Nehir, altına hücum zamanında Kuzeybatı'da geçer. Matt Calder (Robert Mitchum), küçük oğlu Mark'la (on bir yaşındaki Tommy Retting) yaşamaktadır. Salon kızı Kay Weston (Marilyn), kocası yakışıklı at hırsızı ve kumarbaz Harry Weston'la (Rory Calhoun) zorlu bir yolculuğa çıkar. Harry Weston'ın amacı Council City'ye gidip başka bir kumarbazı dolandırarak kazandığı altın madeni üzerinde hak iddia etmektir. Zaman azalıyordur ve Kay'le Harry'nin tek şansı bir salla yolculuk etmektir. Ama yolda salın kontrolünü kaybederler ve Calder'lara rastlarlar. Calder tek atını ve silahını Weston'a vermeyi reddedince Weston bunların karşılığında karısını onunla bırakır. Fakat vahşi doğada silahsız kalan Matt, Mark ve Kay olası bir Kızılderili saldırısına karşı aynı salla Harry'nin peşinden gider. Nefes kesici sahnelerle dolu filmde Marilyn sürekli ıslanır ve zorlu şartlarla karşı karşıya kalır. Ama güzelliğinden hiçbir şey kaybetmez.

Dönüşü Olmayan Nehir, Canadian Rockies'teki iki ayrı milli parkta -Banff Springs ve Alberta'daki Jasper- çekildi. Teknikolor ve sinemaskop teknikleri kullanıldı. Marilyn her zamankinden daha seksi ve duygusaldı. Bu sayede oyunculukta kullanması gereken kaslarının yanı sıra nehirdeki ölümcül sal sahnelerinde diğer kaslarını da kullandı. Filmde dört şarkı söyler ve çok başarılıdır. Oyunculuğu hayran bırakacak kadar kusursuzdur. Harry'nin ne kadar rezil, Matt'in ne kadar iyi bir insan olduğunu farketmeye başladığı sahnede hem güçlü hem son derece savunmasızdır.

Doksan dakikalık filmin çekimlerine 28 Temmuz'da başlandı ve 29 Eylül'de Hollywood'a döndüler. *Dönüşü Olmayan Nehir,* Nisan 1954'ün sonlarına doğru gösterime girdiğinde olumlu eleştiriler aldı.*

* Filme ait komik bir hikaye: Bir gün Marilyn masaj yaptıracaktı ve ekip ona bir oyun oynamaya karar verdi. Şakacılardan biri, on yedi yaşındaki genç bir prodüksiyon asistanına Marilyn'in karavanına gidip ona bir mesaj iletmesini söyledi. "Kapıyı çalma," dedi. "Doğrudan içeri dal." Delikanlı denileni yaptı. Kapıyı açtı ve karşısında masaj masasında yüzükoyun yatmış, masözü bekleyen çırılçıplak Marilyn Monroe'yu buldu. Marilyn hiç istifini bozmadı ve kıpkırmızı kesilen çocuğa, "Seni kandırdılar mı?" diye sordu. "Evet, hanımefendi." Marilyn, "Pekala," dedi. "Şimdi kapıyı kapayıp otur ve yirmi dakika bekle. Şaka nasıl yapılır görsünler bakalım!"

BEŞİNCİ BÖLÜM

Zor Zamanlar

Grace'in Üzücü Sırrı

Mayıs 1953'te bir gün Marilyn alışverişten eve döndüğünde Grace Goddard'ın arabasını gördü. Grace'in haber vermeden uğramak gibi bir alışkanlığı yoktu. Onun için Marilyn bir şeylerin ters gittiğini hissetmişti muhtemelen. "Gladys, Rock Haven'e yattığından beri hep temas halindeydiler," diyor Grace'in üvey kızı BeBe Goddard. "Marilyn onu her gün arıyordu. Hala ona bağımlıydı. Grace onun için randevularını düzenliyor, işlerini organize ediyordu. Marilyn stüdyoda olan bitenleri ve Joe'yla özel hayatını ona anlatırdı. Grace bunları dinlemekten hoşlanıyordu. Özellikle de gösteri dünyasıyla ilgili şeyleri. İkisinin uzun zaman önce hayal ettiği her şey gerçekleşmişti. Norma Jeane'in bu hale gelmesi inanılmazdı."

Marilyn, Grace'i içeri davet etti ve teyzesinin herkeslerden sakladığı sırrı açıklamasını sessizce dinledi. Grace kanserdi.

Bu tehlikeli hastalık ve tedavisi Grace'e son derece karmaşık geliyordu. Uzun zamandır Christian Science mezhebine bağlıydı ve son yıllarda bu bağlılığı bir tutkuya dönüşmüştü.

Bu inancın en temel inanışlarından biri doktorların gereksiz olduğudur. Vücudun sağlıklı kalmak için her şeye sahip olduğu iddia edilir. Fakat Grace aylardır kendini hasta hissediyordu. Tıbba uzun zamandır karşı olmasına rağmen gizlice Los Angeles Hastanesi'ne gitmiş, rahim kanseri olduğunu öğrenmişti. Durumundan utanıyor ve bununla nasıl başa çıkacağını bilemiyordu. 1950'lerde çoğu kadın, *kadın hastalıklarını* açıkça tartışmaya çekinirdi. Özellikle de hayatlarındaki erkeklerle. Marilyn'e yakın zamanda endometriyoz teşhisi konulmuştu ve bundan da kimse haberdar değildi. Grace de aynı durumdaydı. Kocası Doc hastalığını bilmiyordu.

Marilyn tabii ki endişelendi. Ama savaşmaya kararlıydı. Doktorlar o zamanki stüdyo sisteminin önemli bir parçasıydı ve tıbba güveniyordu. Oyuncuların güvenceye ihtiyacı vardı. Sık sık sağlık kontrolünden geçiyorlardı. İhtiyaçları olan -ya da öyle düşünülen- bir başka şeyse stresli hayatlarının sebep olduğu rahatsızlıklara karşı uygulanan ilaç tedavileriydi. Marilyn o zamana dek çoktan uyku ilaçlarına bağımlı hale gelmişti. Stüdyonun doktorları hiçbir kaygıya kapılmadan bu ilaçları ona azar azar temin ediyordu. Ayrıca çok stresli olduğunda başka ilaçlar alma fikrine de alışmıştı. Marilyn, Grace'i metafiziksel inançlarını bir süreliğine rafa kaldırıp kendini modern tıbbın ellerine bırakması konusunda ikna etti.

"Bana kalırsa Marilyn, Grace'i dünyadaki herkesten fazla seviyordu," diyor BeBe Goddard. "Doğumundan itibaren Grace onun için ikinci bir anne olmuştu ve Gladys'ten daha iyi bir anneydi. Grace, Marilyn'in hayatındaki tek istikrarlı insandı."

Yıllardır kendi kariyerine, kendi mutluluğuna ve kendi hayatına odaklanan Marilyn bunu değiştirme zamanının geldiğine karar verdi. Borcunu ödemeliydi. Tüm zamanını

başka insanların sorunlarını çözmeye vakfeden bu muhteşem kadının yardıma ihtiyacı vardı. Marilyn onun, paranın satın alabileceği en iyi tedaviyi görmesini istiyordu. Fakat onları zor bir dönem bekliyordu çünkü Grace durumunu kocası da dahil olmak üzere herkesten saklamaya kararlıydı. Hastalığını ve tıbbi tedavi gördüğünü kimseye söylemeyeceklerdi. İleride bunu açıklamak zorunda kaldığında da asla detay vermeyecekti. Bazıları bu gizliliği tuhaf bulabilirdi ama Marilyn gerçeğin soyut ve esnek bir kavram olduğuna inanıyordu. (Grace'i de buna kolayca inandırmıştı.) Sonuçta tek amaçları sevdiklerini korumaktı.

Marilyn tüm içtenliğiyle elinden geleni yapacaktı ama Grace'i korkunç bir süreç bekliyordu. Marilyn, teyzesi için bir sürü doktordan randevu almıştı ve Grace'in onlara muayene olması lazımdı. Hiçbir tıbbi müdahaleye alışık olmayan bir kadın için doktorların vücudunun en mahrem bölgesini incelemesi işkence gibiydi. Hatta o kadar bunaldı ki bir gün muayeneden sonra, eve gidip kocasının yüzüne bakamayacağını söyledi. Marilyn de ona yazı birlikte geçirmeyi önerdi. "Çok eğleneceğiz," dedi. "Sadece sen ve ben. Tıpkı eski günlerdeki gibi."*

* Marilyn Monroe'nun o zamanki muhasebecisi Bayan G. Goddard'a biri Mayıs'ta, diğeri Haziran'da (1953) olmak üzere iki tane ödeme yapıldığını söylüyor. Birincisi 851,04, ikincisi 300 dolarlıktı. İkisi için de tıbbi harcama açıklaması yapılmıştı. Yıllarca bu iki çekin Marilyn'in kürtaj masrafları için olduğu konuşuldu ama kimse ödemelerin neden Grace'e yapıldığına anlam veremiyordu. Gerçek açık: Çekler Grace'in hastalığı içindi.

Grace, Marilyn'in Sorunlarını Öğreniyor

Grace Goddard zamanının çoğunu Marilyn Monroe'nun evinde geçirmeye başladığı için Marilyn kariyerindeki bazı sorunları onunla daha açık konuşabileceğini hissetti. Fox konusunda mutsuzdu ve ne yapacağını bilmiyordu. Grace'in tavsiyesi açık ve netti. "Sağlam durmalısın, Norma Jeane," dedi. "Seni yönlendirmelerine izin verme." Marilyn bunu yapabileceğinden emin değildi. Zira Darryl Zanuck ondan hiç hoşlanmıyordu. Onu aptal ve şımarık bir oyuncu olarak görüyordu ve Marilyn ne kadar çabalarsa çabalasın onun bu yargılarını değiştiremiyordu. Şimdiye dek onun için çevirdiği bütün filmlerden nefret ettiğini söyledi. Hepsi *bok gibiydi.* Kesinlikle abartıyordu ve o anın tesiriyle konuşuyordu. Grace'in buna inanıp inanmadığını bilmiyoruz ama Marilyn'e iplerini Zanuck'un elinden alması gerektiğini söyledi. "Kim olduğunu ve nereden geldiğini unutma," dedi Grace. İşte o zaman Marilyn bazen her şeyi unutmak istediğini itiraf etti. Geçmiş öylesine acı vericiydi ki. "Ama seni buraya getiren o," diye hatırlattı Grace sevecen bir gülümsemeyle. "Şimdi hayatın o kadar da kötü sayılmaz, değil mi?" Marilyn ona hak vermeden edemedi. Evet, genele bakıldığında fena bir hayat sürmüyordu. Grace her zaman Marilyn'in düşündüğünden daha güçlü olduğuna inanmıştı. Hatta bu gücünü ve cesaretini hayatının pek çok alanında kanıtlamıştı. Şimdi vazgeçemezdi. Christian Science'ın temel inanışını tekrarladı. "İhtiyacın olan her şey içinde," dedi Marilyn'e. "Sen kendini nasıl görüyorsan başkaları da öyle görecektir. Kendine inan ve diğerleri seni takip etsin."

1 Haziran'da Marilyn yirmi yedinci doğum gününü Grace, BeBe ve BeBe'nin erkek kardeşi Fritz'le geçirdi. O gece Rock Haven'i aradılar. Gladys kızının doğum günü olduğunun farkında değildi. "Seni doğurduğum günü hiç hatırlamıyorum," dedi Marilyn'e. Sonra yine bağırıp çağırmaya başladı. Oradan çıkmak istiyordu. "Bana gerçekten değer verseydiniz özgürlüğüme kavuşurdum," dedi. Telefon görüşmesi her zamanki gibi kötü bitti. Marilyn bir daha annesini doğum gününde aramamaya yemin etti ve bir doğum gününü daha mahvetmesine izin vermeyeceğini söyledi.

Bu sıralar Grace, Berniece'e bir mektup yazdı ve her şeyin çok iyi gittiğini söyledi. Marilyn için bir dosyalama sistemi oluşturuyordu. Böylece tüm randevularını takip edebilecekti –ve belki bir daha geç kalmayacaktı ama bu düşük bir ihtimaldi. "İnan abartmıyorum, en çok görüşme talep edilenler listesinde Başkan Eisenhower'dan sonra ikincidir," dedi mektubunda. (Ondan çoğu zaman Marilyn diye söz etmesi ilginçtir. Grace bile Norma Jeane'e yeni adıyla hitap ediyorsa dönüşüm tamamlanmış demektir.) Ayrıca Marilyn'le ikisi zamanlarının çoğunu hayran mektuplarını cevaplamaya harcıyordu ama hepsine yetişmeleri imkansızdı. Marilyn, Berniece'e hastalığını anlatmasını önermişti. Grace, Berniece'e doktorunun kanserini kontrol aldıklarını söylediğini aktardı. Ama yakında ralımi alınacaktı. Bu ameliyatı olduktan sonra kendini yeniden insan gibi hissedeceğini yazdı.

26 Haziran'da Marilyn o güne kadarki oyunculuk hayatının en büyük onurunu elde etti. Grauman's Chinese Theatre'ın önündeki alçı kalıbın üzerine el ve ayak izlerini çıkardı. Aslında bu seremoni *Erkekler Sarışın Sever*'in reklamı için düzenlenen etkinlikler kapsamında gerçekleştirilmiş, Marilyn'e filmde başrol-

leri paylaştığı Jane Russell eşlik etmişti. Birbirinin aynısı beyaz puantiyeli elbiseler giydiler. Jane'le yakın arkadaş olmuşlardı. "O gün Grace hastalanıp törene gelemeyince Marilyn büyük bir hayalkırıklığı yaşadı," dedi hukuk firması Wright, Wright, Green & Wright'tan Wesley Miller. "İkisi bu anı paylaşmak isterdi. Marilyn bana Grace'in onu çocukken Grauman's'a götürdüğü günleri dün gibi hatırladığını anlatmıştı. Küçük ellerini o zamanki ünlü oyuncuların bıraktığı izlere koyarken Grace onu izlermiş. Birlikte bir alçı levhadan diğerine geçerek filmlerde gördükleri yıldızların el ve ayak izlerine bakarlarmış. Şimdi Marilyn o yıldızlardan biriydi. Hatta Grace'le ikisinin hayran olduklarından çok daha büyük bir yıldızdı. Gösterdiği gelişme hayret vericiydi. Özellikle de geçmişi düşünüldüğünde. *Bu benim olduğu kadar Grace teyzenin de ödülü. O olmasaydı bugün nerede olurdum bilmiyorum ama burada olmayacağım kesin,* dedi bana."

Marilyn, temmuz boyunca hasta yattı. Bronşit olmuştu. Grace ısrarla hastabakıcılık görevine soyundu. Marilyn'in yatakodasındaki telefonu salona getirmişti. Çalarsa Marilyn'i uyandırmasın diye yastıkların altına saklıyor, tüm aramaları o cevaplıyordu.

Bu süre zarfında Grace, Marilyn'in uyku haplarına ne kadar bağımlı olduğunu farkedip endişelendi. Marilyn onlarsız uyuyamıyor, hatta ilaç almazsa kısa bir akşamüzeri şekerlemesi bile yapamıyordu. Sonra bir de gün boyunca yuttuğu uyarıcılar vardı. Onları da kendi tabiriyle "uyku hapı sersemliğinden" kurtulmak için alıyordu. Grace bir sorun olduğuna karar verip bunu Marilyn'le paylaştığında Marilyn ne yaptığını bildiğini söyledi. "Merak etme, çok dikkatliyim, Grace teyze. Ben bunları en az on yıldır kullanıyorum," dedi. Grace şaşırmıştı. Ayrıca Marilyn'in geçmiştekinden daha çok alkol -burbon ve soda- aldığını da farketmişti. Dahası iştahı açılmış, kilo almıştı ve bunu stresli hayatına bağlıyordu. Evet,

o zamanlar biraz balıketi olduğu doğru ama fazla değildi. Fakat o meşhur daracık elbiselerini giymeye devam edecekse aldığı her bir gramı saymak zorundaydı. Ne yapacağını bilemeyen Marilyn lavmana başvuruyordu. Eğer elbisesine girmesine yardımcı olacaksa buna katlanmak zorundaydı. Hem de pek çok kereler. Sonunda başarılı da oldu ve sadece bir günde birkaç santim inceldi. Lavman kilo kontrolü için tehlikeli bir yöntem olmasına rağmen Marilyn hayatı boyunca buna güvendi. Fakat bu kadarı Grace için çok fazlaydı. Hatta ilk başta doğruluğuna bile inanmadı. Wesley Miller bir gün Marilyn'in imzalaması için birkaç evrak getirmişti. Grace'e Marilyn'in karısına kilo vermek için lavman yaptırdığını söylediğinden bahsetti. "Ben böyle bir şey duymadım," dedi Grace, Miller'a. "Ama doğru," diye üsteledi Miller. "Marilyn'e sorun. Hiç iyi yapmıyor. Biri onu durdurmalı." Grace sonunda ikna oldu. "Joe'nun böyle bir şeye izin verdiğine inanamıyorum," dedi ve Berniece'i arayıp üvey kardeşinin kötü alışkanlıklarından haberdar olup olmadığını sordu. "Uyku haplarından hiç söz etmedi," dedi Berniece. "Burbon mu? Yok artık! Norma Jeane içiyor mu? Kim bilir daha bilmediğimiz neler var?"*

Grace'e Yakışır Bir Veda

Grace Goddard, Marilyn Monroe'yla yaşadığı bu dönemde, onun bağımlılık yaratan maddelerle vereceği savaşın başlangı-

* Lavman, Mae West'in yetişkinlik hayatının günlük bir rutiniydi. Bunu kilo kontrolü değil temizlik için yapıyordu. Hatta bu rutini için bazı şifalı otlar katılmış kahve kullandığı söylenir.

cına tanık oldu. Fakat Ağustos'ta Grace de kendi kendini tedavi etmek için bir sürü ilaç almaya başladı. Bunu kanserin sebep olduğu büyük ıstıraba katlanmak için yapıyordu. Marilyn ne dediyse onu kemoterapiye ikna edememişti. Doktorlar rahminin mutlaka alınması gerektiğini söylüyordu. Başlangıçta ameliyat olabileceğini düşünen Grace sonra bu kararından caydı. Marilyn'in ısrarları da işe yaramadı. Grace son derece inatçıydı.

Savaş kaybediliyor, Grace kesinlikle doktorların tavsiyesine uymuyordu. Bu sırada Marilyn, *Dönüşü Olmayan Nehir*'in çekimleri için evden ayrılmaya hazırlanıyordu. Tedaviyi reddetmeye devam ederse Grace'in öleceği belliydi. Hala Christian Science inançlarının onu iyileştireceğine inanıyordu. Hiçbir gelişme kaydedemeyince çareyi içkide aramaya başladılar. Hemen her akşam şişelerce şarap tüketiyorlardı. Alkol ölümü unutturacaktı sanki. Marilyn bu içki alemlerini bir avuç uyku hapıyla bitiriyordu. Grace'in ziyareti uzadıkça Marilyn'in ecza dolabı çeşit çeşit ağrı kesicilerle doluyordu. Hepsini farklı doktorlar önermişti. Bazıları Grace'in kanserini tedavi etmeye, bazıları hastalığın sebep olduğu acıları dindirmeye, bazıları da hayatı onun için daha dayanılır hale getirmeye yönelikti. Aynı zamanda ikisi de bunalıma girmişti ve fenobarbital de dahil olmak üzere çeşitli yatıştırıcılar kullanıyordu. Marilyn bunları hevesle alıyordu. Grace ise onlardan hoşlanmıyor, hapları bir kenara iterek bir ara yutacağını söylüyordu.

Temmuz sonunda Marilyn'in evden ayrılıp filmi çekmeye gideceği gün geldi çattı. Grace için de ailesinin yanına dönme vakti gelmişti. İkisi de Grace'in eve ölmek için gittiğini biliyordu. 23 Eylül'de Marilyn, *Dönüşü Olmayan Nehir*'in çekimleri için uzaklardayken Grace Goddard hayata gözlerini yumdu. Daha elli dokuz yaşındaydı.

Grace'le İlgili Şaşırtıcı Bir Keşif

Grace Goddard'ın kocası Doc, Marilyn'le Berniece'e karısının ölümün çok hızlı olduğunu söyledi. Doc'ın tabiriyle kanser onu aniden teslim almıştı. Grace'in bu hastalıkla ne kadar zamandır boğuştuğundan haberi yoktu tabii. "Grace'in ölümü hem Marilyn hem benim için çok üzücüydü," dedi Berniece yıllar sonra. "Bunu asla tam manasıyla atlatamadık."

1 Ocak'taki cenaze Marilyn'e büyük ıstırap verdi. Cenazeden sonra Berniece'e, "En büyük dayanağımı kaybettim," dedi ağlayarak. Hayat birbiri ardına kayıplarla doluydu.

Berniece, Joe DiMaggio'nun onu avutabileceğini umduğunu söylediğinde Marilyn hiç tereddüt etmeden, "O şimdi benim için her zamankinden daha değerli," dedi.

Cenazeden sonra Ida Bolender, Marilyn'i aradı. İkisi uzun yıllardır konuşmuyordu. Marilyn'in hayatı o kadar yoğun ve karmaşıktı ki Bolender'larla ilişkisi kopmuştu. Fakat Ida'yla Wayne hayattaydı. Gayet sağlıklıydılar ve hala Hawthorne'da yaşıyorlardı. Ida kocasıyla, Marilyn'in büyüdüğü evin yan evine taşındıklarını anlattı. Eski evi yakınlardaki bir fabrikanın işçileri için pansiyona dönüştürmüşlerdi. Oradan gelen parayla geçinip gidiyorlardı. "Paraya ya da başka bir şeye ihtiyacınız olursa beni arayabileceğinizi biliyorsunuz, değil mi?" dedi Marilyn. Ida bunu daha sonra evlatlık kızı Nancy Jeffrey'ye aktarmıştı. "Benim için çok şey yaptınız. Size yardımcı olabilmeyi çok isterim." Ida teklifi için teşekkür etti ama şimdilik kendi başlarının çaresine bakabiliyorlardı. "Ben sadece Grace teyzen için ne kadar üzüldüğümü bilmeni istedim," dedi ve ikisi arasındaki

sorunlara değindi. "Açıkçası bugün bile hala benden neden bu kadar hoşlanmadığını anlayamıyorum. Ona ne yaptığımı bilmiyorum. Senin bir fikrin var mı?" Marilyn aradan yıllar geçtiğini ve en iyisinin bunu bir kenara bırakmak olduğunu söyledi. "İkinizin de beni sevdiğini biliyorum. Önemli olan bu." Ida bu kez son günlerde basında çıkan olur olmaz haberlerden söz etmeye başladı. "Sana kötü davrandığımızı ve çok fakir olduğumuzu yazdılar. Bunlara anlam veremiyorum, Norma Jeane." Bir yerde okuduğuna göre Marilyn, Grace'in ona içinde elli sent olan bir doğum günü kartı gönderdiğini ama o gün elbisesini kirlettiği için Ida'nın ceza olarak bu parayı ondan aldığını anlatmıştı. "Böyle bir şey olmadığını biliyorsun, değil mi?" dedi Ida. Asla böyle bir şey yapmazlardı ve haberi okuyunca kalbi kırılmıştı. Marilyn ona gösteri dünyasının gerekliliklerini açıklamaya çalıştı ve okuduğu her şeye inanmamasını söyledi. "Özellikle de Marilyn Monroe hakkındakilere," dedi kendisinden üçüncü biriymiş gibi söz ederek. Aslına bakılırsa Marilyn çocukluğunun Bolender'larda geçen kısmıyla ilgili gerçekte olduğundan daha karanlık bir tablo çizerek yangına körükle gitmişti. Dedikoduları alevlendiren bir başka unsur da bu iddiaları asla yalanlamamasıydı. Telefon görüşmesi iki kadının karşılıklı sevgi sözcükleriyle ve birbirlerini aramaya söz vermeleriyle son buldu.

Marilyn, Ida'yla konuştuktan sonra eski dostunun öldüğünü söylemek için annesini aradı. Gladys böylesinin belki de daha iyi olduğunu söyledi. Marilyn'in sonradan anlattığına göre Gladys, Grace'in yıllardır takip edildiğine ve kendiliğinden ölmeseydi birinin onu öldüreceğine inanıyordu. Marilyn onu sabırla dinledi ve üzülmemeye çalıştı. Şimdiye dek annesinden böyle iddialar duymaya alışması gerekirdi ama Gladys'in, arkadaşı için üzüleceğini ummuştu. Belki o zaman

biraz iyileştiğini düşünebilirdi. Fakat beklediği gibi olmadı. Marilyn annesine yakında ziyarete geleceğini söyledi. "Ancak geldiğin zaman inanırım," dedi Gladys ve telefonu kapadı.

Marilyn'in ölümünden yıllar sonra Grace Goddard'ın aslında intihar ettiği ortaya çıktı. Ölüm belgesinde "Uyku ilacı zehirlenmesine bağlı ölüm. Ağız yoluyla çok miktarda fenobarbital alımı," yazıyordu. Görünüşe bakılırsa herkesin sorunlarına çare olmaya çalışan Grace sonunda çare olamayacağı bir sorunla karşılaşmıştı. Kanserle. Hayatının son günlerinde ailesine günden güne eriyişini seyrettirip acı çektirmek istememişti. Dolayısıyla kendi hayatını sonlandırarak diğerlerini korumak istemişti. Grace her zaman başkalarını düşünürdü.

Cenazeden sonra Marilyn Monroe bir limuzinle evine döndü. Grace'i iyileştirmeye çalıştığı dairede yine tek başınaydı. Teyzesi gitmişti. Marilyn'in en büyük dayanağı tarihe karışmıştı. Şimdi Grace Goddard'dan geriye kalanlar onu kaybetmenin acısıyla başa çıkmasına yardımcı olacaktı. Artık Marilyn'in şişelerce, kutularca hapı vardı.

Marilyn'in İsyanı

Marilyn Monroe 1953 yılının sonunda tamamen çöküşün eşiğine geldi. Çok çalışıyordu, Joe DiMaggio'yla ilişkisi tüketiciydi -ama onu terketmeyi aklına bile getirmiyordu-, hala Grace'in ölümüne üzülüyor, Gladys için endişeleniyordu. Tüm bunlar yetmezmiş gibi bir de 20th Century-Fox'la büyük sorunlar yaşıyordu. Stüdyo sonraki filminin *The Girl in Pink*

Tights olacağını açıkladı. Marilyn sırf adına bakarak bunun yine bir aptal sarışın rolü olduğunu hissetti ve filmi istemedi. Biraz araştırsaydı filmin aynı isimde, başrolünü Fransız şarkıcı ve dansçı Zizi Jeanmaire'ın canlandırdığı bir Broadway oyunundan uyarlanacağını anlardı. "Yönetmenler tek yapabildiğimin kıvırmak olduğunu düşünüyor," diye dert yandı bir gazeteciye. Başka bir demecinde daha da açık konuştu. "Gerçekten başka bir şey yapmak istiyorum," dedi. "İçinden dişilik ve seksapel fışkırsın diye kendini sıkmak çok zor. Ben Ölüleri Gömün'deki (*Bury the Dead*) Julie, *Faust*'taki Gretchen ve *Ninni*'deki (*Cradle Song*) Teresa gibi roller istiyorum. Sonsuza dek komedyen olarak kalmak istemiyorum."

Sesli sinemanın başlangıcından beri stüdyolar oyuncularını kendi istedikleri filmlerde oynatıyor, kontratlar bu şekilde yapılıyordu. Marilyn'in *The Girl in Pink Tights*'la ilgili mutsuzluğunu dile getirmesi herkesçe yadırgandı. O güne kadar görülmemiş bir şey yapmış ve senaryoyu okumak istediğini söylemişti. Marilyn'den hoşlanmadığını asla gizlemeyen Darryl Zanuck ona yine saygı göstermedi ve onaylı senaryoyu asla göremeyeceğini söyledi. Oysa Marilyn'in onayla falan ilgilendiği yoktu. Sadece rolünü bilmek istiyordu. Tabii verilen cevaptan hiç hoşlanmadı. Senaryo yoksa film de yoktu. Zanuck yapımın Fox'a iki milyon dolara patlayacağını ve rolün Marilyn için tasarlanıp yazıldığını söyledi. Oyuncusunun derdi neydi? Aslında *The Girl in Pink Tights*'taki rolün Marilyn için olduğu doğru değildi. Daha önce Broadway'de sahnelenmiş ve başarısız olmuş bir oyundu.

Durum giderek kötüleşti. Marilyn, Frank Sinatra'nın haftada beş bin dolar -kendisi 1500 dolar alıyordu- kazandığını öğrenince küplere bindi. "Uzun zamandır bu piyasadayım ve

senin için neyin iyi olduğunu biliyorum," dedi bir Fox yöneticisi. Marilyn'in cevabı sertti. "Ben çok kısa bir süredir bu piyasadayım ama benim için neyin iyi olduğunu senden daha iyi biliyorum."

Sonradan *Dönüşü Olmayan Nehir* ve -yakında çekilecek- *Sahne Aşıkları* (*There's No Business Like Show Business*) için "Bu filmlerde kendi rızam dışında ve bana danışılmadan rol aldım," diyecekti. "Hiçbir seçim hakkım yoktu. Bu adil mi? Çok çalışıyorum, işime saygı duyuyorum ve tıpkı onlar gibi bir insanım. Fox'un bana verdiği rollerle yetinirsem halk yakında benden sıkılacak."

Marilyn aynı dönemde, iyi dostu ve başarılı fotoğrafçı Milton Greene'e -Marilyn'in en muhteşem fotoğraflarından birçoğunu o çekmiştir- dert yandı. Fox'un ona verdiği komik miktardan mutsuz olduğunu söyledi. Haftada 1500 dolar neydi ki? Oynadığı rollerin hepsi aynı tipte seksi ve aptal sarışınlardı. "Çok sıkıcı. Artık midemi bulandırıyorlar," dedi. O zaman Greene birlikte kendi yapım şirketlerini kurmalarını önerdi. Böylece Marilyn rollerini ve filmlerini seçebilecekti. Stüdyo sistemi için çalışmaktansa onun bir parçası olacaktı. Bugünün tüm belli başlı oyuncuları ya kendi projelerini oluşturuyor ya da rollerini sadece kendi beğenilerine göre seçmekle kalmayıp halka sergiledikleri imajla bütünleşmesi açısından da değerlendiriyorlar. Çoğu önemli oyuncunun yer alacakları projeleri oluşturan ve hatta finanse eden kendi yapım şirketleri var. O zaman da önemli aktörlerin yapım şirketleri vardı. Jimmy Stewart, Kirk Douglas, John Wayne ve Burt Lancaster bunlardan sadece birkaçıydı. Bu şekilde kariyerleri üzerinde kontrol sağlıyorlardı. Fakat aynısı aktrisler için geçerli değildi. Marilyn Monroe bunu değiştirecekti. En mantıklı çözüm

buydu. Marilyn'le Milton yeni şirketlerini kurmaya karar verdi ve vakit kaybetmeden meseleyi Marilyn'in avukatlarıyla görüşmeye başladılar. Nihayet aptal sarışın rollerini engellemek için bir fırsat çıkmıştı.

Marilyn'in 15 Aralık'ta işe dönmesi gerekiyordu. Dönmedi. Stüdyo fikrini değiştirmeleri için Doheny'deki evine yetkililerini gönderdi ama karşılarında öfkeli Joe DiMaggio'yu buldular. Joe adamları evden kovdu.

O dönem Marilyn'le büyük sorunlar yaşıyorlardı. Joe hala kız arkadaşının kariyerinin gerekliliklerinden hoşnut değildi. Ona bakılırsa Marilyn geçen yıl tanıştığı kadın bile değildi. Sürekli dalgın, bitkin ve telaşlıydı. Uyku hapları olmadan uyuyamıyordu. Sonra günün büyük bir kısmını uyuşuk vaziyette geçiriyordu. Joe onun uzun bir tatile ihtiyacı olduğunu düşünüyordu. Fakat yakın gelecekte buna imkan yoktu. Marilyn'in televizyon programları, fotoğraf çekimleri, provalar ve tabii filmlerle dolu yoğun bir programı vardı.

"Joe, Marilyn'in kariyerinden bıkıp usanmıştı," diyor o dönemde Philadelphia'da spor yazarlığı yapan ve Joe'yu iyi tanıyan Stacy Edwards. "*Dönüşü Olmayan Nehir*'in çekimlerinde Marilyn'i yalnız bırakmamak için Kanada'ya gitti. Beni oradan bir röportaj için aradı. *Buradan nefret ediyorum*, dedi. *Ona bir prensesmiş gibi davranıyorlar ve bana soracak olursan çok şımardı. Herkesin ona film setindekiler gibi davranmasını bekliyor ama gerçek hayat öyle değil.* Onu sinemadan uzaklaştırmak istediğini söyledi. *San Francisco'da güzel bir ev alacağız ve daha basit bir hayat yaşayacağız*, dedi. Ben de, *Joe, aynı Marilyn Monroe'dan mı bahsediyoruz*, dedim. *Hani şu film yıldızı? Çünkü onun sinemayı bırakacağı falan yok. Hatta işine bayılıyormuş gibi görünüyor.* Joe, *Evet, öyle. Ama bakalım, zamanın ne getireceği belli olmaz*, dedi.

"Joe'yu tanıyordum. Tek sorun Marilyn'in mesleği değildi. Marilyn onun alışık olduğu türde bir ilgi görüyordu. Onunla bir yere girdiğinde kayboluyordu. Bunu hazmedemiyordu. Joe ilgi odağı olmaya alışkındı. Ama Marilyn'in yanındaki hiçbir erkek ilgi odağı olamazdı. Nereye giderse tüm bakışlar ona yöneliyordu. Joe bunu kabullenemiyordu."

Natasha'nın İki İşlevi

Natasha Lytess hala Marilyn Monroe'nun hayatının temel taşlarından biriydi. Çoğu insan Marilyn'i onun için vazgeçilmez olduğuna inandırarak kontrol altında tuttuğunu düşünüyordu. "O doğal bir oyuncu değil," dedi Natasha 1953'te verdiği bir röportajda. "Sesini ve vücudunu serbest bırakmayı öğrenmesi gerek. Neyse ki Marilyn'in doğru zamanlama konusundaki sezgileri kuvvetlidir. Bence eninde sonunda iyi bir aktris olacak."

Marilyn'in *Erkekler Sarışın Sever*'de başrolleri paylaştığı Jane Russell, "Marilyn'in bu dönemde yer aldığı filmler arasında Natasha'nın setinde olmadığı tek bir film bile yoktur," diyordu. "Marilyn onu destek olarak kullanıyordu. Her sahneden sonra Natasha'nın tepkisini beklerdi. Size şu kadarını söyleyeyim, yönetmenler bundan hiç hoşlanmıyordu. Hatta Natasha bir ara *Erkekler Sarışın Sever*'in setinden uzaklaştırıldı çünkü yönetmen ondan çok sıkılmıştı."

Sadece birkaç kişi Natasha'nın Marilyn'in hayatında başka bir işlevi daha olduğunu bilir. Evet, onun drama öğretmeniydi

ama aynı zamanda Marilyn'in kafasında *sesler* çınlamaya başladığında onu sakinleştirebilen tek kişiydi.

Erkekler Sarışın Sever'de Charles Coburn'ün canlandırdığı Piggy karakterinin Marilyn'in Lorelei'iyle Swahili dilinde konuştuğu bir sahne vardı. "Aktör kafadan atıyordu tabii ve her söyleyişinde cümleyi biraz değiştiriyordu," diye yazdı Natasha eski öğrencisi Helena Albert'a. "Nedense Marilyn bunu bir türlü kafasından atamadı," diye devam etti. Anlattığına göre, bu sahnenin çekilmesinden günler sonra Marilyn kendini soyunma odasına kilitlemiş ve sadece Natasha'yla görüşeceğini söylemişti. Yönetmen Howard Hawks hemen çekim programını ayarladı ve drama öğretmenini çağırttı. Natasha'nın hatırladıklarına bakılırsa Marilyn, Coburn'ün Swahili taklidini kafasından atamıyordu. "Bir hortlak gibi peşini bırakmıyordu," dedi mektupta Natasha. "Marilyn bana Charles Coburn'e bakmaya bile dayanamadığını söyledi. Halbuki ona bayılırdı. Daha önce de birlikte oynamışlardı (*Tehlikeli Oyun*)."

Yıldız müşterisinin yanında bir saatten az kalan Natasha, Marilyn'i dışarı çıkarmayı başardı. Sanki hiçbir şey olmamıştı. Natasha, Marilyn'in bu tip kaygılarıyla başa çıkmayı biliyordu. "Marilyn paniklediğinde tek ilacı bende," diye yazdı Natasha esrarengiz bir dille.

Milyoner Avcıları'nın çekimleri sırasında Natasha yine setten kovuldu. Ertesi gün Marilyn bronşit olduğunu iddia ederek sete gelmedi. Zaten ruhsal bunalımları için daima fiziksel mazeretler öne sürerdi. Stüdyo, evine bir doktor yolladığında -o zamanlar böyle bir prosedür vardı- Marilyn, Natasha'yla konuşmakta ısrar etti. Tabii Marilyn ertesi gün işe döndü ve Natasha da daha yüksek bir ücretle geri getirildi. Bu filmde (Mart 1953) Marilyn'le çalışan Nunnally Johnson şöyle hatır-

lıyor: "Natasha ona kötü tavsiyelerde bulunuyor, setteki varlığını vurgulamak için sahneleri defalarca tekrarlatıp Marilyn'in güvensizliğini körüklüyordu. Sık sık, *Fena değildi, hayatım, ama belki bir kere daha denemeliyiz,* derdi. Emin değilim ama sanırım Joe, Marilyn'in Natasha'ya kendisinden fazla değer verdini düşünüyordu. Ve belki de bu konuda yanılmıyordu."

Joe DiMaggio, "Bana kalsa o zebaniyi anında defederdim," dedi Stacy Edwards'a. "Belki o kadın olmasa Marilyn'e ulaşabilirim. Demedi deme, Natasha onu mahvedecek."

Bayan DiMaggio

Marilyn Monroe, *The Girl in Pink Tights*'ın setine gelmediği için Fox'la sorun yaşayacağını biliyordu. Ama umrunda değildi. Geçen sene çok yorulmuştu. Dramlar birbirini izlemişti. "Ne olacaksa olur," diye karar verdi. Stüdyoya karşı durmuştu ve şimdi geriye dönüp pişman olmayacaktı. Darryl Zanuck'a meydan okumasını Grace teyzesinin tüm kalbiyle onaylayacağını biliyordu. Grace, Zanuck'un Marilyn'i çiğnemesine katlanamazdı. Kim olduğu önemli değildi.

Marilyn daha sonraları 1954 için, *yeni bir başlangıca ihtiyacı olduğunu* söyleyecekti. Bu, Joe'yla mı olacaktı? Elbette. Marilyn, Grace'in ölümünden sonra geriye bir tek onun kaldığını düşünüyordu. Bir gece, gece yarısına çeyrek kala, San Francisco uçağına bindi. Joe'ya gidiyordu.

Marilyn, San Francisco'da Joe'nun evinde Joe ve kızkardeşi Marie DiMaggio'yla kaldı. Aileye gayet iyi uyum sağladı ve ev

işlerine yardım etti. Joe ve kardeşi Dom'un arkasından bulaşıkları yıkadı ve Marie'yle birlikte temizlik yaptı. Aslına bakılırsa Marilyn ne zaman bir aile ortamına girse mutlu oluyordu. Bir sabah Joe ve arkadaşları için güzel bir kahvaltı sofrası hazırladı. Gerçekten de başarılıydı. Tabii Marie ona epey yardım etmişti ama olsun, bu, Joe DiMaggio'nun hayallerindeki Marilyn'di. Domestik, sakin, ev işlerine yatkın ve bir eş olarak görevlerini yerine getiren bir kadın. Oysa Marilyn için bu bir fanteziden ibaretti. Şu dönem kariyerinden memnun olmayabilirdi ama ondan vazgeçmek gibi bir niyeti yoktu. Yine de iyi vakit geçirdiler ve Marilyn bunun geçici bir süreç olduğunu Joe'ya hatırlatma gereği duymadı. Sevdiği erkeği mutlu görmek hoşuna gidiyor, o sakin oldukça Joe'nun da rahatladığını farkediyordu. Birlikte balığa çıktılar, arabasını yıkadılar, uzun yürüyüşler yaptılar. Harika bir haftaydı. Sonra 1953'ün son gecesi Joe ona evlenme teklif etti. Cennette gibi geçen bir haftanın ardından farklılıklarını unutmaları kolay olmuştu. Uyumlu olduklarını sanmışlardı. Oysa bu bir illüzyondu. Anın romantikliğiyle Marilyn hemen evet dedi. Onunla evlenecekti. Nişanlandıklarını basından bir süre gizleyip Joe'nun ailesiyle geçirdikleri huzur dolu günlerin keyfini çıkarmaya karar verdiler. DiMaggio ailesi bu habere çok sevindi.

Bu sırada Fox nihayet insafa geldi ve Marilyn'e *The Girl in Pink Tights*'ın senaryosunu gönderdi. Bu onun için küçük çaplı bir zaferdi. İlk kez Darryl Zanuck'a meydan okumuştu. Fakat senaryoyu bir süre inceledikten sonra sezgilerinde yanılmadığını anladı. Rolü saçma sapan ve klişeydi. Bu filmde oynamak istemiyordu. Fox'a kararını bildirir bildirmez stüdyo bezdirme politikası uygulamaya başladı. Yani maaşını alamayacaktı. Fakat Marilyn bununla yaşayabilirdi. Sonuçta ona bir servet ödemiyorlardı.

Aynı dönemde Marilyn, yazar Ben Hecht'le üç bölümlük bir yazı dizisi için anlaştı. Hecht yıldızla yaklaşık dört gün sürecek bir röportaj yapmak için San Francisco'ya gitti. Marilyn *Ladies' Home Journal* için hayat hikayesini anlatacaktı. Sonunda Hecht'in notları bir kitaba dönüştürüldü ve yıldızın -ve Hecht'in- ölümünden yıllarca sonra *My Story* (Benim Hikayem) adı altında Marilyn'in günlüğü olarak satışa sunuldu.

My Story korkunç bir kitap değildir ama tutarsızlıklar ve hatalarla doludur. Okur, Marilyn'in bir kurban gibi görünmek istediği ve hikayelerini bu yönde aktardığı izlenimine kapılır. Marilyn kitapta iki kez intihara kalkıştığını söylemişti ve ikisinin de sebebi biten ilişkileriydi. Biri Johnny Hyde'ın ölümünden sonra Natasha'yla yaşadığı olay olabilir. Diğeri hala bir sır ama Marilyn, Hecht'e ikinci seferde kurtarıldığına çok öfkelendiğini çünkü kesinlikle ölmek istediğini söylemişti. "Ama şimdi iyi ki kurtulmuşum diyorum. Hayatta olduğum için mutluyum ve daha uzun bir süre mutlu olmak istiyorum."

Marilyn'in hayatındaki bazı insanlar bu kitabı tamamen inkar eder. Mesela üvey ablası Berniece, "düşüncesiz ve acemi işi" diye nitelendiriyor. Kitabın satışından elde edilen gelir nereye gidiyor bilinmiyor ama aile üyelerine olmadığı kesin. Marilyn'in yakınlarını daha çok rahatsız edense Marilyn'le Ben Hecht'in 16 Mart 1954 tarihli bir anlaşması olduğunu bilmeleri. Üstelik bunun ilk maddesi, Marilyn'in verdiği bilgilerin kesinlikle kitap haline getirilemeyeceğine ve sadece *Ladies' Home Journal* dergisinde yayınlanabileceğine ilişkindi. Ne var ki *My Story* öyle ya da böyle Marilyn'in kendi hayatına dair ifadelerini içerir. Okunduğunda dikkatle hazırlandığını ama tamamlanmadığını düşünürsünüz.

Marilyn ve Joe 14 Ocak 1954'te San Francisco'da resmi nikahla evlendi. Hayranlarının çoğu ve basın bu düğünü hayalkırıcı buldu. Marilyn gibi bir yıldız böyle bir günde ermin yakalı koyu kahverengi bir döpiyes giymemeliydi. Yine de yüzlerce hayranı ve gazeteci, belediye binasının önünde onların çıkmasını bekledi. Çünkü Fox, düşünceli davranıp onları önceden arayan ve bunu gizli tutmalarını rica eden Marilyn'den habersiz medyaya haber vermişti. Zaten Marilyn hayatının bu hassas döneminde daha büyük bir töreni kaldıramazdı. Joe'dan tuhaf bir istekte bulundu. Ondan önce ölürse her hafta mezarına çiçek bırakmaya yemin eder miydi? Joe söz verdi. Tıpkı William Powell'ın yıllar önce Jean Harlow'a söz verdiği gibi.

DiMaggio'lar balayı için Paso Robles diye ufak bir kıyı şehrini tercih etti. Sonra Şubat'ın başında Joe'nun işleri için Japonya'ya gittiler. Havaalanında basın Marilyn'in parmağının bandajlı olduğunu farketti. Bandajın altındaki destek tahtaları hemen göze çarpıyordu. Anlaşılan kırılmıştı. Marilyn parmağını bir yere çarptığını söyledi. Hatta Joe da yanındaydı. "Çatırtısını duydu," dedi. Ama basın şüphelendi.

Çift, Tokyo'ya vardıklarında onları bekleyen kalabalık karşısında şok geçirdi. Binlerce hayranı onu bekliyordu. Marilyn hiç böylesi bir izdiham yaşamamıştı. Görünüşe bakılırsa artık uluslararası bir yıldızdı ve bu biraz korkutucuydu. Tabii Joe hiç memnun olmadı. Marilyn'in popülaritesi yabancı bir ülkede bile onunkini gölgede bırakıyordu. İyice hırçınlaştı. Onuruna düzenlenen gösteri maçlarıyla ilgili basın toplantısında işler daha da kötüleşti. Tüm sorular Marilyn'e yöneltildi, Joe ise onun yanında surat astığıyla kaldı.

Çift, Uzakdoğu'dayken, General John E. Hull'ın Uzakdoğu karargahından Marilyn'e bir davetiye geldi. Kore'deki birlikle-

ri eğlendirmesini istiyorlardı. Marilyn teklife sıcak baktı ama Joe itiraz etti. İkisi ateşli bir tartışma yaşadı ve Joe sonunda "Bu bizim balayımız. Ama istiyorsan git," dedi. Marilyn gitti.

Kısa turne 16 Şubat'ta başladı. Askerler Marilyn için deli oldu tabii. Sadece dört günde binlerce ordu mensubunun karşısına çıkıp *Kiss Me Again, Diamonds Are a Girl's Best Friend* gibi şarkılar söyledi ve mini konserleri büyük olay yarattı. Bunlarla ilgili ilginç bir gerçek de Natasha'nın yanında olmamasıydı. Ne o vardı ne Darryl Zanuck ne Joe DiMaggio. Bu defa kimse ne yapması ve nasıl yapması gerektiğini söylememişti. Toplulukların karşısına çıkıp kendi sezgilerini kullandı ve onları eğlendirdi. Üstelik şarkı söyleyerek, ki bu konuda asla rahat olmamıştı. Büyük bir başarıydı ve Marilyn kendini hiç bu kadar iyi hissetmemişti. En ufak bir tedirginliği yoktu. Sanki kendi haline bırakılırsa onu kimse tutamayacaktı. "Kendimi onlara ait hissettim," diyecekti. "Hayatımda ilk kez insanların beni kabul ettiğini ve sevdiğini gördüm. Hep bunu istemiştim."

Son şovunda onu izleyen askerlere, "Şimdi hayatımdaki en önemli insanın, Joe'nun yanına dönüyorum," dedi. "Ve bir aile kurmak istiyorum. Aile kariyerden önce gelir."

Ama DiMaggio'lar 24 Şubat'ta Amerika'ya döndüğünde Marilyn yine işlerine daldı ve bu da bir sürü sorun anlamına geliyordu. Araları iyi değildi. DiMaggio'nun yıldızı Marilyn'in yıldızlığıyla barışmıyordu. Örneğin Marilyn, Kore turundan söz ederken "Hayatında hiç böyle bir alkış duymamışsındır," dedi. Joe, "Hayır, duydum," diye homurdandı. Sürekli karısına ailedeki tek yıldızın o olmadığını hatırlatmak ister gibiydi. Onun bir adım daha ileri gitmesini ve daha büyük bir şöhret olmasını istemiyor çünkü bununla başa çıkamayacağını düşünüyordu. Gelecekleri ve meslekleri

konusunda bitip tükenmeyen kavgalar ediyorlardı. Yine de Marilyn iyimserliğini korumaya çalışıyordu. "Kalbim sana duyduğum aşkla dolup taşıyor," yazdı Mart 1954 tarihli aşk mektubunda. "Bir gün benimle bir insan, karın ve çocuklarının annesi olarak gurur duymanı istiyorum. Karar verdim, en az iki tane yapacağım!"

Aynı dönemdeki bir Los Angeles gezisi sırasında Joe, arkadaşı ve 1950'de onu Marilyn'le tanıştıran Norman Brokaw'a telefon edip onu görmek istediğini söyledi. Beverly Hills Otel'in Polo Lounge'ında buluştular. DiMaggio çok mutsuz görünüyordu. "Ne yapacağımı bilmiyorum, Norm," dedi menajerin hatırladığına göre. "Onu seviyorum ama mesleğini kabul edemiyorum. Bırakmasını istiyorum, kabul etmiyor."

Norman bir süre arkadaşının sorununa kafa patlattı ve sonunda, "Joe izin ver, bu şehirde çalışan bir temsilci olarak sana bir şey açıklayayım," dedi. "Bu piyasadaki hiçbir aktris herhangi bir erkek için Clark Gable'dan, Tyrone Power'dan ya da Spencer Tracy'den vazgeçmez. Aslına bakarsan zirveye oynarken kariyerini bırakan bir aktrise de rastlamadım. Sen nasıl işini zamanından önce bırakmak istemediysen aynı şey onun için de geçerli. Sen elli yedi atış rekorunu kırmaya çalışırken kızın teki çıkıp *Hayır, elli altıda duracaksın çünkü ben öyle istiyorum,* deseydi kabul eder miydin?"

DiMaggio bir an düşündü. "Hiç bu açıdan bakmamıştım," dedi. "Çok mantıklı."

"İşte gerçek bu, Joe. Şimdi oynadığın saha bu, dostum. Marilyn kariyerini hazır olmadan bırakmayacak. Dolayısıyla bir an önce alışsan iyi edersin. Yoksa onu kaybedersin."

Joe, Norman'a tavsiyesi için teşekkür etti. Buna uymaya çalışacaktı ama kolay olmayacaktı. Norman'la görüşmesinin

ardından günlüğüne şöyle yazdı: "Kıskançlık yok. Ne kadar yalnız ve mutsuz olduğunu unutma. Özellikle de onsuzken."

Sahne Aşıkları

Mart 1954'te Marilyn Monroe, Fox'a karşı kazandığı zaferin ödülünü aldı ve *Pink Tights*'ta oynamadı. Onun yerine Marilyn'e *Sahne Aşıkları*'nda (*There's No Business Like Show Business*) yardımcı rol teklif edildi. Aynı zamanda *Yaz Bekarı*'nda (*The Seven Year Itch*) başrol oynayacaktı. Artı, stüdyo ona Ağustos'ta yeni bir kontrat ve yüz bin dolar bonus sözü verdi. Darryl Zanuck'un çark ettiği ortadaydı. Belki nihayet Marilyn Monroe'daki yeteneği keşfedip onu kaybetmek istememişti.

Marilyn *Sahne Aşıkları*'nın çekimlerine Mayıs'ta başladı. Teknikolor formatında çekilen sinemaskop tekniği ve stereofonik ses kullanılan bu büyük bütçeli, cafcaflı, bol yıldızlı, Irving Berlin'in şarkı kitabından alınan klasik müziklerle bezeli ve Oscar adayı kostümlü müzikalin bir gişe efsanesine dönüşeceği belliydi. Başrollerde Ethel Merman, Donald O'Connor, Dan Dailey, Mitzi Gaynor ve pop şarkıcısı Johnnie Ray vardı. Büyük stüdyo müzikallerinin gözden düşmeye başladığı o günlerde Fox'un karar mercileri filmin bir eksiği olduğunu anlamıştı. Tek bir hareketle sinema salonlarında izdiham yaratabileceklerini biliyorlardı: Marilyn Monroe'yu kadroya dahil etmekle. Henüz rolü bile yazılmamıştı. Fox *Pink Tights* rezaletinden sonra senaryodaki tüm sahneleri için Marilyn'in onayını aldı.

Filmi en iyi, aynı isimli şarkısındaki bir dize anlatıyor: "*Everything about it is appealing.*" Gerçekten de onunla ilgili her şey çekicidir. 117 dakikalık müzikalde on altı şarkı yer alır ve en azından yarısı o kadar güzel sahneye konmuştur ki bugün bile kıyas kabul etmez. Hatta bilgisayar grafikleri ve görüntüleri bile eşsizdir. Film, Donahue ailesinin 1919-1942 arası tarihini anlatır. Hollywood'un altın çağından altmışların ortalarına kadar şov dünyasındaki ailelerin hikayeleri -Cohan'lar, Çingene Rose Lee ve von Trapp'lar- seyircinin hep ilgisini çekmişti ve kimse bunların gerçek olup olmadığına aldırmıyordu.

Terry ve Molly Donahue (Dailey ve Merman) varyete yıldızlarıdır ve üç çocuklarını da bu işe yönlendirmiştir. Beş Donahue'yu ilk kez beraber performans sergilerken gördüğümüz sahne, New York Hippodrome'dadır. Aile *Alexander's Ragtime Band* adlı şarkının uzun bir versiyonunu seslendirir. Sonra Marilyn bol dekolteli bir Fransız hizmetçi kıyafeti içinde bir gece kulübünün vestiyerinde çalışan Victoria Hoffman olarak karşımıza çıkar. İki dakika geçmeden yapımcı Lew Harris'e kendini beğendirmek için dans edip *After You Get What You Want (You Don't Want It)*'i söyler. Derin yırtmaçlı, beyaz, dapdar ve stratejik olarak yerleştirilmiş payet işlemeler dışında şeffaf elbisesi ve beyaz balıkçıl tüyleriyle süslü abartılı başlığıyla nefes kesicidir.

Film, Victoria'yla Donahue'lar arasında gelişen karmaşık olayları aktarır. Sonunda gözyaşlarıyla kalp kırıklıkları yerini barışa ve özürlere bırakır, beş Donahue *Alexander's Ragtime Band*'i söyler. Sonra ara verilmeden *There's No Business Like Show Business*'a geçerler. Beş Donahue'yla Vicky gösterişli bir merdivenden inip beraberce şarkıyı söyler. Merman göğüs kıs-

mı beyaz drapeli bir gece elbisesi giymiştir. Gaynor'ın elbisesi kırmızı, dapdar, uzun ve muhteşemdir. Monroe gümüşi pırıltılar saçan, hafif dekolteli mavi elbisesiyle son derece zariftir. Ve elbette her zamanki gibi göz kamaştırıcıdır. Usta oyuncular Ethel Merman, Dan Dailey ve Donald O'Connor'la hayran olunacak bir iş çıkarmıştır.

Fakat çekim sorunlu geçmişti ve bu sorunların büyük kısmı Marilyn'den kaynaklanıyordu. Bir ara bronşit oldu. Sonra anemi teşhisi kondu. Dahası uyku haplarına giderek daha bağımlı oluyor, bu da performansında sorun yaratıyordu. Genellikle halsiz ve mutsuzdu. Tabii bir de hala geç kalıyordu.

Natasha Lytess -her gün Marilyn'le setteydi- sonradan Joe'nun Marilyn'i dövdüğünü iddia etti. Marilyn yaşadığı korkunç şeyleri ona tüm detaylarıyla anlatıyordu. Drama hocasının Joe'dan ne kadar nefret ettiği göz önünde bulundurulursa sözü kesin bir kanıt sayılmayabilirdi ama dediklerini Marilyn'in ve hatta Joe'nun başka tanıdıkları da onaylıyordu. "Evet, onu tokatlıyordu," dedi DiMaggio'nun en yakın arkadaşlarından biri. "Ve bundan utanmıyordu. Marilyn'in onun en kötü yanını ortaya çıkardığını, aslında böyle bir adam olmadığını söylüyordu. Marilyn'in şımarıklığı ve bencilliği onu çılgına çeviriyormuş. Bana onun nazını çekmekten ve *vah başıma gelenler hikayelerinden* usandığını söyledi. Ben, *Belki boşanmalısınız,* deyince suratıma deliymişim gibi baktı. *Onu bırakmam. Asla bırakmam,* dedi."

Marilyn, Joe DiMaggio'yla evlenerek hayatını yine hırslarını ve hayallerini destekleyemeyen bir erkekle birleştirmişti. Genel kanıya göre ona fiziksel şiddet uyguluyor, bazen katı yürekli ve kaba birine dönüşebiliyordu. Mesela Marilyn bir keresinde ona altın bir madalyon hediye etti. Üzerine Antoine

de Saint-Exupéry'nin *Küçük Prens* isimli kitabından bir alıntı yazdırmıştı: "Gerçek aşk sadece gözlere değil kalbe de görünür çünkü gözler bazen aldanabilir." Joe madalyona şöyle bir baktı ve sordu. "Bu da ne demek şimdi?"

Sahne Aşıkları'nın prodüksiyon ekibinde çalışan biri şöyle anlatır: "Film setine geldiği gün Marilyn'in *Heat Wave* şarkısını çekiyorduk. Şan hocası Hal Schaeffer'la çok çalışmıştı ve kendisiyle gurur duyduğunu biliyordum. Joe orada öylece dikildi. Marilyn'i desteklemek şöyle dursun tek laf etmedi. Bazen orasında burasında çürüklerle gelir, makyajla kapamaya çalışırdı. Marilyn'e değer veren herkes -ve sette hepimiz onu önemsiyorduk- ona, Şu adamı hemen şutla, demek istiyordu. İnsanın içinden ona sarılmak, onu korumak geliyordu. Marilyn sizi böyle etkilerdi."

Yaz Bekarı

Ağustos'ta Marilyn, New York'ta *Yaz Bekarı*'nın çekimlerine başladı. Önceki ve sonraki filmlerinin hiçbiri Marilyn'in seks sembolü ve modern aşk tanrıçası imajını bu kadar perçinlemedi. Artık yıllar önce Rita Hayworth'ın aldığı unvanların hepsine sahipti.

Filmin temeli 20 Kasım 1952'de Fulton Theatre'ın Broadway sahnesinde atılmış, tam 1141 kez kapalı gişe oynamıştı. Oyunun yazarı George Axelrod'du ve başrolündeki Tom Ewell o yıl En İyi Aktör dalında Tony ödülü almıştı. Aslında film Paramount tarafından Billy Wilder'a çektirilecekti ama Billy Wilder oradan

ayrılınca senaryoyu beraberinde 20th Century-Fox'a getirmişti. Filmin yönetmeni, senaryo yazarlarından ve yapımcılarından biri olacaktı.

Yaz Bekarı'nda Ewell, otuz sekiz yaşındaki yayıncı Richard Sherman rolündedir. Yedi yıllık karısı ve oğlu yazı geçirmek için Maine'e gidince New York'taki evlerinde yalnız kalır. Yukarıdaki daireyi kiralayan muhteşem sarışın -filmde Monroe'nun adı geçmez, sadece *kız* olarak anılır- çok geçmeden fantezilerini süslemeye başlayacaktır. Birkaç karşılaşmadan sonra Sherman Walter kızın peşine düşer. Aslında boşa kürek çekiyordur ama Sherman bu *ilişkiyi* kafasında öyle büyütür ki sonunda paranoyaklaşıp hayali sadakatsizliğini tatildeki karısı Helen'ın (Evelyn Keyes) öğrendiğini bile düşünür. Konunun geri kalanı çok önemli değil. Şu kadarının bilinmesi yeterli: Marilyn tüm sahnelerde nefes kesicidir.

Yaz Bekarı'nın çekimine 1 Eylül 1954'te Fox L.A. stüdyosunda başlandı. New York'taki ilk sahne -meşhur uçuşan etek sahnesi- 15 Eylül'de gece birde çekildi. Marilyn, Travilla tasarımı, ekru bir elbiseyle bir metro mazgalının üzerinde duruyor ve havalanan eteğini neşeyle kapamaya çalışıyordu. Eminim bu sahne sinema izleyicilerinin zihnine en çok kazınmış sahnelerin başında gelir. Trans-Lux Tiyatrosu yakınında, 52. Cadde'yle Lexington'ın kesişimindeki çekimi beş bin kişi izledi. Ne yazık ki Joe DiMaggio da aralarındaydı.

Joe büyük ihtimalle gazetedeki köşesi için ondan işine yarayacak bir tepki alabileceğini uman Walter Winchell'ın dayatmasıyla o gece kendini sette bulmuştu. Winchell'ın beklediği oldu ve karısını böylesine kışkırtıcı bir sahnede izlemek Joe'yu çıldırttı. Billy Wilder, DiMaggio'nun bakışlarını ölümcül olarak nitelendirdi. Marilyn altına iki külot giymesine rağmen

güçlü projektörlerin ışığında içi görünüyordu. Sahne çekilirken orada bulunan James Haspiel şöyle anlattı: "İtiraf etmeliyim ki Marilyn'in her tarafı ortadaydı. Neyse ki o geceye ait fotoğrafların çoğunda Marilyn'in içinin göründüğü belli olmaz. Galiba sahneyi on beş kere çektiler ve bunun gözlerinizin önünde defalarca tekrarlanması son derece heyecan vericiydi. Joe'nun öfkelenmesini anlayabiliyorum. Suratını ekşiterek orada öylece durdu. Ama bunda Monroe'nun suçu yoktu. Projektörleri hesaba katmamıştı."

DiMaggio, St. Regis Oteli'ne geri dönüp karısını beklemeye başladı. Sonra tüm öfkesini Marilyn'den çıkararak ona vurdu. Odadan yükselen sesler o kadar korkunçtu ki diğer konuklar durumu otel yönetimine bildirmek zorunda kaldı. Yan odada kalan Natasha dayanamayıp DiMaggio'ların süitinin kapısını yumrukladı. Neler olduğunu tahmin etmesine rağmen "Her şey yolunda mı?" diye bağırdı. Kapıyı Joe açtı. Yüzü kıpkırmızıydı. "Defol buradan!" dedi kabaca. "Kendi işine bak." Gecenin ilerleyen saatlerinde Joe'yla Marilyn, Milton ve Amy Greene'le akşam yemeği yedi. Marilyn'in sırtındaki morluklar farkedilmeyecek gibi değildi. Ertesi gün stüdyo kuaförü Gladys Witten ünlü yıldızın omuzlarında çürükler gördü. "Makyajla kapattık," dedi.

"Bardağı taşıran son damla buydu," diye anlatıyor Joe'yla o günün erken saatlerinde New York'ta buluşan Stacy Edwards. "Duyduğuma göre Joe onu fena benzetmişti. Durum kötüydü. Marilyn ona bıktığını ve boşanmak istediğini söylemiş. Joe'yla üç hafta kadar sonra tekrar konuştum ve ona o geceyi sordum. *Kabul ediyorum, işler kontrolden çıktı*, dedi. *Ama beni çok sinirlendirdi. Ne düşündüğümü umursamıyor. Hep kendi bildiğini okuyor.* DiMaggio böyle biriydi. Her şey kendi iste-

diği gibi gittiği sürece çok tatlıydı. Aksi takdirde kötü bir adama dönüşüyordu. Açıkçası Marilyn'e vurduğunu öğrendikten sonra ona olan saygımı yitirdim. *Bir erkek böyle güzel bir yaratığa nasıl vurabilir?* diye düşündüğümü hatırlıyorum."

Yıllar sonra Marilyn, dönemin ünlü Hollywood kuaförü Sydney Guilaroff'a bir itirafta bulundu. "Joe beni iki kere dövdü. İlkinde onu uyardım. *Sakın bunu bir daha yapma*, dedim. Sonra beni *Yaz Bekarı*'ndaki seksi sahneyi çekerken izlemiş. Otele döndüğümde bana yine vurdu. *Artık bitti*, diye bağırdım. Bir erkek savunmasız bir kadını neden döver, hiç anlamıyorum."

DiMaggio'lar 16 Eylül'de New York'tan ayrıldı. Ertesi gün Marilyn stüdyoya gelmedi. Doktoru grip olduğu için dinlendiğini söyledi. İşe ancak dört gün sonra dönebilecekti. Darryl Zanuck bile -yıldızı Marilyn Monroe hakkındaki yorumlarına bakılacak olursa zalim bir adamdı- onun için üzülüyordu. Yönetmen Billy Wilder'a bir not gönderdi. "Diğerleri de iyi bir performans sergileyebilirdi ama kimse bu filmde Marilyn'in yerini dolduramazdı," diye yazmıştı.

Billy Wilder, Marilyn biyografisini yazan Donald Spoto'ya şöyle dedi: "Komik bir cümleyi nasıl söylemesi gerektiğiyle ilgili doğuştan gelen bir yeteneği vardı. Ona özel bir şeyler katıyordu. Bayağılaşabilme potansiyeline sahip bir rolü asla bayağılaştırmıyordu. Onu beyazperdede görmek iyi hissettiriyordu. Uzun lafın kısası, Garbo dışında kimsede, hiç kimsede olmayan bir ışığı vardı."

Marilyn Monroe'nun *Yaz Bekarı*'ndaki performansının en hayran olunacak yanı özel hayatındaki mutsuzluğuna rağmen kendini bu derece gösterebilmesidir. Gerçek film yıldızları böyle yapar. Kamera karşısında, sahip oldukları

her şeyi ortaya dökerler. Geriye hiçbir şey kalmamış olsa bile. Marilyn bu filmdeki kızı, onu oynamak için doğmuşçasına iyi canlandırmıştır. Büyüleyici güzelliğinin erkekler üzerindeki etkisinin farkındadır ve bununla ilgili espriler bile yapılır. Ama esprilerin merkezinde erkekler değil o vardır. *Village Voice*'ten Melisa Anderson bir yazısında "Monroe'nun varlığı öyle büyüleyici ki onun görünmediği sahnelerde sabırsızca bekleyip *Nereye gittin Bayan DiMaggio*, diye düşünüyoruz," dedi. Marilyn filmin çoğunda beyaz giyer, kısa bir an tozpembe bir şortla ve Sherman'ın fantezilerinde vücuduna yapışan bir gece elbisesiyle görünür. Belli ki canlandırdığı karakterin saflığı ve masumiyeti vurgulanmak istenmiştir. Helen Turpin'in taradığı kısa ve kıvırcık saç modelinin hiçbir zaman modası geçmemiş, sonraki hayatı boyunca Marilyn'le özdeşleştirilmiştir.

Fakat filmin çekimi boyunca içinde bulunduğu ruh halinin herkesin hevesini kaçırdığı söylenir. Sete geç kalması ve ön hazırlık yapmadan gelmesinin -bir bilgiye göre tek bir sahnenin kırk kere çekildiği olmuştu- filmin yaklaşık üç milyon dolarlık bütçesine bir milyon dolar daha eklediği iddia edilir. Yine de gişede 12 milyon dolarlık iyi bir kazanç elde etmeyi başardı. Joe'yu delirten uçuşan etek sahnesi filmin imzası haline geldi. Fox'un pazarlama ekibi, Marilyn'in havalanan eteğini tutarken çekilen fotoğrafının on altı metrelik bir afişini hazırlattı. Sonra dev Monroe afişten kesilip filmin gösterime girdiği gün Times Meydanı'ndaki Loew's State Theatre'ın önüne yerleştirildi. Tabii bu da büyük heyecan yarattı.

Marilyn, Joe'dan Boşanıyor

Marilyn ne yapması gerektiğini biliyordu ama bu yine de durumu kolaylaştırmıyordu. Çoğunluğun anlattığına göre avukatı Jerry Geisler'ı aradı ve boşanmak istediğini söyledi. Fakat o dönem Geisler için çalışan Marybeth Cooke farklı bir hikaye anlatıyor. "Hepimiz Marilyn Monroe'nun Joe'ya hala deli gibi aşık olduğunu biliyorduk. Joe onu dövse de Marilyn ondan ayrılmak istemiyordu. Jerry o zamanlar kimsenin durumdan haberdar olmasını istemedi ama Marilyn onu New York'tan arayıp Joe'dan ayrılabileceğini ama henüz emin olmadığını söyledi. Los Angeles'a döndüğünde ise Jerry'yi arama sebebi dava açmasını istemek değildi. Birilerinin Joe'yla konuşabileceğini ve işleri düzeltebileceğini umuyordu. Jerry'ye böyle birini tanıyıp tanımadığını soruyordu. Umutsuzca evliliğini kurtarmaya çalışıyordu. *Jerry Bak Marilyn, bilirsin seni çok severim,* dedi. *Dostun olarak sana o beş para etmez adamı evinden uzaklaştırmanı tavsiye ediyorum.* Jerry kesinlikle böyle biri değildi. Hollywood'un en önemli isimlerini temsil ediyordu ve işine asla duygularını karıştırmazdı. Ama Marilyn Monroe konusunda farklıydı. Neler döndüğünü öğrenince çok üzüldü. *Lanet olsun, ben Joe DiMaggio'nun da büyük bir hayranıyım. Ya da en azından öyleydim,* dediğini hatırlıyorum."

4 Ekim'de Jerry Geisler -ortayaşlı, iriyarı, al yanaklı ve yarı kel- Joltin' Joe DiMaggio'ya boşanma kağıtlarını sunmaya hazırdı. Marybeth Cooke şöyle devam ediyor: "Jerry şaşkınlık içindeydi. *Tanrım, inanamıyorum,* dedi bana. *Biraz önce Joe'nun nerede olduğunu sormak için Marilyn'i aradım. Kibarlık*

olsun diye kağıtları kendim götürecektim. Neredeymiş bil bakalım? Marilyn'le evde! Joe hala Marilyn'le aynı evde yaşıyordu. Gerçi bana kalırsa yatakodaları ayrıydı. Hatta aynı katta bile kalmıyorlardı. Jerry eve gidip Joe'ya belgeleri verdi. Dediğine bakılırsa DiMaggio kağıtlara bakıp Çok teşekkürler, demiş ve bir bira açıp televizyon seyretmeye devam etmiş. Jerry ofise döndüğünde bir sandalyeye çöktü. Bitkin görünüyordu. İyi misin, diye sordum. *Biraz önce Joe DiMaggio'ya Marilyn Monroe'nun onu boşayacağını söyledim. Sence nasıl olabilirim,* dedi. Sanırım tam o günlerde Jerry'yle Marilyn, Darryl Zanuck'a bir not gönderdi ve DiMaggio'yla boşanacaklarını bildirdi. Yani her şey bitmişti.

"Ertesi sabah Marilyn'in Beverly Hills Palm Drive'daki evinde büyük bir izdiham vardı. Jerry'yle orada buluşup ona birtakım belgeler vermem gerekiyordu. Ama kapıdaki gazeteci ordusu yüzünden eve bile giremedim. Orada kamp kurmuş, gelişmeleri izliyorlardı. Nihayet eve girmeyi başardım. Ama orasının da dışarıdan farkı yoktu. Etraf ne kadar dağınıktı anlatamam! Mutfakta artık yemekler, salonda kirli tabaklar vardı. Yere bira kutularıyla kıyafetler saçılmıştı. Küllükler ağzına kadar izmaritle doluydu. Resmen bir domuz ağılından farksızdı. Marilyn için çalışan biri -adını hatırlamıyorum- üst kata, Marilyn'in odasına çıkmama izin vermedi. Oysa Jerry'nin orada olduğunu biliyordum. Bana Marilyn'in hasta olduğu ve rahatsız edilmek istemediği söylendi. Çaresiz evden ayrıldım. O gece Jerry'yle konuştuğumda, Çocuk gerçekten hasta. Çok mutsuz. Bitik halde. Durmadan ilaç içiyor, dedi. Ertesi gün basın toplantısı vardı. Ama ben gitmedim. Duyduğuma göre sirkten farksızmış."

Marilyn Monroe 6 Ekim sabahı basınla buluşmak için evinden çıktı. Baştan aşağı siyahlar içindeydi. Siyah dar bir kazak, si-

yah gabardin bir etek, siyah deri kemer ve siyah topuklular. Destek almak için Jerry Geisler'a dayandı ve Jerry gazetecilere "Bayan Monroe'nun bugün size söyleyeceği bir şey yok," dedi. "Avukatı olarak onun adına ben konuşacağım ve söyleyebileceğim tek şey, iki tarafın kariyer çatışmasının böyle üzücü bir duruma sebebiyet verdiğidir." Gazeteciler bağırarak sorular soruyordu ve Marilyn bayılmak üzereydi. "Bugün hiçbir şey söyleyemem," diye fısıldadı. "Üzgünüm. Gerçekten üzgünüm." Sonra kafasını avukatının omzuna dayayıp ağlamaya başladı. Hiçbir gazetecinin hayallerinde daha dramatik ve daha fazla haber değeri taşıyan bir sahne olamazdı. Marilyn Monroe bunu istemediği zamanlarda bile iyi bir şov yıldızıydı. Bu kısa basın toplantısının fotoğrafları o gece ve ertesi gün tüm dünyada yayınlandı. Aslında oyun oynamıyordu. "O gün ipin ucundaydı," diyor Marybeth Cooke. "Jerry onu doğruca doktora götürmek zorunda kaldı. Yine birtakım ilaçlar verilmiş ve günün geri kalanını yatakta geçirmesi söylenmiş. Sonra Jerry onu tekrar evine götürdü ve Marilyn yattı. Kimseyle konuşmak istemedi. *Kız sadece yirmi sekiz yaşında,* diye düşündüğümü hatırlıyorum. *Böyle bir hayata daha ne kadar katlanabilir?*"

O dönemde Marilyn'e ulaşmak neredeyse imkansızdı. Üvey ablası Berniece bile bunu başaramadı. Dolayısıyla 8 Ekim'de ona bir mektup yolladı.

Sevgili Marilyn,

Sen ve Joe'yla ilgili haberler bizi şok etti ve hepimiz çok üzüldük. Kendini ne kadar yalnız hissettiğini tahmin edebiliyorum. Lütfen bizi ziyarete gel. Belki biraz kafan dağılır. Çok meşgul olduğunu biliyorum ama birkaç günlüğüne yanıma gelirsen kendini toparlayacağından eminim. Üçümüz de bıraktığın gibiyiz.

Belki biraz daha şişman ve yaşlı, ha ha. Mona Rae'nin dersleri çok yoğun ama okulu çok seviyor. Bu yıl futbol takımının amigo kızlarından olmak için çabalıyor. Seni çok seviyoruz ve yakında görmeyi umuyoruz.

Ablan,
Berniece

Berniece üvey kızkardeşinin yaşadıklarını detaylarıyla bilseydi belki onu Detroit'e getirmek için daha fazla çabalardı. Fakat Marilyn hayatındaki sıkıntıları Berniece'ten saklıyordu. Bunun birinci sebebi onu üzmek istememesiydi. İkincisiyse bir gazetecinin oyununa gelip bildiklerini açıklamasından korkmasıydı. Berniece'le her konuşmasında telefonu aynı şekilde kapatıyordu. "Söz ver, kimseye benimle ilgili bir şey anlatmayacaksın." Paylaştıkları şeylere bakılırsa Marilyn'in temkinli davranma konusunda güvensizlik yaşayacağı son kişinin Berniece olması gerektiği düşünülebilir. Ama öyle değildi. Jim Dougherty'nin kızkardeşlerinden biri basına Marilyn hakkında bir hikaye anlatmıştı. Aslında gururunu okşayacak bir şeydi ama Marilyn çok üzülmüştü. Artık kimseye güvenemeyeceğini hissediyordu.

Sinatra

Bu dönemde Marilyn'in güvendiği insanlardan biri de Frank Sinatra'ydı. Marilyn'in hizmetçisi ve bazen terzisi Lena Pepitone bir keresinde, Joe DiMaggio'yla boşanma davası sırasında hanımının birkaç haftalığına Sinatra'nın yanına taşındığını söylemiş-

ti. Böylece duygusal bakımdan kendini toparlamayı umut ediyordu. Pepitone'un William Stadiem'le birlikte yazdığı *Marilyn Monroe'nun Sırları* (*Marilyn Monroe-Confidential*) isimli kitaptaki iddiaları akıllarda pek çok soru işareti bırakır. Ama Sinatra'yla ilgili anısı gerçektir.

Frank'le Marilyn'in ilk nerede tanıştığını saptamak zor. Marilyn her zaman Sinatra'nın hayranı olmuştu. Sinatra'nın arkadaşı Joey Bishop, Marilyn'in ellilerde Copacabana'ya Frank'i görmeye geldiğini hatırlıyordu. "Ben oyunumu oynuyordum ve tam ortasında içeri Marilyn Monroe girdi. Orası onunmuş gibi rahattı. Tabii kalabalığın dikkati dağıldı. Marilyn Monroe varken beni ne yapsınlar? Salon tıklım tıklımdı. Ona bir sandalye çektiler ve sahnenin kenarına koydular. Aramızda bir metre bile yoktu. Yüzüne baktım ve şöyle dedim: *Marilyn, ben sana odamda bekle demedim mi?*" İnsanların Marilyn Monroe'le karşılaşma öykülerinin arasında Joey'ninki biraz fazla hayali ve saçmadır. İşin aslı şöyleydi: Marilyn o gece bir grup arkadaşıyla New York'taydı ve Sinatra'yı Copa'da izlemeye karar verdi. Fakat gösterinin tüm biletleri satılmıştı. "Eee, ne olmuş yani?" dedi arkadaşlarına. "Bunun benimle ne ilgisi var? Tabii ki içeri girebiliriz." Marilyn'le yanındakiler taksiye binip gece kulübüne gitti. Kulübün yetkilileri onu gördüklerinde çabucak bir düzenleme yaptı ve ağzına kadar dolu salona bir masa getirildi. Bu sırada sahnede Bishop değil Sinatra vardı. Copa çalışanları beyaz bir örtü serdikleri masayı bir köşeye çekti. Frank şarkısını kesip Marilyn'e gülümsedi ve şovuna devam etti.

Bu sıralar -1954- Frank Sinatra'nın aktris Ava Gardner'la evliliği sallantıdaydı. Gardner'ın Sinatra'nın hayatının aşkı olduğu söylenir. Marilyn'le ikisi teselliyi birbirinde buldu. Frank,

Gardner'ı, Marilyn de DiMaggio'yu unutmaya çalışıyordu. Frank'in başka bir arkadaşı Jimmy Whiting "Marilyn, Frank'e bağımlıydı," diye anlatıyor o günleri. "Gecenin bir yarısı onu arıyordu. Sürekli, *Herhangi bir sorunum olduğunda bana bir tek Frankie yardım edebilir,* diyordu. Frank bu konuda rahattı. *Yardım edebiliyorsam ne mutlu bana. O iyi bir kız,* derdi."

Jim Whiting'in Sinatra'ya dair komik bir anısı var. "*Yaz Bekarı*'ndaki sahnede Marilyn'in bilmem neresinin göründüğünü duymuş. Dolayısıyla film daha gösterime girmeden önce bir kopya buldu ve bir grup arkadaşını çağırdı. Marilyn'in bilmem neresini görecektik. Karanlık odada oturup filmi izlemeye başladık. Heyecanla bekliyorduk. Nihayet etekleri uçuşmaya başlayınca odadaki herkes öne doğru eğildi. Etek kalktı, kalktı... ama hiçbir şey yoktu. Yani bilmem neresi görünmüyordu. Frank, *Lanet olsun! Filmin biletlerini sattırmak isteseydi tek yapması gereken... bilmem neresini göstermekti*, diye bağırdı. Ama Frank oradan bahsederken *bilmem neresi* demedi tabii."

Frank'le Marilyn birlikte yaşamaya başlamıştı ama hala eski eşlerine aşıklardı. Dolayısıyla bir süre aralarında cinsellik olmadı. Sadece kocaman ve ortak bir yalnızlığı paylaşıyorlardı. Frank artık hiçbir şeyle ilgilenmiyordu. Ama arkadaşları buna bir türlü anlam veremiyordu. Dünyanın en güzel kadınlarından biriyle aynı evde oturuyor ve onunla yakınlaşmak için hiçbir girişimde bulunmuyordu.

Marilyn'in evde çıplak dolaşmak gibi bir adeti vardı. Onu iyi tanıyan herkes bunu biliyordu. Her zaman çıplaklığı tercih ettiğini söylerdi. Bu yüzden arkadaşları ve çalışanları onu çıplak görmeye alışıktı. Frank'le kalırken de bu alışkanlığını sürdürdü. Sinatra'nın bir arkadaşının anlattığına göre bir sabah Sinatra uyanıp boxer'ıyla mutfağa gitmişti. Marilyn kapağı

açık buzdolabının önünde dikilmiş, serçeparmağı ağzında portakal suyu mu, greyfurt suyu mu içeceğine karar vermeye çalışıyordu. Çıplaktı. "Ah, Frankie," dedi muhtemelen numaradan bir utançla, "senin bu kadar erken kalktığını bilmiyordum."

"Bunun ardından aralarındaki ilişki platonik boyuttan çıktı," diyor Jimmy Whiting. "Bana onunla mutfakta buzdolabının önünde seviştiğini söyledi. *Dostum,* dedi, *hayatımda böyle seks yapmamıştım. O muhteşem bir kadın.*

"Aslında Frank iktidarsızlık sorunu yaşıyordu. Çok içiyordu ve alkol seks hayatını mahvediyordu. Kafayı bulup sonra orada bir hareket beklemek için fazlasıyla yaşlıydı. Bu durum Frank'in canını çok sıkıyordu. Çünkü Sinatra kadınları tatmin edebilmesiyle övünürdü."

Anlaşılan Marilyn, Sinatra'nın iktidarsızlığını tedavi etmişti, en azından bir süre için. Cinsel hayatları oldukça yenilikçiydi. Mesela Sinatra'nın arkadaşlarına göre bir gece Las Vegas'taki Sands Otel'in çatısında seks yapmışlardı. 30 Mayıs 1959 tarihli bir not bunu doğrular. Jack Entratter, otelin güvenlik ekibine "Bay Frank Sinatra, Sands Otel'in çatısına günün yirmi dört saati çıkabilir ve burada dilediği misafirini ağırlayabilir. Bilgilerinize," diye yazmıştır.

Wright, Wright, Green & Wright'tan Wesley Miller şöyle anlatıyor: "Duyduğuma göre Marilyn bir gün sarhoşken Frank'le tartışmış ve aslında numara yaptığını, gerçekten tatmin olmadığını söylemiş. Frank bu itiraf karşısında çok üzülmüş ve *Tanrım, onu tatmin edemiyorsam onunla ne işim var? Neden böyle bir şey söyledi ki? Bunu bilmek zorunda mıydım? Hayır, kesinlikle değildim,* demiş." (Frank, Marilyn'in itirafını erkekliğine yapılmış bir hakaret olarak algılamış olabilir ama Marilyn'i iyi tanıyanların dediğine bakılırsa ünlü yıldız cinsel

ilişki sırasında nadiren tatmin oluyordu. Bunun sebebi psikolojik sorunlarıydı.)

Arada sırada problemler yaşamalarına rağmen Frank daima Marilyn'in zeki, seksi, esprili ve heyecan verici olduğunu düşündü. Aktris Esther Williams şöyle anlatmıştı: "Frank, Marilyn için *kayan bir yıldız gibi* dedi. Yolculuğu insanı büyülüyordu. Bir gün çarpıp yanacağını bilmene rağmen bunun nasıl olacağını bilmiyordun. Fakat eğlenceli bir yolculuk olacağı kesindi. Sinatra'nın onunla daha ciddi bir ilişkiye girmemesinin tek sebebi hala Ava'nın arkasından aşk acısı çekmesiydi. Onunla daha yeni ayrılmıştı ve o kadar çabuk toparlanamazdı. Ayrıca bir daha bir aktrisle olmak istemiyordu. Kendine söz vermişti."

Marilyn'le Frank bazen de atışıyordu. Bir keresinde Marilyn çırılçıplak, Sinatra'nın arkadaşlarıyla poker oynadığı odaya daldı ve Frank çılgına döndü. "O koca kıçını kaldırıp odana dön," diye azarladı onu. Fakat Frank asla Marilyn'e uzun süre kızgın kalamıyordu. Ona aşık olmasa da onu gerçekten seviyor ve zaaflarını anlayabiliyordu. Ne kadar narin ve güçsüz olduğu meydandaydı. Bunlar Sinatra'nın kadınlarda sevmediği özelliklerdi. Hayatındaki kadınların hiçbirinin bu tip zayıflıklar göstermesine müsaade etmemişti. Ama Marilyn'le farklıydı. O özeldi.

Poker olayından sonra arkadaşları evden ayrıldığında Sinatra, Marilyn'in yatakodasına gitti. Marilyn sonradan, "Beni yanağımdan öptü ve gönlümü aldı," diye anlattı. "O günden sonra evde misafir olsun olmasın hep en güzel kıyafetlerimle dolaştım."

Yanlış Kapı Baskını

Marilyn'in Frank Sinatra'nın evindeki misafirliği uzun sürmedi. Birbirlerini sevseler de asla romantik bir bağ kuramadılar. Marilyn sonunda kendi dairesine geri döndü. Joe'yla boşanma sürecinde hayatına başka bir erkek daha girmişti. Ama bu ilişki de yürümemişti. Önceki filmlerinde beraber çalıştığı, şan hocası Hal Schaeffer'dı. Hatta *Erkekler Sarışın Sever*'de Marilyn'i *Diamonds Are a Girl's Best Friend*'e o çalıştırmıştı. İkisi bir süre flört etti. Fakat Schaeffer'ın bazı duygusal sorunları vardı ve aklı o kadar dağınıktı ki Marilyn ilişkilerini daha ileri götürmek istemedi. Schaeffer'ın tepkisi intihara kalkışmak oldu. Marilyn'in onu yanına koşacağını ummuştu belki de. Haklı da çıktı. Hatta Marilyn'in Schaeffer'ın hastanedeki yatağının başında geçirdiği saatler Joe'yu yeni bir kıskançlık krizine soktu. Artık Marilyn üzerinde hiçbir hakkı yoktu ve Sinatra henüz sahneye çıkmamıştı. Dolayısıyla Marilyn, Hal Schaeffer'a geri döndü. İlişkilerinin Marilyn için önemli olduğunu hayal etmek güç -büyük ihtimalle bu ilişkiyi kafasını dağıtmak için sürdürüyordu- ama Hal için durum farklıydı. Bu sırada Marilyn stüdyo doktorunun rahatça verdiği uyku haplarına iyice bağımlı hale gelmişti ve hayatıyla ilgili doğru kararlar alamıyordu. Söylenenlere bakılırsa Schaeffer iyi, nazik, yaratıcı ve anlayışlı biriydi. Yani DiMaggio'nun tam tersi.

Joe DiMaggio, Hal Schaeffer'ın Marilyn'in hayatına girdiğini öğrenince bunu kabullenemedi. Eski karısı onu nasıl bu kadar kolay unutabilirdi? Birkaç hafta boyunca o ve en yakın arkadaşı Frank Sinatra, aşklarını kaybeden yakın arkadaşların

yapacağı şeyi yapıp acılarını paylaşmaya çalıştı. "Birbirimize destek olmalıyız, dostum," dedi Frank, Joe'ya. "Bırak bu işle ben ilgileneyim. Boşanma olayını rafa kaldıracağım. Sonra sen onu tekrar baştan çıkarırsın. Tıpkı Flynn gibi."

Ertesi gün Frank birkaç telefon görüşmesi yaptı ve sonunda City Detective and Guard Services diye bir dedektiflik bürosuyla anlaştı. Burada çalışan dedektiflerden biri de Joe Doughtery'ydi –Jim Dougherty'yle bir bağlantısı yok. "Boşanma davası 27 Ekim'de görülecekti," diye anlatıyor Joe Doughtery. "Sinatra bizi bir hafta öncesinden tuttu. *Marilyn Monroe'yu ve düşüp kalktığı mankafayı takip etmenizi istiyorum,* dedi. İş üzerinde fotoğraflarını çekin. Sonra Joe DiMaggio bunları ona karşı kullanıp hatunu geri alacak. Bunu duyduğumda *Karısı çok sinirlenecek,* diye düşündüm. *Onu nasıl geri alacak ki?* Ama iş işti ve anlaşmayı imzaladık.

"Paramızın hakkını verip Marilyn Monroe'yu takibe başladık. Peşinde olduğumuzu biliyordu. Eli ayağı birbirine dolaşmış olmalı ki bir gün bizi atlatmaya çalışırken neredeyse bir arabaya tosluyordu. Başka bir gün kırmızı ışıkta durmadı ve alışveriş arabasıyla karşıdan karşıya geçen yaşlı bir kadına çarpmasına ramak kaldı. Arabasından inip kadından özür dilerken sürekli fotoğraflarını çekiyorduk. *En azından elimizde birkaç iyi Marilyn resmi olsun, belki sonra satarız,* diye düşünmüştük. Şimdi geriye dönüp bakıyorum da hakikaten rezil bir işti. Arabasıyla evine dinleme cihazı yerleştirmiştik. Adamın arabasına ve evine de öyle. Aralarında ne vardı bilmiyorum ama işe yarayacak tek bir şey bulamadık. Söylendiği gibi takılıyorlarsa bile o işi nerede yaptıklarını bilmiyorum."

Hal Schaeffer de dedektifin anlattıklarını doğruluyor: "Sürekli takip ediliyorduk. Büyük ahlaksızlıktı. Marilyn'in ödü

patlamıştı. Bir erkek bir kadına bunu nasıl yapar anlamıyorum. Marilyn onu terketmekle doğru karar verdiğini anladı."

27 Ekim'de Marilyn -beyaz eldivenleri ve incileri dışında tepeden tırnağa siyahlar içinde- hakim karşısına çıktı ve boşanma talebinin sebeplerini anlattı. "Bir gece önce Joe evine gidip onu vazgeçirmeye çalışmış," diye anlatıyor Maryberh Cooke. "Jerry adamın yüzsüzlüğüne inanamıyordu. Ayrıca Sidney Skolsky'nin böyle bir görüşme ayarlaması tuhafına gitmişti. Çünkü Marilyn'e değer veren herkes Joe'dan ayrılmasını istiyordu. Neyse ki Marilyn sağlam durmuş ve Joe'ya bittiğini söylemiş. Joe her zamanki gibi öfkeyle gitmiş."

Mahkemede Marilyn, DiMaggio'nun ona karşı soğuk ve ilgisiz olduğunu söyledi. Bazen günlerce onunla konuşmuyordu. Soğuk ve ilgisiz mi? Bu, DiMaggio değildi. Asıl sorun tam tersi olmasıydı. Marilyn onun istekleri doğrultusunda bir hayat sürmediği için deliriyordu.

"Onunla evli kalmanın stresi beni hasta ediyor," diye devam etti Marilyn. Hatta bir ara kariyerini bırakmayı teklif ettiğini söyledi. Ama Joe'yu hiçbir şey tatmin etmiyordu. Kocası evdeyken misafir bile çağıramadığını iddia etti. Sonra Marilyn'in işlerini yöneten Inez Melson tanık iskemlesine oturdu ve DiMaggio'nun karısını itip defol başımdan dediğine şahit olduğunu anlattı.* Daha sonraları Natasha Lytess duruşmaya katılmak istediğini açıkladı. Onun da Joe hakkında bir çift lafı vardı. Ama Melson ona bunların ne yeri ne zamanı olduğunu söylemişti. Joe DiMaggio o gün mahkemeye gel-

* Yıllar içinde Inez Melson'ın Joe DiMaggio'nun casusu olduğu söylendi (Harta 2008 Ekiminde *Vanity Fair*'in Marilyn konulu kapak hikayesinde bile bu şekilde yazıldı). Melson'ın Marilyn'in hayatına Joe'yla aynı sıralarda girdiği doğrudur. Fakat böyle önemli bir günde Joe aleyhinde tanıklık etmesi, iddia edildiği gibi onun adına çalışsa bile, DiMaggio'ya sadık olmadığını gösterir.

medi. Boşanma onaylandı. Nihai karar bir yıl içinde kesinleşecekti. Hikayenin sonu muydu? Pek sayılmaz.

"Boşanma onaylandığında işimizin bittiğini sandık," diyor Dedektif Joe Dougherty. "Ama Sinatra'yla DiMaggio'nun Marilyn'le ilgili planları bitmemişti. DiMaggio, Marilyn'in Schaeffer'la davadan önce takılmamış olabileceğini söyledi. Bunu yapmayacak kadar zekiydi. Ama şimdi dava sonuçlandığına göre ikisi kesin sevişmeye başlayacaktı. Ve onları iş üzerinde yakalatmayı hala istiyordu. *Neden*, diye sordum. Çok kızdı. *Sen kimsin ki bana soru soruyorsun? Onunla uğraşmak istiyorum, tamam mı? Şimdi tatmin oldun mu*, dedi. Hayır, olmamıştım. Bu benim için yeterince iyi bir sebep değildi. İşi bıraktım. Ama şirket para kapısını kapamak istemedi ve yerime başka birini görevlendirip Marilyn Monroe'yu izletmeye devam ettiler."

Joe DiMaggio'nun ne kadar kıskanç olduğunu anlamak için yıllar içinde *Yanlış Kapı Baskını* olarak adlandırılan olaya bir göz atalım. Tarih 5 Kasım 1954'tü. Frank, Joe ve Frank'in arkadaşı Hank Sanicola, Villa Capri diye popüler bir İtalyan restoranında akşam yemeğindeydi. Şef garson Billy Karen masaya gelip Sinatra'ya bir telefon olduğunu söyledi. Hank Sanicola'nın anlattığına göre Sinatra masaya döndüğünde, "Hadi gidelim, çocuklar. Marilyn'le pislik herif Hollywood'da bir kadının dairesindeymiş," dedi. O saate kadar epey içen üç arkadaş hesabı ödemeden kalktı. Restorandan çıkarlarken şef garson arkalarından koşturdu. "Sonra öderiz!" diye bağırdı Sinatra. "Hesabın canı cehenneme," dedi Billy Karen, "Ben de sizinle geliyorum, çocuklar. Bu olayı hayatta kaçırmam."

Beş dakika sonra Sinatra, DiMaggio, Sanicola ve Karen, söz konusu binanın önünde iki dedektifle buluştu. Sert beyzbolcu

DiMaggio tekme, şarkıcı Sinatra omuz atınca dairenin kapısı kırıldı ve hep birlikte içeri daldılar. Biri, "Hey, pençelerini Marilyn Monroe'nun üzerinden çek bakalım!" diye bağırıyordu, diğeri de, "Sizi suçüstü yakaladık! Eğlence bitti!" diye. Sonra ne oldu dersiniz? Evet, yanlış daireye girmişlerdi. Sonrasında buna *Yanlış Kapı Baskını* dendi. Dairede yaşayan yaşlı kadın çoktan yatağında koyunları sayıyordu. Kapısı kırılırken kopan gümbürtüyle yatağından fırladı ve suratına çevrili el feneri ışıkları altında yorganını göğsüne çekti. Sonra da öyle bir cıyakladı ki üç blok ötedekiler bile şamatadan şikayet etti.*

Bugün, bu olaydan elli yılı aşkın bir süre sonra, Hal Schaeffer, Marilyn'le ikisinin gerçekten o apartmanda olduğunu söylüyor. Ama başka bir dairedeydiler. "Beni Marilyn'le bulsalardı şimdiye kadar çoktan ölmüş olurdum," diyor. "Her yeri kırıp döktüler. Gangsterden farkları yoktu. Bizim bulunduğumuz daire bir öğrencime aitti. Her şeyi duyduk. Marilyn çok korktu. *Tanrım, Hal,* dedi. *Buradan çıkmalıyız. Joe bizi bulursa ikimizi de öldürür.* Herkesin dikkati başka yerdeyken arka kapıdan kaçmayı başardık. O geceye ait hiç iyi anılarım yok."

Olanlar Frank Sinatra'yı çok utandırdı. Sonuçta dedektiflik bürosunu o ayarlamış ve işi ellerine yüzlerine bulaştırmışlardı. "Ertesi gün ofise geldi. Deliye dönmüştü. Doğrusu, hayatım için endişelendim," diyor Joe Dougherty. "Yanında üç adamı vardı. *Bu binayı başınıza yıkmadığımız için şanslısınız*, dedi."

Yıllar sonra *Confidential* dergisinde baskınla ilgili çıkan haber yeni bir tartışma yarattı. Şubat 1957'de bu sansasyonel dergi *Marilyn Monroe'nun DiMaggio'yu Boşamasının Gerçek Nedeni* isimli bir hikaye yayınladı. Sonrasında California Eya-

* Yaşlı kadın daha sonra DiMaggio'yla Sinatra'ya 200 bin dolarlık dava açtı ve onlardan yedi bin beş yüz dolar aldı.

let Meclisi Araştırma Komitesi şöhretlerle ilgili bu tip haberlerin magazin basınına nasıl sızdığını ve özel dedektiflerin etik olmayan çalışma tarzının bundaki etkisini saptamak için soruşturma başlattı. Soruşturmanın bir safhasında Frank Sinatra baskınla ilgili ifade vermeye çağrıldı. Tabii medyanın karşısına böyle bir olayla çıkmak onu hiç memnun etmedi. *Confidential* gibi yayınları aşağıladı ve bunlarda çalışan muhabirlerin haber kaynaklarıyla ilgilenmediğini söyledi. Fakat bu işe karışmama çabalarına rağmen sonunda ifade vermek zorunda kaldı.

Sinatra yeminli ifadesinde Joe DiMaggio'yu arabasıyla olay yerine götürdüğünü doğruladı. Orada DiMaggio tarafından Marilyn Monroe'yu izlemeleri için kiralanan iki özel dedektifle buluşmuşlardı. Frank yalan söyledi ve DiMaggio, Sanicola, Karen ve iki özel dedektif yanlış daireye girdiği sırada arabasında oturup sigara içtiğini iddia etti. DiMaggio daha sonradan daireye kendisinin de girmediğini söyledi. Sonunda tüm başrol oyuncuları olaya karıştıklarını inkar etti. Sanki her şey birilerinin çılgınca uydurmalarından ibaretti. Çelişkili ifadeler yüzünden jüri toplandı ve Frank'i tekrar sorguya aldı. Ama Frank hikayesinde ısrarcıydı. Araştırma için 800 dolar ödediğini kabul etmesi dışında ifadesinin tek kelimesini değiştirmedi. Bu kadarını kabul etmek zorunda kalmıştı çünkü dedektiflik bürosu verdiği çeki delil olarak sunmuştu. Fakat parayı yalnızca DiMaggio'nun adına verdiğini ve sonra ondan geri aldığını söyledi. Olayla ilgili herkes yalan söylüyordu. Hatta Hal Schaeffer ve Marilyn Monroe'nun gizlice buluştuğu dairenin sahibi Sheila Stewart Renour bile. Renour baskın sırasında dairesinde Marilyn'le yalnız olduklarını iddia etti. Hal orada değildi. Oysa o televizyon seyrederken ikisi yatakodasındaydı. Anlaşılan yalancı şahitlik kimsenin umrunda değildi.

Yanlış Kapı Baskını'yla ilgili bir başka önemli nokta da bu saçma sapan olayın Frank Sinatra'yla Joe DiMaggio'nun arkadaşlığını bitirmesidir. Soruşturma sürecinde en çok Frank Sinatra'nın başı ağrıdı. Los Angeles sakini olarak Los Angeles mahkemesinde saatlerce ifade verdi, oysa DiMaggio bir Florida sakini olarak ifade vermeye zorlanmadı. Sinatra araştırmanın tüm kötü yanlarıyla yüzleşirken DiMaggio kolayca paçayı sıyırdı. Üstelik Sinatra bu tezgahı onun iyiliği için kurmuştu.

Marilyn, New York'ta

Değişiklik vakti gelmişti. Joe DiMaggio'yla evliliğinden sonra Marilyn o kadar büyük bir üzüntü ve kafa karışıklığı yaşadı ki hayatta hiçbir dayanağının kalmadığını düşünüyordu. Grace teyzesini çok özlüyordu. Los Angeles'ta baktığı her yerde onu görüyor, onu hatırlatıyordu. Üvey ablası Berniece'le yakın olmasına rağmen iletişimleri telefonla konuşmaktan ibaretti. Zaten Marilyn açıklayabileceği bir ruh halinde değildi ve Berniece'in kendi ailesi, kendi sorunları vardı. Marilyn ona bir sorumluluk daha yüklemek istemiyordu. Natasha'ya gelince, o da o kadar korumacı ve sahipleniciydi ki ne zaman konuşmaya çalışsalar tartışma çıkıyordu. Natasha, Marilyn'in yalnızca setteki performansını değil hayatını da yönetmek istiyordu. Natasha'yı sakinleştirmek yorucu bir işti. Marilyn bir yandan ondan sıkılmıştı, bir yandan da Natasha öğrencisini kendisine o kadar bağımlı hale getirmişti ki Marilyn tek başına hiçbir şey başaramayacağını düşünüyordu. Hal Schaeffer iyi ve an-

layışlı bir adamdı ama ilişkileri Marilyn için geçici bir gönül eğlencesinden ibaretti. Sorunlarını unutmak için onunla birlikte olmuştu. Ancak *Yanlış Kapı Baskını,* Marilyn için son derece utanç vericiydi ve sonrasında Hal Schaeffer'ın yüzüne bakmakta güçlük çekmeye başladı. Hayatına giren herkesin kaosa sürüklendiğini düşünüyordu. Bu sırada annesi Gladys de onu mektup bombardımanına tutuyordu. Hemen her gün bir tane geliyor, Gladys onu kurtarması için yalvarıyor, kızına Christian Science konulu kitaplarla broşürler yolluyordu.

Kasım 1954'te Marilyn endometriyoza bağlı sıkıntıları sebebiyle bıçak altına yattı. Ameliyatın işe yarayıp yaramayacağından emin değildi ama son bir yılda durumu iyice kötüleştiği için en azından denemek istiyordu. Hastaneden çıktığında önemli bir karar aldı. New York'a taşınacaktı. Manhattan onun için taze başlangıçlar vaat ediyordu. Gladstone Oteli'ne taşınacak, arkadaş edinecek, sinema ve tiyatrolara gidip yeni çevresinin tadını çıkaracaktı.

7 Ocak 1955'te Marilyn bir basın toplantısıyla gelecek için planlarını açıkladı ve kariyerinde yeni bir dönemin başladığını söyledi. Seksen basın mensubu heyecanla not alıp fotoğraf çekti. Marilyn'in üzerinde beyaz satenden göz kamaştırıcı bir elbiseyle ermin bir palto vardı. Artık saçları platin sarısıydı. Bu basın toplantısında o ve arkadaşı Milton Greene'in yeni bir şirket kurduğunu resmen açıkladı. Şirketin adı Marilyn Monroe Productions'tı ve Marilyn başkan, Milton başkan yardımcısı olacaktı. Kendine iyi projelerde tatmin edici roller bulmak ve filmlerinin yapımcılığını üstlenmek istediğini anlattı. "Şov dünyasında her alana gireceğiz," dedi. "Ama eski tarz seksi rollerden sıkıldım. Daha iyi şeyler yapmak istiyorum. Bilirsiniz, herkesin bazı hedefleri vardır."

Aynı basın toplantısında Marilyn'in avukatı onun artık Fox kontratı altında çalışmadığını ağzından kaçırdı. Daha sonradan Marilyn'in kontratında yasal bir boşluk yakaladığını söyleyecekti. Fakat Fox yetkilileri kesinlikle aynı fikirde değildi. Hemen başka bir basın toplantısı düzenleyerek avukatı ne derse desin Marilyn'in yasalara göre hala stüdyoya bağlı olduğunu açıkladılar. Dahası onun için yeni bir rolleri vardı. Stüdyo sanki ona haddini bildirmek istercesine oyuncusunu *How to Be Very, Very Popular* adlı filmde striptizci rolünde oynatmak istiyordu. Tabii Marilyn'in aklında başka fikirler vardı. Yine 1955 yılının başlarından beri basına Dostoyevski'nin *Karamazov Kardeşler*'indeki *(The Brothers Karamazov)* kadın karakteri canlandırmak istediğini söylüyordu. Tabii herkes bunu şaşkınlıkla karşılamış, hatta sonrasında alay konusu bile olmuştu. Farklı bir basın toplantısında bir gazeteci ona rol için uygun olup olmadığını sordu. Marilyn, "Tabii kardeşleri değil, Grushenka'yı oynamak istiyorum. Yani bir kızı," dedi. Gazeteci tek kaşını kaldırıp Marilyn'e meydan okudu. "Şu ismi heceler misiniz? Grushenka'yı." Marilyn'in yüzü sadece bir anlığına düştü. Sonra, "Kendiniz araştırın," dedi.

Natasha Lytess hala Los Angeles'ta Marilyn'in onu yanına çağırmasını bekliyordu. Ya da Helena Albert'a yazdığı gibi, "Bayan Monroe'dan beş bin kilometre uzaktayım ve çevrem akbabalarla dolu. Ona nasıl ulaşacağımı ve durumun korkunçluğunu nasıl anlatacağımı bilmiyorum." Natasha'nın bilmediği diğer şey de Marilyn'in ondan kurtulmak için gereken cesareti topladığıydı. Constance Collier'dan* özel oyunculuk

* Collier, İngiliz asıllı, klasik eğitim görmüş bir sahne, radyo ve sinema karakter oyuncusudur. Oyuncu olarak eskisi kadar rağbet görmeyince drama hocalığı ve koçluğu yapmaya başlamıştır. Marilyn'le sadece birkaç ay çalışabildi ve Nisan 1955'te New York'ta hayata gözlerini yumdu. Yetmiş yedi yaşındaydı.

dersleri alıyordu. Kısa bir süre sonra Actor's Studio'yu işleten ve *Metod* oyunculuğu üzerine uzman Lee Strasberg'le çalışmaya başladı. Aslına bakılırsa Dostoyevski fikrini Marilyn'in kafasına Strasberg sokmuştu. Aklını bu işe verirse o tip rollere uygun bir aktris olabilirdi. İyi ama böyle bir şey cidden mümkün müydü?

1950'lerde bazı oyuncular klasik ve üstün yetenekli olarak değerlendirilip diğerlerinden ayrı tutuluyordu. Bunlar arasında Elizabeth Taylor, Joan Crawford, Bette Davis ve Katharine Hepburn gibi kadın oyuncular da vardı. İnsanlar onları iyi yetişmiş ve klas kadınlar olarak görüyordu. Fakat Marilyn Monroe denince akla bunlar gelmiyordu ve Marilyn bunun farkındaydı. Sinema seyircisini Marilyn'e çeken klasik oyunculuk yetenekleri ya da asaleti değil seksapeliydi. Crawford ve Hepburn oyunculuklarıyla olduğu kadar farklı düşünce tarzlarıyla da tanınıyordu. Ama kimsenin Marilyn'i kültürlü ya da fikir sahibi bir kadın olarak gördüğü yoktu. O sadece bakanın kanını tutuşturan bir seks bombasıydı. Kimse Marilyn'in derinliğini merak etmiyordu. Tek baktıkları paketiydi. Aslında Darryl Zanuck bazı bakımlardan onunla ilgili yanılmamıştı. Şu anda yaptığı onun için en uygunuydu ve şansını zorlayıp risk almaya gerek yoktu. Evet, Marilyn bu riski almaya kararlıydı ama diğerleri buna izin verecek miydi? Şimdiye dek canlandırdığı karakterlerin bazılarında güzellikten başka meziyetlerinin de olduğunu kanıtlamıştı. Bu kadarı yeterliydi ve herkes başarısıyla tatmin olup fazla ileri gitmemesi gerektiğini düşünüyordu. Ama Marilyn tez canlıydı, hayalperestti ve yerinde saymayacaktı.

Tatminsizlik duygusunu hayatının başka alanlarında da hissediyordu. Boş kafalı bir sarışın olarak lanse edildiği için sadece oyunculukta değil özel hayatında da başarısız olacağına

inanıyordu. Ne istediği kariyeri elde edebilecekti ne istediği tarzda bir ilişkiyi. "Yeni bir imaja ihtiyacı olduğunu farketti," dedi Charles Casillo. "Hem yaşlanmasına ve işinde olgunlaşmasına izin verecek hem de hala Marilyn olarak kalabileceği bir imaja."

Marilyn artık yirmi sekiz yaşındaydı. Profesyonel ve kişisel imajını hale yola koymasının zamanı gelmişti. 1955'te Lee Strasberg'le bağlantıya geçmesinin sebebi de buydu.

Lee Strasberg tarzı *Metod* oyunculuğu -Stanislavski'nin öğretilerinden ilham almıştı- oyuncunun geçmiş deneyimlerine ait duyusal hafızasını kullanmasını gerektirir. Bundaki amaç karaktere derinlik kazandırıp daha ilgi çekici hale gelmesini sağlamaktır. Strasberg'in duyu hafızasına duyduğu sadık inanç pek çok tartışmaya yol açacaktı. Group Theatre'ın kurucularından Stella Adler ve Sanford Meisner, Strasberg'in kavramını reddetti ve Stanislavski'nin metodunu kendi tarzlarıyla öğretti. Bu yeni eğitmenlerin yöntemleri de Stanislavski'nin sistemine dayanmasına rağmen Strasberg ve yanındakiler fikirlerinde en ufak bir değişiklik yapmadı. Bir insanın geçmişini incelemesi ve yansıtması iyi bir oyuncu olmak için şarttı. Kariyerlerinin değişik dönemlerinde bir sürü başarılı aktör ve aktris bu stüdyodan gelip geçecekti. Birkaç isim vermemiz gerekirse James Dean, Marlon Brando, Robert Duvall, Montgomary Cliff, Sally Field, Dustin Hoffman, Paul Newman ve Sidney Poitier'yi sayabiliriz.

"Babam, Marilyn'in geçmişiyle ilgili üzerinde durmadığı ya da baskıladığı her şeyi yüzeye çıkarmak istedi. Patlayıcı enerjisini boşaltmak istiyordu," diyor Lee Strasberg'in kızı Susan. "İçindekileri dışarı çıkarmak için Marilyn'in profesyonel bir çalışmaya ihtiyacı olduğunu düşünüyordu." Strasberg'in oyunculukla ilgili teorileri Marilyn'e çekici gelmişti. Sonuçta bu onun

için tanıdık bir kavramdı. Natasha da daima kendi hayatından alıntılar yapıp acıyı ve kafa karışıklığını performansına aktarmasını isterdi. Hatta daha iyi bir oyuncu olmak istiyorsa geçmişiyle barışmalıydı. Tabii bir fark vardı. Natasha kontrolcü bir kadın olduğu için Marilyn'e hangi deneyimlerinden alıntı yapması gerektiğini bile dikte ediyor, dahası bazen bu deneyimleri yönlendirmeye çalışıyordu. Geçmişte babasıyla tanışması ve bu tecrübeyi oyunculuğuna aksettirmesi için ısrar eden oydu. Ama Lee Strasberg'le çalışmanın da başka problemleri vardı. Marilyn direktiflerine uymak için büyük çaba göstermesine rağmen Strasberg onun geçmişteki duygusal acısıyla başarılı bir bağlantı kuramadığını düşünüyordu.

"Lee, Marilyn'in üzerine özellikle çok gidiyordu," diyor Monroe'nun sınıf arkadaşlarından biri. "Bence onu ününü ve itibarını yeniden kazanmak için bir yol olarak görüyordu."

Gerçekten de Strasberg, Actors Studio'nun sanat yönetmeni olduğunda onunla hiç çalışmamış bazı oyuncuları kendisinin eğittiğini iddia etmiş. Saygın tiyatro okulu Neighborhood Playhouse'un drama öğretmeni ve kurucusu Sanford Meisner, Strasburg'un onun eğittiği oyuncuların başarısıyla övündüğünü öğrenince kızılca kıyamet koptu. Yanlış anlaşmayı düzeltmek isteyen Meisner sık sık Strasburg'un kendisine ait olmayan başarıları üstlendiğinden bahsetmeye başladı ve ikisi arasındaki düşmanlık hayatları boyunca sürdü. "Bence Lee, Marilyn Monroe'yu büyük bir aktris yapabilirse insanların onu mucizeler yaratan biri olarak göreceğini düşünüyordu. Marilyn, New York'ta *gerçek* bir oyuncu kabul edilmiyordu. Ve Lee onu değiştirmek için çılgınca çabalıyordu."

Bir başka sınıf arkadaşı, "Ona kötü davranıyordu," diye hatırlıyor. "Hemen her seferinde, *Daha önce hiçbir şey hisset-*

memiş biri gibi oynadın. Şimdi duyguları deneyimleyebilen biri gibi oyna, derdi. Ya da buna benzer başka şeyler."

Bazı öğrencilerin onu gerçek bir oyuncu olduğu için değil sırf meraktan izlediğini bilmesine rağmen Marilyn kendini Strasberg'in derslerine -stüdyoda ve evinde özel olarak çalışıyorlardı- adamıştı.

Marilyn'in New York'taki yeni hayatının başka bir parçası da Margaret Hohenberg adındaki terapistti. Hohenberg'i Milton Greene tavsiye etmişti ama onu psikoterapiye gitmeye asıl ikna eden Lee'ydi. Dahası Hohenberg, Lee'nin onayladığını söylediği bir terapistti, ki bu bize onun Marilyn'in hayatı üzerinde biraz fazla etkin olmaya başladığını düşündürebilir. Hatta belki bazıları Lee'nin yeni Natasha olup olmayacağını bile merak ediyordu. Bunu ancak zaman söyleyebilirdi. Ama bir şey kesindi: Lee iyi bir drama öğretmeni olsa da onun hayatı da en az Marilyn kadar karmaşıktı. "Evin merkezinde babam vardı. Her şey onun etrafında dönerdi. Onun ruh hallerine, ihtiyaçlarına, beklentilerine ve sinir bozukluklarına göre yaşardık," diye anlatıyor kızı Susan. "İnsanlara oyunculuk öğretiyordu ama bu evimizdeki dramın yanında hiç kalırdı. Tüm aile birarada yaşayan yabancılardık."

Marilyn geçmişini analiz ederken kendini ve hayatında annesinin etkilerini anlamaya her zamankinden daha kararlıydı. Ailesinde bir sürü duygusal ve ruhsal çöküş yaşanmıştı ama problemleriyle bir psikiyatristin koltuğunda yüzleşirse atalarıyla aynı kaderi paylaşmayacağına inanıyordu. En azından onlara oranla daha avantajlı durumda olacaktı. Diğer bir deyişle, Della ve Gladys'in aksine, eğer aklını kaçırmaya başladığını hissederse bir şansı olacaktı. Aslında mantığı doğruydu ama terapi seansları her gün Strasberg'in oyunculuk derslerinde yaptığı geçmişe dönük içsel analizle birleşince biraz fazla gelmeye başlamıştı.

Yeni hayatındaki çoğu insan -birkaç yıl evvel tanıştığı ve sık sık haberleştiği Arthur Miller gibi- Marilyn'in karakterindeki, bu dönemde iyice belirginleşen değişikliklerden endişe duymaya başlamıştı. Gerçekten de Strasberg'in, oyunculuğu için onu derine inmeye yönlendirmesi ve Hohenberg'in baskısıyla Marilyn farklı bir insana dönüşmüştü. Daha karamsar ve asık suratlıydı. Uzun zamandır geçmişteki acısına odaklanmaya çalışıyordu ve bunun bazı sonuçları vardı. Artık birileri bu hislerini kabul ediyor ve onaylıyordu. Evet, geçmişine konsantre olmalıydı. Evet, kendini tanımlamak için hepsini gün ışığına çıkarmalıydı. Öyleyse biraz abartmakta da sakınca olmazdı! Marilyn sanki daha iyi bir insan ve aktris olmanın anahtarını bulmuştu. Anahtar, acısıydı. Dolayısıyla her gün en karanlık ve üzücü yanına yoğunlaşmaya başladı. Belki haklıydı. Belki gizli kalmış bir hazinesini keşfetmişti. Fakat bir sorun vardı. Marilyn istediği zaman bu ruh halinden sıyrılıp hayatına devam edemiyordu. Gelecek aylarda ve yıllarda geçmişin ıstırabı zihninin bir köşesinde daima kalacak ve her zamankinden daha depresif bir kadına dönüşecekti. Kişisel acısıyla bu tarzda ve yoğunlukta yüzleşen biri, ders ya da terapi bittiğinde hop diye her şeyi unutup normal hayatına devam edebilir miydi? Ya da geceleri uyuyabilir miydi? Hayır. Onun için uyku ilaçlarına ihtiyacı oluyordu. Sonra ertesi gün kafasını toplamak için başka haplar alıyordu. Sınıf ya da terapi kötü gittiyse yatıştırıcı kullanıyordu. İlaçlara o kadar bağımlı hale gelmişti ki hayatına devam etmesi bile mucizeydi. Arkadaşı John Gilmore, "Bana, *Hap ister misin*, diye sorardı," diyor. "Sonra çantasından bir avuç hap çıkarıp masaya koyardı. *Uyumak için şunu alabilirsin. Bu endişelere iyi geliyor. Bu da...* Aynen böyle sayardı. Gerçekten çok kaygı vericiydi." Şunu da unutmamak gerekir ki elli-

lerde pek çok oyuncu ilaç bağımlısıydı. Elizabeth Taylor'dan Marlon Brando'ya, Montgomery Clift'ten Tallulah Bankhead'e kadar herkes o veya bu hapa bağımlıydı. Tabii bu tıbbi reçeteler ne hayatlarına ne kariyerlerine umdukları gibi iyi bir etkide bulunuyordu.

Marilyn Monroe'nun zihnini berraklaştırmak için izlediği yolun onu daha da bulandırması ironiktir. Terapi sırasında aldığı notların bazıları kafasının ne kadar karışık olduğunu ve güvensizliğini açıkça belli eder. "Nasıl ve neden rol yapabiliyorum?" diye yazdı bir gün. "Aslında bunu yapabildiğimden emin değilim ama çözümlemem gereken asıl şey bu. Bırakın günlük olayların getirdiklerini, insanın insana açıklayamadığı asıl acıyı anlamam gerek. Korktuğum ne? Cezadan kaçma isteği mi? Libido mu? Doktor H.'ye sor." Bir başka yazısında, "İş ve özel hayatımdaki asıl sorun umutsuzluk," dedi. "Bununla sürekli yüzleşmeli ve işimi umutsuzluğumun önüne geçirmeliyim."

Marilyn'in üvey ablası Berniece, Marilyn'in karakterindeki endişe verici değişiklikleri farkedecek ve bunun sorumlusu olarak oyunculuk derslerini değil terapiyi görecekti. Çünkü Berniece, Lee Strasberg'in metodunuu detaylarını bilmiyordu. "Bu kadar terapiye dayanamadı," diyecekti. "Bu onu iyileştireceğine her şeyi daha da beter etti."

Nitekim 1955 boyunca, oyunculuk öğretmeniyle dersleri yoğunlaştıkça, Marilyn psikiyatrisine daha çok bel bağlamaya başladı. Onun Doktor Hohenberg'e bağımlılığı bir noktada kendi hayatıyla başa çıkmakta zorlandığını düşündürür. Terapiye Strasberg'in ısrarıyla başlamış olabilirdi ama bunu doktoru haftada bir kez görerek de yapabilirdi. Ne var ki 1955'in sonunda Hohenberg'i haftada en az üç kez ziyaret ediyor ve tavsiye istemek için hiç durmadan arıyordu.

Marilyn 1955'te kariyeri için içine dönmekle kalmayıp Fox'la hukuki bir savaşa girişti. Yılın sonunda bu mücadeleyi o kazanacaktı. "Fox ona yeni bir kontrat önerdi. Yedi yıl içinde dört film çevirecekti," dedi Wright, Wright, Green & Wright'tan Wesley Miller. "Yanlış hatırlamıyorsam film başına 100 bin, haftalık masrafları için de 500 dolar alacaktı. Ayrıca konuyu, yönetmeni ve görüntü yönetmenini onaylama hakkına sahip olacaktı. Bu onun için büyük bir zaferdi. Nihayet istemediği bir filmi veto edebilecekti. Üstelik dilerse televizyonda ve sahnede çalışabilecekti."

Marilyn Monroe Productions'ın ilk iki film projesinden birincisi, William Inge'nin Broadway oyunundan beyazperdeye uyarlanacak *Otobüs Durağı* (*Bus Stop*) olacak ve elbette Fox için çekilecekti. İkinci projeyse Terence Rattigan'ın *Uyuyan Prens*'iydi (*The Sleeping Prince*). Bu ikisi kayda değer projeler olmakla kalmayıp Marilyn'in harcayacağı zamana ve emeğe değecekler, onu ve avukatlarını Fox yetkililerinin gözünde apayrı bir noktaya taşıyacaklardı. Belki öylesi daha kolaydı ama Marilyn beyinsiz bir afet olarak kalmak zorunda olmadığını anlamıştı. Anlaşma duyurulduktan sonra *Time* dergisinin bir yazarı, "Marilyn Monroe'nun zeki bir işkadını olduğuna dair azımsanamayacak kanıtlar var," diye yorum yaptı. Şimdiye dek aptal sarışın olarak görülen biri için bu büyük bir övgüydü.

Belki Grace teyzesi pek çok konuda haklıydı. Norma Jeane'in hayatı ne kadar karmaşık olursa olsun, Grace Goddard onu şöyle bir silkeleyip işleri kolaylaştırmaya ve daha basit düşünmeye zorlardı. Oysa Lee Strasberg, Marilyn'i sürekli eleştirip yeterince *düşünmemek*, yeterince *hissetmemekle* suçluyordu. Strasberg zihni son derece meşgul bir kadına daha çok karmaşa katmaya

çalışıyordu, oysa Grace net tavsiyelerde bulunarak Marilyn'in içindeki karmaşaya son verirdi. Grace'in taktiği Lee Strasberg gibi birine son derece basit ve yetersiz görünebilirdi ama daha çok işe yaradığı ortadaydı. Grace, "İhtiyacın olan her şey zaten senin içinde," derdi sık sık. "Sen kendini nasıl görürsen diğerleri de öyle görür. O kadar zor değil, Norma Jeane. Sadece kendine inan ve diğerleri seni takip etsin."

Arthur Miller

1955 ilkbaharında Marilyn yeni bir döneme başlayacak, oyun yazarı Arthur Miller hayatının en büyük aşklarından biri olacaktı. Miller'ın *Köprüden Bakış* (*A View from the Bridge*) adlı oyunu New York'ta sahneleniyordu. Marilyn bunu üç kez seyretmiş ve bayılmıştı.

Miller uzun boylu, zayıf bir adamdı. Silueti Lincoln'ünkini andırıyordu. Yüzünden zeka fışkırıyordu. Büyük gözlüğü ve ciddi ifadesiyle mizah duygusundan yoksun biri görüntüsü veriyordu ama bu doğru değildi. Aksine, arkadaş canlısı ve düşünceliydi. Ayrıca çoğu insanın zannettiği kadar okumaya düşkün değildi. Tam bir spor aşığıydı ve açık havada yapılan aktivitelere bayılıyordu. Yakışıklı sayılmazdı, en azından o günün standartlarına göre, ama heybetli bir görüntüsü vardı. Marilyn fiziksel bakımdan sıradan erkekleri seçiyordu. Belki 1950'lerde Amerika'daki tüm erkeklerin gönlünde taht kurmasının bir sebebi de buydu. Ülkedeki her *normal* erkek bu muhteşem kadınla bir şansı olabileceğini hayal ediyordu.

Sonuçta sevgili ve koca tercihleri ortadaydı: Jim Dougherty, Johnny Hyde, Joe DiMaggio... Frank Sinatra bile klasik yakışıklılık kavramına uymuyordu. Marilyn fiziksel özellik değil derinlik arıyordu.

Arthur Miller'la ilk kez 1951 Ağustos'unda Los Angeles'ta, Marilyn'in filmi *Genç Hissetmek*'in setinde tanıştılar. Miller sete Elia Kazan'la geldi. Kazan, Miller'ın *The Hook* adlı senaryosunu yönetmeyi umuyordu. Bu politik içerikli hikaye, liman işçileri ve gangsterlerle ilgiliydi. İki adam şehre bir film anlaşması yapabilmek için gelmişti. (Fakat hikaye asla film haline getirilemedi çünkü Amerika'nın Kore Savaşı'na asker ve silah gönderdiği bir dönemde Amerika karşıtı bulundu.) Marilyn'den on yaş büyük olan Miller ilk tanışmalarını şöyle hatırlayacaktı: "Vücudunun hareketleri bende şok etkisi yarattı. Tüm o ihtişam, teknoloji ve yeni sahnenin çekim telaşı arasında öylesine hüzünlüydü ki."*

Romancı/oyun yazarı/deneme yazarı Arthur Asher Miller, Kasım 1915'te New York, Harlem'de doğdu. 1944'te *The Man Who Had All the Luck*'la Theatre Guild's National Award'u (Amerikan Tiyatrocular Derneği Ödülü) kazandı. Eleştirmenlerin övgülerine rağmen oyun seyirciyle ancak altı kez buluşabildi. Birkaç yıl sonra anti-semitizm üzerine ironik bir öykü anlatan ilk romanı *Odak*'ı (*Focus*) yayınladı. George Abbott'la

* Marilyn'le Arthur'un tanışma öykülerinin bir sürü değişik versiyonu vardır. Fakat çoğu bir noktada buluşur: *Genç Hissetmek*'in setinde tanışmışlardır. Zıt düştükleri noktaysa tüm o insanların aynı zamanda nasıl biraraya geldiğidir. Elia Kazan'ın 1988 hatıratı *A Life*'ta Charles Feldman'ın Miller şerefine bir parti düzenlediği yazar. Kazan partiye katılamadığı için Monroe'ya Miller'ın kavalyelik etmesini istemişti. Miller'sa 1987 hatıratı Timebends'te (Zamanın Dönemeçleri) *Genç Hissetmek*'in setini babasının ricasıyla ziyaret ettiğini yazdı. Babası, filmde önemli bir rolü olan aktör Monty Woolley'yi görmeye gitmesini istemişti. Marilyn'in Miller'la tanışmasını nasıl hatırladığı bilinmiyor.

John C. Holmes'un *Yarış*'ını (*Three Men on a Horse*) televizyona uyarladı. Fakat ilk büyük çıkışını 1947'de Bütün Oğullarım'ın (*All My Sons*) New York Coronet Theatre'da sergilenmesiyle gerçekleştirdi. Oyunu Elia Kazan yönetti. Miller'la ikisinin uzun yıllara dayanan bir iş arkadaşlığı ve dostluğu vardı. *Bütün Oğullarım* 1947'de New York Drama Critics Circle Award'u (New York Eleştirmenler Derneği Ödülü) ve iki Tony ödülü kazandı. Fakat Miller'ın en iyi bilinen oyunu, yine Miller tarafından yönetilen ve Şubat 1949'da Broadway'de sergilenmeye başlayan *Satıcının Ölümü*'dür *(Death of a Salesman)*. *Satıcının Ölümü* hem Pulitzer hem En İyi Oyun dalında Tony ödülü aldı. Marilyn'le tanıştığı sırada evliydi. Karısı ve iki çocuğuyla Doğu Sahili'nde yaşıyordu.

Marilyn'le Miller gizli gizli flört etmeye başladığında Miller'ın hayatında büyük bir sorun vardı. Sürekli olarak House Un-American Activities Committee (HUAC) -Amerika'ya Karşı Etkinlikler Komitesi- tarafından takip ediliyordu. Miller'ın HUAC'yle probleminin kökenine inmek güç. Bazı belgelere göre 1944'te, sırf güçlü ve etkili bir solcu yazar olduğu için sorguya çekilmişti. *Bütün Oğullarım*'ı yazdığında FBI bunu partinin siyasi propagandası olarak nitelendirmişti çünkü hikaye Amerika Birleşik Devletleri Hava Kuvvetleri'ne kusurlu parçalar satan biriyle ilgiliydi. 1949'da FBI *Satıcının Ölümü*'nün *Amerikan hayatının olumsuz bir tarifi* olduğunu açıkladı. *The Hook*'un Hollywood'daki başarısızlığında da FBI'ın parmağı olduğu düşünüldü. Şu kadarı kesindi: J. Edgar Hoover, Arthur Miller'a kafayı takmıştı ve Miller'ın oyunu *Cadı Kazanı*'ndan (*The Crucible*) sonra ortalık iyice karıştı.

Cadı Kazanı, Miller'ın arkadaşı Elia Kazan'ın başına gelen bir olaydan ilham alınarak yazılmıştı. Kazan 1952'de

HUAC'nin karşısına çıkmış, Hollywood'da kara listeye alınacağından korktuğu için Group Theatre'dan -New York'taki popüler bir tiyatro grubu- sekiz kişinin ismini vermişti. Söylediğine bakılırsa bu insanlar Rus tarihine, özellikle de Bolşevik Devrimi'ne meraklıydı. HUAC, Kazan'ın isim listesindekileri Komünist Parti üyesi olarak algılamıştı. Oysa Kazan'ın amacı bu değildi. HUAC'nin aktivitelerinin etkilerini tartışmaya açmak isteyen Miller, *Cadı Kazanı* adlı alegorik oyununda bu aktiviteleri Salem'deki cadı avlarına benzetti. Oyun Ocak 1953'te Broadway'de perdelerini açtı. İlk gösterimden sonra Miller, HUAC tarafından her zamankinden daha çok komünist sempatizanı damgası yedi. Sahnede hükümeti çökertmeye çalışmakla suçlanıyordu. Üstelik 1940'larda bir komünist yazarlar toplantısına katılmıştı.

Amerikan toplumu o zamanlar komünizm paranoyasıyla yaşıyordu. Medya ve Hoover gibi hükümet çalışanları da bu paniği körüklüyordu. Meşhur birinin bir Rus'u tanıdığını söylemesi ya da Rus kültürüne ait bir şeyi övmesi anti-Amerikan ve komünist sempatizanı damgası yemesine yetiyor, hayatı cehenneme dönüyordu. Fakat Miller bundan daha ileri gitmişti. Bir entelektüel ve liberal düşünen biri olarak bazı parti üyelerini tanıyor ve komünizm hakkında bir şeyler öğrenmeye çalışıyordu. Tabii bu, kara listeye alınmasına yetti de arttı bile. Miller, Kazan'ın ifadesi üzerine bir süreliğine onunla arkadaşlığını bitirdiğinde muhafazakar basın bunu Kazan tarafından adı verilenlerle aynı görüşleri paylaştığı için yaptığını söyledi. Oysa Miller'ın tek derdi, komünist olsalar bile isimlerinin verilmemesi gerektiğine inanmasıydı.

HUAC ve FBI'ın Arthur Miller gibi daha pek çok tanınmış kişiyi araştırdığı düşünülürse o dönemde ülkede başka resmi işler-

le ilgilenilebilmesi hayret vericidir. Hatta bir ara Lucille Ball bile sorgulanmıştır. 1950'lerin başlarında HUAC ve FBI'ın komünist eğilimleri olduğu düşünülenlere *-pinko* adı verilen solcular- karşı başlattığı av, Wisconsin Senatörü Joseph McCarthy'yle doruk noktasına ulaştı. McCarthy, Senato Kurulu Başkanlığını kişisel amaçları için kullanıp halka saldırdı ve insanları komünistlere fazla yumuşak davranmakla suçladı. Fakat yükselişi ne kadar muhteşem olduysa düşüşü de o kadar rezilceydi. McCarthy 1957'de Amerika Birleşik Devletleri Senatosu tarafından sert bir şekilde eleştirilip cezalandırıldı.

Cadı Kazanı sahnelenmeye başladıktan sonra Miller'ın, oyunun Londra'daki açılışına gitmek için yaptığı pasaport başvurusu reddedildi ve sorunlar böyle başladı. Kendini yine bir oyunla, *Köprüden Bakış*'la savundu. Konusu iki kanunsuz göçmeni ihbar eden bir liman işçisiyle ilgiliydi. HUAC'nin cevabı gecikmedi ve Miller yine sorgulanarak taciz edildi. Arthur Miller, Şubat 1956'da karısıyla boşanacağını açıkladığında, Joe DiMaggio'nun *Yaz Bekarı*'ndaki sahneyi izlemesine ve bir nevi Joe'nun Marilyn'i dövmesine sebep olan Walter Winchell yine sahneye çıkarak şöyle yazdı: "Amerika'nın en tanınmış sarışını solcu aydınla aşk yaşıyor."

FBI Neden Marilyn'i Soruşturdu?

Çoğu kişi Marilyn Monroe'nun neden onca yıl FBI soruşturmalarına tabi tutulduğunu anlayamaz. Hele de yarattığı aptal sarışın imajıyla, Amerika'nın güvenliğine ciddi bir teh-

dit oluşturma ihtimali herkese saçma ve gülünç gelir. Öyleyse tüm bunlar nasıl başladı?

Aslına bakılırsa FBI'ın elinde Marilyn'le ilgili tonlarca belge var. 2006 Ekim'inde Bilgi Özgürlüğü Yasası'yla İç Güvenlik olarak işaretlenmiş doksan yedi tanesi daha açıklandı. Bu kitap için araştırma yapılırken tüm bu belgeler de dikkatle incelendi. Buradaki bilgilere göre FBI, Marilyn'le ilgili araştırmalarına 1955'te Arthur Miller'la ilişkisi ciddileştiğinde başlamıştı.

J. Edgar Hoover'ın 1950'lerde aklını kaçırdığı, dosyalarından açıkça belli oluyor. En azından kafayı ünlülerin olası komünizm aktiviteleriyle bozduğu kesin. Tabii Hoover sadece Marilyn'le ilgilenmiyordu. Abbott ve Costello da dahil olmak üzere tüm Hollywood'u takıntı haline getirmişti. Örneğin Bud Abbott'ın geniş bir porno film koleksiyonu -1500 tane- olduğunu biliyordu. 100-422103 no'lu, 1 Haziran 1956 tarihli dosyada şöyle yazar: "Bayan Monroe'nun 1956'nın sonlarına doğru New York'a taşınması bekleniyor. Marilyn Monroe şimdiki planlarına göre *Otobüs Durağı* isimli filmi 25 Mayıs 1956 civarı çekmeye başlayacak. Sonra, 6 Temmuz gibi İngiltere'ye gidip Laurence Olivier'le bir film yapmayı planlıyor." Kuşkusuz Hedda Hopper bile daha iyi bir iş çıkaramazdı!

Sonraları Marilyn, John F. Kennedy'yle ilişkiye girince hem dosya sayısı hem bunların saçmalık derecesi on kat arttı. Sanki Marilyn'in Bay X'le ya da Bay Y'yle yemek yediği ortaya çıkarsa ülke komünistler tarafından ele geçirilecekmiş gibi tüm tarih ve yerler en ince ayrıntılarına kadar arşivlenmişti.

İşte gerçek! Hiçbirinin anlamı yok. O zamanki FBI aktiviteleri gerçek bilgiler elde etmektense dedikodu tüccarlığı yapmaya dayalıydı. Aklını kaçırmış bir muhbirin saçmalıkları bile FBI dosyalarında gerçekmiş gibi yer alabiliyordu. Bazı tarihçi-

lere göre bu dosyaların boş ümitler uyandırmasının bir sebebi de budur. İçerdikleri bilgiler söylenti niteliğindedir. J. Edgar Hoover'ın paranoyaklığının ne kadarını ajanlarına bulaştırdığı bilinmez ama hepsinin trençkotları ve el fenerleriyle film setlerinde Marilyn'i kovaladığı ortada. En iyisi FBI'ın Marilyn Monroe konulu dosyalarına fazla güvenmemektir.

Hükümet ajanlarının takibindeki Marilyn Monroe'yla Arthur Miller çabuk yakınlaştı. Hatta o kadar yakınlaştılar ki Marilyn 18 Şubat'ta imzaladığı vasiyetinde ona yüz bin dolar miras bıraktı. Doğrusu yeni çıkmaya başladığı biri için oldukça yüklü bir miktardı. Dolayısıyla Miller'la daha o zamandan bir gelecek planladığı düşünülebilir.*

Otobüs Durağı

Marilyn Monroe, Şubat 1956'da yeni filmi *Otobüs Durağı*'nın çekimlerine başlamak için Los Angeles'a döndü. Bu film yeni kurduğu Marilyn Monroe Productions'ın 20th Century-Fox'la ilk ortak yapımı olacaktı. Marilyn, MMP Başkan Yardımcısı Milton Greene, karısı Amy ve bebekleri Joshua'yla Los Angeles'ın Westwood bölgesinde bir ev kiraladı. Ertesi ay 12 Mart'ta resmi olarak adını değiştirdi ve Norma Jeane Mortensen ismi tarihe karıştı. "Ben bir oyuncuyum ve adım bana zorluk çıkarıyor," dedi isim değişikliğini sonlandır-

* Aynı vasiyette annesi Gladys Baker Eley'in hayatı boyunca tüm hastane masraflarının (toplamda 25 bin doları aşmamak suretiyle) ödenmesini istediği belirtilmiştir.

mak için düzenlenen duruşmada. "Yıllardır almak istediğim adı, Marilyn Monroe'yu kullanıyorum ve profesyonel hayatımda bu adla tanınıyorum."

Otobüs Durağı'nın çekimi Nisan'da Phoenix'te başladı. Marilyn bunun en önemli rolü olacağını hissediyordu. Dolayısıyla elinden geleni yapıp Fox'takilerin yüzünü kara çıkarmak istemiyordu. Şartlarını kabul ettiklerine pişman olmamalıydılar. *Yaz Bekarı*'yla büyük bir başarı elde eden Fox yeni gişe kraliçesi için William Inge'nin 1955 Tony ödüllü komedisi *Otobüs Durağı*'nı uygun bulmuştu. Yönetmenliğini Harold Clurman'ın yaptığı oyun 2 Mart 1956'da Music Box'ta izleyiciyle buluştu ve salon şarkıcısı Cherie rolünü Kim Stanley canlandırdı. 478 kez sergilendikten sonra, 21 Nisan 1957'de son kez Winter Garden'da oynandı.

Fox film haklarını aldığında Inge'nin oyununun senaryoya uyarlanması için *Yaz Bekarı*'nın yazarı George Axelrod'la anlaşma yapıldı. Broadway yönetmeni Joshua Logan ekibe danışmanlık edecekti. Filmin seti bilinmeyen bir sebeple -belki maddi kaygılarla- Kansas City'den Phoenix ve Idaho, Ketchum-Sun Valley'ye taşındı. Marilyn'e ilk kez beyazperdede rol alan Don Murray eşlik etti ve kaba saba kovboy Bo rolüyle Oscar'a aday gösterildi. Tiyatro kökenli George Axelrod ve Josh Logan'ın yanı sıra yan roller için de Broadway yetenekleri tercih edildi. Arthur O'Connell (Virgil), Betty Field (Grace) ve Eileen Heckart (Vera).

Otobüs Durağı'nın konusu birkaç cümleyle özetlenebilir. Yirmi bir yaşında, maço kılıklı ama saf bir kovboy bir rodeo müsabakası için Montana'dan Arizona'ya gelir ve orada azıcık lekeli de olsa *meleği* Cherie'yi bulur. Kaba ve acemi tavırları yüzünden reddedilen Bo çareyi genç kadını kaçırmakta bulur.

İkisi Bo'nun çiftliğine gitmek için otobüse biner ve otobüs yolda mola verir. Cherie dehşete kapılmıştır ama Bo kendisinin kadınlar konusundaki tecrübesizliğiyle onun erkekler konusundaki tecrübesinin durumlarını eşitlediğini söyleyince yumuşar. Gözyaşları arasında, "Bu şimdiye dek duyduğum en tatlı şey," der ve Bo'nun evlenme teklifini kabul eder.

Bu rol için Marilyn'in görüntüsü değiştirilmesine rağmen güzelliği ve çekiciliğinden hiçbir şey kaybetmemişti. Cherie geceleri çalışıp gündüzleri uyuyan bir bar şarkıcısıydı. Dolayısıyla Marilyn'in özel makyözü Allan Synder beyaz bir pudrayla tozpembesi bir ruj kullanarak solgun bir görünüm yarattı. Biraz rimel ve açık kahverengi göz kalemiyle değişim tamamlandı ve kaba saba kovboyun bronz teniyle keskin bir tezat yaratıldı. Kuaför Helen Turpin, Marilyn'in platin rengi saçlarını koyulaştırarak Cherie'nin bal sarısını elde etti. Marilyn bu filmdeki rolü için stüdyo eğitimli tonlamasından vazgeçip Arkansas aksanını kullanmaya ve bir sahnede kalabalık barın ortasında, onu hiç takmayan bir topluluğa *That Old Black Magic*'i seslendirmek için kötü şarkı söylemeyi öğrenmeye mecbur kaldı.

Marilyn umutsuz, yalnız, sürekli suiistimal edilmiş ve kafası karışık Cherie karakterini son derece iyi analiz etmiş ve diğer karakterlerin sergilediği alaycı tavırlarla onun acısı arasındaki zıtlığı başarıyla yansıtmıştır. Bir eleştirmenin de dediği gibi, "Monroe eksiksiz ve insanı derinden etkileyen bir karakter yarattı." Bir diğeri bunu Marilyn'in çıkış rolü olarak görüyordu. Doğruydu da. Hiçbir filminde bundan daha iyi değildi ve bazı sinema tarihçileri bunu Marilyn'in en başarılı performansı olarak görür. Defalarca seyredilmeye değerdir.

İstenmeyen Natasha

Marilyn, Batı Sahili'ne dönmüştü. Bir yıldır ilk kez California'ya ayak basıyordu ve orada onu görmek için sabırsızlanan biri vardı. Natasha Lytess.

Marilyn, New York'a gittikten birkaç hafta sonra gergin bir telefon görüşmesi yapmışlardı. "Marilyn ona yeni bir başlangıca ihtiyacı olduğunu söyledi," diye hatırlıyor New York'tan bir aktris arkadaşı. "Natasha'nın onu sıkıştırdığını, Lee'nin gevşettiğini düşünüyordu."

Marilyn, Natasha'nın onun için beslediği karşılıksız duyguları sır olarak saklamamıştı ve New York'taki çevresi Natasha'nın genç yıldızın önündeki bir engel olduğuna inanıyordu. "Amacın gerçek bir oyuncu olmaksa sana aşık olduğunu söyleyen biriyle prova yapmak çok zor olmalı," demişti Maureen Stapleton. "Marilyn'in tüm rolleri seksiydi. Ona karşı cinsel istek duyan bir kadınla seksapelini keşfetmek kim bilir ne kadar rahatsız edicidir. Her oyuncu bunun sonucunda ortaya yapay bir performans çıkacağını bilir."

Marilyn'in düşüncesi neydi bilinmez ama zaman içinde Natasha'nın, hayatındaki ve 20th Century-Fox'taki önemi sona erdi. Marilyn'in New York'ta geçirdiği zaman Natasha açısından son derece aşağılayıcıydı. Fox'taki birkaç arkadaşı ondan uzaklaşmış, stüdyonun gönderdiği çekler gecikmeye başlamıştı. Ara sıra süresi geçen ödemelerini almak için stüdyoya gittiğinde kendisiyle ilgili söylentiler duyuyordu ve bu söylentiler sadece Marilyn'le yaşadığı sorunlarla ilgili değildi. Kıkırdamalardan anladığına göre insanlar onun hakkında gerekenden fazlasını biliyordu.

Bir drama öğretmeni olarak daima saygı gören Natasha artık stüdyoda hoş karşılanmadığının farkındaydı. Çok geçmeden durum resmileşti. Bundan böyle 20th Century-Fox'tan maaş almayacaktı. Marilyn ne telefonlarına ne mektuplarına yanıt veriyordu. Onunla görüşmek istiyorsa New York'a gitmesi gerekiyordu. Fakat Natasha, New York'a gidip aniden Marilyn'in karşısına çıkmasının insanların kafasındaki "film yıldızına takıntılı kaçık" imajını pekiştireceğini muhtemelen tahmin etmişti. Dolayısıyla dişini sıktı ve Los Angeles'ta bekleyip sessiz sedasız ders vermeye devam etti. Milyonlarca dolarlık yapımları istediği gibi yönlendiren bir kadın için, yeni Marilyn Monroe olmayı uman genç oyunculardan para kazanmaya çalışmak utanç verici olmalı.

Natasha içine düştüğü bu berbat durumda bile Marilyn'i hala seviyor, eski arkadaşının sağlığı için endişe ediyordu. Aralarındaki dinamik bazılarına tuhaf gelse de Natasha, Marilyn için bir denge unsuruydu. Kendisinin yerini alacak kişinin, ünlü yıldızın karmaşık duygusal buhranlarıyla başa çıkamamasından korkuyordu. Kariyer umutları ve geliri bir yana, Natasha onu çaresiz bir zavallı olarak düşünmeden edemiyor, tek başına tepetaklak olacağına inanıyordu.

Hollywood'a dönen Marilyn çoğu bakımdan değişmiş görünüyordu. New York'a geçmişi ardında bırakma umuduyla gitmişti. Grace Goddard'ın ölümü, Joe DiMaggio'dan boşanması ve bitmez tükenmez mutsuzlukları yeni bir başlangıca şiddetle ihtiyaç duymasına sebep olmuştu. New York'taki zamanını iyi değerlendirdiğini düşünüyordu. Lee Strasberg'le çalışmıştı ve bu çalışma onu tehlikeli bir kendini keşfetme yolculuğuna çıkarsa da doğru bir adım attığına inanıyordu. Artık Milton Greene'le kendi yapım şirketleri vardı. Yeri gelmişken

Marilyn'in bu şirketin yüzde 51 hissesine sahip olduğunu da belirtelim. Yoğun bir terapi süreci yaşamıştı. Strasberg'in karısı Paula en yakın arkadaşlarından biri ve yeni özel oyuncu koçu haline gelmişti. Paula'yla Marilyn *Otobüs Durağı*'nın senaryosunu gece gündüz satır satır çalışacaklardı. Tıpkı *Tehlikeli Bakıcı*'da Natasha'yla yaptığı gibi. Gerçekten de önceki yıl Marilyn için köklü değişikliklerle dolu geçmişti. Eskiler gitmiş, yeniler gelmişti. Ne yazık ki Natasha Lytess artık onun için eskiler kategorisindeydi. "Bana çok yardımı dokundu," dedi Marilyn yeni evinde verdiği bir kokteylde. Natasha'nın onun hayatına kattıkları yanında bu ifade biraz hafif kaçmıştı. "İnsan kendisini daha ileri götürecek yolu seçmeli."

Natasha, Marilyn'in Los Angeles'a döndüğünü öğrenince çaresizce ona ulaşmaya çabaladı. Stüdyoya gitti ve çalışanlardan birine, Marilyn'in yeni numarasını yanlış aldığını söyleyerek onu kandırdı. Dönüş yolunda amacına ulaşmanın memnuniyeti içindeydi. Sonra Westwood'daki yeni evi defalarca aradı. Hatta o kadar abarttı ki sonunda herkesi bezdirdi. Fakat Marilyn kesin bir karar vermişti. Natasha'yı hayatında istemiyordu. Geçen yıl o olmadan gayet iyi idare etmişti. Fox'tan istediklerini elde etmişti. Oysa Natasha onu bir oyuncu olarak asla ciddiye almamıştı.

"Bana kalırsa Marilyn önceki aptalca performanslarından Natasha'yı sorumlu tutuyordu," diyor Marilyn'in arkadaşı Rupert Allan. "Natasha, Marilyn'in güzel bir oyuncak bebek olmasını istiyordu ve bu da Marilyn'in midesini bulandırıyordu."

Fakat bu noktada Natasha'yı da savunmak gerekir. Sonuçta söz konusu performansların bazıları neredeyse kusursuzdur ve onları bu kadar masum ve çocuksu yapan Natasha'nın yönlendirmeleriydi. Sanki Marilyn'in savunmasız ve hassas özünü

alıp onu karikatürize ederek abartmıştı. Biz izleyicilerin onu böylesine çekici bulmamızın sebebi budur. Natasha'yla tanışmadan önceki oyunculuğu, mesela *Koro Kızları*'ndaki rolü yine kışkırtıcı sayılabilir ama ne çocuksu ne naiftir. Hatta *Every Baby Needs a Da Da Daddy*'yi söylerken bile şuh bir olgunluğu vardır. Bunu Natasha'nın ona koçluk ettiği ilk film *Elmas Kaçakçıları*'ndaki performansıyla kıyaslayacak olursak Marilyn'in buradaki karakteri şaşkın ve böndür. Henüz *Erkekler Sarışın Sever* ve *Yaz Bekarı*'ndaki bebeksi oyunculuğundan eser olmasa da *Elmas Kaçakçıları*'nda Natasha'nın onu çocuksu bir tarza büründürmeye başladığı açıktır. Marilyn'in Natasha'yla işi bittikten sonra bile yönetmenler hep *o Marilyn*'i istedi ve Marilyn gönülsüzce bunu yapmaya çalıştı. Ama bir daha o karakterleri Natasha'nın yarattıkları kadar iyi çıkaramadı.

Marilyn bir yıldır kariyerinden uzaktı ve New York'taki arkadaşlarının Natasha konusunda haklı olduğuna inanmaya başlamıştı. Belki de Lytess onu kendi fantezilerine göre yontmuştu ve şimdi bu imajı silip Hollywood'un ona bakış açısını değiştirmesi gerekiyordu. Tabii başarabilirse. Ama mutlaka denemek istiyordu.

Natasha, Marilyn'le iletişim kurma çabalarına devam etti. Sonunda daha fazla kaçamayacağını anlayan Marilyn avukatı Irving Stein'dan onu aramasını istedi. Stein, Natasha'ya Marilyn Monroe'yu bir daha aramamasını ve görmeye çalışmamasını söyledi. Avukatın notlarına göre Natasha aynen şöyle yanıt verdi:

"Marilyn Monroe dünyadaki tek güvencem. Onu ben yarattım. Onun için savaştım. Sette ona yardım ettim. Evini aradığımda benimle konuşmayınca çılgına döndüm. Marilyn'in kaderi ve güvenliği benim ellerimde. Hiçbir maddi güvencem yok ama onun var. Sağlığım yerinde değil. Yanında siz olsanız da, onu görmeliyim."

Cevap olumsuzdu.

"Kendi başına hiçbir şey yapmasına izin vermeyen insanlarla çevriliydi," diyecekti Natasha ve şüphesiz bunu en iyi bilenlerden biri de odur. "Onu kaybetmekten korkuyorlar. Hiçbir yere yalnız gidemiyor. Resmen ona yapıştılar."

Eski öğrencisi Helena Albert'a yazdığı son derece ilginç bir mektupta Natasha bunu şöyle anlatır: "Yıllarca Marilyn'in hayatındaki insanlardan nasıl kolayca vazgeçebildiğine şahit oldum. Hatta bu alışkanlığını destekledim. Artık benim de o insanlardan biri olduğumu farketmenin ne kadar acı verici olduğunu anlatamam. Sanırım bu kaçınılmazdı. Yine de öylesine dayanılmaz bir ıstırap çekiyorum ki bazen bir dakika daha dayanamayacakmışım gibi geliyor."

Natasha son bir yol denedi ve kanserden ölmek üzere olduğunu açıkladı. Avukatı durumu anlattığında Marilyn hiç etkilenmedi. Fakat sonradan Natasha'ya gizlice bin dolarlık bir çek yolladı. En azından Lytess ve Albert arasındaki yazışmalarda böyle söyleniyordu. "Çok cömertçe ama basit ve samimi bir geçmiş olsun telefonunun yerini tutamaz," diye yazmıştı Natasha. Parayı aldığında bunun Marilyn'in veda hediyesi olduğunu anlamıştı muhtemelen. Belki de bunu Marilyn'in onu hala umursadığının bir göstergesi olarak kabul etmiştir. 5 Mart'ta avukatın tehditle karışık uyarısına rağmen Natasha, Beverly Glen'deki eve geldi. Marilyn'i temsil eden MCA Ajansı'nın başkanı Lew Wasserman'ın Milton Greene'le toplantısı vardı. Lew Wasserman, Natasha'nın eve girmesini engelledi. Marilyn'in onunla görüşmek istemediğini söyledi.

"Anlamıyorsunuz, Marilyn'in bana ihtiyacı var," dedi Natasha.

"Marilyn Monroe'nun kimseye ihtiyacı yok," diye lafı yapıştırdı Wasserman ve kapıyı kadının yüzüne kapattı.

Reddedilen Natasha arabasına döndü ve tam kapısını açacakken evin üst kat perdelerinden birinin aralandığını gördü. Marilyn boş gözlerle onu izliyordu. İki kadın bir dakika boyunca bakıştı. Sonra Marilyn perdeyi kapadı.*

* Natasha Lytess, Marilyn Monroe'dan iki yıl sonra 1964'te kanserden öldü.

ALTINCI BÖLÜM

Sesler

Arthur Miller'la İlgili Sıkıntılar

Marilyn Monroe-Arthur Miller ilişkisinin en önemli bileşenlerinden biri Miller'ın, Marilyn'in onu dikkatle dinlemesini ve söylediği her kelimenin üzerinde durmasını sevmesiydi. Bunu en iyi çiftin ortak bir arkadaşları açıklamıştı. "Marilyn dinliyor ve alıyor, Arthur konuşuyor ve gönderiyordu. Durmadan ona ders veriyordu. Marilyn büyülenmişti. Arthur'u bir süngер gibi emip onun kendisine sızmasına izin veriyordu."

Marilyn'e bakılırsa Arthur Miller hata yapamazdı. Zeki ve ilginçti. Sosyal değişime yatırım yapıyordu ve vicdanlıydı. Ayrıca eski kocasının aksine Marilyn'in hırslarını destekliyordu. Fakat tüm bu iyi özelliklerine karşın Marilyn onunla evlenmeye istekli değildi. Arthur'u karısını boşaması konusunda cesaretlendirmek istemiyordu –oysa o çoktan kararını vermişti. Ailesini dağıtmasını doğru bulmuyordu çünkü ona uygun olduğundan emin değildi. Arthur Miller, Marilyn'i ze-

kasıyla büyülemeyi sürdürebilirdi ama belli bir yerden sonra Marilyn'den de bir şeyler bekleyecekti. Marilyn edebiyat, kültür ve dünya hakkında ne düşünüyor, ne hissediyor bilmek isteyecekti. Aslında zeki bir kadındı ama bunun farkında değildi. Öylesine güvensizdi ki kendini asla akıllı ve kültürlü bulmuyordu. Aksine, beraber olduğu erkeklerden daha düşük olduğuna inanıyordu. Arkadaşlarına Arthur Miller'ın entelektüel kapasitesiyle baş edemeyeceğini söylemişti. "Beni tamamen keşfettiğinde ne yapacağım?" diye dert yanıyordu. "Evet, iyi bir oyuncuyum ama *o kadar* iyi miyim bilmiyorum." En büyük korkusu, Miller'ın bir sabah uyandığında onun için değer taşıyan şeyleri bilmeyen bir kadınla birlikte olduğunu farketmesiydi.

Otobüs Durağı'nın çekimleri sırasında pek çok kez Miller'dan destek aldı. Onun yanında olması Marilyn için çok önemliydi. Umutsuz geceyarısı telefonları ilişkilerinin ayrılmaz bir parçası haline gelmişti. Marilyn kaç uyku hapı alırsa alsın bir türlü uyuyamıyordu. O kadar bağımlı hale gelmişti ki artık etki etmiyorlardı. Bazen hapları şampanyayla alıyor, sadece ayılmakla kalmayıp kafayı da buluyordu. Bu tip telefon görüşmelerinde neler dediğine dair bir bilgi yok. Ama *Otobüs Durağı*'nın yapım aşamasında bir keresinde telefonda Miller'a bağırdı. "Ben eğitimli bir oyuncu değilim. Yapmadığım bir şeyi yapıyormuşum gibi davranamam. Tek bildiğim gerçeklik. Gerçek değilse yapamam." Filmdeki rolünden bahsediyordu. Ama aynı zamanda Miller'ın hayatındaki rolüne de gönderme yapıyor gibiydi.

Haftasonları ikisi romantik saatler geçirmek için Hollywood'daki Château Marmont Oteli'nde buluşuyordu. Sonrasında Marilyn hep çok mutsuz oluyordu. "Bugünlerde neyi var

anlamıyorum," diye yazmıştı Berniece başka bir akrabasına. "En küçük şeyi bile büyütüyor. Norma Jeane'ken fazla düşünmeyip hayatını yaşamaya bakardı. Bunca terapi onu cesaretlendireceğine daha çekingen yaptı. Onun için gerçekten endişeleniyorum."

Berniece eğitimli bir kadın olmayabilirdi ama üvey kardeşini iyi tanıyor, büyük bir sorunu olduğunu görebiliyordu. *Bunca terapi,* Marilyn'in gerçek ya da hayal dünyasındaki her bir adımını defalarca düşünmesine sebep olmuştu. Artık hiçbir şeyi şansa bırakmıyordu. Yaşamındaki her şey iç dünyasına yaptığı yolculukla uyumlu olmalıydı. Belki terapi işe yarayabilirdi. Ama aynı dönemde kötü anılarını hatırlamak için de mücadele vermişti. Sonuç olarak ortaya depresif bir Marilyn çıkmıştı. İşin tuhafı, dışarıdan bakıldığında hayatının bu döneminde mutsuz olmak için hiçbir sebebi yok gibi görünüyordu. Zirvedeydi. Başarılıydı. Paralıydı. Gelecek vaat eden bir filmde ilgi çekici bir rolü vardı. Fakat aynı zamanda Doğu Sahili'nde yeni bir terapisti de vardı ve asıl sorun buydu. Durmadan hüzünlü çocukluğunu, Gladys'le sorunlu ilişkisini, Jim Dougherty'yle yaptığı anlaşmalı evliliği, Joe DiMaggio kabusunu ve geçmişindeki diğer sorunları konuşuyor, onları düşünüyordu. İster *Otobüs Durağı*'ndaki rolü için olsun ister kendi gelişimi için, Marilyn daimi olarak karanlıktaydı ve oradan bir türlü çıkamıyordu. Şimdi bir de entelektüel bakımdan ondan daha üstün biriyle ilişkiye girmişti ve bu da ona acı veriyordu. Geçmiş ve gelecek. İkisi de ürkütücüydü. Marilyn artık kendi kendisinin ıstırap kaynağıydı ve bundan kaçışı yoktu.

Marilyn'le Arthur Evleniyor

HUAC'nin Arthur Miller merakı doruk noktasına ulaştı ve 21 Haziran 1956'da bazı komünist cephe örgütleriyle ilişkisi hakkında ifade vermek için Washington'a çağrıldı. Komite, Miller'la SSCB arasında bir bağlantı bulmak için elinden geleni yapmış, hatta dedikodularla dolu dosyalarında ona karşı kullanacakları bir şey bulma umuduyla J. Edgar Hoover'a bile başvurmuştu. Ama çabalar sonuçsuz kalmıştı. Hoover bile onun aleyhinde delil bulamadıysa kesinlikle suçsuz demekti. Yine de sorguya çağrıldı ve Miller kendisiyle ilgili şüpheleri silmek için komitenin karşısına çıktı. Tabii sorgulama sürecinden de bir sonuç elde edilemedi. Miller hiçbir isim vermedi, zaten bir şey bildiği de yoktu. 1940'larda birkaç komünist parti yazarının toplantılarına katıldığını kabul ettiyse de orada gördüğü kişilerin isimlerini vermeyecekti.

İfadesi renksiz geçti -Miller karizmatik biri değildi- ama birkaç ilginç şey söyledi. Bir kere pasaportunun ona iade edilmesini istiyordu. "İngiltere'de bir oyun sahnelemeyi düşünüyorum. Henüz konuşma aşamasındayız ve evleneceğim kadınla oraya gitmem gerekiyor." Bu, evinde televizyon izleyen Marilyn de dahil olmak üzere herkes için büyük bir sürprizdi. (Sonunda Arthur Miller pasaportunu geri aldı.) Sorguya ara verildiğinde Miller'a, Kongre üyesi Francis E. Walter'ın ortaya attığı hakaret suçlamasından hemen vazgeçilebileceği söylendi. Tek yapması gereken karşılığında Marilyn'i Walter'la bir fotoğraf çektirmeye ikna etmekti. Sırf bu bile söz konusu sorgulamanın ciddiyetini yeterince ortaya koyar. Miller elbette

reddetti. (Temmuz'da Kongre, Miller'ı hakaret suçlamasıyla mahkemeye çağırdı.)

Marilyn, Miller'ın HUAC sorgusu kapsamında televizyondan yaptığı evlenme teklifiyle ilgili ne hissedeceğini bilemiyordu. Bir taraftan hislerinin televizyonda açıklayabileceği kadar güçlü olmasına sevinmişti. Yine de Miller'ın bu meseleyi önce kendisiyle konuşması gerektiğini düşünüyordu. Cesareti Marilyn'i rahatsız etmişti. Onun ne düşündüğünü sorma gereği bile duymamıştı. Kendinden nasıl bu kadar emin olurdu? Sonuçta o da Marilyn Monroe'ydu. İstediği her erkeği elde edebilirdi. Miller bu kadar mı ukalaydı? Kendisinin Marilyn için uygun olduğuna karar vermişti ve bu yeterliydi, öyle mi? "Amma küstah," dedi Milton Greene'e. "Yani keşke evlilik planlarını önce bana açsaydı." Ama Marilyn'in kafası ne kadar karışık olursa olsun artık yalnız olmak istemediği kesindi. Sevilmeyi seviyor, Miller için hissettiklerinin gerçek olduğunu umuyordu. Kendini bunu yapmak zorunda hissediyordu ve yapacaktı. 22 Haziran'da bir basın toplantısı düzenledi ve Arthur Miller'la evleneceğini açıkladı. Bu toplantıdan hemen önce Marilyn'le Arthur'un arkasında seyreden araba bir ağaca çarptı ve *Paris Match* dergisinin New York bürosunun şefi Prenses Mara Scherbatoff öldü. Marilyn kazadan çok etkilendi ve basın toplantısını güçlükle tamamladı.

Arthur'la Marilyn o gece çok hızlı ve özel bir törenle -dört dakika sürdü- New York, White Plains'teki Westchester County Adliye Sarayı'nda evlendi. Sonra 1 Temmuz'da ikinci bir seremoni düzenlendi. Bu seferki bir Musevi düğünüydü ve dostlar arasında yapıldı. Marilyn'in bu dinde evlenebilmek için kısa bir Musevilik dersi aldığı pek çoklarınca bilinmez. (Ama sonrasında Musevilik inancıyla bir alakası olmadı.)

İlk seremoniden sonraki iki gün Marilyn doğru karar verip vermediğiyle ilgili bazı çekinceler yaşadı. "Onu sevdiğinden emin değildi," diyor akrabalarından biri. "Ama sevmediğinden de emin değildi. Kararsızlığının kökeninde güvensizlik vardı. Böyle bir entelektüelin onu neden istediğine anlam veremiyordu ve bu onu çılgına çeviriyordu. Sadece yanında genç ve güzel bir kadın istediği için mi kendisiyle evlenmişti? Tıpkı Joe'nun yaptığı gibi. Bu ilişkinin sonu da oraya mı varacaktı?"

Arthur'un temsilcisi Kay Brown'ın evinde yapılacak ikinci seremoni öncesinde Marilyn kötü durumdaydı. Her tebrikte gözlerinden yaşlar süzülüyordu. Kesinlikle mutlu bir gelin değildi. Milton Greene ona istemediği hiçbir şeyi yapmaya mecbur olmadığını söyledi. Konuklara evlerine dönmeleri söylenebilirdi. Kimseyi düşünmek zorunda değildi. "Utanç, başka bir kötü evlilikten iyidir," demiş, Marilyn de kabul etmişti. İkinci seremoni asla gerçekleşmeyecek, ilki geçersiz sayılacaktı. Bir dakika kadar bu düşünceyle kendini daha iyi hissetti. Ama sonra bunu yapamayacağını farketti. Arthur Miller'ı bu şekilde küçük düşüremezdi. Dolayısıyla ikinci seremoni de yapıldı ve Marilyn düğün davetinde etrafa gülücükler saçtı. Evet, kesinlikle iyi bir oyuncuydu.

Uyuyan Prens

1956 yazının çoğu Marilyn'in yeni filmi *Uyuyan Prens*'in *(The Prince and the Showgirl)* çekimleriyle geçecekti. Başrolleri Laurence Olivier'yle paylaşıyordu ve filmin seti Londra'daydı. Marilyn'le yeni kocası Arthur, Englefield Green'deki bü-

yük papaz evi Parkside House'a yerleşti. Filmin provaları 18 Temmuz'da başladı ve 3 Ağustos'a kadar devam etti. Çekimler 7 Ağustos'ta başlayıp Kasım'a dek sürdü.

Laurence Olivier filmin uyarlandığı ve Londra'da sergilenen Terence Rattigan oyunu *The Sleeping Prince*'te başroldeydi. Sir Larry başrolleri, sonsuza dek Margaret Mitchell'ın *Rüzgar Gibi Geçti*'sindeki güzel ve becerikli karakter Scarlett O'Hara olarak hatırlanacak olan karısı Vivien Leigh'le paylaşıyordu.

1911 Londra'sında geçen filmin konusu şöyleydi: Kral V. George'un ertesi günkü taç giyme törenine katılmak için şehre gelen Carpathia Vekil Prensi Grandük Charles (Olivier) boş akşamını değerlendirmek ister. Tek gecelik ilişkileriyle ünlü kadın avcısı Prens, Coconut Girl kabaresinde bir müzikali izlemeye gider ve Elsie Mariner (Monroe) adlı güzel Amerikalı oyuncuya vurulur. Hiç vakit kaybetmeden İngiliz elçisine kızı özel bir akşam yemeği için elçiliğe davet etmesini söyler. Film kılık değiştirip bir Victor Herbert operetine dönüşen bir Fransız farsını andırır. Ama ne ilkindeki gibi seks vardır ne de ikincisindeki gibi müzik. Elsie iki kişilik bir yemeğe değil özel bir davete çağrıldığını sanır. Filmin başında Grandük'ün onu sarhoş edip yatağa atma çabalarını izleriz. Birincisinde başarılı olur ama ikincisini bir türlü başaramaz. Kapalı kapılar ardında oynanan politik oyunları ya da Grandük'ün on yedi yaşındaki oğlu Nicolas ve Grandük arasındaki çekişmeyi anlatacak değiliz. Asıl bilinmesi gereken, tüm bunlara rağmen Elsie'yle Charles'ın sonunda birbirine aşık olduğu. Ama Carpathia, Balkan Savaşı'nda kurtuluş mücadelesi verdiği için gelecek planlarını bir süre ertelemek zorundadırlar.

Filmin yapımcılığını Marilyn'le birlikte Marilyn'in eski dostu Milton Greene üstlendi. Bu *Otobüs Durağı*'ndan son-

ra Marilyn Monroe Productions'ın ikinci projesi olacak ve İngiltere'nin Pinewood stüdyolarında çekilecekti. *Uyuyan Prens* hakkında bir sürü spekülasyon yapıldı. Herkes sete sürekli geç kalan, dalgın, güvensiz ve dağınık Marilyn Monroe ile klasik eğitim almış ve işinde son derece profesyonel olan Olivier'nin nasıl uyum sağlayacağını konuşuyordu. En kötüsünü düşünenler haklıydı. Yönetmen ve başrol oyuncusu olarak asıl yük Olivier'nin omuzlarındaydı. 1983'te yazdığı otobiyografisi *Confessions of an Actor*'da, filme hazırlık sürecinde Marilyn Monroe'ya aşık olacağını düşündüğünü itiraf eder. Fakat çekim esnasında bu fikre nasıl kapılmış olabileceğini sorgulamıştı. Yine de Marilyn'in filmde muhteşem olduğunu kabul ediyordu. Marilyn'in performansı onunkini bile gölgede bırakmıştı ve sonuç tüm çekilenlere değerdi. (Marilyn'le *Bazıları Sıcak Sever-Some Like It Hot*'taki deneyiminden sonra Billy Wilder da aynı yorumu yaptı.) Olivier şöyle diyordu: "Marilyn'in iki farklı yüzü vardı. Onu bir şizofren olarak nitelendirseniz bile fazla ileri gitmiş olmazdınız. Çünkü bir insanın iki yanı birbirinden ancak bu kadar farklı olabilirdi. Yine de tanıdığım herkesten daha tatlı, zeki, eğlenceli ve çekiciydi." Olivier, Marilyn'i performansı bakımından *profesyonel bir amatör* olarak tanımladı.

James Haspiel'in da bu filmle ilgili ilginç bir gözlemi vardır. "Marilyn bu filmde, özel hayatındaki haline her zamankinden daha yakın. Bu onun gerçek sesi. Özel hayatında da böyle konuşuyor. Saçlarının rengi bile aynı. Bence bu filmin en büyüleyici yanı bu."

Parkside House'ın kahyası Dolly Stiles'ın emrinde çalışan hizmetçi Mable Whittington o günleri şöyle hatırlıyor: "Miller'ların gelişi büyük heyecan yarattı. Biri (Milton Greene) Bayan Miller'ın şerefine büyük yatakodasının duvarlarını beyaza boyat-

tı. Güvenlik önlemleri artırıldı. Hepimiz diken üstündeydik. Onlar hakkında ne mi düşündüm? Bayan Miller biraz şımarıktı. Ya da belirli bir tarza alışkındı diyelim. Her şeyin kendi istediği gibi olmasını istiyordu. Yastık kılıflarının fazla kolalandığından şikayet etti. Ama istekleri uçuk şeyler değildi. Bir sürü ilaç alıyordu. Komodinin üzerindeki şişeleri görünce şaşırmıştım. Ne işe yaradıklarını tam olarak bilmiyordum ama çok fazlaydılar. Odasında her zaman boş şampanya şişeleri bulurduk. Ayrıca biraz dağınık olduğunu da eklemeliyim. Kıyafetlerini yere atar ve asla kaldırmazdı. Banyo deseniz ayrı bir faciaydı. Makyaj malzemeleri ve özel eşyaları her yerdeydi. Kendini sihirli bir değnek değmişçesine değiştirebiliyordu. Güzeldi ama günlük hali o kadar ihtişamlı değildi. Fakat gece sık sık yaptıkları gibi bir şova gittiklerinde ya da akşam yemeği için giyindiğinde bambaşka birine dönüşüyordu. Tek sebebi makyaj, güzel elbiseler, eldivenler ve kürkler değildi, tavrıydı. Marilyn Monroe gibi giyindiğinde Marilyn Monroe gibi davranıyordu. Onda yıldız ışığı denen şey vardı. Marilyn Monroe karakteri günlük yaşamındaki halinden tamamen farklıydı.

"Diğer yandan Arthur Miller'ı tahammül edilmez buluyordum. Kendini beğenmişti. Bizimle konuşmak şöyle dursun ona baktığımızda bile sinirlenirdi. *Bana bakmak zorunda mısınız*, derdi. Evin iki çalışanının basına Miller'lar hakkında bilgi sızdırdığı söyleniyordu. Bunu öğrendiğinde deliye döndü. *Derhal kovulmalarını istiyorum*, diye gürledi. Tabii sonunda isteği yerine getirildi ama söylentilerin gerçek olup olmadığını bilmiyorum. Bayan Miller bu konunun üzerinde fazla durmadı. *Bana yeni bir şey söyleyin*, dedi hatta.

"Çift olarak başta mutlu görünüyorlardı ama aylar geçtikçe sorunlar başladı. Bay Miller durmadan karısına karışıyordu. Genelde ertesi güne hazırlanması gerektiğini hatırlatıyordu. Bir sürü

basın toplantısı düzenleniyordu ve hemen hepsinden sonra Bayan Miller'a şu ve ya bu soruyu yanlış cevapladığını söylüyordu. Sürekli bir kusur buluyordu. Başlarda Bayan Miller onun fikirlerini duymak istiyor gibiydi. Ama sonra sıkıldı. Özellikle de kocası oyunculuğunu eleştirmeye başladığında. Rolünü ezberlemekte zorlandığını hatırlıyorum. Bunca film çekmiş bir oyuncunun rolünü unutması tuhafıma giderdi. Basit bir cümleyi bile evde defalarca tutlayarak tekrarlardı. Kocası rolünü bir türlü ezberleyememesine sinir olur, onu sürekli düzeltirdi. Bir gün Bayan Miller kızdı. *Film yapmaya başladığın zaman bunu tartışabiliriz. Ama o zamana dek bırak ben rolümü yapayım, sen de işini*, dedi."

Marilyn'in İngiltere'den Berniece'e gönderdiği bir mektup çiftin arasındaki geçimsizliği ispatlıyor. Mektupta Arthur Miller'ın adı bile geçmiyordu ve Marilyn oradaki günlerinden söz ederken hep tekil ifadeler kullanıyordu. "Harika vakit geçiriyorum," diyordu. "Etrafı görmeye gittim," ya da "Çok yoğunum," gibi.

Marilyn, İngiltere'deyken annesi Gladys'ten mektup almaya devam etti. 25 Temmuz tarihli mektubuna bakılırsa biraz daha iyiydi. "Keşke İngiltere'de yanında olsaydım. Kim bilir birlikte ne kadar iyi vakit geçirirdik! Tanrı seninle olsun ve bizi çok yakında kavuştursun. Sevgiler, annen." Fakat bir hafta sonra, 2 Ağustos'ta hiç iyi değildi. "Buradan ne kadar çabuk çıkarsam o kadar iyi olacak. Burada herkes beni konuşuyor ve sebep sen değilsin, Marilyn. Çok dikkat çekiyorum ve sürekli benimle ilgileniyorlar. Belki serbest kaldığımda sana her şeyi anlatırım ama dinlemek isteyeceğinden emin değilim. Çünkü biricik annenle ilgili hiçbir şeyi merak etmiyorsun. Sevgiler, Gladys Baker Eley." Marilyn'in Gladys'in İngiltere'ye gönderdiği mektupları cevaplayıp cevaplamadığı meçhul. Fakat sanatoryum çalışanlarının ona Gladys'in Adalet Bakanlığı'ndan J.

Edgar Hoover'a da mektup yazmaya başladığından söz ettiği biliniyor. Marilyn bunu son derece rahatsız edici buldu. Hemen Amerika'daki Inez Melson'ı arayıp bu meseleyle ilgilenmesini söyledi. Marilyn, Gladys'in Hoover'a onunla ilgili bilgi vermesini kesinlikle istemiyordu. Aslında Hoover'ın Gladys'in nerede olduğunu bilmesini bile istemiyordu. Melson konuyu araştırıp Marilyn'e rapor verdi. Gladys'e neler döndüğünü sorduğunda, Hoover'a sadece Christian Science kitapları gönderdiğini söylemişti. Tıpkı Amerika Başkanı'na gönderdiği gibi. Marilyn'in bu iki hükümet yetkilisiyle arkadaş olduğunu düşündüğü için onlara ulaşmak için kızının ismini kullanmakta sakınca görmemişti. Gladys kızının neden insanlara ulaşmasını engellemeye çalıştığını anlayamıyordu. Melson'dan Marilyn'e bir mesaj iletmesini istemişti. Marilyn, ülkeyi yöneten insanlarla iletişim kurmasını engellememeliydi. Gladys, Hoover gibi bir adama söylediklerinin, kızının aleyhine kullanılabileceğinin farkında değildi. Marilyn, Melson'a bir mektup yazdı ve sanatoryum yetkilileriyle görüşmesini istedi. Annesinin hükümet yetkililerine yazdığı mektuplara el konacak ve kesinlikle gönderilmeyecekti. Gladys'in dış dünyayla iletişimini kesmek istemiyordu. "Ama artık bir sınır koymamın zamanı geldi," demişti.

Marilyn annesiyle uğraşırken filmin çekim öncesi pazarlıkları sürüyordu. Bir sürprizle karşılamışlardı. Aslında geçmiş düşünüldüğünde sürpriz değildi ya neyse. Marilyn'in yeni oyunculuk gurusu Lee Strasberg, karısı ve Marilyn'in yeni oyuncu koçu Paula'nın Monroe'yla çalışması için büyük para istiyordu. On hafta sürecek iş için haftalık 25 bin dolar artı masraflar ve fazla mesai için bu miktarın iki katı. Çoğu oyuncu bile bu kadar almıyordu. Donald Spoto, Monroe bi-

yografisinde Marilyn'in avukatı Irwing Stein'ın sözlerinden alıntı yaptı. "Bu paranın bir kısmının Marilyn'in cebinden çıkacak olması Lee'nin umrunda değildi. Joe (Carr; Marilyn Monroe'nun şirketinin muhasebecisi) ve Milton maddi durumlarının o kadar iyi olmadığını açıkladı ama Lee ısrarcıydı. Sürekli Marilyn'in duygusal zayıflığının altını çiziyordu. Sonra filmden elde edilecek kardan pay almaya razı olduğunu söyledi! Ayrıca yönetmenin Larry değil George Cukor olmasını istiyordu. Dediğine bakılırsa Paula basit bir oyuncu koçu değildi. Bu yüzden de diğer oyuncu koçlarının aldığı para onu bağlamazdı. Paula kesinlikle *Otobüs Durağı*'ndaki ücretinin aynısına tamah edemezdi."

Marilyn Monroe, Lee'nin talebini duyduğunda paranın bir kısmının kendi maaşından kesilmesine razı oldu. Çünkü Paula'yı sette istiyordu. Sonuçta Paula Strasberg, Marilyn Monroe ve Laurence Olivier dışında filmdeki diğer herkesten fazla para alacaktı! Görünüşe bakılırsa Marilyn yeni bir Natasha Lytess bulmuştu. Özellikle de Arthur Miller'ın Paula konusunda hissettikleri göz önünde bulundurulursa. Tıpkı DiMaggio'nun Natasha için söylediği gibi, Miller da Paula için "Aslında sahtekarın tekiydi," diyecekti. "Marilyn gibileri kandırıp kendini vazgeçilmez gibi gösteriyordu. Şöhretini böyle elde etmişti." Aynı zamanda *zehirli ve tembel* olduğunu da belirtmiştir.*

Arthur Miller'ı kaygılandıran bir başka gerçekse Marilyn'in Lee Strasberg onaylı psikiyatristi Doktor Hohenberg'in *Uyuyan Prens*'in maaş pazarlığına katılması ve Paula'nın, kocasının talep

* Susan Strasberg annesini savunuyor. "Annem çekimler boyunca yirmi dört saat onunla olur, elini tutar, daha az hap almasını sağlamaya çalışırdı. Marilyn Monroe'nun inanılmaz bir kendine güvensizliği vardı. Sürekli olarak pohpohlanması ve ikna edilmesi gerekiyordu. Annem onun için çok uğraştı ve sonunda Marilyn'in meslek ahlakına aykırı davranışları yüzünden o suçlandı."

ettiği miktarı alması için elinden geleni yapmasıydı. Kim bilir doktor bunun karşılığında ne almıştı? Dahası, Lee Strasberg gibi drama öğretmenleri ne zamandan beri öğrencisinin rol aldığı bir filmi kimin yöneteceği konusunda söz sahibiydi? Marilyn kendi yapım şirketini kurduğunda kontrolü ele alacağını sanmıştı belki ama hala baskıcı çalışma arkadaşlarının etkisinde oradan oraya savruluyordu.

Arthur Miller'ın Lanet Olası Günlüğü

Temmuz 1956'da *Uyuyan Prens*'in çekimi başlamadan kısa bir süre önce Marilyn'in Arthur Miller'la kurduğu hayatın düzenini değiştirecek bir şey oldu. Marilyn salondaki masada Miller'ın günlüğünü görüp bir göz attı. Sonra dayanamayıp açık sayfaları okudu ve şok oldu. Arthur onunla evlenmek konusunda acele karar verdiğinden bahsediyordu. Marilyn düşündüğü kişi değildi. O bir kadın değil çocuktu. Umduğu kadar zeki değildi. Hatta ona acıyordu. Dahası, evliliği yüzünden kendi kariyerinin tehlikeye girmesinden endişeleniyordu ve ne yapacağından emin değildi. Laurence Olivier'nin, karısını şımarık bir sürtük olarak gördüğünü duymuştu. Kendisi de aynı fikirdeyken buna ne diyebilirdi ki? Olivier'yi Marilyn işe almıştı. Filmi onun yapım şirketi çekecekti. Ama bunun için minnettar bile değildi. Herhalde daha sabırsız ve anlayışsız olamazdı. Tabii Marilyn'i en çok üzen, Miller'ın da onunla aynı tarafta yer almasıydı. En büyük kabusu gerçek olmuştu. *Keşfedilmişti.* Miller'a gösterdiği kadar zeki ve yetenekli değildi. Kocası artık onunla ilgili gerçeği biliyordu.

"O günlüğü bulması Marilyn için korkunç bir şeydi," diyor Susan Strasberg. "Onu geriye götürdü. Kocasının yazdıklarını okuyunca kendine olan tüm güvenini yitirdi. Asıl soru, günlüğün orada ne aradığıydı. Herkes istediğini düşünmekte özgür tabii. Ama defteri öylece açık bırakmak... Doğrusu bunu duyduğumda şüphelenmeden edemedim."

O zamanlar çoğu kişi, Miller'ın günlüğü kasten açık bıraktığını düşündü. Bir oyun yazarı olarak kelimelerin ne kadar etkili olduğunu biliyordu. Kağıda geçirdiği düşüncelerinin Marilyn'i ne kadar yaralayacağını tahmin edebilirdi. Bazıları Miller'ın bir korkak olduğunu ve karısını boşamaktansa karısının onu terketmesini umduğunu düşündü. İnsan ister istemez Miller'ın karakterini sorgulamaya başlıyor. Sonuçta Marilyn'le iyi bir çift olduğunu düşünüp onunla evlenen kendisiydi. Ama daha birkaç hafta geçmeden Marilyn'in ona uygun olmadığına karar vermişti. Bu da Miller'ın olgun ve doğru kararlar alan biri olmadığını düşündürüyor. Sonuç olarak da insanlara günlüğü kasten ortada bıraktığına hükmetti. Bunun yanıtını ancak kendisi verebilirdi ama bu konuda hiçbir açıklama yapmadı. Marilyn daha sonraları üvey ablası Berniece'e günlüğü gördükten sonra evliliklerinin asla aynı olmadığını söyledi. Miller'ın, kardeşi için *sürtük* kelimesini kullandığını duyan Berniece şok olmuştu. Arthur'un bu kadar zalim olduğuna inanamadığını söyledi. Marilyn de ona o lafı aslında Olivier'nin ettiğini, Miller'ın da hak verdiğini açıkladı. Berniece arada ne fark olduğunu anlayamamıştı. Hoş, aynısı Marilyn için de geçerliydi ya neyse. Marilyn bir gün bunu da atlatacağını umduğunu söyledi ama yapamayacağını kendisi de biliyordu. Arthur'a *Kaprisli Olivier'yle kendin oynamayı bir dene. Bak bakalım eğlenecek misin?* deyip bir kenara çekilmek istiyordu ama cesaret edemiyordu.

Yaptığı keşif ne kadar üzücü olursa olsun Marilyn, Arthur'u terketmedi. Arkadaşı Rupert Allan'ın dediğine göre, her şeye rağmen onunla evli kalmaya karar vermişti. "Sorunların bitmeyeceğinin farkında değildi. Böyle bir şey ilk evliliğinden sonra olsa ondan hemen boşanırdı. Sanırım üçüncü evliliğinde bir şeyleri ispat etmeye çalışıyordu. Ama bu olaydan sonra Miller'a kendini tamamen açmamaya karar verdi. Kocası ancak onun izin verdiği kadarını bilecekti. *Artık onun yanında dikkatli olacağım*, diyordu. Marilyn'in vereceği ceza buydu. Benliğimin sadece belirli bir kısmını ona gösterecekti. Bir daha savunmasız yanına asla şahit olmayacaktı."

Mable Whittington, Marilyn'in günlüğü bulduğu sıralar yaşanan bir olayı hatırlıyor. "Günlüğü bulduğunu biliyordum. Evdeki herkes biliyordu. İçinde ne yazıyordu bilmiyorduk ama Bayan Miller onu görmüş, okumuş ve çok üzülmüştü. Aynı hafta mutfaktan bir ses geldiğini duyup aşağı indim. Bayan Miller önünde çay fincanıyla mutfak masasında oturmuş ağlıyordu. Kapı aralığından onu uzun süre izledim. Bir sürü şey düşündüm. Birincisi, güzelliği beni şaşırtmıştı. Üzerinde yakası ve kol ağızları tüylü, pembe bir sabahlık vardı. Saçları sapsarıydı. *Ne kadar hoş*, diye düşündüm. Mutfağa girip onu rahatsız etmek istemiyordum. Sonra, ne kadar üzgün göründüğünü düşündüm. En çok neyi hatırlıyorum biliyor musunuz? Ondaki derin hüznü. Istırabını. Bir gün New York'tan psikiyatristi geldi. Salona gittiğimde o tuhaf kadın kanepeye oturmuş, bir şeyler okuyordu. Birine onun kim olduğunu sordum. *Bayan Miller'ın terapisti*, dediler. Kesin olan tek şey vardı, o da doktoru gelince daha iyi görünmeye başladığıydı.

"Ayrıca Bayan Miller eve ilk geldiği zamanlarda herkese daha iyi davranıyordu. Ama zaman geçtikçe daha kırılgan ve

huysuz oldu. Kaşları hep çatıktı. Hep düşünceliydi. Hemen her gün sete geç kaldığını hatırlıyorum. Öyle birkaç dakika falan da değil saatlerce! Bay Miller'la bu yüzden sürekli kavga ediyorlardı. Laurence Olivier'yle de geçinemiyordu. Tabii bu benim fikrim ama sanırım Bayan Miller ondan nefret ediyordu. Bay Miller ise onun Olivier'yi anlamadığını ve uyum sağlamak için yeterince çabalamadığını düşünüyordu. Sonuç olarak durmadan atışıyorlardı."

Evleneli üç hafta olmuştu ama Marilyn Monroe bu işin bittiğini biliyordu. Onunla nasıl kalacak, ona nasıl katlanacaktı? Bunu başarmanın tek yolu vardı. Enerjisini filme yönlendirmeli ve ortaya iyi bir oyunculuk koymalıydı. Fakat kalbi o kadar kırılmıştı ki işine yoğunlaşmakta güçlük çekiyordu. "Her an yağmur yağacak gibiydi," diyecekti İngiltere'deki günleri için. "Belki de öyle olan aslında bendim."

Fırtınadan Önceki Sessizlik

Uyuyan Prens'in ardından Amerika'ya dönen Marilyn Monroe ve Arthur Miller, 57. Cadde'deki bir apartmanın on üçüncü katında geniş bir daire kiraladı. Yakın zamanda Connecticut, Roxbury'de satın aldıkları büyük çiftlik evi [redacted]dilattaydı. Bu süre zarfında şehirde yaşayacaklar, sonraki birkaç ay evliliklerini yoluna koymaya çalışacaklardı. 1957'nin ilk yarısında Marilyn boş zamanlarında ev hanımlığına soyunarak kocasına yemekler hazırladı. Sabah kahvaltısı konusunda uzman olmuştu. Market alışverişlerine çıktı ve evinin günlük işlerini halletti. O sıra verdiği bir röportajda, "Bu tip

işler bana hayatta gerçek bir amacım olduğunu hissettiriyor," dedi. "Bunları yapmak beni gocundurmuyor. Hatta son zamanlarda daha basit bir hayatı tercih edeceğimi düşünüyorum." (İnsan eski kocası Joe DiMaggio'nun bu yoruma ne diyeceğini merak ediyor!) Çift sık sık Long Island'da kiraladıkları yazlık eve kaçıyordu. Burada Marilyn ata biniyor, suluboya resim yapıyordu. 1957 güzeldi. Hatta belki de hayatının en huzurlu yılıydı. Fakat kariyerinden asla uzaklaşmıyor, hala Strasberg'lerle çalışıyordu. Artık yeni bir psikiyatristi vardı. Marianne Kris'i ona, çocuk psikanalizinin kurucusu Sigmund Freud'un kızı Anna Freud tavsiye etmişti.

Marilyn, Doktor Kris'i haftanın beş günü görüyordu ve o zamanlar çoğu kişi bunun çok fazla olduğunu düşünüyordu. "Her gün o ofiste oturup çocukluğunun ve evliliğinin yasını tutuyordu," diyor Marilyn'e o sıralar yakın olan biri. "Sonrasında saatlerce üzülüyordu. Tam dengesini bulduğunda da o lanet kanepeye geri dönüyordu. Bazıları kendini daha iyi tanıdığını ve geçmişin etkilerinden kurtulduğunu düşünebilir ama ben aynı fikirde değilim. Bana kalırsa resmen kendini aşağılıyordu. Hayatında huzura yer yoktu. Her gün yeni bir fırtına yaratıyordu ve çoğunun sebebi Marianne Kris'le terapi seanslarıydı. Bu yetmezmiş gibi bir de Strasberg, rollerinde çocukluğundan yararlanmak gerektiği konusunda ısrar ediyordu. Marilyn'in duygusal bakımdan iyi olmamasına şaşmamak gerek. Berniece'in dediği gibi: "Neden bu kadar kurcalıyordu ki? İşleri biraz oluruna bırakamaz mıydı?"

Neden? Çünkü Marilyn Monroe'nun en çok istediği şey çocukluğuyla barışmaktı. Duygusal problemlerinin kökeninin gençliğine dayandığını biliyordu. Çocukluğunda istenmemiş, sevildiğini hissetmemişti. Şimdi o zamanlar yaşadıklarının hayatından neler götürdüğünü keşfetmek, acılarından bir şeyler

öğrenmek istiyordu. Ya da en azından şeytanlarıyla yüzleşmenin bir yolunu bulabileceğini umut ediyordu. Ama Gladys'ten gelen mektupların -haftada en az bir tane- işini kolaylaştırdığı söylenemezdi. Sanki Marilyn'in bir ayağı geçmişe, diğeri belirsiz bugüne kök salmıştı. İşin kötüsü bir türlü ilerleme kaydedemiyor, hiçbir şeye son noktayı koyamıyordu. Aksine her seferinde aynı sorulara maruz kalıyor, aynı cevapları veriyordu. Belki de çevresindekiler haklıydı. Belki de hepsi fazla terapi yüzündendi. Belki daimi olarak geçmişi analiz etmektense bugünü yaşamalıydı.

Yine aynı dönemde Marilyn Monroe Productions'ın iki ortağı, Marilyn ve Milton Greene ilişkilerini bitirdi. Zaten aylardır sorun yaşıyorlardı. Greene kontrolü ele geçirmek istiyor, Marilyn'in işlerine fazla karışıyordu. En azından Marilyn böyle düşünüyordu –pek çok kişinin gözlemlediğine göre. Greene parayı sorun ediyor, asla yeterince kazanamadıklarını düşünüyor, MMP'den ayrılmak istediğini ima ediyordu. Ayrıca *Uyuyan Prens*'in çekimleri sırasında aralarında bir sürü fikir ayrılığı yaşanmıştı. Greene filmin başyapımcısı olarak lanse edilmek isteyince Marilyn sorun çıkarmıştı. Aslında bu tavrından Milton Greene'le köprüleri attığı anlaşılıyordu çünkü aralarındaki anlaşmaya göre Greene'in başyapımcı olarak tanınma hakkı vardı. Sonunda Greene yaşananlardan Marilyn'i değil Arthur Miller'ı sorumlu tuttu. İki adam birbirinden hiç hoşlanmıyordu. Greene, Marilyn'in kocası olduğu için Miller'ı kendine göre daha avantajlı durumda görüyor, karısını doldurduğuna inanıyordu. Dahası Greene, Marilyn'in yanında Miller'ı eleştirmeden duramıyor, bu durum Marilyn'i geriyor, kendini taraf tutmak zorundaymış gibi hissettiriyordu. Marilyn kocasının tarafına geçmeye karar verdiğinde Greene'in aralarını düzeltmek gibi bir şansı kalmadı. Biraz

atışmadan sonra, 11 Nisan'da Marilyn onu şirketinden kovdu. Ardından kaba bir açıklama yaparak Greene'in yapım şirketini iyi yönetemediğini söyledi. Hatta kendisinden gizli anlaşmalar yaptığını bile iddia etti. Greene böyle bir ayrılığa sebep olabilecek ne yaşandığını bilmiyormuş gibi davranınca Marilyn bir açıklama daha yayınladı. Fakat ifade tarzı hiç kendi gibi değildi. Sanki yazıyı Arthur Miller hazırlamıştı. "Şirketin başkanı ve tek gelir kaynağı olarak ben, *Uyuyan Prens*'in başyapımcılığını kendisinin üstlendiği konusunda kesinlikle haberdar edilmedim. Şirketim, çalışanlarına gerçekdışı görevler temin etmek için kurulmadı ve ben bunun bir parçası olmayacağım. Şirketim gelirimin yüzde 49'unun Bay Greene'e takdim edilmesi için de kurulmadı. Asıl amacımız daha iyi filmler yapmak, işimi geliştirmek ve kazancımı güvenceye almaktı." Sıkıntılı bir yasal sürecin ardından Marilyn, Greene'le anlaşmaya vardı. Eski ortağı sadece baştaki yatırımını, yani MMP kurulurken verdiği 100 bin doları geri alacaktı. Bu süreçte Marilyn, Milton'la hiç konuşmadı ve tıpkı Natasha'ya yaptığı gibi onun telefonlarına da çıkmadı. Oysa bu tavır Marilyn'in kişiliğine uymuyordu. Sanki tek derdi, ikisinden de hoşlanmadığını açıkça belli eden Arthur Miller'ı etkilemekti.

Haziran 1957'de *Uyuyan Prens,* Radio City Music Hall'da izleyiciyle buluştu. Marilyn tabii ki galaya eşiyle katıldı. Eleştiriler olumluydu ve herkes Marilyn'in oyunculuk yeteneğini övüyordu. Yani İngiltere'deki sıkıntılı günlerin karşılığını büyük ölçüde almıştı. Bu filmin en ilginç yanı, Marilyn'in prodüksiyonda aktif rol oynaması ve film yapımcılığında geldiği noktadır. Fox'un hazırladığı son versiyonu gördüğünde MCA'den Jack Warner'a ve Laurence Olivier'nin yapım şirketine memnuniyetsizliğini belirtti. Söyledikleri ve bunu ifade ediş tarzı o dönemki kimliğini açıkça ortaya koyuyor. "Kor-

karım bu şekliyle kalırsa herkesin beğendiği versiyon kadar başarılı olamayacak. Özellikle filmin ilk üçte birlik kısmında hareketler yavaşlatılmış ve birbirini izleyen komik sahnelerden bazılarının eksiltilmesi New York'ta gördüğünüz enerji ve canlılığı alıp götürmüş. Bayılma sahnesindeki gibi bazı atlamalar ince ve hoş detayları yok etmiş. Taç giyme töreni fazlasıyla uzun. Hikaye, içinde kayboluyor. Amerikan sinema izleyicisi mozaikli camlardan İngilizler kadar hoşlanmıyor. Dolayısıyla onları sıkabiliriz. Konu romantik olmasına karşın içinde çok az müzik var. Elimizdeki malzeme muhteşem bir film yaratmamıza yeter. Tek yapmamız gereken önceki versiyona sadık kalmak. Umarım filmimizi aslına uygun bırakırsınız." Bu size boş kafalı bir sinema yıldızının eleştirisi gibi göründü mü? Sonuçta filmde değişiklik yapılmadı ve Fox'la MCA'in uygun gördüğü şekilde gösterime girdi. Ama bunun sebebi Marilyn'in üzerine düşeni yapmaması değildi.

Temmuz'da Marilyn hamile olduğunu öğrenecekti. Bu bebeği hayatta her şeyden fazla istiyordu ama artık bebeğin babası hakkındaki hislerinden emin değildi. Ne var ki Arthur'un son altı aydır ona huzur verdiğini de kabul etmek zorundaydı. Saygısını kazandığı şüpheliydi ama kocasının ona değer verdiğini biliyordu. Yine de günlükte okuduklarını unutması kolay değildi. "Benim küçük kızım sürekli ne kadar tatlı olduğunu duyacak," dedi Marilyn hamileliğini öğrendiği zaman. Bebeğin kız olacağından emindi. "Ben küçükken beraber yaşadığım sayısız insan benim için asla *tatlı* kelimesini kullanmadı. Küçük kızımın daima gülümsemesini istiyorum. Bütün küçük kızlara ne kadar tatlı oldukları söylenmeli ve ben kendi kızıma bunu defalarca söyleyeceğim."

Ne yazık ki 1 Ağustos'ta Marilyn'e dış gebelik teşhisi kondu. Beş ya da altı haftalık hamileydi. Bebeğini kaybedince çok üzül-

dü. Hastaneden Berniece'le yaptığı telefon görüşmesinde, "Kalbim kırıldı," dedi. Evet, tekrar deneyecekti ama henüz değil.

Yılın ilk altı ayı huzurluydu ama Marilyn bebeği kaybedince durum değişti. Aileden birilerinin anlattığına göre Gladys'ten gelen bir mektup ölümle sonuçlanabilecek bir dizi tehlikeli olayın başlangıcı oldu. Anlaşılan Gladys'in Marilyn'e gönderdiği not kalpsiz ifadelerle doluydu. Gladys'e bakılırsa kızı henüz anne olmaya hazır değildi. Anneliğin bazı sorumluluklar getirdiğini anlatıyor ve "Sen sorumluluk sahibi biri değilsin, sevgili çocuğum," diyordu. Bir akrabası şöyle anlatıyor: "Bence o mektup Marilyn'i bebeğini kaybetmek kadar üzdü. Eskisinden fazla içmeye başladı. Alkolle haplar birleşince durum ciddileşti. Kafasının içinde sesler duyduğunu söylüyordu. Bu çok korkutucuydu çünkü tıpkı annesiyle anneannesinin sözlerini hatırlatıyordu. *Asla onlar gibi olmam. En azından seslerin gerçek olmadığını biliyorum,* diyordu. Çok tuhaf davranıyordu. Arthur bana bir gece bir restoranda yemek yerken şef garsonun yanına geldiğini anlattı. Telefona bekleniyordu. Arayan Marilyn'miş. Bilincini yitirmek üzereymiş ve eve dönüp onu kurtarmasını istiyormuş. Neyse ki Arthur hemen eve koşmuş. Marilyn aşırı dozda hap almış. Bunu kasten mi yaptı bilmiyorum. Kimse de öğrenemedi. Hatta sonrasında tartışılmadı bile. O yüzden sır olarak kaldı."

Marilyn Depresyonda

Marilyn'in bebeği kaybetmesinden sonraki yıl zor geçti. Ağustos 1957'den Temmuz 1958'e kadar belki de hayatının en

derin depresyonuna girdi. Kendini daha şimdiden berbat bir anne olarak görüyor, düşük yapmasının suçunu kendinde buluyordu. Evliliği tatmin edici değildi. Kariyerine, özellikle de Marilyn Monroe Productions'a karşı ilgisini yitirmişti. Arthur Miller seneyi kısa hikayelerinden uyarladığı *Uygunsuzlar*'ın senaryosunu yazarak -ya da yazmaya çalışarak- geçirdi. Karısı için de çok uygun bir rol olacağını düşünüyordu, tabii zihnini toplayıp senaryoyu bitirebilirse. Fakat o sıralar yazarların arada bir başına gelen yazar tıkanmasından mustaripti ve bu durumu bir türlü aşamıyor, oluşturduğu her taslak sonunda çöp kutusunu boyluyordu. İşinden ve kendinden bunalmasının acısını da Marilyn'den çıkarıyordu. Düzenli olarak bir psikoterapiste gitmesine rağmen Marilyn'e karşı sabırsız ve asabiydi. Karısının da ondan aşağı kalır yanı yoktu. Arthur'un yaptıklarını burnundan getiriyordu.

"Düşükten sonra Marilyn'in asla eskisi gibi olmadığını söylersek abartmış olmayız," diyor Arthur'u uzun yıllardır tanıyan senaryo yazarı Edward Lovitz. "Arthur bana onun psikolojik desteğe ihtiyacı olduğunu söyledi. Durup dururken bağırmaya başlıyordu. Buna kullandığı hapların mı, alkol sorununun mu, yoksa aklını kaçırmasının mı sebep olduğunu bilmiyordu. Bebeği kaybettikten sonra psikiyatristini bırakmıştı. Arthur bebek yapmayı tekrar denemek istiyordu ama bu hiç kolay değildi. Çünkü anlaşamıyorlardı. Bana hemen her gece misafir odasında yattığını söyledi."

Rupert Allan da, "Hayatındaki stresleri düşünecek olursak Arthur'un bu dönemde yazamaması normal," diyor. "Marilyn bundan kendini sorumlu tutuyordu. Bana artık ona ilham vermediğinden endişelendiğini söyledi. *Ona ilham verseydim şimdiye dek senaryoyu çoktan bitirirdi,* dedi. Ama sonra fikrini

değiştirdi. *Aman boşver! Artık umrumda değil. Ondan bıktım,* dedi. Bence asıl bıktığı Arthur'un onu yargılamasıydı. Bunun baskısını hissediyordu."

Evli çiftin arasındaki soğuk savaş sürdükçe Marilyn'in depresyonu derinleşiyordu. Hiçbir şey umduğu gibi gitmiyordu ve hala çaresizce bu evliliğin kurtulabileceğini düşünüyordu. Bir akrabasına, Joe DiMaggio'yla evliliği bittiğinde sevinen ve zafer kazandığını düşünen bazı insanlar olduğunu söyledi. "Benim hakkımda, *Ha-ha! Gördün mü, hiç mutlu değil. O kadar aptal ve yeteneksiz ki kocasını bile elinde tutamıyor,* diyorlar. Ama bu evliliğimi sürdüreceğim. Çünkü insanların acı çektiğimi görerek tatmin olmasını istemiyorum."

Ayrıca hem kendine hem halka iyi bir eş ve anne olabileceğini kanıtlamak istiyordu. Fakat artık ikisi de mümkün görünmüyordu. Kendiyle ilgili hayalkırıklığı, uyumak ve sonra ayılmak için aldığı haplarla birleşince zihni bulanıyor, sorunlarını çözmesi imkansızlaşıyordu. Tüm bunlara bir de alkolü ekleyin! Diğer içkiler midesine dokunduğu için genelde şampanya içiyordu ama bazen bulantı bile onu engellemiyordu. Alkol ve hapların birleşimi öldürücüydü. Hatta öyle bir noktaya gelmişti ki daha çabuk kafa bulmak için bazen titreyen elleriyle kendine bir kadeh şampanya dolduruyor, sonra bir kapsülü açıp içindekileri kadehe boşaltıyordu. Ya da daha hızlı bir etki için kapsülü dilinin altına boşaltıyordu. Hayata karşı ilgisini kaybettiği için kilo almaya başlamıştı. Bu da umrunda değildi. Zayıf kalmak için o kadar uzun zamandır çabalıyordu ki artık şişman olmayı hakettiğini düşünüyordu. Bu dönemde dokuz kilo aldı.

Ne zaman mutlu, ne zaman depresif olacağı hiç belli olmuyordu. Yine de insanlar onun etrafında olmak istiyordu.

Yine bu dönemde gerçekleşen iki ayrı ziyarete dair farklı hikayeler var:

Birincisi Marilyn'in üvey ablası Berniece'le, daha doğrusu kocasıyla ilgili. Marilyn bir gün ablasını aradı. Sesi telaşlı geliyordu. "Dün bütün gün sana ulaşmaya çalıştım," dedi. "Bu sabah da üç kez aradım!" Berniece'i görmesi gerektiğini söyledi. Onunla konuşurken sürekli Paris'le ikisinin evliliğini ne kadar takdir ettiğinden bahsetti. Berniece'in sonradan anlattığına bakılırsa Marilyn'in evliliğinde sorunlar yaşadığı belliydi. Berniece kardeşinin yanına gitmek için plan yaptı ama kocası son anda yalnız seyahat etmesine izin vermedi. Bir süre sonra Paris, Marilyn'in yaşadığı New York'a bir iş gezisi yapacağını açıkladı. Berniece, Marilyn'i ziyaret etme fırsatını kaçırmayıp onunla gitmek istedi ama Paris yine karşı çıktı. Bu bir iş gezisiydi ve eşlerin katılması imkansızdı. Ama New York'tayken Marilyn'i ziyaret etti ve yanında iş arkadaşlarını da götürdü! Marilyn onlara karşı bundan daha nazik olamazdı. Kucağında ona getirilen çiçeklerle karşılarına çıktı. Herkes Marilyn'in ikram ettiği kokteyllerden içti ve hepsine fotoğraflarını imzaladı. "Baldızından Paris'e sevgiler ve öpücükler." Hatta Paris'in arkadaşlarından biri evden çıkarken viski soda bardağını beraberinde götürmek istedi ama bardak ceketine sığmayacak kadar büyük olduğu için yakalandı. Marilyn buna rağmen nezaketini bozmadı.

Birkaç gün sonra Marilyn'in psikiyatristi Doktor Marianne Kris geldi. Doktor Kris'in bir arkadaşının kızı olan Barbara Miller'ın (Arthur'la akrabalığı yok) anlattığı hikaye daha farklıydı. O, annesi, ağabeyi ve Doktor Kris hep birlikte Marilyn'le Arthur'u ziyarete gelmişti. "Hiç hoş değildi," diyor Barbara Miller o gün hakkında. "Ben on iki yaşlarındaydım ama ga-

yet iyi hatırlıyorum. Sıkı bir Marilyn Monroe hayranıydım ve onunla tanışmak için sabırsızlanıyordum. Düşündüğümden kilolu olmasına rağmen çok güzeldi. Salona bizi karşılamaya geldiğinde üzerinde etekleri yerleri süpüren, çiçek desenli, güzel bir kaftan vardı. Saçları uzamıştı, omuz hizasında ve sapsarıydı. Ellerinin ne kadar zarif olduğunu hatırlıyorum. Tırnaklarının uçları sivriydi ve ojeleri kırmızıydı. Evet, Marilyn çok hoştu ama bir tuhaftı. Sanırım o günkü halini tanımlamak için en uygun kelime çakırkeyif olur."

Barbara Miller herkes yerleştikten sonra olanları tüm detaylarıyla anımsıyor.

"Birer Bloody Mary ister misiniz?" diye sordu Marilyn büyüklere. Sonra küçük kıza bakıp "Sana da gazoz ya da meyve suyu ikram edebilirim," diye önerdi. Büyükler alkolsüz bir şeyler tercih edeceklerini söyleyince Marilyn gülümsedi. "Genelde yalnız içmem ama bugün istisna olsun." Sonra hizmetçisini çağırdı. Kimse gelmeyince tekrar seslendi. Sonunda "Arthur, nerede bu lanet hizmetçi?" diye bağırdı. Yine kimse cevap vermedi. Marilyn kafasını iki yana sallayıp gözlerini devirdi. "Sekreterim Mary (Reis) izinli ve kocam bir yerlerde yazı yazmaya çalışıyor," dedi Barbara Miller'ın hatırladığına göre. "Bugünlerde biraz sıkıntılı da."

Doktor Kris, Marilyn'i dikkatle inceledi ve "Yalnız konuşabileceğimiz bir yer var mı, hayatım?" diye sordu.

Marilyn doktora şüpheci bir bakış fırlattı. "Bence yeterince konuştuk, doktor. Sence de öyle değil mi? Ben iyiyim. Gerçekten iyiyim. Tek ihtiyacım olan bir Bloody Mary. Lanet hizmetçi gelirse söyleyeceğim. Boşver gitsin, en iyisi kendim alayım." Ayağa kalktı. "Bu sırada size de içecek bir şeyler getiririm."

Diğer konuklar rahatsız bir sessizlik içinde otururken Doktor Kris, "İyi görünmüyorsun," dedi.

"Lanet olsun!" diye bağırdı Marilyn. Öfkeli gözlerini doktora dikmişti. "Neden beni rahat bırakmıyorsun? Senden bıktım. Aynı şeyleri irdelemekten tiksinti geldi. *Artık istemiyorum.*" Bunun ardından misafirlerini öylece bırakarak odadan çıktı. Acaba dönecek miydi? Yoksa gitmeleri mi gerekiyordu? On dakika sonra herkes evden ayrılmaya hazırlanırken Arthur Miller göründü. "Karım sizden af dilememi rica etti," dedi bıkkın bir tavırla. "Son zamanlarda iyi değil. Umarım özrümüzü kabul edip başka bir gün yine gelirsiniz." Sonra doktora döndü. "Daha sonra beni arar mısınız lütfen? Sizinle konuşmam gerek. Çok acil." Doktor Kris arayacağını söyledi. Herkes vedalaştı ve ziyaret sona erdi. Fakat küçük grup, sokak kapısından çıkacağı sırada Marilyn arka odaların birinden fırladı. Elinde bir tepsi içecek vardı. "Hey," dedi onlara hayretle bakarak. "Gidiyor musunuz? Ama içeceklerinizi getirdim! Hadi oturun da biraz sohbet edelim."

"O an tamamen farklı birine dönüşmüştü," diyor Barbara Miller. "Gülümsüyordu, neşeliydi. Sanki az önce olanları hatırlamıyordu. Teşekkür edip gitmemiz gerektiğini söyledik. Hayalkırıklığına uğramış gibiydi. Hepimize sarıldı. Tam kapıdan çıkacağımız sırada gülümseyip Doktor Kris'e, *O halde yarın ararım. Bay bay*, dedi. Kapı kapandığında büyüklerin endişeli gözlerle birbirine baktığını hatırlıyorum. Takside kimse konuşmadı. Herkes öylece oturup dışarıyı seyretti."

Bazıları Sıcak Sever

Mayıs 1958'de Arthur Miller, Marilyn'i işe dönmesi gerektiğine ikna etti. En azından arkadaşlarına söylediği buydu. Tabii Marilyn'in de aklını başına toplayıp *Birinin bu eve para getirmesi lazım*, diye düşünmüş olması mümkün. Sonuçta menajerlerine talimat verdi ve ona uygun bir proje bulmalarını istedi. Birkaç başarısız denemeden sonra Billy Wilder, Marilyn'e yeni senaryosu *Bazıları Sıcak Sever*'de rol alması için iki sayfalık bir anlaşma sundu.

Bazıları Sıcak Sever'e yeteneğiyle katkıda bulunan tüm aktör ve aktrisler onu bir komedi klasiği haline getirmiştir. Zira tam bir grup çalışması örneğidir ve kesinlikle şimdiye dek yapılmış en iyi filmlerden biridir. Şunu da belirtmeden geçmemek gerekir ki Marilyn Monroe ve Billy Wilder olmasaydı *Bazıları Sıcak Sever* sıradan bir komedi olarak kalırdı. Öykü ilk kez *Fanfaren der Liebe* diye bir Alman filmi için yazılmıştı. İki işsiz müzisyen, tamamı kızlardan oluşan bir orkestraya katılmak için kadın kılığına giriyordu. Wilder bu konuyu iki saatlik son derece eğlenceli bir şamataya çevirmişti. Ana hikayeye ikinci bir olaylar zinciri -Sevgililer Günü Katliamı olarak bilinen ve yedi kişinin ölümüyle sonuçlanan çeteler arası çatışmayı- ekleyerek filmin lokomotifini oluşturmuştu. (Senaryo, Wilder'la ona çok sayıda başka projede yardım eden I. A. L. Diamond'ın ortak çalışmasıdır ve film onlara En İyi Uyarlama Senaryo dalında Oscar adaylığı getirmiştir.)

Şimdi bir senaryoları olduğuna göre sıra oyuncu seçimindeydi. Bir kaynağa göre Wilder'ın aklında Danny Kaye ve Bob Hope

vardı. Sonra Tony Curtis, Wilder'dan aldığı ayaküstü teklifi kabul etti ve anlaşmayı imzaladı. Ardından Frank Sinatra projeyle ilgilendiğini söyleyince Wilder bunu bir süre düşündü. Zira stüdyonun maddi desteği için bir *isme* ihtiyacı vardı. Ama Sinatra filmde rol almaktan vazgeçtiğinde rahatladı çünkü *Bay Ol' Blue Eyes*'ın sıkı set kuralları meşhurdu. Sadece dokuz-beş arası çalışıyor, sahneleri fazla tekrarlatmıyor ve özel ilgi bekliyordu. Wilder bunun bir Billy Wilder filmi olarak kalmasından memnundu. Bu sırada Sugar Kane rolü için Mitzi Gaynor düşünülmeye başlandı. *Güney Pasifik* (*South Pasific*) daha yeni gösterime girmişti ve Gaynor'ın performansı büyük beğeni toplamıştı. Fakat rolü Marilyn istiyordu. Gişe başarısıyla son üç yıldır Quigley'nin Top On Yıldızlar Listesi'ne giriyordu. İki senedir beyazperdeden uzak olmasına karşın Actors Studio'da oyunculuk derslerine katılmıştı ve kötü giden evliliğini yürütmeye çalışıyordu. Üstelik hayranları arasındaki popülaritesini asla yitirmemişti.

Marilyn'in efsanevi gecikmeleri görmezden gelindi ve sarışın yıldız 200 bin dolar artı dört milyon dolarlık kazanç üzerinden yüzde 10 pay sözüyle kontratı imzaladı. Film ilk gösterime girdiğinde 25 milyon dolar -bugünün 215.4 milyon doları- kazanç elde etti ve tüm zamanların en iyi gişe yapan filmleri arasında 150. sıraya yerleşti. Marilyn'in payı 2.3 milyon dolardı.

İlk sahne Culver City'deki MGM stüdyolarında kurulan bir tren setinde çekildi. Sugar Kane'i (Monroe) nihayet filmin başlamasından yirmi dört dakika sonra görürüz. Tamamı kızlardan oluşan Sweet Sues orkestrası trendedir ve Sugar Kane trenin yanında yürür. Çekim hiçbir teknik aksaklıkla karşılaşılmadan tamamlandı. Wilder çekimden önce elinde şemsiyeyle oyuncuların etrafında dolanan bir kadın gördü. Sahne bittiğinde kadına, "Na-

sıldı, Paula?" diye seslendi. Marilyn'in istisnasız her setinde bulunan *yeni Natasha,* Paula Strasberg'i tanımıştı. Sonrasında Wilder setin kontrolünü asla ona bırakmadı.

Wilder'dan onay alan Tony Curtis (Josephine) ve Jack Lemmon (Daphne) Monroe'nun kostümcüsü Orry-Kelly'ye başvurup ondan kostümlerini hazırlamasını istedi. Tabii filmde kadın kılığına giren iki heteroseksüel erkeğin kıyafetlerin üzerlerine oturup oturmadığını umursamaması bazı problemlere yol açtı. Çünkü aktörlerin kadın olması gerekiyordu. Konuşmaları, jestleri ve oturup kalkmaları inandırıcı olmalıydı. Ancak onların sorunları Wilder'ın ve set ekibinin Marilyn'le yaşadıklarının yanında hiç kalırdı. Wilder'a bakılırsa Marilyn'in sıkıntılı evliliği ve güvensizliği yapım maliyetlerini artırdı ve 2.9 milyon dolarlık bütçeye 750 bin dolar daha ekledi. "Bazen Marilyn'in geç kalması ve sahnelerin sürekli tekrarlanmasını istemesi yüzünden bir saatte çekebileceğimizi üç günde bitiremiyorduk. Marilyn kötü oynadığını düşündüğü her sahneden sonra ağladığı için sürekli makyajı tazeleniyordu," diye anlattı o günleri sonradan. "Üstelik rolünü de hatırlayamıyordu. Söyleyeceklerini kartlara yazıp görebileceği yerlere yerleştirmek zorunda kalıyorlardı. Son derece basit bir cümle, mesela *burbon nerede* lafı, en az kırk kez tekrarlanıyordu."

Billy Wilder, "İtiraf etmeliyim ki bazı günler onu öldürmek istiyordum," diye de ekledi. "Ciddi sorunları olduğundan haberim vardı. Ama o zamanlar onun sorunları umrumda değildi. Bir film çekmeye çalışıyordum ve Marilyn'e çalışması karşılığında iyi para verilmişti. Buna rağmen güzel günler de geçirdik. Bazen iyi iş çıkarıyordu ve hepimiz bunun ne kadar değerli olduğunu biliyorduk."

Evet, büyük sorunlar yaratmıştı ama Marilyn beyazperdede inanılmazdı. Filmdeki büyülü performansını izlerken sette yaşattığı kabusu hayal etmek imkansız. Belki en iyisini arkadaşı Jeanne Martin söylemiştir. "O filmin her anı muhteşem ama şu da gerçek ki Marilyn'siz bir hiç olurdu."

Filmin reklam kampanyası sırasında basın Curtis'e Marilyn Monroe'yu öpmenin nasıl bir duygu olduğunu sorup durdu. "Ne demeliydim? Karla kaplı bir dağdan aşağı kaymak ve kayaklarımla havada uçup şeffaf kanatlarla yere inmek gibiydi mi? Yapmayın! Dünyanın en çok arzulanan kadınını öpmek ve sonrasında defalarca nasıl hissettiğimin sorulması sinirime dokunmaya başlamıştı. Hitler karşılaştırmasını şaka olsun diye yaptım ama basın tüm söylediklerimi değil sadece bunu yayınlamayı tercih etti." Sonraki birkaç gün Curtis telefon bombardımanına tutuldu. Herkes sözlerini doğrulamasını bekliyordu. Kırk yıl boyunca bunu söylediğini reddetti ve Monroe tarihçisi James Haspiel'le katıldığı Larry King Show'da bu sözleriyle ilgili soru sorulduğunda sinirlendi. Nihayet *Bazıları Sıcak Sever*'in Marilyn Monroe Koleksiyonu kapsamında piyasaya sürülen iki CD'lik DVD seti için Leonard Maltin'le yaptığı söyleşide gerçeği itiraf etti.*

* Yazar Charles Casillo şöyle anlatır: Tony Curtis, Marilyn hakkındaki nahoş yorumlarını ancak şu son yıl içinde kabul etti. Onu suçlamıyorum. Bugün Marilyn için bir sürü mazeret üretilebilir ama onunla çalışan herkes ne kadar zor biri olduğundan bahsetmiştir. Aktörlerin egosu yüksektir ve Marilyn'in ön plana çıkarılması Tony Curtis'i sinirlendirmişti. Filmden sonra onu aşağıladığı da bir gerçektir ve Monroe öldükten sonra bile nefreti devam etmiştir. Fakat Marilyn efsanesi büyüdükçe ve filmlerine katılığı değer anlaşıldıkça Curtis onun hakkındaki küçültücü yorumlarını reddetti. Marilyn son *Life* röportajında Hitler benzetmesine değiniyordu. "İnsanlar birbirlerine karşı neden biraz daha iyi niyetli olamıyor, anlamıyorum. Böyle söylemek istemiyorum ama korkarım bu piyasada çok fazla kıskançlık var. Herhalde okumuşsunuzdur, bir aktör beni öpmenin Hitler'i öpmekten farksız olduğunu söyledi. Bence bu onun sorunu. Bana karşı böyle hisler besleyen biriyle aşk sahnesi çevirmek zorunda kaldığımda fantezilerim devreye giriyor. Diğer bir deyişle, fantezilerimde onu sahneden çıkarıyorum. Asla orada olmuyor."

Bazıları Sıcak Sever'in girdiği en iyi listelerine her yıl bir yenisi ekleniyor. Amerikan Film Enstitüsü bu filmi Tüm Zamanların En Komik 100 Filmi listesinde birinci sıraya koydu. Enstitü'nün Tüm Zamanların En İyi Filmleri listesindeyse 14. ve 22. sıralarda yer aldı. Filmin son cümlesi, "Kimse mükemmel değildir," Enstitü'nün en unutulmaz film cümleleri listesinde 48. sıraya yerleşti. *Entertainment Weekly* okuyucularının oylarıyla Tüm Zamanların En İyi 9. Filmi ve Tüm Zamanların En İyi Komedi Filmi seçildi.

Filmin çekim aşamasında, 12 Eylül 1958, Cuma gecesi, Marilyn, Arthur'la yaptığı duygusal bir telefon görüşmesinin ardından aşırı dozda uyku ilacı aldı. Paula Strasberg onu kurtarmasaydı ölebilirdi. Her zamanki gibi niyetinin intihar etmek olmadığını söyledi.

"Yaşamak için bir sürü sebebi vardı," diyor Rupert Allan. "Ama o böyle düşünmüyordu. Benim duyduğuma göre bu olay Arthur, Los Angeles'a geldiğinde olmuş ve Marilyn'i hastaneye yetiştiren oymuş. Marilyn'in her doz aşımında olduğu gibi kimse hikayenin aslını bilmiyordu. Ama evet, kesinlikle aşırı dozda uyku ilacı almıştı. Hastaneye kiminle gittiği önemli değildi. Arthur, Marilyn'in yanında olmak için New York'tan geldi. Ama işe yaradığını söyleyemem. Hatta bence işleri daha da kötüleştirdi."

Arthur Miller, Los Angeles'a geldiğinde ortamı koklama şansı buldu ve *Bazıları Sıcak Sever* ekibindeki herkesin karısından yaka silktiğini, onu son derece amatör bulduğunu öğrendi. Sonunda çıkaracağı muhteşem oyunculuk o an için önemli değildi. Miller yine Marilyn'den ve kendinden utandı. Karısına her zamankinden daha fazla kızdı. "Arthur Miller karısına biraz fazla içerliyordu," diyor Billy Wilder. "Ben Marilyn'le

evli değildim. Dolayısıyla ona karşı sabırlı ve sevecen olmam gerekmiyordu. Ama Miller onun kocasıydı ve bence daha anlayışlı davranabilirdi. O zamanlar Marilyn'e benim kadar, hatta benden bile fazla öfkelenen biriyle karşılaştığımı düşünmüştüm."

Rupert Allan şöyle hatırlıyor: "Marilyn bana ve Susan'a (Strasberg) Arthur'un bir gün ona, *Kendinden utanmalısın. Rolünü nasıl ezberlemezsin? Nasıl geç kalırsın? Sen kim olduğunu sanıyorsun,* diye bağırdığını anlattı. Marilyn'i desteklemeyeceği yerde ona düşman kesilmişti. Yaptığı doğru değildi. Aklından neler geçiyordu bilmiyorum. Neyse, Marilyn *Kıçımı öpsün, Rupert,* dedi. *Ne düşündüğü umrumda değil.* Böyle dediğine göre araları iyice gerilmişti."

Marilyn'in Ekim'de ikinci kez hamile kaldığı haberini aldığına bakılırsa ilişkileri biraz düzelmişti. Tabii hamileliğini büyük bir sevinçle karşıladı. Fransa'da bir ödül törenine katılacaktı ama iptal etti. 26 Kasım 1958 tarihli iki sayfalık West-Union telgrafında Paris'teki Académie du Cinéma'ya hitaben şöyle yazdı: "Paris'e gelip beni layık bulduğunuz ödülü almak için sabırsızlanıyordum. Fakat doğa araya girdi ve bir bebek bekliyorum. Önceki hamileliğimde yaşadığım bazı komplikasyonlar sebebiyle doktorum seyahat etmemi yasakladı."

Arthur Miller'ın bu hamilelik konusunda ne hissettiği meçhul ama pek mutlu görünmüyordu. "Bence Marilyn, Arthur'u aklından çıkarmış ve *bu bebeği doğurup hayatıma kocam olmadan da devam edebilirim* noktasına gelmişti," diyor Rupert Allan. "Ama aldığı ilaçlar hamileliği için büyük bir sorundu."

Bu süre içinde Marilyn, Nembutal gibi ilaçların yanı sıra sinirlerini yatıştırıp uyumasına yardımcı olan bir sakinleştiri-

ci kullanıyordu. Jinekologu Leon Krohn aslında tüm ilaçlara karşıydı ama hastasının onlarsız yaşayamayacağını farketmişti. Marilyn'i uyardı ve onu yakından takip edeceğini söyledi. Her gün sete geliyordu. Fakat Marilyn'i kontrol etmek imkansızdı. Konu haplar olduğunda onlara ulaşmanın bir yolunu mutlaka buluyordu.

6 Kasım'da film tamamlandığında, o sıralar Marilyn'le konuşmayan Billy Wilder onun hakkında birkaç nahoş açıklama yaptı. Örneğin New York'lu bir gazetecinin, "Bir daha Marilyn'le film yapar mısınız?" sorusuna yanıtı şöyleydi: "Bu meseleyi psikiyatristim ve doktorumla tartıştım ve böyle bir tecrübeyi tekrarlayamayacak kadar yaşlı olduğumu ve yeterince zengin olmadığımı söylediler." Başka bir gazeteciye de, "Marilyn kesinlikle iyi. Ama buna değer mi bilmiyorum," dedi.

Bu yorumlar Marilyn'in canını acıtmıştı. Onun bakış açısına göre, evet, bazı sorunlar çıkarmıştı ama sonunda ortaya başarılı bir oyunculuk koymuştu. Billy Wilder'ın ona en azından sürtüşmelerini medyaya yansıtmayacak kadar minnet duymasını bekliyordu. Bir akşamüzeri bunu kafasında kurdu ve birkaç kadeh yuvarlayıp New York'tan LA'deki Wilder'ı aradı. Telefonu karısı Audrey yanıtladı ve Marilyn'e kocasının evde olmadığını söyledi. "O halde," dedi Marilyn, "ona bir mesaj iletebilir misin, Audrey?" Audrey kabul edince Marilyn devam etti. "Billy'ye benim aradığımı söyle. Gidip kendini becermeni söyledi de." Hattın diğer ucunda bir sessizlik oldu. "Ah, ve Audrey," dedi Marilyn tatlı bir sesle, "sana da en içten sevgilerimi yolluyorum."

Tanrı'nın Bir İşareti mi?

16 Aralık 1958'de Marilyn düşük yaptı. Kendini her zamankinden de yalnız hissettiğini söyleyecekti. Ayrıca hamileliği sırasında aldığı haplar yüzünden korkunç bir suçluluk duygusuna kapılmıştı. Bebeğin ölümünün kendi suçu olabileceğinden korkuyordu. "Onu ben öldürmüş olabilir miyim?" diye sordu bir arkadaşına. Üvey ablası Berniece bu süreçle ilgili, "Kayıp gittiğini hissediyordum," diyecekti. 24 Aralık'ta Marilyn uzun zamandır görmediği annesinden bir mektup aldı. "Seni gücendirdim mi, sevgili kızım?" diye yazmıştı annesi muhtemelen cevabı bilerek. "Beni ziyaret etmeni istiyorum." Araya iç parçalayıcı bir cümle sıkıştırmayı da ihmal etmemişti. "Tatiller çok hüzünlü geçiyor. Çok hüzünlü." Sonra, "Sana sık sık ulaşmaya çalışıyorum ama bu öyle zor ki," diyordu. "Lütfen beni ara ya da mektubumu cevapla. Tanrı seni korusun." İmza, Bayan Gladys Eley olarak atılmıştı.

Marilyn 1959'da çalışmadı. Düşükten sonra duygusal bakımdan iyileşememişti. Nisan'da Berniece'ten Bayan Marilyn Miller'a hitaben yazılmış bir not aldı. Onu ziyaret etmek istiyordu. "Lütfen bana ne zaman gelebileceğimi bildir ve Arthur'a sevgilerimi ilet," diyordu. Marilyn cevap vermedi. Ziyaret için uygun bir vakit değildi.

Haziran'da bebek sahibi olma ihtimalinin araştırılması için bir dizi operasyon geçirdi. Hayır, asla çocuğu olmayacaktı. Bu ameliyatlardan birini gerçekleştiren Doktor Oscar Steinberg'in kızı Melisa Steinberg o günleri şöyle anlatıyor. "Ne yazık ki ameliyatlar işe yaramamıştı. Babam ona bebeği olmayacağını söylemek zorundaydı ve bundan nefret ediyordu. Anlattığına

göre kötü haberi vermek için odasına gittiğinde Marilyn ona bakmış ve *Zaten biliyordum*, demiş. Babam doğan ilk kızına onun adını vereceğini söylemiş ve öyle de yaptı. Marilyn çok ama çok mutsuzmuş. Babamın onun için ne kadar endişelendiğini biliyorum."

Ama Marilyn umudunu yitirmedi. İlerleyen aylarda Los Angeles'taki Mocambo'ya şarkıcı Diahann Carroll'ı dinlemeye gitti. Carroll o günü iyi hatırlıyordu. "Kızım Suzanne'e hamileydim. Marilyn o kadar hüzünlü ve güzeldi ki. Bir merhaba demek için kulise uğradı. *Karnına dokunabilir miyim*, diye sordu. Elbette deyip elini tuttum ve karnıma götürdüm. *Tam şuraya dokun, hayatım*, dedim, *ve dua et. Umarım bir gün dileğin gerçekleşir*. Gözlerinde yaşlarla bana baktı. *Ah, ben de. Ben de öyle umuyorum*, diye mırıldandı."

Bu dönemde hayatındaki melankoli hiç birmeyecek gibiydi. Kötü günler birbirini kovalıyordu. 1960'ta yeni filmi *Gel Sevişelim* (*Let's Make Love*) adlı müzikal komedi için imza atmasına karşın hiç de neşeli bir ruh hali içinde değildi. Evliliğinin bir yıl daha sürmeyeceği belliydi, bunu biliyordu. Tatil döneminde Berniece'in telefonlarına çıkmadı. Böyle bir şeyi ilk kez yapıyordu. Fırtınalı hayatı boyunca kendini hiç bu kadar berbat hissetmemişti. Yakın arkadaşlarından birine, "Ne kadar denersem deneyeyim, ne kadar zaman ya da çaba harcarsam harcayayım olmuyor," dedi. "Sanırım bu bir işaret. Tanrı çocuk sahibi olmamı istemiyor. Tabii. Neden istesin ki? Kendi hayatımla bile başa çıkamıyorum."

Bir akşam Marilyn hastaneden eve döndüğünde o ve arkadaşı Marilyn'in dolabını açıp akşam yemeği için giyebileceği bir şeyler bulmaya çalıştı. "Gösterişli kıyafetlerden hoşlanmıyorum," dedi Marilyn. "Beni kendimden uzaklaştırıyorlar.

İçeri girdiğimde insanların dikkatini dağıtmak istemiyorum. Onun için sade bir şey bulalım." Bluzlarını karıştırırken bir hamile bluzuna denk gelince kısa bir an duraksadı. Sonra bunu askıdan alıp arkadaşına verdi. "Lütfen şunu ortadan kaldırır mısın?" Ama birkaç dakika sonra bir tane daha buldu. "Ah, olamaz." Gözyaşları içinde dolabındaki tüm hamile kıyafetlerinden kurtulmaya karar verdi. "Tek istediğim akşam için güzel bir elbise seçmekti," demişti ağlayarak. Arkadaşıyla hamile kıyafetlerini bir kutuya koydular. Ertesi gün Marilyn sekreterine onları Berniece'e göndermesini söyledi. "Belki Mona (Berniece'in kızı) benden daha şanslı olur," demişti hüzünle.

YEDİNCİ BÖLÜM

Yavaş Ölüm

Sesler Dile Geliyor

Ocak 1960'ın ikinci haftası Bay ve Bayan Arthur Miller lüks Beverly Hills Oteli'nin 21 numaralı bungalovuna yerleşti. Yan komşuları, Fransız aktör Yves Montand ve aktris karısı Simone Signoret'ti. Montand *Gel Sevişelim*'de, son anda filmde rol almaktan vazgeçen -ki bunun doğru bir karar olduğu anlaşılacaktı- Gregory Peck'in yerine Marilyn'e eşlik edecekti. Yeni bir yıl başlıyordu ve Marilyn hem filmin çekim sürecini eğlenceli hale getirmeye hem evliliğini kurtarmaya kararlıydı. O dönem basın danışmanlığını yapan -Arthur Jacobs Ajansı aracılığıyla- John Springer'ın asistanı Diane Stevens, "*Hayır, bir film çevirecek halde değil*, diye düşündüğümü hatırlıyorum," diyor. "John, Elizabeth Taylor'la da çalışıyordu. Dolayısıyla onu sık sık görüyordum. Marilyn, Elizabeth'in aksine kişisel trajedilerinden sonra kendini toparlayamıyordu. Kendi karmaşasında kaybolmuş gibiydi. Sanki hayatla başa çıkabilmesi için gereken enerjiyi tüketmişti. Bir film setinde değil hastanede olması gerekiyordu."

Aslına bakılırsa Marilyn bu filmin mükemmel olacağını düşünüyordu. Yönetmen koltuğuna efsanevi kadın filmleri yönetmeni George Cukor'ın geçeceği, senaryosunu Oscar'lı yazar Norman Krasna'nın kaleme aldığı, şarkılarını üç Oscar'lı Jimmy Van Heusen ve Sammy Cahn'ın besteleyeceği ve baş erkek karakteri Gregory Peck'in canlandıracağı bir film kötü olabilir miydi? Ama Peck projeden çabuk sıyrıldı. Senaryoyu berbat bulmuştu. Rolü geri çeviren diğer ünlü aktörler Cary Grant, Charlton Heston, Rock Hudson, Yul Brynner ve James Stewart'tı. Fakat Fransız aktör ve şarkıcı Yves Montand'ın hiçbir tereddüdü yoktu. Arthur Miller'ın oyunu *Cadı Kazanı*'nın Fransız film versiyonunda büyük bir başarı elde etmişti. 1960'da En İyi Kadın Oyuncu Oscar'ını alan Simone Signoret'le evli olan aktör, *Gel Sevişelim*'de Marilyn'e eşlik etmeyi kabul ederek kontratı imzaladı.

Provalar başladığında Marilyn'in Arthur'la evliliğini derinden etkileyecek tuhaf bir şey oldu. Yazarlar Sendikası grev kararı aldı ve filmin çekimine bir türlü başlanamadı. Senaryo zaten karmakarışıktı ve Marilyn bu rolü istediğinden bile emin değildi. Hatta sendikaya bağlı hiçbir yazar çalışamayacağı için filmin iptal edilmesini bile umdu. Fakat yapımcı Jerry Wald, Arthur Miller'dan yardım istedi ve senaryoyu düzeltmesini rica etti. Miller da kabul etti. Sendikanın kararını hiçe saymıştı. Üstelik pek çoklarına göre Pulitzer ödüllü bir yazarın böylesine önemsiz bir işe soyunması doğru değildi. Marilyn şaşırmıştı. "Arthur'u daima ezilenlerin haklarını savunan biri olarak düşünmüştü," diyor, o sıralar Los Angeles'ta Miller'ları ziyaret eden Rupert Allan. "Greve burun kıvırması Marilyn'i önce şaşırttı, sonra ona duyduğu saygıyı yitirmesine sebep oldu. Kocasını prensip sahibi biri olarak görüyordu. Onun

gözünde Abraham Lincoln gibiydi. Ama birden değişmişti. Üstelik sette herkes ondan nefret ediyordu. Zekası ve bilgisini insanları ezmek için kullanıyordu. Sonunda kimse yanına yaklaşmaz oldu. Marilyn ondan utanıyordu. Rolleri değişmişlerdi."

Aslına bakılırsa Marilyn'in Arthur konusundaki mutsuzluğunun bilinenden farklı sebepleri vardı. Miller sadece ideallerine ihanet etmekle kalmamıştı. Marilyn kocasının bu işi sırf ona haddini bildirmek için kabul ettiğini düşünüyordu. Sonuçta Marilyn'in filme evet demesinin en büyük nedeni evde kimsenin para kazanmamasıydı. Arthur Miller belki de bu durumdan utanmıştı. Sonra birden önüne hem para kazanma hem de karısının kamera önünde söyleyeceği sözleri belirleme fırsatı konmuştu. Sanki Marilyn'den öç alıyordu. Miller'ı iyi tanıyan insanlara bakılırsa zaten niyeti buydu. Ya da içlerinden birinin ifade ettiği gibi, "Ona kendince *canın cehenneme* diyordu." Marilyn'in kocasına kızmasına şaşmamak gerek.

Gel Sevişelim'in çekimleri sırasında her zamanki sorunlar baş gösterdi tabii. Marilyn sete geç kalıyor, hap kullanıyordu. Bazen aldığı ilaçlar işe yarıyor ve dengeli davranıyordu. Ama diğer zamanlarda sersem gibiydi ve tuhaf tavırlar sergiliyordu. Filmde rol alan Tony Randall, "Hepimiz sabah makyajımız yapılmış şekilde beklerdik ve Marilyn sete öğleden sonra gelirdi," diye anlattı sonradan. "Bir süre sonra çok yorucu olmaya başladı. Bazen hiçbir şey yapamayacağını düşünüyorduk ama bir şekilde üstesinden geliyordu." Şunu da belirtmeden geçmeyelim ki Marilyn sette yarattığı sıkıntının farkındaydı. Film bittikten sonra koreograf Jack Cole'a 1500 dolarlık bir çek yolladı. Çekin ilişiğindeki notta *Biliyorum,*

korkunçtum, diyordu ve bu parayla tatile çıkıp hiçbir şey olmamış gibi davranmasını söylüyordu. Birkaç gün sonra, ona 500 dolarlık bir çek daha yolladı ve tatilini üç gün uzatmasını tavsiye etti.

Marilyn'le Yves Montand başlarda sıkı dost oldu. Montand anadili İngilizce olmadığı için *Gel Sevişelim*'deki rolü konusunda endişeliydi –sonra tüm diyalogları büyük bir dikkatle tekrar kaydedildi. Güvensizliği sayesinde Marilyn'i anlıyor, onunla paylaşacak bir şeyler bulabiliyordu. Marilyn de oyunculuğuna güvenmiyordu ve kendisiyle ilgili şüpheleri olan bir rol arkadaşı ona cazip gelmişti. Montand'ı seviyor, onun da kendisine karşı aynı şeyleri hissetmesini istiyordu. Fakat Marilyn, Marilyn'di ve sete geç kalması Montand için sorun yaratmaya başlamıştı. İşe gitmediği bir gün Montand bungalovun kapısına ters bir not bıraktı.

Ertesi gün çekmemeye karar verdiğin bir sahne için beni saatlerce bekletme. Ben düşmanın değil arkadaşınım. Ayrıca kaprisli küçük kızlardan oldum olası hiç haz etmem.

Marilyn bu notu okuduğunda dehşete kapıldı. Hatta kendini o kadar kötü hissetti ki bungalovundan çıkması için Bay ve Bayan Montand'ın onu ziyaret edip rahatlatması gerekti. Çekimler devam ediyordu. Sonra... Nisan 1960'ın ortasında bir şey oldu. Marilyn bir provaya gitmeyince Montand onu merak etti. Arthur Miller, John Huston'la Nevada'da *Uygunsuzlar*'ın çekimleri için uygun bir bölge belirlemeye çalışıyordu. Montand'ın karısı Simone bir film için Avrupa'daydı. Paula Strasberg, Yves Montand'a Marilyn'in bungalovuna gidip ona bir bakmasını önerdi. Montand denileni yaptı ve Marilyn'i ziyaret edip hatırını sordu. Konu konuyu açtı ve Montand anılarında yazdığına göre dayanamayıp Marilyn'i öptü. Sonra... seviştiler.

İlişkileri iki ay -Nisan'dan Haziran'a dek- sürdü. Bittiğinde, Montand'lar evliliklerini kurtarmaya çalıştı. Ama bu çok zordu çünkü Marilyn Monroe'nun yattığı herkes gazete manşetlerine düşüyordu. Montand'lar hem paramparça olan ilişkilerini düzeltmek için çırpınıyor hem basınla uğraşıyordu. Çift bu dönemde Amerikan halkını şaşırtan açıklamalarda bulundu. Yves Montand'ın Marilyn Monroe gibi biriyle kaçamak yaşamasının gayet normal olduğunu söylediler. Evliliğin sistemi buydu. Marilyn bu işi fazla ciddiye alarak hata etmişti.

Yves şöyle dedi: "Marilyn saf ve basit bir kız. Belki onu tanıdığım diğer kadınlar kadar sofistike sanmam benim hatamdı. Marilyn sofistike biri olsaydı bunların hiçbiri yaşanmazdı. Dünyaca ünlü ama hala bir çocuk. Liseli kızlardan farksız. Bana aşık olduysa üzgünüm ama hiçbir şey evliliğimi yıkamaz."

Gelelim Signoret'in açıklamalarına: "Marilyn, Yves'in cazibesine kapılmış. Kim kapılmaz ki? Ama aramızda normal kabul edilebilecek bir şey, başından beri basın tarafından çarpıtıldı. Bir kadın kocasından başka bir erkeğe fiziksel çekim duyduğunda kendini temize çıkarmak için o kişiye aşık olduğunu sanıyor. Bunun sıradan bir şey olduğunu kabullenemiyor. Fakat erkekler kaçamaklarını ebedi aşkla karıştırıp evliliklerinde sorun çıkarmıyor."

Gazeteci Alan Levy, Marilyn'e Bayan Montand'ın yorumunu okuduğunda, "Bence tüm bunlar onun sorununun bir parçası, benim değil," diye mırıldandı Marilyn.

"Yaşananlar çok acı vericiydi," diyor Rupert Allan. "Yves Montand'ın bu kadar alçakça davranabildiğine inanamıyordum. Marilyn utanç ve suçluluktan enkaza dönmüştü. *Bunu*

yapmamalıydım çünkü evliydi, dediğini hatırlıyorum. Oysa kendisi de evliydi ama Montand'ın evliliğini daha çok düşünüyordu. Montand çekime gelmediği gün sert bir not yazdı diye bungalovundan çıkmadığı düşünülürse böyle bir suçlamaya nasıl bir tepki verdiğini hayal edebilirsiniz. İşin içine basın girdi mi yaşananlar kolay unutulmaz. Montand'lar *Tabii ki onunla yattı. Sonuçta o, Marilyn Monroe. O aptal kız bunun bir anlamı olduğunu sandı. Ne salakça. Şimdi bizi rahat bırakın da hayatımıza devam edelim,* der gibiydi. Olayı bu kadar basite indirgiyorlardı."

Rupert Allan, Marilyn'in suçluluk duyduğunu söylerken haklıydı. Genelde evlilik konusundaki hisleri çelişkiliydi. Bir yandan evlilik kurumunu saygın buluyor ve ablası Berniece'e yıllardır aynı adamla evli olduğu için ne kadar şanslı olduğunu söylüyordu. Hatta Berniece'e Montand'lardan bahsetmiş, sadakatlerini övmüştü. Diğer yandan, evli erkeklerle ilişki yaşamak konusunda rahattı. Daha basitçe anlatmak gerekirse, eğer evli bir erkek onunla yatıyorsa mutlu bir evliliğinin olmadığını düşünüyordu. Dolayısıyla onunla birlikte olmakta sakınca görmüyordu.

Marilyn *Gel Sevişelim*'de Amanda Dell diye bir müzikal komedi aktrisini canlandırır. Dell, New York'ta yaşayan Fransız asıllı milyoner sanayici Jean-Marc Clement de (Montand) dahil olmak üzere ünlülerle dalga geçen bir revüde sahneye çıkmaktadır. Yarım düzine erkek şarkıcı ve dansçıyla Porter'ın *My Heart Belongs to Daddy*'sini söylerken -sahnenin koreografisi Jack Cole'a aittir- Clement onu görür. Amanda'nın güzelliği başını döndürür ve revüde dalga geçilen süper zengin işadamı kimliğini gizleyerek onun kalbini kazanmak için bir plan yapar. Filmin devamında Jean-Marc kendini bir aktör olarak

tanıtır ve ikili birlikte şarkı provaları yapıp aşk sahneleri oynar. Tabii sonunda beklenen olur ve çekici Fransız, sarışın komedi yıldızının kalbini çalar.

Marilyn'in filmdeki performansına bakılırsa ufkunu genişletmeyi hedeflediği açıkça belli oluyor ama bu onun için hiç kolay değildi. Soyunma odasındayken bir deftere şu satırları yazdı:

Korktuğum şey ne? Niçin bu kadar korkuyorum? İyi rol yapamadığımı mı düşünüyorum acaba? Hayır, iyi rol yapabildiğimi biliyorum. Yine de korkuyorum. Korkuyorum ama korkmamalıyım.

Aslında bu senaryodan korkması için hiçbir sebep yoktu. Hatta filmin hakettiğinden çok daha iyiydi ve belki de sorun buydu. Senaryonun zayıflığı onu sarışın seks bombası kimliğine dönüş yapmaya zorlamıştı. Diğer bir deyişle, Arthur Miller bu kez ona kötülük etmişti. Yine de olumlu tepkiler aldı. Hatta *Daily Variety*'deki eleştiri şaşılacak kadar övgü doluydu: "Film başladıktan on iki dakika sonra perde birden kararıyor... Ve tek bir spot ışığı siyah çoraplı, gri yün kazaklı Marilyn Monroe'yu aydınlatıyor. Müzikal bir tonda adının Lolita olduğunu söylüyor. *Oğlanlarla oynamam yasak (duraksama) çünkü kalbim babama ait,* diye devam ediyor –şarkının sözleri Cole Porter'a ait. Bu sahne koreografisini Jack Cole'un üstlendiği bir dizi hoş sahneye öncülük etmekle kalmayıp aynı zamanda beyazperdede yapılan en muhteşem girişlerden biri olarak hatırlanacak. Filmin konusu alışılagelmiş. Tipik Külkedisi teması yeni bir şeymiş gibi sunuluyor."

Gel Sevişelim 8 Eylül 1960'da gösterime girdi ve gişede üç milyon dolarlık hasılat yaptı. En İyi Müzik dalında Oscar'a aday gösterildi.

1960 yazında Arthur *Uygunsuzlar*'ın çekim öncesi hazırlıklarıyla meşgulken Marilyn de Los Angeles'ta kaldı. Yves ve Simone, Avrupa'ya geri dönmüştü. Aklı her zamankinden fazla karışan Marilyn belki de yapmaması gerekeni yaptı ve terapiye devam etti. New York'taki psikiyatristi Marianne Kris ona Los Angeles'tan Ralph Greenson diye bir doktor arkadaşını görmesini önerdi ve Marilyn denileni yaptı.

Marilyn ve Pat

1960 ilkbaharında Marilyn, Los Angeles'tayken, iyi ve güvenilir bir arkadaş olmakla kalmayıp bilmeden de olsa Marilyn'in hayatının akışını değiştirecek bir kadınla tanıştı. Pat Kennedy Lawford'la. Pat daima Marilyn'in Kennedy ailesiyle ilişkilerindeki kayıp halka olarak kalmıştır. Pek çok biyografide ondan Marilyn'in 1960'lardaki *en yakın arkadaşı* olarak söz edilse de bu belki biraz abartılı bir ifadedir. Aslında iki kadının müttefikliği bazı bakımlardan olanak dışıydı.

Marilyn sonunda deliren bir kadının istenmeyen aşk çocuğuydu. Çocukluğu evlatlık verildiği evlerde geçmiş, bir yere ait olmanın ve sevilmenin anlamını bilmemişti. Şöhretine rağmen asla çok parası olmadı, hep kazandığından fazla harcadı. Gizli gizli gerçek bir ailenin özlemini çekiyordu. Patricia Kennedy Lawford'sa (Pat) onun tam zıttıydı. Joe ve Rose Kennedy'nin dokuz çocuğundan altıncısıydı. Birbirine sıkı bağlarla bağlı ve nüfuzlu Kennedy ailesinin

bir üyesiydi. Ayrıcalıklı bir sosyal çevresi vardı, daima lüks bir hayat sürmüştü. En iyi özel okullardan ve sadece kız öğrencilerin kabul edildiği Pennsylvania'daki özel edebiyat ve beşeri bilimler okulu Rosemont College'dan mezundu. Dünyayı dolaşmıştı ve zengin ailesinin korumacı elini hep üzerinde hissetmişti.

Marilyn'le arkadaş olduklarında otuz altı yaşındaydı. Sosyal ve arkadaş canlısı bir kadındı. Güzel sayılmazdı ama dikkat çekici bir tipti. Sebatkar görünümlü uzun bir yüze, masmavi gözlere, düz hatlı bir burna ve tabii klasik otuz iki diş Kennedy gülümsemesine sahipti. Yine akrabaları gibi atletik, uzun boylu ve inceydi. Erkek kardeşleriyle kıran kırana futbol oynardı. Daima ailesinden bağımsız varolabilme savaşı vermişti. Çocuk sahibi olmadan önce televizyon yapımcılığıyla uğraşmıştı. Gösteri dünyasını seviyordu ve devam etmeyi isterdi ama bir Kennedy kadınının birinci sorumluluğu kariyer değil çocuktu. Yine de Pat bağımsız bir kadındı. Aile arasında *Hollywood Kennedy* olarak çağrılıyordu. Kennedy kızkardeşlerden politikayla en ilgisiz olanıydı. Dean'in dul karısı Jeanne Martin onu şöyle tanımlıyor: "Pat eğlenmeyi ve gösteri dünyasını severdi. Kocası aracılığıyla ünlülerle tanışıyordu. Judy Garland, Jackie Cooper, Lauren Bacall, Humphrey Bogart, Martha Raye, Jimmy Durante ve daha pek çoklarını tanıyordu. Pat'e güvenebilirdiniz. Kesinlikle harika biriydi. İyi bir arkadaştı. Marilyn'e karşı da öyleydi." (Pat, Jeanne ve Dean'in kızı Gina Caroline'ın da vaftiz annesiydi.)

Peter Lawford, Pat'le Marilyn'i ilk tanıştırdığında Marilyn'in aklına iki kelime geldi: Grace Goddard. "Grace teyzeme inanılmayacak kadar benziyor," demişti Marilyn. "Karakterleri bile aynı. Güldüğünde Grace'in gülüşünü görür gibi oluyo-

rum." Belki de Marilyn'in kendini ona yakın hissetmesinin sebebi buydu. Gerçekten de Pat'te Grace'in enerjisi vardı. Her zaman meşgul ve hareket halindeydi. Her zaman gidecek bir yeri vardı ve oraya gideceği için heyecanlıydı. Esprili bir kadındı ve iğneleyici bir mizah anlayışına sahipti. Kafanızda hala bir resim canlanmadıysa *Erkekler Sarışın Sever*'deki Jane Russell'ı düşünün. İşte Pat Kennedy oydu.

İngiliz aktör Peter Lawford'la 1949'da Londra'da tanışmış, 1954'te evlenmişlerdi. Pat otuz yaşındaydı ve kendine ait 10 milyon dolarlık bir serveti vardı. Peter otuz bir yaşındaydı ve ancak 100 bin dolar ederdi. Dolayısıyla Kennedy'lerin bazı sadık takipçileri onu para avcılığıyla suçladı. Kennedy ailesinin reisi Joe, kızının erkek arkadaşını kesinlikle onaylamadı. "Damadımın oyuncu olmasından daha kötü bir şey varsa o da İngiliz bir oyuncu olmasıdır," dedi. Peter'ın Protestan olması da işleri kolaylaştırmadı. Pat'in daha sonraları oğlu Christopher'a anlattığına göre Joe onu bir dünya seyahatine göndermişti. Böylece Peter'ı unutacağını umuyordu. "İşe yaramadı," demişti Pat, oğluna. "Japonya'ya kadar gittim ve geri döndüm." Hatta Joe Kennedy işi öyle bir noktaya vardırdı ki J. Edgar Hoover'ı arayıp Peter'ın geçmişini araştırmasını istedi. Müstakbel kayınpederinizin hakkınızda bilgi toplamak için J. Edgar Hoover'a danıştığını bir düşünün! "Homoseksüel ve komünist olmadığımı öğrendi. En azından o bakımlardan aileye uygundum," diyecekti Peter daha sonraları. "Yine de Joe Kennedy beni sevmiyordu. Babası bu kadar karşıyken Pat'in benimle evlenmesi büyük cesaretti. Bence çok kahramancaydı."

Pat, Peter'ı sevmesine rağmen evlilikleri daha baştan sorunluydu. Peter'ın kişisel problemleri vardı. İçiyordu. Sonraları Frank Sinatra'nın meşhur arkadaş grubu *Rat Pack*'e uyum

sağlamaya çalışması sıkıntı yarattı. Ayrıca Kennedy'lerle anlaşamıyor, kendini o ailenin bir parçası olarak göremiyordu. Pat'in kardeşleri Eunice ve Jean'in kocaları Kennedy imparatorluğunda çalışıyordu ama Peter bu tip işlerle asla ilgilenmedi. Belki tuhaf gelebilir ama futbol oynayamaması da aileyle uyumsuzluğunda büyük bir etkendi. Sonuçta Kennedy'lerin en sevdiği aktiviteye katılamıyordu. "Hayatımda hiç futbol oynamadım," dedi 1981'de, "ve bu Kennedy'lerin hiç hoşuna gitmedi. Daha baştan dışlandım."

Düğünlerinden hemen sonra Peter başka kadınlarla görüşmeye başladı. Pat'in hamileliklerinde bile bu durum değişmedi. Pat zampara koca fikrine alışkındı. Babası ve ağabeyleri ona sadakatsiz eş kavramını uzun yıllar önce empoze etmişti. Annesi Rose yıllardır daldan dala atlayan bir kocaya katlanıyordu. Pat de katlandı. Fakat annesi gibi sesini çıkarmamak yerine öfkelendi ve savaşmaya çalıştı. Bir şeyden haberi yokmuş numarasına yatmak ona göre değildi. Tıpkı yengesi Jackie gibi, yapılacak en doğru şeyin kocasının onu aptal yerine koymasını engellemek ve kendine iyi bir hayat kurmak olduğuna karar verdi. Hatta bunu bir adım ileri götürdü ve Peter'a yatakodalarını ayırmaları konusunda ısrar etti. Başkasıyla seks yapan birinin yanında uyumayacaktı. Marilyn'le Pat'in arkadaşları arasında anlatılanlara göre, ikili tanıştıktan kısa bir süre sonra Marilyn, Lawford'ların evinde öğle yemeğindeyken Peter içeri girdi. Pat masanın ortasındaki tabaktan bir sandviç alıp Peter'a uzattı. "Jambon, peynir," dedi. Sonra nefesinin arasından son derece lakayt bir tavırla konuştu. "Dün geceki... (buradaki küfrü çıkarıyorum) küçük kumralla bir daha görüşmeni istemiyorum. Evi aradı. Yani çizgiyi aştı. Anlatabiliyor muyum?" Peter şok olmuştu.

Kafasını sallamakla yetindi ve utançla odayı terketti. Sonra Pat hiçbir şey olmamış gibi Marilyn'le sohbete devam etti. "Muhtemelen hayatımda tanıdığım en güçlü ve kendinden emin kadın. Keşke ben de onun gibi olabilsem," diyecekti Marilyn.

1960 ilkbaharında bu iki çok farklı kadın, Marilyn ve Pat, arkadaş oldu. İşin tuhaf yanı, Marilyn 1950'lerde Peter'la kısa bir ilişki yaşamıştı. Peter ona deli oluyordu ama Marilyn onun hislerini paylaşmıyordu. Aslına bakılırsa farklı olmalarına karşın Pat'le Marilyn'in dostluğunun mantıklı bir yanı da yok değil. Pat'i büyüleyen Marilyn'in ihtişamı ve pırıltısıydı, Marilyn ise Pat'in güvenli ve maddi açıdan düzenli hayatının özlemini çekiyordu. Ama arkadaşlıkları diğer açılardan oldukça şaşırtıcıydı. Mesela Pat tutucuydu. Görünüşü sade ve sıradandı. Oysa Marilyn... Marilyn'di işte. Pat'in Peter'la her sevişmesinden önce istavroz çıkardığı söyleniyordu. Ama Marilyn... Marilyn'di işte.

"Tam olarak ne zamandı hatırlamıyorum ama Pat, Marilyn Monroe'yu tanıma fikrine... nasıl desem... kafayı takmıştı," diyor Pat Brennan. Brennan, Pat'le 1954'te tanışmış ve 1960'lar ve 70'ler boyunca arkadaş kalmıştı. "Sanırım şöhretinden etkilenmişti. Birdenbire her cümlesi aynı şekilde başlar olmuştu. *Biraz önce Marilyn'le konuştum ve dedi ki...* Sanki bir gecede çok yakın arkadaş olmuşlardı. Açıkçası bunu tuhaf buluyordum.

"1960 ilkbaharıydı. Bir gün Pat'i aradım. *Bak burada kim var*, dedi. Sonra hattın diğer ucunda nefes nefese bir ses duydum. Marilyn'di. *Pat en yakın arkadaşlarından biri olduğunuzu söyledi. Ben de öyleyim. Belki bir gün tanışırız*, dedi. *Tabii*, diye geveledim. Nihayet Pat telefonu geri aldı. *Eee, ne diyorsun*, dedi. Marilyn'den çok etkilenmişti ve herkesin aynı şekilde hissetmesini bekliyordu."

İki kadın kısa sürede çok yakınlaştı. Pat'in oğlu Christopher, annesiyle Marilyn'i iyi hatırlıyor. "Marilyn'in kısık bir sesi vardı. Bana gülümser ve annemle kumsalda yürüyüşe çıkarlardı. Annem, Marilyn'i küçük kızkardeşi gibi gördüğünü söylüyordu. Marilyn'in ona bu kadar dürüst davranmasına şaşırıyordu. Çünkü annem duyguların açıkça belli edildiği bir çevreden gelmiyordu. Marilyn Monroe annemin sevgisine güveniyordu."

Birbirlerini tanıdıkça hayatlarındaki detayları, acıları ve mutlulukları paylaşmaya başladılar. Pat'in üç çocuğu vardı. Christopher, Sydney ve Victoria. Bir yıl içinde dördüncüsü, Robin dünyaya gelecekti. Marilyn çocuk özlemiyle yanıp tutuşuyordu. Bazen Pat'in ailesiyle ilgili anlattığı hikayeler karşısında ağzı beş karış açık kalıyordu. İşte bir tanesi:

Bir gün Pat, "Christopher doğduktan sonra Peter çok zor bir dönem geçirdi. Çünkü bebek sürekli ağlıyordu ve bütün ev bok kokuyordu," dedi Marilyn'e diğer arkadaşlarının yanında.

"Bu normal değil mi? Bebekli bir evde böyle olmaz mı?" dedi Marilyn. "Eee, sen ne yaptın?"

"Christopher'a sokağın karşısında bir daire tutmaya karar verdik."

"Ne? Kaç yaşındaydı?"

"İki aylık var yoktu. Neyse sonra onun için bir ev kiraladık ve bir bakıcı tuttuk. Geceleri orada uyuyordu. Böylesi herkes için daha kolaydı."

Pat Kennedy Lawford gerçekten de az rastlanan bir tipti. Christopher'la ilgili anlattıklarından sonra insan anneliğinden şüphe ediyor ama aksine, çocuklarıyla son derece ilgiliydi. Tabii Lawford'ların yatılı bir dadısı vardı ama çocukları biraz büyüyünce Pat dadıya ayda bir hafta izin vermeye başladı. Böyle-

ce onlarla yalnız vakit geçirip tam gün annelik yapabiliyordu. Gerçi böyle zamanlarda çocuklar erken uyusun diye evdeki saatleri bir saat ileri alırdı ama olsun. Sonuçta dört küçük çocuğun arkasında koşturarak geçen bir günün sonunda ufak bir molayı hak ediyordu.

Başka bir hikaye daha:

"Yirmi beş yaşına girdiğimde babamın bana ne hediye ettiğini asla tahmin edemezsin."

"Yeni bir kıyafet mi?" diye sordu Marilyn.

"Hayır. Bir daha dene."

"Araba mı?"

"I ıh."

"Ne peki? Söylesene."

"Bir milyon dolar," dedi Pat muzip bir gülümsemeyle.

Marilyn yine kulaklarına inanamadı. "Ama neden?"

Pat güldü. "Kim bilir? Sanırım beni sevdiği için. Ne cömertçe, değil mi?"*

Doğru söze ne denirdi?

Pat'le arkadaşlığının ilginç bir dinamiği vardı. Pat bunu başkalarıyla paylaşmak istiyor, Marilyn kendine saklamayı tercih ediyordu. "Tek bildiğim, Pat'i sevdiği. Daha fazla bir şey bilmiyorum," diyor Ralph Roberts. "Konu Pat olduğunda çok heyecanlı davranmıyordu. Arkadaşlıklarının daha çok bir telefon arkadaşlığına benzediğini düşündüğümü hatırlı-

* Kennedy'ler arasında Pat'in mizah anlayışı bir efsaneydi. Ted Kennedy'nin 1980 başkanlık kampanyasından komik bir hikaye: Yorgunluktan bitap düşen bir kampanya çalışanı bir gün Pat'i aradı ve politik bir toplantıda ona acil ihtiyacı olduğunu söyledi. Bir saate kadar gelmesi lazımdı. "Ama daha saçımı yapmadım," diye bağırdı Pat. "Makyajım da yok, elbisem de. Berbat haldeyim. İmkansız, anladın mı? İmkansız!" Kampanyada görevli adam ısrar edip başka kimsenin müsait olmadığını söyleyince Pat insafa geldi. "Tamam, o zaman," dedi, "ama Eunice olarak geleceğim ona göre."

yorum. Sanırım Marilyn onu sorunları varken arıyordu. Hepimizi aradığı gibi. Ve bana kalırsa Pat bundan hoşlanıyordu. Sanırım Marilyn'e yardım etmek istiyordu. Zaten kim istemezdi ki? Marilyn'in insanda koruma duygusu uyandıran bir kırılganlığı vardı ve bence Pat Kennedy Lawford'u çeken de buydu."

Temmuz 1960'ta Pat, Marilyn'i ağabeyi John F. Kennedy'nin, Demokrat Parti'nin ABD Başkanı adaylığını kabul ettiğini açıklayacağı kongreye çağırdı. Marilyn gidebileceğinden emin değildi. *Uygunsuzlar* için bazı çalışmalar yapması gerekiyordu. Fakat Pat tarihi bir olayı kaçıracağını söyleyince Marilyn sonunda kabul etti. Sırf kongre için gelecek ve o gece uçakla geri dönecekti.

15 Temmuz 1960 gecesi Marilyn ve başka bir sürü ünlü isim, Los Angeles Memorial Coliseum'da toplanıp John F. Kennedy'nin *Yeni Ufuklar* konuşmasını dinledi. "Sözünü ettiğim yeni ufuklar, bir dizi vaat değil zorluk," dedi JFK. "Amerikan halkına ne önerdiğimi değil onlardan ne istediğimi özetliyor." Asistanı Peter Summers -Kennedy'nin kampanyasının televizyon yayınlarının çoğundan sorumluydu- şöyle hatırlıyordu: "Büyülü bir andı. Kürsüye çıktığında bir alkış tufanı koptu. Ama konuşurken çıt çıkmadı. Sesi insanın içini ürpertiyordu. Evet, Marilyn de diğer pek çok ünlü yıldızla birlikte dinleyiciler arasındaydı. O gece Jack Kennedy'yle ikisi arasında güçlü bir arkadaşlık gelişmeye başladı. Marilyn özgürdü ama Jack Kennedy değildi."

Marilyn konuşmadan sonra sahne arkasına gitti ve Pat onları tanıştırdı. Aslına bakılırsa Marilyn'le JFK daha önce 1950'lerde bir akşam yemeği davetinde tanışmış ama konuşup birbirlerini tanıma fırsatı bulamamıştı. Bunu o gece de

yapamayacaklardı. Ortam kalabalıktı, Kennedy'nin işi vardı ve Marilyn'in gece uçağıyla Los Angeles'tan ayrılması gerekiyordu. Fakat o gecenin ardından tuhaf bir şey oldu. Bazı gözlemcilere göre birbirleriyle açıkça flört etmişlerdi ve bu konuda ciddi bir endişe oluşmuştu. Çünkü Kennedy'nin seks konusundaki doymak bilmez iştahı meşhurdu ve ne zaman bir sinema yıldızıyla flört etse kampanya merkezinde tehlike çanları çalıyordu. "Bazıları yıldızlarla yakınlığın oyları artırdığı düşüncesindeydi," diyor Peter Summers. "JFK'le Monroe arasındaki bir yakınlaşma başkan seçilmesini sağlayabilirdi. Ama halk, karısını hiçe sayıp aldatan bir adamı ABD Başkanı yapmak istemeyebilirdi de. Dolayısıyla herkes kaygılandı. Marilyn'le açık konuşuldu. Başkan'la da öyle. Çünkü geleceği mahvolabilirdi."

Marilyn'le konuşma görevi Pat'e düştü. Kennedy'lerin akrabalarından birinin hatırladığına göre, "Kennedy'nin kampanyasındakilerden biri Peter Lawford'a JFK'in Marilyn'le flört ettiğini söylemiş. İşler sarpa sarmadan bu işi bitirmek istiyorlardı. Marilyn'le konuşmasını rica etmiş. Ama Peter, Marilyn Monroe'ya bu şekilde yaklaşmayı doğru bulmamış. Sonuçta JFK'le arasında hiçbir şey yaşanmamıştı. Yine de konuyu Pat'e açmış ve Marilyn'e en azından ortada böyle bir endişe olduğundan söz etmesini söylemiş. Sonra anladığım kadarıyla Pat, Marilyn'i aramış ve *Bak, bunun saçmalık olduğunu biliyorum ama herkes ağabeyimin geçen gece seninle flört ettiğini düşünüyor ve resmen deliye dönmüşler*, demiş. Sonra sormuş, *Ağabeyim cidden böyle bir şey yaptı mı?* Marilyn *Tabii ki. Ben de karşılık verdim ama önemi yoktu. Sadece birbirimize kur yaptık*, diye yanıtlamış. Pat, *Tamam, ama bu konuda endişeleniyorlar*, deyince Marilyn, *Neden*, diye sormuş. Pat, *Ağabeyimle aranda*

bir şey olabileceğini düşünüyorlar. Tabii bu çok aptalca, demiş. Marilyn ona hak vermiş. *Ah, Pat, gerçekten çok aptalca. Saçmalamasınlar.*"

Uygunsuzlar

Temmuz 1960'ın sonunda Marilyn Monroe, Nevada, Reno'da tamamlayacağı son filmin, *Uygunsuzlar*'ın deneme çekimlerine başladı. Bu filmin yapımında ortaya çıkan sıkıntıları anlatan kitaplar bile yazıldı. Hiçbir şey yolunda gitmiyordu. Marilyn'in ne ruh sağlığı ne de fiziksel sağlığı yerindeydi ve ikisi de günden güne kötüleşiyordu.

"*Uygunsuzlar* asla çekilmemeliydi," dedi Marilyn'in makyörü Allan *Whitey* Snyder, All About Marilyn fan kulübüne. "Kendini iyi hissetmemesine rağmen çekime başlamak için ısrar ettiler. Arthur onun rolünde sürekli değişiklik yapıyordu. Canlandırdığı karakterden hiç memnun değildi." Başka bir röportajda, "Hayatını ilaçlar yönetiyordu," diye ekledi. "Korkunç günler geçiriyordu. Her şey ters gidiyordu. Dağın tepesinden atılan bir kartopunun çığa dönüşmesi gibiydi.

"Marilyn'le Arthur birbirinden nefret ediyordu. İkisinin de bu filmi nasıl tamamladığını bilmiyorum. Herkes baskı altındaydı. Marilyn iyice paranoyaklaşmıştı. Arthur'un setten biriyle gizli bir ilişkisi olduğunu düşünüyordu. Sanırım bir senaryo denetçisiyle. Ama öyle bir şey yoktu. Zaten Yves Montand'la olanlar düşünüldüğünde Marilyn'in bu kadar kızması normal değildi. Arthur'un yazdığı film özel hayatını an-

latıyor gibiydi. Sanki Marilyn'in gerçek karakterinden, onunla yaşadıklarından esinlenmişti. Bu da işleri daha zorlaştırıyordu. Doğrusunu isterseniz senaryoda gerçek hayattaki konuşmalarından cümleler bile vardı. Arthur bunu neden yapmıştı bilmiyorum. Kötülük olsun diye mi? Belki. Sonra... Tam çekimden önce Marilyn'in sözlerini değiştirirdi. Bana kalırsa onu cezalandırıyordu. Bunu daha önce hiç dile getirmedim ama aynen böyle hissediyordum. O günlerle ilgili çok kötü anılarım var. Sanki Marilyn bir uçurumun kenarındaydı ve kocası onu itmeye çalışıyordu."

Marilyn Monroe, Arthur Miller'ın ilham perisi kabul edilebilir mi? Belki daha çok yazarın sömürdüğü zavallı bir kurbandı. Miller'ın iki edebi eserini incelersek -bir oyun ve senaryo- eski karısını her iki şekilde gördüğü sonucunu çıkarabiliriz. Miller'ın 1964'te kaleme aldığı *Düşüşten Sonra (After the Fall)* adlı oyun Ocak 1964'te New York, ANTA Washington Square Tiyatrosu'nda izleyiciyle buluştu. Marilyn öleli -7 Ağustos 1962- on sekiz ay olmuştu. Oyunun başkahramanı ortayaşlı bir avukattı ve hayatına giren üç kadınla ilişkilerini sorguluyordu. Birinci evliliği boşanmayla, ikincisi oyuncu karısının intiharıyla sonuçlanmıştı ve şimdi üçüncüsüyle evliydi. Miller oyunu kendi deneyimlerinden ilham alarak yazdığını reddetti. Fakat daha önceki eserlerine bakılırsa hayatıyla paralel konular seçmeyi sevdiği açıktı. Zira *Cadı Kazanı*'nı da 1950'lerin ortalarında HUAC'yle yaşadığı sorunlardan esinlenerek yazmıştı.

Miller'ın senaryosu *Uygunsuzlar,* Esquire dergisinde yayınlanan kısa bir öyküsünden uyarlamaydı. Zaten Marilyn'le dört yıl süren evliliği boyunca bir tek bunu yazdı. Otobiyografisi *Zamanın Dönemeçleri*'nde (*Timebends*) senaryoyu Marilyn'e hediye olarak kaleme aldığını söyledi. Marilyn taslağı okumuş ve kovboyların bazı cümlelerine çok gülmüştü. "Ama Roslyn'i

oynama konusunda kararsızdı," diye belirtti. Belki de Marilyn sezgilerini dinleyip rolü reddetmeliydi. Çünkü senaryodan ve karakterinden nefret ediyor, onunla dalga geçildiğini düşünüyordu. Roslyn kocasından yeni ayrılmış bir dansçıydı ve varlığı hayatındaki erkeklerin onayına bağlıydı. Miller karakterin ve Marilyn'in tüm kusurlarını sergilemeye kararlı görünüyordu. Marilyn hassas olduğu kadar da zekiydi ve kocasının bu amacı kesinlikle dikkatinden kaçmamıştı. Ama tüm endişelerine rağmen, yönetmen John Huston ve fikirlerine değer verdiği diğer insanların içini rahatlatmasıyla çekimlere devam edecek gücü buldu. Arthur senaryonun ilk taslağını İrlanda'daki Huston'a yolladığında yönetmen işi hemen kabul etti. Marilyn'in *Elmas Kaçakçıları*'nda da yönetmen koltuğunda o vardı. Sonra MCA'in süper temsilcisi Lew Wasserman rüya oyuncu kadrosunu oluşturdu. Kimler yoktu ki? Clark Gable, Montgomery Clift, Eli Wallach, Thelma Ritter. Marilyn sonunda filmde rol almayı kabul etti.

Hikayede Roslyn Taber (Monroe) boşanmak için Reno'ya gelir ve mahkemede ona tanıklık eden Isabelle Steers'la (Ritter) bir oda tutar. Bir barda Roslyn'in özgürlüğünü kutlarlarken Guido (Wallach) ve elli yaşlarında ama hala yakışıklı olan eski kovboy Gay'le (Gable) tanışırlar. Kimyaları tutar ve Roslyn, Gay'le birlikte Guido'nun inşa ettiği eve taşınır. Ama Gay gibi Guido da Roslyn'in cazibesine kapılır. Guido'nun bir planı vardır. Nevada tuzlalarındaki *uygunsuzlar* adını taktığı yabani atları toplayıp satacaktır. Onlara hırpani rodeocu Perce de (Clift) katılır ve dördü tuzlalara doğru yola çıkar. Roslyn yakalayacakları atların kaderini ancak hedeflerine vardıklarında öğrenir. Bir köpek maması üreticisine satılacaklardır. Roslyn dehşete kapılır -Marilyn de aynı tepkiyi verirdi çünkü gerçek

bir hayvanseverdi- ve yakaladıkları altı atın canını bağışlaması için Gay'e yalvarır. Gay başta itiraz eder ama Roslyn'in kararlılığını görünce atların iplerini keser. Böylece ikisi arasında yeni bir yakınlaşma doğar ve mutlu bir geleceğe adım atarlar.

Marilyn filmin iyi olması için kendini tamamen rolüne verdi. Karakteri hem fiziksel hem duygusal çaba gerektirmesine karşın kendini ispatlamak için elinden geleni yaptı. Bu film için görüntüsü değiştirildi ve hayranları karşılarında alışık olduklarından farklı bir Marilyn buldu. Ünlü Hollywood saç stilisti Sydney Guilaroff onun için daha uzun ve ipek gibi bir peruk hazırladı. Markası haline gelen ve ona yataktan yeni kalkmış havası veren buklelerine veda etti. İleride dapdar ve ışıltılı *Mutlu Yıllar, Bay Başkan* elbisesini hazırlayacak olan Jean Louis, Marilyn'in kıvrımlarını muhteşem gösterecek kıyafetler tasarladı. Korsesiz kullanılan, büyük puantiyeli, askılı beyaz elbisesi Marilyn'e o kadar yakıştı ki filmin reklam kampanyalarında da onu giymeyi tercih etti. Esquire için çekilen renkli fotoğraflarda puantiyelerin filmde göründüğü gibi siyah değil kırmızı olduğu anlaşıldı. Uzun yıllardır makyörlüğünü yapan Allan Snyder filmin açık hava atmosferine uyması açısından pudra, ruj, rimel ve allık kullanarak sağlıklı bir görünüm yarattı. O dönem yaşadığı stresin, kullandığı alkolle hapların ve zor çekim koşullarının Marilyn'e güzelliğinden hiçbir şey kaybettirmemesi şaşılacak şeydir.

Nevada'nın sert tabiatı, Marilyn'in değişken tavırları ve projeye duyduğu güvensizlikle birleşince dört aylık çekim süreci çok sıkıntılı geçti. Durmadan içki içip hap alıyordu. Miller'la evliliği bitmek üzereydi ve mutsuzdu. "Beni bu filmde istediğinden bile emin değilim," demişti kocası hakkında. "İlişkimiz bitti. Zorla birarada duruyoruz çünkü şimdi ayrıl-

mamız filmi kötü etkiler. Arthur, John'a (Huston) beni şikayet edip duruyor. Huston o yüzden bana salakmışım gibi davranıyor. Neden bana normal bir oyuncu muamelesi yapamıyor?"

Marilyn'in setteki hırçın tavırları, sürekli geç kalması ve sahnelerini defalarca tekrarlatmasıyla Montgomery Clift'in profesyonelliği tam bir tezat oluşturuyordu. Clift daha Nevada'ya gelmeden önce rolünü ezberlemişti. Miller otobiyografisinde şöyle anlatır: "Clift bir saat bile fire vermedi. Çekimler sürekli aksıyordu ama o hep dakikti." Gable, Marilyn'le empati kurmasına rağmen bu durumdan sıkılmıştı. Öfkesini tehlikeli sahnelerde dublör kullanmamakta ısrar ederek çıkarıyordu.

Natasha Lytess çoktan tarihe karışmış, yerine Marilyn'in yeni gurusu Paula Strasberg gelmişti. Marilyn onun onayı olmadan kamera önünde parmağını bile kıpırdatmıyordu. Fakat ilişkileri Natasha'yla olduğu gibi değildi. Paula'nın bir kocası ve çocukları, dolayısıyla başka sorumlulukları vardı. Oysa Natasha bir tek Marilyn'e sahipti. Natasha ilaçlarına dahi müdahale edip hangi gün ne dozda alacağına kadar karışırken Paula yalnızca oyunculuğuyla ilgileniyordu. Hal böyle olunca da Marilyn'in *Uygunsuzlar*'ın çekimleri sırasında büyük duygusal sorunlar yaşaması kaçınılmazdı.

Ağustos'un sonunda Marilyn daha fazla dayanamadı. O kadar stresliydi ki yine sesler duyduğundan şikayet etmeye başlamıştı. Haplar işe yaramadığı için doz artırıldı. Ralph Greenson, Marilyn'e 300 miligramlık Nembutal yazdı. Oysa maksimum doz 100 miligramdı. "Marilyn durmadan yeni ve daha güçlü uyku ilaçları istiyor, doktorlar da bu isteğini yerine getiriyordu," dedi Arthur Miller daha sonraları. "Üstelik bunu tehlikelerini bilmelerine rağmen yapıyorlardı. Daima onu bilinçsizliğe sürükleyecek yeni doktorlar ortaya çıkıyordu."

"Marilyn'e alması gereken dozun üç katını veriyordu," diyor Rupert Allan -her gün setteydi-, Ralph Greenson'ı kastederek. "Bir doktorun uykusuzluk için bu kadar Nembutal yazmasına inanamıyordum. Marilyn paranoyaklaşmıştı. Sürekli takip edildiğini düşünüyordu. Her şeyin üzerine üzerine geldiğini söylüyordu." Allan, Marilyn'in çekim aralarında Seconal kapsüllerini açıp ağzına boşalttığını hatırlıyor. "Böyle demek istemiyorum ama tam bir hap bağımlısı olup çıkmıştı." Makyörü Allan Snyder bir sabah Marilyn'e yatakta makyaj yapmak zorunda kaldığını anlattı. "Başka yolu yoktu. Ayılmasının uzun zaman alacağı belliydi. Onun için makyaja yatakta başladık."

İlaç bağımlılığı, çöl sıcağı ve stresle birleşince Marilyn uçakla Los Angeles'taki Westside Hastanesi'ne kaldırıldı. Basına aşırı yorgunluk yüzünden rahatsızlandığı söylendi. Ama asıl mesele bu değildi.

"Sinir krizi geçirdi," diyor filmdeki dublörü Evelyn Moriarty. "Zaten sağlığıyla ilgili endişeler vardı. Kötü durumdaydı. Bazılarımız bir daha düzelemeyeceğini düşünüyorduk. Çekimlerin iptal edilmesi gündemdeydi. Tüm arkadaşları yanında olmak için LA'e gitti. Paula (Strasberg), May (Reis, sekreteri), Whitey (Snyder). Açıkçası filmin tamamlanamayacağını düşündüm ve onun için çok üzüldüm. Marilyn'i benim kadar tanıyan herkes için korkunçtu. Onu bu durumdan çekip çıkarmak isterdiniz. Çok çabalıyordu ama her şey üstüne geliyordu. Ne zaman bir adım atsa bir şeyler onu iki adım geri götürüyordu.

"Sonra sette başka dedikodular çıktı. John Huston'ın filme ayrılan bütçeyi kumarda yediği konuşulmaya başlamıştı. John kumarbazın tekiydi. Zaten filme ara vereceğini ama Marilyn'in doktorlarını onu hastaneye kaldırmaya ikna edip suçu onun üze-

rine attığını söylüyorlardı. Yani Marilyn'i günah keçisi seçmişti. Bence ikisi de doğruydu. Marilyn'in hastaneye yatması lazımdı ve Huston onun hastalığından yararlandı. Korkunçtu."

Pat Brennan, Pat Kennedy Lawford'un Marilyn'i ziyaret edişini hatırlıyor. "Pat, Marilyn'i görmek istiyor ama olay yaratmaktan çekiniyordu. Onun için hastane yönetimiyle konuştu ve oraya ziyaret saati bittikten sonra gitti. Tanınmamak için siyah, sevimsiz bir perukla güneş gözlüğü taktı.

"Marilyn'i uykuda bulmuş. Kağıt gibi beyazmış. Hatta bir an öldüğünü düşünmüş. *Bu kadar beyaz birini ancak tabutta gördüm,* dedi. Marilyn'in ayakucunda durup on dakika boyunca onu seyretmiş ve nasıl bu hale geldiğini düşünmüş. *Uzun bir hikayenin sonunda ortaya çıktığımı biliyordum ve ona yardım edemediğim için üzgündüm,* dedi. Marilyn nihayet uyanmış. *Sonra bana baktı,* diye anlattı Pat. Ardından öfkeyle, *Sen de kimsin,* demiş. Pat perukla gözlüğü çıkarınca kahkahalarla gülmeye başlamış. Birden tekrar Marilyn Monroe olmuş. Pat yüzüne bir ışıltı geldiğini söyledi. Yanakları pembeleşmiş, eski karakterine bürünmüş. *Beni ilk kez hastanede görüyorsun Pat,* demiş. *Söyle bakalım, nasıl görünüyorum?* Pat aynen şöyle demiş, *Marilyn sana yemin ederim, bok gibisin.* Sonra uzun süre gülüşmüşler. Pat sonunda, *Eee, burada birkaç kadeh martini atma imkanımız var mı,* diye sormuş."

Evelyn Moriarty, "Yanılmıyorsam bir hafta sonra tekrar setteydi," diyor. "İnsanın inanası gelmiyordu."

"Zekamı kullandım," diye açıkladı Marilyn sonradan. "Yoksa batacaktım ve kimse beni batıramazdı. Herkes bir tarafımdan çekiştiriyor, sanki benden bir parça koparmaya çalışıyordu. İnsanlar sadece sette değil her an şunu yap, bunu yap diyordu. Tanrım, tek parça kalabilmek için çok çabaladım."

Ralph Roberts haklıydı. "Tüm o narinliğin ardında çelik gibi bir irade vardı."

Film ekibi son sahneler için Los Angeles'a taşınmadan önce Marilyn ve aralarında Paula Strasberg, Ralph Roberts -artık masörlüğünü de yapıyordu- ve May Reis'in de olduğu birkaç arkadaşıyla San Francisco'ya, Ella Fitzgerald'ın konserine gitti. Hazır oradayken Marilyn, DiMaggio ailesini ziyaret etmek istedi. Joe'yla olmasa da onlarla daima iyi anlaşmıştı. Joe şehir dışındaydı ama Marilyn yine de kız ve erkek kardeşiyle görüşerek onlarla dostluğunu tazeledi. Belki DiMaggio'ları tekrar gördüğü içindi ya da hiç alakası yoktu ama LA'e döner dönmez Miller'la yine kavgaya başladı. Beverly Hills Oteli'nde birbirlerine öyle bir girdiler ki Marilyn'in arkadaşları bu evliliğin bittiğinden kesinlikle emin oldu. Miller çok geçmeden otelden taşındı. Şimdi iş sadece boşanma kağıtlarının gönderilmesine kalmıştı.

21 Ekim'de *Niagara*'nın yönetmeni Henry Hathaway, Paramount stüdyolarında Marilyn'e rastladı. Ağlıyordu. "Hayatım boyunca Marilyn Monroe'yu oynadım," dedi Marilyn ona. "Biraz daha iyi olmayı deneyeyim dedim, bu sefer de kendimi taklit ettiğimi farkettim. Değişik bir şey yapmayı o kadar istiyorum ki. Beni Arthur'a çeken şeylerden biri de buydu. Onunla evlenirken kocam sayesinde Marilyn Monroe'dan kurtulabileceğimi düşünüyordum. Ama bak ne oldu? Hala aynı yerde sayıyorum ve buna dayanamıyorum. Bitmek zorundaydı. Marilyn Monroe'yla bir sahne daha çekmeye katlanamayacaktım."

Marilyn'in sözlerinde hüzünlü bir ironi var. Uzun zaman önce Marilyn Monroe'yu yaratmak için Norma Jeane Mortensen'i gömmüştü. O gün üzücü gençliğini geride bı-

rakmasını kutlamıştı. Şimdi yıllar sonra hayattaki en büyük arzusu Marilyn Monroe'yu öldürmekti.

Rahat Yok

Marilyn Monroe açısından işler yeterince kötü değilmiş gibi, 1960'ın sonlarına doğru *Uygunsuzlar* ekibinden birinin ölümüyle büyük bir sarsıntı daha yaşadı ve tekrar hastaneye kaldırıldı. Clark Gable'a oldum olası hayrandı. Hatta Edward Mortenson'ın fotoğrafını bile ona benzetmişti. *Uygunsuzlar*'ın setinde sorun çıkarıp Gable'ı üzdüğüne pişmandı ve aktörün onu bağışlayıp iyi hatırlayacağını umuyordu. Ama bu hislerini ona söyleme fırsatı bulamadı. "Bunca yıldır benim için ne kadar önemli olduğunu öğrenseydi ne tepki verirdi bilmiyorum," dedi sonradan.

5 Kasım'da Clark Gable ciddi bir kalp krizi geçirdi. Aynı ayın 16'sında, daha elli dokuz yaşındayken hayata gözlerini yumacaktı. Ölümünden önce *Uygunsuzlar*'ı seyretmiş ve en iyi filmlerinden biri olarak değerlendirmişti. Yine de Marilyn'in sette sürekli stres yaratmasının kalp rahatsızlığını tetiklediği söylenir. Belki bu sadece bir teoriydi ve Gable filmin çekimleri sırasında hastalansaydı daha inandırıcı olurdu. Dahası ünlü aktör günde üç paket sigara içiyordu. Öyle ya da böyle, etrafta dolaşan hikaye ölümünden Marilyn'in sorumlu olduğuydu. "Onu saatlerce, saatlerce beklettim," dedi Marilyn, Sidney Skolsky'ye. Sonra Doktor Ralph Greenson'la haftanın beş günü yaptığı terapi seanslarından alıntı yaparcasına, "Aslında

cezalandırdığım babam mıydı?" diye sordu. "Beni beklettiği bunca yılın intikamını mı alıyordum?"

Marilyn daha sonra Berniece'e, Manhattan'da yürürken yanından geçen arabalardaki insanların, "Katil olmak nasıl bir şey?" diye bağırdığını anlattı.

John Springer'ın ofisinden Diane Stevens, "Çok üzülüyordu," diyor. "İhtiyacı olan en son şey buydu. Clark'la ilgili haberi duyduğumda onu aradım çünkü çok üzüleceğini biliyordum. Telefonu açtığında -Marilyn bu sırada New York'taydı- sesi o kadar tuhaftı ki. Sanki içi bomboştu."

"İyi değilim," demişti Marilyn, Diane'e. "Kendimi suçlu hissediyorum. Benim yüzümden öldüğünü biliyorum."

"Ama bu doğru değil. Artık düşünmemelisin, Marilyn. Yoksa daha kötü olacaksın."

"Nasıl daha kötü olabilirim ki?" Sesi hapların etkisiyle bezgin çıkıyordu. "Evliliğim bitti. Kimsem yok. Bir de bu çıktı. Artık dayanabileceğime emin değilim." Bu tüyler ürpertici cümleden sonra Marilyn telefonu kapadı.

"Çılgına dönmüştüm. Onu tekrar aradım ama açmadı," diyor Stevens. "O kadar korkmuştum ki patronum John'u aradım ve konuşmamızı ona aktardım. *Aman Tanrım*, dedi ve hemen May'e telefon etti. Ama May, *Hayır, onunla ilgilenemem çünkü istifa ettim. Daha fazla katlanamayacaktım,* demiş. Marilyn'in dünyasında hiçbir şey mantıklı değildi. Her köşede sizi bir sürpriz beklerdi. John öfkelenmiş ve aynen şöyle demiş: İstifa edip etmemen umrumda değil, tamam mı? Şimdi kaldır kıçını ve hemen yanına gidip hala hayatta mı öğren! John beni bir saat sonra aradı. May, Marilyn'in uyuduğunu ve her şeyin yolunda olduğunu haber vermiş. Ama John'la ben biliyorduk. *Her şeyin yolunda olduğu falan yok*, dedi. *Bu* işin

sonu nereye varacak bilmiyorum *ve çok korkuyorum.* Endişesini paylaşıyordum."

Marilyn'in tek istediği biraz mola verip hayatını yoluna koymaktı. "New York'a gittiğinde rahatlamış gibiydi," diyor bir akrabası. "Oraya varır varmaz Gladys'i aradığını biliyorum."

Marilyn annesinden başka bir tuhaf Noel kartı aldıktan sonra -onlardan her sene bir tane alıyordu ve bu seferkinde "Sevgilerim ve iyi dileklerimle, annen, Gladys Pearl Eley," yazıyordu- onu aramaya mecbur kalmıştı.

"Gladys haftalardır ofisi arayıp Marilyn'e ulaşmaya çalışıyordu," diye anlatıyor Diane Stevens. "Sesini duymaktan korkar olmuştum. Her zaman şöyle diyordu, *Ben Bayan Eley. Bayan Mari-lyn Monroe'yla görüşebilir miyim lütfen?* Marilyn'i Mary-lynn gibi söylüyordu. John'un talimatıysa hiç değişmiyordu. *Eğer ararsa kibar ama net ol. Marilyn'in uygun olduğunda onu arayacağını söyle. Sonra ona Inez Melson'ı aramasını öner.* Gladys'ten Inez sorumluydu. Fakat Gladys'le son konuştuğumda Marilyn'in hastanede olduğunu duymuştu ve ona ulaşmaya çalışıyordu. Aynı şeyleri tekrarladığımda çok sinirlendi ve beni mesajlarını kızına iletmemekle suçladı. Aslına bakılırsa haklıydı. Marilyn'in yeterince sorunu olduğunu düşündüğümüz için üzerinde daha fazla baskı yaratmak istemiyorduk. Nihayet ona Gladys'in telefonlarından bahsettiğimde içini çekti ve *Tanrım, ben de onu aramayı düşünüyordum. Ama şu anda annemle uğraşacak gücüm yok. Berniece'i bile aramadım ve kendimi kötü hissediyorum,* dedi. Sonra *Fox'takilerden birine bununla ilgili bir şey söyledin mi,* diye sordu. *Hayır,* dedim. Güldü. *Ne komik, değil mi? Fox annemi basından saklamaya çalışıyor, biz de onunla ilgili şeyleri Fox'tan saklamaya çalışıyoruz. Annemin söz konusu olduğu her yerde ortalık sırdan geçil-*

miyor. Doğru söylüyordu. Stüdyodakiler birilerinin Gladys'in peşine düşeceğinden, onun da yine skandal yaratabilecek laflar edebileceğinden korkuyordu. Marilyn'in annesini kızdırmamaya çalışmamız bu yüzdendi. Kafasının içindeki seslerden birinin ona Marilyn'in kariyeriyle şöhretini yok edecek bir şey söylemesini istemiyorduk."

Noel'den hemen önce Marilyn, Ocak 1961'de imzalanacak yeni vasiyetini tamamladı. Gladys'e 100 bin dolarlık bir fon ayırdı. Daha önceki vasiyetinde bu rakam 25 bin dolardı –belki artık yıllardır Marilyn'in annesiyle ilgilenmediğini söyleyenlerin ağzı kapanırdı. Ne var ki Gladys'ten çok daha yakın olduğu Berniece'e 10 bin dolar bıraktı. Vasiyetnamenin asıl ilginç yanı, mülklerinin yüzde 25'ini psikiyatrist Marianne Kris'e ve daha da şaşırtıcısı, geri kalan yüzde 75'i Lee Strasberg'e bırakmasıdır.*

"New York'a döndüğünde nihayet Gladys'i aradı," diyor Diane Stevens. "Anladığım kadarıyla aralarında gayet iyi bir konuşma geçmiş. Gladys, Marilyn'e biraz daha iyi davranmış. Hatta Marilyn onunla sohbet etmekten hoşlandığını söylemişti. Los Angeles'tayken annesiyle görüşmek istememişti ama bir

* Lee Strasberg 1982'de öldüğünde tek varisi ikinci karısı Anna'ydı. Ondan kırk yaş küçük olan Anna'yla ilk karısı Paula'nın ölümünden bir yıl sonra, 1967'de evlenmişti. Bugün Marilyn'in mal varlığının büyük bir kısmı Anna Strasberg'e aittir. Forbes dergisinin öldükten sonra en çok para kazandıran ünlüler listesinde Marilyn sekizinci sıradadır. 2007 yılında telif hakları ve ticari malların satışından elde edilen rakam sekiz milyon dolardır. Fakat şunu da belirtmekte fayda var ki Marilyn zengin bir kadın olarak ölmedi. Ama ölümünden sonra ismi milyonlar kazandırdı. Tabii bir de filmlerinin getirdiği para var. Monroe'nun mal varlığını dillere destan bir kararlılıkla koruyan Strasberg, efsane yıldızla ölümünden önce tanıştığını söylüyor. (Çoğu kaynağa göre ikisi en az bir kere karşılaşmıştı.) "Anna sabah uyandığı andan itibaren Bayan Monroe'nun imajını düşünmeye başlıyor," diyor avukatı William Wegner. "Kocam Lee, Marilyn'in öğretmeni, akıl hocası ama en çok da arkadaşıydı," dedi Anna Strasberg. "Ben sadece onun mirasını korumuyorum, aynı zamanda kocamın arzusunu yerine getiriyorum."

dahaki gelişinde onu mutlaka ziyaret edecekti. *O unutmak için çırpındığım geçmişle aramdaki tuhaf bir bağ,* dedi. *Ama yine de benim annem.*

"Bana kalırsa yaptığı düşüklerden sonra Gladys'e daha sıcak hisler beslemeye başlamıştı. Bana, *Biliyor musun, eski kocası annemden çocuklarını kaçırmış. Şimdi neler hissettiğini anlayabiliyorum. Böyle bir şeye nasıl katlanabildiğine hayret ediyorum doğrusu,* dedi. Sonra da *Acaba annem bu yüzden mi aklını kaçırdı,* diye sordu. *Aynısı bana olsa ben de kaçırırdım.* Marilyn'le ilgili beni en çok şaşırtan şey, tam düştüğünü düşündüğünüz anda toparlanıp tekrar yükselişe geçmesiydi. Noel'e kadar hem dış görünüşü hem hali tavrı epey düzelmişti."

Bu dönemde Marilyn, Pat Newcomb adındaki basın danışmanıyla dostluğunu tazeledi. Pat'le *Otobüs Durağı*'nda birlikte çalışmışlardı. Marilyn 1960'ın sonunda onu tekrar işe aldı. Prenses Grace Kelly'nin iyi arkadaşı olan Rupert Allan, Monako'ya gidip Grace Kelly ile daha çok vakit geçirmeye karar vermişti. Newcomb, Marilyn'in özel basın danışmanı olarak onun yerini alacaktı. Pat Newcomb, Marilyn'i şöyle anlatıyor: "Aslında hepimizden daha güçlüydü. Ama o kadar kırılgan görünürdü ki bunu unuturdunuz. Marilyn insanda onu sürekli kontrol etme, onunla ilgilenme isteği uyandırırdı."

Marilyn, Noel'i Pat'le geçirdi ve ona mink bir palto hediye etti. Ayrıca Noel için ona çiçek gönderen Joe DiMaggio'yla ilişkisini yeniden canlandırmaya kararlıydı. Çiçekler geldiğinde Marilyn eski kocasını aradı ve onları neden gönderdiğini sordu. Joe, "Çünkü teşekkür etmek için arayacağını biliyordum," dedi. "Ayrıca," diye devam etti, "bu dünyada başka kimin var ki?" Marilyn, Joe'nun Noel akşamı onu ziyaret etmesine izin verin-

ce etrafındaki bazı insanlar endişelendi. Sonuçta DiMaggio'yla evliliği olaylı bitmişti. Çoğu insan hayatının bu umutsuz döneminde en son ihtiyacı olan kişinin Joe DiMaggio olduğunu düşünüyordu. (Kısa süre sonra, Joe DiMaggio hayatını kurtaran kişiye dönüşecekti.)

Ocak 1961'de yapılacak ilk iş Arthur Miller'la evliliğini bitirmekti. Marilyn 20 Ocak'ta basın danışmanı Pat Newcomb ve avukatı Aaron Frosch'la Meksika'ya uçtu. Bugünü özellikle seçmişti. Zira John Fitzgerald Kennedy göreve başlayacaktı ve basının ilgisinin onun üzerinde olacağını biliyordu. Boşanma çabuk onaylandı. Zaten nafaka söz konusu değildi ve Roxbury'deki evleri Miller'a verilecekti çünkü onu eski evininin parasıyla almıştı.

Bir evliliği daha biten ve Montand'la yaşadığı kaçamak herkesçe bilinen Marilyn'in imajı şimdi her zamankinden çok zedelenmişti. İnsanlar onu yuva yıkan bir şırfıntı olarak görüyordu. Genel kanı Arthur Miller'ı ona senaryolar -mesela *Gel Sevişelim*'i- yazması için kullandığı ve sonra şutladığı yönündeydi. Marilyn komünistlerle bağı olduğu iddia edilen Arthur Miller yüzünden hayat boyu FBI tarafından izlenecekti. Dolayısıyla Rus medyası bile işe karışmıştı. "Amerikan tarzı yaşamdan bahsedildiğinde herkesin aklına sakız, Cola-Cola ve Marilyn Monroe gelir," diye yorum yaptı Rus dergisi *Nedyela*. "Marilyn, Arthur Miller'da eksik yanını buldu. Onu acımadan sömürdü. Miller karısına film senaryoları yazdı ve onu gerçek bir oyuncu yaptı. Ya Marilyn nasıl teşekkür etti? Onu terkederek! Yıldızlara tırmanırken ardında başka bir kırık hayat bırakarak!"

Bir gazeteci, Marilyn'e bu yorumu okuduğunda öfkesine hakim olamadı. "Bakın," diye bağırdı, "ben Arthur Miller'ı Ruslardan daha iyi tanıyorum. Arthur Miller komünist devlet

anlayışına inanmıyor. Ben Arthur Miller'dan bunu öğrendim. Ruslar istedikleri kadar benim tırmandığım yıldızlardan, onun kırık hayatından ve kocama neler yaptığımdan bahsedebilir. Ama ben adamımı tanıyorum. Onlar bir hayalden bahsediyor. Hayalleri onlarda kalsın. Ben adamı aldım!"

Joe DiMaggio onu ziyarete geldiğinde Marilyn, Los Angeles'a dönmeyi ve Doktor Ralph Greenson'la tedavisine devam etmeyi iple çektiğini söylemişti. Ocak sonunda Arthur Miller'la yaşadığı hayata son noktayı koyup ona saygıyla veda etmek istercesine *Uygunsuzlar*'ın New York galasına Montgomery Clift'le katıldı ve etrafa gülücükler saçtı.

Marilyn İntihar Etmeyi Düşünüyor

"Salon penceremi ardına kadar açıp dışarı sarktım. İçeride karar vermem gerektiğini biliyordum. Pencerenin kenarına çıksam ve aşağıdan geçen biri beni tanısa büyük olay çıkardı. Gözlerimi sımsıkı kapayıp yumruklarımı sıktım. Bir yerlerde okuduğuma göre bu yükseklikten düşen insanlar yere çarpmadan önce bilinçlerini kaybedermiş. Sonra aşağı baktığımda kaldırımda yürüyen kahverengi elbiseli bir kadın gördüm ve... *onu tanıyordum!*"

Bunlar Marilyn Monroe'nun sözleriydi. Arkadaşı Ralph Roberts'a, Ocak 1961'de intihar etmeye karar verişini böyle anlattı. Bunu kabullenmesi bile tuhaftı. Roberts'a açıkça Clark Gable'ın ölümünde rol oynadığı gerekçesiyle kendini suçlu hissettiğini ve on üçüncü kattaki dairesinden aşağı at-

lamayı düşündüğünü söyledi. Neyse ki son dakikada fikrini değiştirmişti.

Arthur Miller'dan boşandıktan sonra Marilyn yine depresyona girmişti. Bazen öyle bir içine kapanıyordu ki etrafındakiler ve sevenleri ona asla ulaşamayacaklarını düşünüyordu. İyi beslenmiyordu ve 1961 yılının başında sıska ve hastalıklı görünüyordu. Hatta saçlarını bile yıkamıyordu. O güzelim sarı saçları artık mat ve cansızdı. Sanki artık hiçbir şey umrunda değildi. Her gün ziyaret ettiği psikiyatristi Doktor Kris'in ofisi dışında kendini New York'taki dairesine kapatmıştı. Çoğu misafirini reddediyor, sosyalleşmek için çaba harcamıyordu. Yaşı ilerledikçe insanlardan kaçmaya başlamıştı. Monroe tarihçisi Charles Casillo'nun bununla ilgili tespiti yerindedir. "Öyle bir kadının yüzünde çizgilere yer yoktu. Bir partiye gittiğimizde hepimiz hoş görünmek isteriz. Ama tanıştığınız her insanın sizi tepeden tırnağa incelediğini ve sadece görünüşünüzle değerlendirdiğini düşünsenize. Çilleri mi var? Yorgun mu? Zayıf mı? Gerçekten o kadar güzel mi? Marilyn her gün bu türden bir incelemeye maruz kalıyordu. İnsanların onu neden görmek istediğini biliyordu. Hatta bazen bir partiye *sırf yemek masasını süslemek için* çağrıldığını bile kabul ediyordu. O böylesine iştah açıcı olmasaydı bu kadar davetiye gelir miydi hiç?"*

Marilyn'e telefonla ulaşmayı başaranlar sesindeki acınası umutsuzluğu hemen farkediyordu. O kadar ani bir düşüşe geçmişti ki çevresindekiler onu yalnız bırakmaya korkuyordu. Ama Marilyn hiç kimseyi yanında istemiyordu. Doktor Kris

* Casillo'nun sözleri Marilyn'in ölümünden kısa bir süre önce *Life* dergisinden Richard Merryman'e yaptığı bir değerlendirmeden alıntıdır. "Bazı yerlere sırf yemek masasını güzelleştirmek için davet ediliyorum. Tıpkı yemek sonrası piyano çalacak bir müzisyen gibi. Oraya kendim için çağrılmadığımı biliyorum. Bir süsten ibaretim."

onun için uygun bir ilaç tedavisi bulmaya çalışsa da denediği hiçbir yöntem Marilyn'in depresyonunu hafifletmiyordu. O kadar uzun zamandır ilaç alıyordu ki artık ona etki edebilecek bir şeyler bulmak güçleşmişti.

Bir seans sırasında Marilyn, Doktor Kris'e Ralph Roberts'a anlattığı tüyler ürpertici intihar girişimi hikayesini tekrarladı. Tabii doktorun endişeleri iyice ayaklandı. Ne de olsa karşısında, hapların dozajını doktorun önerdiği şekilde ayarlayacağına güvenmek zorunda olduğu önemli bir hastası vardı. Kris, Marilyn'in intihara eğilimli olduğunu biliyordu ve bunu kullandığı haplarla kolaylıkla yapabilirdi. İşini bitirmesi için pencereden atlamasına gerek yoktu. Artık kesindi, bir şeyler yapılması gerekiyordu.

Doktor Kris, Marilyn'e biraz dinlenmesi ve rahatlaması için New York Hastanesi'nin özel bir servisine yatmasını önerdi. Marilyn isteksizce de olsa kabul etti. 5 Şubat, Pazar günü Doktor Kris onu Cornell Üniversitesi, New York Hastanesi'ne götürdü. Marilyn formları *Faye Miller* ismiyle doldurdu. Fakat sıra odasına yerleşmeye gelince hastane binasının özel bir bölümüne götürüldü.

Marilyn bu tuhaf yere adım atar atmaz bir terslik olduğunu sezdi. Yıllardır hastanelere girip çıkıyordu ve hiçbiri böyle değildi. Bir kere ona eşlik eden hademeler mesafeli ve sert görünüşlü tiplerdi. Koridorlarda ilerlerken sayısız çelik kapıdan geçtiler. Çoğu hem içeriden hem dışarıdan kilitleniyordu. Birden anladı ve içini müthiş bir korku kapladı. Bu kapılar insanları dışarıda değil içeride tutmak içindi.

Marilyn, Doktor Kris'in onu kandırdığını farketti. Avutucu bir sesle *rahatlatıcı ve dinlendirici bir yer* olduğunu söylemişti. Ama burası, bu insanlar, bu çevre, hepsi de Marilyn için son

derece tanıdık ve rahatsız ediciydi. Aslına bakılırsa tıpkı annesinin hayatının büyük bir bölümünü geçirdiği bakımevlerine benziyordu. Yanılmıyordu. Marilyn hastanenin psikiyatri bölümünde, Payne Whitney Kliniği'ndeydi.

Doktor Kris onun burada gevşeyebileceğini düşünüyorsa çok ama çok yanılıyordu. Marilyn daha en baştan sinir krizi geçirdi ve bağırıp tepinerek onu bırakmaları için yalvardı. Büyük bir hata yaptıklarını söylüyordu. Tabii bu davranışı iyice hasta görünmesine sebep oldu. "Bana ne yapacaksınız?" diye haykırdı uzun koridor boyunca sürüklenirken. "Nereye gidiyoruz?" Duvarları keçeyle kaplı, pencereleri parmaklıklı bir odaya atılınca dehşetle bağırdı. Köşede küçük bir oda daha vardı ve kapısında *Tuvalet* yazıyordu. Çelik kapı korkunç bir gürültüyle kapanıp kilitlendi. Sonradan hücresini şöyle anlatacaktı: "Çok hasta -özellikle vurguluyordu- insanlar içindi. Kendimi işlemediğim bir suçtan hapse atılmış gibi hissediyordum. Duvarlarda eski hastalardan kalma şiddet izleri vardı."

"Sen Çok, Çok Hasta bir Kızsın"

İş bu noktaya nasıl gelmişti? Tamamen çıldırmıştı ve bunu farketmemiş miydi? Kaderinde son günlerini anneannesi, dedesi ve belki annesi gibi bir akıl hastanesinde geçirmek mi vardı?

Marilyn Monroe onu serbest bırakmaları için haykırdı ama nafile. Hıçkıra hıçkıra ağlamaya başlamıştı. Sonradan o sıra-

da tüm umutlarının tükendiğini söyleyecekti. Ama yılmadı ve elleri morarana dek kapıyı yumrukladı. Nihayet iki hemşire geldi. Direnirse deli gömleği giydireceklerini söyledikten sonra onu soyup kafasından bir hastane önlüğü geçirdiler. İşleri bittiğinde ışığı kapatıp odadan çıktılar. Marilyn zifiri karanlıkta karmaşık düşünceleri ve korkularıyla baş başa kalmıştı. Üstelik yanında hapları da yoktu.

Ertesi gün diğer hastalarla kaynaşıp *sosyalleşirse* odasından çıkmasına izin verileceği söylendi. Ses geçirmeyen hücreden kurtulmasının tek yolu bu olduğu için çaresiz itaat etti. Koridorda genç ve hasta görünüşlü bir kadına rastladı. Sonradan onu acınası bir yaratık olarak tanımlayacaktı. Hasta da onu aynı şekilde görmüş olacaktı ki Marilyn'e telefonda bir arkadaşıyla konuşursa kendini daha iyi hissedeceğini söyledi. Marilyn telefon etmenin yasak olduğunu hatırlattığında kadın şaşırdı. "Yok canım. Kim demiş? Gel ben seni götüreyim." Sonra Marilyn'i bir ankesörlü telefona götürdü ve cebinden bir jeton çıkarıp ona verdi. Fakat Marilyn tam telefon açacağı sırada bir güvenlik görevlisi ahizeyi elinden kaptı. "Telefon yasak."

Marilyn gerisin geri odasına döndü ve sonradan hatırladığına göre drama derslerinden birinde doğaçlama yapsaydı bu durumla nasıl başa çıkacağını hayal etti. Bir süre düşündükten sonra kararını vermişti. Elinden geldiğince gürültü çıkaracaktı. O zaman belki yetkili biri gelir, ona acır ve yardım ederdi. Marilyn bir sandalye aldı ve var gücüyle banyo kapısının camına vurdu. Kırılmadı. Sandalyeyi tekrar kaldırıp defalarca kapıya indirdi ve nihayet çift cam çatladı. Sonra eğilip yere saçılan cam kırıklarından birini dikkatle aldı. O kadar gürültü yapmıştı ki bir saniye sonra bir sürü doktorla hemşire odasına doluştu. Marilyn yatakta oturmuş, cam

kırığını bileğine doğru tutmuştu. "Beni buradan çıkarmazsanız kendimi öldürürüm," diye tehdit etti onları. Sonradan o dehşet anını değerlendirdiğinde *Tehlikeli Bakıcı*'daki bir sahneyi canlandırdığını farkedecekti. "Ama filmde jilet kullanıyordum." Ancak Marilyn hastane ekibine hiç de rol yapıyormuş gibi görünmedi. Çabuk ve kararlı davrandılar. İki çam yarması gibi adamla bir kadın onu yataktan kaldırdı ve Marilyn çığlıklar atıp tekmeler savurmaya başladı. Tabii sonunda elindeki camı düşürdü. Ardından onu kollarından ve bacaklarından tutarak asansöre götürdüler. Marilyn'in yüzü yere dönüktü ve gözyaşları zeminde ip gibi bir iz bırakmıştı. Başka bir kata çıktıklarında kendini biraz toparlamıştı. Sabah banyo yapmasına rağmen tekrar duş alması emredildi. "Her kat değiştirdiğinde banyo yapman gerek," dendi. Bitip tükenmek bilmeyen dakikalardan sonra nihayet genç bir doktor onu görmeye geldi.

Marilyn stajyer doktora psikiyatristinin ihanetine uğradığını ve oraya ait olmadığını anlattı ağlayarak. Ama doktor söylediklerine hiç aldırmayıp "Neden bu kadar mutsuzsun?" diye sordu. Marilyn ona öfkeli bir bakış fırlattı. "Bu sorunun cevabını bulmak için en iyi doktorlara bir servet harcıyorum. Şimdi sen kalkmış bana ne soruyorsun!"

Doktor, Marilyn'le bir süre daha konuştuktan sonra dikkatle yüzünü inceledi ve çok önemli bir yorum yapacakmış edasıyla şöyle dedi: "Sen çok, çok hastasın ve uzun zamandır bu durumdasın." Öyle kesin konuşmuştu ki Marilyn ne diyeceğini bilemedi. Sonuçta yıllardır bazı sesler duyuyordu. Kendini paranoyak gibi hissediyor, peşinde birilerinin olduğundan şüpheleniyordu. Ama bu sırrı pek az kişiyle paylaşmıştı. Yalnızca ilk kocası Jim Dougherty'yle, sevgilisi ve hamisi

Johnny Hyde'la, drama öğretmeni Natasha Lytess'la ve tabii psikiyatristleriyle. Ama şimdi sırrı kontrolden çıkmıştı ve bu doktor, bir yabancı, her şeyi biliyordu.

Daldığı derin düşüncelerin etkisiyle kaşlarını çatan doktor devam etti. "Böyle bir depresyondayken nasıl film çekebildin? Nasıl rol yapabildin?" Adamın tecrübesizliği Marilyn'i şaşırtmıştı. Sonuçta kendini bildi bileli bunu yapmıyor muydu? Hislerini saklıyor ve aslından farklı bir portre çiziyordu. "Belki Greta Garbo, Charlie Chaplin ve Ingrid Bergman da çalışırken depresyondaydı. Hiç böyle düşündünüz mü?" diye sordu. Yakın zamanda Berniece'le yaptığı konuşmada da aynı cümleleri kullanmıştı. Berniece'e hiç depresyona girip girmediğini sormuştu. "Tabii," demişti Berniece. Geçmişte onun da kendini böyle hissettiği olmuştu. Marilyn bundan nasıl kurtulduğunu merak etmişti çünkü ablasının hap kullanmadığını biliyordu. Berniece dua ettiğini söylemişti. Bu iyi bir cevaptı ama ne yazık ki Marilyn'de asla işe yaramıyordu. Yıllardır kocasıyla huzur içinde yaşayan bir ev hanımı, Marilyn'in hislerini ve depresyonunun derinliğini nereden bilecekti ki? Doktor, Marilyn'in sorusuna cevap vermedi. Onun yerine ünlü yıldızın çok hasta ve *kendine zarar verme eğiliminde olduğunu* not etti. Sonra, geri dönüp dönmeyeceğine dair ona hiçbir şey söylemeden odadan çıktı. Marilyn o akşam uyuyamadı. Koridorlarda akıl hastalarının feryatları, hıçkırıkları ve iniltileri yankılanıyordu. O sesleri asla unutamayacaktı. O korkunç geceyi asla unutamayacaktı.*

* Sonrasında Marilyn, Doktor Ralph Greenson'a yazdığı bir mektupta orada geçirdiği geceleri hatırladı. "Hücrelerinde çığlık atan kadınlar vardı. Yani sanırım hayat çekilmez hale geldiğinde bağırıyorlardı. *Böyle zamanlarda keşke bir psikiyatrist onlarla konuşsa*, diye düşünüyordum. *En azından geçici olarak acılarını dindirse.* Bence bundan doktorlar da bir şeyler öğrenebilir. Onlar sadece

Salı sabahı Marilyn'in hücresine başka bir doktor, günü diğer hastalarla birlikte UT (*Uğraşı Terapisi*) ile geçirmesini önerdi.

"O ne demek?" diye sordu Marilyn.

"Dikiş dikebilir ya da dama oynayabilirsin," dedi doktor neşeyle. "Ya da iskambil. Hatta belki örgü örersin."

Marilyn bu zavallıca teklif karşısında kafasını iki yana salladı. "Bunlardan birini yaparsam," diye tısladı, "gerçekten delirmişim demektir."

"Kendini neden diğer hastalardan farklı görüyorsun?"

"Çünkü öyleyim," dedi Marilyn.

"Bu Zavallı Delilerle Hapsedildim"

Marilyn Monroe'nun Payne Whitney'deki günleri benzer tecrübelerle geçti. Uzun yıllardır yüceltilen bir kadın sürekli aşağılandığını hissediyordu. Kimse onunla ne yapacağını bilmediği için buraya kapatıldığını düşünmeden edemiyordu. Doktorlarla hemşireler, odasının önünden geçip kapısındaki küçük pencereden içeri bakıyordu. Sanki hayvanat bahçesindeki vahşi bir hayvandı. Bazıları şaşırıyor, hayretle gözlerini kırpıştırıyordu. Hatta bir ara Marilyn bundan o kadar sıkıldı ki hastane önlüğünü çıkarıp karşılarında çırılçıplak durdu. En azından onlara *bakacak bir şey* vermek istemişti.

Marilyn çarşamba gününün çoğunu, karşısına çıkan herkesten bir kalem kağıt istemekle geçirdi. Birilerine not

---

kitaplardan okudukları şeylerle ilgileniyor. Oysa acı çeken insanları inceleseler daha fazlasını keşfedebilirler."

yazıp onu buradan çıkarmaları için yalvaracaktı. Annesinin durumuna düştüğünü farketmişti ve muhtemelen bu onu derinden sarsmıştı. Gladys de yıllar içinde onlarca not yazıp serbest bırakılması gerektiğini anlatmamış mıydı? Nihayet genç bir hemşire, Marilyn'in yazacağı notu iletmeyi kabul etti. İyi ama kimden yardım isteyecekti? Marilyn, Berniece'in ne yapacağını bilemeyecek kadar şaşkına dönebileceğini düşündü. Hem ablası başka bir şehirdeydi. Eski kocalarından hiçbirine yardım isteyebilecek kadar yakın değildi. Üstelik bu çok aşağılayıcı olurdu. Natasha kesinlikle yardıma koşardı ama ilişkileri uzun zaman önce kesilmişti. Ayrıca o da California'daydı. Kim... Kim? Nihayet yakın dostları Lee ve Paula Strasberg'e başvurmaya karar verdi. Oturdu ve onlara bir mektup yazdı.

Sevgili Lee ve Paula,

Doktor Kris beni hastaneye yatırıp iki aptal doktorun gözetimine verdi. Ama ikisi de benim doktorum olabilecek kapasitede değil. Benden haber alamıyorsunuz çünkü bu zavallı delilerle hapsedildim. Bu kabusu yaşamaya devam edersem ben de aklımı kaçıracağım. Lütfen bana yardım edin. Burası olmam gereken son yer. İkinizi de çok seviyorum.

Marilyn

Not: Tehlikeliler katındayım. Odam hücre gibi. Banyomun kapısını kilitlediler. Anahtarı alamayınca camı kırmak zorunda kaldım. Ama onun dışında başka bir olay çıkarmadım.

Not aynı gün yollandı. Lee Strasberg onu okur okumaz Doktor Kris'i aradı ve Marilyn'in intihara eğilimi olduğu için oraya kapatıldığı yanıtını aldı. Yıldız öğrencisinin olması gereken yerde olduğuna kanaat getirmesi için bu açıklama yeterliydi. Strasberg'ler doktorun işine burunlarını sokmayacaktı.

Perşembe sabahı Marilyn sakin davranınca bir telefon görüşmesi yapmasına izin verildi. Kimi arayacağına karar veremiyordu ama öyle biri olmalıydı ki onu buradan çıkarmak için yeri göğü inletmeliydi. Tanıdığı en inatçı adam kimdi? Kim hayır'ı cevap olarak kabul etmezdi? Tabii ki Joe DiMaggio. Evet, evlilikleri iyi bitmemişti. Fakat Marilyn onu iyi tanıyor, kendisine meydan okunduğunda nasıl bir tavır sergileyeceğini biliyor ve bu bakımdan ona güveniyordu. Dolayısıyla tek telefon hakkını Florida'daki eski kocasını aramak için kullandı.

DiMaggio'nun arkadaşı Stacy Edwards o günü şöyle anlatıyor: "Sanırım Joe, Florida'daydı. Yankee'ler kamptaydı ve onlara koçluk yapıyordu. Bana otel odasında buz gibi birasını yudumlayıp televizyon seyrederken telefonun çaldığını söyledi. Arayan Marilyn'miş. Ağlıyormuş. Dediğine bakılırsa New York'ta bir akıl hastanesindeymiş. Joe önce şaka yaptığını sanmış. Çünkü söylediklerinin hiçbir mantığı yokmuş. *Bu kesinlikle bir eşek şakası ya da Marilyn fazla hap içti*, diye düşünmüş. Ama Marilyn biraz sakinleştikten sonra ona bütün hikayeyi anlatmış. *Sana ihtiyacım var*, demiş. Fort Lauderdale'deki o berbat otelde Joe'yu nasıl buldu bilmiyorum ama ondan yardım istemiş. Joe'ya bunu duymak yetti ve ilk uçağa atladı."

Joe DiMaggio o gece Payne Whitney'ye gidip Marilyn Monroe'nun ertesi sabah onun denetiminde serbest bırakılmasını talep etti. Hastane prosedürleri onu ilgilendirmiyordu, sadece isteğinin yerine getirilmesini bekliyordu. Joe'ya

hastanın çıkışını ancak Doktor Kris onayladıktan sonra yapabileceklerini söylediler. "Kimden onay alırsanız alın," dedi Joe kabaca. "Ama birileri onu buradan çıkarmazsa yemin ederim hastanenizi başınıza yıkarım." Bunun üzerine Joe, hastasını dört gün önce kliniğe kapattıktan sonra bir daha arayıp sormayan Doktor Kris'le telefonda görüştürüldü. Doktor "Marilyn çok mutsuzsa belki başka bir hastanede daha rahat edebilir," yanıtını verdi. Sonradan anlattığına göre Joe kulaklarına inanamamıştı. Stacy Edwards'a, "Asıl hastaneye kapatılması gerekenin doktor olduğunu düşündüm," dedi. "Sanki Marilyn'e böyle bir seçim hakkı tanımış gibi konuşuyordu. İstediğimi almak için *Tamam, öyle yaparız. Ama lütfen önce onu buradan bir çıkaralım*, dedim." Ertesi gün hastanın çıkış işlemleri yapıldı.

"Bana Nasıl İhanet Edersin?"

10 Şubat, Cuma günü, öğleden sonra, Marilyn'in arkadaşı ve masörü Ralph Roberts onu Payne Whitney'nin arka kapısından gizlice kaçırdı. Arabanın arka koltuğunda Doktor Kris vardı. Marilyn yolda doktora demediğini bırakmadı. "Bana nasıl ihanet edersin?" diye bağırdı. "Sana güvendim. Bunu bana nasıl yaparsın? Üstelik beni görmeye bile gelmedin. *Senin neyin var?*" Roberts, "Marilyn bağırıyordu. İpini koparmış gibiydi. Doktor Kris'in daha önce onu böyle gördüğünü sanmıyorum. Marilyn'in tepkisi onu korkutmuştu," diye anlatıyor o günü ve şöyle devam ediyor:

"Marilyn'i evine bıraktık. Doktoru da bırakacaktım. Çok trafik vardı ve milim milim ilerliyorduk. Kris titriyordu. Durmadan, *Ben korkunç bir şey yaptım. Çok korkunç bir şey. Tanrım, istemeden oldu*, diye tekrarlıyordu."

Bazıları Roberts'ın Marilyn'in serbest bırakılmasına dair anılarını sorguladı. Marilyn'in yakın bir arkadaşı olarak, psikiyatristin pişmanlığını abartmış olabileceğini düşünüyorlar. Sonuçta Roberts, Marilyn'in hayatının o günlerine mümkün olduğunca az değinilmesini isteyeceğini biliyordu. Doktor Kris'in korkunç bir şey yaptığını kabul etmesi, Marilyn'in akıl sağlığının baştan beri yerinde olduğu ve hastaneye yatırılarak hata edildiği izlenimini veriyordu. Öyle ya da böyle, Roberts'ın hatırladıkları bu şekildeydi. Dolayısıyla çoğu insan Payne Whitney'yi, Marilyn'in beceriksiz bir doktorun yanlış teşhisi sonucu yaşamak zorunda kaldığı korkunç bir karışıklık olarak anımsamayı tercih etmiştir.

"Joe, Marilyn'i dairesine yerleştirdiğinde belki de doktorun haklı olabileceğini düşünmüş," diye anlatıyor Stacy Edwards. "Marilyn iyi değilmiş. Ağlıyormuş ve aklı karışıkmış. Birkaç gündür ilaçlarını almadığı için tüm sistemi çökmüş. Joe onun ne kadar zayıfladığını farkedince hayretler içinde kalmış. Onu sakinleştirdikten sonra başka bir hastaneye yatmaya ikna etmiş. Columbia Üniversitesi Presbiteryen'e. Marilyn'in tek şartı Joe'nun şehirden ayrılmaması ve onu her gün ziyarete gelmesiydi. Joe bunu kabul etti."

O akşamüzeri saat beş gibi Marilyn, Columbia Üniversitesi-Presbiteryen Hastanesi Nöroloji Bölümü'ne kabul edildi. Orada 5 Mart'a kadar, yani üç haftadan fazla kalacaktı. Marilyn hastane odasına yerleştikten sonra ilk iş avukatı Aaron Frosch'u aradı ve bir belge hazırlamasını istedi. Bir daha hiç

kimse Joe DiMaggio'ya danışmadan onunla ilgili karar veremeyecekti.

İkinci hastanesinden çıktığında karşısında heyecanlı basın mensuplarını buldu. O kargaşanın en ilgi çekici yanı, Marilyn'in bundan hoşlanmış görünmesiydi. Joe'yla boşandıklarını açıklaması ve başka birkaç olay dışında Marilyn medya önünde hep güler yüzlüydü. Özel hayatı paramparça edilse de basının ilgisini seviyordu. Dahası mesleğinin gereklerini biliyordu. Kendini öyle hissetmese bile hep Marilyn Monroe gibi görünmeli, onun gibi davranmalıydı. Ne kadar acı çekerse çeksin daima rolünü oynamayı başarmıştı. Aslına bakılırsa bu zamana kadar -1961- *Marilyn Monroe* onun ikinci kişiliği olmuştu.

Fakat eve gittiğinde Marilyn'i bir şok bekliyordu. Tam rahat bir nefes alacakken Grace'in kocası Doc Goddard aradı. Yıllardır haberleşmiyorlardı. Hatta en son ne zaman konuştuklarını bile hatırlamıyordu. Birkaç dakika hoşbeş ettikten sonra Doc basında Marilyn'in James Dougherty'yle evliliğinin Grace'in fikri olduğunu okumaktan sıkıldığını söyledi. Gerçekleri anlatan bir kitap yazacak, asıl Marilyn'in Dougherty'yi onunla evlenmeye ikna etmesi için Grace'ten yardım istediğini söyleyecekti. Marilyn'in ilk evliliğinden ötürü suçlanmaktan bıkmıştı. Herkes onun iş değişikliği yüzünden Goddard'ların Norma Jeane'i bıraktığını ve kızcağızın çaresiz kaldığı için evlendiğini konuşuyordu. Marilyn bu işten hiç hoşlanmadı ve kitabı yazdığı takdirde onu dava edeceğini söyledi. "Grace böyle bir girişimde bulunduğunu görse hayalkırıklığına uğrardı," dedi. Görüşme Marilyn'in telefonu Doc'ın yüzüne kapamasıyla nahoş bir şekilde sonlandı.

Gladys'in Çarşafları Kan İçinde

Marilyn Monroe, New York'taki Payne Whitney'de eziyet çekerken annesi de California'daki Rock Haven Sanatoryumu'nda benzer sorunlar yaşıyordu.

Altmış yaşındaki Gladys Baker Eley'e resmi olarak paranoyak şizofreni teşhisi konmuştu. Aslında bu uzun yıllardır belliydi. Rock Haven'de aşırı mutsuzdu. Zaten hayatı boyunca hiçbir hastanede mutlu olmamıştı. Rock Haven'de kimse Christian Science'a inanmıyordu ve Gladys bunu kabullenemiyordu. Kendini bu inanışa her zamankinden fazla adamıştı. Kızları Marilyn ve Berniece de dahil tanıdığı herkese her hafta broşürler ve kitaplar yolluyordu. Ruhsal rahatsızlığı onu yoğun bir şekilde etkilediği için Rock Haven'deki doktorların yemeklerine zehir kattığını fikrine saplanmıştı. Kızlarına oradan bir an evvel çıkması gerektiğini söylüyordu. Berniece'e yazığı mektupta, "Yoksa bu kadar zehirden öleceğim," diye yazmıştı. Ayrıca uyurken üzerine böcek ilacı sıkıldığını düşünüyordu. Ve dahası, bu inanışı yüzünden şizofrenisini kontrol altına almak için yazılan ilaçları kullanmayı reddediyordu. Dolayısıyla iyileşmesi mümkün değildi ve her geçen gün daha kötüye gidiyordu.

Bir akşam Marilyn, Payne Whitney'deyken Gladys televizyonda kızının sinir krizi geçirdiği haberini gördü. Görünüşe bakılırsa çok üzülmüştü. Odasına çekildi. Birkaç saat sonra hemşireler ona bakmaya gittiğinde çarşaflarının kan içinde olduğunu gördü. Gladys baygındı. Bir jiletle sol bileğini kesmişti. Jileti nereden bulduğu her zaman bir sır olarak kalacak. Fakat bileğini yatay keseceğine dikey kesmişti. Onun için he-

men ölmemiş, kanama yavaş seyretmiş ve sonunda bayılmıştı. Hemen Pasadena'daki Huntington Hastanesi'ne götürüldü ve orada üç gün kaldı. Berniece'e haber verilmişti. Berniece hastane yetkililerine Marilyn'i aramamalarını söyledi. Zaten kardeşinin yeterince sorunu olduğunu düşünüyor, onu daha fazla üzmek istemiyordu.

Rock Haven'den bir hemşire, Rose Anne Cooper, o günü şöyle anlatıyor: "Olanları aktarmak için Marilyn Monroe'ya ulaşmaya çalıştım. Ama karşıma menajeri olduğunu söyleyen John diye bir adam çıktı –Marilyn'in basın danışmanı John Springer olmalı. Benimle terbiyesizce konuştu. *Hayatta mı*, diye sordu. Ben, *Evet*, deyince de, İyi, dedi, *o zaman Bayan Monroe'nun bunu şimdi öğrenmesi gerekmez. Zaten yeterince sorunu var*. Bana Inez Melson'ı aramamı söyledi. Dediğini yaptım ama o daha beterdi. *Size Bayan Eley'in kendine zarar vermesini engelleyin diye tonla para ödüyoruz*, dedi öfkeyle. Onu yirmi dört saat gözetlememizin mümkün olmadığını söylediğimde *Neden*, diye sordu. *Ben bunu yaptığınızı sanıyordum. Yapmıyorsanız size neden para veriyoruz?* Çok aşağılayıcıydı. Sonunda Marilyn'e annesinin intihara teşebbüs ettiğini iletmesini söyledim. *Tabii ki böyle bir* şey yapmayacağım, dedi. *Böyle haberlerle onu üzemem*. Bana Gladys'in, Marilyn'in hayatında olduğunu saklamakla yükümlü olduğumu söyledi. *Bunu yıllardır gizlemeye çalışıyoruz ve sizden de aynı hassasiyeti bekliyoruz. Yoksa stüdyoyu mutsuz edersiniz*. Aynen böyle dedi ve bunun ne anlama geldiğini sormama fırsat vermeden telefonu kapadı. Bu sefer Gladys'in diğer kızı Berniece'i aradım. O daha sempatikti ama Marilyn'e bir şey söylememe konusunda diğerleriyle hemfikirdi. Şu anda bununla başa çıkabileceğini sanmıyorum, dedi. Sonra Fox'un halkla ilişkiler departmanıy-

la bağlantıya geçmemi söyledi. Ama bana hiç mantıklı gelmedi. Madem bunu bir sır olarak saklayacaktım, o zaman neden stüdyonun halkla ilişkilerini arıyordum? Kimse ne yapacağını bilmiyordu. Ben de uğraşmaktan vazgeçtim."

Rock Haven'e dönüşünde Gladys'e haftalarca sakinleştirici verildi ve odasından hiç çıkmadı. Çok sonra, artık ilaçları bıraktığında, dolaşmaya çıkarıldı. Rose Anne Cooper o günü iyi hatırlıyor. "Gladys'in de aralarında bulunduğu birkaç kadına iki hemşirenin nezaretinde yakınlardaki bir süpermarkete gitme izni verildi. Bir ara hemşirelerden biri Gladys'in ortalarda görünmediğini farketmiş."

Herkes çılgınca Gladys'i aramaya başladı. Şansları vardı çünkü yarım saat sonra onu bir otobüs durağında otururken buldular. Gladys'in niyeti Kentucky'ye gitmekti. "Çocuklarımı bulmam gerek," dedi. "Eski kocam çocuklarımı kaçırdı."

Sinatra'nın Güvenli Kollarına Dönüş

Hastaneden çıkışından sonraki haftalarda, Marilyn kurtarıcısı olarak gördüğü Joe DiMaggio'yla barıştı. Ama ikisi de ilişkilerini resmiyete dökmemeye karar verdi. Yıllardır biyografilerde tekrar evlenmeyi planladıkları yazar ama bu doğru değildir. Aslına bakılırsa yine asıl problemleri Marilyn'in mesleğiydi. Marilyn kariyerine dönmeyi düşünüyordu ama Joe hala yıllar önceki fikrini değiştirmemişti. DiMaggio'yla ikinci kez evlenmeyi düşündüğü, Marilyn'i tanımayanların yıllar sonra çıkardığı bir söylentidir. Hatta Marilyn bu dönemde bir kez

daha Frank Sinatra'yla flört etmeye başladı. Yani Joe'yla evlenmek gibi bir niyeti olmadığı gayet açıktı. Ayrıca bu kitap için görüşülen beyzbol efsanesinin arkadaşları ya da tanıdıklarının hiçbiri onun Marilyn'le yeniden evlenmek istediğini düşünmüyor. Fakat Joe bazı bakımlardan değişmişti. Evlilikleri süresince soğuk ve mesafeliydi. Marilyn'e kötü davranıyordu. Ama şimdi sevgi dolu ve şefkatli bir adama dönüşmüştü. Marilyn'i mutlu etmek için elinden geleni yapıyordu. Marilyn'e, "O zamanlar senin yerinde olsaydım ben de kendimi boşardım," bile demişti hatta. Üstelik daha iyi ve uyumlu bir insan haline gelmesinde Marilyn'in önerdiği psikoterapistin büyük etkisi olduğunu söylüyordu. Yine de bazen eski günlere geri dönüyor ve tedirgin edici bir sahipleniciliğe bürünebiliyor, birlikte gittikleri yerlerde Marilyn'e gösterilen ilgiyi kıskanabiliyordu. Ayrıca hala Marilyn'in özeline burnunu sokuyordu. Berniece Miracle'ın dediğine göre Marilyn'in çöp kutusunu karıştırıp faturalardan neye ne kadar harcadığını araştırıyordu. Joe DiMaggio cimri bir adamdı ve bir şeye gerekenden fazla para verildiğini öğrendiğinde hemen elinde faturayla Marilyn'in karşısına dikilip hesap soruyordu. Tabii Marilyn de ona kendi işine bakmasını söylüyordu. "Çöp kutumu nasıl karıştırırsın?" diyordu üzüntüyle. Bu konuşmalar hep büyük tartışmalarla bitiyordu. Marilyn böyle anları umursamamak için elinden geleni yapıyordu ama çok zordu.

Mart 1961'de çift, gözlerden uzak bir tatil için Florida, Redington Beach'e gitti. Marilyn'in kesinlikle dinlenmeye ihtiyacı vardı. Yola çıkmalarından hemen önce bir gazetede yayınlanan haber canını sıkmıştı. Kay Gable kocasının ölümünden Marilyn'i sorumlu tuttuğunu açıklamıştı. Diane Stevens o günü şöyle anlatıyor: "John (Springer) bana *Aman Marilyn*

görmesin, yoksa ne yapar bilmem, dedi. Haberi onun yerine Aaron'a (Frosch) göndermemi söyledi. Ben de öyle yaptım. Sonra nasıl oldu bilmiyorum ama Marilyn haberi gördü. Sanırım Aaron'ın ofisine gitmişti ve Aaron gazeteyi masasında bırakmıştı. Resmen çıldırdı. *Bunu benden nasıl saklarsın,* diye bağırdı telefonda bana. *Neler olduğunu bilmek zorundayım. Şu hale bak, dünyadan haberim yok! John'a çok ama çok kızdığımı söyle. Onu kovsam yeridir.* Bunu onu düşünerek yaptığımızı açıklamaya çalıştım ama dinlemedi. *Lanet olsun,* dedi. *Herkes zavallı Marilyn için endişeleniyor. Zavallı Marilyn o kadar kafasız ki kendisi hakkında çıkan haberlerle bile baş edemez. Yeter artık, duymak istemiyorum. Bu konuda tek kelime duymak istemiyorum.* Sonra telefonu yüzüme kapadı. Zangır zangır titriyordum. Konuştuklarımızı John'a anlattığımda hemen onu aradı. Marilyn ona da giydirmiş. Aşırı gergin ve sinirliydi. İyi olmadığı belliydi."

Kısa bir süre sonra Marilyn, Kay Gable'dan bir mektup aldı. Gable kocasının ölümünden onu sorumlu tutmadığını açıkça belirtmişti. 11 Nisan 1961 tarihli mektupta şöyle diyordu: "Clark'ı her geçen gün daha çok özlüyorum. Bu büyük kaybın acısı asla dinmeyecek ama Tanrı bana üç muhteşem çocuk ve paha biçilmez anılar verdi. Yirmi dört yıl sonra ilk kez günah çıkarmaya gittim -umarım rahip, polisleri çağırmamıştır- ve bunun ne kadar yardımı olduğunu bilemezsin." Marilyn kısa bir zaman sonra Kay'i ziyaret edecek ve Clark Gable'ın karısından hiçbir olumsuz tepki almamasına rağmen vicdan azabını bir türlü üzerinden atamayacaktı.

Nisan sonunda Marilyn, Los Angeles'ta başka bir daireye taşınmaya karar verdi. Çok geçmeden arkadaşı Pat Kennedy'nin dördüncü çocuğuna hamile olduğunu öğrenecekti. Pat'in bir

akrabası onun "Marilyn'e nasıl söyleyeceğim? Hayatında olanları düşünsene. Onu daha çok üzmekten korkuyorum," dediğini hatırlıyor. "Pat, *Benim zaten üç çocuğum var. O ise sadece bir tane istiyor*, dedi." Tabii Marilyn, Los Angeles'a döndüğünde hamilelik haberini vermekten başka çaresi yoktu. O zamana dek karnındaki bebek altı aylık olmuştu. Bana daha sonra anlattığına göre Marilyn onu görür görmez sevinçten havalara uçmuş. Sonra Pat'i kucaklayıp mutluluktan ağlamaya başlamış. Bu, Pat'le arkadaşlıklarına ayrı bir boyut kazandırdı. Bir anlığına da olsa kendi üzüntüsünü unutup arkadaşı için sevinmesi Pat'i etkilemişti. *O harika bir kadın ve bence muhteşem bir anne olurdu. Hamile kalabilmesi için her gece dua ediyorum. Endişeleneceği başka birinin olması hayatını değiştirirdi*, dedi."

Daha önce de belirtildiği üzere bu kadar süre zarfında Marilyn, Frank Sinatra'yla tekrar aşk yaşamaya başladı. Joe DiMaggio'nun Marilyn ve Frank konusunda ne hissettiği bilinmiyor. Ama o zamana kadar kendi ilişkileri hakkında kesin bir karar verdikleri açık. Zira Joe itiraz etseydi Marilyn, Frank'le çıkmayabilirdi. Frank, Juliet Prowse'la beraberdi ama Marilyn'e karşı hala kuvvetli bir çekim duyuyordu. Ünlü aktörü iyi tanıyanlar onun Marilyn'e karşı koyamadığını söylüyordu. "Kesinlikle ona aşıktı," diyor Sinatra'nın yakın dostu ve Peter Lawford'un yapım şirketi Chrislaw'un başkan yardımcısı Milt Ebbins.

"Fakat 1961'de ona karşı tutkudan çok, korumacı hisler besliyordu. O zamanlar yeni göreve getirilen Başkan Kennedy'yi de ilgilendiren bir hadise yaşandı. Peter'la birlikte Kennedy için bir öğle yemeği daveti düzenlemiştik. Frank de davetliydi. Fettuccine Alfredo, dana picatta, salata ve dondurmadan oluşan menüyü hazırlaması için New York'tan özel bir şef ge-

tirttik. Sinatra'nın sekreteri son anda arayıp patronunun grip olduğunu ve yemeğe gelemeyeceğini söyledi. Çok şaşırdım. JFK'le öğle yemeğini nasıl kaçırırdı? Frank'in onu sevdiğini, propagandasını yaptığını ve Başkan'ın göreve başlama etkinliklerini organize ettiğini biliyordum. İşin aslını sonradan öğrendim. Marilyn haftasonunu onunla geçiriyormuş ve nereye gideceğini haber vermeden evden çıkmış. Frank endişeden deliye dönmüş ve bütün günü arabasıyla onu arayarak geçirmiş. Nihayet Marilyn'i alışverişte bulmuş. Bu ona ne kadar değer verdiğini gösteriyor. Marilyn'in ne cehenneme gittiğini öğrenmek için Başkan'la öğle yemeğini kaçırdı."

Rupert Allan bu sözleri doğruluyor. "Ben Frank'le Marilyn'i daima talihsiz aşıklar olarak gördüm. Başka bir zaman ve yerde mutlaka birlikte olurlardı. Frank onu çok seviyordu. Fakat 1961'de Marilyn öyle büyük bir karmaşa yaşıyordu ki Frank çoğu zaman ona sinir oluyordu. Marilyn'in hayatını kontrol etmek için yeterince çabalamadığını düşünüyor, ona kızıyordu. Sinatra kesinlikle kırılgan ve güçsüz biriyle olmak istemiyordu."

Aslına bakılırsa Frank, Marilyn gibi kadınlara katlanamıyordu. Hayatındaki kadınların özgüvenli ve güçlü olmasını istiyordu. Tıpkı annesi Dolly Sinatra ve Ava Gardner gibi. Bu ikisi, Frank'in ideal kadın tipini temsil ediyordu. Marilyn kadar aklı karışık biriyle uğraşacak sabrı yoktu. Henüz akıl hastanesinden yeni çıkan Marilyn, Sinatra'yla beraberken pek dengeli davranmıyordu ve Sinatra da ona karşı toleranslı değildi. Mesela bir akşam Sinatra'nın evindeki bir davette Marilyn aşırı derecede duygusallaşıp misafirlerle mutsuz çocukluk anılarını paylaşmaya başladı. Frank lafını kesmeseydi az sonra ağlama krizine girecekmiş gibi görünüyordu. "Bak, Norma Jeane," dedi Frank, "biz bunları duymak istemiyoruz.

Biraz toparlan, bebeğim, ya da defol git. Ben bebek bakıcısı değilim." Marilyn koşarak odadan çıktı ve kendini yatakodasına kilitledi.

Sinatra'nın arkadaş grubundakilerden bazılarına göre Marilyn'le olmasının tek sebebi vardı, ona acıyordu. "Marilyn Monroe seks istediğinde -ki arzulandığını hissetmek için bunu sürekli isterdi- Bay S., Sör Galahad'ı oynar ve kendini ispatlamaya koşardı," diyor uzun yıllar uşaklığını yapan George Jacobs. "İyi bir dostu nadiren geri çevirirdi. Almaktansa vermek kişisel imajına daha uygundu. Fakat Bay S., Marilyn konusunda çok endişeliydi. Çünkü kadıncağız perişan haldeydi."

Aktörün yakın çevresindekiler hala 7 Haziran 1961'de olanları konuşur. Marilyn otuz beş yaşına basalı altı gün olmuştu. Frank onu Las Vegas'a davet etti. Sands'te sahneye çıkacaktı ve Dean Martin'in kırk dördüncü yaş günü için bir parti vermeyi planlıyordu. Sands'in departmanlar arası yazışmalarına bakılırsa (Müdür Jack Entratter, halkla ilişkiler yetkilisi Al Guzman ve reklam müdürü Al Freeman arasındakilere) Dean Martin'in doğum günü için hummalı bir hazırlık çalışması vardı.

Entratter'dan Guzman ve Freeman'a giden 6 Haziran 1961 tarihli notta şöyle yazıyordu: "7 Haziran'daki performanstan sonra verilecek kokteylde hiçbir kulis fotoğrafçısı, Bay Sinatra'yla Bayan Marilyn Monroe'yu birlikte görüntülemeyecek. Böyle bir girişimde bulunmaya kalkışan fotoğrafçılar otelden atılacak. Bu sadece Sands'in değil Bay Sinatra'nın da özel talebidir. Teşekkürler."

Entratter'dan *tüm ilgililere* gönderilen 6 Haziran 1961 tarihli notta "Marilyn Monroe, Bay Sinatra'nın konuğu olacak

ve Bay Sinatra, Sands'teki bu kısa konaklamasının gizli kalmasını arzuluyor. Bayan Monroe, Bay Sinatra'nın süitine yerleşecek. O ve Bay Sinatra 14.00'ten önce hiçbir şekilde rahatsız edilmeyecek."

Marilyn'in arkadaşı Pat Kennedy Lawford, Vegas'taki açılış gecesine kızkardeşi Jean Smith'i de getirdi. Pat'in Marilyn'le Frank arasında olanları bilip bilmediği meçhul. Ama Jean'le ikisi günü Marilyn'le geçirdi ve üç kadın cilt bakımıyla manikür yaptırırken bol bol sohbet etti. Belki Marilyn o sırada onlara anlatmıştır. "Pat bana Marilyn için çok endişelendiğini söyledi," diyor Pat Brennan. "Şampanya içmeye öğlen başlamış. Pat de içerdi ama en azından kokteyl saatini beklerdi. Gerçi Pat, Vegas'ta hiç içmedi çünkü sekiz aylık hamileydi. *Alkol almadığında içenlerin ne hale geldiğini görüyorsun ve hiç hoş olmuyor*, dedi." Kennedy Lawford'un Brennan'a anlattığına göre, Marilyn'i bir köşeye çekmiş ve alkol alışkanlığının kontrolden çıktığını söylemişti. "Marilyn, arkadaşın olarak bunu sana söylemek zorundayım. Sarhoş olduğunda sana yakışmayacak şekilde davranıyorsun." Marilyn önce alındı. Ama birkaç dakika sonra Pat'in haklı olduğunu anladı. "Kafamın içindeki seslerin yükselmesini ancak böyle engelleyebiliyorum," dedi. Pat'in bu şaşırtıcı itirafa ne tepki verdiği bilinmiyor ama arkadaşı için endişelendiği şüphesiz. Ne var ki bu olay ikisinin eğlenmesine engel olmadı.

Pat iki buçuk yaşındaki Victoria'yı da Vegas'a getirmişti. Diğer üç çocuğuysa ertesi gün gelecekti. Onları California'dan Nevada'ya bir limuzinde getirtiyordu. Güzelleşme seansı sona erince Marilyn'le Pat, Victoria'yı kumar oynamaya götürdü. Kumarhaneye çocukların girmesi yasaktı tabii. Ama söz konusu Kennedy'ler olduğunda her türlü ayrıcalık tanınabiliyordu.

Pat, Marilyn'in şaşkın bakışları arasında küçük kızı *blackjack* masasına oturttu ve aynen şöyle dedi: "Pekala, işte anlaşma. Kaybedersem çocuğu burada bırakıyorum. Ama kazanırsam onu ödül olarak alacağım." Marilyn tam arkasında dikilirken Pat bir el oynadı ve kaybettiğinde, "Tamam, anlaşma anlaşmadır. Çocuk kalıyor," dedi. Tam ayağa kalkıp uzaklaşırken Marilyn telaşla arkasından bağırdı. "Pat... *Pat!*" Tabii ki Pat kızını almak için geri döndü. "Sırf Marilyn'in tepkisini ölçmek için böyle şeyler yapmaya bayılırdı," diyor Pat Brennan. "Marilyn'leyken onu neşelendirmeye çalışırdı çünkü hayatında yeterince hüzün olduğunu biliyordu."

Sinatra'nın Las Vegas'ta sahneye çıkışının ilk gecesinde Elizabeth Taylor'la kocası Eddie Fisher ve tabii doğum günü çocuğu Dean Martin'le karısı Jeanne Martin de vardı. "Marilyn'in o geceki hali hakkında ne yorum yapabilirim bilmiyorum," diyor Eddie Fisher. "Hepimiz Sinatra'yla aralarında bir şeyler olduğunu biliyorduk. Onun için hiçbir hareketine karışmadık. Ama o gece o kadar sarhoştu ki Frank ondan utandı. Hiç hoş değildi."

"Çok güzeldi. Harika bir gülümseme, sarı saçlar ve göğüslerini cömertçe sergileyen bir elbise," diye anlatıyor Las Vegas'lı bir foto muhabiri. O ve yine Wide World Photos'tan bir fotoğrafçı, Sinatra'nın süitindeki gala partisine davet edilen birkaç gazeteciden biriydi. "Uzaktan muhteşemdi. Bomba gibiydi. Ama yakına gittiğinizde bitikti! İyi görünmüyor, tuhaf davranıyordu. Bana biraz deli gibi geldi.

"Partide Sinatra'ya yalvarışını hatırlıyorum. *Ah, Frankie, hadi fotoğrafçılara öpüşürken poz verelim. Seni seviyorum, Frankie, ve bunu bütün dünyanın bilmesini istiyorum,* diyordu. Sinatra'nın arkasında durmuş, kollarını beline dolamıştı. Ayakta durmak için ondan destek alıyordu."

Fotoğrafçının anımsadığına göre Frank birlikte görüntülenmemek için kendini çekince Marilyn dengesini kaybetti. Frank ona endişeli bir bakış fırlattı ve korumalarından birine "Ona dikkat edin," dedi. "Ayakta zor duruyor. Bayılırsa ya da bir şey olursa bana haber verin."

Gazeteci şöyle devam ediyor: "Marilyn hala Frank'le resminin çekilmesini istiyordu. Bir kedi yavrusu gibi ona yanaşıp fotoğrafçıya işaret etti. Sinatra başka tarafa bakarken onları çekmesini söylüyordu. Şakacı ve cilveliydi.

"Fotoğrafçım tam resmi çekmek üzereydi ki Sinatra'nın koruması makineyi alıp Frank'e verdi ve kulağına bir şeyler fısıldadı. Sonra Frank bize doğru yürüdü ve *Bir daha böyle bir şeye kalkışırsanız bu lanet makineyle kafanızı kırarım*, diye tısladı. Tıpkı bir gangster gibi dudaklarını fazla kıpırdatmadan konuşuyordu.

"Tam o sırada Marilyn geldi. Gözleri çakmak çakmaktı. *Frankie, kusacağım*, dedi. Sinatra panikledi. Şimdi mi, diye sordu. Şimdi. Ciddiyim, Frankie, kusacağım, dedi Marilyn. Sinatra, *Tanrım, Marilyn, yine mi*, diye homurdandı ve onu uzaklaştırdı."

Gazetecinin yanında duran Elizabeth Taylor sahnenin tamamına şahit olmuştu. Sonrasında foto muhabirine dönüp "Marilyn içkiyi kaldıramıyorsa içmemeli," dedi ve ekledi. "Bir de bana bakın. Ne kadar içersem içeyim bana mısın demem." Böyle diyerek o meşhur menekşe rengi gözlerini kırpıştırıp martinisini yuvarladı. Fakat muhabirin söylediklerini not ettiğini görünce defteri elinden alıp bunu cilveli bir tavırla adamın kafasına vurdu. "Bu kesinlikle kayıt dışıydı, dostum."

Berniece'le Yeniden Kavuşma

Haziran 1961'in sonunda Marilyn'e safrakesesi iltihabı teşhisi kondu. Ayrıca safrakesesinde taş vardı. Zaten bu süreçte karşılaştığı fiziksel ve ruhsal sorunların ardı arkası kesilmiyordu. 29 Haziran'daki ameliyat başarılı geçti. Uyandığında başucunda Joe DiMaggio'yu buldu. Şefkatle onu izliyordu. Üvey ablası Berniece'in New York'a gelip Marilyn'in iyileşme sürecinde yanında olması kararlaştırılmıştı. Fakat Joe bu durumdan pek hoşnut değildi. Marilyn'in daha sonradan öğrendiğine göre Joe'nun Berniece ve kocasıyla ilgili bazı şüpheleri vardı. "Ya senden para isterlerse?" diye sormuştu Marilyn'e. "Bence kesinlikle öyle olacak." İşine yeniden başlayan May Reis de (Marilyn'in sekreteri) Joe'nun şüphelerini paylaşıyordu. Marilyn, Joe'nun Berniece hakkında böyle düşünmesine inanamadı. "Onu senden çok daha uzun zamandır tanıyorum," dedi öfkeyle. "Ayrıca paramı istiyorsa alabilir. Hepsini mezara götürecek halim yok."

Joe'nun kuşkularına rağmen Marilyn ameliyattan sonra ablasına yeniden kavuşacağı için heyecanlıydı. Marilyn hastaneden çıkar çıkmaz Berniece de Florida'dan New York'a geldi ve Park Sheraton Oteli'ne yerleşip May'den haber beklemeye başladı. Gazetecilerin gittiği ve ortalığın sakin olduğu bilgisini aldıktan sonra bir taksiye atlayıp Marilyn'in Doğu 57. Cadde'deki dairesine gitti. Berniece'in kocası bu ziyareti onaylamamıştı. Zaten konu Marilyn olduğunda tuhaf davranıyordu. Marilyn'i mümkün olduğunca sık görmek istiyor -en son karısının arkasından iş çevirip iş arkadaşlarıyla onu ziyaret etmişti-

ama Berniece'in onunla vakit geçirmesini engellemeye çalışıyordu. Joe da kızkardeşlerin planlarından hoşlanmıyordu ama onun kendine göre sebepleri vardı. Hem Marilyn'in parası için endişe ediyor hem de Marilyn'le birlikteliğini Berniece'in basına anlatmasından korkuyordu. Oysa Berniece bu konuda sıkı tembihliydi. Hatta bunca yıl sonra bile her telefon görüşmelerinin sonunda Marilyn onu basın konusunda uyararak telefonu kapatırdı.

Berniece, Marilyn'in on üçüncü kattaki dairesine geldiğinde May Reis tarafından karşılandı. May ona daha soğuk davranamazdı. Fakat Berniece onun bu tavırlarını kaba değil profesyonelliğin bir gereği olarak değerlendirmeyi tercih etti. Kardeşlerin buluşması bol şamatalı oldu. "Nihayet burada olduğuna inanamıyorum!" diye haykırdı Marilyn. "Nihayet, yeniden beraberiz!" Sımsıkı kucaklaştıktan sonra birbirlerine uzun uzun baktılar. Gençliklerinden beri tanışıyorlardı. Şimdi Marilyn otuz beş, Berniece kırk bir yaşındaydı. Fakat ikisi de yılların onları güzelleştirdiği konusunda hemfikirdi. Üstelik Marilyn'in ameliyattan yeni çıkmasına ve kendini iyi hissetmemesine rağmen. Üzerinde krem rengi yazlık bir elbise, ayağında topuklu sandaletler vardı. Hastaneden çıkmadan önce saçlarını yaptırmıştı. Fotoğraflarının çekileceğini bildiği için iyi görünmek istemişti. Dolayısıyla ablasıyla buluştuğunda olabileceği en iyi vaziyetteydi.

Marilyn'in hayatı kesinlikle sıradışıydı ama Berniece'in, Marilyn'in hizmetçisi Lena Pepitone'un her gün ilk işinin Marilyn'in önceki gün taktığı bej rengi dantel sutyeni elde yıkamak olduğunu öğrendiğinde iyice şaşırdığına şüphe yok. Pepitone, Berniece'i sarışın, hatta Marilyn'in doğal halinden bile sarışın... biraz daha kısa ve ince ama kesinlikle seksi olarak tanımladı ve kardeşlerle ilgili ilginç bir yorum yaptı:

"Berniece, Marilyn'den daha çekingen görünüyordu. Manhattan'ın kargaşası ve şaşaası onu ürkütmüştü. Hem Marilyn hem New York onu büyülemişti. Yine de Marilyn ablasının elini tutup onun Florida'da nereden alışveriş ettiğini, ne pişirdiğini, evini nasıl idare ettiğini ve oğullarını -Berniece'in oğulları yoktu, sadece bir kızı vardı- nasıl büyüttüğünü dikkatle dinlerdi. Bana hep şöhretinden vazgeçip ev hanımı olmaya meyilli gelirdi. Sanki biri kolayca aklını çelebilirdi."

İkisi sadece birkaç gündür birlikteydi ama kızkardeşinin aldığı ilaçlar Berniece'i endişelendirmeye başlamıştı bile. Oysa Marilyn'in etrafındakiler bu haplara ve yan etkilerine alışkındı. Marilyn asla tutarlı değildi. Çoğu zaman mantıklı düşünemiyordu. Arkadaşları ve her gün görüştüğü insanlar sorunlu tavırlarını kanıksamıştı. Fakat başkaları hayretler içinde kalıyordu.

Marilyn'in doktoru her gece gelip onu kontrol ediyordu. Bu bile tuhaftı. Her gece mi? Bu gerçekten gerekli miydi? Üstelik her ziyaretinde Marilyn ona sert bir içki hazırlıyor ve doktor buna asla hayır demiyordu. Sonra Marilyn'e *cömertçe* sayılabilecek dozlarda ilaç veriyordu. Hatta bazen ona ne olduğu belirsiz bir iğne yapıyor, Marilyn bunun etkisinden son derece hoşnut görünüyordu. Berniece bir gün bir fırsatını bulup doktora, "Gerçekten bu kadar uyku hapına ihtiyacı var mı? Sizce de biraz aşırı değil mi?" diye sordu. Doktor cevap veremeden Marilyn ablasına sert bir bakış fırlattı. "Evet, bu ilaçlara ihtiyacım var," dedi öfkeyle. "Çünkü uyumam gerek. Yani cevap *evet*, Berniece. *Evet!*" Tuhaf bir sessizlikten sonra doktor hastasına çeşitli ilaçlar önermeye devam etti.

Berniece aynı zamanda Marilyn'in Joe DiMaggio'yla ilişkisini de gözlemleme fırsatı buldu. Joe'nun ona aşık olduğu

belliydi. Fakat Marilyn hisleri konusunda kararsız görünüyordu. Belki bunun en belirgin göstergesi, ablasına bir ay içinde Frank Sinatra'yla kalmaya California'ya gideceğini açıklamasıydı. Berniece'e Joe'ya bu geziden bahsetmemesini tembihledi. Joe'nun her gün Marilyn'le olduğu düşünülürse Berniece kardeşinin ondan habersiz nasıl gideceğini hayal bile edemiyordu. Lena Pepitone'un dediğine göre Sinatra, Marilyn'i sık sık arıyor ve Marilyn, Joe'nun her an odaya girebileceğine aldırmadan onunla konuşuyordu. Konu Sinatra olduğunda aklına eseni yapmakta kararlıydı.

Ayrıca Berniece, Marilyn'in ne kadar paranoyaklaştığını da farketmişti. Örneğin bir gün, yakınlarda yeni açılan bir İtalyan restoranı jest amacıyla Marilyn'e yemek göndermişti. Marilyn, Lena'ya yemeği çöpe atmasını söyledi. O yemeği evinde istemiyordu. Berniece bunu kilosunu korumak için yaptığını düşündü. Belki de ameliyattan sonra baharatlı yemekler yemesi yasaktı. İkisi de geçerli sebeplerdi. Fakat Marilyn'in o yemeği döktürmesinin nedeni farklıydı. "Zehirli olabilirdi," dedi Berniece'e. "Yabancıların hazırladığı hiçbir şeyi yemiyorum."

Bir ay sonra Marilyn, Los Angeles'a, Doktor Greenson'ın himayesine dönünce Greenson bir meslektaşına yazdığı mektupta Marilyn'den bahsetti. Seanslarda kendisine kötü davranıldığını hissettiğini anlatıyordu ve sözlerinde paranoyakça kabul edilebilecek unsurlar vardı.

Özellikle yiyecekler konusundaki paranoyasının kontrolden çıktığını arkadaşları da farketmişti. "Bir akşam geç vakit ofisteydik ve Çin yemeği ısmarladık," diye anlatıyor Joe Springer'ın yanında çalışan Diane Stevens. "Marilyn'le Joe da oradaydı. Yemek geldiğinde Marilyn yemek istemedi. Joe'yla büyük bir kavgaya tutuştular. *Bak ben de yedim. Zehirli olsaydı*

çoktan ölürdüm, diyordu Joe. Sonra hızını alamayıp *Senin neyin var böyle,* diye bağırdı. Marilyn hiç istifini bozmadı ve ciddi bir tavırla Öldürmek istedikleri sen değilsin, benim, Joe, dedi. Hepimizin ağzı beş karış açık kaldı. Buna ne cevap verilirdi ki? *Ama hepimiz aynı yemekten yiyoruz,* dedi John sonunda. Marilyn her şeye rağmen kararlıydı. *Afiyet olsun. Sizi bilmem ama ben kendimi riske atmayacağım,* dedi. İtiraf etmeliyim ki o an bana Gladys'i hatırlattı. Ne yapayım, insanın aklına ilk bu geliyordu! Gladys de hastanedeki doktorların yemeğine zehir koyduğunu iddia ediyordu."*

Greenson'ın Teşhisi

Doktor Ralph Greenson, Marilyn Monroe tarihinde popüler bir figür değil. Greenson, Romeo Samuel Greenschpoon olarak 1910'da Brooklyn'de, ikiz kızkardeşi Juliet'le dünyaya geldi. Los Angeles'ta psikiyatri ve psikanaliz alanlarında uzmanlaşmadan önce İsviçre'de tıp okudu. 1951'den 1953'e Los

* Hayatındaki tüm kargaşaya rağmen Marilyn daima hayranlarına iyi davrandı. Ayrıca yine hayatındaki tüm olumsuzluklara rağmen mizah duygusunu asla yitirmedi. İşte güzel bir hikaye: 1960'ta ilk Marilyn Monroe biyografisi Harcourt, Brace and Company'den çıktı. Yazarı Maurice Zolotow'du. Marilyn bundan hiç hoşlanmadı. Sırf prensiptendi, yoksa büyük ihtimalle okumamıştı bile. Arkadaşı ve uzun zamandır hayranı olan James Haspiel kitabın bir kopyasını Zolotow'a imzalatmıştı. Sonrasında Marilyn'in de imzalamasını çok istedi ve doğru zamanın geldiğine inandığında -Haziran 1961- Marilyn'e isteğini dile getirdi. Marilyn önce kaşlarını çattıysa da sonra imzalayacağını söyledi. "Ama bu imzalayacağım ilk ve tek kopya olur," dedi. Zolotow'un imzasını attığı sayfayı açtı. Şöyle yazıyordu: "MM hakkında daha iyi bir kitap yazabilecek Jim Haspiel'e en içten sevgilerimle, Maurice Zolotow." Marilyn bir kalem alıp tam altına not düştü. "Çok doğru. Sevgiler ve öpücükler, Marilyn Monroe."

Angeles Psikanaliz Enstitüsü'nün (*Los Angeles Psychoanalytic Society and Institute*; LAPSI) başkanlığını, 1957-1961 yılları arasında da dekanlığını yaptı. Ayrıca UCLA Tıp Okulu'nda klinik psikiyatri profesörüydü. Dougles Kirsner *Serbest Olmayan Kurumlar: Psikanalitik Enstitülerin İçyüzü* adlı makalesinde Greenson'dan şöyle bahseder:

"Klasik klinik ders kitabı *The Technique and Practice of Psychoanalysis* (Psikanalizin Tekniği ve Tatbiki) ve altmıştan fazla makalenin yazarı Doktor Greenson analitik meslektaşlarının oluşturduğu çevreden çıkarak halka açık dersler vermiştir. Greenson'ın psikanalitik ilgi alanları geniş kapsamlıydı. Değişik kuramsal yaklaşımlara sahip analistlerin yeterince fikir alışverişinde bulunmadığını düşünüyordu. Bir analist olarak mezun olan Greenson, Los Angeles'ta bu yönde yürütülen çalışmalarda kısa sürede söz sahibi oldu. Çok geçmeden önce ülkede, sonra dünya çapında tanınmaya başladı. LAPSI'da saygı duyulan ve herkesi yönlendiren bir doktordu. Sadece psikanalizle ilgili yazılarıyla değil doğuştan gelen öğretmenlik yeteneğiyle de biliniyordu. Enstitüdeki seminerleri LAPSI'da büyük saygı görüyordu. Hilda Rollman-Branch (LAPSI'da yönetici) Greenson'ın coşkusunun ve verdiği fikirlerin narsisliğini ve patavatsızlığını unutturduğunu düşünüyor, Şüphesiz en iyi psikanaliz öğretmenimizdi, diyordu. Greenson kesin kararları olan tutkulu bir adamdı. Fikir ayrılığına düştüğü üç analistle yıllarca konuşmadığı bilgisini aldım. Mantıksız öfke krizlerine girerdi. Anna Freud'un biyografisini yazan Elisabeth Young-Bruehl, Greenson'ı, *Tutkulu heyecanı abartıya kaçan, psikanalizi yaşam tarzı haline getirmiş zor bir adam,* diye anlatıyor."

Başarılı çalışmalarıyla adından söz ettiren Doktor Ralph Greenson yıllardır Marilyn hakkında çıkan tüm kitaplarda kötülenir.

Aslında bunun bazı geçerli sebepleri de vardır. Marilyn'in arkadaşlarının ve tanıdıklarının çoğu bir konuda hemfikir. Doktor Greenson, Marilyn'in hayatını ve kariyerini fazlasıyla kontrol ediyordu. Bu insanlar ünlü yıldız hakkında röportajlar vermeye başladığında Greenson çoğunun psikanaliz konusunda uzman kabul ediliyordu. Fakat hastasının ruhsal karışıklıklarından sorumlu tutuldu ve Marilyn'in böyle problemlere karşı doğuştan gelen bir eğilimi olabileceği tamamen göz ardı edildi.

Geçmişte değinilmeyense Doktor Ralph Greenson'ın Marilyn'in hastalığıyla ilgili kesin fikirleriydi. Başlarda Anna Freud'a yazdığı bir mektupta onu *paranoid kişilik bozukluğu sınırında* diye tanımladı. Marilyn'in paranoyanın tipik belirtilerini gösterdiğini düşünüyordu. Terkedilme korkusu ve başkalarına (Natasha ve Paula Strasberg) bel bağlama eğilimi vardı. Öyle ki bu insanların kendi hayatları olabileceğini kabullenemiyordu. Ayrıca bu hastalıktan mustarip kişilerde intihar eğilimi yaygındı. Hastalığın tedavisi zordu. Üstelik Marilyn dünyaca ünlü biriydi. Hatta onu aldığı bazı ilaçlardan vazgeçirebilmek için kamera arkasında bile hazır bulunuyordu. Ama bu zorlu bir mücadeleydi. "Onu her an göz önünde bulunduramayacağım için ne zaman hangi ilacı aldığını bilmem imkansız," diye yazdı Freud'a başka bir mektubunda. "Onun gibi birini nasıl kontrol edeceğimi bilmiyorum. Çok kurnaz." Gerçekten de Marilyn kaşla göz arasında hap yutabiliyordu.

Doktor Hyman Engelberg 1996'da yaptığı bir röportajda Greenson'ın teşhisine ilavelerde bulundu. O ve Greenson, Marilyn'e başka bir teşhis daha koymuştu. Manik-depresif. "Bu hastalık şimdilerde bipolar kişilik bozukluğu olarak biliniyor ama bence manik-depresif tanımı daha açıklayıcı. Evet,

Marilyn kesinlikle manik-depresifti ve bu, mücadele ettiğimiz sorunlardan sadece bir tanesiydi."

Görünüşe bakılırsa dahası vardı. Doktor Greenson, Marilyn'i daha yoğun tedavi etmeye başlayınca, meslektaşlarına, şiddetli ve günden güne artan paranoid şizofreni belirtileri göstermeye başladığını söyledi. Tıpkı annesi ve muhtemelen anneannesi gibi. Bu kitap için görüşülen ve hala Los Angeles'ta hasta baktıkları için isimlerinin gizli tutulmasını isteyen üç psikiyatrist, Greenson'ın onlara Marilyn Monroe'yla ilgili bu teşhisini aktardığını doğruladı. "Teşhisinde netti," diyor doktorlardan biri. "Ve çok endişeliydi. Özel bir tedavi görmezse yaşlandığında kötüye gideceğini düşünüyordu. Ayrıca Marilyn'in kendi kendini tedavi etmeye meraklı olduğunu söyledi. Aklına esen ilacı almasını engellemeye çalışıyordu. Çünkü Greenson, Marilyn'in böyle yaptığına inanıyordu."

Doktor Greenson'ın bu fikirlerini hastasıyla paylaşıp paylaşmadığı bilinmiyor. Ama dosyasındaki notlara göre ona küçük dozlarda bilgi vermeye gayret ediyordu. Marilyn'e, daha fazlasının başka sorunlar yaratabileceğini söylemişti.

Bu kitap için yapılan araştırmalarda bir gerçek daha ortaya çıktı. Marilyn paranoid şizofreni tedavisinde kullanılan Thorazine adlı ilacı almakta ısrarcıydı. "Bunu Doktor Greenson yazmış," dedi psikiyatristlerden biri. "Biliyorum çünkü kendi söyledi. Fakat Marilyn'in tepkisinden emin olamamış ve bir sebeple Thorazine konusundaki fikrini değiştirmiş. Marilyn'in ilacı başka doktorlara da yazdırıp önerdiği dozdan fazla almasından endişeleniyordu. En büyük sıkıntılarından biri de ona ilaç veren tek doktorun kendisi olmamasıydı. Marilyn son birkaç yıldır doktorlarla o kadar haşır

neşirdi ki ne zaman ne aldığını, neleri karıştırdığını bilmek imkansızdı."

Doktor Greenson'ın UCLA'de sakladığı dosyalara göre, Marilyn'e geçmişle kurduğu sağlıksız bağdan kurtulmasını önermiş, hatta bu konuda baskı yapmıştı. Üvey ablası Berniece, işlerini yürüten Inez Melson ve daha pek çok kişi, terapinin Marilyn Monroe'yu mahvettiği konusunda hemfikirdi. Melson, Greenson'a yazdığı bir mektupta Marilyn'in problemlerini bu kadar çok düşünmesinin onu endişelendirdiğini belirtti. Bunun Marilyn'e ne gibi bir fayda sağlayacağını anlayamıyordu. "Hatta aksini düşünüyorum," diye yazdı. "Tabii hastanızı nasıl tedavi edeceğinizi söylemek bana düşmez. Ama onun kendi mutsuzluğu içinde debelenip gücünü kaybettiğinden endişeliyim."

Evet, Marilyn Monroe'nun hastalığının paranoyayla bağlantısı vardı. Fakat hayatını gözden geçirirsek, aslında paranoyak olmak için bazı sebepleri de yok değildi. Sürekli takip ediliyordu ve bunun farkındaydı. *Yaz Fırtınası*'nın yazarının kızı Diana Herbert'ın anlattığı hikaye son derece ilgi çekici. Marilyn'le ikisi yıllar içinde temaslarını kaybetmişti. Bu dönemde bir gün New York'ta Marilyn'e rastladı. "Metrodan çıkıyordum. Birden karşımda belirdi," diyor Herbert. "Açık mercan rengi döpiyesiyle göz alıcıydı. Biraz şaşkın görünüyordu ama beni tanıyınca hemen yanıma geldi. Midtown'da sağlıklı yemekler yapan bir kafeye gittik. New York'u ve Actors Studio'yu ne kadar sevdiğinden bahsetti. Ama sonra bana tuhaf bir şey söyledi. *Aslında New York'ta çok rahatsızım çünkü izleniyorum,* dedi. Ben de *Elbette, çünkü sen bir yıldızsın ve çok güzelsin,* dedim. Ama kafasını iki yana salladı. *Hayır, öyle değil.* Sonra sesini alçaltıp öne eğildi. *FBI peşimde.* O an aklını kaçırdığını düşündüm. Marilyn, *Komünist partiyle ilişkilerim yü-*

zünden takip ediliyorum, diye devam etti. FBI ajanlarını atlatmakta uzman olduğu için kendisiyle övünüyordu. Onlardan nasıl kurtulması gerektiğini ve görünmez olmayı öğrendiğini söyledi."

FBI'ın araştırma süreci devam ederken Marilyn onlardan geçici aralıklarla kaçmayı başarsa da her hareketinin ve bazen düşüncelerinin bile incelendiğini hissediyordu. Maureen Stapleton, Marilyn'le aynı zamanlarda Actors Studio'ya devam ediyordu. 1995'te yaptığı bir röportajda bir akşam Marilyn'le akşam yemeği yerken yaşanan tuhaf bir olayı anlattı. "Marilyn garsonun, zihnini okuduğunu düşünüyordu. Önce onun gizli ajan olabileceğini söyledi. Sonra, *Bu da o kötü adamlardan biri. Şu anda aklımdan geçenleri biliyor. Buradan hemen gitmeliyiz*, dedi. New York'lu oyuncular olarak hepimiz biraz kaçıktık ama bu kesinlikle tuhaftı."

Aynı dönemde Marilyn'in hayatındaki diğer insanlar daha kesin tespitlerde bulunuyordu. "Bence Marilyn çok hastaydı. Tipik bir şizofrendi," dedi Lee ve Paula'nın oğlu Johnny Strasberg. "Kendini aşka adamıştı. Aşk şizofrenlerin sürekli konuştuğu bir şeydir. Aşk için her şeyi yaparlar. Artı, son derece çocuksudurlar. Bizler gibi egoları ve sınırları yoktur. Marilyn dayanabileceği kadar dayandı. Onunla ilgili en şaşılacak şey budur. Belki doğru terapisti bulacak kadar şanslı olabilseydi... Asıl trajedi bu. İnsanlar onu seviyordu. Ama kimse ona hayır diyemiyordu. Kimse onun için sorumluluk almıyordu. Onu terkediyorlardı. Marilyn'leyken terkedilmiş bir çocukla uğraşmak zorundaydınız. Üstelik artık çocuk olmayan bir çocukla."

İkinci Görüş

Yakın zamanda yapılan araştırmalar, Doktor Ralph Greenson'ın Marilyn Monroe'ya koyduğu *paranoid şizofreni sınırında* teşhisinde yalnız olmadığını gösteriyor. Doktor Greenson kendi başına iş yapmaktansa Psikolog Doktor Milton Wexler'a danışarak ondan ikinci bir görüş almıştı.

Doktor Wexler 1908'de San Francisco'da doğdu ve psikolojiyle ilgilenmeden önce hukuk eğitimi aldı. Columbia Üniversitesi'nde doktora yaptıktan sonra Freud'un öğrencilerinden Theodor Reik'in yanında çalıştı. Ülkenin ilk doktor olmayan psikanalistlerinden biridir. Ayrıca Los Angeles Psikanaliz Derneği'nin bir üyesi olarak Huntington Hastalığı'nın tedavisi konusunda çığır açtı ve Kalıtsal Hastalıklar Vakfı'nı kurdu. Wexler, Doktor Greenson'ın evinde Marilyn Monroe'yla yaptığı üç görüşmeye katıldıktan sonra, Greenson'ın paranoid şizofreni sınırında teşhisini onayladı. "Evet, onunla ilgilendim," dedi 1999'da. "Tedavinin detaylarını sizinle konuşmayacağım ama şu kadarını söyleyebilirim ki Doktor Greenson'ın teşhisine katılıyordum. Marilyn Monroe'da, ailesinde daha önce görülmüş olan paranoid şizofreni belirtileri vardı. Ayrıca kendisi bu belirtilerin tedavisi konusunda çok istekliydi. Tedavi süreciyle ilgili yanlış bir kanı var. Herkes Doktor Greenson'ın onu ailesiyle oturduğu eve yerleşmeye davet ettiğini düşünür. Birincisi, Monroe asla Greenson'lara taşınmamıştır. İkincisi, orada mümkün olduğunca çok zaman geçirmesini öneren bendim. Böylece çocukken eksikliğini duyduğu ortama kavuşacaktı. O zamanlar teorim buydu ve Greenson bana katılıyordu. Ayrıca gideceği bir yeri olursa ayrılık korkusunun hafifleyeceğini düşünüyordum."

Bunca yıl sonra, bu iki doktorun bulgularını göz ardı etmenin ya da bu tip belirtilerin hiç var olmadığını düşünmenin anlamı yok. Zaten Marilyn Monroe da böyle yapmadı. Greenson'la Wexler'ın teşhisinden sonraki bir buçuk yıl içinde hastalığının ötesinde bir hayat yaşadı. Aslında hep çok çabaladı. Kendisinde bir terslik olduğunun bilinciyle mücadele etmeye devam etti.

Doktor Greenson'ın Marilyn'le ilgili görüşleri Marilyn Monroe tarihinde kasten göz ardı edilmiş olabilir. Bazı biyografi yazarları Greenson'ın bulgularını kesinlikle yanlış, gerçek olması imkansız diye nitelendirdi. Biri şöyle dedi: "Greenson mesleki çevresinde hastasıyla ilgili yalanlar ortaya atmış, hatta Marilyn'in paranoid şizofreni sınırında olduğuyla ilgili asılsız bir rapor bile sunmuştur." Oysa hastasını tedavi etmeye çalışan bir psikiyatristin o insanın haleti ruhiyesi hakkında vardığı sonuç, asılsız bir rapor değil teşhistir. Hele de Greenson'ın Monroe'yu haftanın yedi günü gördüğü düşünülürse.

Ne yazık ki Doktor Greenson, Marilyn'i tedavi etme konusunda o kadar şevklendi ki sonunda o da onun hayatında baskı kurmaya başladı ve özellikle ilerleyen yıllarla birlikte güvenirliğini kaybetti. İddia edildiği üzere, hastasını evine davet edip yatıya kalmasını isteyerek ve ailesinin içine sokarak insanların zihninde şarlatan izlenimi bıraktı. Konu Marilyn olduğunda tüm perspektifini yitirmiş gibiydi. Fakat 1950 ve 1960'larda ruhsal hastalıklarla ilgili tüm yenilikçi tedavi yöntemleri deneniyordu. Aslına bakılırsa Greenson'ın Marilyn'i evine davet etmesinin tek alternatifi onu bir akıl hastanesine yatırmaktı. Aldığı notlara bakılırsa Marilyn'in tekrar hastaneye yatmasını engellemek için elinden geleni yapmaya kararlıydı. Çünkü bu kez kurtulamayabilirdi. Douglas Kirsner onu doğruluyor.

"Greenson kendi ailesiyle, Marilyn'in eksikliğini hissettiği aileyi ona vermek istedi. Çünkü onu bir akıl hastanesine kapatırsa Marilyn kendini öldürebilirdi."

Marilyn'in İlaç Seçimi

Ağustos 1961'de Marilyn Monroe, Los Angeles'a dönmüştü ve Batı Hollywood'daki dairesinde oturuyordu. Söylentiye bakılırsa Fox'la *Something's Got to Give* diye yeni bir film çevirecekti. Senaryo onu fazla heyecanlandırmamıştı. Sıkı bir çalışma gerektirdiği belliydi ve ortaya güzel bir şey çıkacağı bile şüpheliydi. Yine de kontratına göre Fox'a bir film daha yapmaya mecburdu.

Eylül'de Marilyn, Frank Sinatra'nın yatında konuklarını ağırladığı dört günlük Catalina Adası gezisine katıldı. "Keşinlikle beraberlerdi," dedi geziye katılanlardan biri sonradan. "Misafir gibi davranmıyordu. Görenler onu ev sahibi sanırdı. Sözde neşeliydi ama herkes sürekli doktor kontrolünde olduğunu biliyordu."

Bu dönemde Marilyn'le ilgilenen Doktor Hyman Engelberg, Doktor Greenson'la ortak bir çalışma yürütüyordu. Ama Marilyn değişik doktorlar bulma sanatında o kadar uzmanlaşmıştı ki bu iki doktorun onun vücuduna giren ilaçları kontrol etmesi imkansızdı. Ne zaman başka bir doktordan ilaç istese şöhretinden ötürü arzusu yerine getiriliyordu. Sonra Marilyn ondan alabildiği kadar ilaç alıp stokluyordu. Doktor artık ilaç yazmayı reddettiğinde de başka birini buluyordu. Greenson'la Engelberg, Marilyn'in bu

alışkanlığıyla başa çıkmaya çalıştı ama belki izledikleri yol yanlıştı. "Bir ilaç istediğinde asla hayır cevabı almayacaktı," dedi Doktor Ralph Greenson'ın karısı Hildy Greenson. "Aksi takdirde hemen başka bir doktor buluyor ve kontrolsüzce ilaç alıyordu." Ama bu plan işe yaramadı. 1961 yılı sonunda aldığı ilaçların listesi dehşet vericiydi.

Greenson'la Wexler hastalarına teşhis koyduktan sonra Marilyn, Thorazine adında bir yatıştırıcı kullanmaya başladı. Thorazine 1950'lerde üretilmiş, yeni bir ilaçtı. Ama kilo yapıyordu ve Marilyn bundan hiç hoşlanmamıştı. Tedavi biter bitmez kilo verdi ama bu sefer de kontrolünü yavaş yavaş kaybetmeye başladı. Geçmişe bakarsak Marilyn'in muhteşem göründüğü tüm dönemlerde Thorazine kullanmadığını görürüz –tıpkı son filmi *Something's Got to Give*'deki gibi. Hoş, bu filmin setinde yarattığı sorunlar düşünülecek olursa, ilaçlarını bıraktığını anlamak için kilosunu gözlemlemeye gerek yoktu.

Marilyn ayrıca Demerol adında bir narkotik analjezik, HMC ve Amytal gibi fenobarbitaller ve yüksek dozda Nembutal alıyordu. Uyumak için o kadar uzun zamandır Nembutal kullanıyordu ki artık buna bağımlı hale gelmişti. Doktor Engelberg, Doktor Greenson'la ikisinin ona bir seferde en çok yirmi dört Nembutal verdiği konusunda ısrarcı. Fakat Marilyn'in şeker gibi hap yutmasına bakılırsa ilacı başka bir yerden buluyordu.

Aynı zamanda Seconal alıyordu ve kimse bunu da nereden bulduğunu bilmiyordu. Dahası uyumak için kloral hidrat kullanıyordu ve Doktor Engelberg ne Doktor Greenson'ın ne de kendisinin Marilyn'e böyle bir reçete yazdığını söylüyor. Aslına bakılırsa Engelberg, Marilyn öldüğünde vücudunda bulunan ilaçların çeşitliliğine inanamadığını açıklayacaktı. Bunlara önceden sözü geçen kloral hidrat da dahildi ve Engelberg,

Marilyn'in onu ölmeden hemen önce gittiği Meksika'dan aldığını düşünüyor. Öldüğünde Marilyn'in komodininde on beş kutu hap vardı.

Engelberg, Marilyn'e uyku ilacı verirken Doktor Greenson'a danışıyordu ama aynısı diğer ilaçlar konusunda geçerli değildi. Örneğin bir enfeksiyon kaptığında ve antibiyotiğe ihtiyacı olduğunda Engelberg, Greenson'ın onayına ihtiyaç duymuyordu. Marilyn haftada birkaç kez soğuk algınlığına ve sürekli tekrarlayan sinüzitine karşı vitamin iğneleri oluyordu. Fakat 1961'in sonunda tehlikeli bir alışkanlık daha edindi ve kendi kendine iğne yapmaya başladı. Birçok insan onun vücuduna kimin hazırladığı belirsiz karışımlar enjekte etiğine şahit oldu. Aktrise yakın bir kaynağın hatırladığına göre bu karışım fenobarbital, Nembutal ve Seconal'den oluşuyordu. "Marilyn vitamin iğnesi olduğunu söylüyordu," diyor bu kaynak. "Sanırım ona bu karışımları kimin verdiğini biliyorum ama yüzde yüz emin olmadığım için açıklamak istemiyorum. Ama iğnenin sonrasında tamamen uyuşur, hiçbir şey yapamazdı."

Jeanne Martin, Ağustos 1961'de Frank'in evinden yata gidecekleri günü iyi hatırlıyor. Çünkü Frank ondan Marilyn'in giyinmesine yardım etmesini istemişti. Aldığı haplar yüzünden kendi kendine giyinemeyecek kadar kafası bulanmıştı. "Her bir parçayı tek tek giydirmem gerekti," diyor Jeanne. "Ona *Marilyn, iyi misin? Pek iyi görünmüyorsun*, deyip duruyordum. Bana gözleri yarı kapalı cevap veriyordu. *Ah, iyiyim. Daha iyi olamazdım*, diyordu. Çok endişelendim. Ona bu kadar ilacı nasıl verdiklerini düşündüğümü hatırlıyorum. Nasıl bir doktor, hastasını bu hale sokardı? Gerçekten, nasıl desem, uçmuştu."

Haftasonu boyunca Marilyn her gece yaptığı gibi kadehlerce şampanya tüketti. İçtikçe aklı iyice karışıyor, hatta bazen taşkın-

lık yapıyordu. "Hali içler acısıydı," diyor Jeanne Martin. "Kayıp düşmesinden korktuğum için gözlerimi bir saniye bile ondan ayıramıyordum. Marilyn'i tanımayan biri, bunun ne kadar zor olduğunu tahmin edemez. Öyle tatlı ve herkese kibar davranan bir kadındı ki hep iyi olmasını istiyordunuz. Ama o gün o partide iyi olmadığını anladım. Hiç iyi değildi."

Gloria Romanoff da konuklardan biriydi. "O haftasonu kötüydü. Uyku ilaçlarından enkaza dönüşmüştü. Zavallı kız o kadar bağımlıydı ki onlarsız beş dakika kestirmeyi bile başaramıyordu. Suya bile gerek duymadan bir avuç hapı kuru kuru yutuyordu. Tabii alkol işleri daha da beter hale getiriyordu."

Akşamüstüne doğru Frank, Marilyn'in hareketlerinden bıkıp usanmaya başladı. Konuklarından utanıyordu. Eski tanıdıklarından biri şöyle anlatıyor: "Doğruyu söylemek gerekirse Frank onu yattan indirmek için sabırsızlanıyordu. Marilyn onu utandırıyordu. Bana *Tanrı biliyor ya, şu anda onu bu lanet yattan atabilirim*, dedi. Onun yerine, asistanlarından birini çağırdı ve karaya çıkar çıkmaz Marilyn'i eve gönderdi. Sonradan bana anlattı. Sinatra'ya göre onu kanepede uyurken bulmuş ve kucağına alıp yatakodasına taşımış. Kıyafetlerini çıkarıp üzerini örtmüş. Onun için endişeleniyordu."

Aynı kişi, "Marilyn Monroe'yla görüşmekten vazgeçecek misin?" diye sorduğunda Frank Sinatra, "Başka biri olsa çoktan yollardım. Ama bunu ona yapamam," demiş.*

---

* Şubat 1962'de Frank Sinatra dansçı Juliet Prowse'la evlenmek niyetinde olduğunu açıklayacaktı. Sammy Davis üçüncü hatıratı *Why Me?*'nin tanıtımında, Frank'in bu nişanı Marilyn'le arasına mesafe koymak için yaptığını söyledi. "Marilyn çok tatlıydı ama Frank ondan bunalmıştı. Sonra bir gün arayıp Juliet'le evleneceğini söyledi. Bunun Marilyn'le ilgili olduğunu biliyordum. Ondan kopmaya çalışıyordu."

George Jacobs, "Bu nişan Marilyn'i deli etti," dedi. "Ayrıca aynaya bakmasını sağladı. Juliet, Marilyn'den on yaş küçüktü ve bacakları kusursuzdu. Tabii bu, durumu

Bu dönemle ilgili ilginç bir gerçek vardır. Marilyn özel hayatındaki mutsuzluğa rağmen çektirdiği tüm fotoğraflarda, özellikle de Douglas Kirkland'inkilerde muhteşem görünür. Hatta bunlar kariyerinin en iyi fotoğraflarıdır. Onu Kasım 1961'de fotoğraflayan Kirkland, Marilyn'i *insanı hayrete düşürecek kadar tatlı ve cilveli* olarak tanımladı. "Kesinlikle rahatsız edici değildi. Bir kızkardeş gibiydi. Yanıma oturup güldü. Havadan sudan konuştuk. Çok gençtim ve kafamdaki seksi pozları ona nasıl anlatacağımı bilmiyordum. Çırılçıplak yatağa gireyim. Üzerimde sadece beyaz ipek çarşaflar olsun, diye önererek beni rahatlattı. Detayları konuştuk ve Marilyn, Frank Sinatra'nın müziğiyle soğuk Dom Perignon istedi." Marilyn Monroe, Kirkland'in fotoğraflarında gerçekten çok tatlıdır. (Kirkland daha sonradan çekimin detaylarını anlattı. Marilyn, "Bu çocukla yalnız kalmalıyım," diye herkesi dışarı çıkarmış ve onu yatağa davet etmişti. Fakat Kirkland çekimin sonunda ortaya çıkan muhteşem fotoğraflar dışında aralarında bir şey yaşanmadığı konusunda ısrarcı.)

Marilyn'in hayatında bunca sıkıntı varken profesyonel amaçlar uğruna kolayca *Marilyn Monroe*'ya dönüşebilmesi arkadaşlarıyla tanıdıklarını daima şaşırtmıştır. Sanki Marilyn gerçek mutluluğu sadece kamera önünde buluyordu. Geri kalan her şey -güçlükle sürdürdüğü özel hayatı- o halinin yanında sönük kalıyordu. Marilyn Monroe gibi hissetmesinin en kolay yollarından biri de Thorazine'i kesmekti. Zihninde, ince

---

daha da kötüleştiriyordu. Marilyn'le Ava Gardner'ın saçma bir bacak kompleksi vardı. İkisi de bacaklarını kısa ve kalın buluyordu. Herhalde Marilyn günlerce aynanın önünden ayılmayıp yüzlerce çift ayakkabı denemiş ve hangisinin bacaklarını daha güzel gösterdiğini bulmaya çalışmıştır. Reddedilmeyi bu kadar zor kabullenen biri daha olamazdı."

Frank Sinatra'nın Juliet Prowse'la nişanlılığı altı hafta sürdü.

ve seksi olduğu sürece Marilyn Monroe'ydu. Sadece birkaç ay sonra gazeteci Alan Levyona, "Mutlu musunuz?" diye sorduğunda, "Şöyle diyelim," dedi, "Zayıfım ve istediğim zaman neşelenebilirim. Bu, duruma ya da firmaya bağlı."

Douglas Kirkland'in yaptığı çekim Marilyn'in o dönemki deneyimleri arasındaki zıtlığı anlamak için mükemmel bir fırsattır. Basın danışmanı Michael Selsman'ın anlattığı hikaye ilgi çekicidir. O ve aktris karısı Carol Lynley, Monroe'nun Doheny'deki dairesinde Kirkland'le buluşup fotoğrafların son hallerini inceleyecekti. "Carol dokuz aylık hamileydi. Her an doğurabilirdi," diyor Selsman. "Onu yalnız bırakmak istemediğim için Marilyn'in evine götürdüm. Kapıyı çaldım. Carol yanımda titriyordu. MM kapıyı açtı ve Carol'a baktı. Onu stüdyodan tanıyordu. Soyunma odaları bitişikti. İçeri gel, dedi bana, *Ama o, arabada beklesin.* Doğrusu bunu hiç beklemiyordum. Bir an bocaladım. Carol'la bakıştık ve on beş dakikaya geleceğimi söyledim."

Çok geçmeden Marilyn'le Selsman'a Douglas Kirkland de katıldı. "Çalıştığım diğer oyuncular beğenmedikleri negatiflerin üzerine kırmızı yağlı kalemle çarpı koyardı. Ama Marilyn öyle yapmadı. Beğenmedikleri tek tek kesip minik parçalara ayırdı ve çöp kutusuna attı. Bu iş üç saat sürdü. Beş dakikada bir gitmek için ayağa fırlıyordum ama Marilyn beni durduruyordu. İlk kez Marilyn Monroe'nun zalim yanına şahit oluyordum. Doug negatiflerin kendisine ait olduğunu, Marilyn isterse onları kilit altında tutabileceğini söyledi ama nafile. Zavallı Doug. Yerler kırpılmış negatiflerle doluydu. *Ama ben bunu beğenmiştim*, demeye kalkıştığında Marilyn *Hayır! Ben beğenmedim. Böyle görünmek istemiyorum. Çok ölü*, diyordu."

Douglas Kirkland o geceyi farklı hatırlıyor. "Evet, negatifleri kırptı ve bu son derece rahatsız ediciydi," diyor. "Onlarla

bu kadar uğraşması inanılmazdı. Ama fotoğraflar konusunda gayet netti. Hangilerinin iyi olduğunu biliyordu. Kestiklerinin çoğu o kadar iyi değildi. Profesyonelce düşünüyordu. Bütün erkeklerin hoşlanabileceği fotoğrafları seçiyordu. İçlerinden birini gerçekten çok beğendi ve *Bunu beğendim çünkü bir tır şoförünün yatakta birlikte olmak isteyeceği bir kız gibiyim. Bundaki kızın hitap ettiği kesim bu. Sıradan erkekler,* dedi.

"Kesinlikle katılıyordum. Ama Marilyn önceki gün resimlerini çektiğim kız değildi. Daha karanlık bir kişiliğe bürünmüştü. Çekim günü canlı, seksi ve heyecan vericiydi. Yirmi dört saat bile geçmeden yorgun ve gergin birine dönüşmüştü. Kapıyı açtığında kafasında bir eşarp vardı. Güneş gözlüğü takmıştı. Bu kadar kısa süre içinde değişmesi tuhaftı. Yani ne olmuş olabilirdi ki? Ama dehşete mi kapıldım? Korkunç olduğunu mu düşündüm? Ah, tabii ki hayır! Kesinlikle, hayır. Hayır, hayır, hayır. Ne de olsa o, *Marilyn Monroe*'ydu."*

* Belki bu yaşananları en iyi açıklayan, Marilyn Monroe tarihçisi Charles Casillo oldu. "Michael Selsman, Carol Lynley'yi Marilyn'in evine izinsiz getirmekle hata etmiş. Bir düşünsenize! Aynı stüdyo adına çalışan güzel ve daha genç bir sarışının Marilyn Monroe'nun fotoğraf seçimi yapacağı özel bir toplantıda ne işi vardı? Üstelik Carol hamileydi. Selsman, Marilyn'in çocuk sahibi olamadığını biliyordu. Gerçekten kötü bir karardı. Ayrıca Marilyn'in negatifleri kesmesi de o kadar tuhaf değil. Evet, başka yıldızlar için kırmızı kalem yeterli olabilirdi ama Marilyn'in her bir pozu değerliydi ve yok edilmezse izinsiz kullanılacağı açıktı. Bunu Marilyn'den daha iyi kimse bilemezdi. Bert Stern tarafından çekilen ve beğenmediği için çizdiği negatiflere neler olduğuna bakın! Marilyn öldükten sonra Stern onları ortaya çıkardı. Üstelik hepsi çizikti ve üzerlerinde çarpı vardı! Yıllar sonra da onları onaylamadığını belirten işaret dijital rötuşla sonsuza dek silindi."

Doktor Greenson Kontrolü Ele Alıyor

Marilyn Monroe 1961'in sonunda 77 bin dolara bir ev aldı. Doktor Greenson'ınkine mümkün olduğunca benzeyen bir evi olmasını istemiş, uzun aramalardan sonra nihayet hayallerindeki gibi bir yer bulmuştu. Bir keresinde Marilyn ve Pat Newcomb, Marilyn'in çok beğendiği bir eve denk geldi. İkisi yüzme havuzunun yanında durmuş konuşurken ev sahibi hanım dışarı çıkıp Marilyn'e uzun uzun baktı ve sonunda, "Seni tanıdım!" dedi. "Hemen bahçemden çıkın!" Böyle bir kabalığı haklı gösterecek hiçbir sebep yoktu tabii ama bu olay Marilyn'in halkın gözündeki imajının eskisi gibi olmadığını gösterir. Artık insanlar onun hakkında karmaşık hislere sahipti. Seveni de vardı, sevmeyeni de. Marilyn gözyaşlarına boğuldu ve Pat'le ikisi oradan koşar adım uzaklaştı.

Marilyn'in California, Brentwood, 5. Helena Drive'daki tek katlı yeni evi, üç yatakodası ve iki banyosuyla, şaşılacak kadar küçüktü –ünlü yıldızların standartlarına göre. Salon o kadar ufaktı ki üç parça mobilya ancak sığıyordu. Banyolar ve mutfak da öyleydi. Küçük ve mütevazı bir apartman dairesini andırıyordu. Bir yüzme havuzuyla yemyeşil bir bahçesi vardı. Bahçe evin bulunduğu çıkmaz sokaktan taş duvarlarla ayrılıyordu. Yani son derece sakin ve gözlerden uzak bir yerdi. Sokak kapısının altında, üzerinde CURSUM PERFICIO yazan bir fayans vardı. Yıllar içinde bazıları bunu Latinceden "Yolculuğum burada bitiyor," şeklinde çevirip Marilyn'in intihar eğiliminden dolayı bu sözleri yazdırdığını iddia ettiler. Fakat asıl çeviri, "Yolumu tamamladım," olmalıdır ve bu deyiş

yıllarca Avrupa'daki evlerin kapılarında konukları karşılamak için kullanılmıştır. Yazı oraya ev yapılırken, yani Marilyn onu satın almadan otuz yıl önce yazılmıştı. Marilyn evi Meksika tarzı mobilyalarla döşemek istiyor, Meksika seyahatlerinde bol bol alışveriş yapmayı planlıyordu. Evet, kendine bir ev almıştı ama berbat haldeydi. Ruh hali ani bir çöküşe girmişti ve hiçbir şey fayda etmiyordu. 1962'de yeni filmi *Something's Got to Give* için kamera karşısına geçecekti ama umrunda bile değil gibiydi.

Ablası Berniece'le New York'tayken belki daha iyi, belki daha kötüydü ama en azından ruh hali dengeliydi. Fakat Los Angeles'ta iyice kötüleşti. Etrafındaki bazı insanlar ona konan teşhisi bilmedikleri için karakterindeki ani değişimleri Doktor Greenson'ın tedavisine bağlıyordu. Hemen her gün onunlaydı. Akşam yemeklerini ekseri Greenson'larla yiyordu. Bazen geceleri yatıya kalıyordu. Şüphesiz Doktor Greenson'ın karşı karşıya kaldığı en büyük sorun, bazı tavsiyeleri ve davranışları yüzünden imajının zedelenmesiydi. Yaptıklarının bir kısmı tuhaf ve şüpheliydi. İşte anlatılanlardan biri:

Marilyn'in en yakın arkadaşlarından biri, aktör ve özel masörü *Rafe* lakaplı Ralph Roberts'tı. Birbirlerinden ayrı kalamadıkları için Marilyn onu Los Angeles'a çağırmıştı. Onu bir kardeş gibi görüyordu. Bir gün Doktor Greenson, Ralph'ın gitmesi gerektiğini söyledi. Marilyn kulaklarına inanamamıştı. "Ama o benim en yakın arkadaşlarımdan biri," diye itiraz etti. "Umrumda değil. Gitmesi gerek, Marilyn," dedi Greenson. "Hem ben ona Ralph değil Rafe diyorum," diye bağırdı Marilyn isterikleşerek. Sanki sorun arkadaşının kendisinde değil ismindeydi. "Rafe! Rafe!" diye tekrarladı. Ama Greenson son noktayı koydu. "Arkadaşına nasıl seslendiğin beni il-

gilendirmiyor. Ona fazla bağlısın." O gece Marilyn, Ralph'a New York'a dönmesi gerektiğini söyledi. Onu iyi tanıyanlar Marilyn'in bütün gece ağladığını söylüyor. Yine de durumu değiştirecek hiçbir şey yapmadı. Doktor Greenson'a bu kadar bel bağlamıştı.

Greenson'ın baskıcı kişiliğinin bir başka örneği de Mayıs 1961'de bir meslektaşına yazdığı mektuptur. "Bilhassa onun kendini yalnız hissetmesini engellemeye çalışıyorum. Böylece kurtuluşu haplarda ya da onunla sadomazoşist ilişkiler kuran yıkıcı arkadaşlarda aramayacak. Aslında bu tip bir tedavi planı rehberliğe, samimiyete ve istikrara ihtiyaç duyan ergenlik çağındaki bir kız için yapılır. Ama ona da gayet iyi geliyor. Los Angeles'a gelip benimle konuşmayı iple çektiğini söyledi. Tabii bu onun Bay F. S.'yi (Frank Sinatra) görmek için Palm Springs'e kaçmasını engellemiyor. Tıpkı anne babasını atlatan bir çocuk gibi."

Görünüşe bakılırsa Marilyn romantik ilişkilerinde bile Greenson'dan onay bekliyordu. Mart 1961'de ona yazdığı bir mektupta ismini vermediği biriyle gelgeç bir ilişki yaşadığını anlattı. Marilyn adamın yatakta hiç bencil olmadığını söylüyordu. Ama Greenson'ın ilişkiyi onaylamayacağını biliyordu. Yıllarca pek çok gazeteci onun Kennedy'lerden birini kastettiğini iddia etti. Ama Frank Sinatra'dan da bahsediyor olabilirdi.

Durumu daha da şüpheli gösteren bir başka gerçekse Marilyn'in yeni avukatı Mickey Rudin'in Ralph Greenson'ın kayınbiraderi olmasıydı. Rudin aynı zamanda Frank Sinatra'nın da avukatıydı ve dahası Greenson, Sinatra'nın da terapistiydi. "Sinatra neden Greenson'ı seçmişti ki? Diğer ünlü hastası Marilyn Monroe'nun ne halde olduğu açık değil miydi?" diyor Marilyn'in arkadaşlarından biri. "Doğru-

su biraz korkutucuydu. Baktığınız her yerde bir Greenson'a rastlıyordunuz."

Pat Kennedy Lawford, Marilyn'in Dr. Greenson'la ilişkilerini onaylamayanlardan biriydi. Marilyn'le yediği bir öğle yemeğinde bunu açıkça dile getirdi. 1961 sonbaharında, babası Joseph felç geçirmişti ve öyle canlı bir adamı sakat görmek zoruna gidiyordu. Marilyn'le Pat birer içki alıp Malibu'daki Beachcomber restoranına gitmeye karar verdi. Burası Pat'in çok sevdiği bir yerdi. 1955'te oğlu Christopher doğduğunda Peter'la ikisi hastane çıkışı burada durup kutlama yapmıştı. Beşiğindeki bebekle doğruca bara gidip birkaç Dirty Martini* yuvarlamışlardı. Sadece mutlu değil aynı zamanda çılgın bir gündü. Pat, Marilyn'le buluşmasının ardından melankolik bir ruh haline büründü. İçki için onlarla buluşan Pat Brennan'ın anlattığına göre babası için ağlamıştı. Bu sırada Marilyn onu mesafeli bir tavırla izliyordu.

"Babanı seviyor musun?" diye sordu Marilyn, Pat'e. Pat şaşırmıştı.

"Elbette."

"Doktor Greenson bir babaya ihtiyacım olmadığını söylüyor. İlla herkesin babası olması gerekmez."

Belki Marilyn'in amacı Pat'i avutmaktı ama işe yaramadığı kesindi. Zaten büyük ihtimalle öylesine konuşuyordu. Düşündüğü, planladığı bir şey yoktu. Marilyn iyi bir gününde değildi.

"O adamla fazla görüşüyorsun," dedi Pat soğuk bir tavırla. "Seni tamamen etkisi altına almış."

* Dry Martini'ye zeytinle birlikte zeytinin bekletildiği tuzlu suyun da katıldığı kokteyl. Bu su, martiniyi bulandırdığı için adına Dirty (Pis) Martini' denmiştir. Ç.N.

"Ama o benim için bir baba gibi," dedi Marilyn. "Hem ona yüzde yüz güveniyorum, kimseye bir şey söylemez."

"Söylenecek ne var ki?" diye sordu Pat.

Marilyn, Pat'e bir süredir zihnini susturması gerektiğini anlatıyor ve neden bahsettiğini anlayacağını düşünüyordu.

"Annem gibi olduğumu," dedi Marilyn.

Pat'in yüz ifadesi sertleşti. Greenson'ın bunu Marilyn'i sonsuza dek kendisine bağımlı hale getirmek için söylediğini düşünüyordu. "Şimdi beni iyi dinle," dedi Brennan'ın anlattığına göre. "O adam neden bahsettiğini bilmiyor. Annen çok hasta bir kadın."

"Ben de öyleyim," dedi Marilyn açıkça.

Kısa bir sessizlik oldu. Pat Brennan tek kelime etmeden onları izliyordu. Herkes birbirine baktı ve sonunda Marilyn ağlamaya başladı.

"Ne olur bana kızma," dedi Marilyn ve çantasını aldı.

"Neden kızayım? Otursana, nereye gidiyorsun?"

"Bana kızma. Bunu kaldıramam."

Marilyn kapıya doğru ilerledi ve iki Pat de arkasından koştu. Restoranın kapısında Marilyn'e yetiştiler. Hala üzgün görünüyordu. Pat Kennedy ona sarıldı.

"Hepsi o lanet doktorun suçu."

"Hayır, değil," dedi Marilyn. "Ama benim suçum da değil."

"Gel bunu konuşalım," diye ısrar etti Pat.

"Hayır, ikinizi de üzüyorum." Lawford'un yanağından bir makas aldı. Brennan'a da aynısını yaptıktan sonra Lawford'un gözlerinin içine baktı. "Yemin ederim, bu benim suçum değil," dedi.

İki kadın neler olduğunu anlamaya çalışırken yine bir bunalımın eşiğindeki Marilyn arabasına doğru yürüdü.

Eunice Murray

Doktor Ralph Greenson'ın tarihçilerce bu kadar kötülenmesinin bir sebebi de Marilyn'in yakın arkadaşı Ralph'ı (Roberts), ünlü yıldızın hayatına girecek en tuhaf karakterle değiştirmesidir. Eunice Murray elli dokuz yaşında, üstü başı dökülen, gözlüklü bir kadındı. Hemşire olduğunu söylüyordu ama hiçbir tıbbi eğitimi yoktu. Aslına bakılırsa Marilyn Monroe'nun hayatına Ida Bolender'dan beri böyle biri girmemişti. Ama aralarında bir fark vardı. Ida sert görünüşünün altında şefkatli bir kalp taşıyordu. Öte yandan Eunice'te hiçbir sıcaklık yoktu. Sırf ev hanımlığı yeteneklerinden ötürü Marilyn'in arkadaşı olmaya uygun bulunmuştu. Bazen yatıya kalıyor, bazen gidiyordu. Arkadaşları bu durumdan hoşnut değildi. Onlara göre Marilyn kendi evinde doktorundan habersiz adım atamaz hale gelmişti. Greenson'ın eve bir casus yerleştirdiğini düşünüyorlardı. Hatta Marilyn'in basın danışmanı ve arkadaşı Pat Newcomb genelde sorun çıkarmayan ve Marilyn adına verilen her karara saygı gösteren biri olmasına rağmen Eunice Murray'den şüphelendi. Ondan korktuğunu, o kadının çevresinde olmaya bile katlanamadığını söylüyordu. "Bana kuşkulu gözlerle bakıyor," dedi John Springer'a, "ondan hiç hoşlanmıyorum."* Ancak Greenson, Marilyn'in mümkün olduğunca gözlenmesi gerektiğini düşünüyordu. Hastası iyi olduğu sürece onu Murray aracılığıyla izlediğiyle ilgili söylentilere aldırmıyordu.

* İşte klasik bir Newcomb-Murray hikayesi: Eunice Murray, hayatının son aylarında Marilyn'e "Pat Newcomb tüm şehirde senin en yakın arkadaşın olduğunu söylüyor," dedi. Marilyn ince zekasıyla cevabı yapıştırdı. "Eğer benim en yakın arkadaşım olsaydı kimseye söylemesine gerek kalmazdı." Bu hikayeyi anlatan Eunice Murray'dir ve Pat'le asla yıldızları barışmamıştır.

"Duyduğuma göre Murray sürekli telefonda onunla fısıldaşıyormuş," diyor aynı dönemde bazı iş toplantıları için Springer'la Los Angeles'a gelen Diane Stevens. "Greenson onaylamadığı ve ne kadar kalacaklarını bilmediği sürece Marilyn kimseyi evine davet edemiyordu. O kadın her yerdeymiş. Sürekli not alıp doktora rapor veriyormuş. Ben ona bir kere rastladım. Bazı belgeleri bırakmak için Marilyn'in evine uğramıştım. Kapıyı o açtı. *Kimsiniz? Neden sizi daha önce görmedim? Burada ne işiniz var?* Resmen beni sorguya çekti. Dehşete kapılmıştım. *Bu kadın basit bir kahya değil mi? Ona benimle böyle konuşma hakkını kim veriyor,* diye düşündüğümü hatırlıyorum. *Peki, sen kimsin? Ben seni neden daha önce burada görmedim? Burada ne işin var*, dedim. Bana öfkeyle bakıp kapıyı yüzüme kapadı. Bundan John'a bahsettiğimde *Ah, olamaz! Kim bilir Marilyn bu sefer nasıl bir belaya bulaştı*, dedi."

1961'in sonunda Doktor Greenson notlarında Marilyn'in başından geçen bir olayı şiddetli depresif tepki olarak nitelendirdi. Neden bahsettiğini açıkça anlatmamış, sadece, "Film piyasasından emekli olacağını, kendini öldüreceğini vb. şeyler söyledi," diye yazmıştı. Bir psikiyatristin hastasından gelen intihar tehditlerine alışması ve bundan *vb.* diye bahsetmesi kesinlikle iyi haber değildi. Demek bunları daha önce de duymuştu. "Evine gece gündüz hemşire yerleştirmem gerekti. İntihar eğilimi gösterdiğini hissettiğimden beri aldığı ilaçları dikkatle denetliyorum. Ama Marilyn hemşirelerle kavga etti ve birkaç hafta sonra hepsi işi bıraktı."

Joe DiMaggio telefonda Marilyn'in sesini duyunca Noel'i onunla geçirmesinin daha iyi olacağına karar verip Los Angeles'a uçtu. Marilyn onu görmekten mutluydu. Zor zamanlar geçirmelerine rağmen Joe'nun sevgisini biliyor, onun kollarında kendini güvende hissediyordu. "Joe onunla yarım

saat geçirdikten sonra durumunun kötüleştiğini farketmiş," diyor DiMaggio'nun arkadaşı, spor yazarı Stacy Edwards. "Size şöyle açıklayayım. Bayan Murray'e bir kez bakması yetmiş ve onun bela olduğuna karar vermiş. Söylediğine göre ona *Benim ya da işim hakkımda bir şey bilmeni istemiyorum*, demiş. *Evet, Marilyn için çalışıyorsun ama onun arkadaşı değilsin. Benim de değilsin. Zaten bana kalsa burada olmazdın.* Yani onunla açık konuşmuş. Herhalde Greenson'a Joe'dan bol bol bahsetmiştir."

Joe, Marilyn'in Noel gününü mutlu geçirmesini istiyordu. Kocaman bir ağaç alıp süsledi. Elinden geldiğince arzulu ve romantik davranmaya çalıştı. Hediyeler aldı. Hatta bir dükkanda onları paket ettirdi. "Bana harika bir gün olduğunu söyledi," diye anlatıyor Stacy Edwards. "Marilyn iyi görünüyormuş. Fazla manik değilmiş. Kahya orada değildi herhalde. Ama nerede olduğunu ya da Joe'nun onu nereye yolladığını bilmiyorum. Geceye kadar her şey güzel gitmiş."

Marilyn o gün akşam yemeğini Greenson'larla yiyeceklerini söylemişti. Joe doktorla tanışmamıştı ama şimdiye kadar duyduklarına bakılırsa ondan hoşlanmayacağı belliydi. Yine de onunla zaman geçirip kendi gözlemini yapmayı heyecanla bekliyordu. Fakat bir karara varması oldukça kısa sürdü. Joe her zaman Natasha Lytess'ın Marilyn'i fazla etkilediğini düşünmüş, aynısını Lee ve Paula Strasberg için de hissetmişti. Fakat o gece yarım saat boyunca eski karısının, Ralph Greenson'a babası, ailesine ise asla varolmayan kendi ailesi gibi davrandığını izledikten sonra midesinin bulandığını söyleyecekti. Stacy Edwards'a, "Hani biriyle arabadasındır, kırmızı ışıkta geçersiniz ve bir yere çarpacağınızı bilirsin ama arabayı sen kullanmadığın için bir şey yapamazsın ya? İşte o gece aynen böyle

hissettim," dedi. "Marilyn çarpmak üzereydi ve ben artık şoför koltuğunda değildim. Yapabileceğim bir şey yoktu."

Marilyn için endişelenen tek kişi Joe değildi. Hastalığından haberi olmayanlar *iyi değil, tuhaf davranıyor, nesi var* gibi yorumlar yapıyordu. John Springer'ın ofisinden Diane Stevens "1962'nin başında tek duyduğum bunlardı," diyor.

"O dönemde işlerinin çoğunu Pat Newcomb ve Arthur P. Jacobs'tan Michael Selsman adında genç bir basın danışmanı yürütüyordu. Sanırım onlara haftada 250 dolar veriyordu. Bu, John Springer'ın ofisine verdiğinden 50 dolar fazlaydı. Hala ikide bir onunla ilgili talepleri değerlendiriyorduk. Marilyn zor ve kavgacı biri olup çıkmıştı. Onu ikna edene dek akla karayı seçiyorduk. Bir röportaj için randevu verip gelmezdi. Tamam, geç kalmayı alışkanlık haline getirmişti ama eskiden söz verdiği her yere gelirdi. Sonra... tuhaf şeyler söylüyordu. Mesela yeni evini, ona çocukluğunda büyüdüğü yetimhaneleri hatırlattığı için seçtiğini söyledi. Son on yılı yetimhanelerden acıyla söz ederek geçirdikten sonra bu biraz garipti. Onun çok hasta ve ilaç bağımlısı olduğunu söylüyorlardı. Marilyn için korkuyordum."

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Kennedy'ler

Kennedy Tarzı

Ocak 1962'nin son günleriydi. "Onunla tanışmalısın," dedi Pat Kennedy Lawford, Marilyn Monroe'ya. "Kardeşim gibi birine daha rastlamamışsındır." Amerika Birleşik Devletleri Adalet Bakanı olan kardeşi Bobby'den bahsediyordu.

Bir şey kesindi ki Marilyn, Kennedy'lere yaklaşma fırsatını asla tepmiyordu. Politikayla insanların tahmininden daha ilgiliydi. Politik sohbetlerden hoşlanıyordu. *New York Times*'ta editör olarak çalışan Lester Markel'e yazdığı bir mektup dikkat çekicidir. Mektup kaleme alındığında JFK henüz partisi tarafından başkan adaylığına seçilmemişti.

Sevgili Lester,

Hala yataktayım. Burada yatmış seni düşünüyorum. Önceki günkü politika muhabbetimizi. Kimse yok demiştim ya, geri alıyorum. Ya Rockefeller? Bir kere Cumhuriyetçi. Tıpkı New York Times gibi. İkincisi ve en ilginci, Demokratların çoğundan

daha liberal. Belki daha iyi duruma bile getirilebilir. Ama şimdilik tek aday Humphrey. Ama kim bilir? Zira onun hakkında bir şeyler öğrenmek çok zor. (Aklımda belirli bir bilgi yok!) Stevenson profesörler dışında başka insanlarla da konuşsaydı başarabilirdi. Tabii daha önce Nixon gibi biri gelmedi. En azından diğerlerinin ruhları vardı. Aslında en iyi başkan William Douglas olurdu ama o da boşandı. Hey, bir fikrim var! Şuna ne dersin? Douglas başkan, Kennedy de başkan yardımcısı olsun. O zaman oy vermeyen Katolikler, Kennedy yüzünden oy verir ve Douglas'ın boşanmış olması sıkıntı yaratmaz. Stevenson da dışişleri bakanı olur.

Binanıza sık geldiğim doğru. Harika doktorumu (burada Marianne Kris'ten söz ediyor) görmeye geliyorum. Yani casusların iyi çalışıyor. Ama Somali leoparımı giyene dek beni görmeni istemedim. Beni yırtıcı bir hayvan olarak düşünmeni istiyorum.

Sevgiler ve öpücükler,
Marilyn

Not: 60'ların sonu için bir slogan.
Nixon'a dikkat!
Humphrey ile kamburu düzelt
Symington'ı engelle
Noel'e kadar Kennedy ile Boston'a dön!

Noel'de Boston mı? Demokrat Marilyn, JFK'in seçimi kazanabileceğine pek ihtimal vermiyor gibi. Ama politikayı yakından takip ediyor ve bu konuda rahatlıkla konuşabiliyordu. Pat'le

Marilyn birbirini tanıdıkça yurttaşlık haklarıyla ilgili uzun tartışmalar yapar olmuştu. Marilyn bu meseleyle çok ilgiliydi. Zaten hayata yenik başlamıştı. Ama çok geçmeden Pat'in hanedan ailesinin de bu idealleri paylaştığını farketti. İkisi dünya olaylarını tartıştığında Marilyn ülkede yaşanan olumsuzlukların -mesela şehirlerde çıkan ayaklanmaların- yeterince haber yapılmadığını iddia ediyordu. "Bazen medyayı hükümetin yönettiğini düşünüyorum," dedi Pat'e arkadaşlarının önünde. "Bugünlerde okuduğum hiçbir şeye güvenmiyorum." Pat, Marilyn Monroe'yu çevresiyle tanıştırmaktan utanmıyor, onu değerli bir kadın olarak görüyordu. Kardeşleri geldiğinde Marilyn'i de çağırıyor, eksikliğini duyduğu aile ortamını tatmasını istiyordu.

Tabii herkesin bildiği üzere Kennedy'ler birbirine son derece bağlı ve şamatacı bir aileydi. Görünüşe bakılırsa, ülkeyi yönetmedikleri zamanlarda Peter'la Pat'in evinde hoşça vakit geçiriyorlardı. Bir yazar şöyle fikir yürütmüştür: "Kennedy'lerin tek sorunu hiçbir sorunlarının olmamasıydı." Tarihe baktığımızda işin aslının böyle olmadığını görüyoruz tabii. Ama 1961'de dünyaya yansıttıkları imaj buydu. "Artık bir Kennedy'sin," dedi Pat, Marilyn'e tanışmalarından kısa bir süre sonra. Bunu kolay kolay kimseye söylemezdi. JFK'in Demokratların seçimini kazanmasından sonra tüm Kennedy'ler Los Angeles Coliseum'da sahnede ona eşlik edecekti. Peter Lawford diğerleriyle birlikte yürümeye başladığında karısı Pat onu durdurdu. "Sen bir Kennedy sayılmazsın," dedi. "Gelmesen daha iyi." JFK konuşulanları duyduğunda kızkardeşine, "Peter seninle evli. Bu onu bir Kennedy yapmaz mı?" diye sordu. Pat omuz silkti. "Ayrıca yakışıklı bir film yıldızı," diye ekledi JFK, Peter'a göz kırparak. "Yani sahnede kesinlikle işimize yarar." Zavallı Peter, Amerikan vatandaşı olup JFK'e oy verebilmek için vatandaşlık tes-

tinden bile geçmişti. Pat'in kendi kocasına bile bu payeyi vermediği düşünüldüğünde Marilyn'i ne kadar önemsediği bir kez daha belli oluyor. Marilyn de Kennedy'lerin etrafında olmayı seviyordu. Neşeli kahkahalar, bitip tükenmek bilmeyen çekişme ve rekabet, yaptıkları her şeye kattıkları drama, bir sürü çocuk, hatta sayabileceğinden bile fazla ve bir sürü köpek... Hepsi hoşuna gidiyordu. Lawford'ların en az yarım düzine köpeği vardı. Evin içinde ve bahçesinde koşar, sahilde futbol oynayan Kennedy'lere eşlik ederlerdi. Pat'in hayvanlara alerjisi olduğundan köpeklerle mesafeliydi. Peter ise onları görmezden gelirdi. Onun gözünde, içinde bulundukları görkemli dekorun bir parçasıydılar sadece. Ama Marilyn köpeklere bayılır, ne zaman ziyarete gelse iyi beslendiklerinden ve yeterince temizlendiklerinden emin olmak isterdi. "Tıpkı küçük insanlar gibiler," dedi Pat'e. Pat hemen cevabı yapıştırırdı. "Ah, sahi mi? Ama küçük insanlar beyaz halılarıma kaka yapmaz, öyle değil mi?"

Pat ve Peter'ın Malibu, Palisades Beach Road (şimdiki Pacific Coast Highway) 625 numaralı evlerinde verdikleri partiler dillere destandı. 1926'da Louis B. Mayer tarafından yaptırılan Akdeniz-İspanyol tarzı bu beyaz ev, gelgit dalgalarına dayanması için on metrelik kazıkların üzerine inşa edilmişti. Gerçi henüz Santa Monica'da o kadar dev dalgalar görülmemişti ya neyse. Duvarlar yazın içerinin serin kalması için yarım metre kalınlığında yapılmıştı. Evin en büyük özelliği geniş ve kavisli salonuydu. Pencereler okyanusa bakıyor, camlı kapılar ferforje balkonlara açılıyordu. On üç tane oniks ve mermer banyo ama sadece dört tane yatakodası vardı. On beş metrelik yüzme havuzu daimi olarak ısıtılıyordu. Bahçeyi çevreleyen bir duvar ya da güvenlik kapısı olmadığı için dışarıdan rahatça görünüyordu.

Ana binanın arkasında, voleybol turnuvalarıyla ünlü Sorrento Plajı vardı. Gece gündüz kıyıya vuran köpüklü dalgalar artlarında

kahverengi su yosunları bırakırdı. Lawford çocukları bu bitkileri eve getirip yatakodalarına çıkarır, onlarla oyun oynardı. Titiz Pat bundan hiç hoşlanmazdı tabii. Lawford'ların yan komşusu, aktör Jeffrey Hunter ve ailesiydi. Diğer taraflarında boş bir arazi vardı. Bir zamanlar orada bulunan ev yıkıldıktan sonra geriye pek bir şey kalmamıştı. Pat, "Onu satın alan ailenin Cumhuriyetçi olduğunu öğrendiğimde havaya uçurdum," diye espri yapmıştı. Ya da en azından Marilyn bunun bir espri olduğunu düşünmüştü.

Matthew Fox, Jeffrey Hunter'ın oğlu Steele'in arkadaşıydı. İki çocuk 1961'de sekiz yaşındaydı. "Ah, o partiler! Hayatında öyle bir şey görmemişsindir, dostum," diye anlatıyor Fox. "Kennedy'lerin bir arzı vardı. Parti vermeyi biliyorlardı. Akşamüzerleri barbekü partileri düzenlerlerdi. Onlara bayılırdım. Steele'de yatıya kaldıysam mutlaka o evin önünden geçip eğlenceli bir şeyler var mı diye bakardım. Bir keresinde Angie Dickinson'ı bikinisiyle güneşlenirken gördüm. Sanırım hayatımda ilk sertleşmemi o an yaşadım. Bayan Lawford'u hep görürdüm. Başkan'la, yani ağabeyiyle futbol oynardı. Bobby orada olurdu. Teddy de. Judy Garland sarhoş kafayla kumda çıplak ayak dans ederdi. Frank Sinatra, Dean Martin ve Sammy Davis, Peter'la kumsalda yürür, deli gibi sigara içer, izmaritlerini okyanusa atarlardı. Sanki, *Tabiat Ana'nın içine edeyim. İstersek tüm dünyayı küllüğümüz olarak kullanırız*, diyorlardı.

"Ve Marilyn. Sanırım 1961'den itibaren sürekli oradaydı. Ne zaman sarışın bir kafa görsem hemen yakından bakmaya koşardım."

Fox, Marilyn'i hayatında gördüğü en güzel kadın, hatta bir tanrıça olarak tanımlıyor. Marilyn plajda durup kumdan ve dalgaların sıçrattığı su damlacıklarından korunmak için elini gözlerine siper edermiş. Fox onun Pat'in köpekleriyle sıcak kumlarda yürüdüğünü ve durup okyanusun beyaz köpüklü

dalgalarına baktığını hatırlıyor. Bazen suya bir top atıyor ve köpeklerden biri onu geri getirdiğinde neşeyle bağırıyormuş.

"Bir keresinde küçük Brownie makinemle kumsala gittim ve ona bir resmini çekip çekemeyeceğimi sordum," diye devam ediyor Matthew Fox. "Bana, *Ah, hayır*, dedi. *Bugün olmaz. Makyajsızım. Marilyn Monroe'ya benzemiyorum bile. Yarın gene gel. Senin için hazır olacağım.* Ertesi gün yine kumsala gittim. Sanki bir çekime hazırlanmıştı. Bol rimel, kırmızı ruj, kabarık saçlar. Bildiğimiz Marilyn işte. *Vay canına*, diye bağırdığımda *Bunların hepsi senin için, Matty,* dedi. *Hadi şimdi şu fotoğrafı çek bakalım.* Ben de dediğini yapıp birkaç resim çektim. Sonra Pat makineyi alıp bizi çekti. İşimiz bitince Marilyn beni alnımdan öptü. *Yirmi yıl sonra geri gel. O zaman daha iyi arkadaş oluruz,* dedi ve bana göz kırptıktan sonra eve döndü. *Aman Tanrım, Marilyn Monroe'ya aşığım*, diye düşündüm. O zaman bile bunun dünyada herkesin karşısına çıkmayacak bir fırsat olduğunu biliyordum."

Marilyn ve Bobby

Pat Kennedy Lawford'un 1960'lardaki en büyük sorunu, kocasının kötü şöhretiydi. Peter ve Rat Pack arkadaşları, Pat'in evini kaçamakları için kullanıyordu, hatta biri eve *Yüksek Kız Tutuşu* adını takmıştı. Pat'in yakın arkadaşı Jeanne Martin, "Peter ne düşünüyordu bilmiyorum," diyor. "Pat'le kendini nasıl bu duruma sokabildi? Aslında dikkatsiz bir adam değildi ama karısına bunu yapması..." Pat evine takılan ismi duyunca

utançtan yerine dibine geçti. Fakat bu konuda yapabileceği fazla bir şey yoktu. Ağabeyi Jack, Amerika Birleşik Devletleri Başkanı'ydı ve şehre geldiğinde kızlarla buluşmak için evini kullanmak isterse buna göz yummak zorundaydı. "Pat aptal değildi," diyor George Jacobs. "Sadece pes etmişti. Ama evinin JFK'in genelevine dönüşmesinden nefret ediyor olmalıydı."* Evinin itibarını korumasının tek yolu, Bobby'yle Ethel şehirdeyken verdiği geleneksel akşam yemeği davetleriydi. Kimse Pat'in JFK ve Jackie için böyle bir parti düzenlediğini hatırlamaz. Çünkü JFK, Batı Sahili'ne gelirken genelde Jackie'yi yanında getirmez, karısının varlığıyla hareketlerini kısıtlamak istemezdi. Pat'in düzenlediği son davetin tarihi 1 Şubat 1962'ydi. Pat yine, on dört bölgelik bir iyi niyet turunun ilk ayağında Los Angeles'a gelen Bobby ve Ethel'i ağırlayacaktı.

Parti gününe kadar yaşananları öğrendiğinizde, Marilyn'le Bobby hakkında çıkan söylentilerin ardındaki sebepleri anlıyorsunuz. O akşamın öncesinde Marilyn -her zaman abartılı öyküler anlatmaya bayılırdı- en az iki haftasını Danny Greenson (doktorun oğlu), Jeanne Martin, Henry Weinstein (*Something's Got to Give*'in yapımcısı) gibi insanları arayıp heyecanlı haberi vermekle geçirdi. "Bobby Kennedy'yle randevum var."

Henry Weinstein o günleri iyi hatırlıyor. "Bir gün beni aradı ve önemli bir erkekle randevusu olduğunu söyledi. Onu etkilemek istiyor ve neler diyebileceğiyle ilgili bana akıl danışıyordu. İyi ama kim bu adam? Ona göre ipucu vereyim, dedim. Bobby Kennedy olduğunu söyleyince ağzım beş karış açık kaldı. *Sahi mi*, dedim. *Pekala, şu anda yurttaşlık hakları oluşunun tam ortasındayız. Ona ayaklanmaları bastırmak için ne*

* Jacobs, patronu Frank Sinatra'nın Pat'in evindeki alemlere katılmadığını söylüyor. "Çünkü Pat'e, kendi ağabeyinin duyduğundan daha çok saygı duyuyordu."

yaptığını ve Martin Luther King hakkında ne düşündüğünü sor, diye önerdim."

Yıllar içinde Marilyn'in Bobby Kennedy'yle çıktığını bizzat ünlü yıldızın ağzından duyduğunu iddia edenler oldu. Üstelik yalan söylemiyorlardı. Görünüşe bakılırsa asıl yalan söyleyen Marilyn'di. Bu kesinlikle bir randevu değildi. Pat bir akşam yemeği daveti veriyordu ve Marilyn de konuklardan biriydi, hepsi o. Fakat randevu lafını duyan insanlar yıllar sonra gazetecilere konuşunca ortaya böyle bir söylenti çıktı. Herkes aynı hikayeyi anlattı. Marilyn ona sorması için arkadaşlarının önerdiği tüm soruları unutmamak için bir peçeteye yazmıştı. Sorular insan hakları, ülkenin Vietnam'daki Diem rejimini desteklemesi ve Amerika'ya Karşı Etkinlikler Komitesi hakkındaydı.

Marilyn o gece partiye geldiğinde bütün bakışlar ona çevrildi. Elbisesi inanılmazdı. Davetlilerden Joan Braden yıllar sonra şöyle anlatıyor: "Bobby arkasını dönünce ben de aynısı yaptım. İşte oradaydı. Kırmızı dudakları yarı aralık, sarışın ve çok güzel. Vücudunu sımsıkı saran siyah dantel elbisesi kusursuz göğüslerini cömertçe sergiliyordu." Joan, Bobby'nin kulağına, "Bu o. Dillere destan Marilyn Monroe," diye fısıldadı. Sonra Pat yanlarına yaklaştı. "Bobby, gel seni Marilyn'le tanıştırayım."

Bobby nezaketen ünlü yıldızla tanışmaya hazırlanırken karısı Ethel, Marilyn'den daha çok etkilenmişe benziyordu. Ethel çoğu Kennedy'nin aksine aklı başında bir tipti. Kendini beğenmiş bir kadın değildi. İyi vakit geçirmeyi sever, ailenin erkekleriyle futbol oynamaya bayılırdı. Hatta biraz erkek gibiydi. Tıpkı görümcesi Pat gibi gittiği her ortamda etrafa neşe saçardı. Bobby'yle tanışmadan önce rahibe olmak istiyordu. Ama sonra Kennedy'yle evlendi ve ona on bir çocuk doğurdu. Jackie'yle ara sıra çekişse

de ailede sevilen biriydi. Her zaman aklından geçenleri pat diye söyleyen Pat kendini Kennedy ailesine ve Bobby'nin politik hırslarını desteklemeye adamıştı. Ailenin diğer gelinleri de -Jackie ve Joan- kocalarının kariyerine destek oluyordu ama Ethel farklıydı. Politikayı gerçekten seviyor ve bir gün Amerika Birleşik Devletleri *first lady*'si olmak istiyordu.

Ethel, Bobby'nin kitabı *The Enemy Within*'in beyazperde uyarlamasında kendisini Marilyn'in oynamasını istediğine karar verdiğinden beri, yani yaklaşık bir yıldır, onunla tanışma fırsatı arıyordu. Kitap, Jimmy Hoffa ve Amerika Sürücüler, Şoförler, Depocular ve Yardımcıları Sendikası'nın (Teamsters Union) yasadışı eylemleriyle ilgili yürütülen soruşturma hakkındaydı. Marilyn'in stüdyosu 20th Century Fox tarafından senaryoya dönüştürülmüştü. Kennedy'nin eserini *Rıhtımlar Üzerinde*'nin senaryosunu yazan Budd Schulberg uyarlamıştı. Film projesi tamamlanamayacaktı ama Ethel'in kendisini Marilyn'in canlandırmasını istemesi oldukça ilginçtir. Zira ikisinin birbiriyle hiç alakası yoktu. Marilyn bir seks bombasıydı, Ethel daha mütevazı ve anaç bir tipti. Fakat Ethel, Marilyn'in filmlerini izlemiş ve onda dış görünüşünün ötesinde bir şeyler bulmuştu. O da bir sürü insan gibi Marilyn'in iyi bir aktris olduğunu düşünüyordu. "Bence hakettiği değeri bulmuyor," demişti Joan Braden'a. "Şimdiye dek başarılı işlere imza attı. Filmde beni oynamasından gurur duyarım." Ancak Ethel'in Marilyn'e beslediği hayranlık onunla tanışıp kocasına kur yaptığını farkettiğinde son buldu.

Joan Braden, "Bobby yemekte Marilyn'in yanına düştü," diyor. "Masada Kim Novak, Angie Dickinson ve ben vardık. Aramızdaki erkekleri hatırlamıyorum. Tek hatırladığım kadınlar ve göğüslerini sergileyen elbiseleri."

Braden, Marilyn'le Bobby'yi şöyle anlatıyor: "İlk andan itibaren iyi anlaştılar. Zaten bunda şaşılacak bir şey yok. İkisi de karizmatik ve zeki insanlardı. Bobby akıllı ve güzel kadınlarla konuşmayı severdi ve Marilyn kesinlikle bu tanıma uyuyordu. Ayrıca çocuksu bir merakı vardı. Sanırım Bobby bunu çekici buldu. Bence Marilyn enfes bir kadındı. Partideki herkesi büyülemişti."

Yemekten sonra Marilyn sorularla dolu peçetesini çıkardı ve bunları Bobby'ye sormaya başladı. Aslına bakılırsa kopya kağıdı hazırlamasına bile gerek yoktu. Bobby Kennedy gibi biriyle entelektüel bir sohbet yapabilecek kapasitedeydi. Çok geçmeden ikisi, J. Edgar Hoover'ı tartışmak için bara geçti. Marilyn onun kontrolden çıktığını düşündüğünü söyledi. "Herkesin peşine adam takıyor. Bana bile. Ben ne yaptım ki?" diye sordu, Jeanne Martin'in anlattığına göre. O da partideydi ve ikisi arasındaki konuşmaların bazılarına kulak misafiri olmuştu. "Bütün gün ya alışveriş yapıyorum ya film çekiyorum. Yine de gorillerine beni izlettiriyor." Marilyn uzun zamandır gözetlendiğini hissediyordu. Bir keresinde, o zamanki menajeri Lucille Carrol'ı arayıp birinin yatakodası penceresinden içeriyi gözlediğini söylemişti. Oysa üçüncü kata kadar uzanabilecek bir merdiven yoktu. Benzer başka olaylar da yaşanmıştı. Aslında bu duruma cuk oturan bir söz vardır. *Paranoyak olmam takip edilmediğim anlamına gelmez.* Evet, Marilyn, Hoover'ın *gorilleri* tarafından takip ediliyordu ve bu durum, paranoyasını beslemiş olabilir. Bobby kendisi ve ağabeyi Jack'in de Hoover hakkında aynı fikirleri paylaştığını söyledi. (Nasıl paylaşmasınlar? Hoover onların da her hareketini izliyordu ve yapabilecekleri bir şey yoktu.)

Aslına bakılırsa Marilyn'in Bobby'yle ilk kez 1960'larda tanıştığı söylenir. Fakat bu kitap için toplanan bilgilerde tanış-

ma tarihleri 1 Şubat 1962 olarak geçiyor. Marilyn 2 Şubat'ta Arthur'un babası Isadore Miller'a bir mektup yazdı. Mektuba *Sevgili babacığım,* diye başladı ve Kennedy'yle tanışmasını anlattı. "Otuz altı yaşındaki birine göre gayet olgun ve zeki ama ben en çok, tabii yurttaşlık hakları programının yanı sıra, mizah anlayışından etkilendim." Marilyn, Arthur'un oğlu Bobby'ye de -ikisi yakındı- bir mektup yazdı. "Ona kiminle tanışmak istersin diye sorduklarında beni söylemiş," dedi. "Ben de o partiye gittim ve yemekte yan yana oturduk. Ayrıca hiç de fena dans etmiyor." Marilyn'in sözlerine bakılırsa daha önce hiç tanışmamışlardı. Bobby'ye, ona yurttaşlık hakları hareketiyle ilgili sorular sorduğunu ve aldığı cevaplardan etkilendiğini anlatıyordu. Ayrıca Kennedy ona konuşmalarını özetleyen bir mektup yollayacağına söz vermişti. Bunun bir kopyasını Miller'a yollayacağını söylüyordu. "Çünkü içinde çok değerli bilgiler var. Bir sürü soru sordum ve Amerikan gençliği bunlarla ilgili ne yapıldığına dair bir cevap istiyor dedim."

Joan Braden, "Sonra hepimiz dans etmeye başladık," diye devam ediyor. "Marilyn, Bobby'ye twist öğretmeye çalışıyordu. Gülüyorlar ve birlikte iyi vakit geçiriyorlardı. Bence Ethel'in sabrını zorluyorlardı. Bobby'nin, karısının gözü önünde başka bir kadınla nasıl bu kadar açıkça flört edebildiğini anlayamıyordum. Ethel için üzülmüştüm. İnsanlar Ethel Kennedy'yi güçlü görürdü. Diğer Kennedy kadınlarından daha sağlamdı. Kendi başının çaresine bakabilirdi. Ama ben hep Ethel'in, tüm o cesaret gösterilerinin ardında hassas bir kadın olduğunu düşünmüşümdür."

Yıllar içinde pek çok kişi Marilyn'in dönüşte arabasını kullanamayacak kadar sarhoş olduğunu söyledi. Bu nedenle onu evine Bobby ve basın sözcüsü Ed Guthman bırakmıştı. Hatta

Guthman'ın bunu doğruladığı dedikoduları çıktı. Belki başka bir gece böyle bir olay yaşanmıştır ama kesinlikle o gece değildi.

Yeni araştırmalar Marilyn'in o gece Lawford'ların evine kendi arabasıyla gitmediğini ortaya çıkardı. Akşam saat sekizde Carey Cadillac Kiralama Şirketi'nin gönderdiği arabayla Doheny'deki dairesinden alınıp Lawford'lara götürülmüştü. Orada gece üçe kadar kalmış, sonra aynı arabayla evine bırakılmıştı. Carey Cadillac Kiralama Şirketi'nin faturası bunu doğruluyor.

Şimdi kendi vale servisinin sahibi olan Edward Barnes o akşam Lawford'ların evinde otopark görevlisiydi. Söylediğine bakılırsa Marilyn şoförünü beklerken evin önünde bir kargaşa çıktı. "Diğer valelerden biri en önemli kuralı çiğneyip Bayan Monroe'ya *Fotoğrafınızı çekebilir miyim*, diye sordu. Bayan Monroe *Tabii*, der demez bir Gizli Servis ajanı yanlarında bitip fotoğraf makinesini aldı. Herkes şaşırmıştı. Marilyn de öyle. *Bir saniye. Sen de kimsin*, dedi. Adam da, *Gizli Servis hanımefendi*, diye cevap verdi. O sırada Kennedy'nin asistanlarından biri, sonradan Ed Guthman olduğunu öğrendim, araya girdi. *Burada ajanlarımız var Marilyn. Her şey yolunda*, dedi. Marilyn kızdı. *Hayır, hiçbir şey yolunda değil. Bir adamın fotoğraf makinesini çalmak doğru mu?* Sonra ajana dönüp *O makineyi hemen geri ver*, dedi. Adam ona söyleneni yaptı ve Marilyn valeye poz verdi. Herkesin ağzı beş karış açık kalmıştı. Bunu asla unutmayacağım. Kendi kendime *Tanrım! Marilyn Monroe, Gizli Servis'e meydan okudu... ve kazandı*, diye düşündüğümü hatırlıyorum."

Henry Weinstein, "Ertesi gün, Bobby Kennedy'yle randevusunun nasıl geçtiğini sordum," diye anlatıyor. "Bana, *Harika*, dedi. *Ve tahmin et ne oldu*, diye sordu. *Onunla tek-*

rar çıkacağım. Vay canına, ne hoş, diye düşündüm. Ama birkaç gün geçip ondan haber alamayınca ben aradım. *Eee, Bobby Kennedy'yle nasıl gidiyor*, diye sorduğumda, Şeey, şöyle açıklayayım. Artık sorulara ihtiyacım yok, dedi."

JFK: "Nihayet buradasın!"

Şubat 1962'nin sonunda Peter Lawford, Marilyn'i Başkan John F. Kennedy'nin onuruna verilen akşam yemeğine davet etti. Kennedy, Hollywood kültürünü seviyor, ünlülere, özellikle güzel oyunculara ya da daha detaya girmek gerekirse *sarışın* ve güzel oyunculara bayılıyordu. Ama bilindiği kadarıyla hiçbir kumralı ya da kızıl saçlıyı da yatağından attığı görülmemişti. Marilyn, Kennedy'yle 1950'lerde, o henüz senatörken tanışma fırsatı bulmuş ama sohbet edecek vakitleri olmamıştı. Bobby'yle tanıştıktan sonra ağabeyi Jack'i de merak ediyordu. Ama henüz JFK'le ilgili romantik planları yoktu.

Davet, zengin bir sanayicinin dul eşi Fifi Fell'in evindeydi. İşte Peter Lawford'un yapım şirketindeki ortağı Milt Ebbins'in o geceye dair hatırladıkları:

"Dave Powers -Başkan'ın asistanlarından biri- ve ben Marilyn'e partiye kadar eşlik edecektik. Yemek sekizdeydi. Saat yedi buçukta evine gittik. Tabii hazır değildi. Hizmetçisi yatakodasından çıkıp hanımının henüz ne giyeceğine karar vermediğini söyledi. Bir de kuaförü (Kenneth Battelle) vardı. Marilyn'in saçlarına iki tarayıp iki kıkırdıyordu. Sonunda Dave, *Başkan'la olma fırsatım varken burada vakit kaybet-*

meyeceğim, dedi ve arabayla partiye dönüp bize bir limuzin yolladı.

"Limuzin sekizi çeyrek geçe geldiğinde Marilyn hala hazır değildi. O sırada Peter aradı. *Neler oluyor? Başkan'ı beklettiğinin farkında değil mi*, diye bağırdı. Bunu söylediğinde kafamda bir ampul yandı. *Hımm, acaba bu davetin amacı bu mu?* diye düşündüm."

Saat sekiz buçukta Marilyn hala ortada yoktu. Kuaförü aheste aheste yatakodasından çıktı. Dünya umrunda değildi sanki. Gitmeden önce Milt'e, "Beklemene değdi. İnan bana, muhteşem görünüyor," dedi.

Saat sekiz kırk beşte Peter tekrar Milt'i aradı. Çıldırmış vaziyetteydi. Dave Powers arkada küfrediyordu. "Lanet olsun, onu hemen buraya getir," diye kükredi. "Başkan onu burada istiyor!" Milt, "Deniyorum, inanın deniyorum," diye yanıt verdiğinde Peter, "Öyleyse daha çok dene!" diye bağırdı ve telefonu yüzüne kapadı.

Saat dokuzda tekrar telefon çaldı ve hizmetçi yine Peter'ın aradığını söyledi. Milt çıktıklarını söylemesini istedi. Sonra dayanamayıp Marilyn'in yatakodasına daldı. Marilyn'in sırtı dönüktü. Aynanın karşısına oturmuş, göz kalemiyle sağ yanağındaki meşhur güzellik benini koyulaştırıyordu. "Tanrı aşkına, Marilyn!" diye bağırdı Milt. "Başkan'ı beklettiğinin farkında mısın?" Marilyn ayağa kalkıp ona döndü. Siyah topuklu ayakkabıları dışında tamamen çıplaktı. "Ah, sakin ol, Milt," dedi rahat bir tavırla. "Hadi şu elbiseyi giymeme yardım et." *Sherry*'sinden bir yudum aldıktan sonra yataktaki boncuk ve payet işlemeli elbiseyi kaldırıp kafasından geçirdi. Pırıltılı kumaş göğüslerinden kalçalarına doğru kaydı.

Milt Ebbins sonraki on dakikayı Marilyn'e, *bir kadında gördüğü en dar ve lanet elbiseyi* giydirmeye çalışarak geçirdi. "Kalçalarından geçmiyordu. Tabii Marilyn yine iç çamaşırı giymemişti. Önünde diz çöktüğüm için kasıklarıyla aramda birkaç santim var yoktu. Tüm gücümle elbiseyi koca poposundan geçirmeye çalışıyordum. Çekmeye devam et, Milt. Hadi, başarabilirsin, deyip duruyordu."

Nihayet elbise Marilyn'in kalçalarından geçti. "Ah, süper!" diye bağırdı. "Yapabileceğini biliyordum, Milt." Sonra kafasına kırmızı bir peruk, gözüne güneş gözlüğü takıp tekrar tuvalet masasının önüne oturdu ve boş boş kendini izlemeye başladı. "Sonunda onu dirseğinden yakaladım," diye hatırlıyor Milt. "Ona, *Bu kadar yeter, gidiyoruz*, dedim."

Limuzine binip Park Bulvarı'na gittiler. "Arabadan indiğimizde bir gazeteci ordusuyla karşılaştık. Başkan'ın misafirlerini görmeye gelmişlerdi. Ama hiçbiri onu tanımadı. Başkan'ın bulunduğu kata çıktığımızda bizi iki Gizli Servis ajanı karşılayıp eve kadar bize eşlik etti."

Kapalı kapının önünde dikilirken Marilyn peruğunu çıkarıp ajanlardan birine verdi. Sarı saçlarını kabarttıktan sonra bu kez güneş gözlüğünü çıkarıp diğer ajana verdi. Derin bir nefes aldı, elbisesini düzeltti ve "Girelim mi?" dedi. Ajanlardan biri kapıyı açtı ve Marilyn Milt Ebbins'in arkasından daireye girdi.

"İçeri girdiğinde, Tanrım, tıpkı Kızıl Deniz'in ikiye ayrılması gibiydi. Yirmi beş kadar davetli vardı. Marilyn salona girdiğinde iki yana açıldılar."

Fernando Lamas'ın karısı ve Lorenzo Lamas'ın annesi, aktris Arlene Dahl da oradaydı. "Marilyn'in menajeriyle içeri girdiği anı unutamam. Sanki her şey durdu, herkes hareketsiz kaldı. Büyülü bir andı. Daha önce kimsenin bir oda dolusu in-

sanı bu hale getirdiğini görmemiştim. Başkan arkasını dönüp onu gördüğü anda ondan etkilendiğini anlayabiliyordunuz. Marilyn onu cezbetmişti. *Nihayet buradasın*, dedi kocaman bir gülümsemeyle ve ona doğru yürüdü. *Burada seninle tanışmaya can atan insanlar var.* Sonra herkes Marilyn'in üzerine hücum etti. Yanında durmak, parfümünü koklamak, onunla aynı havayı solumak istiyorlardı."

JFK, Marilyn'i kolundan tuttu ve onu kalabalıktan uzaklaştırdı. Ama önce dönüp Milt Ebbins'e alaycı bir bakış attı ve göz kırptı.

JFK'in o gece New York'ta Marilyn'in cazibesine kapıldığı herkesçe biliniyor. Marilyn gitmeden önce telefon numarasını istedi. Marilyn ona telefonunu verdi elbette. JFK ertesi gün arayıp bir teklifte bulundu. 24 Mart'ta Palm Springs'te olacak ve ortak arkadaşları Frank Sinatra'yla kalacaktı. Neden orada buluşmuyorlardı? "Ah, ve şu tesadüfe bak ki," dedi JFK, "Jackie yanımda olmayacak."

Adı Kötüye Çıkanlar

Marilyn Monroe'nun Amerika Birleşik Devletleri Başkanı'yla romantik bir kaçamak için sözleşmesi yeterince büyük bir bomba değil mi? Ama kader başka bir karar daha vermişti. Buluşmaları Kennedy kardeşleri, Frank Sinatra'yı ve Pat'in kocası Peter Lawford'u ilgilendiren bir krizin ortasında gerçekleşecekti.

Bobby Kennedy'yi tanıyan herkes onunla ilgili bir şeyi iyi bilirdi. Yeraltı dünyasını bitirmeye kararlıydı. Dahası da vardı.

Marilyn'e belirttiği gibi, J. Edgar Hoover'ın bazı yasadışı işlere karıştığını düşünüyordu. Ona kalırsa Hoover, muhbir tayfasını Kennedy ailesiyle ilgili çirkin iddialarda dolu dosyalarını çoğaltmak için kullanıyordu. Bobby, kardeşlerden en kavgacı olanıydı. 1960 ve 1961'i bu sezilerini doğrulayacak kanıtlar arayarak geçirdi. İşin tuhaf yanı, babası Joseph'ın yeraltı dünyasıyla sıkı bağlantıları vardı ve Bobby kadar açıkgöz bir adamın bunu bilmemesi imkansızdı. Yine de Şubat 1962'de yeraltı dünyasıyla ilgili soruşturma tamamlandı ve rapor Adalet Bakanlığı'na sunuldu. Görünüşe bakılırsa Frank Sinatra da gangster çeteleriyle haşır neşirdi ve neredeyse kendi ufak çaplı sendikasını işletiyordu.

27 Şubat 1962'de FBI ajanları, J. Edgar Hoover'a, Başkan Kennedy'nin Judith Campbell Exner adında bir kızla yattığını bildirdiğinde Frank Sinatra için işler iyice sarpa sardı. Exner ünlü mafya babası Sam Giancana'nın bir sürü kız arkadaşından biriydi. Hoover'ın Başkan'la kızı kimin tanıştırdığını tahmin etmesi güç değildi. Tüm bu adı çıkmış tipleri birbiriyle buluşturan Sinatra'ydı. FBI nihayet bir kuş tutmayı başarmıştı.

JFK tıpkı Marilyn'e söylediği gibi, Sinatra'nın Palm Springs'teki evinde kalacaktı. Sinatra tanıdığı mafya babaları gibi JFK'i de gözünde idolleştirmişti. JFK'in ziyareti için evine ek binalar inşa ettirdi. Ana binaya Kennedy'lerin resimlerini astırdı, hatta Başkan'ın yatakodasına üzerinde *John F. Kennedy Burada Uyudu* yazan altın bir levha bile koydurdu. Gizli Servis için yeni telefon hatları çektirdi. Ayrıca yeni bir helikopter pisti yaptırdı.

Ama Sinatra'yı acı bir sürpriz bekliyordu. Bobby, ağabeyi Jack'e Frank'in mafya bağlantısından bahsetti ve ABD Başkanı'nın o evde kalmasının doğru olmayacağını söyledi.

JFK de aynı fikirdeydi. Ancak bu mantık oldukça ikiyüzlüydü. Zira Jack'le Bobby, Sinatra'yı Sam Giancana ve kız arkadaşı Judith Exner'la arkadaş olduğu için dışlıyordu. Ama JFK, Judith Exner'la seks yapmakta bir sakınca görmüyordu! "Başkan Kennedy uçlarda yaşamayı ve fırsatları değerlendirmeyi bilirdi," diyor emekli Gizli Servis elemanı Lawrence Newman. "Ve bence karanlık ve tehlikeli sularda geziyordu."

Bobby, Sinatra'ya haberi vermesi için zavallı Peter Lawford'u görevlendirdi. Peter, JFK'in Palm Springs'te nerede kalacağını söylediğinde Sinatra küplere bindi. Telefonu Peter'ın yüzüne kapadı, sonra yere fırlattı. Sıcak çöle baktı ve uşağı George Jacobs'a, "Nerede kalıyor biliyor musun?" dedi. "Bing Crosby'nin evinde! Adam Cumhuriyetçi yahu!" Sonrasında Frank, Peter'ı çekmeyi planladıkları iki Rat Pack filminin (*Robin and the 7 Hoods* ve *4 for Texas*) kadrosundan çıkardı. Peter Lawford tarihe karışmıştı.

Pat Kennedy Lawford olayların bu noktaya gelmesine sinirlendi. Zaten Frank en sevdiği insanlar listesinde değildi. Aslına bakılırsa bu, Sinatra'yla Peter'ın ilk kavgası da değildi. 1950'lerde Sinatra'nın eski karısı Ava Gardner yüzünden de birbirlerine girmişlerdi ve Sinatra, Lawford'a yol verip onunla birkaç yıl konuşmamıştı. Sonra bir gece aktör Gary Cooper'ın Holmby Hills'teki evinde düzenlenen bir davette Pat'le rastlaşmışlardı ve Pat hamile olmasına rağmen Frank'le flört etmişti. İşte o zaman Sinatra'nın kafasına dank etti. Eski dostu Lawford, dünyanın en güçlü ailelerinden birinin kızıyla evliydi. Sinatra daima politikaya atılmak istemişti ve Kennedy ailesinin ona yardım edeceğini umuyordu. Sonra çevresindeki herkesin beklediği gibi Frank'le Peter yeniden yakın dost oldu. Pat bebeği dünyaya getirdiğinde Peter'la ikisi ona Victoria Francis adını verdi. Sinatra'nın asıl adı Francis'ti. Hatta Pat, *Ocean's 11*'da Peter'ın Frank'le birlikte başrol oynayacağını

düşündüğü için filme bol bol Kennedy doları bile akıttı. Sonunda başrolü Frank oynadı! Dean, Sammy ve ah, evet, bir de Peter'la. "Ama Frank'in JFK olayında yaptığından sonra arkadaşlıkları tamamen bitti," diyor Pat Kennedy'nin arkadaşı Pat Brennan.

Marilyn'in Başkan'la Haftasonu

24 Mart 1962, Cumartesi sabahı Marilyn, Başkan'la randevusuna hazırlanıyordu.

Evindeki su tesisatı bozulduğu için saçını yıkamaya Doktor Greenson'ın evine gitmek zorunda kaldı. Sonra kendi evine dönüp giyindi. Bu sırada Peter Lawford salonda bir aşağı bir yukarı turlayarak onu çöle götürmek için bekliyordu. Peter'ın hala bu işin içinde olmasına bakılırsa kafayı Kennedy-Sinatra-Monroe hikayesine fena takmıştı ve olayların dışında kalmak istemiyordu. Marilyn nihayet yanına geldi. Kafasında yeni yıkanıp şekil verilmiş siyah bir peruk vardı. Sonra Peter'la iki saat mesafedeki Palm Springs'e doğru yola çıktı.

Marilyn'in Başkan'la randevusu hakkında neler hissettiğini tahmin etmek için önce Marilyn'in nasıl bir kadına dönüştüğünü anlamak ve hayatında nelere alıştığını öğrenmek gerekir. 1950'lerin ortalarından beri ülkenin en tanınmış seks bombasıydı. Uzun zamandır ilgi odağı olmaya alışkındı. Ne zaman bir davete katılsa tüm gözler ona çevriliyordu. Etrafında akıllı ve güçlü erkekler -Joe DiMaggio ve Arthur Miller gibi- olmasına da alışkındı. Dolayısıyla karısı Jackie olmaksızın ABD Başkanı'yla buluşma fikrinin onu afallattığını düşünüyorsanız

çok yanılıyorsunuz. JFK'le buluşmak Marilyn için sadece... heyecan vericiydi. Çılgın bir aktrisin çılgın hayatındaki bir başka çılgın günden ibaretti. Bu tavrı güvenilir kaynaklarca doğrulanıyor.

John Springer'ın ofisinden Diane Stevens, "22 Mart'ta onu aradım. *Something's Got to Give*'le ilgili bir şey soracaktım," diyor. "Sonra haftasonu için bir planı olup olmadığını sordum. Gayet rahat bir sesle *Ah, evet. Haftasonunu Frank Sinatra ve Jack Kennedy'yle geçirmek için Palm Springs'e gideceğim,* dedi. (Anlaşılan henüz randevu yerinin değiştiğinden haberi yoktu.) Bunu bu kadar heyecansız söylemesi tuhaftı. *Vay canına! Bu büyük bir olay,* dedim. Öyle mi, diye sordu. Şaşırmış gibiydi. *Ah, kesinlikle,* dediğimde açıklamaya girişti. *Biliyorsun, Bobby'yle birkaç kez çıkmıştık.* Bir şey bildiğim yoktu! *Jack'le de yakın zamanda New York'ta tanıştım. Hoş biri. Onun için bekleyip neler olacağını göreceğim.* Telefonu kapadığımızda *Ne hayat be*, diye düşündüğümü hatırlıyorum."

Eski Los Angeles vergi tahakkuk memuru Philip Watson, Marilyn, Kennedy'yle Palm Springs'teyken ünlü yıldızla tanıştı. Marilyn'in sakin göründüğünü söylüyor ve üzerindeki kıyafeti *kaftan gibi* diye tanımlıyor. "Havuz kenarında bir sürü insan vardı. Bazıları etrafta amaçsızca dolaşıyor, İspanyol tipi eve girip çıkıyordu. Marilyn'le Başkan da oradaydı ve bariz bir şekilde beraberlerdi. İyi vakit geçirdiklerinden şüphem yok. Marilyn sürekli içiyordu. Birbirlerine çok yakınlardı. Geceleri birlikte kaldıkları kesindi."

Marilyn, JFK'yle Palm Springs'teyken -Jackie, Hindistan'daydı- arkadaşı Ralph Roberts'ı aradı. Üçünün muhabbetine bakılırsa ya Başkan, Marilyn'le beraberliğinin duyulmasının ne gibi sorunlar yaratabileceğini anlamıyor ya da bunu

umursamıyordu. Marilyn sırtı ağrıyan bir *arkadaşıyla* birlikte olduğunu söyledi. Roberts'la ikisi daha önceden belli bazı kas gruplarıyla ilgili sohbet etmişti. Marilyn arkadaşının sorunun da bu bölgelerden birinde olduğunu düşünüyordu. Ayrıca ona Mabel Ellsworth Todd'un kitabı *The Thinking Body*'de okuduğu soleus kasını sormak istiyordu. Roberts'tan arkadaşıyla konuşmasını rica etti. Sonra Roberts hattın diğer ucunda tıpkı Başkan'ınkine benzeyen bir ses duydu. Birkaç kelime konuştular ve telefonu kapadıklarında Roberts, Marilyn'in yine başını belaya soktuğunu düşündü. Marilyn sonradan yanındakinin Kennedy olduğunu doğruladı ve Başkan'ın Roberts'ın koyduğu hızlı teşhisi takdir ettiğini söyledi.

Marilyn, Başkan Kennedy'yle iki gece geçirdi. O iki gecede ne kadar yakınlaştıkları bilinmiyor ama JFK güzel kadınlarla birlikte olmaya alışkındı ve Marilyn 1962'de şüphesiz tüm erkeklerin en çok arzuladığı kadındı. Ayrıca Marilyn'in Kennedy'ye karşı koyması güçtü. Zira Kennedy güçlü ve yakışıklı bir adamdı, üstüne üstlük ABD Başkanı'ydı. Bu iki tutkulu insanın şehvetli bir ilişkiye atılmadıklarını düşünmek biraz safça olur. Asıl soru işareti, o haftasonu bir geceyi mi, yoksa iki geceyi mi aynı yatakta geçirdikleri. Gerçi bu randevu Marilyn'in Jack Kennedy'yle ilk ve son kaçamağı olacaktı. "Gerçekten o kadardı," diyor Ralph Roberts. "Marilyn bana sadece bir haftasonu birlikte olduklarını söyledi. Yıllar sonra aksi iddia edildi ama inanmadım. Çünkü Marilyn kesin konuştu." Gerçekten de, hem Roberts'a hem Gizli Servis ajanlarının da dahil olduğu bazı güvenilir kaynaklara göre ünlü yıldızla Başkan'ın birlikteliği o haftasonuyla sınırlı kalmıştı. Adının açıklanmasını istemeyen bir ajan bu tartışmaya son noktayı koyuyor. "Eğer ortada bir ilişki olsaydı bilirdim.

Kusura bakmayın ama ilişki falan yoktu. Sadece bir haftasonuydu, hepsi o." Başka bir ajan da şöyle anlatıyor: "O dönem (1962) hepimiz birlikte geçirdikleri haftasonunu biliyorduk. Marilyn öldükten sonra herkes Başkan'la bir aşk yaşadıklarını söylemeye başladı. Oysa 1962'de kimse böyle bir şey demiyordu. Tek bildiğimiz JFK'le Marilyn'in Bing Crosby'nin evinde seks yaptığıydı ve hepsi bu kadardı. Önemli bir şey olduğunu bile düşünmedik. Başkan bir sürü kadınla yatıyordu. Şimdi geriye dönüp baktığınızda Marilyn'in de onlardan biri olduğunu görebilirsiniz. Eğer ikisi daha derin bir ilişki yaşadıysa bunu bizden gizlemişler demektir, ki böyle bir şey mümkün değildi."

Yıllar içinde Marilyn'in JFK'le uzun bir ilişki yaşadığı söylendi ama işin aslı böyle değildi. İkisi bir ya da iki gecelik bir tutkuyu paylaşmıştı, hepsi o. Tabii dahası da olabilir ve belki bunu gizli tutmayı başarmışlardır. Ancak uzun bir ilişki yaşadıklarına dair elle tutulur hiçbir kanıt yok. Gerisini konuşmak için hayal gücümüze başvurmamız gerekir.

Something's Got to Give

Marilyn'in 1956'da Fox'la yaptığı anlaşmaya göre stüdyoya bir film borcu kalmıştı. *Something's Got to Give* mütevazı bir bütçeye sahipti ve 1940 çılgın komedi klasiği *Favorim Karım*'ın (*My Favorite Wife*) yeni versiyonuydu. O zamanlar başrolleri Cary Grant, Irene Dunne, Randolph Scott ve Gail Patrick paylaşmıştı.

Bu dönemde Fox yetkilileri panikteydi çünkü Roma'da çekilen *Kleopatra* (*Cleopatra*) fazlasıyla uzamış, bütçe aşılmış ve şirket mali krize girmişti. Elizabeth Taylor bu film için bir milyon dolar -Marilyn'in *Something's Got to Give*'den kazanacağından on kat fazla- almıştı. Fakat sürekli hasta oluyor, sete gelmiyor, çekim uzadıkça uzuyordu. Stüdyonun en büyük yapımlarından biri olan *Kleopatra*'nın setinde başka soruna tahammülü yoktu. Maddi güçleri kalmamıştı. Dolayısıyla bir Marilyn Monroe filminin getireceği kazanca ihtiyaç duyuyorlardı. Fakat ne yazık ki bu filmin çekimleri de sorunsuz geçmeyecekti. Genelde işleri ağır aksak yürüten ve sete geç kalmayı alışkanlık haline getiren Marilyn'le bir film yapmak ateşten gömlek giymekten farksızdı. Hele o dönemde gerek duygusal gerek fiziksel bakımdan hiç iyi olmadığı düşünülürse.

Something's Got to Give'in sıkıntılı çekim süreciyle ilgili kitaplar yazıldı, DVD'ler çıktı. Daha en baştan işler sarpa sardı. Beş yazarın üzerinde çalıştığı senaryo, Walter Bernstein'ın dokunuşuyla son halini aldı. Film daha çekimler başlamadan bütçesini aşmıştı! Dahası Doktor Ralph, Marilyn'in film kariyerine de el atmaya karar vermişti. Fox'un başındaki Peter Levathes, yıldızı Marilyn'in sette sorun çıkaracağını tahmin etmiş olmalıydı ki Greenson'a bir görev verdi. Marilyn'in her gün sette hazır bulunmasını sağlamak onun sorumluluğunda olacaktı. Görünüşe bakılırsa Greenson da böyle bir davet bekliyordu. Kaşla göz arasında yapımcı David Brown'ın yerini Greenson'ın arkadaşı Henry Weinstein aldı. (Yönetmen George Cukor bu karara büyük tepki gösterdi.)

Yönetmen Cukor, Marilyn'in seçimiydi. Başrolleri paylaştığı Dean Martin de öyle. Kostümlerini Jean Louis'in tasarlamasını istemişti. Makyörü Whitey Snyder her zaman elinin altın-

daydı. MGM'den Sydney Guilaroff saçlarını platinin göz alıcı bir tonuna boyayıp yeni ve kabarık bir model uyguladı. Ama film çekimleri başladığında Marilyn mikroplara yenik düşüp ilk on yedi günün on altısında sete gelemedi. Bahane olarak bir dizi hastalık saydı: Sinüzit, uykusuzluk, viral enfeksiyon, daimi yorgunluk. Stüdyo bir kulak burun boğaz doktoru, bir dahiliye uzmanı ve bir psikiyatristin her gün sette bulunmasına karar verdi.

Marilyn: Something's Got to Give adlı belgeseli -bu filmin çekim sürecini anlatır- izlemek güç. Zira insan, Marilyn'in hayatı şüpheler, güvensizlikler, mutsuz ilişkiler, paranoya, umutsuzluklar ve ilaçlarla dolu olmasaydı kariyeri nasıl bir noktaya gelirdi sorusunun cevabını düşünmeden edemiyor. Cukor bu filmde birkaç muhteşem sahne çekmeyi başarmıştı ve Marilyn -inanın abartmıyorum- her zamankinden daha güzel, daha çekiciydi... Ve hatta daha *Marilyn Monroe*'ydu. Özel hayatı tepetaklakken dış görünüşü nasıl bu kadar büyüleyici kalabiliyordu? Belki de Marilyn Monroe'yla ilgili en büyük gizemlerden biri de budur. Bu rol için sekiz kilo vermişti ve vücudu şaşılacak kadar dinç ve sağlıklı görünüyordu. Tabii incelmesinde, kullandığı bazı ilaçları bırakmasının etkisi vardı. Zayıflayınca kendine güveni artmıştı. Jean Louis'nin tasarladığı kıyafetlerle kameraya küçük bir kız gibi gülümsüyor, cilveli pozlar veriyordu. Üzerine yeni bir zarafet gelmişti. Onu böyle seyretmek gerçekten inanılmaz. Belgeselde deneme çekimi ve Cukor'ın çektiği bazı sahneler var. Aslına bakılırsa yıllarca bu filmden geriye hiçbir şey kalmadığı düşünüldü. Ancak 1982'de darmadağın bir stüdyo deposunda sekiz kutu film bulundu. Renkleri solmuştu ama iyi durumdaydılar. Fox'un Marilyn'i kovmasından ve çekimleri

durdurmasından kırk yıl sonra, stüdyo filmin otuz yedi dakikasını kurtarıp televizyonda yayınlanan bir belgesele dahil etti.

Yapımla ilgili bir başka ilginç faktör de Marilyn'in sete gelmediği günlerde bile her işe burnunu sokmasıdır. Yönetmen olarak Cukor'ı seçtiğine pişmandı. Onun iyi bir yönetmen olduğunu biliyor, yeteneğini takdir ediyordu. Ama aynı zamanda kendisine saygı duymadığını da biliyordu. Dolayısıyla Cukor'ı tercih etmekle cesur bir karar vermişti. Hele bir de iki yıl önce *Gel Sevişelim*'de birlikte çalıştıkları düşünülürse, Marilyn'in bu seçimine şaşırmamak imkansız. "Annesi deliydi. Zavallı Marilyn de öyle," diyecekti Cukor daha sonraları. Marilyn onunla sorun yaşayacağını anlayınca yerine senaryo yazarı Nunnally Johnson'ın getirilmesini sağlamaya çalıştı ama çabaları sonuç vermedi. "Anlatamayacağım kadar nevrotikti," diyor Johnson. "George'un yerine beni getirmek gibi bir çılgınlık yapsalardı bile iki haftaya kalmaz bir şey olur ve benden de en az onun kadar nefret ederdi. Marilyn giderek gerçeklikten uzaklaşıyordu." Sonuçta Cukor abuk sabuk sahneleri Marilyn'e defalarca tekrarlattı. Tıpkı filmde birkaç saniye görünecek köpekli sahnede olduğu gibi. Marilyn'den daha iyi faydalanılabilirdi ama arkası dönük olan sahnelerde bile dublörü Evelyn Moriarty kullanılmadı ve Cukor bu sahneleri Marilyn'e defalarca tekrarlattı. Marilyn bir kere bile öfkesine yenilip kontrolünü kaybetmedi.

Bu arada 20th Century Fox çekimi iptal edilen filmi ertesi yıl *Move Over, Darling* ismiyle çekti ve başrolleri Doris Day'le James Garner paylaştı. Filmin en komik yanı Marilyn'in şık kokteyl elbiseleri ve kabarık saçlarıyla boy gösterdiği sahnelerde Doris Day'in atkuyruğu yaptığı saçları ve kotuyla gö-

rünmesidir. Bu, iki büyük yıldızın, Bayan Monroe ile Bayan Day'in karakter farklılığını açıkça belli eder.

Marilyn'in Başkan Tutkusu

Marilyn *Something's Got to Give*'de elinden geleni yapmasına rağmen aklı başka yerdeydi. Palm Springs'teki haftasonundan sonra tek derdi Başkan John Fitzgerald Kennedy olmuştu. Yeni toplanan bilgilere göre onu tekrar görmek istedi. Rupert Allan, "Başkan'a kafayı takmıştı," diyor. "Aralarında ne olduğunu bilmiyordum ama fazla bir şey olmadığı kesindi. Ama Marilyn daha fazlasını istiyordu." Bir Gizli Servis ajanı, "Onu arıyor ya da aramaya çalışıyordu," diye anlatıyor. "Hem de sürekli. Onu görmek istiyordu. Bunu açıkça belli etmişti. Herkes biliyordu."

Marilyn'in Başkan Kennedy'ye neden bu kadar hızlı bağlandığını anlamak güç değil. Paranoid şizofreni sınırındaydı. Kuşkuları uçlardaydı. FBI tarafından takip edildiğini zaten biliyoruz. Arthur Miller'la bağı yüzünden peşinde politikayla ilgili başka tuhaf tipler de olabilirdi. Endişelenmeyip de ne yapacaktı? Belki JFK'in onu her tehlikeden koruyabileceğini düşündü. Marilyn'i hayali ya da gerçek düşmanlarından koruyabilecek bir kişi varsa o da John Fitzgerald Kennedy'ydi. Tanıdığı en güçlü adamdı. Hayatındaki diğer önemli erkeklerin -DiMaggio ve Miller- kişisel bir varlıkları vardı. Güçleri, içinde bulundukları ortamı yönetebilmelerinde saklıydı. Fakat Kennedy uluslararası bir güce sahipti. Sadece bir odaya değil tüm dünyaya hükmediyordu.

Marilyn Monroe'nun JFK takıntısının sebebini anlamaya çalışırken onun geceleri yalnız kalmaktan korktuğu da göz ardı edilmemelidir. Fakat ne yazık ki gecelerinin büyük bir bölümünü yalnız geçirmek zorunda kalmıştır. 1962'deki seçimlerinin çoğunu korkudan yaptığı şüphesiz. Hepsi karanlıkta tek başına, ona ne olacağını, güneş doğduğunda nasıl bir sıkıntıyla karşılaşacağını düşünerek sabahı ettiği gecelerde alınmış kararlardı. Doktor Greenson, Eunice Murray'e güveniyorsa yanılıyordu. Yıllar sonra Murray'in kendisi bile Marilyn'in hayatındaki Kennedy'lerden haberi olmadığını itiraf edecekti. Hem de onunla aynı evde yaşayıp her hareketini gözlemesine rağmen. Marilyn sadece birkaç kişiye güveniyordu. Basın danışmanı Pat Newcomb -bazen ondan bile şüphe ediyordu- Joe DiMaggio, Pat Kennedy Lawford, belki Pat'in kocası Peter Lawford, Ralph Roberts ve birkaç kişi daha. Çevresini dar tutmuştu ve 1962'de dünyası daha da küçülecekti. Artık üvey ablası Berniece bile oyun dışı kalmıştı. İkisinin son telefon konuşması son derece yüzeyseldi. Marilyn'in yardıma ihtiyacı olduğu açıktı ve belki bir noktada JFK'i kurtarıcısı olarak görmüştü. Hem böyle bir birlikteliğin ona duyulan saygıyı da artıracağı şüphesizdi. Ama bir sorun vardı. JFK'in Marilyn'i umursadığı yoktu. Beyaz Saray'a ettiği telefonlara geri dönmüyordu.

Frank Sinatra'nın arkadaşı ve uşağı George Jacobs, Başkan'ın Sinatra'nın evine geldiği dönemde onunla pek çok kereler sohbet etme fırsatı bulmuştu. "Adamla yeterince vakit geçirdim. Hiçbir kadın, hatta karısı bile onun için kutsal değildi. Büyük İskender gibi dünyayı fethetmek istiyordu. Marilyn onun için fetihlerinden biriydi. Bir ganimetti. Ya da belki Hollywood'un beyaz köpekbalığıydı. Ama yaşadıklarının aşkla ilgisi yoktu."

Kennedy'nin yakın arkadaşı Senatör George Smathers da "Palm Springs'ten sonra Jack'in onunla işi bitmişti," diyor. "Sanırım sonrasında sadece bir kere görüştüler. Marilyn aniden Washington'a geldi ve onu -Jack, ben, Hubert Humphrey ve birkaç kişi daha- Potomac Nehri'nde tekne gezisine çıkardık. Marilyn ve Hubert Humphrey'yi birarada düşünsenize! Cidden komikti. İkisi birbiriyle konuşacak bir şey bulamıyordu. Gece on bir buçukta döndük. Marilyn, Beyaz Saray'da kalmadı ve o gece Jack'le aralarında bir şey olmadı. Bundan eminim çünkü ertesi sabah sordum. Olsaydı açıkça söylerdi. Zaten Jackie geziden haberdardı. Bir Beyaz Saray balosunda dans ederken, *Beni o kadar saf sanmayın. Jack'le ikinizin tüm o güzel kızlarla -yani Marilyn gibilerle- ayışığında Potomac Nehri'nde neler yaptığınızı biliyorum. Çok acemice, George,* dedi.

"Jackie, Kennedy'nin kaçamaklarına alışkındı. Ama bu seferki onu rahatsız etmişti. Marilyn'in sorunlu bir kadın olduğunu duymuştu. Jack'e *Ona biraz merhamet edin,* demiş. Sanki kızmamıştı da sadece kocasının yaptığından tiksinmişti. Hal böyle olunca Jack bana aynen şöyle dedi, *Değmez, George. Jackie bana her konuda müsamaha gösteriyor. Onunla rahat bir hayatım var. Bu onun için sorun yaratacak ve diğer kadınlarla ilişkilerime tahammül etme gücünü azaltacaksa, kabul, onun dediği gibi olsun. Marilyn Monroe'suz da yaşayabilirim. Hiç sorun değil. Bu yüzden de çok geç olmadan Marilyn'le işimizi bitirelim.*

"Şaşırmıştım. Jackie'nin Jack üzerinde etkili olduğunu biliyordum ama bu kadarını beklemiyordum. Başkan o istedi diye bir film yıldızıyla ilişkisini noktalıyordu. Marilyn'in güvenebileceğim bir arkadaşını aradım. *Bak, senden Marilyn'in çenesini kapamanı istiyorum, anladın mı,* dedim. *Sağda solda*

Jack'le ilgili fazla konuşmasın. Bu iş fazla yayılmaya başladı. Jack'e tek yardımım buydu. Ama o da payına düşeni yaptı. Marilyn'in telefonlarına çıkmadı. Zaten önceden konuşuyorlar mıydı onu da bilmiyorum ya neyse. Yani Jack onu hayatından çıkardı. Ama Marilyn'i başından atmak o kadar kolay değildi."

Rupert Allan, "Kennedy, Marilyn'le farklı yollarla başa çıkabilseydi her şey bu kadar kötü olmazdı," dedi sonradan. "Ama o kaçmayı seçti. İyi yapmadı."

Dahası, Palm Springs'teyken Başkan, Marilyn'e bir konuda meydan okumuştu. George Smathers, "JFK havadan sudan bahsederlerken şöyle bir laf etmiş, *Zaten sende first lady hamuru yok Marilyn.* Marilyn çok sinirlenmiş. Bunu duymaktan hiç hoşlanmamış," diye anlatıyor.

Kennedy, Marilyn'le asla yüzleşmedi. Ona ilişkilerinin Palm Springs'teki haftasonundan ibaret olduğunu söylemedi. Kaynakların verdiği bilgilere göre tek yaptığı, Beyaz Saray'a ettiği telefonlara çıkmamaktı. Ama JFK'e de haksızlık etmemek gerek. Adam o sırada ülkeyi yönetiyordu. Aklında başka mevzular vardı. Fakat Marilyn'in aklındaki tek şey oydu. "Marilyn son derece takıntılı ve nevrotik bir kadındı," diyor Diane Stevens. "Gerçeği kabul etmeliyiz. O bir akıl hastasıydı. Sürekli hap aldığı için inanılır düşünemiyordu. Neden bilmiyorum ama ona deli oluyordu. Sadece bir haftasonunu birlikte geçirmişlerdi. Ama şimdi geriye baktığımda bu olayın onun çöküşünü hızlandırdığını düşünüyorum. Telefonlarına çıkmaması onu çıldırttı."

Marilyn'in Pat'e Sürpriz Ziyareti

Marilyn ilk kez Pat Kennedy Lawford'un evine beklenmedik bir zamanda gitmişti. Tarih, 8 Nisan'dı. Jack'le geçirdiği haftasonundan birkaç hafta sonra aniden Pat'in kapısını çaldı. "Marilyn neşeli ve heyecanlıydı," diye hatırlıyor Lawford'un bir arkadaşı. "Turuncu ipek bir bluzla siyah bir pantolon giymiş, siyah bir eşarpla kedi gözlüğü takmıştı. Olağanüstü görünüyordu. Pat'e gelmeden önce haber vermeye çalıştığını ama telefonunun sürekli meşgul olduğunu söyledi."

Pat, Marilyn'in ziyaretinden şüphelenmiş olabilir. Çünkü bir süre önce Bobby arayıp Marilyn'le ilgili bir dizi soru sormuştu. Onu görmüş müydü? Neden bahsediyordu? Jack'in konusu açılmış mıydı? Tabii Pat bu soruşturmanın sebebini bilmek istemişti. Bobby sonunda Marilyn'in Beyaz Saray'ı aradığını söyledi. O numaradan Başkan'a ulaşması imkansızdı. Fakat JFK bu ısrarcı telefonlardan haberdar olmuştu. "Pat hemen şüphelendi," diyor Pat Brennan. "Bobby'ye Marilyn'in Jack'i neden aradığını sordu. Bobby geçiştirmeye çalışınca bir şeyler olduğunu anladı. Birkaç telefon etti ve Palm Springs'te olanları kolayca öğrendi. Size şu kadarını söyleyeyim, hiç memnun olmadı."

Pat'in o gün orada olan bir arkadaşı, Marilyn'in hoplaya zıplaya kumsala indiğini anlatıyor. Pat çekişmeli bir voleybol maçının ortasındaymış. Marilyn'i görünce oyunu bırakıp onu kucaklamaya gitmiş. Birkaç dakika hoşbeş ettikten sonra Marilyn konuyu Jack'e getirmiş. Pat'e, "Haklıymışsın," demiş,

"ağabeyin gerçekten güçlü biri." Pat sadece ona bakmakla yetinmiş.

Bu gergin konuşmanın detaylarını kimse bilmiyor çünkü sonrasında Marilyn'le Pat yalnız kalmak için eve girdi. Ama bilinen bir gerçek var: Marilyn, Pat'e ağabeyinin Beyaz Saray'daki direkt numarasını sordu. Pat, Marilyn'in bu isteğini reddetti ve Jack'in sadece özel numarasını bildiğini söyledi. Ya da kendi kullandığı tabirle, *aile numarasını.*

Marilyn birkaç kez konunun değiştirilmesine göz yummasına rağmen her seferinde yine lafı oraya getirmeyi bildi. Jack'in numarasıyla ilgili takıntısı Pat'i bunaltmıştı. Sonradan, "Marilyn'i hiç böyle görmemiştim. Manyak gibiydi," diyecekti. Marilyn en sonunda ağabeyinin evliliğinin nasıl gittiğini sorunca daha fazla dayanamadı. "Neden kendin sormuyorsun?" dedi bir kalem kağıt alarak. "Beni sakın bu işe bulaştırma." Bir numara yazdı ve Marilyn'e verdi. Marilyn, "Bana kızdın mı?" diye sordu. Pat üstü kapalı konuştuysa da aslında her zamanki gibi netti. "Bunu atlatabilirim," dedi. "Biz arkadaşlığımızı sürdürebiliriz. Ama ailem, kardeşlerim ve karılarıyla... Bilmiyorum... İnan, bilmiyorum."

Marilyn'in Başkan Kennedy'nin özel dairesinin numarasını arayıp aramadığı bilinmiyor. Fakat bunu yapmış olabileceğiyle ilgili bir ipucu var. 1962 ilkbaharında Kennedy, Adalet Bakanı Bobby Kennedy'den Marilyn'i uyarmasını istedi. Beyaz Saray'ı aramaya bir son vermeliydi. İlişkileri -ya da her neyse- bitmişti ve Marilyn hayatına devam etmeliydi. Bobby, Marilyn'e bu mesajı iletti.

JFK Yüzünden Aşırı Doz mu?

10 Nisan 1962'de Marilyn Monroe'nun *Something's Got To Give*'in senaristi Henry Weinstein'la buluşması gerekiyordu. Bir gün önce makyaj ve kostüm provası için Fox'tayken gayet güzel ve iyi görünüyordu. Üstelik saatlerce çalışmışlardı ve gıkını bile çıkarmamıştı. Fakat Weinstein'la buluşmasına geç kaldı. Bu o kadar şaşırtıcı değildi. Ama Weinstein onu aradığında açmayınca adam panikledi. Defalarca numarasını çevirdikten sonra Marilyn nihayet telefona baktı. "Ah, iyiyim..." dedi. Ama sesi hiç de iyi gelmiyordu. Yarı baygın gibiydi. Weinstein hemen yanına geleceğini söyleyerek telefonu kapadı. Sonra Doktor Greenson'ı aradı ve ikisi Marilyn'in Brentwood'daki evine koştu. Marilyn yataktaydı ve vücudu buz gibiydi.

"Yarı çıplaktı," diyor Weinstein. "Ölmek üzereymiş gibi görünüyordu. Ya da en azından ilaç komasındaydı. Bunu neden yaptığını anlayamıyordum. Bir gün önce o kadar neşeli olup sonra bu hale gelmesi çok endişe vericiydi. Doktor Greenson onu bir şekilde ayılttı. O kadar sarsılmıştım ki bir türlü kendime gelemiyordum. Greenson sürekli, *Merak etme, iyileşecek,* diyordu. Daha önce defalarca buna şahit olmuş gibi gayet sakindi. Ama ben şoktaydım."

Daha sonra Marilyn'in öldürücü dozda Nembutal, Demerol, kloral hidrat ve Librium aldığı saptandı. "Hemen arkasından Fox'a filmi erteletmeye çalıştım. *Bakın, bu kız film çevirebilecek durumda değil. Zamana ihtiyacı var. Çok hasta. Ciddi ruhsal sorunları var,* dedim. Ama stüdyo, *Hayır, film devam*

edecek. Marilyn Monroe her krize girdiğinde çekimi durdursaydık tek bir film bile çekemezdik, dedi."

Weinstein onu o halde bulmanın şokunu uzun süre atlatamadı. "Böyle bir şeyi kolay kolay unutamıyorsunuz. Saatlerce nedenini sorguladım. *Cukor kostümlü deneme çekimlerine katılmadı. Belki buna bozulmuştur*, diye düşündüm. Belki bunu bir reddedilme olarak algılamıştı. Ama... Bilmiyorum... Yani başka bir şey olmalıydı."

Evet, başka bir şey vardı. Marilyn'in o zamanlar yakın olduğu ve Kennedy ailesini kızdırmaktan çekindiği için isminin gizli kalmasını isteyen bir kaynak durumu şöyle özetliyor: "JFK. Asıl sorun buydu. ABD Başkanı onu reddetmişti. Yoksa bunca zamandır film piyasasında olan birinin sırf yönetmen deneme çekimine gelmedi diye intihar etmesi mantıklı mı? Sorun kesinlikle Kennedy'ydi. Bunu onun yüzünden yaptı."

Yeni Çiftimiz Marilyn'le Bobby mi?

Marilyn, Başkan John F. Kennedy'nin onu istemediğini anlamıştı ve telefonlarına çıkmadığı için yapabileceği fazla bir şey yoktu. Fakat Kennedy'lerle Marilyn hakkında farklı bir iddia daha ortaya atıldı. Bobby, Marilyn'e Jack'le ilişkisinin bittiğini söylediğinde kendine hakim olamayıp o da ünlü yıldızın cazibesine kapılmıştı. Sonra ikisi tutkulu bir ilişki yaşamış, Marilyn ona ağabeyinden daha güçlü hisler beslemişti. Bu senaryo yıllar içinde saygın tarihçiler tarafından sayısız kitapta tekrarlandı. Gerçekten böyle bir şey yaşanmış olabilir miydi?

Bu insanlar gerçekten bu kadar havai miydi? Evet, belki pek çok bakımdan öyleydiler ama Bobby-Marilyn hikayesi kulağa hiç inandırıcı gelmiyor. Yeni araştırmalar, Bobby'nin -en azından başlangıçta- ağabeyi kadar taş kalpli davranmamaya kararlı olduğunu ortaya çıkardı. Marilyn'in gördüğü muamele onu üzmüştü. Onunla konuşmaktan hoşlanıyor, zeki ve güzel olduğunu düşünüyordu. Dolayısıyla ona zalim davranmak istemiyordu. RFK'in en yakın arkadaşlarından biri ve eski şovmen Andy Williams'ın yorumu şöyle: "Bence ona *Beyaz Saray'ı arama, beni ara,* dedi. Bob öyle biriydi. Şefkatliydi. Adi herifin teki değildi. Zavallı bir kadına kötü davranmak için bir sebep görmedi. Neden öyle davranacaktı ki? Kız bu kadar sıkıntıdayken ona dayanacak bir omuz vermekten ne zarar gelirdi?"

O sıralar Marilyn birilerine Bobby'yle ilişki yaşadığını söyledi. Bu insanlar da ona inandı elbette. İşin garip yanı söylediği hiçbir şeye inanmayıp buna inanmalarıydı. Marilyn'e güvenilebilir miydi? Hayatındaki özellikle son altı ay göz önünde bulundurulduğunda bu tip bir bilgi için inandırıcı bir kaynak mıydı? Ruh hali ve ilaç bağımlılığı ortadaydı. Ayrıca unutmayın ki bu kadın eskiden beri kendiyle ilgili hikayeler uyduruyordu. Mesela 1958'de bir gazeteciye şöyle bir açıklama yaptı: "Papaz ve karısıyla yaşadığım dönemde bana pazarları sinemaya gidersem Tanrı'nın beni çarpacağını söylediler. İlk kez evden kaçıp pazar günü bir sinemaya gittim. Film bitip dışarı çıktığımda korkudan taş kesildim. Yağmur yağıyordu. Gök gürültüleri, şimşekler... Sinemadan eve kadar koştum. Her an ölmeyi bekliyordum. Yatağıma girip yorganı kafama çektiğimde hala korkuyordum." Marilyn hiçbir zaman bir papaz ve karısıyla yaşamamıştı. Belli ki hayatının ilk yedi yılını birlikte geçirdiği Bolender'lardan bahsediyordu. Ida'nın onu bu yaşta iki kilometre

ötedeki sinemaya göndereceğine ya da kaçmasına göz yumacağına inanan varsa Ida'yı tanımadıkları içindir. Marilyn'in o veya bu sebeple başından geçenleri abartarak anlattığını biliyoruz. Üstelik bunu sadece basına değil arkadaşlarına da yapıyordu. Halkla ilişkilerini yürüten Pat Newcomb, "Marilyn bir sürü insana bir sürü şey anlattı ama kimseye her şeyi anlatmadı," dedi. Sonuçta daha birkaç ay önce de arkadaşlarına Bobby'yle randevusu olduğunu söylemişti. Oysa Pat'in akşam yemeği davetinden bahsediyordu.

Yine de bazıları Bobby Kennedy'yle aşk yaşadığına inanıyor. Hatta basın danışmanlarından Michael Selsman bile. "Ah, yapmayın lütfen. Tabii ki doğruydu," diyor. "Herkes biliyordu ama basın bu kez daha korumacı davranıyordu. Zaten bizim işimiz onların dikkatini başka yöne çekmekti. Ama Marilyn çenesini tutamıyordu. Bobby'yle, JFK'den daha ciddiydi."

Andy Williams, "Bazen *Evet, Bobby, Marilyn Monroe'yla beraber oldu,* diye düşünüyorum," diyor. "Ama sonra İyi ama neye dayanarak? diye soruyorum. Bana böyle bir şeyden hiç bahsetmedi. Ethel de öyle. Üstelik onun da en yakın arkadaşlarından biriydim. Tamam, Bobby bir aziz değildi. Kadınlar konusunda diğer Kennedy'lerden farksızdı. Ethel pek çok şeyden haberdardı ve galiba bu durumla barışıktı. Beni arayıp *Bobby şehre geliyor. Onu yemeğe çıkarır mısın? Tabii ona eşlik etmesi için güzel bir kız bulmayı da unutma,* derdi. Ama Bobby ve Marilyn'in bir beraberliği olduğunu yalnızca Marilyn'i tanıyanlardan duydum. Bunca yıl sonra tek söyleyebileceğim, 'bilmiyorum'... Yani onunla hiç tanışmadım ve önyargılı davranmak istemiyorum ama bence Marilyn uyduruyordu."

Marilyn ise iddialarında yalnız değildi. Bobby Kennedy'yle tanıştıktan hemen sonra Bobby'nin kızkardeşi Jean Kennedy Smith'ten aldığı tuhaf mektuba ne demeli?

Sevgili Marilyn,

Annem sana yazıp babama gönderdiğin güzel not için teşekkür etmemi rica etti. Babam notuna bayıldı ve senin çok ince davrandığını düşünüyor.

Anladığım kadarıyla yeni olayımız Bobby'yle ikinizsiniz! Bobby doğuya döndüğünde onunla gelmen konusunda hepimiz hemfikiriz.

Not için tekrar teşekkürler.

Sevgiler,
Jean Smith

Bu mektup Marilyn'in ölümünden sonra Inez Nelson tarafından bulundu ve yıllarca Bobby-Marilyn ilişkisinin ispatı olarak kabul edildi. Fakat bazı çelişkiler var. Bir kere Kennedy kadınları ailelerindeki erkeklerin evlilik dışı ilişkilerini onaylamıyor, öteki kadınları görmezden gelmeyi tercih ediyordu. Hele hele o kadınlara bir gün delil olarak kullanılabilecek böyle neşeli mektuplar yazdıkları hiç görülmemişti. Aile üyeleri tarihteki yerlerinin bilincindeydi. Söyledikleri, yaptıkları ya da yazdıkları bir şeyin bir gün tarihi kayıtlara geçebileceğini biliyorlardı. Dolayısıyla Jean Smith'in başkaları tarafından yanlış anlaşılabilecek bir ifade kullanması şaşırtıcıydı. Bunu ancak hikayeyi çok saçma bulduğu ve kimsenin bunu ciddiye almayacağını bildiği için yapmış olabilir. Tabii başka bir seçenek de mektubun uyduruk olması. Evet, elyazısı Smith'inkiyle uyuşuyordu ama tarih atılmaması bunu belirli bir zaman dilimine oturtmamızı engelliyor. Ne var ki mektup ne kadar şüphe çekici olursa olsun varlığı bile yetti ve pek çok insan Bobby'yle Marilyn'in bir ilişki yaşadığına inandı.

Bobby Kennedy'nin Marilyn'e sıcak davrandığı ve Marilyn'in onu sevdiği biliniyor. Çünkü ikisi telefonla görüşüyordu. "Onunla konuşmaktan rahatsız olmuyordu," diyor Kennedy'lerin politik müttefiki, eski Florida valisi ve aynı eyaletin senatörü George Smathers. "Bunda bir sakınca yoktu ki. Marilyn mutsuz ve yalnızdı ve evet, Bobby onu teselli ediyordu. Ama aralarında bir ilişki yoktu. Ethel başta şüphelendi çünkü ikisi hakkında hemen dedikodu çıkarmışlardı. Ama Bobby, Ethel'e bunların doğru olmadığını söyledi ve Ethel ona inandı. Marilyn kafaya koymuştu. First lady, yani JFK'in karısı olmak istiyordu, Bobby'nin değil. Bobby'yle o şekilde ilgilenmiyordu. Aksini söyleyen, neden bahsettiğini bilmiyor demektir."

Ed Gutman, Robert Kennedy'nin yakın arkadaşıydı ve Marilyn'i onunla en az iki kere birlikte görmüştü. "İlişkileri yoktu," diye doğruluyor. "Aklımdan bile geçmedi. Oradaydım ve neler olduğunu gördüm. Size söylüyorum, asla böyle bir şey yoktu." RFK'in başka bir yakın arkadaşı Kenneth O'Donnell, "Bu adamı herkesten iyi tanıyordum. Onunla yıllardır arkadaştık. Bütün sırlarımızı bilirdik. Marilyn Monroe hikayesi kesinlikle saçmalıktı," diyor. Pat Newcomb -açıkçası Monroe'nun halkla ilişkilerini yürüttüğü ve görevi onu korumak olduğu için yeterince güvenilir bir kaynak değil- Marilyn ile Bobby ilişkisini gündeme getiren gazetecilere yüklendi. "Delirmişler mi? Bobby'yi Marilyn'den bile iyi tanıyordum. Ama Ethel'i asla bırakmayacağını bilmek için onu tanımaya gerek yok. Üstelik o kadar çocukları varken! Şaka yapıyor olmalısınız!"

Hem Marilyn'i hem RFK'i iyi tanıyan Milt Ebbins, "Açık konuşmam gerekirse," diyor, "Marilyn için çok şey söylenebilir ama o bir kaltak değildi. Bir kadın nasıl bir kardeşten

diğerine geçer? Evet, Marilyn şehvetli bir kadındı ama bunu yapmazdı. Asla beraber olmadıklarından eminim."

Peter Lawford'un arkadaşı Joseph Naar konuşulanlara son noktayı koydu. "Bobby Kennedy'nin Marilyn'in sevgilisi olduğunu duyduğumda *Saçmalık*, dedim. Çok aptalcaydı."

Marilyn ve Bobby hakkında bir anekdot da Kennedy'lerin ismini gizli tutmak isteyen (Çünkü bu konu aileye hala sıkıntı veriyor.) bir akrabasından geldi. Söz konusu kaynak, aile üyelerinden biriyle evliydi ve 1962 ilkbaharında Pat Kennedy Lawford'u arayıp Marilyn'le Bobby hakkındaki dedikoduları duyup duymadığını sormuştu. "Pekala, artık bu konuya son noktayı koymanın zamanı geldi," demişti Pat öfkeyle. "Marilyn böyle hikayeler üreterek ya Jack'i geri almaya çalışıyor ya ona neler kaçırdığını göstermek istiyor ya da her ikisini birden yapmaya çalışıyor. Ama çocukça davranıyor ve onunla konuşacağım. Bobby'ye açıkça sordum. *Jack'le Marilyn'in arasında bir şey geçti mi*, dedim. Bana bu soruya cevap vermek istemediğini söyledi. *Senin Marilyn'le ilişkin var mı*, dedim. *Kesinlikle, hayır*, dedi ve ona inanıyorum."

Tabii neredeyse bir bu kadar da aksini iddia eden var. Üstelik içlerinden bazıları FBI ajanları.

Adalet Bakanı Bobby Kennedy'yle FBI Başkanı J. Edgar Hoover arasında gergin bir ilişki vardı. Hoover genç Kennedy'yi sonradan görme bir zıpçıktı olarak değerlendiriyor, muhatabı kabul etmiyordu. Dolayısıyla Bobby'yi karalamak için Marilyn dedikodusunu çıkarıp yayan o da olabilir. Zaten Hoover'ın dedikoduyu ne kadar sevdiği biliniyor. Aslına bakılırsa FBI'ın bazı Kennedy ve Monroe dosyaları aşık bir liseli kız tarafından kaleme alınmış gibiydi. Olaya karışanların sadece ilk isimleri kullanılmış. Ekim 2006'daki Bilgi Özgürlüğü Yasası'yla yayınlanan bir raporda Robert Kennedy'nin Marilyn Monroe'yla derin bir duygusal yakınlığı olduğu söyleni-

yor, bu yakınlık *aşk ve seks ilişkisi* olarak tanımlanıyor. Belgeye göre Bobby defalarca Marilyn'e karısından boşanıp onunla evleneceği sözünü vermişti. Ama Marilyn sonunda Bobby'nin onunla evlenmek gibi bir niyeti olmadığını anlamış. Kime göre? Raporu hazırlayan eski ajanın ismi silinmiş. Böylece ne kaynaklarını açıklayabilecek ne bunları yazdığını doğrulayabilecek. Fakat bu belirsizlik, raporunun 19 Ekim 1964'te FBI dosyalarına girmesini engellememiş.

Bobby: "Başkan da istiyor, ben de."

Mayıs 1962'de Marilyn ve Kennedy kardeşlerin ilişkisi yine tuhaf bir boyuta girecekti. 19 Mayıs'ta JFK'in kırk dördüncü yaş günü için büyük bir kutlama planlanıyordu. Kutlama, Madison Square Garden'da olacaktı ve televizyonda yayınlanacaktı. (JFK'in asıl doğum günü 29 Mayıs'tı.) *Mutlu Yıllar* şarkısını Marilyn Monroe'nun söylemesi Peter Lawford'un fikriydi. Peter'ın böyle bir işin altından kalkabileceğini düşünmesi bile ne kadar kendini beğenmiş olduğunu ispatlıyor. Sanki herkes Marilyn Monroe'yla ilgili haberlere alışmıştı da şimdi bu ilişkiyi televizyondan cümle âleme rahatça ilan edeceklerdi.

Marilyn'in Başkan için şarkı söylemesi hakkında hiç sorulmayan bir soru var. Bobby'yle JFK aklını mı kaçırmıştı? "Marilyn hastaydı ve bu şekilde suiistimal edilmesi doğru değildi," diyor Dean Martin'in karısı ve Marilyn'in *Something's Got to Give*'deki rol arkadaşı Jeanne Martin. Jeanne sadece Marilyn'in yakın arkadaşı değil, aynı zamanda Kennedy'lerin

de uzun yıllardır dostuydu. Fakat o bile iki kardeşin çizgiyi aştığını görebiliyordu. "Bu çok utanç vericiydi," diyor. "Hiçbir özrü yoktu."

Belki Marilyn, Başkan'a her zamankinden fazla ihtiyaç duyuyordu. Sonuçta bir ay önce yaşananlar yüzünden çok sarsılmıştı.

Marilyn, Şubat'ta yeni evine mobilya almak için Meksika'ya gitti. Pat Newcomb ve Eunice Murray'le oradayken FBI ajanları tarafından takip edildiği bir kez daha ortaya çıktı. Daha saçma bir sebebi olamazdı. Komünist arkadaşlarının adlarını vermediği için dokuz ayını hapiste geçiren Fred Vanderbilt Field adında biriyle bağlantısı olduğunu düşünüyorlardı. Field 1953'te Meksika'ya taşınmıştı. Şimdi, olayın üzerinden bunca yıl geçtikten sonra, sırf ortak bir arkadaşları onu ve karısını Marilyn'le tanıştırdı diye -hop!- FBI hemen olaya el koymuştu. Dolayısıyla Marilyn'in Meksika'daki her hareketini takip ediyorlardı. Bu durum, doktorunun paranoid şizofreni sınırında teşhisini koyduğu bir kadın için fazlasıyla korkutucuydu.

FBI dosyalarında Monroe ve Field hakkında bir sürü itham var. Ama hepsi inandırıcılıktan o kadar uzak ki burada değinmeye bile değmez. Aynı FBI dosyalarında Ekim 1961'de Bobby Kennedy'yle buluştuğu da yazıyor. Marilyn kesinlikle izleniyordu ve bunu biliyordu.

Aynı dönemde 20th Century-Fox'la büyük sıkıntılar yaşıyordu. Nisan ve Mayıs 1962'de Marilyn'in ruh hali iyice kötüleşti ve *Something's Got to Give*'in çekimleri riske girdi. Film için provalara başlaması imkansızdı. Sete gelmiyor, geldiğinde de mutlaka geç kalıyordu. Sürekli bir mazereti vardı. Nezle, sinüzit ve daha bir sürü hastalığı bahane ediyordu. Hepsi doğruydu, Marilyn çok hastaydı. Ama aynı zamanda George Cukor'dan ödü patlıyordu ve bu da işleri daha beter yokuşa sürüyordu. Üs-

telik herkes hafta başına beş bin dolar alan Paula Strasberg'in haddini aşmaya başladığını düşünüyordu. Marilyn'in ve daha birçok ünlü yıldızın saç stilisti Sidney Guilaroff şöyle anlatıyor: "Baştan aşağı simsiyah kıyafetlerle kalın çoraplar giyer, kafasına siyah bir çingene eşarbı bağlardı. Bazen Cukor'ın arkasında durup Marilyn'e işaret ederdi. Marilyn ona o kadar bağımlıydı ki Strasberg onaylamadan tek satırı bile okuyamazdı."

Harvey Bernstein, Marilyn'in evinde senaryoyu konuşmak için buluştukları günü hatırlıyor. Marilyn kapıyı bigudilerle açmıştı. Salonundaki tek mobilya bir sandalyeydi, Harvey ona, Marilyn yere oturmuştu. "Senaryo konusundaki fikirleri kendisi için iyi ama hikaye için değildi. Böyle söylediğimde yüzü ifadesizleşti, gözlerini boşluğa dikti. Sanki bir anlığına şalteri indirmişti. Sonra hiçbir şey dememişim gibi devam etti. Bazen kendinden üçüncü biriymiş gibi söz ediyordu. Tıpkı Sezar gibi. *Unutmayın, elinizde Marilyn Monroe var ve onu kullanmak zorundasınız,* dedi. Kendimi kaptansız bir gemide hissettim ve önümüzdeki sular kayalarla doluydu."*

20th Century-Fox yetkilileri Marilyn'in Başkan'a şarkı söylemek için New York'a uçup onlara daha fazla zaman kaybettirmesine tolerans gösteremezdi. Aslında önce ona izin vermişlerdi ama Peter Levathes sonradan fikrini değiştirmişti. Marilyn'in aklını başka şeylerle dağıtmasını istemiyordu. Stüdyo Marilyn'i, New York'a giderse ona dava açmakla tehdit

* Marilyn *Something's Got To Give*'in revize edilmiş senaryosunu gördüğünde hikayenin hala o kadar iyi olmadığını düşündü. Kapak sayfasına "Burada bir köpeğimiz var. Etkiyi artırmak için başka bir yol deneyebiliriz. Ya da Bay Nunnally Johnson'ın dediği gibi durumdan faydalanabiliriz," diye not düştü. Sayfa 12'ye "Dünyada bir tek erkeklerle iyi anlaşıyorum. Onun için bu açılış sahnesine biraz eğlence katalım," diye yazdı. Ve sayfa 23'te Cyd Charisse'in karakteri hakkında yorum yaptı. "Onun frijit olduğunu unutmayalım. Kinsey'nin çoğu kadınla ilgili ne keşfettiğini hepimiz biliyoruz."

etti –ve bu dava açılacaktı. Bobby Kennedy, Marilyn'in dava edilme ihtimalini öğrenince meseleye el atmaya karar verdi. Bizzat Levathes'i aradı ve Marilyn'in Başkan için şarkı söylemesinin önemli olduğunu, bunun JFK'i memnun edeceğini söyledi. Ama Levathes'i ikna edemedi. Sinirlenen Bobby bu kez Levathes'in patronu Milton Gould'u aradı. Gould, Bobby'nin ona, "Başkan da istiyor, ben de," dediğini hatırlıyor. "Ağzı çok bozuktu. Bu kadar seviyesiz konuşması beni şaşırtmıştı. Ona zaten programımızın gerisinde kaldığımızı ve Marilyn'i bırakamayacağımızı anlattım. *Aşağılık Yahudi piçi*, diye bağırdı ki bunun hoşuma gitmediğini söylemeliyim. Sonra telefonu yüzüme kapadı. Açıkçası onu bu kadar istemesine şaşırmıştım. Kendini küçük düşürmeyi bile göze almıştı."

Stüdyo Marilyn'in umrunda değildi. Kararını vermişti, New York'a gidecekti. Kennedy kardeşlerle birlikte olmak onun için öncelikliydi. 20th Century Fox bekleyebilirdi. Bu dönemde belli ki Başkan Kennedy'yle ilgili melankolik bir ruh haline bürünmüştü. Çünkü bir sayfaya suluboyayla tek bir kırmızı gül resmi yaptı. Sonra mavi mürekkeple sol alt köşeyi, "Marilyn Monroe'dan size *Mutlu Yıllar*, Başkan Kennedy," diye imzaladı. Ayrıca bunun altına siyah mürekkeple şunu yazdı: "Mutlu Yıllar 1 Haziran 1962 / En iyi dileklerimle / Marilyn / Marilyn." 1 Haziran 1962 onun otuz altıncı ve son doğum günü olacaktı. (Yıllar sonra 2005'te bu resim Julien's Müzayede Evi tarafından 78 bin dolara satıldı.)

Marilyn, Los Angeles'tan 17 Mayıs'ta ayrıldı ve medyaya, "Fox'a gideceğimi altı hafta önce söyledim," dedi. "ABD Başkanı'nın karşısına çıkmak benim için büyük bir onur." *Something's Got to Give* ekibi hayretler içindeydi. "Çok şaşırtıcıydı," diyor dublörü Evelyn Moriarty. "Hiçbirimiz durumun

bu kadar ciddileşebileceğini düşünmedik. Son derece beklenmedik ve berbattı. Ama Marilyn izin almıştı. Sonradan karar değiştirmiş olsalar bile."

Dean Martin'in menajeri Mort Viner, "Marilyn ayıp etti. Önceliğinin kim olduğunu gösterdi. Ama Dean, Hey, *onu suçlayamazsın Mort*, dedi bana. *Jackie Kennedy benden Mutlu Yıllar şarkısı söylememi isteseydi ben de hemen ilk uçağa atlardım*, dedi."

Fakat yeni araştırmalara göre Marilyn bu seçimi belki de sanıldığı kadar kolay yapmamıştı. İkileme düşmüş, arkadaşı Pat Lawford'a akıl danışmıştı. Pat'i iyi tanıyan insanlara bakılırsa Pat kardeşlerinin ona haksızlık ettiğini, hatta onunla dalga geçtiğini söyledi. Pat'in böyle bir şeyi itiraf etmesi kolay değildi. Sonuçta o da tüm Kennedy'ler gibi ailesine sadıktı ve her zaman kardeşlerini desteklemişti. Fakat Marilyn onun arkadaşıydı ve kendini gerçek fikrini açıklamak zorunda hissediyordu. Marilyn'in ihanetine rağmen arkadaşının doğru bir karar vermesine yardım etmeye çalıştı.

"Onun için endişeleniyordu," diyor Kennedy ailesi üyelerinden biri. "Kardeşlerini tanıyor ve seviyordu. Ama Marilyn'in onlarla başa çıkabileceğini sanmıyordu. Oysa Marilyn, New York'a gitmekle aileye destek olacağını düşündü. Üstelik bunun için kariyerini riske atıyordu. Pat daha fazla bir şey yapamazdı. Herkes için zor bir durumdu."

Marilyn artık ablasına güvenmiyordu. Evet, Berniece'i seviyordu ama onun bambaşka bir hayatı ve sorunları olduğuna inanıyor, sıkıntılarını onunla paylaşmak istemiyordu. Zaten Berniece ülkenin diğer ucundaydı. Yani Marilyn'in kriz anlarında yanına koşamazdı. Bu dönemki ilişkilerinin yüzeyselliğini değerlendirmek açısından ufak bir bilgi: İkisi Madison Square Garden'daki kutlamadan bahsettiğinde Marilyn ona bir tek endişesi olduğunu söyledi. Sesinin öyle bir kalabalığın önünde şarkı söylemeye uygun olmadığını dü-

şünüyordu. Berniece'i kutlamalara davet etmedi. Zaten o da gelmek istediğine dair bir şey söylemedi.

'Mutlu Yıllar, Bay Başkan'

New York, Madison Square Garden'ın kulisi. Tarih, 19 Mayıs 1962. Marilyn Monroe aşırı gergindi ve bunun için iyi bir sebebi vardı. Hiç şüphesiz durumun baskısı nihayet üzerine çökmüştü. Onu reddeden birini onurlandıracaktı ve o kişi ABD Başkanı'ydı. Los Angeles'tan Fox'taki patronlarına karşı gelerek ayrılmış, filmdeki başrolünü tehlikeye sokmuştu. Pek çok insanın hayal bile edemeyeceği bir karmaşanın içindeydi ama iyi ya da kötü Marilyn Monroe'nun hayatı buydu –ki son zamanlarda genelde kötüydü.

Ayın başında, yapımcı Richard Adler, Marilyn'in böylesi önemli bir organizasyonda giyebileceği kıyafetle ilgili endişesini dile getirdi. Marilyn ise ona kaygılanmamasını söyledi. Modacısı Norman Norell'in tasarladığı kapalı yakalı, siyah, şık bir saten elbisede karar kılmıştı. Fakat gizliden gizliye başka planları vardı. Jean Louis'den *sadece Marilyn Monroe'nun giyebileceği bir elbise* tasarlamasını istedi ve Louis bunu yaptı. "Marilyn vücudunu cömertçe sergilerken aynı zamanda şık ve sofistike kalmayı başarabilirdi," dedi Louis daha sonra. "Dolayısıyla ona ten rengi bir elbise tasarladım. Üzeri payet ve boncuklarla kaplıydı." Şu işe bakın ki elbise astarlı değildi ve Marilyn tabii ki iç çamaşırı giymedi. Hatta tasarımcısı bu elbiseyi neredeyse üzerinde dikti ve vücuduna tam oturmasını

sağladı. (Elbise 2007'de düzenlenen bir müzayedede 1.27 milyon dolara satıldı.)

Peter Lawford onun adını anons ettikten sonra ermin etolünü aldı ve Başkan'a *Mutlu Yıllar* şarkısını söyledi. "Şarkıyı güzel söylüyordu," dedi yapımcı Richard Adler, "ama sesi duyulmuyordu. Kalabalık çığlıklar atıyor, ona sesleniyordu. Sanki Marilyn onları toplu halde baştan çıkarmıştı." Marilyn'e en ufak bir ilgisi olmayan insanlar bile bir yerlerde onun *Mutlu Yıllar* şarkısını söyleyişini görmüştür. Ama devamında Adler'ın *Thanks for the Memories*'in müziğine yazdığı ve JFK'e övgü niteliğinde sözlerle dolu şarkıyı seslendirdiğini herkes bilmez. Marilyn son olarak bir kez daha *Mutlu Yıllar*'ı söylerken kalabalıktan ona eşlik etmelerini istedi.

"Beni davet etmelerinden gurur duydum," dedi Marilyn, *Life* dergisinden Richard Merryman'e. "Şarkıyı söylemeye çıktığımda derin bir sessizlik oldu. Sanki külot giymiştim ve o gözüküyordu ya da onun gibi bir şey. *Aman Tanrım, ya sesim çıkmazsa*, diye endişelendim. Mikrofona döndüğümde arkadan öne doğru baktım ve *Ben de orada olacaktım*, dedim içimden. İki dolarlık giriş ücretini ödeyip tavana yakın şu yerlerden birinde oturacaktım.

Marilyn'in o geceki performansını mümkün olduğunca kışkırtıcı hale getirmesi tuhaf bir seçimdir. Özellikle de o döneme kadarki kariyeri düşünüldüğünde. Kim bilir kaç yıldır aptal sarışın imajından şikayet etmiyor muydu? O imajı silmek için 20th Century-Fox'la defalarca ters düşmemiş miydi? Yıllardır insanların onu bir karakter oyuncusu olarak görmesini sağlamaya çalışmıyor muydu? İnsan düşünmeden edemiyor, bu önemli gecede neden yıllardır gömmeye çalıştığı imajını tercih etmişti? *Something's Got to Give*'de canlandırdığı karakter kesinlikle bir aptal sarışın değildi. Ama Marilyn bir seçim

yaptı ve çevresindeki çoğu insan bundan hoşnut olmadı. Şarkının provası sırasında Paula Strasberg, "Giderek seksileşiyor. Eğer buna bir son vermezse olay tam bir maskaralığa dönüşecek," dedi. *Thanks for the Memories* için özel sözler yazan Richard Adler da Marilyn'in performansından o kadar rahatsız olmuştu ki bununla ilgili Peter Lawford'u aradı. Lawford da hemen JFK'i aradı ve "Marilyn acayip seksi olacak," dedi. JFK'in tepkisi ne oldu dersiniz? "Kulağa güzel geliyor." Artık bu noktadan sonra denecek bir şey yoktu. Bir daha kimse Marilyn'in performansına karışmadı.

Televizyon için çekilen görüntülere dayanarak Marilyn'in kürsünün arkasında Başkan'a uzak olduğunu düşünürüz. Etrafı karanlıktır ve uçsuz bucaksız bir karanlığa şarkı söylermiş gibi görünür. Tam önünde oturanları görmeyiz. Aslına bakılırsa yarım metreden bile az bir mesafede bir orkestra çukuru vardı. On iki müzisyen, smokinleri ve yüzlerinde kocaman tebessümleriyle ona bakıyordu. Onlarla Başkan'ın oturduğu ilk sırayı yarım metre genişliğinde bir yol ayırıyordu. Toplamda aralarındaki mesafe ancak üç buçuk metre kadardı. Görgü tanıklarının ifadelerine göre Başkan, Marilyn'i ilk gördüğünde bir an şaşalamıştı. Ama sonrasında gayet neşeliydi. Hiç de utanmış gibi bir hali yoktu. Üçüncü sıradaki Bobby kaymak yalamış kedi gibi gülümsüyordu. İkinci sırada, kocasının hemen önünde oturan Ethel de mutlu görünüyordu. Hatta o gecenin fotoğraflarında hayatının en büyük eğlencesindeymiş gibi bir hali vardır. Fakat aynı şeyi Pat için söyleyemeyiz. Fotoğrafların hepsinde kaygılıdır.

Madison Square Garden'ın VIP bölümünde oturan Jeanne Martin, Marilyn'i dehşetle izlediğini söylüyor. "Dürüst olmak gerekirse Marilyn'i çok sevsem de performansından hiç hoş-

lanmadım. Marilyn'e lafım yok, Marilyn gibi davranıyordu. Kendi gibi olduğu için suçlanamaz."

Martin, "Yerimde kıpırdandığımı, başımı çevirdiğimi hatırlıyorum. Ama kendime engel olamayıp yine de ona bakıyordum," dedi. "İnanılmaz bir manzaraydı. O gece çekilen görüntülerde yeterince belli olmuyor. Bizzat şahit olmanız gerekti. Şok ediciydi. Bobby'nin böyle bir şey organize etmesi ve Başkan'ın orada oturup olan bitene izin vermesi... Açıkçası bunun Başkan'a ve eşine hakaret olduğunu düşündüm. *Tanrım, ya Jackie görürse? Ne düşünecek?* Aklımdan sürekli bu sorular geçiyordu."

Jackie orada değildi ve bu kesinlikle anlamlıydı. Eşinin doğum günü kutlamasına katılmamıştı. Üstelik kutlama televizyonda yayınlanacaktı. Yokluğu, kocası ve film yıldızı hakkında ne düşündüğünü açıkça ortaya koyuyordu. Aslına bakılırsa Gizli Servis'ten Clinton Hill'e dert yanmıştı. "Orada oturup onu izlemeyeceğim. Bana sorarsan Başkan'ın çevresindekiler bu Marilyn olayında iyice kontrolden çıktı." Hill'in bu konuda bir fikri ya da en azından Jackie'yle paylaşabileceği bir fikri yoktu. Tuhaf bir sessizlikten sonra Jackie fazla ileri gittiğini düşünmüş olacak ki Hill'e, "Az önce söylediklerimi unut lütfen," dedi.*

Kennedy, Marilyn'in ardından kürsüye çıktığında, "Böyle tatlı bir *Mutlu Yıllar* şarkısından sonra artık siyasetten emekli olabilirim," dedi. Espri mi yapıyordu? Yoksa Marilyn'le dalga mı geçiyordu?

* Jackie'nin kızkardeşi Lee Radziwill'in arkadaşı Nunziate Lisi, "Lee bana Jackie'yle JFK'in Madison Square Garden meselesi hakkında büyük bir kavga etmediğini söyledi," diyor. "Sadece kendi kendine karar vermiş. Eğer kocası duygularına değer vermiyor, aşağılanmasına göz yumuyorsa *Tamam, öyle olsun*, diye düşünmüş. Ama oraya gitmemeye kararlıymış ve JFK ne yapmışsa onu ikna edememiş. Lee'ye 'Hayat Marilyn Monroe için üzülmeye değmeyecek kadar kısa,' demiş. Çocukları Washington'ın birkaç saat dışındaki Glen Ora'ya götürmüş ve orada ata binmişler."

"Onun adına benim canım yandı," diyor Susan Strasberg o geceyle ilgili. "Marilyn bana kendini her karikatürize edişinde hayallerinin bir parçasını daha yok ettiğini söylemişti." Susan'ın babası Lee -Marilyn'in oyuncu koçu- böyle bir performansı izlemenin kolay olmayacağını hissetmiş olmalıydı ki Madison Square Garden'a gelmemişti.

Kutlamalardan sonra United Artists'in başkanı Arthur Krim'le karısı Mathilde'in -ileride AIDS'le savaş konusundaki çalışmalarıyla tanınacak bir bilim adamı- ev sahipliğini yaptığı küçük bir parti verildi. Marilyn, Bobby ve JFK bu partide hazır bulundu. Anthony Sherman o gece görev yapan Gizli Servis ajanlarından biriydi. "Ah, Tanrım! O geceyi asla unutmayacağım," diyor. "Partinin düzenlendiği evde görevdeydim. Bir araba geldi ve içinden inanılmaz güzellikteki Marilyn Monroe'yla yaşlı bir adam -Marilyn'in o geceki kavalyesi, Arthur'un babası ve çok sevdiği için *baba* diye hitap ettiği Isadore Miller- indi. Marilyn'in üzerindeki elbise, herhalde sahnede de onu giymişti, şeffaf gibiydi. İnsanı sersemletiyordu. Arabadan inip kapıya doğru yürüdüğünde herkes donup kaldı. Yanıma geldi çünkü davetli listesi bendeydi. *Merhaba, bayım. Ben Marilyn Monroe*, dedi. Ve ben orada dikilmiş yüzüne bakarken *Evet, tabii ki Marilyn Monroe'sun*, diye düşünüyordum. Birbirimize gülümsedik. Yanımdan geçerken içimden *Vay canına*, dedim. Amerika Birleşik Devletleri Başkanı için çalışıyordum ve her saniyemiz bir tarihti. Ama bu? Benim için asıl tarih buydu!"

Partide Marilyn, Başkan'ın yanına gitti. "Bu benim eski kayınpederim Isadore Miller." Sonra bir an utangaççа gülümsedi. "Çok özür dilerim. Önce, mutlu yıllar Bay Başkan, demeliydim. Ama babamın varlığı beni o kadar heyecanlandırdı

ki önce onu tanıştırdım." Evet, tuhaf ve fazlasıyla resmi bir konuşmaydı ama şunu da unutmamak gerekir ki tüm yaşananlara rağmen aslında Jack'le Marilyn birbirini hiç tanımıyordu. Marilyn, JFK ve Bobby'yle en fazla beş dakika geçirdi. Partinin geri kalanında eski kayınpederiyle meşgul oldu. Isadore yetmiş yedi yaşındaydı ve yorulunca Marilyn ona bir iskemle buldu. "Lütfen otur, baba," dedi. Sonra konuşmak için yanında diz çöktü. Isadore sonradan, "O gece çok güzeldi," diyecekti.

Partide şarkı söyleyen Diahann Carroll da, "En çok onun güzelliğini hatırlıyorum," diyor. "Şarkı söylerken bakışları dikkatimi dağıtıyordu. O hüzünlü güzelliği, kırılganlığı... Öylesine kayıp görünüyordu ki."

Yıllar içinde sayısız kereler Marilyn'in geceyi JFK'le Carlyle Otel'de geçirdiği iddia edildi –o geceye ait FBI raporu sağolsun. Daha da sansasyoneli, JFK'in onunla işini bitirdiğinde Marilyn'i yan odaya Bobby'yle seks yapmaya yolladığı bile rapor edildi. Oysa Marilyn'in o geceki güzergahı şöyleydi: Şov akşam sekizde başladı. Marilyn bire kadar sahneye çıkamadı çünkü otuz dokuz performans arasında otuz beşinci sıradaydı. Sonra Isadore Miller'la Krim'lerin partisine gitti. Ardından Miller'i Brooklyn'deki evine bıraktı. Asansör kapısında vedalaştılar ve Marilyn tam uzaklaşırken dönüp "Yarın benimle Los Angeles'a gel, baba," dedi. Isadore Miller gülümsedi. "Sonra, Marilyn. Belki Kasım'da." Marilyn ona bir öpücük gönderdi ve yürüyüp gitti. Bu Miller'ın onu son görüşü oldu. Sabaha karşı dörtte evinde arkadaşı James Haspiel'le buluştu. Haspiel, Madison Square Garden'daki kutlamalardan sonra buraya gelmişti. "Bunun birlikte geçirdiğimiz son gün olacağını bilemezdim. Sahnede değildi. Elimi uzattığımda ona dokunabiliyordum. Yüzü olağanüstü güzeldi. Öylesine savunmasızdı ki.

Saçları soluk altın rengi bir ışık yayıyordu. Gözlerim elmas pırıltıları saçan elbisesine kaydı. Ten rengi kumaştaki boncuklar muhteşem vücudunun her hareketinde dalgalanıyordu."

Belki Isadore Miller'i bırakıp evde James Haspiel'le buluşmadan önce Carlyle'da JFK'le bir kaçamak yaptığını düşünenler olabilir. Ama bunca yıllık araştırmalarım böyle bir şeyin olmadığını gösteriyor.

Ne var ki Marilyn, Başkan'a karşı hissettiklerini gizlemeyi başaramamıştı. Kutlamadan sonraki partide hazır bulunan Rupert Allan, "Marilyn, Başkan'ın yanına gittiğinde farkettim. Ona aşıktı," diyor. "Ve korktum. Çünkü Marilyn hiçbir şeyi yarım yamalak yapmazdı."

Görünüşe bakılırsa Jackie de öyleydi. Çeşitli kaynaklara göre Jackie, JFK'e Madison Square Garden'da yaşananlardan memnun kalmadığını açıkça belirtti. Onu Marilyn'le ilişkilerinin bittiği konusunda ikna etmezse harekete geçeceğini söyledi. Kocasını bir sonraki başkanlık kampanyasından hemen önce boşanma davası açmakla tehdit etti. Bu, JFK'in tekrar seçilmesini tehlikeye atardı. "Bu konuda çok ciddiydi," diyor George Smathers. "Kurusıkı atmıyordu. Ama Jack zaten Marilyn'i silmişti. Mary Meyer adında başka bir kız vardı. Tabii Judith Exner'dan da asla vazgeçmiyordu. Başkaları da vardı. Aktris Angie Dickinson'dan söz ediyorlardı. JFK, Marilyn'in tatlı bir kız olduğunu düşünüyordu, hepsi bu. Hayatında başka bir sürü tatlı kız vardı ve Marilyn bela bir tipti. Washington'a, Beyaz Saray'a gelme fırsatı kolluyordu. Dolayısıyla JFK, Jackie'ye *Gerçekten bitti. Zaten önemi de yoktu*, dedi. Ama Jackie ona inandı mı bilmiyorum."

DOKUZUNCU BÖLÜM

Üzücü Sonlar

Marilyn Kovuluyor

Marilyn Monroe, Los Angeles'a döndüğünde *Something's Got to Give*'e kaldığı yerden devam etmesi gerekiyordu. Fakat Dean Martin o gün -29 Mayıs 1962- nezleydi ve Marilyn mikrop alırsa bütün hafta çalışamayacağından endişelenip sete gitmedi. "Bu hayatımda duyduğum en aptalca bahaneydi," diyor Dean Martin'in menajeri Mort Viner. "Bu kız her gün saçma bir hastalığa yakalanıyor, çekimi engelliyordu. Sonra bir gün Dean nezle olmasına rağmen işi durdurmamak için sete geldi ve Marilyn yine ortada yoktu çünkü ondan hastalık kapmaktan korkuyordu! O gece Dean'le bayağı dalga geçtik. Dean, *Hakkını vermek lazım, kız cidden yüzsüz. Çalışmak istemediğinde kaytarmanın bir yolunu mutlaka buluyor,* dedi."

Marilyn ertesi gün çıplak havuz sahnesinin çekimi için setteydi. Amerikalı bir aktris ilk kez böyle bir şey yapacaktı ve bu kişi tabii ki Marilyn olmalıydı. Aslında ten rengi mayo kullanılması kararlaştırılmıştı. Fakat Marilyn mayoyu giydikten kısa bir süre sonra çıkarıp çırılçıplak kaldı. Tabii set kapatıldı

ve sadece orada olması gerekenler kaldı. Marilyn o güne ait çekimlerde neşeli görünür. Vücudu sağlıklı ve son derece çekicidir. Otuz altısına merdiven dayamış bir kadından ziyade yirmilerinin ortasında bir genç kız gibi görünür. Monroe tarihçisi Charles Casillo'nun yorumu şöyledir: "O dönemde yaşadığı zıtlıklar şizofrenisinin bir parçasıdır. Bir yanı hala ciddi roller oynamak istiyordu ama öbür yanı ondan ne beklendiğinin farkındaydı. Yeni imajına kademeli olarak geçerken ara sıra efsanevi kişiliğine bürünüyordu. Dolayısıyla takvim kızı kimliğini sergilemenin vasat bir filme biraz heyecan katacağını ve onu basının ilgi odağı haline getireceğini düşünüyorsa bunu isteyerek yapıyordu. Tanrım, o sıra cidden bir bomba patlatması gerektiğini hissediyordu."

Arkadaşı, oyuncu koçu Michael Shaw o zamanlar yirmi iki yaşındaydı ve Marilyn'i ara sıra stüdyoda görüyordu. Shaw'a bakılırsa, sete geldiği zamanlarda gerçek bir profesyonel gibi davranıyordu. "Sandy'yle (Meisner, oyuncu koçu) çalışıyordum. Marilyn otoparkta yanıma geldi. Bana, *Hey fıstık -bana böyle derdi- öğlen buluşup yemek yiyelim mi*, diye sordu. Üzerinde bir kapri pantolon, ayağında düz sandaletler vardı. Kafasına bir eşarp takmıştı. Kimse dönüp bakmıyordu bile çünkü on dört yaşında görünüyordu! Sonra, Şu hatunu bir toparlayalım, deyip soyunma odasına gitti. Kırk dakika sonra gözlerime inanamadım. Dışarı *Marilyn Monroe* çıktı. İnanılmaz bir değişimdi.*

* Marilyn Monroe tarihçisi James Haspiel şöyle bir hikaye anlatıyor: "Aktris Sheree North bana bir gün 20th Century-Fox'ta Allen *Whitey* Snyder'a rastladığını anlattı. Snyder kapalı bir kapının önünde öfkeyle bir aşağı bir yukarı yürüyormuş. Sheree ona neler olduğunu sormuş. 'Marilyn beni içeri almıyor. Kendi makyajını kendi yapıyor,' demiş. Whitey ona makyaj yapmıyordu demiyorum. Tabii ki yapıyordu. Ama bazen Marilyn'in yaptığı makyaja ufak bir rötuş yeterli oluyordu. Marilyn o görüntüyü yaratmakta ustaydı."

"Birlikte stüdyonun yemekhanesine gittik. Kapıdan girdiğimizde herkes sustu. İnsanların çatal bıçakları havada kaldı. İşte Marilyn bu kadar çarpıcıydı. Muhteşem görünüyordu. Kilo vermişti ve vücudu ilk kez böylesine sağlıklıydı. Yemekte heyecanlıydı. Joe DiMaggio'yu anlatıp durdu. Onunla tanışmak istiyordum. Daha önce onunla bir-iki laf etmiştim ama resmi olarak tanışmak için sabırsızlanıyordum. DiMaggio'nun büyük hayranıydım. Marilyn, Öyleyse seni bir akşam yemeğe çağırayım, dedi.

"Sonra bir ya da iki hafta sonra sınıf arkadaşlarımdan bazılarıyla yemekhanede yemek yiyordum. Marilyn geldi. Pembe-beyaz bir kapriyle yakası ve kolları beyaz dantelli bir bluz giymişti. Ayağında beyaz babetler vardı. Yanıma yaklaşıp *Hey, fıstık*, dedi ve dudaklarıma bir öpücük kondurdu. Sonra, *Bu çocuğa bayılıyorum*, dedi. Havalara uçtum. Bu onu son görüşümdü."

28 Mayıs, Pazartesi günü Marilyn yine hastaydı. Görünüşe bakılırsa kötü bir haftasonu geçirmişti. Ne olduğu bilinmiyor ama stüdyoya son gelişinde sergilediği başarılı performansın uyaklandırdığı umutlar anında söndü. Salı günü sete döndüğünde perişan vaziyetteydi ve kesinlikle rolüne odaklanamıyordu. 1 Haziran'da 36 yaşına girdi. Sete onun için doğum günü pastası getirtilmesi çok hoşuna gitti ve aynı gece Dodger Stadyumu'nda bir yardım organizasyonuna katıldı. Gece eve gidince ruh hali yine kötüleşti ve geç saatlerde Greenson'ların evine geldiğinde o kadar bitkindi ki Greenson'ların çocukları paniğe kapıldı. Doktor Greenson'la karısı Hildy, Roma'da tatildeydi.

"Umutsuz durumdaydı," diyor Greenson'ın oğlu Danny. "Uyuyamıyordu. Sürekli kendini berbat ve değersiz hissettiğini söylüyordu. Kimsem yok, çok çirkinim gibi şeyler sayıklı-

yordu. İnsanların ona çıkarları için iyi davrandığını düşünüyordu. Hayatın yaşamaya değer olmadığını söylüyordu."

Doktor Greenson'ın, yokluğunda hastasıyla ilgilenmesini istediği doktor hemen eve geldi ve Marilyn'in intihar eğilimini farketti. Dolayısıyla elindeki ilaçlara el koyup Doktor Greenson gelene dek iyileşmesini umdu. Zaten ünlü hastasının kötüleştiğini duyan Doktor Greenson hemen ülkeye geri döndü.

Marilyn çekimi bir gün daha aksatınca yapım ekibinin sabrı taştı. Doktor Greenson, Fox yetkilileriyle görüşüp Marilyn'in onun sözünü dinleyeceğini söyledi ve onu sete döndüreceğinin garantisini verdi. Ama fayda etmedi. 8 Haziran'da Fox, Marilyn'i filmden kovup yarım milyon dolarlık dava açtı. Bazıları asıl kovulması gerekenin George Cukor olduğunu, Marilyn'in o zaman sete geleceğini söyledi. Ama bu konuda kesin bir şey söylemek zor çünkü Marilyn bu dönemde gerçeklikten uzaklaşmıştı. Özellikle de Thorazine'i kestikten sonra. Mesela Cyd Charisse'in saçlarının koyu renge boyanmasını istedi. Ona göre filmde tek sarışın kendisi olmalıydı ve Charisse'in sarı saç ısrarı şuursuzluktu. Daha da tuhafı Marilyn, Dean Martin'le Charisse'in yatakodası sahnesini gördüğünde, sabahlığı içindeki Charisse'in sutyenine takviye yaptığını ve bu takviyeler çıkarılmazsa filmi bırakacağını söyledi. Oysa Cyd Charisse'in sutyeni takviyeli değildi. Sonuçta Marilyn çekim sürecinin ancak üçte birine katıldı. Film, bütçesini bir milyon dolar aştı.

Doğal olarak Marilyn kovulduğuna üzüldü. On altı yıldır 20th Century Fox'a sadık kaldığını, şimdi hayatının bu sorunlu döneminde onlardan vefasızlık gördüğünü düşünüyordu. Ama Fox'a göre bu on altı yıl hiç de iyi geçmemişti. Evet, Marilyn stüdyoya para kazandırmıştı -ve bugün bile insanı şok edecek kadar düşük bir ücret almıştı- ama çevirdiği her filmde o kadar büyük

sorunlar yaratmıştı ki artık buna değer mi diye düşünmeden edemiyorlardı. Tabii aynısı Elizabeth Taylor ve o dönemin hemen hemen tüm şöhretleri için geçerliydi. Aslında Marilyn'in tek istediği başarılı bir oyuncu olmaktı. Ah, ve bir de ünlü olmak. Hepsi buydu. Asla maddi bir hedefi olmamıştı. Para ve itibar umrunda değildi. Satın aldığı mütevazı ev ne kadar basit ve ince bir zevki olduğunu ispatlıyor. Ruhsal bakımdan hastaydı ve hayallerinin bu kadar kolay yıkılmasına inanamıyordu.

Ama Marilyn hemen köşesine çekilecek bir kadın değildi. Savaşacaktı. Fox'tan kovulur kovulmaz halkın hala ayakta olduğunu bilmesi için bir reklam kampanyası başlattı. Halkla ilişkilerini yürüten insanlar ona *Life* dergisi için bir röportaj ayarladı ve ünlü yıldız hiç şüphesiz hayatının en samimi ve düşündürücü açıklamalarını bu röportajda yaptı. Richard Merryman ona sadece Monroe efsanesini değil, aynı zamanda bunun ardındaki kadını konuşmak istediğini söyledi. Marilyn'in sözleri adeta bir kehanetti. "O efsane bu dergi yayınlanmadan önce yok olabilir. Kadından değil efsaneden bahsediyorum."

Bugün makaleyi okurken insan Marilyn'in ne kadar iyi ve alçakgönüllü biri olduğunu düşünmeden edemiyor ve bu her şeyi daha da trajikleştiriyor. Marilyn şöhretiyle kavga eden bir yıldız değildi. Merryman'e, "Sabahları 57. Cadde'deki evimin kapısına çıktığımda çöpçüler, *Günaydın Marilyn. Nasılsın*, diyor. Bu benim için bir şeref ve onları seviyorum. İşçiler yanlarından geçtiğimde ıslık çalıyor. Önce bunu sarışın olduğum ve fena bir vücudum olmadığı için yapıyorlar. Ama sonra *Hey, bu Marilyn Monroe*, diyorlar. İnsanların seni tanıması ve onlar için değerli olduğunu bilmek harika bir his."

Tabii Marilyn, Marilyn'di ve dramatik bir abartı yapmasa olmazdı. "Evlatlık verildiğim aileler beni evden atmak için

sinemaya yollardı. Orada bütün gün bütün gece otururdum. En ön sırada yapayalnız kocaman perdeye bakardım ve buna bayılırdım." Böyle bir şey asla yaşanmadı. Ama hoş bir hayal olduğu kesin.

Fakat Fox konusunda gayet netti. "Bence ünlüyseniz tüm zayıflıklarınız abartılıyor. Bu piyasa, çocuğu bir arabanın önüne fırlayan anne gibi davranmalı. Ama onlar çocuğu tutmak yerine cezalandırmaya çalışıyor. *Nezle mi? Nasıl nezle olursun?* diyorlar. Yöneticiler nezle olup istedikleri kadar yatabilir ama oyuncuların hasta olmaya hakkı yok. Keşke ateşliyken ya da enfeksiyon kapmışken komedi çevirmenin nasıl bir şey olduğunu bilselerdi. Sırf mecbur olduğum için stüdyoya gelemem. Böyle bir tavır sanatla bağdaşmaz. Ben kendi işimde yeterince disiplinliyim. Ama orada bir performans sergilemek için bulunduğum unutulmamalı. Stüdyo beni sürekli terbiye etmeye çalışırken bunu yapamam. Askeri okulda okumuyoruz! Ortaya bir sanat eseri çıkarıyoruz, seri üretim bir malzeme değil. Oyunculuğuma yardımcı olan hassasiyet aynı zamanda tepki vermemi sağlıyor. Bir oyuncu hassas bir enstrümandır. Isaac Stern kemanına iyi bakar. Ya herkes o kemanın üzerine saldırsaydı?"

Yine aynı dönemde *Vogue* için ilk fotoğraf çekimini gerçekleştirdi. Objektifin arkasında Bert Stern vardı. Fakat Stern'in ondan çıplak poz vermesini istemesi Marilyn'in içine dert oldu. Zaten kremalı pasta imajından kurtulmaya çalışıyordu. En azından öyle söylüyordu. İyi hoş da bunda ne kadar samimiydi? *Something's Got to Give*'deki çırılçıplak havuz sahnesi düşünüldüğünde belki o kadar da değildi. Kesin olan bir şey var ki imajı konusunda kafası karışıktı ve ne kadar ileri gitmesi gerektiğine karar veremiyordu. Fakat Stern'in çektiği yarı çıplak fotoğrafların bazıları harikuladedir. Tabii aralarında

Marilyn'in yorgun ve sıkıntılı göründükleri de var. Hatta birkaç resimde yaşından büyük görünüyor ki bu Marilyn için alışılmadık bir şeydir. Sonunda *Vogue* için bir çekim daha yaptı ve son moda kıyafetlerle siyah beyaz resimleri çekildi. Stern bu çekimde de ona kıyafetlerini çıkarttırmayı başardı ve Marilyn bir otel yatağında çarşaflara sarılı poz verdi. Ama *Vogue* sadece siyah beyaz moda fotoğraflarını yayınladı. Doğrusu son derece akıllıca ve zarif bir seçimdi.

Filmin kaderi ne mi oldu? Stüdyo yetkilileri Marilyn'in rolünü Lee Remick'e vermeyi kararlaştırdı. "Dean Martin için işler bu noktada koptu," diyor Mort Viner. "Beni aradı ve *Beni bu filmden kurtar,* dedi. *Tanrı aşkına, bu, gösteri dünyasındaki en büyük sirk ve ben de tam ortasındaki palyaço olacağım.* Dolayısıyla kontratındaki bir maddeye dikkat çektik. O maddede Marilyn'le çalışacağı belirtilmişti. Filmi bırakırken, *Marilyn yoksa Dean de yok,* dedi. Çok saçmaydı. Asıl sebep aynı sahneleri başka bir aktrisle çekmek, yeniden tüm o kargaşayı yaşamak istememesiydi. Üstelik filmin o kadar matah bir şey olmayacağı belliydi. Tabii yapım ekibi için üzülüyordu. Herkes çok çalışmıştı. Emeklerine yazık olacaktı. Ama baştan bir uğursuzluk vardı. *Setin ilk günü bile gelmedi. Bu filmin bitmeyeceği belliydi,* dedi Dean."

Dean Martin 1995'te, "Marilyn'le 1953'te tanıştım. Daha Frank'le, Peter'la, hiçbirimizle tanışmamıştı," dedi. "O zamanlar iyiydi. O halini bildiğim için kıza gerçekten üzülüyordum. Ama tüm bu saçmalıktan bıkmıştım. Sabrın sınırlarını zorluyordu. Aslına bakarsanız kimsenin kolay bir hayatı yoktu. Hepimizin kendimize göre problemlerimiz vardı. Açıkçası hepimiz hap kullanıyorduk. Ben de aziz değildim. Ama işe gidiyordum. Çalışıyorsan bunu yapmak zorundasın. Bir işin

olduğu için sevinmeli ve çalışmalısın. Gelmediği günlerin hiçbirinde hasta değildi demiyorum. Yani kim bilir? Ben FBI gibi sürekli peşinde değildim. Sadece kıçımın üzerinde oturup sete gelmesini bekliyordum. Onun için bir fırsatını bulur bulmaz kaçtım. Evet, birlikte oynadığımız birkaç sahne hoşuma gitti. Ama onlar o hale gelene kadar... Ah, Tanrım, korkunçtu. Defalarca tekrarlıyorduk. İnsanı delirtebilirdi. Yine de onu severdim. İyi kızdı. Ama gözlerine baktığınızda orada hiçbir şey göremezdiniz. Ne sıcaklık ne canlılık. Hepsi bir illüzyondu. Filmde iyiydi. Ama bunun dışında... ruh gibiydi."

Gladys: "Ben Veda Etmem"

Marilyn, New York'tan tekrar Los Angeles'a taşındığında bir zamanlar yaşadığı bu daha güneşli ve huzurlu şehirde yeni bir hayata başlayacağı için heyecanlıydı. Fakat artık hayat şartları değişmişti. Son haftalarda karşılaştığı sıkıntılar onu her zamankinden de şöhretli biri haline getirmişti. Ama bu hiç de iyi türden bir şöhret değildi. Halk onun New York'ta akıl hastanesine yatırıldığından haberdardı. Bir de filmden kovulunca herkes ruh haliyle daha yakından ilgilenmeye başladı. İşin kötüsü her gün Doktor Greenson'a gittiği basının gözünden kaçmamıştı. Hatta hayranları bile hemen her hareketini takip eder olmuştu.

Doktor Greenson'la çekişmeleri bunaltıcı bir hal almıştı. New York'ta sayısız doktorun kontrolü altındayken Marilyn bir ilacın dengesini korumaya yardımcı olduğuna inanmıştı. Thorazine'in. Bunun sayesinde zor durumlarda bile hayatının

kontrolünü ele alabileceği umudunu taşıyordu. Fakat Doktor Greenson her nedense Marilyn'in Thorazine talebini reddetti. Belki Greenson'dan alması gereken dozdan fazlasını istemişti. Belki de artık Greenson bu ilacı kullanmasını istemiyordu. Ama bir şey netti. Los Angeles'taki doktoru Hyman Engelberg de Thorazine yazmayı reddedince Marilyn mucizevi ilacı başka bir yerden bulması gerektiğine karar verdi. Dolayısıyla tıpkı eskiden yaptığı gibi yeni doktor arayışına girdi.

"Lobide bekliyordu," diyor 1962'de gittiği doktorlardan biri. "Son hasta çıkarken bir dergiyi yüzüne doğru tuttu ve sonra muayenehaneme girdi. Çok çekiciydi. Kabarık sarı saçlar... kırmızı ruj. Krem rengi bir palto giymişti. Sanırım satendi. İçinde beyaz bir elbise vardı. Ayakkabılarını iyi hatırlıyorum. Beyaz ve sivri topukluydu. Gerçekten şıktı. Etkileyiciydi. Tam bir film yıldızıydı."

Marilyn ona muayenehanenin eski sahibinin adıyla hitap etti. O kadar çok doktora gidiyordu ki artık neye benzediklerini bile hatırlamıyordu! Ama kısa süre sonra karşısındaki doktoru hiç tanımadığını anladı. Yabancı biriydi. Marilyn'i tedavi eden doktor ölmüş, yerini ondan çok daha genç olan Doktor Schwartz* almıştı.

"Tabii onu hemen tanıdım," diyor doktor. "Eski doktora bir süre tedavi olmuştu. O ölmeden önce yanında kısa bir süre stajyerlik yapmıştım. Sonra yerine bakacak kimse bulunamayınca eşi benden muayenehaneyle ilgilenmemi ve hastaların geçiş sürecini kolay atlatmalarını sağlamamı rica etti."

"Thorazine istiyordu. Tedirgin olmuştum. Bir sürü doktor intihar eğilimli ve ünlü hastaları tedavi etmeye korkar. Kimse

* Bu doktor, Marilyn Monroe'ya verdiği hizmetin mahiyeti bakımından adının gizli kalmasını istedi. Dolayısıyla takma isim kullanıyoruz.

hastasının ölüm haberinde son doktoru olarak adının geçmesini istemez."

Marilyn daha önce Thorazine kullandığını ve iyi geldiğini anlatarak genç doktoru ikna etmeye çalıştı ama Schwartz hala isteksizdi. "Tıbbiyeden yeni çıktığında her şeyi ince eleyip sık dokursun. Gereken dozdan fazlasını yazmak başımı belaya sokabilirdi. Sorun sadece yetkililer değildi. İstediğini yaparsam bana musallat olacaktı. Bazı doktorlar bundan hoşlanır. Çünkü hastanın geri geleceği garantidir. Ama ben istemiyordum."

Marilyn bir süre bu olayın gizli kalmasının ne kadar önemli olduğunu anlattı. Bu durumda genç doktorun ona yardım etmesi kolaylaşmıştı. Schwartz ikisi arasındaki maddi anlaşmanın detaylarını vermeyi reddediyor ama hizmetinin karşılığını aldığını da inkar etmiyor. "Eski doktordan kalan reçeteler vardı. Reçetelerin sahte bir isme yazılmasını istedi. Ben de öyle yaptım. Ama sadece para için değildi. Söyledikleri bana mantıklı geldi. Beni ikna etmeyi başardı."

Genç doktor doğal olarak huzursuzdu. Onun için birkaç hafta sonra Marilyn onu tekrar aradığında telaşlandı. Fakat tüm endişesine rağmen Marilyn'in sesi gayet iyi geliyordu. "Uzun zamandır kendini hiç bu kadar iyi hissetmediğini söyledi ve ev vizitesi için ne kadar ücret aldığımı sordu," diye anlatıyor Schwartz. "Ona evine gidemeyeceğimi söylediğimde, zaten öyle bir şey istemediğini söyledi. Annesine gitmemi istiyordu."

Marilyn'in annesi Gladys, La Crescenta'daki Rock Haven Sanatoryumu'ndaydı. Yani Marilyn'in evi ile doktorun muayenehanesine yarım saatlik mesafede. Marilyn doktorun onunla orada buluşmasını istiyordu. Amaç Gladys'le doktorlarını Thorazine tedavisine ikna etmekti. Yine detayı açıklanma-

yan maddi bir anlaşmanın ardından Schwartz, Rock Haven'e gitmeye ikna oldu.

"Rock Haven'e vardığımda resepsiyonda kimse yoktu. Doğrusu tuhafıma gitmişti," diyor Schwartz. "Sonra dönüp koridora baktığımda herkesin orada toplandığını gördüm. Marilyn benden önce gelmişti."

Her nasılsa Marilyn ilk kez bir randevusuna geç kalmamıştı. Schwartz onu -siyah beyaz bir eşarbı ve siyah beyaz kareli pantolonu vardı- bir yönetici ve iki doktorla karşı karşıya otururken buldu. Heyecanlı ve umutlu görünüyordu. En azından başlangıçta. (Schwartz'ın sözünü ettiği Marilyn'in meşhur siyah beyaz kareli pantolonu olabilir. Marilyn'in bu pantolonuyla çekilmiş sayısız fotoğrafı vardır. En az yirmi yıllıktı. Norma Jeane'ken verdiği pozlarda bile bu pantolona rastlamak mümkündür.)

"Ne oldu bil bakalım? Zaten alıyormuş," dedi Marilyn, Schwartz onlara yaklaştığında. "Thorazine," diye ekledi kocaman bir gülümsemeyle. "Annem zaten onu bir süredir kullanıyormuş."

"Yani biz yine de veriyoruz," dedi doktorlardan biri.

"Bu da ne demek?" diye sordu Marilyn.

Doktor, Marilyn'in zaten bildiği bir şeyi açıkladı. Gladys çok inatçı bir kadındı. Bakımevi personeli onu sık sık ilaçlarını almamak için çeşitli yollar denerken yakalıyordu. Marilyn bunun nasıl mümkün olduğunu anlamadığını söyledi. Bir hemşire, Gladys'in başında durup hapları yutturabilirdi. Fakat doktorlar o kadar kolay olmadığını söyledi. Gladys hapı ağzına atıyor, hatta üzerine bir bardak su içiyordu. Hastabakıcılar ağzını açtırıp kontrol bile ediyordu. Ama Gladys hapları damağına yapıştırmakta ustaydı. En azından personel öyle olduğunu varsayıyordu çünkü kullandığı ilaçlar hiçbir şekilde etki

etmiyordu. "Böyle bir şeyi nasıl yapar?" dedi Marilyn. "İzin vermemelisiniz." Ama doktorlardan biri bunun sürekli yaşandığını anlattı. Gladys'i sorguladığında, ona hapları bir-iki kez yuttuğunu ve kafasının içindeki seslerin sustuğunu ama sonra onları özlediğini söylemişti. Dolayısıyla tedaviyi hakkıyla devam ettiremiyorlardı. "Eğer biri ısrarla yardım istemiyorsa kimse ona yardım edemez," diye bitirdi doktor sözlerini.

Bu yorum Marilyn'i öfkelendirdi. "Yardım isteyip istemediğini bilecek kadar iyi değil," dedi. "Neden ona iğne yapmıyorsunuz? Onu tüküremez."

Doktorlar bu teklifi saçma bulmuş gibiydi. Marilyn'e orada damardan ilaç vermedikleri söylendi. Eğer hastasının bu tip bir tedaviye gereksinimi varsa başka bir yere transfer edilmeliydi. "Öyle olsun," dedi Marilyn. "Bana bir yer ismi verin yeter."

Sonra doktorlardan biri Gladys'in daha önce böyle yerlere götürüldüğünü söyledi. Aşırı şiddet içeren davranışlar sergilediğinde ya da intihar tehditlerinde bazı hastanelere nakledilmişti. Ama birkaç gün damardan ilaç aldıktan sonra gelişme göstermiş ve tekrar Rock Haven'e yollanmıştı. Marilyn'in bunlardan haberi olmamasına şaşırmıştı. Belki de Gladys'in en son intihar girişiminden söz ediyordu. "Benim kadar şaşıramazsınız," dedi Marilyn üzüntüyle.

"Hayatının geri kalanını bir hastanede geçirmesini istemezsiniz, değil mi?" diye sordu doktor.

"Peki buraya ne ad veriyorsunuz?" dedi Marilyn.

"Anneniz için," dedi adam, "burası ev."

Marilyn'in buna bir cevabı yoktu.

Doktor Schwartz'ın hatırladığına göre Marilyn en çok personelin Gladys'in ilaç almamasıyla ilgili bıkkın tavrına bozul-

muştu. Ayrıca birkaç kez götürüldüğü hastanelerin tarifi tıpkı Payne Whitney'yi hatırlatıyordu. İstediği son şey Gladys'in hayatını cehenneme çevirmekti. Dolayısıyla annesini Rock Haven'den almamaya karar verdi. Onu kendisi ikna etmeye çalışacaktı.

Bir hemşire, Marilyn'le Doktor Schwartz'ı alt kata indirdi. Doktor bakımevini şaşırtıcı derecede hoş bulduğunu hatırlıyor. "Adeta bir kır evini andırıyordu. Bakımlı çimenlikler ve hastaların dinlenebileceği meşe gölgelikleri vardı." Gladys'i boynunda kürk bir etolle bir piknik masasında otururken buldular. İnce kemikli, narin bir kadındı. Gümüş rengi saçlarını lastik bir tokayla bağlamıştı. Doktor, Marilyn'in de altmış iki yaşında böyle görüneceğini düşündüğünü hatırlıyor. Marilyn daha sonradan annesine baktığında beklenmedik bir hüzne kapıldığını itiraf etmişti. Gladys'in önündeki masada büyük bir çanta duruyordu. Belli ki içinde bir şey arıyordu. Marilyn dikkatle yaklaştı. "Anne?"

"Burada," dedi Gladys sanki bir hemşire yoklama alıyormuşçasına.

Marilyn annesinin karşısına oturdu. "Anne, bir arkadaşımla tanışmanı istiyorum. Bu, Doktor Schwartz."

Doktor Schwartz, Gladys'in bir anlığına çantasını kendisine doğru çektiğini hatırlıyor.

"Sen yenisin," dedi Gladys ziyaretçisini şüpheyle süzerek. Sonra kızına döndü. "Onu tanımıyorum."

Marilyn annesine doktorla birlikte ona önemli bir şey söylemeye geldiğini açıkladı ve doktora baktı. "Bana inanmaz. Sen söyle."

Doktorun Gladys'e hangi ilacı alması gerektiğini söylemesi beklenirken garip bir sessizlik oldu. "Biraz tuhaftı," diye an-

latıyor doktor. "Ben bir psikiyatrist değildim. Onun doktoru bile değildim. Ama Marilyn o kadar çaresizdi ki elimden geleni yaptım."

Doktor, Gladys'e ilaçlarını almasının önemini anlatmaya çalıştı. Ama bunu daha çok Marilyn'in hatırına yapıyor gibiydi. O konuşurken Gladys hala çantasını didik didik etmekle meşguldü. Doktor lafını bitirdiğinde Gladys ona baktı ve "Sen doktor musun?" diye sordu. Doktor başıyla onayladı. "Öyleyse şimdi senin için bir dua okuyacağım. Sen de aynısını benim için yap," dedi Gladys kelimelerin üzerine basa basa. "Norma Jeane de biliyor. Dua her şeyden güçlüdür."

"Hayır, anne. *Hayır*," diye ısrar etti Marilyn. Sonra Christian Science konusunda yanılmış olabileceklerini söyledi. Bu inanış hiçbirini iyileştirmemişti. Artık inançlardan fazlasına ihtiyaçları vardı. İlaç tedavisi görmeleri gerekiyordu. Sonra kısaca kendisinin de zor günler geçirdiğini anlattı -muhtemelen Payne Whitney'den bahsediyordu- ve Thorazine'in ikisine de iyi geleceğine inandığını söyledi.

Marilyn susana dek Gladys dikkatle dinledi. Sonra Schwartz'a baktı. "Bu çocuğun kafasını nelerle doldurduğunu bilmiyorum," dedi doktorun hatırladığına göre. "Ama Norma Jeane cennet yolunun dua ve inanmaktan geçtiğini biliyordu."

Marilyn, "Ama belki bu ilaçlar dualarının kabul olduğu anlamına geliyordur," dedi. "Dualarımızın." Sonra annesine öyle şevkle yalvarmaya devam etti ki nihayet dayanamayıp ağlamaya başladı. "Bir kereliğine benim dediğimi yapamaz mısın?" dedi gözyaşları içinde. Bunca yıldan sonra Gladys'in hayatının ne kadar işkence dolu olduğunu anladığını ve ona yardım etmek istediğini söyledi. "Lütfen, daha önce senden hiçbir şey istemedim," diye devam etti, "ama şimdi sana yalvarıyorum."

Gladys kızını mesafeli bir bakışla süzüyordu. Nihayet Marilyn'e tam olarak ne yapmasını istediğini sordu. Marilyn, Thorazine'i hiç olmazsa bir hafta ya da eğer mümkünse bir ay kullanmasını söyledi. "Kendini daha iyi hissedeceğinden eminim," dedi.

"Sonra ne olacak?" diye sordu Gladys.

"Sonra buradan çıkabilirsin," dedi Marilyn, "ve tekrar hayatını yaşayabilirsin."

Gladys kızına doğru eğildi. "Hangi hayatı, kızım?" diye sordu. "Yıllardır buradayım ve bildiğim tek hayat bu."

"Kendini biraz daha iyi hissetmeni istiyorum."

"Senin için iyi olmamı istiyorsun," dedi Gladys, "ve bunun için teşekkür ederim." Sonra kızının gözlerine dikkatle bakarak ekledi. "Norma Jeane, ben senin kendin için iyi olmanı istiyorum." Anne kız uzun bir süre birbirini süzdü. Sonra Gladys birden konuyu değiştirdi. Doktora döndü ve boynundaki kürkü okşayarak bunu ona Norma Jeane'in verdiğini söyledi. Doktor kürkün çok güzel olduğunu söyleyince Gladys hoşnut bir tavırla gülümsedi ve hastane personelinin onu nadiren kullanmasına müsaade ettiğini söyledi. Fakat hava soğuyunca kürkünü istemiş ve personel nasıl olduysa bu kez itiraz etmemişti. Doktora kürke dokunmasını önerdi. Doktor temkinli bir tavırla bu isteği yerine getirince Gladys birden geri çekildi. "Sende şeytanın dokunuşu var," dedi. Yüzü aniden kararmıştı. Bu kadarı Marilyn için çok fazlaydı. Tekrar gözlerinden yaşlar süzülmeye başladı. "Norma Jeane'i üzdün," dedi Gladys doktora. "Bazen çok hassas olabiliyor."

Sonra yaşlı bir kadın yanlarına yaklaşıp Gladys'in arkasında durdu, onun elini tuttu ve tek kelime etmeden orada dikilmeye devam etti.

"Bu kim?" diye sordu Marilyn zoraki bir gülümsemeyle.

"Ginger," dedi Gladys. "Benim arkadaşım."

"Merhaba, Ginger," dedi Marilyn. "Bize katılmak ister misin?"

Gladys ayağa kalkmaya davrandı. "Ginger ziyaretçilerden hoşlanmaz." Sesi birden donuklaşmıştı. "Artık içeri girmeliyiz."

Gladys çantasını alırken Marilyn, "Hayır. Bir dakika bekle," dedi. Sonra kendi çantasından ufak bir şişe çıkardı ve bunu annesinin çantasına koydu.

Gladys kısa bir duraksamanın ardından yeniden canlanmış gibiydi. Kızına çocuksu bir gülümsemeyle baktı. "Sen iyi bir kızsın, Norma Jeane," dedi. "Çok iyi bir kızsın." Sonra anne kız birbirine gülümsedi ve Gladys arkasını dönüp yürümeye başladı.

Marilyn'le doktor, çimenliğin üzerinde ilerleyen Gladys ve arkadaşının arkasından baktı. O sırada bilmiyorlardı ama anne kızın son görüşmesi bu olacaktı. "Ben veda etmem," dedi Gladys içeri girmeden önce. Dönüp onlara bakma gereği bile duymamıştı.

"Asla etmedi," diye mırıldandı Marilyn. "Belki bu yüzden ben bu kadar sık veda etmek zorunda kalıyorumdur."

Pat: "Arkadaşım ölüyor"

Yine aynı dönemde -Haziran 1962 ortaları- Marilyn Monroe'nun *Vogue* ve *Cosmopolitan* için fotoğraf çekimleri gerçekleştirmesi planlanmıştı. Sözünü tutmaya karar verdi ve çekimlerden bir tanesinin Pat Kennedy Lawford'un evinin ar-

kasındaki plajda yapılmasını istedi. Dolayısıyla Marilyn ve Pat hem çekimin detaylarını konuşmak hem sohbet etmek için bir öğle yemeğinde buluştu. "Pat o sırada Marilyn'le erkek kardeşleri arasında olanlardan habersizdi," diyor Kennedy'lerin bir akrabası. "Ve sormaya, daha doğrusu gerçeği duymaya korkuyordu."

Marilyn evine gelir gelmez Pat onun berbat halde olduğunu farketti. Sonradan hatırladığına göre Marilyn arkadaşına Fox'la olanlar yüzünden kendini aşağılanmış hissettiğini söyledi. Daha önce hayatında hiç bu kadar endişeli bir dönem geçirmemişti ama yine de geleceğe odaklanmaya çalışıyordu. "Sırada ne var?" dedi. "Bundan böyle sadece bunu düşüneceğim." *Something's Got to Give*'in çekimlerinin kaldığı yerden devam edileceğini düşünüyordu. Aslına bakılırsa bir sürü oyuncuya özür telgrafları yollayıp geri dönmelerini rica etmişti. Ancak Pat'e, "Ama itiraf etmeliyim ki bütün ekibin yenilenmesini istiyorum," dedi. "Çünkü yüzlerine nasıl bakarım bilmiyorum. Onları yarı yolda bıraktım ve herhalde şimdi benden nefret ediyorlardır." Marilyn sorunun ne olduğunu anlamış gibiydi. "Sadece biraz zamana ihtiyacım var," dedi. "Bunu atlatabileceğimi biliyorum. Herkesten tek istediğim biraz zaman."

Pat endişelenmişti. Yakın arkadaşı çıldırmış gibiydi. Marilyn geldiğinde Pat'in birkaç arkadaşı verandada öğle yemeğindeydi. Pat dışarı çıkıp onlara katılmayı önerdi. "Belki güneş bize iyi gelir," dedi. "Bir viski ister misin?" Marilyn tabii ki içkiye itiraz etmedi ama önce Pat'ten ona bir iyilik yapmasını istiyordu. "Lütfen önce misafirlerine burada olduğumu söyle ve ne tepki vereceklerine bak. Onlara katılmamı istemediklerini sezersen yanlarına gitmem." Bu tuhaf bir istekti. Zaten o gün Marilyn'in yaptığı hiçbir şey mantıklı değildi. Sonra sadece dudaklarını oy-

natarak bir şeyler söylemeye çalışınca Pat onun arkadaşlarına katılmasının iyi bir fikir olmayabileceğine karar verdi. Dolayısıyla Marilyn'in yanından ayrılmayıp aldığı ilaçlar hakkında konuşmaya çalıştı. Tam olarak nelerden bahsettikleri bilinmiyor ama Marilyn çok üzgündü. "İyiye gittiğimi sanıyordum," dedi evden ayrılmak için ayağa kalkarken. "Ama şimdi yanıldığımı anlıyorum. Daha kötüyüm, Pat. Her zamankinden daha kötüyüm. Belki annemden bile kötüyüm ki o gerçekten çok kötü durumda!" Gözyaşları içinde evi terketti.

"Pat zangır zangır titriyordu," diye anlatıyor Kennedy'lerin aynı akrabası. "O zaman Marilyn'le açık konuşmanın iyi bir fikir olmadığına karar verdi. 'Hayatındaki herkes gibi davranmalı ve ona iyi olduğunu söylemeliyim," dedi Pat. Çünkü gerçekle baş edebilecek durumda değil. Pat başka bir arkadaşı bu durumda olsaydı hemen kocasını arayacağını söyledi. Ama Marilyn'in bir kocası yoktu. Yalnızca o korkunç psikiyatristi vardı ve Pat ona kesinlikle güvenmiyordu. Dolayısıyla Joe DiMaggio'yu aradı. Ona ne söyledi bilmiyorum. Joe'nun cevabını da öyle. Tek bildiğim Pat'in kendini ne kadar çaresiz hissettiği. *Arkadaşım ölüyor ve yapabileceğim başka bir şey yoktu*, dedi telefon görüşmesinden sonra."

Haziran ortalarında Bobby ve Ethel Kennedy, Virginia'daki evleri Hickory Hill'de Peter ve Pat için bir parti veriyordu. Marilyn'in Pat'e ne kadar yakın olduğunu bildikleri için onu da davet etmeye karar verdiler. Acaba Ethel, Marilyn'in kocasıyla bir ilişkisi olduğunu düşünseydi onu yine de evine davet eder miydi diye düşünmeden edemiyor insan. Şöyle de düşünebiliriz: Bobby, Marilyn'le ilişki yaşasaydı, onu Hickory Hill'e çağırır mıydı? Kennedy'lerin bir akrabasına bakılırsa o geceyle ilgili tek endişe, Marilyn'le JFK'in kaçamağından kaç

kişinin haberdar olduğuydu. Jackie partiye gelmeye kalkışırsa ne olacaktı? Davetli değildi ama ya gelirse diye korkuyorlardı. Doğrusu büyük bir riskti. Marilyn'in almak istemeyeceği türden bir risk. Partiye gitmemeye karar verdi. Zaten Bobby'yi ay sonunda Pat'le Peter'ın vereceği davette görecekti. 13 Haziran 1962'de Ethel'le Bobby'ye bir telgraf gönderdi.

> *Sayın Adalet Bakanı ve Bayan Robert Kennedy: Pat ve Peter Lawford'un şerefine verdiğiniz partiye katılmayı çok isterdim. Ne yazık ki o tarihte yıldızlara sağlanan azınlık haklarının azaltılmasını protesto etmek için bir özgürlük otobüsü gezisine çıkacağım. Sonuçta tek istediğimiz, parlama hakkımızın verilmesi. Marilyn Monroe.*

Bobby Kennedy 26 Haziran 1962'de yanında Ethel olmaksızın Los Angeles'a dönecekti. Pat'le Peter evlerinde onun şerefine bir parti düzenlemeyi planlıyordu. "Bobby'nin yeni evimi görmesini istiyorum," dedi Marilyn, Pat'e o hafta telefonda. "Öyle mi?" dedi Pat. "Ama neden?" Marilyn'in bir cevabı yoktu. Sadece istediğini söyledi. Pat bunun kolay olmayacağını anlatmaya çalıştı. Bobby havaalanından doğruca onlara gelecekti. Onu Marilyn'in evine götürmek için hiçbir sebep göremiyordu. "Eğer beni almaya gelirseniz bir sebep olur," dedi Marilyn. Tabii Marilyn, Lawford'ların evine kendi de gidebilirdi. Ama buna yanaşmıyordu. Pat sonunda pes etti. Bir telefon kaydı dökümüne göre 25 Haziran, Pazartesi günü Marilyn hem Çarşamba günü Lawford'lara geleceğinin onayını almak hem onu evinde bir içkiye davet etmek için Washington'daki Bobby'yi aradı. Sekreteri Angie Novello'yla

bir dakika konuştu ve böylece ayın 28'inde Peter Lawford, karısı Pat ve kayınbiraderi Bobby'yi Marilyn Monroe'nun evine götürdü. Marilyn onları heyecanla içeri davet edip Bobby'ye etrafı gösterdi. Peter'la Pat evi daha önce görmüştü.

Marilyn'in yaşam alanı seçimi ilgi çekicidir. Özellikle de o dönemde ne kadar büyük bir yıldız olduğu düşünülürse. Evi sadece birkaç odadan oluşuyordu. Çocukluğunun ilk yıllarını geçirdiği Bolender'ların evinden büyük değildi. Hatta küçüktü! Ama onu Virginia'da bir malikanede yaşayan Bobby'ye göstermekten çekinmemişti. Eviyle gurur duyuyordu. Başkalarına küçük ve mütevazı görünmesi umrunda değildi. Hayatta kaç parası olduğundan ve bunu sergilemesinden daha önemli endişeleri olduğunu düşünüyordu. O kendine yatırım yapıyordu. Aynı ay bir röportajda, "İşim benim için çok önemli," dedi. "O üzerinde sağlam durmam gereken tek zemin. Oyunculuk önemli bir meslek. Doğrusunu isterseniz bende üstyapı var ama temel yok. Dolayısıyla temel konusunda çalışıyorum."

Pat, Peter, Bobby ve Marilyn yarım saat sonra sherry'lerini bitirip Lawford'un arabasına binmişti. Hep birlikte okyanus kıyısındaki eve gittiler. Akşamın sonunda Marilyn'i eve Bobby Kennedy'nin şoförü bıraktı. Bobby yanlarında değildi.

Kayıp Haftasonu

Pat Kennedy Lawford, Marilyn Monroe konusunda ne yapacağını bilmiyordu. Kardeşleri ve arkadaşı hakkında duyduğu dedikoduların doğru olup olmadığını da bilmiyordu. Marilyn,

Bobby'yle çıktığını söylemişti. Fakat Pat bu randevulardan birinin, evinde kardeşi adına verdiği bir davet olduğunu biliyordu. Kime inanacaktı? Marilyn kesinlikle güvenilir bir kaynak değildi. Erkek kardeşiyle ağabeyinin doğruyu söyleyeceğinden de emin olamazdı. Kennedy erkekleri bu tip meselelerde ne zaman dürüst davranmıştı ki? Ama bir şey doğru gibiydi. Bobby, Marilyn'e ağabeyi Jack'i rahat bırakmasını söylemişti ve Marilyn bundan hiç memnun olmamıştı. Acaba JFK'le ilişkisi onun uydurması mıydı? Belki tüm yaşadıklarının ardından kötü bir karar verip Bobby'yle cinsel açıdan yakınlaşmıştı. Her şey olası görünüyordu. "Hepimiz Marilyn'in kabusunun içindeydik," diyor Kennedy'lerin bir akrabası. "Her şey Marilyn'in hastalığı etrafında dönüyordu ve kimse neyin doğru olduğunu, kimin doğruyu söylediğini bilmiyordu."

Çaresiz kalan Pat Kennedy Lawford, Bobby'nin asistanı Frank Mankiewicz'i* aradı. "Pat'e bu saçmalığa inanmaması gerektiğini söyledim," diyor Mankiewicz. "Bana, *Açıkçası Marilyn'e mi, başkalarına mı inanacağımı bilmiyorum,* dedi. *Bak, Pat,* dedim. *Bu doğru değil. Doğru olsaydı bilirdim ve bilmediğime göre doğru değil.* Öyle sevindi ki bana defalarca teşekkür etti."

Tam o sıralarda Frank Sinatra bir gün Pat'i aradı -ikisi nadiren konuşurdu- ve JFK'in, Palm Springs'teki evinde kalmamasının hıncını Pat'in kocası Peter'dan çıkardığı için özür diledi. Lawford'ları o haftasonu, sahibi olduğu Cal-Neva Lodge'a davet ediyordu. (Bir Peter Lawford biyografi yazarına göre Frank'le Peter'ın arası iyi değildi ama iş sebebiyle zaman zaman birbir-

* Frank Mankiewicz, Orson Welles'le *Yurttaş Kane*'i (*Citizen Kane*) yazan Herman J. Mankiewicz'in oğlu. İkisi de 1941'de En İyi Özgün Senaryo dalında Oscar aldı.

lerine tolerans gösteriyorlardı.) Sinatra ana salonda sahneye çıktığını, diğer salonlarda da Buddy Greco'yla Roberta Linn'in sahne aldığını söyledi.

Cal-Neva, California-Nevada sınırındaydı ve diğer zamanlarda Las Vegas'ta performans sergileyen sanatçıların izlenebileceği güzel bir sahnesi vardı. Ayrıca dev bir yemek salonu ve günlüğü elli dolara kiralanan yirmi kadar küçük dağ evi de vardı. Lüks kumarhaneleri Nevada tarafındaydı. *Dağların zirvesindeki cennet* diye reklamı yapılıyordu. Pat, Frank'i görmek için Nevada'ya gitme fikrine karşıydı. Fakat bu davetten kocasına bahsetti ve Peter tabii ki onunla aynı görüşte değildi. Frank ilişkilerini tamir etmek istiyorsa Peter çekiç ve çiviyle onun yanına koşmaya hazırdı. "Pat'le Peter bu konuda fikir ayrılığına düştü," diyor Milt Ebbins. "Pat gitmek istemiyordu. Ama Peter *Frank Sinatra'nın davetini geri çeviremeyiz. Frank bizi orada istiyorsa gitmeliyiz,* dedi. Pat kocasından böyle şeyler duymaktan nefret ediyordu. Ama fazla üstelemedi ve sonunda gittiler." Marilyn de gelmek istediğini belirtmişti. Rock Haven'deki annesiyle yaşadığı bir olay yüzünden -ne olduğu bilinmiyor- haftasonunu uzakta geçirmenin hoşuna gideceğini söylüyordu.

Dolayısıyla Pat'in isteksizliğine rağmen üçü 27 Temmuz 1962'de Sinatra'nın temin ettiği ve Dan Arney'nin kullandığı özel bir uçakla Nevada'ya doğru yola çıktı. "Makyajsızdı," diyor Arney, Marilyn için. "Havaalanına gidene dek onu tanımadım. Sonra George -Jacobs, Sinatra'nın uşağı- kamyonetten inip *Marilyn Monroe'yu tanıdın, değil mi*, dedi."

Peter, Pat ve Marilyn, Cal-Neva'ya vardığında Sinatra onları bizzat karşıladı ve Marilyn'i özel konukları için ayırdığı Chalet 52'ya yerleştirdi. Sonra Peter'la Pat'e Marilyn'le yalnız kalmak istediğini söyledi. George Jacobs'ın anlattığına göre Sinatra,

Marilyn'in hayatıyla ilgili bir kriz yaşadığını duymuştu ve onunla bu konuda konuşmak istiyordu. "Neler olduğunu biliyordu," dedi Jacobs. "Yani Kennedy'lerle. Ya da en azından dedikoduları duymuştu. Üzgün olduğunu tahmin ediyor, detayları öğrenmek istiyordu."

Hem Marilyn'in hem Frank'in avukatı Mickey Rudin 1996'da "Frank çok şefkatli biriydi," dedi. "Marilyn'i Cal-Neva'ya sorunlarından biraz uzaklaşıp eğlenmesi için getirmişti. Marilyn bir kriz yaşıyorsa öğlen yemeğiyle ilgili bile sorun çıkarabilirdi. O kadar duygusal ve gergindi. Aslında bazen hayali krizler bile yaratırdı."

Fakat Sinatra'nın Cal-Neva'nın güvenliğinden sorumlu elemanı Joe Langford'a bakılırsa Marilyn'in bu seferki krizi hayali değildi. "Frank onu gördüğünde şoka girdi ve hemen psikiyatristini -muhtemelen Doktor Greenson'ı- aradı. *Ona nasıl bir tedavi uyguluyorsun? Görmüyor musun, berbat halde. Sana ne için para veriyor? Şu anda neden bir sanatoryumda değil?* Aynen böyle dedi. Frank, Marilyn'i bir süredir görmüyordu ve bu kadar kötüleştiğine inanamıyordu."

Sinatra'nın arkadaşlarıyla ne kadar ilgili olduğu biliniyor. Fakat en büyük sorunlarından biri bazen arkadaş seçiminde yanlış kararlar vermesiydi. Dostlarının çoğu yeraltı dünyasındandı. Dahası bu uygunsuz arkadaşları konusunda düşünceli davranmayı da beceremiyordu ve o haftasonu Cal-Neva'daki en büyük sorunlardan biri de buydu. Pat ve Peter Lawford'la Marilyn'in otele varışından üç saat sonra onları lobide bir sürpriz bekliyordu. Dünyanın sayılı gangsterlerinden biri olan Sam Giancana da oradaydı. Görünüşe bakılırsa Sinatra özel jetini yollayıp Giancana'yı Los Angeles'tan Nevada'ya getirmişti. Sinatra için Başkan'ın kızkardeşi ve kocasıyla ünlü bir mafya babasını aynı anda ağırlamak sorun değildi. Pat doğal

olarak gerildi ve Los Angeles'a dönmek istedi. Bir görgü tanığının dediğine göre Giancana'yı gördüğü an, "Tamamdır, gidiyoruz," dedi.

Pat'in bunları yüksek sesle söylemesinden utanan Peter mafya babasının yanına gidip onunla bir süre sohbet etti. İkisi sanki Marilyn hakkında konuşuyormuş gibi sürekli onu süzüyorlardı. Marilyn, Giancana'ya boş gözlerle baktığı için onu tanıyıp tanımadığı bilinmiyor. "Kendimi iyi hissetmiyorum," dedi Pat'e. "Tekrar uçamam. Şimdi gidemeyiz."

Pat kolunu Marilyn'in omzuna atıp kulağına bir şeyler fısıldadı. Fakat söyledikleri Marilyn'i sinirlendirdi. "Umrumda değil," dedi sesini yükselterek. "Hiçbiri umrumda değil. Benim dinlenmeye ihtiyacım var. Beni odama götür, Pat. Hemen şimdi."

Peter iki kadının yanına döndü ve onlarla öfkeli bir tonda konuştu. Pat kocasına uzun ve delici bir bakış fırlattı. Sonra tek kelime etmeden Marilyn'i dirseğinden tuttu ve oradan uzaklaştırdı.

Tıpkı Frank Sinatra ve Buddy Greco gibi Cal-Neva'da sahneye çıkan Roberta Linn de, "Saçları sürekli darmadağınıktı. Bazen onları bir eşarbın altına saklıyordu," diye anlatıyor o günleri. "Kederli ve dengesizdi. Akşamları Sinatra'nın şovunu izlemeye geliyordu. Büyük salonun en arkasına oturup somurtuyordu. Hayatta her şeyi olan bir kız için üzücü bir durumdu. Onu bu halde görmek acı vericiydi."

Sinatra'nın arkadaşı Jim Whiting de şöyle anlatıyor: "Jilly -Rizzo, Sinatra'nın başka bir yakın arkadaşı- bana Marilyn'in Cal-Neva'dayken alkolle ilgili bir sıkıntı yaşadığını söyledi. Sanırım alkol komasına girmiş. Mide sorunları da yaşamış. Alkolle haplar birleşince kötü bir etki yaratmış."

Ama tek sorun haplar ve alkol değildi. Daha önce de belirtildiği gibi, Marilyn kendine fenobarbital, Nembutal ve Seconal iğnesi yapıyor, buna vitamin iğnesi diyordu. Joe Langford, Marilyn'in bu alışkanlığını doğruluyor. "Çantasını açıp şırıngaları çıkardığında Bay Sinatra ve Pat Kennedy Lawford'laydım. Marilyn bu son derece sıradan bir şeymiş gibi davranıyordu. Şırıngaları çıkarıp masaya koydu. Sinatra kağıt gibi bembeyaz kesildi. *Tanrı aşkına, bunlar da ne*, diye sordu. *Ah, sadece vitamin iğneleri*, dedi Marilyn. Pat bayılmak üzereydi. *Aman Tanrım, Marilyn, sen ne yapıyorsun*, dedi. Ama Marilyn rahattı. *Endişelenecek bir şey yok, Pat. Ben ne yaptığımı biliyorum.*

"Marilyn hala çantasını karıştırıyordu. Sonunda aradığını buldu. Bir iğne ve bir ilaç kutusu çıkardı. Kutudan bir hap alıp ucunu deldi. *Bu şekilde daha çabuk kana karışıyor*, dedi. Sonra Pat'e baktı. *Gördün mü, sana ne yaptığımı bildiğimi söylemişim*, dedi."

O gece Sinatra'nın performansından sonra Lawford'larla arkadaşları birkaç kokteyl içti. Marilyn sadece bir bardak içmişti. Ama kendini iyi hissetmediğini söyleyerek izin istedi. Bir süre sonra Pat ona bakmaya gitti. Marilyn'in kapısını birkaç kez çalmasının ardından ünlü yıldız onu içeri alıp tekrar yatağına uzandı. Midesinin bulandığını söylüyordu. Pat endişelenerek vitamin iğnelerinden birini mi yaptığını sordu. Marilyn bir noktada iyice kötüleşti ve tuvalette kusarken Pat yanında diz çöküp arkadaşının saçlarını tuttu. Sonra Marilyn'in üzerindeki lekeli beyaz gömleği çıkardılar. Marilyn, Pat'ten onu dışarıdaki bir çöp kutusuna atmasını rica etti. "İnsanlar odamdaki çöpleri bile karıştırır," dedi.

Sonuçta Cal-Neva'daki herkes için sıkıntılı bir haftasonu oldu. Yeterince sorun yokmuş gibi bir de işe Sam Giancana'nın

peşindeki FBI ajanları karıştı. Sinatra'nın yanlış konuk seçimleri yüzünden Temmuz 1962'nin o birkaç günü hakkında yıllarca sayısız dedikodu üretildi. Zaten Sinatra, Kennedy'ler, bir mafya babası ve sinema yıldızının aynı mekanda olup da dedikodu çıkmaması imkansızdı. Bir de bu karışıma FBI'ı ekleyin ve neler olduğunu tahmin edin! Marilyn Monroe meraklıları bu kısa döneme *Kayıp Haftasonu* adını verir çünkü Cal-Neva günleriyle ilgili bir sürü bilinmeyen vardır.

Tek bildiğimiz Marilyn Monroe'nun hem fiziksel hem duygusal olarak çok ama çok hasta olduğu. Ne zaman on beş dakika yalnız kalsa birkaç hap yutuyor ve kendine bir vitamin iğnesi daha yapıyordu. Bir ara Pat, Marilyn'in çantasındaki tüm şırıngaları attı. "O çok hasta," dedi Peter'a. Bu oldukça hafif bir ifadeydi. Zira Marilyn 1 Temmuz'la 9 Ağustos arasında tam yirmi yedi kez psikiyatristi Greenson'la, on üç kez de dahiliye uzmanı Engelberg'le görüştü.

"Frank Sinatra ne düşüneceğini bilmiyordu," diyor uşağı George Jacobs. "Ama üzgündü. Evet, Marilyn'i seviyordu. Ama bunun ötesinde şeyler vardı. Marilyn'in Cal-Neva'da ölmesi korkunç olurdu. Onun için Marilyn'i gördükten sonra, *Onu buradan götürün*, dedi. Dediğini yapmak zorundaydık. Ama insan kendini kötü hissediyordu. Yani kadın hastaydı. Ama Sinatra'nın bir şefkat sınırı vardı ve onu aşmıştı. Marilyn'in Cal-Neva'da ölmesini istemiyordu."

O sırada Cal-Neva'da kalan Ken Rotcop, Marilyn'in gidişini hatırlıyor. "Titriyordu. Çok hastaydı." Otelin bir başka konuğu Stacy Baron, "Lobideydim. Peter Lawford'la Pat bir kadını iki kolundan tutmuş, resmen taşıyordu," diyor. "İkisini tanımıştım ama kadını çıkaramamıştım. Çünkü kafası önündeydi ve perişan haldeydi. Sonra kafasını kaldırdı ve şok

oldum. Marilyn Monroe'ydu. Orada ağzım beş karış açık dikildiğim sırada Pat'in Peter'a *Bunların hepsi senin hatan, Peter. Hepsi senin hatan*, dediğini duydum. Peter, Şimdi olmaz, Pat. Tanrı aşkına, şimdi olmaz, dedi. Arkalarından bakarken *Aman Tanrım, Marilyn ölü gibi*, diye düşündüm."

"Belki"

Marilyn 29 Temmuz 1962'de Cal-Neva'dan Brentwood'daki evine döndü ve sonraki birkaç günü yalnız geçirdi. Dolayısıyla nasıl bir ruh hali içinde olduğunu bilmiyoruz. Bir tek Eunice Murray ve doktorları Greenson'la Engelberg, Marilyn'in neler yaşadığından haberdardı. "Cal-Neva'dan sonra Pat endişeden kıvranıyordu," diyor Pat'in bir arkadaşı. "Nevada'dan döndükten sonra Marilyn'i aramaya çalıştı ama ona ulaşamadı. Sonunda Peter'dan onun için bir şey yapmasını rica etti. Peter, Marilyn'in Reno'da lekelediği bluzu evine bırakıp onun nasıl olduğuna bir bakacaktı. Peter karısının dediğini yaptı. Marilyn'e uğradı ve Pat'in sonradan anlattığına göre onu daha iyi buldu. Pat rahatlamıştı. O akşam arkadaşına telefon etti ve Marilyn bu kez açtı. Fakat Peter'ın ziyaretinin üzerinden sadece birkaç saat geçmesine rağmen mesafeli ve gergindi.

Pat, Marilyn'e o gün neler yaptığını sordu. Marilyn doktoruyla görüştüğünü -hangisi olduğunu belirtmedi- söyledi. Onun dışında bir tek Eunice Murray'i görmüştü. Pat kocasının Marilyn'le bir saat geçirdiğini bildiği için şaşırdı. Peter havuz başında birer kokteyl içtiklerini, hatta Marilyn'in tavırlarının biraz sarsak olduğunu söyle-

mişti. Pat, Marilyn'e kocasının ziyaretinden bahsettiğinde Marilyn her nedense konuyu geçiştirmek istedi, Peter'ın ziyaretinden bahsetmediği için özür diledi. Pat iyice meraklanmıştı. Biraz üsteleyince Marilyn onu kıskandırmamak için söylemediğini itiraf etti. Bu açıklama Pat'i öfkelendirdi ve Marilyn'e birkaç kırıcı laf etti. Pat'ten azar işitmeye alışık olmayan Marilyn ağlamaya başladı ve Peter'la aralarında hiçbir şey geçmediğini söyledi. "Böyle bir şey aklıma bile gelmedi," dedi Pat. "Peter seni çekici bulmuyor, Marilyn." Sonra kocasının onu bir seks bombasından ziyade yaralı bir çocuk olarak gördüğünü söyledi. "Marilyn'e dünyadaki tüm erkeklerin onu istemediğini, tüm kadınların onu kıskanacağını düşünmesinin yanlış olduğunu anlatmaya çalışmış," diyor Pat'in aynı arkadaşı. "Pat bunu Marilyn'in hayatındaki erkek figürünün eksikliğine bağlıyordu. Ne babası vardı ne erkek kardeşleri."

Aynı arkadaşın söylediklerine bakılırsa Pat o gece Marilyn'i iyice bir silkeledi ve konuşmayı yine o bitirdi. Ne yazık ki iki yakın arkadaş arasındaki yüzleşme asla bir sonuca bağlanmayacaktı. Ama Marilyn'in bu görüşme sonrasında, hala *baba* dediği adamı aramasına bu telefon görüşmesi sebep olmuş olabilir.

"Bir gün annem bakkaldayken telefon çaldı," diye anlatıyor Nancy Jeffrey. "Babam -Wayne Bolender- açtı. Arayan Marilyn'di. Babam ona neler yaptığını sordu çünkü zor günler geçirdiğini duymuştu. Marilyn iyi olduğunu söylemiş. Gerçi onunla acılarını paylaşmazdı. Annemle babam her şeyi televizyondan izleyip üzülürdü. Sanırım gösteri dünyasına girmeseydi hayatı daha iyi olurdu diye düşünüyorlardı. Marilyn babama, *Baba, şu geldiğim nokta yüzünden seni hayalkırıklığına mı uğrattım*, diye sormuş. Babam şöyle demiş: *Evlendiğin gün seni daima seveceğime söz verdim ve bu sözü ölene dek tutacağım. Seni hala seviyorum, Norma Jeane.* Ya da en azından babamın bana aktardığı buydu."

Marilyn daha sonra Wayne Bolender'a asıl arama sebebini söyledi. Elinde Stanley Gifford'la oğlu Stanley Gifford Jr.'ı akraba olduklarına dair ikna edebileceği bir belge var mı diye sormak istemişti. Wayne Bolender ne yazık ki böyle bir belge olmadığını söyledi. Hatta onun Gifford'larla tekrar bağlantı kurmaya çalışmasını engellemek istediği söyleniyor. Marilyn'in daha çok hayalkırıklığına uğramasından endişeleniyordu. Ama Marilyn kararlıydı, Gifford'ları arayacaktı. Bu kez onu dinleyecekler, *onlardan biri* olduğuna inanacaklardı.

Stanley Gifford Jr.'ın Marilyn'le akraba olduğuna bugün bile inanmadığı göz önünde bulundurulursa, beş dakikalık bir görüşmenin neye yarayacağını kestirmek zor. Ama kan bağları bulunmadığını düşünseler bile en azından Marilyn'i kanatları altına alabilirlerdi. Neye ihtiyacı olduğunu anlamaya çalışabilirlerdi. Aslında Marilyn'in tek istediği diğer herkeste olan bir şeydi. Bir yere ait olma arzusu duyuyordu. *Babasıyla* telefonu kapatırken iyimser bir yorum yaptı. "Belki ihtiyacım olan budur," dedi. "Belki erkek kardeşimi bulursam her şey değişir."

Daha önce pek çok kereler olduğu gibi Marilyn Monroe'nun gelecekteki mutluluk umudu tek bir kelimeye bağlıydı: Belki.

Son Perde

Nihayet huzura kavuştu. Tanrı onu kutsasın ve yardımını esirgemesin. Ona bir yıldır inancımızın ön-

gördüğü tedavileri uyguluyordum. Mutlu ve neşeli olmasını istiyordum.

- (Gladys Baker Eley'in kızı Marilyn Monroe'nun ölümünden sonra yazdığı ve daha önce hiç yayınlanmamış bir mektup - 1962)

4 Ağustos 1962. Marilyn Monroe'nun o günkü ruh halini bilmeye imkan yok ama biraz daha mutlu olması için sebepleri vardı. Yalnızca birkaç gün önce, 1 Ağustos'ta, Fox'la iki film için bir milyon dolarlık kontrat imzalamıştı. Dahası, avukatı Mickey Rudin stüdyoyla anlaşmazlıklarını tatlıya bağlamıştı. *Something's Got to Give*'in tamamlanmasına karar verilmişti ve çekimler Ekim'de başlayacaktı.*

Yine de, önünde yatan parlak fırsatlara rağmen o gün Marilyn için iyi bir gün değildi. Ruh halinde abartılı iniş çıkışlar yaşıyordu ve görüştüğü ya da konuştuğu herkesi hayretler içinde bırakıyordu. Hikayedeki belli başlı isimler birbiriyle çeliştiği için o gün Marilyn'in evine kimin girip çıktığını söylemek zor. Bir ara Eunice Murray'in Doktor Greenson'ı çağırdığı biliniyor. Geldiğinde Marilyn'i ilaçlı ve depresif bir ruh halinde buldu. Bir gün önce Doktor Engelberg ona yirmi dört -bazıları yirmi beş olduğunu iddia etti ama Doktor Engelberg yirmi dörtte ısrar etti- Nembutal yazmıştı ve Marilyn'in bunlardan gereğinden fazla içtiğine inanılıyor. Başka bir saat diliminde Greenson, Marilyn'leyken Peter Lawford aradı. Marilyn,

* Elizabeth Taylor'a bir film için -Kleopatra- bir milyon dolar ödenmişti ama bu rakamın piyasada emsali yoktu. Marilyn'in ilk başta *Something's Got to Give* için 100 bin dolara anlaştığı düşünülürse yeni kontratının ne kadar şaşırtıcı olduğu daha iyi anlaşılır. Ayrıca anlaşılan bu miktar o dönemin en yükseklerinden biridir. Maddi getirisinin yanında Marilyn için önemli bir zaferdir. Zira sette yaşanan tüm olumsuzluklara rağmen stüdyo yetkilileri Marilyn Monroe'nun onlar için ne kadar değerli olduğunu anlamış ve çekim sırasında oluşabilecek her türlü maddi zorluğu göz ardı etmişti.

Bobby'yle konuşmak istiyordu ama Peter bunu yapmasına engel oldu.

"Evet, sanırım o gün Bobby'ye takmıştı," diyecekti Peter Lawford yıllar sonra. "Nedenini bilmiyorum. Bir takıntı diğerine yol açtı ve sonunda kendini Kennedy'lerle ilgili derin bir umutsuzluk içinde buldu. Mutsuzluğunun sebebi Kennedy'ler olabilirdi ama Marilyn böyleydi. Yani Kennedy'leri sorun etmediği zaman *Something's Got to Give*'e takıyordu. O olmadığında Joe DiMaggio'ya üzülüyordu. Ya da aynı anda üçünü birden sıkıntı yapıyordu. Ani ruh hali değişimlerine anlam vermek imkansızdı. Bütün suçu Kennedy'lere atamazsınız. Onlar sadece büyük bir sorunun parçasıydı."

Marilyn, Bobby'nin o haftasonu San Francisco'da olduğunu duymuştu. Ertesi pazartesi California Barolar Birliği'nde bir toplantısı vardı. Pat Kennedy Lawford'u aradığında Bobby ve karısı Ethel'in San Francisco'da St. Francis Oteli'nde kaldığını öğrenmişti. Aslında Barolar Birliği Başkanı John Bates'in şehrin yaklaşık yüz kilometre dışındaki çiftliğinde konaklıyorlardı. Hayatındaki diğer insanlar gibi Pat'in de Marilyn'in dikkatini Kennedy'lerden uzaklaştırmaya çalışıp çalışmadığı bilinmiyor. Ama Marilyn'in en yakın arkadaşları, takıntılarını ve bunların sonuçlarını bilenler, geçici bir süreliğine de olsa ona Kennedy kardeşleri unutturmanın önemini kavramıştı.

4 Ağustos'ta akşam yedi civarı Doktor Ralph Greenson, Marilyn'in evinden ayrıldı. Eunice'ten geceyi orada geçirip hastasına göz kulak olmasını istemişti. Greenson'dan hemen sonra Peter arayıp Marilyn'i evinde bir akşam yemeği partisine davet etti. Marilyn teklifi reddetti, ki bu onun için alışılmadık bir şeydi. Ruh halinin dibe çöktüğü gecelerde yatakodasına çekildiği biliniyordu. Yine aynısını yaptı, telefonu odasına gö-

türdü ve kapıyı kapadı. Akşamın geri kalanı, daha doğrusu Marilyn'in hayatının son dakikaları bu odada tek başına geçecekti. Dolayısıyla o dört duvar arasında olanları bilmemize imkan yok.

İyi ama Marilyn son saatlerini nasıl tek başına geçirdi? İlaç bağımlılığının günden güne arttığına şüphe yok. O gece vücuduna giren aşırı dozda uyku hapını Doktor Engelberg'den mi aldı, yoksa başka yolla mı temin etti, o da bilinmiyor.

Bunları gerçekten kendini öldürmek için mi almıştı, yoksa aklını susturmak için mantığını bir kenara bırakıp çaresizce yüksek doz mu denemişti? Marilyn geçmişte pek çok kereler kendine lavman yapmıştı. Belki de erittiği Nembutal kapsüllerini bu yolla kanına karıştırmıştı. İlaçların vücuduna nasıl girdiğinin önemi yok. Marilyn o gece her geçen saat bilincini biraz daha yitirdi.

Görünüşe bakılırsa telefon görüşmeleri yapmaya devam etmişti. Fakat kaç kişiyle konuştuğu meçhul. Zira o gece Marilyn'le konuştuğunu iddia eden bazı kişilere kuşkuyla yaklaşıldı ve bunu sırf ünlü yıldızın son gecesi yaşanan esrarengiz olaylar zincirinin bir parçası olabilmek için uydurdukları söylendi.

Gecenin ilerleyen saatlerinde Peter tekrar aradı. Bu kez Marilyn'in iyi olmadığını farketti. Peter'a bakılırsa Marilyn, "Pat'e hoşçakal dediğimi söyle. Başkan'a da öyle. Kendini de unutma çünkü sen çok iyi bir adamsın," dedi. Bu, hayatına son vermeyi planlayan birinin konuşmasıydı. Peter panikleyerek Marilyn'i tekrar aradı ama hat meşguldü. Ortağı Milton Ebbins'e Marilyn için endişelendiğini söyledi. Evine gitmek istiyordu ama Ebbins, Marilyn'in tekrar aşırı doz aldığından korkuyor, onu bulanın Başkan'ın kayınbiraderi olmasını istemiyordu. Ebbins, Marilyn'in avukatı Mickey Rudin'i aradı.

Rudin saat dokuzda Marilyn'in evine telefon açtı ve Eunice'le konuştu. Eunice, Marilyn'in iyi olduğunu söyledi. Ama Murray'in bunu Marilyn'i kontrol ederek mi, yoksa öyle olduğunu varsayarak mı söylediği bilinmiyor.

Marilyn'in hayata gözlerini yumduğu saatle ilgili karşıt fikirler var. En yaygın hikaye, Eunice Murray ve Doktor Greenson'ın resmi beyanatlarında belirttiklerine dayanandır.

Gece ikide Eunice Murray, Doktor Greenson'ı aradı. Telaşlıydı çünkü Marilyn kapısını kilitlemişti ve odaya giremiyordu. Greenson beş dakika sonra geldi ve evin dışından dolaşıp Marilyn'in penceresinden baktı. Aktris yatağındaydı ve hiçbir yaşam belirtisi göstermiyordu. Camı kırıp içeri girdiğinde Marilyn'in öldüğünü anladı. Sağ elinde telefonla yüzükoyun yatıyordu. Komodinindeki sayısız ilaç kutusunun kapağı açıktı.

Yıllar içinde bir sürü cinayet teorisi üretildi. Bazıları Marilyn'in Bobby Kennedy tarafından ya da onun emriyle öldürüldüğünü iddia etti. Peter Lawford'un da bu işe karıştığı söylendi. Hatta FBI'ın. Doktor Greenson'ın. Eunice Murray'in. Mafyanın. Tabii ölülere cinayet kurbanı damgası vurmak kolay. Hatta Marilyn'in ölümü bazıları için hayat boyu sürecek bir takıntıya dönüştü ve komplo teorileri üretmeyi amaç edindiler. Marilyn'in alçakça bir planın kurbanı olması onun acısını derinden hissedenler için bir nevi teselli oldu. Canını başkalarının almış olabileceği ihtimali ve detayların bilinmemesi olayı iyice esrarengizleştirdi. Marilyn'in ölümle buluşma şeklinin bilinmemesi onu tuhaf bir şekilde hayatta tuttu. Sanki hala açıklayacak bir şeyleri vardı. O akşamla ilgili tartışmalar asla son bulmayacakmış gibi görünüyor ve her ne kadar kabul etmeseler de insanlar zaten bunu istemiyor.

İyi ama Marilyn'in ölümünde gerçekten şüpheli bir durum var mıydı? Kesinlikle! Mesela doktorlarla Murray neden yetkilileri aramak için neredeyse iki saat bekledi? Kimse bu soruya akla yatkın bir cevap veremiyor. Dahası, Eunice sonradan Marilyn'in kapısında kilit olmadığını söyledi. Eğer dediği doğruysa önceden anlattığımız bulunma hikayesi tamamen uydurmaydı. Marilyn'in midesinde az miktarda ilaç kalıntısına rastlandı ve asla dikkatli bir şekilde analiz edilmedi. Bunun dışında, bağırsaklarında hafif bir renk değişimi vardı. Öyleyse biri ona öldürücü bir lavman mı yapmıştı? Şart değil. Marilyn bir ilaç bağımlısıydı. Bağımlıların midesi ilaçlara o kadar alışır ki bunlar kolayca bağırsaklara geçer. Pek çok bağımlı midelerinde hapların bıraktığı en ufak bir iz olmaksızın ölür. Bu arada Marilyn'in karaciğerinde yüksek dozda uyku ilacı bulundu. Belki doğru düzgün bir otopsiyle farklı sonuçlar çıkardı. Marilyn bugün ölseydi ortada esrar falan kalmayacağı muhakkak.

Anlaşılan o ki şu sorunun cevabı daima sır olarak kalacak. Marilyn intihar mı etti, öldürüldü mü?

Marilyn'in ölümüyle ilgili teorilerin ortak bir yanı var. Hepsi hayatını korkularıyla geçiren ve her geçen gün daha da derin bir depresyonun kucağına yuvarlanan, kırılgan ve dengesiz bir kadınla ilgili. Marilyn'in aklı karışıktı ve ani ruh hali değişimleri yaşıyordu. Asla aşırı dozda ilaç almamış dengeli bir kadın olsaydı, evet, belki ölümü sorgulanabilirdi. Fakat bu kadın yakın arkadaş çevresinin sayısını bile hatırlayamadığı kadar çok kereler aşırı doz almıştı. Hatta bunlardan bazıları kasıtlı gibi görünüyordu. Natasha Lytess, Arthur Miller, Susan Strasberg ya da diğerleri onu bulup kurtarmasaydı belki hayata daha önce veda edecekti. Aslına bakılırsa ölmeden önceki ay iki kez aşırı doz almış -Cal-Neva'da ve evinde- ve ikisinde de

kıl payı kurtulmuştu. Fakat 4 Ağustos gecesi kimse yardımına gelmedi. Belki Marilyn'in ölümüyle ilgili asıl soru bunu kasten yapıp yapmadığıdır.*

Marilyn'i kariyeri bakımından parlak günler bekliyordu. Dolayısıyla bu dönemde hayatına son vermek istemeyeceği iddia edildi. Yaşamak için bir sürü sebebi vardı. Fakat kafasının içindekiler gerçek dünyadan kopuktu. Marilyn'in hayattaki son anlarını düşünürken sadece sinema yıldızlığının getirilerine odaklanmamalı, ruh halini de göz önünde bulundurmalıyız. Marilyn'in günlük mutluluğu şöhret, para ve başarıya göre belirlenmiyordu. Dolayısıyla *Something's Got to Give*'i tamamlamak ya da Fox'la yaptığı milyon dolarlık kontratın keyfini çatmak için yaşamak isteyeceğini düşünmek saçma. Eğer bunu yaparsanız Marilyn'in en büyük sorununu, akıl hastalığını hafife almış olursunuz. Bu talihsiz gerçeği kabullenmek onun yaşamdaki varlığını reddetmek gibi görülmemeli. Ama Marilyn'in hikayesinin yalnızca şan ve şöhretten oluştuğunu varsaymak doğru değil. Hatta bu varsayımın Marilyn Monroe'ya hiç uymadığını bile söyleyebiliriz.†

* "Başucunda bir sürü Seconal vardı. Ben ona bunlardan asla vermedim," dedi Doktor Engelberg. "Karaciğerinde yüksek dozda kloral hidrat bulundu. Ona kloral hidrat da vermedim ve Amerika'daki hiçbir doktorun da verdiğini sanmıyorum. Herhalde onları Tijuana'dan aldı. Bana sorarsanız manik safhadaydı ve birden depresif duruma geçinesine sebep olacak bir şey oldu. Bunun ne olduğunu bilmiyorum. Ama her neyse, tepki olarak her zaman yaptığını yaptı, mümkün olduğunca çok hap yuttu. Dolayısıyla ölümünün kasıtlı olduğunu söyleyebiliriz. Ama bana kalırsa sonra aklı başına geldi ve Peter Lawford'u aradı. Yani başta intihar etmek istedi ama sonra fikrini değiştirdi. Ben böyle düşünüyorum. Aradığında Peter yanına koşsaydı yaşama şansı olabilirdi."

† Marilyn'in yakın gelecekte bazı projeleri vardı ama hayatının sonunda maddi bir darboğazdaydı. 25 Haziran 1962 tarihli bir mektupta avukatı Mickey Rudin onu uyardı. "Seni masrafların konusunda uyarmak istiyorum. Bu harcamalara bakılırsa 18 bin doları kısa sürede tüketeceksin ve sonra nereden borç alacağımızı düşünmemiz gerekecek." Marilyn'in daima maddi sıkıntıları oldu.

Asıl hikaye Norma Jean Mortensen adında bir kızınkidir. O, karşılaştığı tüm büyük engellere rağmen imkansızı başardı. Kendi hayallerinin bile ötesinde bir kadın yarattı. Ve aklı ona hep ihanet etmesine rağmen bu büyüleyici kadını canlı tuttu. Bunu kendi için değil bizim için yaptı. Evet, Marilyn Monroe yaşadı. İçindeki kadın zaman zaman şüphe duysa da biz ondan daha iyi biliyoruz. Bütün enerjisini ve iradesini bu müthiş güzelliği yansıtmakta kullandı. Fakat son yaklaşırken gerçek benliği idealinden o kadar uzaklaştı ki artık başka biriymiş gibi davranamadı. Ne kadar korkunç olursa olsun bir seçim yapmak zorundaydı: Ya dünyaya Marilyn Monroe'nun bir kandırmaca olduğunu itiraf edecek ya da ölecekti.

5 Ağustos 1962'de Marilyn Monroe bu dünyaya elinde kalan son şeyi miras bıraktı. Daima bize ait olduğu ve bizim kalacağı bilgisini.

EK BÖLÜM

MARILYN'DEN SONRA

Bayan Monroe uzun zamandır psikiyatrik bir rahatsızlık yaşıyordu. Sık sık pes etmekten, geri çekilmekten ve hatta ölümden söz ediyordu. Geçmişte hayalkırıklığı ya da depresyon sonucu yatıştırıcı ilaçlar kullanarak birden fazla kez intihar girişiminde bulundu. Hepsinde yardım çağırdı ve kurtarıldı. 4 Ağustos gecesiyle ilgili bilgilerimize dayanarak kurtarılma kısmı hariç aynı durumun tekrarlandığına karar verdik.

-Theodore J. Curphey
Los Angeles, Şüpheli Ölüm Vakaları Soruşturma
Ağustos 1962

Marilyn Monroe'nun ölümü hayatındaki insanları derinden sarstı. Yakın çevresi tarafından çok seviliyordu. Ne yazık ki üvey ablası Berniece kardeşinin ölümünü ülkenin yarısından sonra öğrendi. O sırada tatildeydi ve arabasının radyosu bozuktu. Nihayet eve dönüp haberi aldığında hemen Los Angeles'a uçtu. Kederine rağmen kardeşinin eski kocası Joe DiMaggio'yla cenaze törenini organize etti.

Şimdi iyi bilindiği üzere, 8 Ağustos 1962'de Westwood Village Mortuary Şapeli'ndeki törene Marilyn'in yakın çevresinin katılmasını engelleyen Joe DiMaggio'ydu. Kennedy'lerle Frank Sinatra'nın Marilyn'i hayalkırıklığına uğrattığını, hatta ölüme sürüklediğini düşünüyordu. Dolayısıyla onları ve Marilyn'in gösteri dünyasından pek çok arkadaşını törende istemedi. Hatta bu dönemde DiMaggio, Marilyn'in halkla ilişkilerini yürüten ve aynı zamanda arkadaşı Pat Newcomb'a karşı nasıl bir tutum izleyeceğini bile bilemedi. Zira Newcomb'un Kennedy'leri Marilyn'den önce tanıdığını ve aileyle hala görüştüğünü biliyordu. Gary Springer'ın anlattığına göre Joe DiMaggio basınla ilişkileri Gary'nin babası John Springer'ın yürütmesini istedi.

Marilyn Monroe'nun cenaze törenine katılmasına izin verilenler ailesi, Pat Newcomb, Berniece Miracle, Inez Melson, Milton Rudin, Ralph Roberts, Allan 'Whitey' Snyder, Sydney Guilaroff, Joe DiMaggio Jr. ve Doktor Ralph Greenson'dı. Onaylanan davetli listesi sadece yirmi altı isimden oluşuyordu. Lee Strasberg törende yaptığı konuşmada Marilyn'i parlak niteliklere sahip biri olarak nitelendirdi ve onun hüznün, aydınlığın ve özlemin bir karışımı olduğunu söyledi. Bunlar onu diğer insanlardan ayırıyor ve herkes bir parçası olmak istiyordu.

Ölümün soğukluğunda kimse hayattaki gibi görünmez. Özellikle de Marilyn Monroe kadar canlı bir kadın. Yine de sade, yeşil elbisesi ve *Something's Got to Give*'deki gibi taranmış sarı saçlarıyla -aslında bir peruktu- huzurlu bir hali vardı.

Sinatra'nın uşağı George Jacobs, Frank Sinatra'nın Marilyn'in ölümüne çok üzüldüğünü söylüyor. Hatta tıpkı Joe DiMaggio gibi o da Marilyn'in etrafındaki insanları sorumlu tutuyordu. "Bay S., Lawford ve kayınbiraderlerinin Marilyn'i

öldürdüklerinden şüphelendi," dedi Jacobs. "Ama o sıralar yağmur yağsa Lawford'u sorumlu tutabilirdi, bu yüzden sözlerini ciddiye almadım. Marilyn Bay S.'in en sevdiği insanlardan biriydi. Marilyn'in onu sevmesini seviyordu. Onun sevgisi ve hayranlığını bir daha hissedemeyecek olmak onu derinden yaraladı ve bu yarayı iyileştirmeye çalışırken daha soğuk bir adama dönüştü."

Pat Kennedy Lawford da harap vaziyetteydi. Peter'la ikisi Westwood'daki şapele gittiklerinde kapıdan çevrildiler. Hatta Marilyn'in çevresindeki bir sürü insanı sevmeyen Eunice Murray bile Berniece Miracle'dan Pat'i törene çağırmasını rica etti. Fakat Berniece'in böyle bir karar verme yetkisi yoktu. Her şey Joe DiMaggio'nun kontrolündeydi. Pat'in bir başka üzüntüsü de son konuşmalarında Marilyn'e ettiği kırıcı sözlerdi. Marilyn onun Peter Lawford'la arkadaşlığını kıskanacağından endişelenmiş, Pat buna kızmıştı.

Pat'in arkadaşı Pat Brennan, "Pat'in bir daha asla aynı kadın olmadığını söylersem abartmış olmam," diyor. "Marilyn'le Cal-Neva'da geçirdikleri haftasonundan sonra değişmeye başladı. Sanırım kocasının yaşam tarzının bir insanı mahvetmesine tanık oldu. Kendisi de partilerden ve içkiden hoşlanırdı ama daha önce Marilyn'in Cal-Neva'daki hali gibi bir şey görmemişti. Peter'la evliliği ilk o haftasonu çatırdamaya başladı. Marilyn'in ölümünden sonra da boşanmak istediğine karar verdi. Santa Monica'daki güzel günler Marilyn'in ölümüyle sona erdi."

Aslında Lawford'lar 1964'teki başkanlık seçimine dek evli kalmaya karar vermişti. Ama 1963'te JFK öldürüldü. Ağabeyinin ölümünden kısa bir süre sonra Pat boşanma davası açtı. Çift 1966'da boşandı ve Pat bir daha evlenmedi. Peter 1984'te öldü.

Pat, Marilyn'in ölümünden sonra yıllarca alkolle mücadele etti ve National Center on Addiction'la -Ulusal Bağımlılık Merkezi- ortak çalışmalar yaptı. Ayrıca National Committee for the Literary Arts'ın -Ulusal Edebiyat Komitesi- kurucusudur. Seksen iki yaşında, New York'ta zatürreeden öldü. Dört çocuğundan on torunu oldu.

Başkan John F. Kennedy'nin Marilyn Monroe'nun ölümü hakkında ne hissettiğini tahmin etmek güç. Sonuçta onun için fazla bir şey ifade etmiyordu. Marilyn'i daima tek gecelik bir ilişki olarak görmüştü. Hatta Beyaz Saray'da görevli Gizli Servis ajanlarının verdiği bilgiye göre Marilyn'in ölümünden sonraki gece -6 Ağustos 1962- metresi Mary Meyer onu ziyaret etmişti. Jackie çocuklarla birlikte İtalya, Ravello'ya tatile gidiyordu. Meyer akşam 19.32'de geldi. Saat 23.28'te Kennedy, Mary Meyer'ı Beyaz Saray'ın güney kapısından alıp evine bırakması için bir araba istedi.

Robert Kennedy de hayatına ve kariyerine devam ederek basın önünde Marilyn'den asla söz etmedi. 1968'de bir suikasta kurban gitti.

Ida ve Wayne Bolender, Amerika'nın çoğunluğu gibi Marilyn'in öldüğünü televizyondan öğrendi. "Ida, Norma Jeane'in ruhuna dua etmek için doğruca kiliseye gitti," diyor akrabalarından biri. "Onu sevmekten asla vazgeçmedi. Norma Jeane onun için daima yetiştirdiği o küçük kız olarak kalacaktı. Wayne aylarca yas tuttu. İkisi de öz kızlarını kaybetmiş kadar üzüldü." Ida Bolender, Marilyn Monroe'dan on yıl sonra 1972'de öldü. Wayne iki yıl daha yaşadı.

Marilyn hakkında son sözü, saygın Marilyn Monroe tarihçisi ve yazar Charles Casillo'ya bırakalım:

"Ölümünden onlarca yıl sonra bile Marilyn Monroe hala mezarından insanlara ulaşıyor, onları baştan çıkarıp kendi-

ne esir edebiliyor ve ilham verebiliyor. Monroe hayattayken dünya onunla aşk yaşıyordu. Fakat ölümü kitlesel bir nekrofili yarattı. Evet, büyüleyici şöhreti hala pek çoklarının ona karşı şiddetli bir özlem duymasına sebep oluyor. Ama bunun ötesinde Marilyn'in hepimizin yüreğine dokunan türden bir tatlılığı ve benzersiz bir kişiliği vardı. Şimdi çok uzaklarda ama biz hala o ışıltıya ulaşmaya, onu elimizden geldiğince yakalamaya çalışıyoruz."

GLADYS'İN MARILYN'DEN SONRAKİ YAŞAMI

Marilyn'in ölümünden kısa bir süre sonra Inez Melson, Rock Haven Sanatoryumu'ndaki Gladys Baker Eley'den iki sayfalık elyazısı bir mektup aldı. İlk kez yayınlanan mektupta şöyle diyordu:

Sevgili Arkadaşım Bayan Melson,

Berniece'e, şahsıma ve sevgili Norma Jeane'e yaptığınız tüm yardımlar için minnettarım. Nihayet huzura kavuştu. Tanrı onu daima kutsasın ve yardımını esirgemesin. Bilmenizi isterim ki ona -Norma- yaklaşık bir yıldır inancımızın öngördüğü tedavileri uyguluyordum. Mutlu ve neşeli olmasını istiyordum. Tanrı sizi ve iyiliğinizi kutsasın. Gönderdiğiniz vantilatörden çok faydalanıyorum. Berniece'e ve size minnettarım. Bayan Travis bu haftasonu beni görmeye geleceğinizi söyledi. Ziyaretinizi sabırsızlıkla bekliyorum.

Sevgiler, Gladys

Gladys, Marilyn'e Christian Science tedavileri uyguladığını söylerken kızıyla birlikte dua ettiğinden bahsetmiyordu. Bu inanışta hastalıkların duayla tedavi edildiği düşünülürse Gladys'in kızı için dua ettiğini anlıyoruz. Gladys tabii ki cenazeye katılmadı.

Gladys'in diğer kızı Berniece, Ağustos 1962'de, Marilyn'in cenazesinden sonra annesini ziyarete gittiğinde Gladys'in en büyük sorununun değişmediğini gördü. Özgürlüğünü istiyordu. Yine beyaz bir hemşire üniforması içindeydi. Beyaz ayakkabılarla beyaz çoraplar giymişti. O sırada altmış iki yaşındaydı. Mavi gözleri ve sıkıca topuz yaptığı kar beyazı saçlarıyla hala çekiciydi. Marilyn düzgün yüz hatlarını ondan almıştı ve Gladys kendine biraz baksaydı hoş bir hanıma dönüşebilirdi. Kızının ölümü hakkında ne hissettiği bilinmiyor ama Berniece ve diğerlerinin yanında hiç de üzgün bir hali yoktu.

Mira Bradford'un annesi Ginger, Gladys'in arkadaşıydı. Marilyn Rock Haven'e son gittiğinde onu görmüştü. "Marilyn'in ölümünden sonra annemi ziyarete gittim ve Gladys'i gördüm," diyor Mira Bradford. "Televizyon seyrediyordu. Baştan aşağı beyazlar içindeydi. Bir hemşire üniforması giymişti. Yanına gidip *Gladys, kızın için çok üzgünüm*, dedim. Bana buz gibi gözlerle baktı ve *Uyku ilacı almamalıydı. Ona kaç kere duayla uyumasını sağlayabileceğimi söyledim ama dinlemedi*, dedi.

"Bu cevap beni üzdü. Marilyn Monroe'yla hiç tanışmadım ama öz annesinden bundan daha fazlasını hakettiğini düşündüm. Gladys hastaydı tabii. Annem de öyle. Yine de onunla iletişim kurabileceğimi sanmıştım. Karşısına oturup ellerini tuttum. Soğuk ve kemikliydiler. *Gladys, Marilyn seni seviyordu, biliyorsun, değil*

mi, dedim. Kafasını salladı. *Hayır*, dedi, *Marilyn'in beni sevdiğini hiç sanmıyorum*. Doğrusu bunu beklemiyordum. Şaşkınlığımı gizleyemedim. Gayriihtiyari ellerini bıraktım. Fakat sonra gözlerinde insani bir bakış belirdi. Sanki birden hüzünlenmişti. *Marilyn beni sevmedi. Norma Jeane sevdi ve ben de onu sevdim. O iyi bir kızdı*. Sonra bakışları televizyona kaydı. Ağladığımı görmesin diye yanından kalkıp uzaklaştım. Kalbim burkulmuştu."

Marilyn vasiyetinde annesinin geleceğini garanti altına almıştı. Gladys yaşadığı sürece bakımına ayda beş bin dolar ayrılacaktı. Ne yazık ki Marilyn zengin bir kadın olarak ölmedi. Parasının nereye gittiğini hayal etmek güç ama banka hesaplarında olmadığı kesindi. Mal varlığı Gladys'in bakımını karşılamaya yetecekti ama 1962'de aylık sadece dört bin dolar ayrılabiliyordu ve bu para Gladys'in Rock Haven'de kalmasına imkan vermiyordu. Berniece, Ağustos sonunda Los Angeles'tan ayrılıp Florida'ya döndü ve Gladys'in vasiliğini Inez Melson'dan almak için yasal işlem başlattı. Fakat Gladys'in Florida'ya nakledilmesi biraz zaman alacaktı. Sonra, altmış üçüncü doğum gününden kısa bir süre sonra, kimsenin aklına gelmeyecek bir şey yaptı.

"İnanılmazdı," diyor Mira Bradford. "Annemi ziyarete gitmiştim. Rock Haven'de büyük bir kargaşa vardı. Her yer polis kaynıyordu. Gladys çarşafları birbirine bağlayıp pervaza çivilemiş ve üçüncü kattan aşağı atlamış. Sonra bir şekilde Rock Haven'in yüksek parmaklıklarına tırmanmayı başarmış. Ertesi güne kadar kaçtığını anlamamışlar. Özgür kalma konusundaki kararlılığına inanamamıştım. Polis tüm Los Angeles'ı dik dik etti. Birkaç gün izine rastlanmadı. Sonra yirmi beş kilometre kadar uzaktaki bir kilisenin bodrumunda derin uykuda bulundu. Çok üzücüydü. Tabii onu Rock Haven'e geri

getirdiler. Bir ay sonra onu gördüm. Gözleri buz gibiydi. Hastalığının ilerlediğini düşündüm. Sonrasında Camarillo Devlet Hastanesi'ne nakledildi. Oranın şartları Rock Haven'den kat kat kötüydü. Ne kadar acı çektiğini görmek çok üzücüydü."

Gladys nihayet 1967'de, Florida'daki Berniece'in himayesine verildi.

1970'te Berniece'in evinden fazla uzak olmayan bir huzurevine kabul edilecek kadar aklı başında bulundu.

Nisan 1971'de Marilyn Monroe tarihçisi James Haspiel, Gladys'le görüştü. "Karımla Florida Gainesville'e gitmiştik. Telefon rehberinde Gladys'in numarasını buldum ve onu aradım. Telefonu açtı. Onunla görüşmek istediğimi söylediğimde bana Christian Science'ı benimseyip benimsemediğimi sordu. *Hayır, ama keşfetmek isterim*, dedim. Bana Christian Science dersi vermek şartıyla onu ziyaret etmemi kabul etti. Karımla iki küçük oğlumu alıp yaşadığı yere gittim. Sağlıksız görünmüyordu. Hatta biraz kiloluydu. En dikkat çekici yanı Marilyn'le benzerliğiydi. Daha da ötesi aynı Marilyn gibi gülüyordu. O gülüşün etkisinden asla kurtulamadım.

"Yolda kızından Marilyn değil Norma Jeane diye söz etmeye karar vermiştim. Onun için, yanında kaldığım bir buçuk saat boyunca hep Norma Jeane ismini kullandım. Ama Gladys ona Marilyn diyordu. Christian Science konusunda hassastı. Oradan ayrılmadan önce bana bir sürü kitapçık verdi. Onu tekrar aramamı söyledi ve dediğini yaptım. Gladys'in Marilyn'in mesleğiyle ilgili hoşnutsuzluğu belliydi. Christian Science inanışına sahip biri olarak Marilyn'le taban tabana zıt bir uğraş içinde olduklarını söylüyordu. Marilyn'in asla film piyasasına girmesini istememişti. Ama kızına karışmamıştı. *Marilyn'e asla belirli bir yol için ısrar etmedim. Ona tek kelime etmedim,* dedi."

Gladys daha uzun yıllar Florida'da yaşadı ama kızı Berniece'le sık görüşmeyi tercih etmedi. Şehirde üç tekerlekli bir bisikletle gezdiği bilinir. Gidonunda, üzerinde **Tehlike** yazan kırmızı bir bayrak asılıydı. 1977 civarı nihayet Marilyn Monroe'ya ait mülklerden para almaya başladı.

Gladys Baker Eley, ünlü kızından yirmi iki yıl sonra, 11 Mart 1984'te, Gainesville'de kalp yetmezliğinden hayata gözlerini yumdu. Seksen üç yaşındaydı.

MARILYN- KENNEDY İLİŞKİSİNE GENİŞ BAKIŞ

Altı ay. Sadece altı ay. Hepsi buydu. Marilyn Monroe otuz altı yıllık hayatının sadece altı ayında Kennedy'lerle haşır neşir oldu. Bu kısacık süre, yıllar içinde kitaplar ve belgesellerde uzatıldıkça uzatıldı ve FBI'ın da karıştığı bir aşk ve entrika hikayesine dönüştürüldü. Fakat yeni araştırmalar bunun doğru olmadığını ortaya çıkarıyor. Tabii ki ilişkilerini gizli yaşayıp herkesi atlatmış olabilirlerdi. Ama bahsettiğimiz insanlar Marilyn Monroe ve Kennedy'lerdi. Her an göz önündeydiler. Her adımları izleniyordu. İşte bu kitap için yapılan araştırmada elde edilen kesin bilgiler:

Marilyn, JFK'le 1950'lerde bir akşam yemeği davetinde tanıştı. Temmuz 1960'taki Demokrat Parti Kongresi'nde tekrar karşılaştılar. İkisinde de formalite icabı ayaküstü sohbet ettiler.

Aradan bir buçuk yıl geçti.

Sonra altı aylık zaman dilimi başladı.

Marilyn 2 Şubat 1962'de Pat ve Peter Lawford'un evinde Bobby Kennedy'yle tanıştı.

Mart 1962'de New York'ta düzenlenen bir davette JFK'i tekrar gördü.

24 Mart ve muhtemelen 25 Mart'ta Bing Crosby'nin evinde JFK'le beraber oldu.

Mayıs 1962'de JFK'in Madison Square Garden'daki doğum günü kutlamasında şarkı söyledi.

Haziran 1962'de Pat ve Peter'ın evindeki bir partide Bobby'yi gördü.

JFK'e ettiği ve onun yanıtlamadığı, Bobby'ye ettiği ve Bobby'yle sekreterinin yanıtladığı telefonlar dışında bir şey yok. Diğer iddiaların da bir ispatı yok. Tabii bu hiçbir şey olmadığı anlamına gelmiyor. Belki JFK'le Bobby gizli gizli Marilyn'in misafir odasında kalıyor da olabilirdi ama bunu da kanıtlayacak bir şey yok.

Yıllar içinde bu renkli karakterlerle ilgili yazılıp çizilmeyen kalmadı. Marilyn'in iki kardeşle de aşk yaşadığı iddia edildi. Fakat Peter Lawford'la 1981'de -Marilyn ve Kennedy'lerle ilgili dedikodular iyice dallanıp budaklanmadan önce- yaptığım röportajda aldığım yanıt şuydu: "Marilyn, JFK ve Bobby hakkında söylenenler saçmalık. Bana kalırsa JFK'le birkaç kez buluşmuş olabilir. O da belki. Ama yemin ederim, Bobby'yle bir kez bile buluşmadı."

Ama birkaç yıl sonra Peter'ın eski eşlerinden biri akılları karıştırdı. Peter'ın ona *kafası iyiyken* her şeyi itiraf ettiği söyledi. Ertesi gün Peter pişman olup onu aramış ve dediklerini unutmasını istemişti. "Kim bilir neler saçmaladım?" demiş. Elbette karısı hiçbir şeyi unutmadı. Fakat kafası iyi birinin söylediklerini tarihi bir gerçek olarak kabul etmek pek akıllıca sayılmaz.

Ne yazık ki Peter'ın -pek çoklarının dediğine göre aklı karışık ama iyi bir adamdı ve arkadaşlarına asla ihanet etmezdi- ölümünden yıllar sonra bile Marilyn ve Kennedy'lerle ilgili

sözleri sık sık tartışıldı. Sanki adam, hayatının son aylarını onlardan bahsederek geçirmiş gibi bir izlenim yaratıldı. İyi ama tüm bu yorumları -özellikle de eski karılarına- cidden yapmış mıydı? Frank Sinatra'nın biyografisini yazarken görüştüğüm Dean Martin, "Eğer Peter'ı benim kadar tanısaydınız Marilyn'le Kennedy'ler hakkında bu tip konuşmalar yapmayacağını bilirdiniz. Özellikle de doğruysalar," dedi.

Tabii Marilyn'le Kennedy kardeşleri sonsuza dek birbirine bağlayan uçuk hikayelerin nasıl çıktığını kestirmek güç değil. Güçlü ve köklü Kennedy'lerin yollarının zamanın en efsanevi sinema yıldızlarından biriyle kesişmesi kimsenin göz ardı edemeyeceği kadar ilgi çekiciydi. Kennedy rejimi tarihte özel bir dönem olarak kabul edilir. Sonradan *Camelot* adı bile takıldı. Bu dönemde idealist insanlar iktidara geldi ve halkın hükümete bakış açısını değiştirdi. İki kardeş de zampara olarak biliniyordu ama kaçamakları rapor edilmedi çünkü Watergate öncesi basın, hükümettekilere karşı daha korumacıydı. Marilyn'in halkla ilişkilerini yürüten Michael Selsman, "Hepsinin doğru olduğunu bilmeme rağmen gazetecilere, *Başkan mı? Ne? Şaka ediyor olmalısınız*, derdim. Ah, tabii başka şeyler de derdim. *Hap mı? Ne hapı? Alkol mü? Tabii ki hayır. Marilyn sosyal içicidir.* Böyle konuşurdum."

Fakat basında zaman zaman JFK'in tabiatıyla ilgili esprili haberler çıkardı. Dolayısıyla Marilyn ve onunla ilgili dokundurmaların kökeni 1960'a dayanır. Temmuz'da Marilyn'in arkadaşlarına Kennedy politikasıyla ilgili sorular sorduğunu duyan Art Buchwald, "Monroe doktrininde kati olalım," diye yazdı. "Sıradaki elçisi kim olacak? Başkan seçilen Kennedy'nin Ocak ayında halletmesi gereken en önemli sorunlardan biri de bu. Monroe'nun başıboş bırakılamayacağı kesin. İnsanla-

rın gözü üzerinde ve şimdi Büyükelçi Miller gittiğine göre her yöne çekilebilir." Görüldüğü üzere Marilyn'le JFK hakkındaki dedikodular daha 1960'ta başlamıştı. Üstelik Marilyn o zamana dek Kennedy'yle sadece iki kez karşılaşmıştı.

Bu konuyla ilgili gelişmelerden biri, 1970'lerde Norman Mailer'in kaleme aldığı Marilyn Monroe biyografisinde Kennedy'leri Marilyn'in ölümüyle ilişkilendirmesi ve ilk kez Marilyn'le Bobby'den söz etmesidir. Tabii Marilyn'in öldürülüp öldürülmediğiyle ilgili dedikodular 1970'lerde başlamadı. Michael Selsman, "Marilyn öldükten hemen sonra bir cinayete kurban gittiği konuşulmaya başladı," diyor. "Daha cesedi bulunalı beş dakika olmamıştı ki ilk düşünce *Acaba bu işin içinde bir iş mi var*, oldu. Eh, ne de olsa burası Hollywood."

Fakat Mailer'le konuştuğumda cinayet teorisiyle gurur duymadığını söyledi. Kitabı hakkında, "En iyi çalışmam değildi," dedi. "En iyi araştırmam da değildi. Geriye baktığımda belki de basılmasına izin vermemeliydim diyorum." Ama paraya ihtiyacı olduğunu, Marilyn ve Kennedy'lerle ilgili ispatlanmamış bilgilerin yayınlanmasına bu yüzden göz yumduğunu belirtti. Söz konusu Pulitzer ödülü sahibi bir yazar olduğunda insanın inanası gelmiyor ama doğru. Mailer'in kitabından sonra bu kez sendikalı dedikodu yazarı Earl Wilson'ın kitabı çıktı ve Marilyn'le JFK'in seks yaptığı ilk kez açıkça söylendi. Bu çalışma setin kapaklarını açtı. O günden beri de Kennedy ve Marilyn konulu bir sürü kitap çıkıyor. Onları anlatan hikayelerin ardı arkası kesilmiyor.

Ayrıca Marilyn'in ölümünden beri bazı teyp kayıtlarından söz ediliyor. İnsan yazılıp çizilenlere inanacak olsa, o zaman zavallı Marilyn, Amerika Sürücüler, Şoförler, Depocular ve Yardımcıları Sendikası'dan FBI'a, CIA'den Howard Hughes'e, Kennedy'lerden mafyaya ve kendi stüdyosu 20th Century-Fox'a kadar herkes ta-

rafından dinleniyordu. Kadının evinde o kadar çok kablo ve kayıt cihazı olmalıydı ki doğru düzgün bir radyo ya da televizyon sinyali alması bile mucizeydi. Hatta telesekreterine bırakılan mesajlar bile kaydediliyordu. Tabii bir tek o da değildi. Peter ve Pat Lawford, Kennedy'ler, Frank, Sammy, Dean... hepsi dinleniyordu ve onlarla ilgili kayıtlar şok edici sırlarla doluydu. Hatta Marilyn'in ölümünden birkaç saat önce Bobby'yle kavga ettiğini kanıtlayan kayıtlar bile olduğu söylendi. İddialara göre Marilyn, Kennedy kardeşlerden öğrendiği devlet sırlarını günlüğüne aktarıyordu ve bu yüzden tartışmışlardı. "O günlüğü istiyorum, Marilyn. Lanet olsun, hemen istiyorum!" Fakat Marilyn öleli neredeyse elli yıl olmasına rağmen tek bir bant bile ortaya çıkmadı.

Meselenin özü, kaç kişi bu bant kayıtlarını duyduğunu iddia ederse etsin -düzinelerce var- herkes onları dinlemeden hiçbir şey ifade etmeyecekler. Sözüm ona Peter Lawford bantlardan biri hakkında "Marilyn ve JFK'in seslerini duyabiliyorsunuz," demişti. "Ayrıca Marilyn'le RFK'inkiler de var. İkisinde de yatakların gıcırtısını ve zevk çığlıklarını duyabiliyorsunuz. Sonuçta Marilyn sanatının ustasıydı." Lawford'un asla böyle yorumlar yapmayacağı gerçeğini göz ardı etsek bile -Marilyn iki kardeşle üçlü bir aşk ilişkisi sürdürdüğü saçmalığını zaten bir kenara bıraktık- artık bir şeyi kabullenmemiz gerekiyor: Bu bantlar asla varolmadı.

FBI'IN MARILYN DOSYALARI

Ekim 2006'da FBI, Bilgi Özgürlüğü Yasası altında Marilyn Monroe'yla ilgili dosyalarını kamuoyuna sundu. Bu dosyalardan Marilyn ve Bobby Kennedy'yle ilgili bir tanesi gerçekten

tuhaf. Başlığı Robert F. Kennedy olarak atılan üç sayfalık bu rapordan –"Yeni çiftimiz Marilyn'le Bobby mi?" adlı bölümde de bahsi geçti- daha önce Marilyn Monroe'nun ölümüyle ilgili hiçbir kitap ya da makalede söz edilmedi. Rapor, ismi belirtilmeyen eski bir ajan tarafından yazılmıştı. Muhtemelen o zamanın California Valisi, Demokrat Pat Brown için çalışıyordu. Onu Washington'a gönderen San Francisco FBI Başkanı Curtis Lynum'du. Bu rapor da Marilyn ve Kennedy'lerle ilgili tüm FBI raporları gibi kanıtlanmayan iddialar içeriyordu. Hatta bilgi kaynağı bile belli değildi. Ama J. Edgar Hoover'ın sağ kolu Clyde Tolson da dahil olmak üzere FBI'ın en tepesindekilere kadar ulaşmıştı. Evet, rapor güven uyandırmıyordu ama 19 Ocak 1964'te, henüz insanlar Marilyn'in ölümünde Kennedy'lerin parmağı olabileceğiyle ilgili dedikodu yapmaya başlamadan önce yazılmış olması bakımından ilginçtir.

Daha önce de belirtildiği gibi, bu dosyada Marilyn'le Bobby'nin bir aşk ve seks ilişkisi yaşadığı belirtiliyordu. Bobby, Ethel'den ayrılıp Marilyn'le evleneceğine söz vermişti. Fakat yine rapora göre, Marilyn bir süre sonra onun yalan söylediğini anlamıştı. Raporda başka bir iddia daha vardı. "Robert Kennedy, Marilyn Monroe'yla seks ilişkisini sürdürürken Marilyn... -isim silinmiş- ile aralıklı olarak lezbiyen bir ilişki yaşıyor." Ayrıca şöyle deniyordu: "Robert F. Kennedy birkaç kere onlara katıldı ve... -isim silinmiş- adlı aktrisle seks partisi yaptı." Dahası da var. "Robert Kennedy, Marilyn Monroe'yla seks ilişkisi yaşarken başka insanların da katıldığı bir seks partisi düzenlendi. Bu parti gizlice kayda alındı ve şimdi bir Los Angeles özel dedektiflik bürosunun elinde. Dedektif, kaydın bütün seslerin ayırt edilebildiği garantili kopyası için üç bin dolar istiyor."

Belgede ayrıca Marilyn Monroe'nun RFK'i arayıp Fox'la sorunlarını ve kötü kaderli filmi *Something's Got to Give*'i anlattığı belirtiliyor. "Bobby ona kontrat konusunu dert etmemesini, her şeyin icabına bakacağını söyledi." Sonra birbirlerine *nahoş kelimeler* sarf etmişler, Marilyn üzülmüş ve RFK'i ilişkilerini açıklamakla tehdit etmişti. Rapor şöyle devam ediyor: "Marilyn'in öldüğü gün Robert Kennedy şehirdeydi ve Beverly Hills Oteli'nde kalıyordu. Tesadüfen, burası birkaç yıl önce babası Joseph Kennedy'nin Gloria Swanson'la bir süre nikahsız yaşadığı evin karşısındaydı."

Dosyada Peter Lawford'un Marilyn'in psikiyatristi Ralph Greenson'la -Marilyn'i yatıştırıcılardan kurtarmak için tedavi eden doktor diye tanımlanıyordu- özel bir anlaşma yaptığı yazılıydı. Bu anlaşmaya göre Greenson, Marilyn onu ziyaret ettiğinde altmış Seconal tableti yazacaktı. "Ne kadar sık görüştükleri düşünülürse bu gerçekten de çok yüksek bir miktar." (Not: Marilyn'e ölümünden önceki gün Seconal değil Nembutal verildi. Altmış değil, yirmi dört taneydi ve bunu yapan Doktor Greenson değil Doktor Engelberg'ti.) Rapor şöyle devam ediyor: Peter Lawford, Marilyn'in arkadaşlarından onun sık sık intihar girişiminde bulunduğunu duyuyordu. İnsanların ilgisini çekmek için sahte bir teşebbüste bulunmaya bile cesaretlendirilebilirdi."

Raporda Marilyn Monroe'nun halkla ilişkilerini yürüten Pat Newcomb ve kahyası Eunice Murray'in Peter Lawford ve Doktor Greenson'la bir plan yaptığı belirtiliyor. Marilyn'i kandırıp intihar girişimde bulunmasını sağlayacakları söyleniyor. Hatta Newcomb hizmetinin karşılığında maaşa bağlanmıştı. Rapora göre bu insanlar işlerini sağlama almak için Eunice Murray'den yardım istemişti. Murray, Marilyn'in başucunda gerekli ilaçların bulunduğundan emin olmuştu.

Marilyn'in o gece neden kendini öldürmek isteyeceğini düşündükleri belli değil. Ama büyük ihtimalle Marilyn'i intihara sürükleyecek bir şey yapacak ya da söyleyeceklerdi. "Sonra midesinin yıkanacağını ve bütün ilgiyi üzerinde toplayacağını sanacaktı." Ama bu kez son anda kurtarılmak yerine ölmesine izin verilecekti. Görev tamamlandıktan sonra RFK, Peter Lawford'u aramıştı. Marilyn'in öldüğünden emin olmak istiyordu. Ayrıca raporda Joe DiMaggio'nun neler olup bittiğini bildiği ama durdurmaya gücünün yetmediği yazılıydı. Ama şöyle bir ifade kullanılıyordu: "Robert Kennedy'nin hükümetteki görevi biter bitmez onu öldüreceğini söyledi."

Yukarıdaki senaryonun benzerleri pek çok kereler yazıldı çizildi ama bu iddiaların hiçbiri ispatlanamadı. Yine de ikinci dereceden kaynakların ve bazı biyografi yazarlarının dile getirdiği şeylerin FBI dosyalarında bulunması ilginçtir. Marilyn Monroe'nun ölümünde RFK'in parmağı olduğunu düşünenler FBI dosyalarının ortaya çıkmasıyla inançlarından biraz daha emin olmuştur.

İyi ama tüm bunlar bizi gerçeğe yaklaştırıyor mu? Ne yazık ki pek sayılmaz. Bu raporun FBI dosyalarında ne aradığıyla ilgili birkaç senaryo var. J. Edgar Hoover'ın Bobby Kennedy'den hiç hoşlanmadığı biliniyor. Belki raporu uygun zamanda onu gözden düşürmek için kullanmayı planlıyordu. Mesela 1968'deki seçimden önce. İnsan *Acaba rapor 1968'de ortaya çıksaydı neler olurdu?* diye düşünmeden edemiyor. Belki sırf bir FBI dosyası olduğu için bazı sıkıntılar yaratabilirdi. Ama kim ispatlanmamış iddiaları ciddiye alırdı ki? Üstelik raporda herkesten ilk isimleriyle söz ediliyor. Bir Hollywood magazin yazarı tarafından kaleme alınmış gibi.

Zaten 1965'te FBI, Marilyn Monroe'nun ölümünden Robert Kennedy, Peter Lawford, Eunice Murray ve Pat

Newcomb'un sorumlu olduğuna gerçekten inansaydı onları alenen suçlamaz mıydı? Ama böyle bir şey olmadı. Belki de FBI kendi dosyalarına inanmıyordu.

Ayrıca FBI, Marilyn Monroe dosyalarını halka açıkladığında bir seks kasetinden söz edildi. Raporda şöyle yazıyordu: ... -isim silinmiş- ofisinde Marilyn Monroe'yu erkek bir aktörle sapık münasebet içinde gösteren Fransız yapımı bir film seyrettirdi. ... -isim silinmiş- filmi Marilyn Monroe yıldız olmadan önce ele geçirdiğini, Joe DiMaggio'nun onun için yirmi beş bin dolar önerdiğini söyledi. Bu bilgi kesinlikle büro dışına çıkmayacaktır."

2007 Nisan'ında birinin -ismi verilmedi- bu on beş dakikalık kaseti -sözüm ona Marilyn Monroe kimliği açıklanmayan bir erkeğe oral seks yapıyordu- 1,5 milyon dolara aldığı iddia edildi. Adı gizli tutulan alıcı, satışı organize eden kişiye -görünüşe bakılırsa Marilyn hakkında bir belgesel hazırlayan Keya Morgan adında biri- bunu sırf Marilyn'in anısını korumak için satın aldığını söylemişti. Tabii kaset asla yayınlanmadı. Çünkü yoktu. Ama zamanlama fazlasıyla uygundu. Biri FBI dosyalarında belirtilen kasetin sadece varolduğunu iddia etmekle kalmamış, bir de satıldığını söylemişti. Peki bunun amacı neydi? Kim bilir? Zaten böyle bir satışın gerçekleştiğini gösteren hiçbir kanıt da yok. Yine de bu hikaye herkesin ilgisini çekti. Zira Marilyn Monroe hikayelerine duyulan açlık asla dinmiyor. Eğer bu kaset bir gün ortaya çıkarsa bu bir ilk olacak.

JOHN MINER'İN NOTLARI

Bugün doksanlı yaşlarındaki John Miner eski Los Angeles bölge savcısı yardımcısı ve savcılıktaki tıp bölümünün kuru-

cusu ve başkanı. Marilyn'le Doktor Ralph Greenson'ın seanslarına ait gizli kayıtları dinlediğini ve bunlarla ilgili kelimesi kelimesine doğru notlar aldığını iddia ediyor. Bu notlarla ilgili kitaplar yazıldı ve hepsinde Marilyn'in Kennedy'lerle, seks hayatıyla, kariyeriyle ve başka şeylerle ilgili yorumlarına yer verildi. Bu kitabın yazarı Miner'le altı saat geçirdi ve elyazısı notlarının üzerinden geçti.

"Marilyn Monroe'nun en gizli düşüncelerini öğrenecek tek insan sensin," dedi Marilyn, Greenson'a –tabii Miner'in yazdıklarına göre. "Sana söylediklerimi yaşayan hiçbir canlıyla paylaşmayacağına duyduğum güven tam." Marilyn bu tarz konuşur muydu? Her gün gördüğü doktoruna böyle bir açıklama yapar mıydı?

Miner, "Doktor Greenson'a Marilyn'in ses kayıtlarını gizli tutacağıma dair söz verdim ve yazarların, gazetecilerin ve resmi yetkililerin tüm ısrarlarına rağmen sözümü tuttum. Ama ne zaman ki Donald Spoto, Marvin Bergman ve diğerleri Marilyn'in ölümünden Doktor Greenson'ı sorumlu tuttu, işte o vakit Doktor Greenson'ın dul eşinden bildiklerimi açıklamak için izin istedim. Bayan Greenson eşinin adının temize çıkması için ne gerekiyorsa yapılmasını istiyordu. Dolayısıyla isteğimi kabul etti," diyor.

Notlarını hafızasında kalanlara göre kaleme almış. Onun için bunlara tam manasıyla güvenmek güç. İşte bantlarda dinlediklerinin özeti:

Marilyn bantların bazılarını evde doldurduğunu açıklıyor. Bu psikanalitik tedavide kullanılan bir yöntem. Bantların tedavisine yardımcı olmasını umduğunu söylüyor. Ayrıca hastaların psikiyatrist karşısında yaşadığı baskıyı en aza indirecek bir yol keşfettiğini açıklıyor.

Hollywood'da en yüksek ücretli aktris olmayı planladığından ve böylece istediği her şeyi finanse edebileceğinden bahsediyor.

Shakespeare oynama arzusunu dile getiriyor. Shakespeare rollerinde kendisine koçluk etmesi için Lee Strasberg'i bir yıllığına sadece kendine ayıracağından söz ediyor.

Strasberg'le işi bittikten sonra Shakespeare eğitimini cilalaması için Laurence Olivier'den söz aldığından bahsediyor. Ona ne kadar isterse vereceğini söylüyor.

Shakespeare eğitimi alırken Doktor Greenson'ın tek hastası olmak istediğini vurguluyor ve ona istediği ücreti ödemeye hazır olduğunu söylüyor.

Hazır olduğunda tüm Shakespeare oyunlarının yapımcılığını üstleneceğini, hepsinde rol alacağını ve bu filmlerin Marilyn Monroe Shakespeare Festivali adı altında çekileceğini söylüyor.

JFK'le seks ilişkisini açıklayacağını iddia eden yazarların aksine Başkan'a ne kadar hayranlık duyduğunu ve onu asla utandırmayacağını söyleyerek yeni bir tartışmaya çanak tutuyor.

Kennedy'den kendisinin ayrıldığını söylüyor, RFK ilişkilerini bitirdiği için intihar ettiğini iddia edenleri yalanlıyor.

Eunice Murray'den kurtulmak istediğini açıkça belirtiyor ve Doktor Greenson'dan bu konuda yardım istiyor.

Doktor Greenson'ın hastası olmadan önce hiç orgazm olmadığını söylüyor ve bu rahatsızlığını tedavi ettiği için ona minnettarlığını belirtiyor.

John Miner, Marilyn'in ölümcül bir Nembutal lavmanıyla öldürüldüğü ve bunu ona Eunice Murray'in yaptığı görüşünde. Çünkü polis geldiğinde Eunice Murray gecenin bir yarısı çamaşır yıkıyordu. Bir sürü insan Murray'in Marilyn'e lavman yaptığını söylüyor. *Neden? Bir kadın bunu kendi yapmak istemez miydi? Böyle bir görevi neden kahyasına vermişti?*

Buradaki daha önemli soru şu: Marilyn Monroe neden Doktor Greenson'a -hiç tanışmıyorlarmış gibi- bahsettiği herkesin geçmişini uzun uzun açıklama gereği duymuştu? Onu neredeyse her gün görüyordu.

John Miner gibi iyi ve canayakın bir adamın yalan söylemesi için hiçbir sebep yok gibi görünebilir. Dolayısıyla notlarına güvenip güvenmemek bir seçim meselesi. Ama şunu da unutmamak gerekir ki bu bant kayıtlarını ondan başka kimse dinlemedi. Doktor Greenson'ın karısıyla çocukları bile. John Miner 1979'da ölen Greenson'ın bantları yok ettiğine inanıyor. Diğer bir deyişle tüm bu bilgilerin bir tek kaynağı var: O da John Miner.

TEŞEKKÜR

YAZARIN DESTEK EKİBİ

Marilyn Monroe'nun Bilinmeyen Hayatı gibi yıllarca üzerinde çalışılmış bir kitabı yazarken bir sürü insan bu projeye dahil oldu. Araştırmacılar, dedektifler, kopya editörleri, tasarımcılar, basın danışmanları ve evet, hatta savcılar. Grand Central Publishing'deki çalışma arkadaşlarım bana daima kaynaklardan en iyi şekilde faydalanmam konusunda destek oldu. Doğrusu bir yazar daha iyi ve besleyici bir ortam hayal edemezdi. Kariyerimin son on yılını Grand Central'da geçirdiğim için kendimi şanslı sayıyorum. Kısacası, harikaydı. Tüm kitaplarım gibi bu da bir ekip çalışmasının ürünüdür. Grand Central'daki yayıncım Jamie Raab olmasaydı hiçbiri gerçek olamazdı. O eşsiz bir yayıncı ve editör. Bu projeyi yönettiği birkaç yıl boyunca bana gösterdiği sabır ve anlayış için ona teşekkür etmek istiyorum. Benim için bir sürü kolaylık yapmak zorunda kaldı ve asla şikayet etmedi. Bir yazar daha ne ister? Ayrıca Jamie'nin muhteşem asistanları, Sharon Krassney ve Sara Weiss'a da teşekkürler. Frances-Jalet-Miller'a, bu kitap için yaptığı itinalı çalışma ve hikayeyi şekillendirmeme yardımcı olduğu için

minnettarım. Tekrar birlikte çalışacağımız günü sabırsızlıkla bekliyorum. Bu kitabın iç tasarımını Tom Whatley üstlendi. Muhteşem kapağı Flamur Tonuzi tarafından hazırlandı. Baskı koordinasyonuyla Antoinette Marotta ilgilendi. Hepsine ve Anne Twomey'ye teşekkür ediyorum. Şef editör Bob Castillo'ya, yetenekli kopya editörüm Roland Ottewell'e ve düzeltmenler Richard Willett ve Lisa Nicholas'a özel teşekkürlerimi bildiriyorum.

Marilyn Monroe'nun Bilinmeyen Hayatı benim on beşinci kitabım ve hiç şüphesiz en zorlayıcı çalışmam. Çünkü onu tamamlamam yıllar aldı. İşe ilk 1995'te Frank Sinatra biyografim *Sinatra: A Complete Life*'ı yazarken başladım. Sonra 1998 ve 1999'da *Jackie, Ethel, Joan: Women of Camelot*'u yazarken bir yandan Monroe projem için araştırmalarıma devam ettim. Sinatra ve Kennedy'lerle ilgili kitaplarım için yaptığım röportajların Marilyn kitabıma da ışık tutacağını biliyordum. Doğrusu bu röportajları yapabildiğim için kendimi şanslı sayıyordum çünkü sonraki yıllarda önemli kaynaklardan birçoğu hayata gözlerini yumdu. Fakat her biri bu sayfaların oluşturulmasına büyük katkıda bulundu.

Ayrıca özel araştırmacı Cathy Griffin'le yirmi yıldır tanıştığım için de kendimi şanslı sayıyorum. Cathy'nin geçmişte birkaç Marilyn Monroe kitabı üzerinde çalışmış olması benim için büyük bir avantajdı. Dolayısıyla onun yıllara dayanan araştırmalarından ve artık bizimle olmayan insanlarla yaptığı röportajlardan faydalanabildim.

Temsilcim, Mitch Douglas'a da teşekkür etmeliyim. On yıldır hayatım ve kariyerimde çok önemli bir insan ve bana verdiği destek için minnettarım. Özellikle bu kitap için son derece özverili bir çalışma yaptı.

Londra'daki Doris Simmonds Ajans'tan Dorie Simmonds son on yıldır benim Avrupa temsilciliğimi başarıyla yürüt-

mekle kalmayıp dostluğuyla bana destek oluyor. Bana ve işime duyduğu güven için ona minnettarım. Dorie benim için her gün mucizeler yaratıyor ve bazen bana nasıl katlandığını merak ediyorum. Bir yazar daha iyi bir dost ve temsilci hayal edemez.

Editörüm James Pinkston'la son beş kitabımda birlikte çalıştık. Yazdığım her şeyi Grand Central'dakiler görmeden uzun zaman önce okuyor. Neyse ki! Jim'in titiz çalışması olmasaydı ortaya nasıl bir kitap çıkacağını hayal bile edemiyorum. *Marilyn Monroe'nun Bilinmeyen Hayatı*'nda onunla çalışmak bir onur ve zevkti.

GERÇEK UZMANLAR

Ne zaman yeni bir kitap yazsam kendini konumla ilgili bilgiler edinmeye adamış insanlarla tanışıyorum. Eğer bir yazar işlediği konunun uzmanlarıyla görüşebilirse ortaya daha iyi ve geniş kapsamlı bir kitap çıkar. Şanslıydım çünkü bence Marilyn Monroe konusundaki en büyük uzmanlardan biriyle çalışma fırsatı buldum. Bu kişi James Haspiel'dir. Marilyn'le ilgili bazı efsaneleri açıklığa kavuşturduğu ve olayların gerçek yüzünü anlamama yardımcı olduğu için ona teşekkür ediyorum. Bay Haspiel, Marilyn Monroe'nun yalnızca hayranı değil aynı zamanda yakın arkadaşıydı. Açıkçası son kırk yıl içinde çıkan Marilyn kitaplarından hangilerini tavsiye edeceğimi sorsalar hiç düşünmeden Haspiel'in iki kitabının isimlerini veririm: *Young Marilyn: Becoming the Legend* ve *Marilyn Monroe: The Ultimate Look at the Legend*. Sadece gerçekleri açıklamaları bakımından değil aynı zamanda genç Haspiel'in Marilyn'le çekilen resimlerini içermeleri açısından da eşsizler. James'in

Marilyn'e duyduğu sadakat ve kitaplarında ondan bahsetme biçimi bana ilham verdi. Şüphesiz her yazarın konuya bakış açısı farklıdır. Dolayısıyla Haspiel'in benim büyük yıldızı anlatış tarzımı sevip sevmeyeceğinden emin değilim ama ben kesinlikle onunkini sevdim. Bay Haspiel'le 17 Mart 1998 ve Nisan 2008'de iki kere röportaj yaptım.

Ayrıca eski dostum Charles Casillo'ya teşekkürü borç biliyorum. Charles büyük bir Marilyn Monroe hayranıdır ve efsane yıldızın kişiliği konusunda derin bir bilgiye sahiptir. O da Marilyn'e farklı bir şekilde hayat vermiş ve *The Marilyn Diaries* adlı romanında efsanenin yaşam öyküsünü anlatmıştır. Mükemmel bir kitap ve şiddetle tavsiye ediyorum. Charles, Marilyn'in yaşamında doğru bilinen yanlışları benimle paylaştı. Size Charles'la ikimizin Marilyn'nin hayatı ve kariyeriyle ne kadar uzun zamandır ilgilendiğimizi göstermek için şu örneği verebilirim: On yıl önce birlikte Madison Square Garden'daki performans için Marilyn'in saçını tarayan Kennedy kuaförü Mickey Song'la görüştük. Bu kitap için araştırma yaparken o bant kaydını bulana dek, Song röportajını tamamen unutmuştum. Gördüğünüz gibi, hafızam pek kuvvetli değil. Neyse ki kayıtlar var! Ama Charles benim gibi değil. O, Marilyn Monroe'yla ilgili her şeyi hatırlıyor. Bu kitap onun sayesinde daha iyi oldu.

Maryanne Reed, Marilyn Monroe anı koleksiyonundan faydalanmama izin verdi. Çoğu *Hollywood Citizen-News* ve *Woman's Home Companion* dosyalarından toparlanmış materyallerdir ve onları bana gösterdiği için teşekkür ederim. Anı koleksiyonundan edindiğim bilgiler benim için eşsizdi. Çünkü onlar sayesinde 1950'lerde *News* ve *Companion* için yapılmış ama yayınlanmamış haber ve röportajlardaki bilgilere ulaştım. Bu çalışmada daha önce yayınlanmamış otuz beş

röportaj kaydını dinledim. İçlerinde Jim Dougherty'den Ida ve Wayne Bolender'a, Jane Russell'dan Betty Grable ve Lauren Bacall'a kadar bir sürü insanla Marilyn hakkında yapılan röportajlar var ve Bayan Reed bu iki makaralı formatları benim için kasete aktarma inceliğinde bulundu.

Ayrıca Maryanne Reed'in elinde Inez Melson'ın Gladys Baker ve Marilyn Monroe'yla ilişkisini içeren bir dosya var. Bunda Bayan Baker ve Bayan Melson arasındaki bir yazışma, Melson'ın 30 Ağustos 1979'da *The Listener*'da (Londra) yayınlanan bir röportajı ve bunun gibi kolay bulunmayan daha pek çok röportaj mevcut. Bunlar araştırmam için anahtar oldu. Bayan Reed ayrıca özel bir kaynaktan Ocak 1991'de Eleanor (BeBe) Goddard'la yapılan bazı röportajlarını da buldu. Ayrıca bana Emmeline Snively'yle ilgili belgeler ve 4 Şubat 1954'te *Los Angeles Daily News*'te yayınlanan bir röportajını temin etti. Maryanne'le çalışmak büyük bir zevkti ve ona bu kitap üzerinde çalışırken verdiği destek için teşekkür ederim.

GENEL ARAŞTIRMA

Kendimi *Marilyn Monroe'nun Bilinmeyen Hayatı*'na adadığım yıllarda bir sürü insan bana yardım etmek için işlerinden güçlerinden fedakarlık etti. Akrabalar, magazin gazetecileri, sosyetenin renkli simaları, avukatlar, ünlüler, gösteri dünyasından eski ve yeni yöneticiler, tanıdıklar, arkadaşlar, rakipler, sınıf arkadaşları, öğretmenler, komşular, haberciler ve arşivciler. Fakat bu projenin başlangıcında araştırmacılarımla oturup önemli bir soruyu masaya yatırdık. Onu anlatan yüz kadar diğer kitapta Marilyn Monroe'yla ilgili açıklanmayan ne var? Bu soruya cevap verme-

miz zaman aldı. Hatta yıllar içinde yayıncımın da iyi bildiği üzere bazı yanlış başlangıçlar yaptık. Araştırmamıza devam ederken en çok ilgimi çeken Marilyn'le annesi arasındaki ilişkiydi. Sonunda bu sayfalarda en çok ona odaklanmak istediğimi anladım çünkü daha önce Gladys-Marilyn konusu işlenmemişti. Rock Haven Sanatoryumu ve Gladys'in oradaki yılları konusunda başarılı bir çalışma yapan araştırmacım Michael Stevens'a teşekkür ediyorum. Kendini Bayan Baker'ın anısına adadı ve tüm çalışma süreci boyunca onu daima savundu. Birlikte harika bir gerçeği arama yolculuğuna çıktık. Bir dakikasını bile unutmayacağım. Ayrıca benim için özel bir koleksiyoncudan yirmi beşten fazla dosya buldu. Hepsi Gladys'in Rock Haven'deki tedavisiyle ilgiliydi ve bazıları bu kitabı oluştururken bana ışık tuttu.

Ayrıca Julien's Müzayede'deki iyi insanlara teşekkür etmek istiyorum. Bana bu kitapta kullandığım Gladys Baker notlarını ve mektuplarını temin ettiler ve şunu da gururla belirtmek istiyorum ki bunlar daha önce hiçbir Marilyn Monroe biyografisinde yayınlanmadı. Araştırmacılarım Bonhan's, Butterfields, Christie's, Hunt Müzayede ve Sotheby's'den bana Gladys Baker, Berniece Baker, BeBe Goddard, Arthur Miller, Joe DiMaggio, Doktor Ralph Greenson ve tabii ki Marilyn Monroe tarafından kaleme alınmış hazine değerinde yazışmalar topladı.

Yıllar içinde pek çok araştırmacıyla çalıştım ama hiçbiri Cathy Griffin kadar uyumlu değildi. Cathy ayrıca iyi bir gazeteci. Böylesine popüler bir konuda kolaya kaçıp daha önce görüşülen insanlarla röportaj yapabilirdi. Ama Cathy zor yolu seçti ve daha önce değinilmemiş hikayeler buldu. Örneğin Marilyn'in üvey kardeşi olduğuna inandığı, Charles Stanley Gifford Jr.'la konuştu. Gifford ilk kez sessizliğini bozdu ve ona 9 Mayıs 2008 tarihli röportajı için teşekkür ederim. Cathy

böyle insanları nereden bulup çıkarıyor bilmiyorum ama her nasıl yapıyorsa iyi ki yapıyor. Bu kitap bizim yedinci çalışmamız. Ona yıllardır verdiği destek, gösterdiği azim ve her şeyden önemlisi dostluğu için teşekkürler.

Ayrıca Natasha Lytess hakkındaki notları ve dosyalarından faydalanmama izin veren muhteşem popüler kültür tarihçisi Jane Maxwell'e minnettarım. Yardımı paha biçilmezdi. Maxwell benimle Milton Greene belgelerinden derlediği materyalleri de paylaşma nezaketini gösterdi.

İngiltere araştırmalarıma yardım eden Juliette Burgonde, Cloe Basiline, Maxime Rhiette, Suzalie Rose ve özellikle Londra'daki Mary Whitaker'a sonsuz teşekkürler.

Bana Bolender ailesinin tarihiyle ilgili yardım eden Samuel Elliot'a teşekkürler. Sizsiz bu karmaşık ilişkileri asla çözemezdim, Bay Elliot.

Tabii Marilyn'in bütün filmlerini tekrar seyrettim. Bunlarla da kalmayıp televizyon filmlerini, mini dizilerini ve onunla ilgili tüm belgeselleri de izledim. İngiltere'deki Nick Scotti'nin çabası olmasaydı bunca materyali toplayamazdım. Ona yardımları için teşekkür ediyorum. Ayrıca 20th Century-Fox'taki tüm Marilyn belgelerini, yetkililerin yazışmalarını ve günlük çekim raporlarını gözden geçirdim ki bunun aylar aldığını belirtmeliyim. Bu materyaller de kitabım için çok önemliydi.

Londra'daki Hans Tasiemka Arşivi'nin ve Los Angeles'taki, California Üniversitesi Kütüphanesi Özel Koleksiyonlar bölümünün tüm çalışanlarına teşekkürler.

Londra'daki Marybeth Evans her zamanki gibi harika bir iş çıkardı ve Manchester Central Kütüphanesi'nde benim için çeşitli araştırmalar yaptı.

Paris'teki kütüphanelerde benim için araştırma yapan Suzalie Rose'a teşekkür ederim. O ve Carl Mathers uzun bir süre Marilyn'e odaklandı ve hikayesini anlatmanın yeni yollarını buldu.

Bu kitaptaki bazı muhteşem fotoğraflar için Photofest'teki dostlara teşekkür ederim. Kitaplarım için fotoğraf seçme sürecine girdiğimde ilk Photofest'e giderim. Benden asla yardımlarını esirgemedikleri için minnettarım.

Başkan John Fitzgerald Kennedy'nin özel fotoğrafçısı Bernie Abramson'ın elinde daha önce hiç görmediğim ve Marilyn'in Sinatra, Peter Lawford ve Pat Kennedy Lawford'la çekilmiş fotoğrafları vardı. Onları burada ilk kez yayınlamama izin verdiği için teşekkür ederim.

Sinema Sanatı ve Bilimi Akademisi-Margaret Herrick Kütüphanesi çalışanlarına bu ve diğer tüm kitaplarımda verdikleri destek için teşekkürler. Akademinin kütüphanesinde benimle zaman geçiren James Pinkston'a minnettarım.

Yazar Donald Spoto'ya muhteşem çalışması, *Marilyn Monroe: The Biography* için yaptığı tüm röportajların kasetlerini Margaret Herrick Kütüphanesi'ne bağışladığı için teşekkür ederim. Bu cömert bağışı sayesinde Marilyn Monroe'nun halkla ilişkilerini yürüten Patricia Newcomb'un ve artık hayatta olmayan bazı kaynakların sözlerine ulaşabildim. Ayrıca Marilyn Monroe'nun ilk biyografisi ve ölümünden önce 1960'ta yayınlanan *Marilyn Monroe*'nun yazarı, Maurice Zolotow'a teşekkürler. Bay Zolotow elindeki belgelerin birçoğunu Texas Üniversitesi'ndeki bir koleksiyonda saklamış ve mükemmel araştırması benimki için vazgeçilmezdi. Şunu da belirtmeliyim ki Zolotow'un Marilyn kitabındaki son paragraf beni daima duygulandırmıştır. Şöyle yazmıştı: "Şimdi otuz dört yaşındaki Monroe'nun her şeyi var ama bu büyük başarısını kendi yarattı. Dileğini ve hayallerini tüm dünyaya zorla kabul ettirdi. Bir

anlamda hayatı tamamlandı çünkü ruhu oluştu ve kendini gerçeğe dönüştürdü. Geleceğinde neler yattığını bilmiyoruz ama onun kim olduğunu ve neye dönüştüğünü asla değiştirmeyecekler. Ve ileride onu başka sürpriz ve değişimler bekliyor. Hayatına tıpkı Hart Crane'in dediği gibi *yeni eşikler ve anatomiler* girecek. Kalbindeki arayış ateşi ona huzur vermeyecek... Ruhu daima kıpır kıpır ve huzursuz olacak."

Başka bir Marilyn Monroe biyografisini atlarsam haksızlık etmiş olurum. Anthony Summer'ın *Goddess*'ı, Bayan Monroe'yu anlamak isteyen tarihçilerin ilk başvuracağı kitaplardan biridir.

Marilyn Monroe'nun Bilinmeyen Hayatı'nda doğrudan ya da arka fonu oluşturmada kullanılan makaleler, belgeler, sesli ya da hem görüntülü hem sesli röportaj kayıtlarıyla diğer materyalleri bana temin eden sayısız organizasyon ve kuruluş var. Onlara da teşekkürlerimi bildirmek istiyorum: Amerikan Drama Sanatları Akademisi, Amerikan Film Enstitüsü Kütüphanesi, New York Associated Press ofisi; Bancroft Kütüphanesi (California Üniversitesi, Berkeley), *Boston Herald* arşivi, New York Sahne Sanatları Kütüphanesi Bill Rose Tiyatrosu Koleksiyonu, Beverly Hills Kütüphanesi, Los Angeles-California Üniversitesi, Corbis-Gamma/Liason, USC-Ernest Lehman Koleksiyonu, Glendale Halk Kütüphanesi, Margaret Herrick Kütüphanesi Hedda Hopper Koleksiyonu, Lincoln Center Kütüphanesi, Kobal Koleksiyonu, *Los Angeles Times*, Los Angeles Halk Kütüphanesi, Güney California Üniversitesi Louella Parsons Koleksiyonu, New York Radyo-Televizyon Müzesi, eski Metro-Goldwyn-Mayer stüdyo arşivleri (şimdi Turner Entertainment Group'un bir parçası), Film Müzesi, Ulusal Arşivler ve Congress Kütüphanesi, New

York şehri belediye arşivleri, New York Üniversitesi Kütüphanesi, *New York Daily News*, *New York Post*, *New York Times*, Occidental College (Eagle Rock, California), Philadelphia Halk Kütüphanesi, *Philadelphia Inquirer* ve *Philadelphia Daily News*, Time-Life arşivleri ve kütüphanesi, Güney California Üniversitesi Universal Collection, Güney California Üniversitesi ve son olarak Rex Features.

KAYNAKLAR VE DİĞER NOTLAR

Kitaplarımın hepsinde konuyla ilgili belgeleri birinci el kaynaklardan temin ediyorum ve bunun çoğu okuyucum için önemli olduğunu düşünüyorum. Ayrıca genelde benim ya da araştırmacılarım tarafından başvurulan yüzlerce diğer kitabı, dergiyi ve gazete makalelerini açıklıyorum. Fakat bu konunun üzerinde dikkatle düşündükten sonra sözünü ettiğim materyalleri sayıp dökmenin işe yaramadığı sonucuna vardım. Doğrusunu isterseniz, yirmi beş yıldır ünlüler hakkında kitaplar yazıyorum ve bu tip materyalle ilgilenen pek az kişiye rastladım. Dolayısıyla bu on beşinci kitabımda alışılagelmiş sayfalar dolusu ikinci el materyal dökümü yapmaktan vazgeçtim. Araştırmanın daha iyi anlaşılacağını düşündüğüm birkaç konuda ikinci el materyallerimi açıklayacağım o kadar. Ama genel olarak belirtmeliyim ki Marilyn Monroe, Kennedy'ler, Frank Sinatra ve diğerleriyle ilgili bir sürü kitabı, sayısız gazete ve dergiyi gözden geçirdim.

Ayrıca Marilyn Monroe kadar popüler ve sevilen bir insanın biyografisini yazan bir yazar, isminin kitapta geçmesini istemeyen bir sürü değerli kaynakla karşılaşıyor. Bunu mantıklı buluyorum. Kariyerim boyunca bir insanın kitaplarımdan biri için ünlü biriyle ya da ailesiyle uzun soluklu ilişkisini tehlikeye atmak istememesini daima anlayışla karşıladım. Bu tamamen kişisel bir seçim. Yine de yıllar içinde bu projeye destek veren, Marilyn'e yakın insanlara minnettarım. İsminin gizli kalmasını isteyenlere saygı duyuyorum ve her zamanki gibi gizli kalmaya gerek görmeyenlere bu sayfalarda teşekkür edeceğim.

Sıradaki notlar kesinlikle ansiklopedik bilgiler olarak görülmesin. Tek amaçları siz okuyuculara araştırmam hakkında genel bir bilgi vermek.

BİRİNCİ BÖLÜM: BAŞLANGIÇ

Bu bölümdeki bilgilerle ilgili Ida ve Wayne Bolender'ın hayattaki tek evlatlık çocukları Nancy Jeffrey'e güveniyorum. Kendisiyle 21 Mayıs 2008'de röportaj yapıldı. Güveni için teşekkür ediyorum.

Ayrıca Gladys Baker ve Ida Bolender'ın yaşamları konusunda bana yardımcı olan Louise Adams'a minnettarım. California, La Crescenta, Rock Haven Sanatoryumu'nda çalışmış olan Rose Anne Cooper son derece yardımcı oldu ve 2007'yle 2008'de benimle uzun saatler geçirdi. Hatta bana Rock Haven'in fotoğraflarını göstererek ortamın nasıl olduğunu anlamama yardımcı oldu. 1 Şubat 2007, 10 Nisan 2007, 15 Haziran 2007 ve 3 Ocak 2008'de röportaj yaptığım Bayan Adams ve Bayan Cooper'a da ayrıca teşekkür ederim.

Ida Bolender'ın yakın arkadaşının kızı Mary Thomas-Strong'a minnettarım. Bayan Thomas Strong'la 1 Nisan 2008, 3 Nisan 2008 ve 10 Nisan 2008'de röportaj yaptım. Bana kutularca materyal temin ederek Gladys Baker, Ida Bolender ve Norma Jeane arasındaki karmaşık ilişkiyi anlamama yardımcı oldu. Bu materyallerin arasında annesiyle Ida Bolender'ın yazışmaları ve *The Legend of Marilyn Monroe* dokümanteri vardı. 1964'te David L. Wolper Productions, Inc. tarafından hazırlanmış bu doküman ter bana kalırsa Ida ve Wayne Bolender'ın televizyonda yayınlanmış tek röportajını içeriyor. Bayan Thomas-Strong ayrıca Norwalk Devlet Hastanesi'den Della M. Monroe'nun dosyalarını da temin etti. Bunların arasında Della M. Monroe'nun ölüm kaydı da vardı (#4081). Dahası bana *Marilyn: Beyond the Legend* adlı belgeselin bir kopyasını buldu.

Grace Goddard'ı tanıyan Bea Thomas'ın ailesine özel teşekkürlerimi bildiriyorum. Bayan Thomas, Ocak 1990'da Evlin Summer'la aile tarihi üzerine röportaj yaptı. Ben bu tarihi, isminin açıklanmasını istemeyen bir kaynaktan öğrendim.

Grace McKee'yle Consolidated Studios'ta çalışan Ruth'un kızı Esther Thompson benimle saatler geçirdi ve 2 Temmuz 2007 ve 1 Şubat 2008'de kendisiyle yaptığım röportajlar için teşekkür ederim.

Mary Robin Alexander'ın babası Albert, George ve Maud Atkinson'ın yakın bir arkadaşıydı. 2 Temmuz 2007 ve 11 Ağustos 2007'de babasının Norma Jeane Mortensen'le ilgili anılarını benimle paylaştığı için teşekkür ederim.

Dia Nanouris'in annesi montaj asistanı olarak Grace Goddard'la Columbia'da birlikte çalıştı. 15 Aralık 2007'de yaptığımız röportajda bana çok önemli bilgiler vererek araştırmama katkıda bulundu.

Eleanor Ray'in annesi de Goddard'ı tanıyordu ve Bayan Ray saatlerce araştırmacılarımla birlikte çalıştı. 1 Şubat 2008'de benimle röportaj yaptı. Ayrıca bana California eyalet dosyalarından Grace Goddard'ın intiharıyla ilgili detayları buldu (#53-087308).

Elliot Ross'a Los Angeles Yetimhanesi'nden Norma Jeane Baker'la ilgili dosyaları temin ettiği için sonsuz teşekkürler. Bunların içinde 1937 yılında Grace Goddard, Ida Bolender ve yetimhane müdiresi Sula Dewey arasındaki yazışmalar da vardı. Magda Bernard'ın üvey kardeşi Tony, Norma Jeane'le aynı sıralarda yetimhanedeydi ve onunla 2 Mart 2008 ve 13 Nisan 2008'de yaptığım röportajlarda yetimhane ortamını anlamamda büyük yardımı dokundu.

Ayrıca bu kitabın pek çok bölümünde Norma Jeane'le üvey ablası Berniece arasındaki yazışmalardan alıntılar yaptım. Bu yazışmalar artık kamu malı ve yıllardır müzayedelerde yer alıyorlar.

Marybeth Miller-Donovan'ın teyzesi Ethel Ana Lower'ın en yakın arkadaşıydı. Onunla 11 Mart 2008'de yaptığım röportajda bana Norma Jeane'in sevgili teyzesiyle ilişkisi konusunda bir sürü detay verdi.

Ayrıca ismini vermek istemeyen bir kaynaktan edindiğim, Bolender ailesi içindeki yazışmalardan da faydalandım.

Marilyn'in otobiyografisi *Marilyn: My Story*'nin asıl yazarı Ben Hecht'in notlarıyla belgelerine sıkça başvurdum. Hecht'in bu kitapla ilgili tüm notları ve diğer belgeler Chicago'daki Newberry Kütüphanesi'nde kendi özel koleksiyonunda.

Norma Jeane'in ilk kocası James Dougherty'yle Mayıs 1999'da röportaj yaptım. Ayrıca Jane Wilkie'nin Mart 1953'te, Bay Dougherty'yle yaptığı röportajdan faydalan-

dım (*Marilyn Monroe Was My Wife - Photoplay*) Dahası Bay Dougherty'nin 1976 tarihli anı kitabı *The Secret Happiness of Marilyn Monroe*'dan da faydalandım.

Yararlandığım bir başka kaynak da Barbara Berch Jamison'ın 12 Temmuz 1953'te *New York Times*'da çıkan *Body and Soul: A Portrait of Marilyn Monroe Showing Why Gentlemen Prefer That Blonde* adlı yazısı.

Yararlandığım diğer kaynaklar şunlar: Della Monroe Graves'le Lyle Arthur Graves'in boşanma dilekçesi, Los Angeles Temyiz Mahkemesi, dilekçe no: #D-10379; Gifford- Gifford boşanma dilekçesi, California Temyiz Mahkemesi, dilekçe no: #D-24788. Baker-Baker boşanma dilekçesi, Los Angeles Temyiz Mahkemesi, dilekçe no: #D-10379; Mortensen-Baker, Los Angeles, Dosya no: #053720; Gladys Baker/Edward Mortensen, California Sağlık Kurulu, Nüfus Memurluğu, kayıt no: 13794; Tilford Marion Hogan Ölüm Kağıdı, Missouri Sağlık Kurulu, dosya no: #17075; Norma Jean Dougherty, davacı –James Edward Dougherty, davalı, #31146, Nevada Temyiz Mahkemesi, sekizinci yetki bölgesi, Clark County, 5 Temmuz 1946.

İKİNCİ BÖLÜM: DÖNÜŞÜM

Charles Stanley Gifford Jr. -Charles Stanley Gifford'un (Gladys Baker'ın Norma Jeane'in babası olduğunu iddia ettiği- oğlu bana bu yılları anlamamda çok yardımcı oldu. 9 Mayıs 2008'de röportaj yaptık.

Chester Howell'ın büyük yeğeni Alexander Howell, Norma Jeane'in James Dougherty'yle evliliğini anlamama yardımcı oldu. Kendisiyle 10 Haziran 2007'de röportaj yaptım.

Martin Evans, James Dougherty'nin yakın bir arkadaşıydı. Dougherty'nin Norma Jeane'le evliliğine ışık tuttu. 20 Mayıs 2007, 30 Temmuz 2007 ve 11 Nisan 2008'de yaptığımız röportajlar için sonsuz teşekkürler.

Anna DeCarlo'nun annesi Florence, Norma Jeane'le Radioplane'de çalışıyordu. Onunla 22 Mayıs 2007'de yaptığım röportaj araştırmalarım açısından faydalı oldu.

Ayrıca Mona Rae ve Berniece Miracle'ın muhteşem kitabı *My Sister, Marilyn*'e hem bu bölüm hem başka bölümlerde sıkça başvurdum.

California, San Jose'deki Agnews Devlet Hastanesi'nde adının açıklanmasını istemeyen kaynaklarım var ve tabii ki isteklerine saygı göstereceğim. Ayrıca yine aynı hastanedeki gizli bir kaynak bana Gladys'in tıbbi kayıtlarını temin etti.

John Leonard'ın babası Mack Gladys Baker'ın arkadaşıydı. Gladys'in çocuklarını arayışının detaylarını ondan aldım. John Leonard ve eşi Marcia'yla 11 Kasım 2007 ve 20 Kasım 2007'de röportaj yaptım.

Cohen ailesindeki gizli kaynaklarıma teşekkür ediyorum. Bana Gladys Baker'ın Margaret ve John Cohen'in yanında çalıştığı günler hakkında faydalı bilgiler verdiler. Ayrıca kitabımın üçüncü bölümünde kullandığım Cohen'lerle Gladys Baker'ın yazışmalarını bana onlar temin etti.

Marilyn'in arkadaşı Michael Shaw bu bölümdeki anlattığım olayları aklımda şekillendirmeme yardımcı oldu. Hevesli işbirliği için minnettarım. 17 Nisan 2008'de Cathy Griffin'le röportaj yaptı.

Ayrıca Maurice Zolotow'un 23 Ekim 1955'te *American Weekly*'de çıkan *The Mystery of Marilyn Monroe* yazısından faydalandım.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: MARILYN

Gösteri dünyasındaki saygın temsilcilerden biri olan Norman Brokaw, bu ve başka bölümlerde aktardığım bilgiler için güvenilir bir kaynak oldu. Genelde röportaj fikrine sıcak bakmıyor. Hele de Marilyn Monroe ve amcası Johnny Hyde'la ilgili olanlara. Dolayısıyla güveni için teşekkür ederim. İşbirliği benim için çok değerliydi. Cathy Griffin onunla 14 Mayıs 2008 ve 16 Mayıs 2008'de röportaj yaptı.

Beverly Kramer'in babası Marvin Grace ve Doc Goddard'ın sık sık gittiği Los Angeles'taki Pacific Seas Restoran'ın başındaydı. 11 Mayıs 2007 tarihli röportajında benimle paylaştığı anılar ve aile fotoğrafları için teşekkürler.

Diana Herbert'in babası F. Hugh Herbert, *Yaz Fırtınası*'nın senaryosunu yazdı. Bayan Herbert, Cathy Griffin'le 10 Nisan 2008 ve 15 Nisan 2008'de yaptığı röportajlarda bu ve diğer bölümlere faydası olacak bilgileri bizimle paylaştı.

Natasha Lytess'ın öğrencisi Helena Albert, Natasha'yla Marilyn Monroe arasındaki ilişkinin detaylarını verdi. Susan Martinson, Lytess'ın hem öğrencisi hem arkadaşıydı ve bu kitabın pek çok bölümünde ondan edinilen bilgilere yer verildi. Bayan Albert'la 15 Haziran 2007'de, Bayan Martinson'la 4 Ocak 2008'de röportaj yaptım. Bayan Martinson ayrıca 15 Mayıs 2008'de Marybeth Evans'la röportaj yaptı. Ayrıca Jane Wilkie'nin Bayan Lytess'la röportajından da faydalandım. Dahası ve belki en önemlisi, Natasha Lytess'ın yayınlanmamış anılarından faydalandım. Bunlar şimdi Texas Üniversitesi'nde ama bir kopyası gizli bir kaynak tarafından satın alınmış ve

benim bu kitap için Lytess'ın anılarını gözden geçirmeme izin verdiler.

Bill Davis, Johnny Hyde'la William Morris Ajans'ta çalışıyordu. Hyde'ın Monroe'yla yaşadığı aşkı anlamama yardımcı olduğu için teşekkürler. Bay Davis 1 Aralık 2007'de Marybeth Evans'la, 11 Mart 2008'de benimle röportaj yaptı.

Bir zamanlar Johnny Hyde'la ilişki yaşayan Marybeth Hughes bana bu ve diğer bölümlerde kullandığım faydalı bilgiler verdi.

Susan Reimer, Charles Stanley Gifford'un yeğeni. Bu ve diğer bölümler için çok faydalı oldu. Onunla 12 Ocak 2008'de röportaj yaptım.

Ayrıca Tom Stempel'ın *Screenwriter: The Life and Times of Nunnally Johnson*'ından faydalandım.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: YILDIZ OLUŞU

Jerry Eidelman, Marilyn Monroe'nun arkadaşıydı ve kitabımın bu ve diğer bölümlerinde ondan aldığım bilgileri kullandım. Bay Eidelman'la 1 Ağustos 2007, 13 Eylül 2007 ve 10 Ocak 2008'de röportaj yaptım.

Rupert Allan, Marilyn'in en yakın arkadaşlarındandı. Onunla birkaç kez görüşme fırsatı buldum –13 Mart 1985'te, 1988 ve 1989'da. Onunla yaptığım röportajları Grace Kelly ve Prens Rainier'ı anlattığım kitabım *Once Upon a Time*'da kullandım. Çünkü kendisi aynı zamanda Monako'nun Los Angeles Konsolosu ve Bayan Kelly'nin yakın arkadaşıydı. Yorumlarını bu kitapta da kullandım. Ayrıca Bruce Ebner'ın onunla yaptığı röportajlara başvurdum. Bay Allan 1992 yazı yaptığımız telefon röportajında hasta olmasına rağmen benden yardımını esirgemedi.

10 Nisan 2008'de Cathy Griffin'e verdiği röportaj için John Gilmore'a teşekkür ederim. Kendisi Marilyn'in yakın bir arkadaşıydı ve bu kitaba büyük katkısı oldu.

Arkadaşı, Joe DiMaggio hakkındaki bilgiler için Norman Brokaw'a teşekkürler.

Gladys Baker'ın çalıştığı Homestead Lodge'dan iki bayanla görüştüm. İkisi de isimlerinin kullanılmasını istemedi. Fakat kim olduklarını biliyorlar ve buradan kendilerine teşekkür ediyorum.

BEŞİNCİ BÖLÜM: ZOR ZAMANLAR

Gençliğinde Marilyn'i 1950'lerde temsil eden hukuk firması Wright, Wright, Green & Wright'ta avukat yardımcısı olarak çalışan Wesley Miller'a teşekkürler. Kendisiyle 2 Mart 2008 ve 20 Mart 2008'de görüştüm. Dostluğu için minnettarım.

Kitabın bu bölümü için görüştüğüm polis memurları isimlerinin açıklanmasını istemedi. Kendilerine teşekkür ediyorum.

Marvina Williams gençliğinde La Crescenta'daki Rock Haven'de çalışıyordu. 11 Aralık 2007, 12 Aralık 2007, 20 Aralık 2007 ve 12 Ocak 2008'de beraber uzun saatler geçirdik. Bana Gladys Baker'ın oradaki günlerini anlattığı ve fotoğraflarını paylaştığı için sonsuz teşekkürler.

Dönüşü Olmayan Nehir'in yapımcısı Stanley Rubin'e 24 Mart 2008'de verdiği röportaj için teşekkürler.

20 Nisan 2008'de Cathy Griffin'e verdiği röportaj için sevgili Jane Russell'a özel teşekkürler. Bayan Russell'ın 15 Nisan 1992'de çıktığı The Sally Jessy Raphael şovdan ve anı kitabı *Jane Russell: My Paths and My Detours*'tan da faydalandım.

Joey Bishop'la 5 Mayıs 1997'de röportaj yaptım.

Esther Williams'la 16 Mayıs 1997'de görüştüm. Gerçekten çok tatlı bir hanım.

Stacy Edwards, Joe DiMaggio'nun yakın arkadaşı ve kitabın bu bölümü onun yardımı olmadan yazılamazdı. 11 Nisan 2007, 1 Haziran 2007, 13 Haziran 2007 ve 1 Mart 2008 röportajları için sonsuz teşekkürler. DiMaggio için başvurduğum diğer kaynaklar: Roger Kahn-*Joe & Marilyn*, Maury Allen-*Where Have You Gone, Joe DiMaggio?*, Maurice Zolotow-*Joe & Marilyn: The Ultimate L. A. Love Story*.

Cathy Griffin'in 1995'te Sydney Guilaroff'la yaptığı röportajlar araştırmalarımda bana çok yardımcı oldu. Ayrıca Bayan Griffin'le birlikte yazdığı ve 1996'da yayınlanan otobiyografisi *Crowning Glory: Reflections of Hollywood's Favorite Confidant*'tan faydalandım. Guilaroff elli yılını film piyasasında geçirdi ve Hollywood'un altın çağından pek çok yıldızla yakın arkadaşlıklar kurdu. Dolayısıyla otobiyografisi heyecanla bekleniyordu. Cathy onunla ilk kez 1993'te Elizabeth Taylor için hazırlanan bir A&E belgeseli için tanıştı. Bay Guilaroff'la aldıkları notları ve o döneme ait belgeleri kitabımın bu ve diğer bölümlerinde kullanmama izin verdikleri için sonsuz teşekkürler.

Marybeth Cooke, Marilyn'in avukatı Jerry Geisler için çalışıyordu ve bu kitaba büyük katkıda bulundu. 1 Kasım 2007, 12 Kasım 2007 ve 11 Nisan 20089'de benimle görüştüğü için teşekkür ederim.

Yanlış Kapı Baskını'yla ilgili topladığım materyalleri *Sinatra: A Complete Life* ve bu kitapta kullandım. Bu materyallere 1 Kasım 1996'da Hal Schaeffer'la yaptığım röportaj da dahil. Frank'in arkadaşı Jim Whiting'le 2 Nisan 1995 ve 4 Mayıs 1996'da görüştüm. Eskiden City Detective and Guard

Services'te çalışan Joe Dougherty'yle 11 Ocak 2008'de röportaj yaptım. Cathy Griffin'in özel araştırmacı Fred Otash'la bu konu üzerine yaptığı röportajın kayıtlarını dinledim ve Şubat 1957'de *Confidential* dergisinde çıkan haber ile mahkeme kayıtlarını inceledim. Ayrıca *Los Angeles Examiner*'ın baskınla ilgili yayınlanmamış materyallerine ulaştım.

Robert C. Jenning'in Ağustos 1966'da *Los Angeles Magazine*'de çıkan *The Strange Case of Marilyn Monroe vs. the U.S. Army* başlıklı haberinden faydalandım.

Famous Artists Ajansı'nın iç yazışmalarını inceledim. Los Angeles'taki Amerikan Film Enstitüsü, Charles K. Feldman'ın Belgeleri'nde. Ayrıca Feldman'ın ajandaları da dahil olmak üzere pek çok yazışmasından faydalandım.

ALTINCI BÖLÜM: SESLER

1987'de Arthur Miller *Zamanın Dönemeçleri* adlı anı kitabı için tanıtım turundayken onunla röportaj yapma şerefine eriştim. Kitabının tüm samimiyetine rağmen onu zor biri olarak değerlendiriyorum. Kesinlikle açık konuşmuyor ve ağzından laf almak için epey uğraşmanız gerekiyor. Hatta anılarını kendisinin yazdığından bile şüpheye düştüm! Şaka yapıyorum elbette ama Bayan Monroe'yla evliliği konusunda o kadar kaçamak cevaplar veriyordu ki insan böyle bir kitap yazmasına hayret ediyor. Ama kitabı bu kitap için çok faydalı oldu. Ayrıca onun gibi bir edebiyat efsanesiyle konuşmaktan büyük zevk aldım.

Bunun yanı sıra Texas Üniversitesi'ndeki Arthur Miller Koleksiyonu'na başvurdum ve özellikle *Cadı Kazanı* ve *Düşüş-*

ten Sonra adlı eserleri konusunda aydınlatıcı bilgiler edindim. Washington D.C.'deki Congress Kütüphanesi'ndeki Joseph Raugh Koleksiyonu da araştırmalarımda faydalı oldu. Ayrıca Beverly Hills'teki Sinema Sanatı ve Bilimi Akademisi John Huston Koleksiyonu'ndan da faydalandım.

California Amerika'ya Karşı Etkinlikler Komitesi'nin üçüncü, dördüncü ve beşinci raporlarını (Sacramento, California, 1947) inceledim. Bu raporlar Sinema Sanatı ve Bilimi Akademisi Margaret Herrick Kütüphanesi'ndedir.

Köşe yazarı Sidney Skolsky'nin kişisel dosyalarını ve Production Code Administration dosyalarını gözden geçirdim (Yine Margaret Herrick Kütüphanesi'nde).

Eskiden Londra'daki Parkside House'ta çalışan Mable Whittington'a Marilyn Monroe-Arthur Miller anıları için teşekkürler. Kendisiyle 12 Mart 2008'de görüştüm.

Haziran 1997'de Susan Strasberg'le röportaj yaptım. Ayrıca *Bittersweet* ve *Marilyn and Me: Sisters, Rivals, Friends* adlı anı kitaplarına başvurdum. Harika bir kadındı. Çok özleniyor.

Lee Strasberg'in 20th Century-Fox resmi dosyalarını inceledim.

Edward Lovitz, Arthur Miller'ın yakın arkadaşı. Kendisiyle 1 Eylül 2007 ve 15 Eylül 2007'de uzun saatler geçirdik ve bana Miller-Monroe evliliğini anlattı. Sonsuz teşekkürler.

Ocak 1997'de Sinatra biyografim için sevgili Mitzi Gaynor'la görüştüm. Şubat 1997'de Billy Wilder'la da röportaj yaptım. Çekici ve yardımsever biri.

Cathy Griffin 22 Ekim 1998'de, 1999'da ve 2001'de Dean'in karısı Jeanne Martin'le görüştü. Bayan Martin'in verdiği bilgiler bu kitapta kullanıldı.

Ocak 2000'de Tony Curtis'le röportaj yaptım. Yardımı için minnettarım.

11 Mayıs 2007 röportajı için Melisa Steinberg'e teşekkürler.

Andrew Solt'un yönettiği, Lee Remick'in anlattığı 1988 yapımı, *Remembering Marilyn* adlı belgesele başvurdum.

Cathy Griffin 21 Nisan 2008'de Diahann Carroll'la röportaj yaptı. (Not: Ben de Bayan Carroll'la 24 Temmuz 1975'te röportaj yaptım. Bu benim gazeteci olmak için Los Angeles'a taşındıktan sonra yaptığım ilk röportajlardan biridir. Henüz ehliyetim bile yoktu ama ses kayıt cihazım vardı. Ona genç bir gazeteciye böylesine önemli bir röportaj yapma fırsatı tanıdığı için daha önce teşekkür edememiştim. Dolayısıyla bunu şimdi yapmak istiyorum. Teşekkür ederim, Bayan Carroll.)

YEDİNCİ BÖLÜM: YAVAŞ ÖLÜM

Doktor Ralph Greenson, Doktor Milton Wexler, Doktor Marianne Kris konusunda:

Cathy Griffin 4 Haziran 1991 ve 24 Haziran 1991'de Doktor Greenson'ın dul eşi Hildy'yle röportaj yaptı. Bu kitapta bunlardan doğrudan alıntılar yaptım ya da edindiğim bilgileri kullandım.

Ayrıca Doktor Ralph Greenson'ın kitaplarına -*The Technique and Practice of Psychoanalysis, On Loving, Hating and Living Well: The Public and Psychoanalytic Lectures of Doktor Ralph Greenson*- kayıtlarına ve yazışmalarına başvurdum (UCLA Kütüphanesi'ndeki Greenson Koleksiyonu'ndalar). Koleksiyonda Greenson'ın tamamlanmış ama yayınlanmamış anı kitabı *My Father the Doctor* da var. Ayrıca UCLA'deki koleksiyonda bulunan 18 Ağustos 1978 tarihli *Special Problems in Psychotheraphy with the Rich and Famous*'a da başvurdum.

Bu kitap için Doktor Greenson'la çalışmış ya da tanışan California'lı saygın psikiyatristlerle konuşma imkanı buldum. Ayrıca Greenson ailesinde yine isimlerinin gizli kalmasını isteyen iki kaynağım var.

Gizli bir alıcı bana Doktor Greenson'ın yazdığı elliden fazla mektup temin etti. Bunlar UCLA koleksiyonunda mevcut değil.

Douglas Kirsner'ın kaleme aldığı *Unfree Associations: Inside Psychoanalytical Institutes* ve *Los Angeles Psychoanalytic Bulletin*'da -Leo Rangell'in anısına, 1988 kışı- çıkan Leo Rangell röportajı bana araştırmalarımda ışık tuttu.

Doktor Greenson'ın Marilyn Monroe mirası için verdiği yeminli ifade de incelediklerim arasında. Bu belge UCLA koleksiyonunda bulunabilir.

Yararlandığım bir diğer kaynak ise Washington D.C. Congress Kütüphanesi'ndeki Anna Freud Koleksiyonu. Burada Freud'la Greenson'ın yazışmaları mevcut. Bu mektuplar Greenson'ın UCLA koleksiyonunda değil Freud'un koleksiyonunda bulunuyor.

1999'da Doktor Milton Wexler'la röportaj yaptım. Onun izini sürmemin sebebi, Eunice Murray'in kitabı *Marilyn: The Last Months*'ın 107. sayfasında adının geçmesi. Burada ondan, Doktor Greenson'ın yerine hasta bakan Doktor Wexler olarak kısaca söz edilir. Murray'e bakılırsa Greenson, Marilyn'in doğum gününden sonra fenalaştığı hafta İsviçre'deydi. Wexler çağrıldı. "Marilyn'e bakmaya geldiğinde komodinin üzerindeki ilaç kutularını gördü ve hepsini siyah çantasına attı," diye yazdı Murray –asıl yazar, Rose Shade aracılığıyla. "Onları cephane gibi görmüş olmalıydı." Doktor Wexler hakkında tek yazılan buydu. İlk ismi bile geçmiyordu ve ben bunu ilgi çekici buldum. 1994'te Sinatra

biyografisi üzerinde çalışmaya başladığım sırada esrarengiz Doktor Wexler'ı bulması için özel bir araştırmacı tuttum. Ama başarılı olamadı. Beş yıl sonra *Jackie, Ethel, Joan: Women of Camelot* için araştırma yaparken Wexler'a ulaşmayı bir kez daha denedim. Bu sefer çabam işe yaradı ama kitabımın son teslim tarihi geçmişti. Dolayısıyla bu kitapta Doktor Wexler'ın Marilyn Monroe tedavisindeki yerine değinebildim.

Ayrıca Doktor Hyman Engelberg'le Sinatra biyografisi için 1996'da, *Jackie, Ethel ve Joan* için 2000'de röportaj yaptım ve elde ettiğim bilgileri bu kitapta kullandım. Ayrıca gizli bir kaynaktan Doktor Greenson'ın çalışmalarıyla ilgili yazışmalar ve başka materyaller elde ettim. Marilyn Monroe'nun ölümü üzerine bölge savcısının hazırladığı rapor (Ronald H. Carroll) ve savcı yardımcısı Alan B. Tomich'in açıklamalarından faydalandım.

Diğer kaynaklar: *New York Times*'taki Edward A. Gargen haberi *Tribute to Marianne Kris*, Henry Nunberg, *The Psychoanalytic Study of the Child* 1. Cilt, *In Memoriam: Marianne Kris*. Ayrıca Doktor Kris'in 25 Kasım 1980'de *New York Times*'ta yayınlanan anma yazısı ve Doktor Greenson'ın Doktor Kris'e Marilyn Monroe tedavisiyle ilgili yazdığı mektuplar.

29 Mart 2007'de röportaj yaptığım Barbara Miller, Doktor Marianne Kris'in Marilyn Monroe'yla ilişkisi hakkında faydalı bilgiler verdi. Ailesine ve kendisine teşekkür ederim.

Peter Lawford'la Ekim 1981'de iki kere röportaj yaptım. O zamanlar Los Angeles'ta *SOUL* isimli bir dergide çalışıyordum. Bir Black Entertainment yayınıydı ve Lawford, *Jeffersons* için seslendirme yapıyordu. Onunla iki akşamüzeri geçirdim -belki on saat- ve birkaç kez telefon görüşmesi yaptım. Lawford son derece bilgili ve hoş biriydi. Ölümünden sonra Marilyn

ve Kennedy'ler hakkında söylediği iddia edilenlere asla inanmadım. Sinatra biyografisi araştırmalarım kapsamında görüştüğüm Sammy Davis Jr. ve Dean Martin de beni doğruladı. Kitabımda da değindiğim gibi Peter Lawford'un asla böyle açıklamalar yapmayacağını belirttiler. Ölümünden sonra olur olmaz hikayeler anlatan biriymiş izlenimi verilmeye çalışıldı ama Peter Lawford öyle bir adam değildi. Hatta ölüm döşeğinde *Los Angeles Times*'a verdiği röportajda tüm dedikodular doğru olsa bile -ki olmadığını defalarca tekrarladı- bunları teyit edenin kendisi olmayacağını söyledi. Yıllar içinde bazı saygın ve yetenekli gazeteciler Lawford'un Kennedy'lerin suçunu örtbas etmeye çalıştığını düşündü. Tabii herkes istediğine inanmakta özgür. Ben Bay Lawford'a güvenmeyi seçtim. Umarım bu kitapta Marilyn ve Kennedy'lerle ilişkilerini ve Pat'in Marilyn'le dostluğunu uygun bir biçimde aktarabilmişimdir. (Not: Peter Lawford harika bir adamdı. Onu kısa bir süreliğine de olsa tanıdığım için mutluyum.)

Peter'ın Marilyn Monroe'nun ölmeden önce söylediğini iddia ettiği sözleri (Başkan'a hoşçakal deyin, vs.) 16 Ekim 1975'te Los Angeles Polisi'ne verdiği resmi ifadeden aldım – soruşturma hala sürüyordu.

Pat Brennan, Pat Kennedy Lawford'la 1954'te tanıştı ve 1960'larla 70'ler boyunca arkadaş kaldılar. Kendisiyle 12 Nisan 2007, 15 Nisan 2007, 28 Nisan 2007 ve 1 Haziran 2007'de görüştüm. Marilyn'le Pat'in dostluğu beni gerçekten büyüledi. Daha önce hiçbir Monroe biyografisinde bu konuya değinilmemişti. Bayan Brennan olmasaydı bu detayları asla veremezdim. Bu mükemmel hanım, 2008 ilkbaharında aniden aramızdan ayrıldı. Açıkçası daha önce kitaplarımla ilgili birinin ölümü için hiç bu kadar üzülmemiştim. Umarım bir

yerlerde mutludur ve onun, Pat'in ve Marilyn'in dostluğunu yansıtış biçimim hoşuna gitmiştir.

John Springer'ın asistanı Diane Stevens'la ilk kez Elizabeth Taylor kitabım için 2 Ekim 2006'da röportaj yaptım. Springer Taylor'ın hakla ilişkilerini yürütüyordu. Patronu, zamanında Marilyn Monroe'ya da çalıştığı için onunla 15 Nisan 2007, 1 Ağustos 2007 ve 11 Eylül 2007'de tekrar röportaj yaptım. John Springer'ın oğlu Gary'ye de teşekkür etmek istiyorum –her iki kitap için de. Cathy Griffin onunla 11 Nisan 2006 ve 1 Mayıs 2008'de görüştü. Ayrıca John Springer'ın özel sekreteri Rose Marie Armocida'ya da teşekkürler. Cathy Griffin 1 Haziran 2006'da onunla röportaj yaptı.

1989 ilkbaharında Paris'te, Yves Montand'la görüşme imkanı buldum. Marilyn Monroe'yla ilişkisini açıkça anlattı. O sıralar bir yazarla anı kitabı üzerinde çalışıyordu. *You See, I Haven't Forgotten* nihayet yayınlandı. Hoş ve kolay erişilebilir biri ve kendisiyle röportaj yaptığım için mutluyum.

Allan *Whitey* Snyder -Marilyn'in makyörü ve arkadaşı- ve Ralph Roberts -Marilyn'in arkadaşı ve masörü- röportajları için arkadaşım Bruce Ebner'a minnettarım. Bu röportajlar kitabım için çok faydalı oldu. (Roberts'la 2 Mart 1992'de röportaj yapıldı.)

Marilyn'in Payne Whitney'de kalışıyla ilgili *New York World-Telegram*'ın 10 Şubat 1961 tarihli raporuna başvurdum.

Marilyn Monroe'nun Payne Whitney hakkında Doktor Ralph Greenson'a yazdığı mektup UCLA Ralph Greenson Koleksiyonu'nda bulunabilir.

Marilyn'in Payne Whitney'den Strasberg'lere yazdığı mektup 5 Ağustos 1981'de kısaltılmış şekliyle *Daily Mirror*'da yer aldı. Bu kitapta mektubun o versiyonu kullanıldı.

Marilyn'in dublörü Evelyn Moriarty 2 Mayıs 1997 ve 1 Haziran 2007'de Cathy Griffin'le görüştü.

Jack Entratter'ın personeline yazdığı notlar Las Vegas, Nevada Üniversitesi, Sands Otel Belgeleri arasında. Bu belgelerde bir sürü otel içi yazışma, gazete kupürleri, fotoğraflar, negatifler, broşürler, basın bültenleri, bantlar, yazışmalar ve röportaj kopyaları var. Hepsi toplamda kırk dokuz kutu ediyor. Bu belgeler 1980 Aralık ayında Sands Otel'in reklam ve halkla ilişkilerini yürüten Al Guzman'ın ofisi aracılığıyla Nevada Üniversitesi James Dickinson Kütüphanesi'ne bağışlanmış. Koleksiyonda özellikle Sands Otel'in 1952'den 1972'de kırk sekiz yaşında hayata gözlerini yumana dek reklam müdürlüğünü yapan Al Freeman'ın tuttuğu dosyalar var. Dickinson Kütüphanesi Özel Koleksiyonlar Müdürü Peter Michel'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Frank Sinatra, Hank Sanicola ve Emmanuel *Manie* Sachs'in arkadaşı Joseph D'Orazio'ya sonsuz teşekkürler. Sinatra biyografim için yaptığım beş yıllık araştırmada kendisiyle dost olduk ve bu kitapta yine ona başvurdum. 22 Mayıs 2007, 1 Haziran 2007 ve 15 Temmuz 2007 röportajlarım için teşekkürler. Bir tanesin, Joey dostum!

Michael Selsman, Marilyn'in basın danışmanlarından biriydi. Cathy Griffin onunla 2 Ekim 1998 ve 22 Mayıs 2008'de görüştü. Sonra ben eşi Carol Lynley'yle 9 Haziran 1997'de röportaj yaptım.

23 Mayıs 2008'de Douglas Kirkland'le telefonda röportaj yaptım. Michael Selsman'ın anlattığı bir gün hakkında, farklı bir bakış açısıyla yorumlar yaptı.

Maureen Stapleton'la Kasım 1995'te röportaj yaptım.

Daha önce de belirttiğim gibi, Sammy Davis Jr.'la *SOUL* dergisi için pek çok kereler röportaj yaptım. Derginin eski ya-

yın yönetmeni olarak onunla 1976, 1980, 1984 ve 1989'da görüşme fırsatı buldum. Bay Davis iyi ve cömert bir insandı. Onu çok özlüyoruz. Ayrıca araştırmalarımda otobiyografileri *Yes I Can!*, *Hollywood in a Suitcase* ve *Why Me?*'ye başvurdum.

Mickey Rudin'le 31 Ekim 1992'de ve sonra 1 Haziran 1995'te görüştüm. İkisi de Sinatra kitabım içindi ama yorumlarına bu kitabımda da yer verdim. Rudin zamanının güçlü isimlerinden biriydi. Açıkçası insanın biraz gözünü korkutuyordu. Ama sert görünüşüne rağmen iyi ve hassas bir kişilikti.

Dorothy Kilgallen'ın kocası Richard Kollmar karısının gazete kupürlerini biriktirdiği yetmiş defterini Lincoln Center Sahne Sanatları Kütüphanesi'ne bağışladı. İçlerinde makaleleri, yayınlanmamış notları ve hayatı boyunca topladığı diğer materyaller var. Ve tabii Marilyn Monroe'yla ilgili makalelerinin taslakları. Onları dikkatle inceledim.

Hedda Hopper'ın kişisel notlarıyla yayınlanmamış materyalleri Margaret Herrick Kütüphanesi'nde. Bu kitapta, özellikle Marilyn'in aşklarını anlatırken onlardan faydalandım. Yayınlanmamış notları çok işime yardı. Her biyografi yazarı bu tip bilgileri heyecanla karşılar. Margaret Herrick Kütüphanesi'ndeki dostlarıma ve söz konusu materyali oraya bağışladıkları için Hedda Hopper'ın mirasçılarına teşekkür ederim.

Photoplay ve *Look* dergilerinin 1950'lerde yayınlanan tüm sayılarına isminin kullanılmasını istemeyen bir kaynak aracılığıyla ulaştım. Bana ayrıca Louella Parsons'ın Marilyn Monroe ve Joe DiMaggio'yla ilgili notlarını temin ettiği için aynı kaynağa sonsuz teşekkürler.

Yıllar içinde, Marilyn'in avukatı Aaron Frosch'un yanında çalışmış bir sürü avukatla tanıştım ve kendilerinden bilgi topladım. Bay Frosch'un Marilyn'le iş ilişkisinin hassasiyeti sebe-

biyle hiçbiri isimlerinin kullanılmasını istemedi. Bay Frosch'la çalışmış ve bana vakit ayıran herkese teşekkürler. Onlar kim olduklarını biliyor.

SEKİZİNCİ BÖLÜM: KENNEDY'LER

Kitabımın bu bölümünde pek çok FBI belgesine yer verdim. Bunlar Bilgi Özgürlüğü Yasası kapsamında açıklandılar. Bana bu belgeleri temin eden Tommy diBella'ya minnettarım. Ortaya çıkan son FBI belgeleriyle Marilyn Monroe'yu ilgilendiren sayfaların toplamı doksan yediye ulaştı. Bunlardan otuz biri ana dosyasında, altmış altısı dolaylı yoldan yer aldığı dosyalardadır.

FBI'ın Marilyn dosyalarının çoğu -kitapta da belirtildiği üzere- sadece okuyanı heyecanlandırmakla kalır. Fakat arada sırada içlerinde son derece ilgi çekici bilgilere de rastlanır. Mesela 21 Şubat 1962 tarihli dosyada Marilyn'in Meksika, Toluca gezisinden bahsedilir ve ülkeye girişini eski Başkan Miguel Aleman'la görüşen Frank Sinatra'nın ayarladığı belirtilir. Marilyn'in yanında menajeri, bir kuaför ve bir iç mimar olduğu söylenir. Eunice Churchill adındaki iç mimar bu mesleği yarı zamanlı yapıyor, gerisinde Doktor Wexley'nin yanında çalışıyordur. Burada bahsi geçen kişilerin Eunice Murray ve Doktor Wexler olduğu açık. Ama FBI'ın tüm Monroe dosyalarında olduğu gibi burada da isimler doğru değil (Churchill, Eunice'in kızlık soyadı bile değildi. Kızlık soyadı Joerndt'tır. Wexler'ın adının geçtiği tek FBI dosyası budur. Bu dosyada Eunice Murray'in FBI'a muhbirlik eden biriyle bağlantıda olduğu ima edilir. Ya da belki asıl muh-

bir Murray'di. Rapor şöyle devam eder: "Churchill'den alınan bilgiye göre Monroe, Arthur Miller'la evliliği yüzünden mutsuzdu ve kendini 'reddedilen bir seks sembolü' olarak görüyordu. Churchill, Miller'ın Monroe'yu sol eğilimiyle etkilediğini söyledi. Monroe, Lawford'ların Hollywood'daki evinde Robert Kennedy'yle bir süre vakit geçirdi. Monroe, Miller'dan aldığı bilgilerle Bay Kennedy'ye meydan okudu." FBI, Marilyn'e Kennedy'yle nasıl konuşacağını Arthur Miller'ın söylediğini ima ediyordu. Eğer bu doğruysa diğer pek çok kişiye söylediğini ona da tekrarlamış olmalı. Yani RFK'le randevusu olduğunu.

21 Şubat 1962 tarihli dosyaya göre Eunice, Doktor Wexley'nin -Wexler- "Monroe'nun... -isim silinmiş- ile ilişkisini onaylamadığını, Monroe'nun bir an önce başkalarıyla görüşmesini uygun bulduğunu," söylemişti. Silinen isim, Doktor Greenson olabilir miydi? Wexler'ın Greenson'ın hastasına yaklaşım biçimini beğenmemesi olası mıydı? Üstelik Marilyn'in Greenson'larda vakit geçirmesini tavsiye eden kendisiydi. İsim silindiği için bunu asla bilemeyeceğiz. İddialara göre Eunice ayrıca FBI ajanına şöyle demişti: "Monroe; Arthur Miller, Joe DiMaggio ve Frank Sinatra tarafından reddedildiği için aşırı hassas." Dosyada Marilyn'in Meksika'dayken Sinatra'dan gelip onu rahatlatmasını istediği yazıyordu. Ama Sinatra bunu reddetmişti. Yine doğru mu yanlış mı bilmiyoruz.

FBI dokümanlarıyla ilgili daha gülünç bir not: Marilyn'in ölümünden iki yıl sonra, 23 Ekim 1964'te, büro hala onunla ilgili bilgi topluyordu. Aynı tarihli bir dosyada şu klasik hikaye var: Robert F. Kennedy, Marilyn Monroe'yla seks ilişkisini sürdürürken başka insanların da hazır bulunduğu bir seks partisi düzenlendi. Bu parti gizlice ses kaydına alındı ve bant

şu anda Los Angeles'lı bir özel dedektifin elinde. Seslerin ayırt edilebildiği garantili bir kopya için altmış bin dolar istiyor."

Şunu da belirtmeliyiz ki bu bant hala gün ışığına çıkmadı.

Ayrıca Sam Giancana'nın Bilgi Özgürlüğü Yasası'ndan sonra kamuoyuna sunulan, Adalet Bakanlığı dosyasına ve gizli telefon kayıtlarının dökümüne ve Adalet Bakanlığı'nın Başkan John F. Kennedy ve Bobby Kennedy dosyalarına başvurdum.

Peter Lawford, Frank Sinatra ve Başkan Kennedy'nin bir sürü fotoğrafını çeken fotoğrafçı Bernie Abramson'a 9 Mayıs 2008 tarihinde benimle ve Stephen Gregory'yle görüştüğü ve bizimle hem anılarını hem fotoğraflarını paylaştığı için teşekkür ederim.

Kennedy ve Lawford'larla ilgili anıları için Matthew Fox'a teşekkürler. Bay Fox'la 8 Ocak 2008'de röportaj yaptım.

Monroe-Sinatra yıllarında Cal-Neva'da AP fotoğrafçısı olarak çalışan Don Dandero'ya teşekkürler. Bay Dandero bana çok yardımcı oldu ve yeni fikirler verdi. Kızı Debbie'ye de ayrıca teşekkür ederim.

Walter Bernstein'la Mart 2000'de röportaj yaptım.

John Braden'la Nisan 1999'da röportaj yaptım.

Mart 2007'de muhterem araştırmacı gazeteci ve USC'de profesör Ed Guthman'la, başarıları için ödüllendirildiği ve Annenberg School of Communication'dan emekli olmasının kutlandığı bir gecede tanışma şerefine eriştim. Guthman, Robert Kennedy'nin basın sözcüsüydü. O gece çevresindeki kalabalığa rağmen ona Marilyn ve RFK konusunda birkaç soru sorabildim. "İlişkileri yoktu," dedi. "Böyle bir şey aklıma bile gelmedi. Ben de oradaydım. Neler olduğunu gördüm ve size kesinlikle söyleyebilirim ki beraber değiller-

di." Bununla birlikte Tom Brokaw araya girip espri yaptı. "Bu geceye katılan şanslı gazetecilerin Marilyn Monroe ve JFK'yle ilgili tek soru hakkı var." Guthman'ın diğer yorumları kitapta bulunabilir.

Edward Barnes'a Lawford'ların evindeki Marilyn anıları için teşekkürler. Kendisiyle 4 Ocak 2008 ve 28 Ocak 2008'de görüştüm.

Mayıs 2000'de röportaj yaptığım Henry Weinstein'a teşekkürü borç bilirim.

Milt Ebbins'le 6 Ağustos 1992'de ve 1 Temmuz 2000'de röportaj yaptım. Milt kuvvetli bir hafızaya sahip harika bir adamdı. Bence bu kitapta yer verdiğim Marilyn'in JFK şerefine düzenlenen davete bir türlü hazırlanamama hikayesi tipik Ebbins'i yansıtıyor. Seni özleyeceğiz, Milton. Milt, Peter Lawford'un yapım şirketinin ortağı ve Peter'ın yakın arkadaşıydı. Yıllar içinde Peter'a onun kişiliğini yansıtmayan yakıştırmalar yapıldığı fikrini paylaşıyor. Ayrıca kitabımda Donald Spoto'nun Ebbins'le yaptığı röportaja da başvurdum –Margaret Herrick Kütüphanesi'ndeki belgeler arasında. Spoto'nun Joseph Naar röportajı da çalışmalarıma ışık tuttu.

Cathy Griffin 14 Eylül 1998 ve 1 Ekim 1998'de Senatör George Smathers'la röportaj yaptı.

Büyük şovmen Andy Williams 4 Mayıs 2007'de Cathy Griffin'e röportaj verdi. En yakın arkadaşı Bobby Kennedy'yle ilgili sözlerine bu kitapta ilk kez yer vermek büyük bir şeref.

Peter Levathes'le 3 Şubat 2000'de telefonda görüştüm.

Nunziata Lisi'yle 12 Haziran 1999'da görüştüm ve bana zaman ayırdığı için minnettarım. Hikayeleri hem bu kitap hem *Jackie, Ethel, Joan: Women of Camelot* için çok faydalı oldu.

DOKUZUNCU BÖLÜM: ÜZÜCÜ SONLAR

Dean Martin hakkında:

İtiraf etmeliyim ki Bay Martin'in Beverly Hills'teki La Famiglia adlı İtalyan restoranının müdavimi olduğunu öğrendiğimde, 1994 yazında onu takip ettim. Dean Martin'le sadece arkadaşı Frank Sinatra hakkında bir kitap yazdığım için görüşmek istemiyordum. Aynı zamanda onun hayranıydım. Restorana bir hafta boyunca her gün gitmeme rağmen onu göremedim. Nihayet 23 Haziran gecesi ortaya çıktı. Bir köşede tek başına yemek yemesini izledim. Çok yalnız ve hüzünlü bir hali vardı. Yemeğini bitirdiğinde yanına yaklaşıp bir gün röportaj yapabilir miyiz diye sordum. Bir süre İtalyan kökenlerimizle ilgili geyik yaptıktan sonra ertesi gece görüşmeyi kabul etti. Ertesi gece geri geldim ve sözüne sadık kalarak benimle röportaj yaptı. Açıkçası biraz tuhaf bir sohbetti. Bay Martin kendi gibi değildi. Hafif sarhoş ve hastaydı. Yine de birkaç saati onunla geçirmek benim için büyük bir heyecandı. Arada sırada eğlenceli kişiliğine bürünüyordu. Bu kitapta onun Marilyn Monroe ve *Something's Got to Give*'le ilgili yorumlarını kullandım. "O zamanlar ona biraz kızgındım," dedi Marilyn'in film setine gelmeyişinden bahsederken. "Bir tek Sinatra beni o kadar bekletirdi. Beklemekten nefret ederdim. Hala da ediyorum. Ama şimdi Marilyn'i daha iyi anlıyorum. O biriyle evlenip banliyöde mutlu bir hayat sürecek ve bir sürü çocuk doğuracak bir kızdı. Kesin daha mutlu olurdu. Belki bu piyasa için fazlasıyla gerçek ve dürüsttü." Dean Martin klas biriydi. Hepimiz Dino'yu özlüyoruz.

Cathy Griffin'in 17 Nisan 2008'de Michael Shaw'la yaptığı röportajdan faydalandım.

Mort Viner'la 11 Mart 1996 ve 2 Temmuz 2002'de röportaj yaptım.

Cathy Griffin'le birlikte 22 Mayıs 1991'de John Miner'la röportaj yaptım. Ben 12 Mayıs 1998 ve 2 Haziran 1999'da onunla tekrar görüştüm.

Cathy Griffin Roberta Linn'le 5 Mayıs 2008'de röportaj yaptı.

Stacy Baron'la 5 Mayıs 2008'de röportaj yaptım.

Cathy 1 Temmuz 1991'de Janet Leigh'le röportaj yaptı.

Frank Mankiewicz'le 27 Ağustos 1998 ve 5 Ekim 1998'de röportaj yaptım. Cathy Mayıs 1999'da Frank'in oğlu Chris'le görüştü. Frank Mankiewicz, Robert F. Kennedy Sözlü Tarih Projesi için dokuz röportaj tamamladı: RFK#1: 26.06.1969; RFK#2: 10.7.1969; RFK#3: 12.8.1969; RFK#4: 30.09.1969; RFK#5: 2.10.1969; RFK#6: 6.11.1969; RFK#7: 25.11.1969; RFK#8: 4.12.1969 ve RFK#9: 16.12.1969. Her biri kapsam bakımından insanı hayrete düşürecek niteliktedir ve Washington'daki John F. Kennedy Başkanlık Kütüphanesi ve Müzesi'nde bulunabilirler.

Ayrıca Başkan John F. Kennedy'nin yanında çalışan gizli servis ajanlarıyla röportaj yapıldı. İsimler şöyledir: Anthony Sherman (29 Eylül 1998), Larry Newman (1 Ekim 1998 ve 13 Ekim 1998) ve Joseph Paolella (12 Eylül 1998).

Arlene Dahl'la 5 Ekim 2002'de röportaj yaptım.

Şunu da belirtmek isterim ki bu kitabı yazdığımı duyan birçok insan Marilyn Monroe'yla ilgili anılarını paylaşmak için benimle ve araştırmacılarımla temasa geçti. Anlattıkları hikayelerin hepsini buraya sığdırmam imkansızdı. Bana vakit ayırdıkları ve kitabımda yer bulamadıkları için kendimi kötü hissediyorum. Dolayısıyla bu projeye katkıda bulunan herkese bir kez daha teşekkür ediyorum. Kim bilir belki hikayelerine ciltsiz baskıda yer veririm.

16 Nisan 1997'de Sinatra'nın şoförü James Wright'la röportaj yaptım. Kennedy'nin kuaförü Mickey Song 24 Nisan 1997'de Cathy Griffin'le, 16 Temmuz 1998'de Charles Casillo'yla görüştü. Cathy ayrıca onunla kendisi için röportaj yaptı (17 Ağustos 1991). Cathy ayrıca 2 Mayıs 1997'de eğlence müdürü Jess Morgan'la, 15 Nisan 1997'de yetenekli Tony Martin ve güzeller güzeli Cyd Charisse'le görüştü. Diğer röportajları: 29 Ağustos 2001-özel dedektif Fred Otash; 28 Nisan 2008-Danny Cahn; 19 Mayıs 2008 muhteşem Bayan Ruta Lee. Ben de Cyd Charisse'le 1 Haziran 2007'de *Something's Got to Give* hakkında bir röportaj gerçekleştirdim. Mart 2008'de Jackie Bouvier, Kennedy'nin kuzeni John Davis'le görüşüldü. Tüm bu insanların sözlerine kitabımda yer verilmedi ama arka fonu oluşturmama büyük katkıda bulundular. Hepsine teşekkür ederim.

Cathy Griffin çalışmalarına yardımcı oldukları için bazı insanlara teşekkür etmek istiyor: Greg Shriner (Marilyn Remembered fan kulübü), Harrison Held, Kathleen Hughes, Harlan Boll, Jayne Meadows, Larry Billman, Scott Fortner, Tanya Somova, Senatör William J. Raggio, Dave Spencer, John Morris, Joshua Greene ve Nevada Federal Araştırma Bürosu.

James Pinkston'ın teşekkür etmek istediği isimler şunlar: Margaret Herrick Kütüphanesi müdürü, Linda Harris Mehr ve özverili personeli ve Susan Oka; Jan ve Ray Boyle (Jan Shepard ve Dirk London); Armando Munoz, Video West; Robert T. Grane; Lisa ve Chris Bonbright; Ron Parish; Meg Woodell Gregory; Hart Henson; David Streets, galeri yöneticisi, Clebrity Vault; Marian Silverman; Gabriel Rotello; Cherry Vanilla; Hamilton Powell; Hotch ve Nita Rippere; Robert Schear; Joe Harvey; Maude Schuyler Clay;

Elizabeth Bowman Woolverton; Richard ve Robert DuPont; Sandra Shafton,

KİŞİSEL TEŞEKKÜR

Stephen Gregory'ye bu kitaba katkılarından ötürü teşekkür etmek istiyorum. Yıllardır ekibimin önemli bir parçası ve insan zihnini anlayabilme kapasitesi beni hala hayrete düşürüyor. Bu ve diğer kitaplarımda onun yazarlık yeteneğine başvurdum. Bana en büyük hedefimin kitaplarımda konu aldığım insanlara şefkat ve sevecenlikle yaklaşmak olduğunu hatırlattığı için ona en içten teşekkürlerimi sunuyorum. Çalışma arkadaşım olmasından onur duyuyorum ve ona arkadaşım diyebildiğim için gururluyum.

Jonathan Hahn'a en içten teşekkürlerimi sunuyorum. Sadece başarılı bir yazar değil, aynı zamanda benim özel temsilcim ve en yakın arkadaşım. Ona hem profesyonel hem kişisel yardımı için teşekkür ediyorum. Ayrıca eşi Alysia Garrison'a arkadaşlığı için teşekkürler.

Sıkça söylediğim gibi iyi bir temsilci ekibinden yoksun bir yazar evinde oturup kimsenin okumadığı kitaplar yazar. Dolayısıyla USA Team JRT'deki herkese teşekkürler. Ofisimi çekip çevirenlerin isimleri şöyle: Hukuk danışmanları Joel Loquvam ve James M. Leonard, muhasebeciler Michael Horowitz, McMahon ve Zarem–Southern California Inc.; Felinda deYoung ve diğerleri.

Dreamworks'ün başkan yardımcısı Jeff Hare'e bu kadar iyi ve güvenilir bir arkadaş olduğu için teşekkür ederim. Jeff'in daima kitaplarımı okuyacağına güveniyorum.

Brian Evan Newman, George Solomon, Frank Bruno ve Jeff Cook benim her zaman dostum oldu ve bunun için onlara min-

nettarım. Ayrıca hayatıma kattıklarından ötürü Andy Hirsch'e özel teşekkürlerimi iletiyorum. Böyle dostlarım olduğu için çok şanslıyım: Al Kramer, Richard Tyler Jordan, Steve Ivory, Hazel ve Rob Kragulac, Bruce Rheins ve Dawn Westlake, Manuel Gallegos, Lisa Reiner, Matthew Barash, Steve Ridgeway, Andy Skurow, Billy Barnes, Scherrie Payne, Lynda Laurence, Barbara Ormsby, John Passantino, Charles Casillo, David Spiro, Linda DeStefano, Bay ve Bayan Joseph Tumolo, Daniel Tumolo, John Carlino, Bay ve Bayan Adolph Steinlen, David ve Frances Snyder, Abby ve Maddy Snyder, Maribeth ve Don Rothell, Mary Alvarez, Andy Steinlen, Jared Murphy, Mark Bringelson, Hope Levy, Tom Lavagnino ve küçük Sam, Michelle Caruso, Leslie Miller, Roman D'Angelo, Yvette Jarecki, Phil Filomowicz, Jonathan Fousek, Quest Dövüş Sanatları'ndan Aaron Lawrance, Scott Allen, Nolan Blackford, Erik Rodriguez, Brandon Visco, Magda Vamos, Daniel ve Erika Feser.

Son birkaç yıldır benim için büyük önem taşıyan G.C. ve B.P., kim olduğunuzu ve hayatıma etkinizi biliyorsunuz. İkinize de sonsuza dek minnettarım. Ayrıca D.B. ve V.B.'ye teşekkür ediyorum.

Aileme desteği için teşekkürler: Roslyn ve Bill Barnett, Jessica, Zachary, Rocco ve Rosemaria Taraborrelli, Rocco ve Vincent ve Arnold Taraborrelli. Bana daima ilham veren babam Rocco'ya özel teşekkür. Benden asla desteğini esirgemedi.

Annem Rose Marie diğer tüm kitaplarım gibi eminim bunu da çok severdi. O benim en büyük hayranımdı ve ben de onun. Onu çok özlüyoruz.

Son olarak kariyerimi bunca yıldır sadakatle takip eden okuyucularıma teşekkür etmek istiyorum. Geçmişte sık sık dile getirdiğim gibi, Marilyn Monroe gibi insanları konu al-

mamın sebebi onların hayatlarından ve seçimlerinden ders çıkarabilmemiz. Başka insanların umut yolculuğuna tanık olabilmemiz. Böyle uluslararası bir okuyucu kitlesine sahip olacağımı hayal bile edemezdim. Her bir okuyucuma minnet borçluyum. Kitaplarımı beğenen insanlardan pek çok mektup alıyorum. Kimileri de çalışmalarımın bazı kısımlarına itiraz ediyor. Tepkileri ne olursa olsun kitaplarımı alıp okuyan herkese teşekkür ederim.

J. Randy Taraborrelli
2008 kışı

MARILYN MONROE FİLMOGRAFİSİ

Şaşırtıcı Bayan Pilgrim /The Shocking Miss Pilgrim (1947)

Betty Grable, Dick Haymes, Anne Revere

Boston, 1890'lar. Grable kadın hakları için savaş verirken bir yandan daktilo öğreniyor.

Teknikolor. Monroe bir telefon operatörü rolünde –adı geçmiyor.

85 Dakika.

20th Century Fox

YAPIMCI: William Perlberg

YÖNETMEN/YAZAR: George Seaton

GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: Leon Shamroy

Tehlikeli Yıllar / Dangerous Years (1947)

Billy Halop, Scotty Beckett, Marilyn Monroe (garson)

Bu düşük bütçeli filmde yarım düzine eski çocuk yıldız bir suça karışır. Hiç de rehabilite edilmek istermiş gibi bir halleri yoktur ve biz de bunu umursamayız. Marilyn bu gençlerin takıldığı Gopher Hole adlı barda garsondur.

62 dakika.

20th Century Fox

YAPIMCI: Sol M. Wurtzel

YÖNETMEN: Arthur Pierson

YAZAR: Arnold Belgard

GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: Benjamin Kline

Yaz Fırtınası / Scudda-Hoo! Scudda-Hay!; Summer Lightning (1948)

June Haver, Lon McCallister, Marilyn Monroe (kanodaki kız)
Indiana'da geçen hikayede June Haver, çiftlik işçisi Lon McCallister'ın dikkatini çekmek için bir çift ödüllü katırla yarışmak zorundadır.
Teknikolor.
Marilyn iki sahnede görünür.
98 dakika.
20th Century-Fox
YAPIMCI: Walter Morosco
YÖNETMEN/YAZAR: F. Hugh Herbert
GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: Ernest Palmer

Wyoming'in Yeşil Otları / Green Grass of Wyoming (1948)

Peggy Cummins, Robert Arthur, Marilyn Monroe (dörder çiftten oluşan grupların yaptığı bir dansta dansçı)
Mary O'Hara'nın sevilen hikayesi *My Friend Flicka*'nın devamı.
Bir oğlan, bir kız, beyaz, vahşi bir aygır ve Wyoming kırları.
Charles G. Clark Teknikolor sinematografisi için Oscar'a aday oldu.
88 dakika.
20th Century-Fox
YAPIMCI: Robert Bassler
YÖNETMEN: Louis King
YAZAR: Martin Berkeley
GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: Charles G. Clark

Koro Kızları / Ladies of the Chorus (1948)

Adele Jergens, Marilyn Monroe (Peggy Martin)
Sarışın dilber Adele Jergens eski bir striptiz kraliçesi ve kızının (Monroe) onunla aynı hataları yapmasını istemiyor. Marilyn ilk başrolünde etkileyici. İki şarkı söylüyor.
61 dakika.

Columbia Pictures Corp.
YAPIMCI: Harry A. Romm
YÖNETMEN: Rick Karlson
YAZARLAR: Joseph Carole ve Harry Sauber
GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: Frank Redman

Üç Ahbap Çavuşlar Elmas Peşinde / Love Happy (1950)

Harpo Marx, Groucho Marx, Marilyn Monroe (koro kızı)
Harpo şov yapıyor -orijinal hikaye ona ait- ve efsanevi Marx Kardeşler'in hüzünlü kuğu şarkısı unutulmaz. Fakir bir tiyatro topluluğu bir Broadway oyunu sahnelemeye çalışıyor. Hikayeyi Dedektif Groucho anlatıyor. Her zamanki gülünç tarzıyla bir Romanov elması hırsızlığını çözmeye çalışıyor.
85 dakika.
United Artists
YAPIMCI: Lester Cowan, Mary Pickford (UA kurucusu)
YÖNETMEN: David Miller
YAZARLAR: Ben Hecht, Frank Tashlin (hikaye-Harpo Marx)
GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: William C. Mellor

Zorlu Yol / A Ticket to Tomahawk (1950)

Dan Dailey, Anne Baxter, Marilyn Monroe (Clara)
Renkli bir aksiyon filmi. Arka fonda Durango yakınlarındaki Rockie Dağları. Bir trenle bir posta arabası arasındaki yarış. Rota: Colorado, Tomahawk. Marilyn Madam Adelaide'ın şov kızlarından biri.
90 Dakika.
20th Century-Fox
YAPIMCI: Robert Bassler
YÖNETMEN/YAZAR: Richard Sale
ORTAK YAZAR: Mary Loos
GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: Harry Jackson

Elmas Kaçakçıları / The Asphalt Jungle (1950)

Sterling Hayward, Louis Calhern, Marilyn Monroe (Angela Phinlay)

Bir grup eski suçlu önemli bir soygun yapar ama bu kara filmin devamında olaya karışanlar ya ölür, ya tutuklanır. Hikaye suçluların bakış açısından anlatılır. Marilyn Calhern'in canlandırdığı yaşlı ve düzenbaz avukatın metresini oynar. En İyi Senaryo, En İyi Yönetmen ve En İyi Sinematografi de olmak üzere dört Oscar'a aday gösterildi.

112 dakika.

Metro-Goldwyn-Mayer

YAPIMCI: Arthur Hornblow Jr.

YÖNETMEN/YAZAR: John Huston

ORTAK YAZAR: Ben Maddow

GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: Harold Rosson

Ateş Topu / The Fireball (1950)

Mickey Rooney, Pat O'Brien, Marilyn Monroe (Polly)

Otuz yaşındaki Rooney tekerlekli paten yıldızı olmak için yetimhaneden kaçan bir genci canlandırıyor. Peder O'Hara (O'Brien) onu kendinden kurtarmaya çalışıyor. Tıpkı on beş yıl önce *Boy's Town*'da Peder Flanagan'ın Whitey Marsh'ı kurtarmaya çalıştığı gibi.

84 dakika.

20th Century Fox

YAPIMCI: Bert Friedlob

YÖNETMEN/YAZAR: Tay Garnett

ORTAK YAZAR: Horace McCoy

GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: Lester White

Perde Açılıyor / All About Eve (1950)

Bette Davis, Anne Baxter, Marilyn Monroe (Claudia Casswell)

Saf kız rolüne yatan ama aslında son derece acımasız ve komplocu Eve Harrington (Anne Baxter) kendine rol model

olarak efsanevi ve artık yaşı iyice ilerleyen Broadway yıldızı Margo Channing'i (Bette Davis) seçer, onun yaşamına sızar ve şöhret basamaklarını tırmanırken dokunduğu tüm hayatları yerle bir eder. Bugün *Perde Açılıyor* tüm zamanların en önemli ve klasik filmlerinden biri olarak kabul edilir ve kesinlikle Broadway hakkında yapılmış en iyi filmdir. Senaryoda bazı unutulmaz sözler vardır. Bunlardan biri de Davis'in izleyicilerine, "Emniyet kemerlerinizi bağlayın," deyişidir. On dört dalda Oscar'a aday oldu ve En İyi Film, En İyi Yönetmen ve En İyi Senaryo da olmak üzere altı Oscar kazandı.
138 dakika.
20th Century Fox
YAPIMCI: Darryl F. Zanuck
YÖNETMEN/YAZAR: Joseph L. Mankiewicz
GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: Milton Krasner

Boksörün Aşkı / Right Cross (1950)

June Allyson, Dick Powell, Ricardo Montalban, Marilyn Monroe (Dusky LeDoux)
Anglo-Latin karmaşık gönül ilişkileri filmin sonunda çözülüyor. Meksikalı bir dövüşçü (Montalban) elinden yaralandıktan sonra boks kariyerine devam etmeye çalışıyor. Marilyn, Montalban'ın en yakın arkadaşı Powell'la kısa bir süre vakit geçiren bar kızı rolünde. Son derece vasat bir film ama yapımın kalitesi durumu biraz kurtarıyor.
90 dakika.
YAPIMCI: Armand Deutsch
YÖNETMEN: John Sturges
ORTAK YAZAR: Charles Schnee
GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: Norbert Brodine

Büyük Haber / Home Town Story (1951)

Jeffrey Lynn, Donald Crisp, Marilyn Monroe (Iris Martin)
Zorlu bir savaşın ardından meclise seçilemeyen Jeffrey Lynn

doğduğu şehrin gazetesinin kontrolünü eline geçirir ve yenilgisinden sorumlu tuttuğu, şehrin en güçlü patronlarından biri, Donald Crisp'e saldırmaya başlar. *Büyük Haber* MGM stüdyolarında General Motors halkla ilişkiler bölümü tarafından yapıldı ve sonuçta ortaya yetersiz bir film çıktı. Metro telif hakkını yenilemeye gerek duymadı ve Marilyn'in hayranları onu keşfedene dek kimsenin ilgisini çekmedi. Monroe gazetedeki resepsiyonist olarak sadece iki dakika görünür.
61 dakika.
Metro-Goldwyn-Mayer
YAPIMCI/YAZAR/YÖNETMEN: Arthur Pierson
GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: Lucien Andriot

Genç Hissetmek / As Young as You Feel (1951)
Monty Wooley, Thelma Ritter, David Wayne, Constance Bennett, Marilyn Monroe (Harriet)
Emekliliğe zorlanan altmış beş yaşındaki fabrika işçisi Wooley, şirketin patronunu taklit ederek hem firmayı iflastan kurtarır hem de işine devam etme hakkı kazanır. Başarılı oyuncu kadrosu filmi inandırıcı kılar. Marilyn bir ofis çalışanını oynar ve küçük bir rolü vardır. Marilyn hayranları onun Arthur Miller'la ilk bu filmde tanıştığını bilir.
77 dakika.
20th Century-Fox
YAPIMCI: Lamar Trotti
YÖNETMEN: Harmon Jones
ORTAK YAZAR: Lamar Trotti (Hikaye-Paddy Chayevsky)
GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: Joe McDonald

Aşk Yuvası / Love Nest (1951)
William Lundigan, June Haver, Marilyn Monroe (Roberta *Bobbie* Stevens)
Bir İkinci Dünya Savaşı sonrası seks komedisi ama ne seks var ne komedi. Eski asker Lundigan ve Haver yeni evli ve New

York'ta eski bir evleri var. Kiracıları ve eski kadın asker Marilyn bir sahnede duştan sadece havluyla çıkar. Sonradan bu sahne için uzatılmış cameo denilecektir
84 dakika.
20th Century-Fox
YAPIMCI: Jules Buck
YÖNETMEN: Joseph Newman
YAZAR: I. A. L. Diamond
GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: Lloyd Ahern

Boşanma Oyunu / Let's Make It Legal (1951)
Claudette Colbert, Macdonald Carey, Zachary Scott, Robert Wagner, Marilyn Monroe (Joyce Mannering)
Miriam ve Hugh Halsworth (Colbert ve Carey) Miriam'ın eski sevgilisinin şehre gelişiyle (Zachary Scott) yirmi yıllık evlilikten sonra boşanmanın eşiğine gelir. Marilyn'in filme katkısı dekoratiftir ve genelde bir mayoyla görünür. Bir sinema eleştirmenin yorumu filmin bir saat on beş dakikalık süresinin bile fazla uzun geldiği yönündedir. Bayan Colbert bir yıl önce sağlık sebebiyle *Perde Açılıyor*'da Margo Channing rolünü reddetmiş ve Bette Davis'e hayatının rolünü sunmuştur. Böyle bir fırsatı kaçırdıktan sonra beyazperdeye dönüşü *Boşanma Oyunu*'yla olmamalıydı.
77 dakika.
20th Century-Fox
YAPIMCI: F. Hugh Herbert
YÖNETMEN: Richard Sale
YAZARLAR: I. A. L. Diamond ve F. Hugh Herbert
GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: Lucien Ballard

İki Sevgi Arasında / Clash by Night (1952)
Barbara Stanwyck, Paul Douglas, Robert Ryan, Marilyn Monroe (Peggy)
Mae Doyle (Stanwyck), New York'taki zorlu yaşam mücadelesinin ardından doğup büyüdüğü California kıyı

köyüne, balıkçı abisinin yanına yerleşir. Tekne sahibi Jerry (Douglas) ona kur yapar, evlenirler ve bir çocukları olur. Ancak Mae kocasının burnunun dibinde Earl (Robert Ryan) adında vahşi tabiatlı bir adamla tutkulu bir ilişkiye girer. Monroe, Mae'nin ağabeyiyle evli konserve fabrikası işçisini canlandırır. İkisi de plaj kıyafetleri içinde muhteşem görünür ama filme fazla bir faydaları olmaz.
105 dakika.
RKO Pictures- (bir Wald-Krasna Yapımı)
YAPIMCI: Harriet Parsons
YÖNETMEN: Fritz Lang
YAZAR: Alfred Hayes (bir Clifford Odets oyunundan uyarlandı)
GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: Nicholas Musuraca

Evli Değiliz / We're Not Married (1952)
Ginger Rogers, Fred Allen, Eve Arden, Paul Douglas, David Wayne, Marilyn Monroe (Annabel Jones Norris)
Bir sulh hakimi yasal izni henüz geçerli olmadan nikah kıymaya başlar. Birkaç yıl sonra beş çift, nikahlarının yasal olarak geçerli olmadığını öğrenir. Çiftler bu habere farklı tepkiler verir. Wayne'le Monroe'nunki ise en komik olanıdır. Annabel zaten evli bayanlar arasında düzenlenen Mississippi güzellik yarışmasının galibidir. Evli olmadığını öğrenince bekar bayanlar arasında düzenlenen yarışmaya da katılıp kazanır.
85 dakika.
20th Century-Fox
YAPIMCI/YAZAR: Nunnally Johnson
YÖNETMEN: Edmund Goulding
GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: Leo Tolver

Tehlikeli Bakıcı / Don't Bother to Knock (1952)
Richard Widmark, Marilyn Monroe (Nell Forbes)
Marilyn bu melodramatik ve sinir bozucu filmde başrolde. Nell Forbes intihar ve belki cinayet eğilimli bir dadıdır. Bir savaş

pilotuyla (Widmark) tehlikeli bir oyuna kalkışır. Film Marilyn'in oyunculuk yeteneğini sergilemesi bakımından kayda değerdir. 76 dakika.

20th Century-Fox

YAPIMCI: Julien Blaustein

YÖNETMEN: Roy Ward Baker

YAZAR: Daniel Taradash

GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: Lucien Ballard

Tehlikeli Oyun / Monkey Business (1952)

Cary Grant, Ginger Rogers, Charles Coburn, Marilyn Monroe (Bayan Lois Laurel)

Bir laboratuvar şempanzesi içme suyuna gençlik iksiri karıştırır. Bundan biraz içen araştırmacı Profesör Grant'la karısı Rogers gençlik günlerine döner. Fakat film gülünç olması gerekirken bir süre sonra sıkıcı bir hal alır. Marilyn, Charles Coburn'ün sekreteri rolünde, onun romantik girişimlerini başarıyla savuşturur. 97 dakika.

20th Century-Fox

YAPIMCI: Sol C. Siegel

YÖNETMEN: Howard Hawks

YAZARLAR: Ben Hecht, Charles Lederer, I. A. L. Diamond

GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: Milton Krasner

Son Yaprak / O. Henry's Full House (1952)

Charles Laughton, Davis Wayne, Marilyn Monroe (sokaktan geçen biri), Farley Granger, Jeanne Crain, Anne Baxter, Richard Widmark

Filmde ünlü yazar O. Henry'nin hepsi beklenmedik sonlarla biten hikayelerinden uyarlanan beş kısa film vardır ve her birinin oyuncuları, senaryo yazarları ve yönetmenleri farklıdır. Bu beş kısa film gelecekte Nobel ödülü alacak John Steinbeck tarafından tanıtılır. *The Cop and the Anthem*'de Soapy (Laughton) güzel havalarda parkta yatan şehirli bir berduştur. Fakat kış yaklaştığı

için sıcak bir hapishane hücresinin hayalini kurar. Ama önce tutuklanması lazımdır. Şemsiye çalmak, cam kırmak gibi birkaç suç işler ama amacına ulaşamaz. Bir hanıma (Monroe) laf atar ama o da işe yaramaz. Nihayet bir kiliseye girer ve orada bir iş bulup düzgün bir hayat sürmeye karar verir. Ama bir polis onu avarelikten tutuklar, duruşmaya çıkar ve doksan günlüğüne hapse atılır. Bu bölüm 19 dakikadır.
119 dakika.
20th Century-Fox
YAPIMCI: Andrew Hakim
YÖNETMEN: Henry Koster
YAZAR: Lamar Trotti
GÖRÜNTÜ YÖNETMENLERİ: Lloyd Ahern, Lucien Ballard, Milton R. Krasner, Joseph MacDonald

Niagara / Niagara (1953)
Joseph Cotten, Marilyn Monroe (Rose Loomis)
Ruh sağlığı bozuk Kore gazisi Loomis'i Joseph Cotten, karısı Rose'u Monroe canlandırdı. Çift kötü giden evliliklerini kurtarmak için Niagara Şelalesi'ne gelir. Fakat Rose için bu evlilik bitmiştir ve gezide aşığı Patrick'le ilişkisini devam ettirir. Patrick, George'u öldürmeye ikna olur. Ancak cinayet planı geri teper ve şelaleye düşen Patrick olur. Rose kaçar ve George'la ölümcül bir kedi fare oyununa başlarlar. Fonda, şelalenin muhteşem güzelliği ve kulakları sağır edici gürültüsü vardır. George, Niagara'nın sudan perdesinde bir görünüp bir kaybolarak Rose'u kovalar. Nihayet güzel Rose'u bir çan kulesinde sıkıştırıp boğduğunda seyirci hem dehşete kapılır hem rahatlar. Marilyn'in ilk büyük bütçeli filmidir ve görevini hakkıyla yerine getirmiştir. Marilyn Monroe için 1953'te gösterime giren en önemli üç filmden biridir.
89 dakika.
20th Century-Fox
YAPIMCI: Charles Brackett
YÖNETMEN: Henry Hathaway

YAZARLAR: Charles Brackett, Walter Reisch, Richard Breen
GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: Joseph MacDonald

Sarışın Bomba: Erkekler Sarışın Sever/Gentlemen Prefer Blondes (1953)

Jane Russell, Marilyn Monroe (Lorelei Lee)
Fox, *Erkekler Sarışın Sever*'in sahneden sinemaya uyarlanması için hiçbir masraftan kaçınmadı. Koreograf Jack Cole'a Jane Russell ve Marilyn Monroe'nun *We're Just Two Little Girls from Little Rock* parçasının seslendirdiği açılış sahnesi için büyük miktarda kredi açıldı. Filmin kıyafetleri, şüphesiz Bob Mackie'ye kariyerinde ilham veren meşhur kostümcü Travilla imzalıdır. Lorelei Lee (Monroe) ve Dorothy Shaw (Russell) Little Rock'tan gelen iki küçük kız olabilirdi ama Paris'i fethettiklerinde kesinlikle sınıf atlayacaklardı. Deneyimli yönetmen Howard Hawks elmaslara zaafı olan güzel bir sarışının hikayesinde geniş bir oyuncu kadrosunu buluşturur. Lorelei'in nişanlısı Esmond (Tommy Noonan) onun sadakatini ölçmek için Paris gezisinin masraflarını üstlenir. Lorelei'den şüphelendiği için de özel dedektif Ernie Malone'u (Eliot Reid) tutar. Kızları izleyecek ve Esmond'a rapor verecektir. Tabii anlatacağı çok şey olacaktır. Özellikle de Lorelei değerli bir tacı çalmakla suçlandığında. Lorelei gerçekten suçludur ve iş Fransız hakimin vereceği karara kalmadan önce Dorothy, Lorelei gibi davranarak ortalığı karıştırır. Mahkemede tanıklık ederken gerçek kimliğiyle ilgili kafalarda soru işaretleri oluşturan Jane Russell, Marilyn'in Lorelei'in kusursuz bir taklidini yapar ki buna *Diamonds Are a Girl's Best Friend* şarkısının çekici bir versiyonunu söylemesi de dahildir. Marilyn'in bu şarkıyı söyleyişi yapının en görkemli ve en çok para harcanan sahnesidir. Koreografi yine Jack Cole'a aittir. Marilyn'e bir smokinli erkekler ordusu eşlik eder. *Erkekler Sarışın Sever* 35 mm film formatında çekilmesine rağmen stüdyonun başındaki Daryl Zanuck *Diamonds*'ın daha sonra sinemaskop tekniğiyle (bu tekniğin tanıtımında kullanılmak üzere) çekilmesini istedi.

91 dakika
20th Century-Fox
YAPIMCI: Sol C. Siegel
YÖNETMEN: Howard Hawks
YAZARLAR: Charles Lederer, Joseph Fields (Anita Loos'un oyunundan uyarlama)
GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: Harry J. Wild

Milyoner Avcıları / How to Marry a Millionaire (1953)
Betty Grable, Marilyn Monroe (Pola), Lauren Bacall
Stüdyo kurulduğundan beri, fakir genç hanımların evini terkedip şehre zengin koca aramaya gelişi konusunu defalarca kullandı. Warner Bros. otuzlu yılların başında aynı konuyu işleyen bir dizi başarılı müzikal yaptı. Fox yetkilileri bu tanıdık konuyu beyazperdeye farklı bir şekilde aktarmaları gerektiğini biliyordu ve bunu yaptılar. Teknikolor, sinemaskop ve stereofonik ses. Hepsi kullanıldı. Aslında yeni geniş perde tekniği ilk kez bu filmde uygulandı. Fakat stüdyonun prestij filmi *Zincirli Köle (The Robe)* bu filmden sonra çekilmesine rağmen daha önce gösterime girdi ve dünyanın ilk sinemaskop filmi olarak lanse edildi. Filmin dikkat çekmesi için uygulanan bir başka taktikse stüdyonun yirmi yıllık müzik direktörü Alfred Newman'ın 20th Century-Fox senfoni orkestrasını yönetirken filme alınmasıdır. Sete Yunan sütunları ve mavi gökyüzüyle amfi tiyatro havası verildi ve filmin başlangıcında Amerikan operası *Street Scene*'i çaldılar. Sonunda Newman dönüp kameraya selam verir ve tekrar orkestraya dönerek *How to Marry a Millionaire*'in müzikal partisyonunun başlama vuruşunu verir.
96 dakika
20th Century-Fox
YAPIMCI/YAZAR: Nunnally Johnson
YÖNETMEN: Jean Negulesco
GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: Joe MacDonald

Dönüşü Olmayan Nehir / River of No Return (1954)

Robert Mitchum, Marilyn Monroe (Kay)

Güzel bir kadın, hapisten yeni çıkmış masum bir adam ve oğlu. Bu üçünün yolları kaderin oyunuyla ya da tesadüfi olarak kesişir ve birlikte Kanada Rocky'lerinde zorlu bir yolculuğa çıkarlar. Hikaye altına hücum zamanında geçer. Monroe bu başarılı yapımı en kötü filmi olarak tanımlar. Aynen şöyle bir ifade kullanmıştır: "Z kalite kovboy saçmalığı." Bunu söylemesinde muhtemelen filmin zor çekim koşulları ve yönetmenle anlaşmazlığı etkili olmuştur. Nefes kesici sahnelerle dolu *Dönüşü Olmayan Nehir*'de Marilyn sürekli ıslanır ve zorlu şartlarla karşı karşıya kalır. Ama güzelliğinden hiçbir şey kaybetmez.

91 Dakika

20th Century-Fox

YAPIMCI: Stanley Rubin

YÖNETMEN: Otto Preminger

YAZAR: Frank Fenton

GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: Joseph LaShelle

Sahne Aşıkları / There's No Business Like Show Business (1954)

Ethel Merman, Dan Dailey, Marilyn Monroe (Victoria Hoffman/ Vicky Parker)

Teknikolor formatında çekilen, sinemaskop tekniği ve stereofonik ses kullanılan bu büyük bütçeli, cafcaflı, bol yıldızlı Irving Berlin'in müzik kitabından alınan klasik müziklerle bezeli ve Oscar adayı kostümlü müzikalin bir gişe efsanesine dönüşeceği belliydi. (Marilyn bu filmi stüdyonun *Yaz Bekarı* adlı filmin haklarını onun için alması şartıyla kabul etti.) Vodvil oyuncuları Donahue ailesinin hikayesi Irving Berlin müzik kitabı eşliğinde anlatılır. İki dünya savaşı arasındaki dönemde geçer. On yedi parçada da sinemaskop kamera kullanılır ve bunların arasında *Alexander Ragtime Band* ve Marilyn'in solo seslendirdiği *Heat Wave* de vardır. Lamar Trotti (orijinal hikaye), Alfred Newman ve Lionel Newman (müzikal) ve Charles LeMaire'la Travilla (en iyi kostüm) Oscar'a aday oldu.

117 dakika
20th Century-Fox
YAPIMCI: Sol C. Siegel
YÖNETMEN: Walter Lang
YAZARLAR: Henry ve Phoebe Ephron; orijinal hikaye, Lamar Trotti
GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: Leon Shamroy

Yaz Bekarı / The Seven Year Itch (1955)
Tom Ewell, Marilyn Monroe (Kız)
Yaz Bekarı'nda Ewell otuz sekiz yaşındaki yayıncı Richard Sherman rolündedir. Yedi yıllık karısı ve oğlu yazı geçirmek için Maine'e gidince New York'taki evlerinde yalnız kalır. Yukarıdaki daireyi kiralayan muhteşem sarışın (filmde Monroe'nun adı geçmez, sadece *kız* olarak anılır) çok geçmeden fantezilerini süslemeye başlayacaktır. Birkaç karşılaşmadan sonra Sherman, Walter Mitty tavrına bürünüp kızın peşine düşer. Aslında boşa kürek çekiyordur ama Sherman bu *ilişkiyi* kafasında öyle büyütür ki sonunda paranoyaklaşıp hayali sadakatsizliğini tatildeki karısı Helen'ın (Evelyn Keyes) öğrendiğini bile düşünür. Marilyn'in bir metro mazgalının üzerinde dururken eteklerinin havalanış sahnesi sinema tarihinin en unutulmaz sahnelerinden biridir.
Sinemaskop.
105 dakika
20th Century Fox
YAPIMCI: Charles K. Feldman
YÖNETMEN: Billy Wilder
YAZARLAR: Billy Wilder, George Axelrod
GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: Milton Krasner

Otobüs Durağı / Bus Stop (1956)
Marilyn Monroe (Cherie), Don Murray (Bo)
Yirmi bir yaşında, maço kılıklı ama saf bir kovboy bir rodeo müsabakası için Montana'dan Arizona'ya gelir ve orada her ne kadar azıcık lekeli de olsa *meleğini* bulur. Fakat kaba ve acemi

tavırları yüzünden reddedilince Cherie adındaki kızı kaçırır, ikisi Bo'nun çiftliğine gitmek için otobüse biner ve otobüs yolda mola verir. Cherie dehşete kapılmıştır ama Bo kendisinin kadınlar konusundaki tecrübesizliğiyle onun erkekler konusundaki tecrübesinin durumlarını eşitlediğini söyleyince yumuşar. Gözyaşları arasında, "Bu şimdiye dek duyduğum en tatlı şey," der ve Bo'nun evlilik teklifini kabul eder. Marilyn bu filmde son derece başarılı bir performans sergiledi ve kariyerinin en güzel eleştirilerini aldı. Murray, En İyi Yardımcı Aktör dalında Oscar'a aday oldu.
96 dakika.
YAPIMCI: Buddy Adler
YÖNETMEN: Joshua Logan
YAZAR: George Axelrod (William Inge oyununda uyarlanmıştır)
GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: Milton Krasner

Uyuyan Prens / The Prince and the Showgirl (1957)

Laurence Olivier, Marilyn Monroe (Elsie)
Laurence Olivier filmin uyarlandığı ve Londra'da sergilenen Terence Rattigan oyunu *The Sleeping Prince*'te başroldeydi. Sir Larry başrolleri, sonsuza dek Margaret Mitchell'ın *Rüzgar Gibi Geçti*'sindeki güzel ve becerikli karakter Scarlett O'Hara olarak hatırlanacak karısı Vivien Leigh'le paylaşıyordu. 1911 Londrası'nda geçen filmin konusu şöyledir: Kral V. George'un ertesi günkü taç giyme törenine katılmak için şehre gelen Carpathia vekil prensi Grandük Charles (Olivier) boş akşamını değerlendirmek ister. Tek gecelik ilişkileriyle ünlü kadın avcısı prens Coconut Girl kabaresinde bir müzikali izlemeye gider ve Elsie Mariner adındaki (Monroe) güzel Amerikalı oyuncuya vurulur. Hiç vakit kaybetmeden İngiliz elçisine kızı özel bir akşam yemeği için elçiliğe davet etmesini söyler. Film kılık değiştirip bir Victor Herbert operetine dönüşen bir Fransız farsını andırır. Ama ne ilkindeki gibi seks vardır ne ikincisindeki gibi müzik. Elsie iki kişilik bir yemeğe değil özel bir davete çağrıldığını

sanır. Filmin başında Grandük'ün onu sarhoş edip yatağa atma çabalarını izleriz. Birincisinde başarılı olur ama ikincisini bir türlü başaramaz. Kapalı kapılar ardında oynanan politik oyunları ya da Grandük'ün on yedi yaşındaki oğlu Nicolas ve Grandük arasındaki çekişmeyi anlatacak değiliz. Asıl bilinmesi gereken, tüm bunlara rağmen Elsie'yle Charles'ın sonunda birbirine aşık olduğu. Ama Carpathia, Balkan Savaşı'nda kurtuluş mücadelesi verdiği için gelecek planlarını bir süre ertelemek zorundadırlar. Marilyn bu filmde bir harikadır.
117 dakika
Warner/Marilyn Monroe Productions
YAPIMCI / YÖNETMEN: Laurence Olivier
YAZAR: Terence Rattigan
GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: Jack Cardiff

Bazıları Sıcak Sever / Some Like It Hot (1959)

Marilyn Monroe (Sugar Kane), Tony Curtis, Jack Lemmon, Joe E. Brown
Bu film en iyi listelerinin en başında kendine yer edinmiştir. (En iyi film, en iyi komedi, en bilinen film cümlesi: "Kimse mükemmel değildir.") Marilyn ve yönetmen-yazar Billy Wilder *Yaz Bekarı*'ndaki sorunlu ilişkilerini bir kenara bırakıp bu film için tekrar birlikte çalışmıştır. Bunda Wilder'ın Marilyn'in rol için biçilmiş kaftan olduğunu ve gişe başarısını katlayacağını öngörmesi etkili olmuştur. (Marilyn bu filmden 2.4 milyon dolar kazandı.) Konusu şöyledir: İki müzisyen, Sevgililer Günü Katliamı'na tanık olduktan sonra tamamı kızlardan oluşan bir orkestraya katılabilmek için kadın kılığına girer. Marilyn'i film başladıktan yirmi dört dakika sonra görürüz. Ama girişi muhteşem olur! Billy Wilder sonraki hayatı boyunca Marilyn'in sette yarattığı sıkıntıları anlattı ama her seferinde onu affetti ve bu davranışlarına güvensizliğinin sebep olduğunu söyledi. Film altı dalda Oscar'a aday oldu. Kostüm, senaryo, yönetmen,

sinematografi, sanat yönetmeni ve Lemmon için en iyi aktör. Ve Orry-Kelly'nin kostümleriyle Oscar aldı.
122 dakika
United Artists/Mirisch
ORTAK YAPIMCI/ORTAK YAZAR/YÖNETMEN: Billy Wilder
ORTAK YAZAR: I. A. L. Diamond
GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: Charles Lang Jr.

Gel Sevişelim / Let's Make Love (1960)

Marilyn Monroe (Amanda Dell), Yves Montand
Marilyn dört yılın ardından stüdyoya döndü ama bazı yetkililer bu işten hiç memnun olmadı çünkü sette yarattığı sorunları iyi biliyorlardı. Marilyn zamanında yeterince değer verilmeyen bu hoş müzikalde Cole Porter şarkıları söyleyip Jack Cole tarafından onun için yaratılan figürlerle dans eder. Monroe, *Gel Sevişelim*'de Amanda Dell adında bir müzikal komedi aktrisini canlandırır. Dell, New York'ta yaşayan, Fransız asıllı milyoner sanayici Jean-Marc Clement da (Montand) dahil olmak üzere ünlülerle dalga geçen bir revüde sahneye çıkmaktadır. Yarım düzine erkek şarkıcı ve dansçıyla Porter'ın *My Heart Belongs to Daddy*'sini söylerken Clement onu görür. Amanda'nın güzelliği başını döndürür ve revüde dalga geçilen süper zengin işadamı kimliğini gizleyerek onun kalbini kazanmak için bir plan yapar. Filmin devamında Jean-Marc kendini bir aktör olarak tanıtır ve ikili birlikte şarkı provaları yapıp aşk sahnelerine oynar. Tabii sonunda beklenen olur ve çekici Fransız, sarışın komedi yıldızının kalbini çalar. Sinemaskop. En İyi Müzikal Oscar adaylığı.
118 dakika
YAPIMCI: Jerry Wald
YÖNETMEN: George Cukor
YAZAR: Norman Krasna
GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: Daniel L. Fapp

Uygunsuzlar / The Misfits (1961)

Clark Gable, Marilyn Monroe (Roslyn Taber), Montgomery Clift Roslyn Taber (Monroe) boşanmak için Reno'ya gelir ve mahkemede ona tanıklık eden Isabelle Steers'la (Ritter) bir oda tutar. Bir barda Roslyn'in özgürlüğünü kutlarlarken Guido (Wallach) ve elli yaşlarında ama hala yakışıklı eski kovboy Gay'le (Gable) tanışırlar. Kimyaları tutar ve Roslyn, Gay'le birlikte Guido'nun inşa ettiği eve taşınır. Ama Gay gibi Guido da Roslyn'in cazibesine kapılır. Guido'nun bir planı vardır. Nevada tuzlalarındaki *uygunsuzlar* adını taktığı yabani atları toplayıp satacaktır. Onlara hırpani rodeocu Perce de (Clift) katılır ve dördü tuzlalara doğru yola çıkar. Roslyn yakalayacakları atların kaderini ancak hedeflerine vardıklarında öğrenir. Bir köpek maması üreticisine satılacaklardır. Roslyn dehşete kapılır -Marilyn de aynı tepkiyi verirdi çünkü gerçek bir hayvanseverdi- ve yakaladıkları altı atın canını bağışlaması için Gay'e yalvarır. Gay başta itiraz eder ama Roslyn'in kararlılığını görünce atların iplerini keser. Böylece ikisi arasında yeni bir yakınlaşma doğar ve mutlu bir geleceğe adım atarlar. Film tarihçisi Leslie Halliwell şöyle yazdı: "Ağır, çekicilikten uzak, kendini acındırmaya çalışan bir film." Fakat gösterime girdiğinde başarısız olmasına rağmen üç oyuncusunun zamansız ölümleriyle kült bir filme dönüşmüştür. 124 dakika.

United Artists/Seven Arts

YAPIMCI: Frank E. Taylor

YÖNETMEN: John Huston

YAZAR: Arthur Miller

GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ: Russell Metty

Something's Got to Give (1962)

Marilyn Monroe (Ellen), Dean Martin

Something's Got to Give mütevazı bir bütçeye sahipti ve 1940 çılgın komedi klasiği *Favorim Karım*'ın yeni versiyonuydu. O zamanlar başrolleri Cary Grant, Irene Dunne, Randolph Scott ve

Gail Patrick paylaşmıştı. Aslına bakılırsa yıllarca bu filmden geriye hiçbir şey kalmadığı düşünüldü. Ancak 1982'de darmadağın bir stüdyo deposunda sekiz kutu film bulundu. Renkleri solmuştu ama iyi durumdaydılar. Fox'un Marilyn'i kovmasından ve çekimleri durdurmasından kırk yıl sonra stüdyo filmin otuz yedi dakikasını kurtarıp televizyonda yayınlanan bir belgesele dahil etti. Marilyn bu rol için sekiz kilo verdi ve vücudu şaşılacak kadar taze ve sağlıklı görünüyordu. Aslında *Something's Got to Give*, Marilyn Monroe sinematografisinin bir parçası olarak sayılmıyor çünkü asla tamamlanıp gösterime giremedi. Ama Marilyn Monroe'nun mirası ve belki dolaylı yoldan onu ölüme sürükleyen sebeplerden biri olduğu için buraya katmak istedim. Film 1963'te Doris Day ve James Garner'la tamamlandı ve *Move Over, Darling* adıyla gösterime girdi.

20th Century-Fox

YAPIMCILAR: Gene Allen, Henry T. Weinstein
YÖNETMEN: George Cukor
YAZARLAR: Nunnally Johnson, Walter Bernstein
GÖRÜNTÜ YÖNETMENLERİ: Franz Planer, Leo Tover

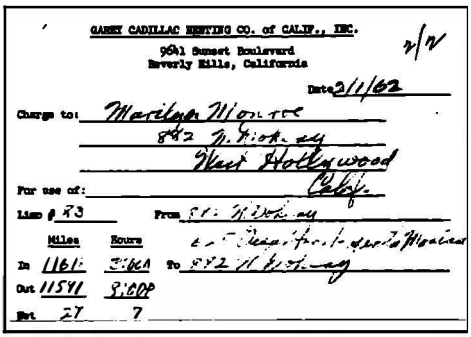
Marilyn 1962'de, bu fotoğrafta Rock Haven Sanatoryumu'nda görülen annesi, Gladys'in paranoid şizofreni tedavisi olması için elinden geleni yaptı. Fakat Gladys dini inançları yüzünden ilaç kullanmayı reddediyordu ve hastalığı asla kontrol altına alınamadı. *(Maryanne Reed Collection'ın izniyle)*

Marilyn iyi değil. 20 Ocak 1962'de çekilen bu fotoğraflarda, Marilyn, *Something's Got to Give*'in yapımcısı, Harvey Weinstein'ın evinde düzenlenen partide. Birincisinde şair, Carl Sandburg'la sohbet ederken kokteylini yudumluyor. İkincisinde -ilk kez yayınlanıyor- yine içkisiyle dans ediyor. (Bu fotoğrafta ne kadar ince göründüğüne bir bakın.) *(Getty Images)*

Marilyn, Bobby Kennedy'yle ilk kez 1 Şubat 1962'de Pat ve Peter Lawford'un evinde verilen bir davette tanıştı. Marilyn'in o gece sarhoş olduğu ve evine RFK ile bir arkadaşı tarafından bırakıldığı iddia edildi. Belki başka bir zaman böyle bir olay yaşanmıştır ama bu makbuza bakılırsa Marilyn o akşam Lawford'lara Carey Cadillac'ın bir arabasıyla gitmiş ve gece yine aynı arabayla eve dönmüştü. *(J. Randy Taraborrelli Koleksiyonu)*

GAREY CADILLAC RENTING CO. of CALIF., INC.
9041 Sunset Boulevard
Beverly Hills, California

Date 2/1/62

Charge to: Marilyn Monroe
882 N. Hickory
West Hollywood
Calif.

For use of:

Limo # 83 From 882 N. Hickory

	Miles	Hours
In	11611	5:00A
Out	11541	8:00P
Net	27	7

ex - Beverly Hills Sports Medicine
to 882 N. Hickory

THE WHITE HOUSE
WASHINGTON

April 11, 1962

Dear Miss Monroe:

Many, many thanks for your acceptance of the invitation to appear at the President's Birthday Party in Madison Square Garden on May 19.

Your appearance will guarantee a tremendous success for the affair and a fitting tribute to President Kennedy.

With every good wish,

Sincerely,

Kenneth O'Donnell
Special Assistant to the President

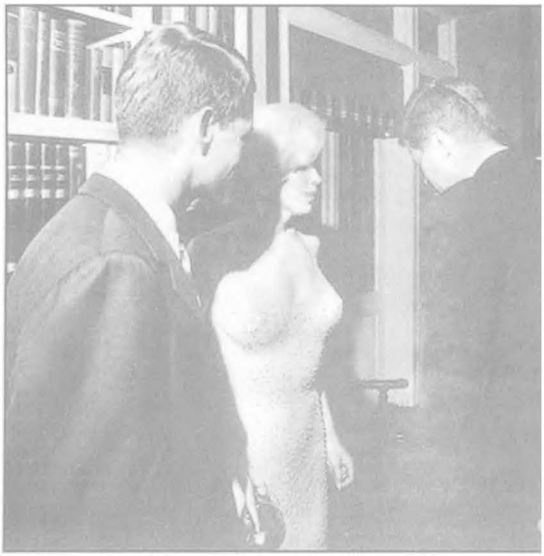
Miss Marilyn Monroe
12-305 Fifth Helena Drive
Los Angeles 49, California

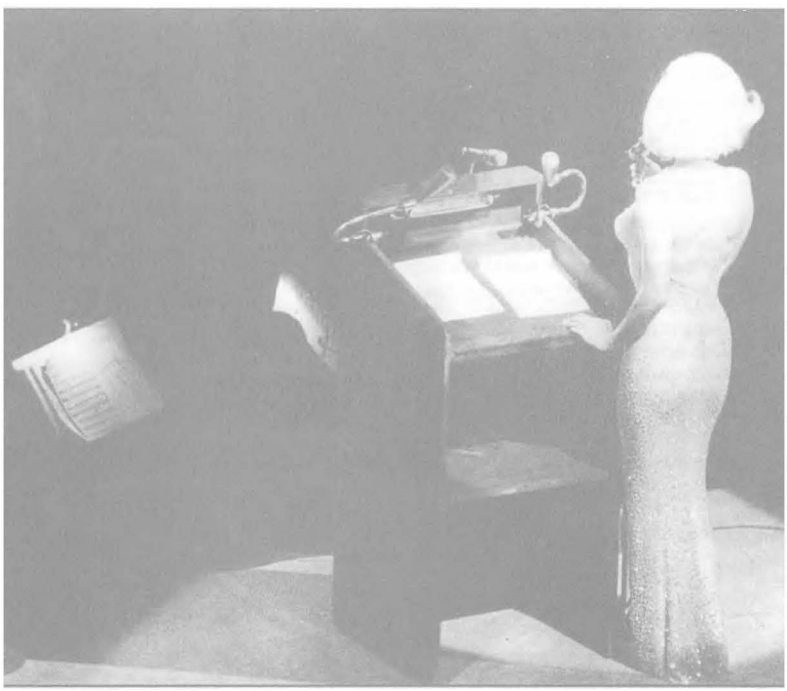
Hiç şüphesiz, JFK'in özel asistanı, Kenneth O'Donnell'ın Marilyn'e bu davetiyeyi ulaştırmakla yaratacağı heyecanı önceden kestirmesi imkansızdı. *(J. Randy Taraborrelli Koleksiyonu)*

Daha önce hiçbir Marilyn Monroe biyografisinde yayınlanmayan bir başka fotoğraf. Marilyn ve halkla ilişkilerini yürüten Pat Newcomb, Mayıs 1962'de, JFK'in Madison Square Garden'daki doğumgünü partisine katılmaya hazırlanırken. *(J. Randy Taraborrelli Koleksiyonu)*

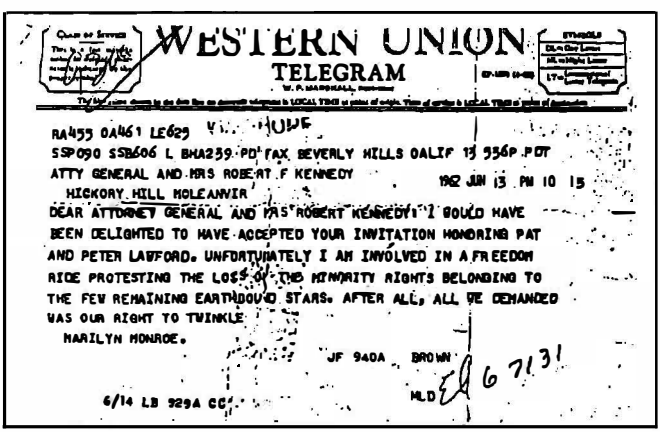
Madison Square Garden'daki performansından sonra katıldığı partide çekilen bu fotoğrafta Marilyn ilk ve son kez Bobby (solda) ve Başkan John F. Kennedy'yle aynı karede görülür. *(Cecil Stoughton / Life dergisi, Time Warner Inc.)*

Marilyn, JFK'e doğumgünü şarkısını söylüyor. Üzerinde *sadece Marilyn Monroe'nun giyebileceği bir elbise* diye tanımladığı elbise var. *(Photofest)*

WESTERN UNION

TELEGRAM

W. P. MARSHALL, President

RA453 0A461 LE629 HOUVE

SSP090 SSB606 L BHA239 PD FAX BEVERLY HILLS CALIF 13 936P PDT

ATTY GENERAL AND MRS ROBERT F KENNEDY

HICKORY HILL MCLEANVIR

1962 JUN 13 PM 10 15

DEAR ATTORNEY GENERAL AND MRS ROBERT KENNEDY I WOULD HAVE BEEN DELIGHTED TO HAVE ACCEPTED YOUR INVITATION HONORING PAT AND PETER LAWFORD. UNFORTUNATELY I AM INVOLVED IN A FREEDOM RIDE PROTESTING THE LOSS OF THE MINORITY RIGHTS BELONGING TO THE FEW REMAINING EARTHBOUND STARS. AFTER ALL, ALL WE DEMANDED WAS OUR RIGHT TO TWINKLE

MARILYN MONROE.

JF 940A BROWN

MLD

6/14 LB 929A CC

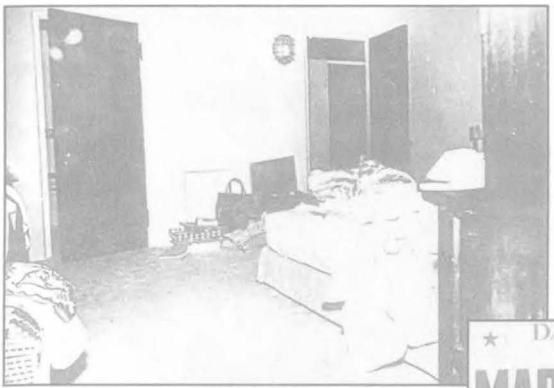
Marilyn bu telgrafı Haziran 1962'de Pat ve Peter Lawford'un şerefine verecekleri partiye katılamayacağını bildirmek için Bay ve Bayan Robert Kennedy'ye yolladı. Bazıları Marilyn'in parti davetini Bobby'yle aşk yaşadığı için reddettiğini söyledi. Bazıları da Ethel, kocasının Marilyn'le birlikte olduğunu düşünseydi onu evine davet eder miydi diye merak etti. Ama Bobby'yle Marilyn'in arkadaşlık dışında bir ilişkisi yok gibi görünüyor. *(J. Randy Taraborrelli Koleksiyonu)*

Bu muhteşem fotoğraf onlarca yıl gizli kaldı ve daha önce hiçbir Marilyn Moni biyografisinde yayınlanmadı. Madison Square Garden'daki kutlamalardan sonra veril partide çekilmiştir. Marilyn -sağda- Diahann Carroll'ın performansını izliyor. Elinde kadeh şampanya var ve kolunu tırabzana atmış. Solda, Marilyn'in çaprazında Başkan Jo F. Kennedy var. Duvar tarafında merdivenlerin altında Ethel Kennedy ve Pat Kenne Lawford seçiliyor. Peter Lawford, Marilyn'in hemen arkasında, duvara yaslanmış. (Kenne Kütüphanesi)

Kayıp Haftasonu: Marilyn ve Peter Lawford Cal-Neva'd (Temmuz 1962) Marilyn çok kötü durumda. O haftaso herkesin hayatı değ Peter'ın, karısı, Pat'i Frank Sinatra'nın ve tabii ki, Marilyn'in. *(MPTV)*

Tüm zamanların en büyük film yıldızlarından birinin bu darmadağın odada öldüğüne inanmak güçtür. Eve altı önce taşınmasına rağmen dekore ettirmeye fırsat bulamadığı söylendi. *(Retro Photo)*

Berniece Miracle üvey kız kardeşinin cenaze hazırlıklarını yaptıktan sonra cenaze evinden ayrılıyor. *(Retro Photo)*

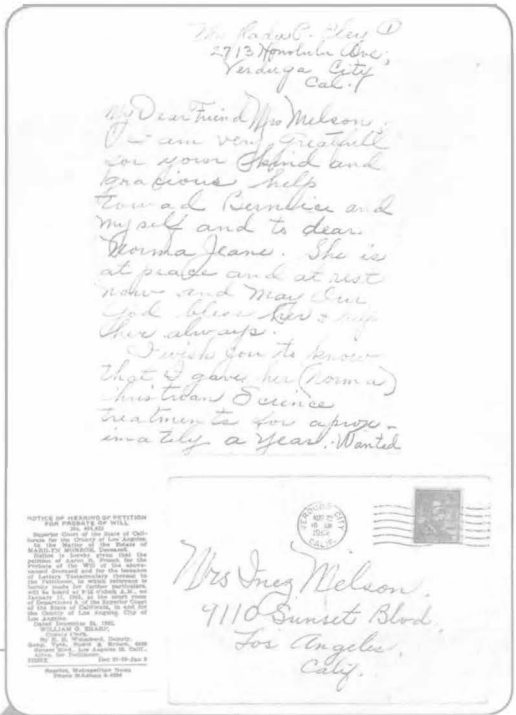

Üzücü ve şok edici bir manşet *(Retro Photo)*

Marilyn'in mezarı, Westwood Memorial Park. *(J. Randy Taraborrelli Koleksiyonu)*

Gladys Baker Eley'nin Marilyn'in ölümünden sonra, 1962'de, Inez Melson'a yazdığı ve daha önce hiç yayınlanmamış bir mektup. Gladys kızı hakkında, "Nihayet huzura kavuştu," diye yazdı. Mektuba Marilyn'in vasiyetiyle ilgili bir gazete kupürü ekledi. *(Shaan Kokin/ Julien's Müzayede)*

Mrs Inez Melson
9110 Sunset Blvd.
Los Angeles
Calif.

Gladys ünlü kızının ardından yirmi iki mutsuz yıl daha yaşadı. *(Photofest)*

"Demir ya da çelikten yapılmalıydı ama yalnızca et ve kandan yapılmıştı." Bu kitaptaki pek çoğu gibi bu da nadir görülmüş bir fotoğraftır. Hatta belki hiç yayınlanmadı. Zaten bir Marilyn Monroe biyografisinde ilk kez yayınlandığı kesin. *(Frank Worth Estate and International Images, Inc.)*

Norma Jeane Mortensen 1 Haziran 1926'da doğdu. Bu güzel bebek bir gün büyüyüp efsanevi film yıldızı Marilyn Monroe'ya dönüşecekti. *(Retro Photo)*

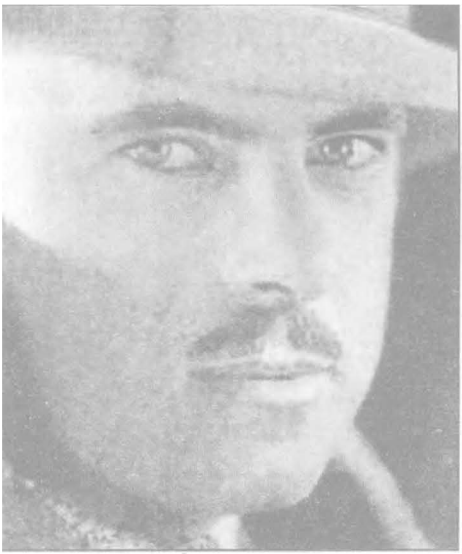
Marilyn'in hüzünlü ama güzel bir fotoğrafı. Onun hakkında her şeyi söyler gibi: Savunmasız. Trajik. Muhteşem. *(Getty Images)*

Gladys Baker'ın Marilyn'in tutuş biçimi -sanki bir oyuncak bebekmiş gibi- belki de onun anneliğe henüz hazır olmadığını gösteriyor. Gladys doğum yapalı iki hafta bile olmamışken kızını Ida ve Wayne Bolender'a verdi. *(Getty Images)*

Ida ve Wayne Bolender'ın evlatlık çocuklarıyla çekilmiş birkaç fotoğrafından biri. Ida, bebek Norma Jeane'i kollarında tutuyor. *(Maryanne Reed Collection'ın izniyle)*

Gladys Baker'ın Norma Jeane'in babası olduğunu iddia ettiği Charles Stanley Gifford'ın daha önce hiç yayınlanmamış bir fotoğrafı. Bu kitap için görüşülen oğlu, Charles Stanley Jr. hala babasıyla Marilyn Monroe'nun hiçbir bağı olmadığını iddia ediyor. *(Retro Photo)*

Gladys bazen Bolender'larda kalan kızını ziyaret eder ve onu gezmeye götürürdü. Bu kumsal fotoğrafı çekildiği sırada Norma Jeane üç yaşlarındaydı. Gladys ruhsal rahatsızlığı yüzünden çocuğuyla iletişim kurmakta güçlük çekiyordu. *(Getty Images)*

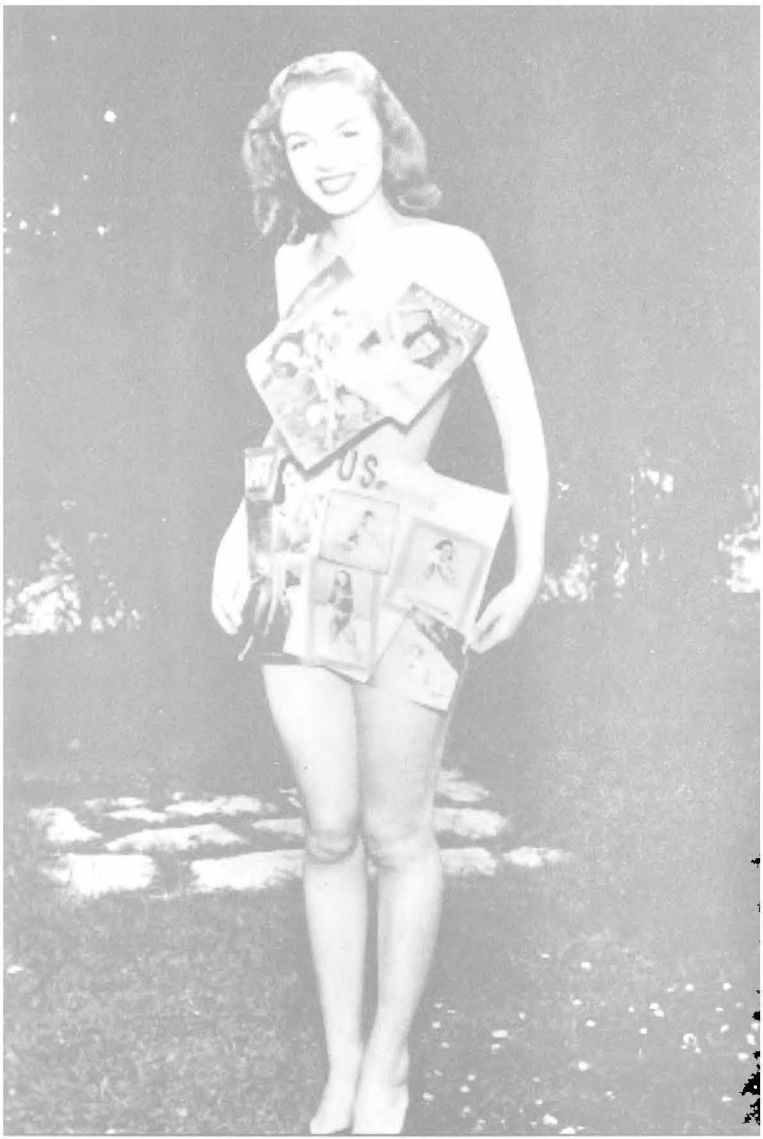
Norma Jeane dört yaşında. *(Photofest)*

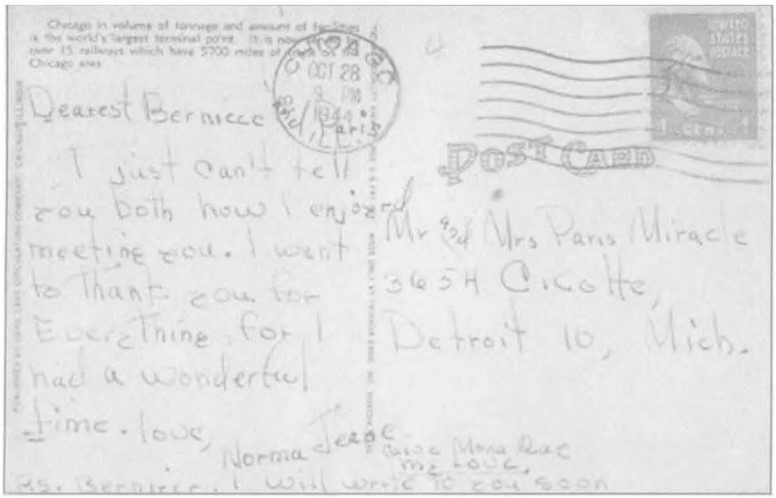
Norma Jeane altı yaşında.
(Getty Images)

Norma Jeane Haziran 1942'de, ilk kocası, Jim Dougherty'yle evlendi ama bu evliliğin tek nedeni başka bir yetimhaneye gitmek istememesiydi.
(Retro Photo)

Norma Jeane, Marilyn Monroe olmadan önce çok başarılı bir modeldi. 1944'te çekilen bu fotoğrafta ilginç bir kostüm içinde görülüyor.
(Maryanne Reed Collection'ın izniyle)

Norma Jeane'in 1944 Ekim'inde tanışmalarının ardından üvey ablası, Berniece'e yazdığı kart. *(Getty Images)*

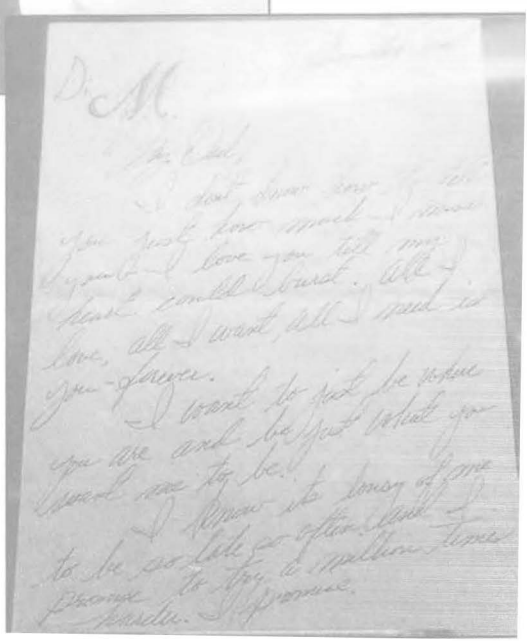
Nadir aile fotoğraflarından biri. Eylül 1946, Norma Jeane'in ilk kocası James Dougherty'den boşanmasının hemen sonrası, Pacific Seas restoranı. Soldan sağa: Berniece Baker (Marilyn'in üvey ablası) ve kızı, Mona Rae; Grace Goddard (Norma Jeane'in sevgili koruyucusu) ve ablası, Enid Knebelkamp; Norma Jeane, Norma Jeane'in Ana teyzesi ve annesi, Gladys Baker. *(Getty Images)*

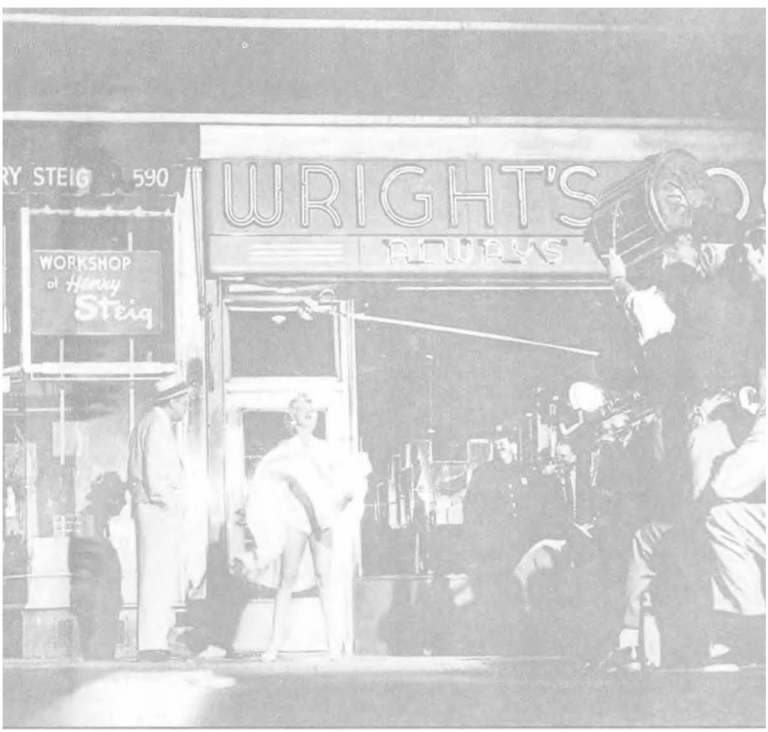
Marilyn 1953 yapımı *Gentlemen Prefer Blondes*'ta *(Erkekler Sarışın Sever)* "Diamonds Are a Girl's Best Friend"i söylerken. *(Photofest)*

Marilyn, 1954'ün Ocak ayında Joe DiMaggio'yla evlendi. DiMaggio'nun, karısının meslek hayatını onaylamaması da dahil olmak üzere evliliklerinin yürümeyeceğine dair bir sürü işaret vardı. DiMaggio fiziksel şiddet uygulamaya başlayınca Marilyn onu terketmek zorunda kaldı ama aşkları asla bitmedi. *(Retro Photo)*

Marilyn'in Joe'ya yazdığı ve *Dad* (Baba) diye başladığı aşk mektubu. "Tek istediğim senin yanında ve senin olmamı istediğin kişi olmak." Ne yazık ki, DiMaggio'nun tek istediği de Marilyn'in sadece karısı olmasıydı. Dünyanın en büyük film yıldızlarından biri değil. *(Getty Images)*

The Seven Year Itch'teki *(Yaz Bekarı)* bu meşhur sahne Marilyn'in Joe'yla ilişkisini bitirmesini hızlandırdı. Joe o kadar öfkelendi ki aynı akşam Marilyn'e şiddet uyguladı. Sonrasında evlilikleri bitti. *(Retro Photo)*

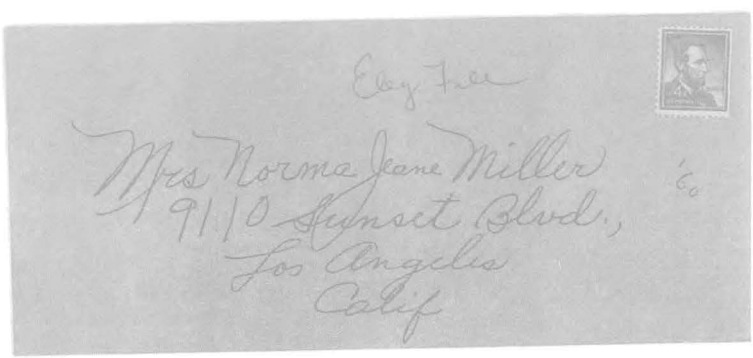

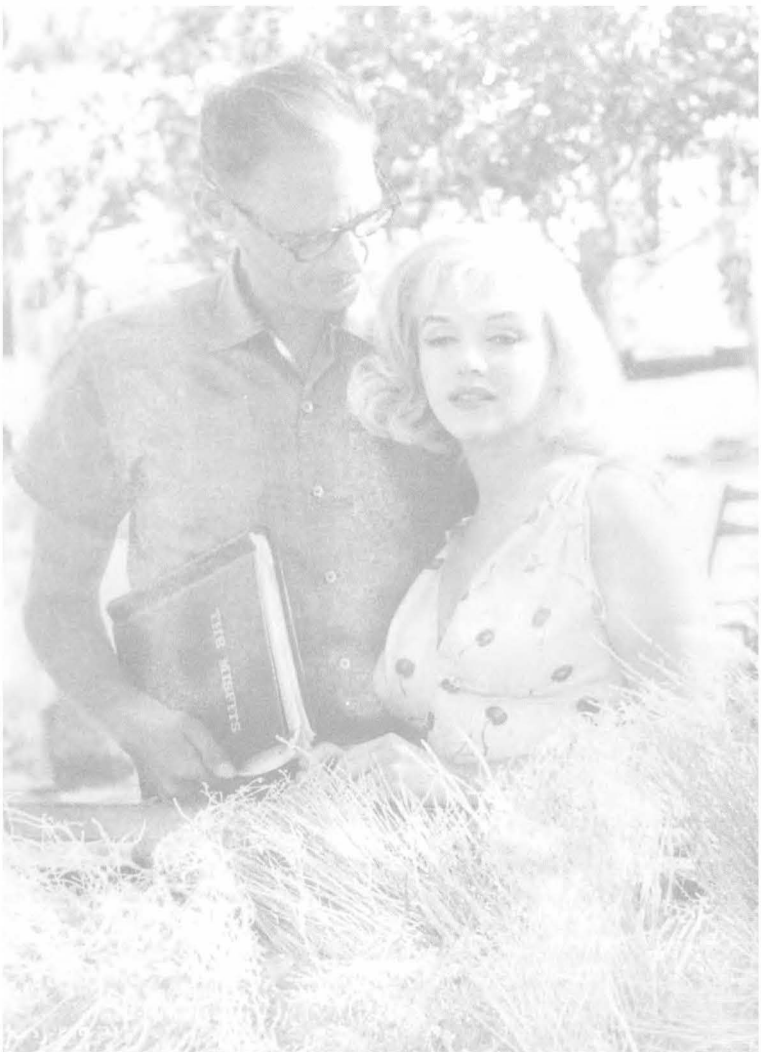
Efsanenin
üç unutulmaz fotoğrafı.
(Photofest)

Loving Good wishes Gladys Pearl Eley

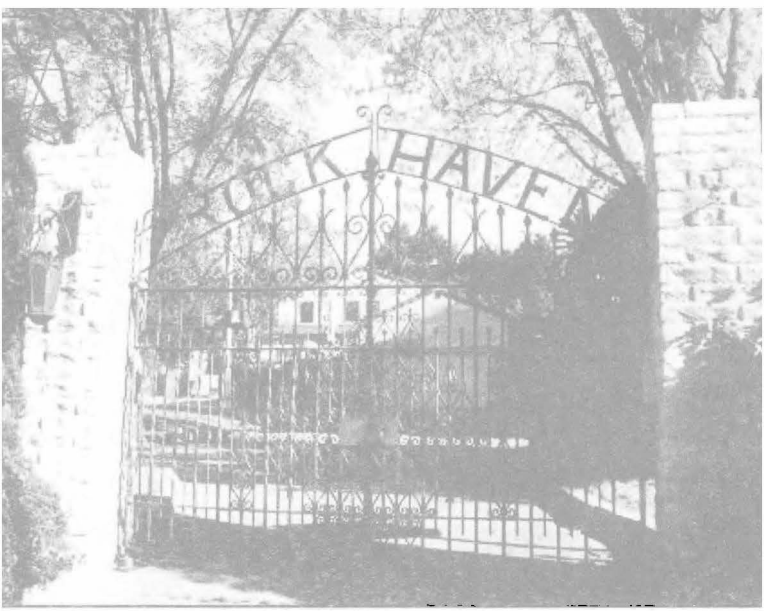
Marilyn 1956'nın Aralık ayında bu hiç de şahsi olmayan Noel kartını aldı. Annesiyle nasıl bir ilişki kurması gerektiğini asla kestiremiyordu. Gladys o sırada Rock Haven Sanatoryumu'ndaydı.
(Shaan Kokin/ Julien's Auctions)

1960 yazında, Marilyn, üçüncü kocası, Arthur Miller'la *The Misfits*'in *(Uygunsuzlar)* setinde.

1961'in Şubat ayında, Marilyn, New York'taki Payne Whitney psikiyatri kliniğine yattı. Joe DiMaggio'nun işe el koymasıyla daha sonra Columbia Üniversitesi-Presbiteryen Hastanesi nöroloji kliniğine nakledildi ve orada yaklaşık üç hafta kaldı. Tabii serbest kaldığında büyük bir kargaşa yaşandı. Marilyn bu fotoğrafta her zamanki gibi çok güzel görünüyor. *(Retro Photo)*

Bu sırada Marilyn'in California'daki Rock Haven Sanatoryumu'ndaki annesi, Gladys Baker Eley intihara kalkıştı.

Fotoğrafçı, Bernie Abramson'a bakılırsa, bu üç fotoğraf hiçbir Marilyn Monroe biyografisinde yer almadı. Marilyn'in yakın arkadaşı, Pat Kennedy (en üst fotoğrafta solda); Pat'in kocası, Peter Lawford; Marilyn'in o sıradaki sevgilisi, Frank Sinatra ve Marilyn Lawford'ların California, Santa Monica'daki evinde Sinatra'nın yeni Polaroid kamerasını inceliyor. Tarih 1961. *(MPTV)*

Facebook Artemis Severer.
ISBN 978-605-4482-36-8
9 786054 482368
ARTEMIS
www.artemisyayinlari.com